

10

COMMISSIE MARITIEM RECHT

TIENDE BLAUWBOEK OVER DE HERZIENING VAN HET BELGISCH SCHEEPVAARTRECHT

PROEVE VAN BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK
(PRIVAATRECHT)
SCHEEPVAARTPROCESRECHT

Federale Overheidsdienst
Mobiliteit en Vervoer
Commissie Maritiem Recht

Verslaggever: Eric Van Hooydonk

TIENDE BLAUWBOEK OVER DE HERZIENING VAN
HET BELGISCH SCHEEPVAARTRECHT

Dit Blauwboek bevat voorstellen van de Commissie Maritiem Recht voor de herziening van het Belgische scheepvaartrecht. Deze voorstellen vormen samen de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek en worden in 2011 en 2012 onderworpen aan een publieke consultatie. Hoewel de hier voorliggende tekst nog enkele onvolkomenheden zou kunnen bevatten, is er de voorkeur aan gegeven de tekst te publiceren op www.zeerecht.be zoals hij is voorgesteld tijdens de desbetreffende studiedag, zonder verbeteringen. Op basis van de ontvangen opmerkingen en overleg met belanghebbenden zal de Commissie Maritiem Recht de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek verder afwerken.

COMMISSIE MARITIEM RECHT

PROEVE
VAN BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK
(PRIVAATRECHT)

SCHEEPVAARTPROCESRECHT

TIENDE BLAUWBOEK
OVER DE HERZIENING VAN
HET BELGISCH SCHEEPVAARTRECHT

Verslaggever:
Eric Van Hooydonk

Der Arrest des Schiffes gehört zur Seefahrt wie Seenot, Piraten und verstopfte Häfen.

(Puttfarcken, H.-J., *Seehandelsrecht*, Heidelberg, Verlag Recht und Wirtschaft, 1997, 337, nr. 797)

Das Arrestrecht bleibt also ein chaotisches Feld [...].

(Herber, R., "100 Jahre Comité Maritime International. Konferenz in Antwerpen im Juni 1997", *Transportrecht* 1997, (325), 328)

All claims are respectable.

(standpunt van de Belgische Vereniging voor Zeerecht in Comité Maritime International, *Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (283), 284)

COLOFON

Eric Van Hooydonk
Tiende Blauwboek over de herziening van het Belgisch Scheepvaartrecht
Antwerpen
Commissie Maritiem Recht
2012

310 pag. - 29,7 x 21,0 cm

Photos courtesy of Johan Vande Lanotte and Eric Van Hooydonk

© 2012 Eric Van Hooydonk

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de auteur.

Hoewel bij de realisatie van deze uitgave een zo groot mogelijke nauwkeurigheid en correctheid werd nagestreefd, kan voor de aanwezigheid van eventuele (druk)fouten, onvolkomen- en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteurs hiervoor geen aansprakelijkheid.

Eric Van Hooydonk Voorzitter van de Commissie Maritiem Recht
Emiel Banningstraat 21/23, B-2000 Antwerpen

Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, DG Maritiem Vervoer
Vooruitgangstraat 56, B-1210 Brussel, lokaal 7A03

zeerecht@mobilit.fgov.be, droitmaritime@mobilit.fgov.be
www.zeerecht.be, www.droitmaritime.be

VOORWOORD

De federale overheid heeft de jongste jaren aanzienlijke inspanningen geleverd om België als maritieme natie op de internationale kaart te zetten. De succesrijke herinvlagging van de Belgische koopvaardij en de profilering in de Raad van de Internationale Maritieme Organisatie zijn o.m. gepaard gegaan met diverse ingrepen tot modernisering van de maritieme wetgeving (nieuwe Wrakkenwet, nieuwe Scheepsarbeidsovereenkomstwetten voor de zeevisserij en de koopvaardij, toetreding tot het LLMC-Protocol en het Bunkerolieverdrag, nieuwe Maritieme Beveiligingswet, ...) en met een erkenning van het Noordzeebeleid als een afzonderlijk beleidsdomein. Samen met het aanhoudende succes van en de investeringen in de zee- en binnenhavens duidt dit op een grote dynamiek en vitaliteit, zowel in de publieke als de private haven- en scheepvaartsector. Deze sector is en blijft de motor van de Belgische economie.

Sinds enkele jaren is een volledige herziening van de Belgische scheepvaartwetgeving in voorbereiding. De in 2007 opgerichte Koninklijke Commissie voor de Herziening van het Zeerecht werkt aan een volledig nieuw Belgisch Scheepvaartwetboek. Met de medewerking van talrijke binnen- en buitenlandse experts wordt een nieuwe wettelijke regeling uitgedokterd die de competitiviteit van de Belgische scheepvaart- en havenbedrijven en van de maritiem-juridische dienstverleners nog verder kan versterken. Dergelijke herziening is dringend nodig omdat de huidige Zeewet, waarvan de basisversie dateert uit 1879, sterk verouderd is.

In 2011 en 2012 wordt een Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gelanceerd, die meteen wordt onderworpen aan een publieke consultatie. Voorliggend Blauwboek is het tiende in een reeks van een twaalfstal verslagen van de herzieningscommissie. Deze verslagen bevatten een kritische analyse van de huidige Belgische wetgeving, die werd uitgewerkt mede in het licht van internationale verdragen, buitenlandse wetgeving en de betrokken belangen. Op basis van deze onderbouwde kritiek worden in de verslagen concrete tekstvoorstellen met bijhorende toelichting gepresenteerd. Ik feliciteer de herzieningscommissie met de grondigheid en de indrukwekkende resultaten van haar werkzaamheden.

Meteen doe ik een warme oproep aan alle betrokkenen uit de scheepvaart- en havensector en uit de juridische wereld om actief aan de consultatie deel te nemen en bij te dragen tot de opstelling van een wettelijke regeling die maximaal aan de noden beantwoordt. Op basis van de resultaten van de consultatie en een publiekrechtelijk complement zal een voorontwerp van wet worden opgesteld dat wordt onderworpen aan het formele wetgevende proces.

Brussel, 16 december 2011

Johan Vande Lanotte
Minister van Maritieme Mobiliteit

TEN GELEIDE

De Belgische scheepvaart- en havensector behoort tot de wereldtop. De zeehaven van Antwerpen is de tweede van Europa en in vele opzichten, waaronder haar oppervlakte, de grootste ter wereld. Zeebrugge, Gent, Oostende, Brussel en Luik vervullen, elk wat hun activiteiten betreft, in Europa eveneens een leidinggevende rol. Wat betreft tonnage behoort de Belgische koopvaardij al jaren tot de twintig grootste ter wereld, vóór deze van verschillende grote Europese maritieme naties. De Belgische transportverzekeringsmarkt hoort bij de vijftien belangrijkste van de wereld. Maritiem België beschikt over een internationaal erkende know-how op bouwkundig, nautisch, economisch en juridisch gebied. In een tijd van globalisering is de maritieme sector meer dan ooit het kroonjuweel van de Belgische economie.

Met het oog op de verdere uitbouw van de Belgische scheepvaartsector – of de 'scheepvaartcluster' – is de herziening van het Belgische zeerecht een prioriteit. De huidige Belgische Zeewet – in het Wetboek van Koophandel opgenomen als Boek II – is volledig voorbijgestreefd door de hedendaagse praktijk van het zeevaart- en zeehandelsbedrijf en door buitenlandse wetgevingen.

Tijdens een druk bijgewoonde studiedag te Antwerpen op 16 mei 2006 kondigde toenmalig Minister van Mobiliteit en de Noordzee Renaat Landuyt een grootscheepse herziening van het zeerecht aan. Onder zijn impuls en met steun van de Koninklijke Belgische Redersvereniging is eind 2006 een beperkt Expertenteam Zeewet van start gegaan met de voorbereiding van een Nieuwe Belgische Zeewet. Dit team heeft een Groenboek gepubliceerd waarmee een aantal eerste ideeën en suggesties werden onderworpen aan een succesrijke eerste publieke consultatie.

Bij Koninklijk Besluit van 27 april 2007 werd een Commissie Maritiem Recht opgericht die de redactie van een nieuw Belgisch Scheepvaartwetboek voorbereidt. Minister van Mobiliteit Yves Leterme, vervolgens Staatssecretaris Etienne Schoupe en thans Minister van Maritieme Mobiliteit Johan Vande Lanotte verleenden dit project volle steun. De herzieningscommissie treedt onafhankelijk op en tracht met alle in het geding zijnde publieke en commerciële belangen rekening te houden, zodat een goed evenwicht wordt bereikt. Het hoofdobjectief is het versterken van de internationale uitstraling en aantrekkingskracht van de Belgische scheepvaartcluster als geheel.

Na een grondige voorbereiding en overleg met talrijke deskundigen kan de Commissie Maritiem Recht thans, in een reeks van een twaalfstal verslagen, 'Blauwboeken' genoemd, haar bevindingen en concrete voorstellen omtrent het privaatrechtelijk scheepvaartrecht ontvouwen. Deze Blauwboeken maken meteen het voorwerp uit van een (tweede) publieke consultatie.

Voorliggend Blauwboek¹ bevat bepalingen over 'Scheepvaartprocesrecht', m.n. over het bewaren en het uitvoerend scheepsbeslag, m.i.v. de beslagbaarheid van overheidschepen, het taalgebruik in gerechtszaken en een aantal bijzondere procesrechtelijke aangelegenheden.

---

¹ De websites werden laatst geconsulteerd op 1 december 2011. Dank is verschuldigd aan Scheepshypotheekbewaarder G. De Latte voor overleg over de bepalingen i.v.m. openbaarheid van rechten, aan Mr. C. Van Aerde en gerechtsdeurwaarder J. Dujardin voor overleg over de bepalingen m.b.t. het scheepsbeslag, aan Mr. C. Clijmans voor overleg over de IPR-aspecten, aan Mr. P. Verguts voor voorbereidend onderzoek naar de regeling van het taalgebruik in gerechtszaken en aan Mr. J. Van Raemdonck en Mr. Ph. Van der Veeken voor diverse voorbereidende werkzaamheden.

Namens de Commissie druk ik de hoop uit dat de scheepvaart-, haven- en rechtswereld de verslagen grondig zal bestuderen en constructieve voorstellen zal formuleren om de teksten waar nodig te verbeteren vooraleer ze aan de formele wetgevende procedure worden onderworpen. De Commissie dankt alle deelnemers aan deze consultatie bij voorbaat en van harte voor hun bijdrage.

Antwerpen, 16 december 2011

Eric Van Hooydonk
Voorzitter van de Commissie Maritiem Recht

KRACHTLIJNEN VAN HET HOOFDSTUK ‘SCHEEPSBESLAG’ VAN DE PROEVE VAN BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK (PRIVAATRECHT) EN VAN DE ANDERE VOORSTELLEN BETREFFENDE HET SCHEEPVAARTPROCESRECHT

Uit een analyse van het Belgische recht m.b.t. het bewarend scheepsbeslag kan worden besloten dat het wenselijk is dat België gebonden blijft door het Scheepsbeslagverdrag 1952. Dit Verdrag wordt nog steeds gevolgd door het merendeel van de Europese landen en door alle buurlanden. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 is momenteel geen valabel alternatief, want het is tot dusver een internationale mislukking en geniet in het Belgische bedrijfsleven en de rechtsleer slechts beperkte steun.

Er is geen aanleiding om bij wet wijziging te brengen in de vigerende “Omala”- en “Heinrich J”-rechtspraak van het Hof van Cassatie, welke immers een kwestie van verdragsautonome interpretatie betreffen, of in de huidige toepasselijkheid van het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 op schepen van niet-Verdragsstaten en nationale situaties.

Wel is het aangewezen de regeling m.b.t. het bewarend scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek over te hevelen naar het Belgisch Scheepvaartwetboek, en het Scheepsbeslagverdrag 1952 te dier gelegenheid zo volledig en accuraat mogelijk in de wettekst te integreren. Hierbij dient duidelijkheid te worden geschapen rond de (niet-)toepasselijkheid van een aantal algemene regels van het beslagrecht. Zo dient de “Orcombe”-rechtspraak m.b.t. de gelding van artikel 1415 Ger.W. te worden geneutraliseerd.

Verder dient de mogelijkheid van bunkerbeslag bij wet te worden bevestigd, evenwel met de mogelijkheid om vrijgave van het schip te bekomen.

Wat bewarend beslag op binnenschepen betreft, verdient het de voorkeur vast te houden aan de algemene grondvereisten voor bewarend beslag op roerende goederen neergelegd in het Gerechtelijk Wetboek.

Ook de wettelijke regeling van het uitvoerend scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek naar het Belgisch Scheepvaartwetboek te worden overgeheveld.

Vooraf dient het Belgisch Scheepvaartwetboek duidelijk aan te geven in welke gevallen een schuldeiser uitvoerend scheepsbeslag kan leggen. Uit een kritische analyse van het vigerende recht en een internationale vergelijking blijkt een scenario de voorkeur te genieten waarin uitvoerend scheepsbeslag enkel nog wordt toegestaan uit hoofde van vorderingen tegen de scheepseigenaar en vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of een sloopshypotheek (“sloopszekerheidsrechten” in de nieuwe terminologie van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek). Door deze wetgevende keuze zou België dichter aansluiten bij de internationale mediaan en in het bijzonder bij het recht van de buurlanden. Door de nieuwe regeling blijven de schuldeisers goed beschermd, aangezien de scheepseigenaar in vele gevallen persoonlijk medegehouden zal blijven.

De verkoopprocedure wordt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek korter en aantrekkelijker gemaakt door:

1° de aanpassing van enkele wettelijke termijnen,

2° de vaststelling van de veilingmethode over te laten aan de optredende gerechtsdeurwaarder of;

3° de invoering van de mogelijkheid om, voorafgaand aan de openbare verkoop, een private verkoopsovereenkomst te sluiten;
4° de mogelijkheid tot uitsluiting van het recht op hoger bod, doch alleen via de verkoopsvoorwaarden.

Aan de bestaande wetsbepalingen betreffende het uitvoerend scheepsbeslag dienen ook een aantal redactionele verbeteringen te worden aangebracht.

Verder is het niet aangewezen gebleken de verkoop *pendente lite* in te voeren.

De huidige toepassing van de Taalwet Gerechtszaken in zaken m.b.t. de scheepvaart kan worden beschouwd als overdreven streng, deels overbodig, onduidelijk en inefficiënt.

Vergeleken met andere landen is de Belgische taalwetgeving voor gerechtszaken eerder streng. In sommige landen is voor het gebruik van vreemde talen in gerechtszaken geen uitdrukkelijke sanctie bepaald. In een aantal landen zal de rechter die wordt geconfronteerd met een anderstalige procedureakte de partij verzoeken om een vertaling in te dienen. Pas wanneer dit niet gebeurt, kan de akte eventueel buiten beschouwing worden gelaten. In Nederland worden in de praktijk soms geheel of gedeeltelijk anderstalige procedureakten zonder enig probleem aanvaard, op voorwaarde dat zij “begrijpelijk” zijn. In de Luxemburgse rechtspraak zou het onvertaald citeren uit Engelse teksten doorgaans worden aanvaard. Sommige landen laten wat betreft de procestaal de vrije keuze, of overwogen minstens dergelijke keuze in te voeren (Estland, Zwitserland).

De meest aangewezen wetgevende ingreep bestaat erin om in de Taalwet Gerechtszaken klaar en duidelijk te bepalen dat in scheepvaartzaken steeds gebruik kan worden gemaakt van Engelse rechtsbronnen en overtuigingsstukken, dat deze nooit behoeven te worden vertaald, en dat zij kunnen worden aangehaald in alle akten van rechtspleging. Ook het gebruik van Engelse vaktermen in akten van rechtspleging dient expliciet te worden toegelaten.

Dergelijke principiële erkenning van de Engelse taal is eenduidig en rechtszeker, en biedt voor het gerezen probleem een directe en afdoende oplossing. Het alternatief van een rechterlijke beoordelingsbevoegdheid op basis van de criteria van het normdoel en de belangenschade biedt onvoldoende rechtszekerheid en is te verwerpen.

In voorliggend Blauwboek worden ten slotte enkele wetgevende aanpassingen voorgesteld m.b.t. de territoriale bevoegdheid van rechtbanken en gerechtsdeurwaarders op zee en in de Waaslandhaven. Er wordt een algemene regeling getroffen rond de territoriale bevoegdheid in de zeegebieden, alsook een keuzemogelijkheid ingevoerd om scheepvaartzaken m.b.t. de Waaslandhaven voor de Antwerpse rechtbanken te brengen.

Wat vreemde overheidsschepen betreft wordt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek de beperkte beslagimmunititeit uit het Staatsschepenverdrag 1926 overgenomen. Wat Belgische overheidsschepen betreft, wordt alleen beslagimmunititeit behouden m.b.t. gezagsschepen, voor zover er geen scheepshypotheek op werd gevestigd.

Ten slotte wordt een verplichte woonstkeuze in korte gedingen m.b.t. scheepvaartzaken ingevoerd.

I.v.m. andere materies zoals collectieve procedures, deskundigenonderzoek, arbitrage en specialisatie van de rechtbanken zijn vooralsnog geen wetgevende maatregelen nodig gebleken.

INHOUD

VOORWOORD DOOR JOHAN VANDE LANOTTE, MINISTER VAN MARITIEME MOBILITEIT	5
TEN GELEIDE DOOR ERIC VAN HOOYDONK, VOORZITTER VAN DE COMMISSIE MARITIEM RECHT	6
KRACHTLIJNEN VAN HET HOOFDSTUK ‘SCHEEPSBESLAG’ VAN DE PROEVE VAN BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK (PRIVAATRECHT) EN VAN DE ANDERE VOORSTELLEN BETREFFENDE HET SCHEEPVAARTPROCESRECHT	8
INHOUD	10
AFKORTINGEN EN VERKORTE CITEERWIJZEN	18
ORGANISATOREN, PARTNERS EN SPONSORS	23
1. ALGEMENE OPZET	24
A. POSITIE IN HET WETBOEK	24
B. BETROKKEN AANGELEGENHEDEN	25
2. BEWAREND SCHEEPSBESLAG	27
A. HUIDIGE REGELING	27
A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN	27
A.2. BEOORDELING	31
a) ALGEMENE KRITIEK	31
- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN	31
- VERWARRING OVER HET INTERNATIONALE TOEPASSINGSGEBIED VAN HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1952 RESP. DE BEPALINGEN VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK	31
- MINDER GELUKKIGE OPNAME VAN DE WETSBEPALINGEN IN HET GERECHTELIJK WETBOEK	34
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE BEGRIPPEN SCHIP, ZEESCHIP EN BINNENSCHIP	36
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT HET URGENTIEVEREISTE	40
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE VEREISTE KWALITEIT VAN DE SCHULDVORDERING	42
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE VEREISTE BAND TUSSEN ZEESCHIP EN ZEEVORDERING	46
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT BESLAG OP GROND VAN EEN VONNIS	52
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT BESLAG OP SCHEEPSTOEBEHOREN EN INZ. BUNKERS	53
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE REGELS TOEPASSELIJK OP BESLAG OP BINNENSCHEPEN	57
b) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING	59
- HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1952	59
- HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1999	80
- HET BINNENSCHEPENVERDRAG 1965	84
- HET MARITIEM ARBEIDSVERDRAG 2006	85

C) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING	86
- DUITSLAND	86
- ENGELAND	87
- FRANKRIJK	89
- LUXEMBURG	92
- NEDERLAND	92
- ANDERE LANDEN	95
D) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN	99
- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE PUBLIEKE CONSULTATIE	99
- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN	100
E) SLOTSOM	109
B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING	110
B.1. BEWAREND BESLAG OP ZEESCHEPEN	110
B.1.1. ARTIKEL 10.1. BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN	110
A) WETTEKST	110
B) TOELICHTING	111
B.1.2. ARTIKEL 10.2. INTERNATIONALE TOEPASSING	112
A) WETTEKST	112
B) TOELICHTING	112
B.1.3. ARTIKEL 10.3. UITLEGGING	113
A) WETTEKST	113
B) TOELICHTING	113
B.1.4. ARTIKEL 10.4. ANDERE REGELGEVING	114
A) WETTEKST	114
B) TOELICHTING	114
B.1.5. ARTIKEL 10.5. GRONDVEREISTEN	116
A) WETTEKST	116
B) TOELICHTING	116
B.1.6. ARTIKEL 10.6. VOOR BESLAG VATBARE SCHEPEN	116
A) WETTEKST	116
B) TOELICHTING	117
B.1.7. ARTIKEL 10.7. TEGENBORGSTELLING	117
A) WETTEKST	117
B) TOELICHTING	118
B.1.8. ARTIKEL 10.8. BESLAGEXPLOOT	118
A) WETTEKST	118
B) TOELICHTING	118
B.1.9. ARTIKEL 10.9. BETEKENING EN AANZEGGING	119
A) WETTEKST	119
B) TOELICHTING	119
B.1.10. ARTIKEL 10.10. SCHEEPSDOCUMENTEN	121
A) WETTEKST	121
B) TOELICHTING	121
B.1.11. ARTIKEL 10.11. BEWAKING	121
A) WETTEKST	121
B) TOELICHTING	121
B.1.12. ARTIKEL 10.12. INSCHRIJVING	122
A) WETTEKST	122
B) TOELICHTING	122

B.1.13. ARTIKEL 10.13. NIEUW BESLAG OP HETZELFDE SCHIP	123
A) WETTEKST	123
B) TOELICHTING	123
B.1.14. ARTIKEL 10.14. GELDIGHEIDSDUUR	123
A) WETTEKST	123
B) TOELICHTING	124
B.1.15. ARTIKEL 10.15. VERZOEK TOT HERNIEUWING	124
A) WETTEKST	124
B) TOELICHTING	124
B.1.16. ARTIKEL 10.16. BESCHIKKING TOT HERNIEUWING	125
A) WETTEKST	125
B) TOELICHTING	125
B.1.17. ARTIKEL 10.17. BETEKENING VAN DE BESCHIKKING TOT HERNIEUWING	125
A) WETTEKST	125
B) TOELICHTING	125
B.1.18. ARTIKEL 10.18. INSCHRIJVING VAN VERVREEMDINGS- OF HYPOTHEEKAKTEN	126
A) WETTEKST	126
B) TOELICHTING	126
B.1.19. ARTIKEL 10.19. VERVREEMDING NA INSCHRIJVING	127
A) WETTEKST	127
B) TOELICHTING	127
B.1.20. ARTIKEL 10.20. VORDERINGEN TOT DOORHALING	128
A) WETTEKST	128
B) TOELICHTING	129
B.1.21. ARTIKEL 10.21. OPHEFFING	130
A) WETTEKST	130
B) TOELICHTING	130
B.1.22. ARTIKEL 10.22. RECHTSMACHT TEN GRONDE	130
A) WETTEKST	130
B) TOELICHTING	131
B.1.23. ARTIKEL 10.23. ANDERE VORDERINGSRECHTEN EN VOLGRECHTEN	133
A) WETTEKST	133
B) TOELICHTING	133
B.2. BESLAG OP BINNENSCHEPEN	133
B.2.1. ARTIKEL 10.24. GRONDVEREISTEN	133
A) WETTEKST	133
B) TOELICHTING	133
B.2.2. ARTIKEL 10.25. PROCEDURE	134
A) WETTEKST	134
B) TOELICHTING	134
B.3. BESLAG OP SCHEEPSTOEBEHOREN OF ANDERE GOEDEREN AAN BOORD	134
B.3.1. ARTIKEL 10.26. GRONDVEREISTEN	134
A) WETTEKST	134
B) TOELICHTING	134
B.3.2. ARTIKEL 10.27. BEWAARGEVING VAN HET BESLAGENE	135
A) WETTEKST	135
B) TOELICHTING	136

3. UITVOEREND SCHEEPSBESLAG	138
A. HUIDIGE REGELING	138
A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN	138
A.2. BEOORDELING	143
A) ALGEMENE KRITIEK	143
- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN	143
- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE TOEPASSELIJKHEID VAN DE WETTELIJKE REGELING OP NIET-COMMERCIELE ZEE- EN BINNENSCHEPEN	144
- ONGERECHTVAARDIGDE INTERPRETATIES AANGAANDE DE OMZETBAARHEID VAN BEWAREND IN UITVOEREND SCHEEPSBESLAG	144
- OMSLACHTIGHEID VAN DE RECHTSPROCEDURE	156
B) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING	161
C) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING	168
- DUITSLAND	168
- ENGELAND	170
- FRANKRIJK	171
- LUXEMBURG	179
- NEDERLAND	179
- ANDERE LANDEN	180
D) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN	182
- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE PUBLIEKE CONSULTATIE	182
- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN	182
E) SLOTSOM	189
B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING	190
B.1. ARTIKEL 10.28. INTERNATIONALE EN MATERIËLE TOEPASSING	190
A) WETTEKST	190
B) TOELICHTING	190
B.2. ARTIKEL 10.29. ANDERE REGELGEVING	190
A) WETTEKST	190
B) TOELICHTING	191
B.3. ARTIKEL 10.30. GRONDVEREISTEN	191
A) WETTEKST	191
B) TOELICHTING	191
B.4. ARTIKEL 10.31. VOORAFGAAND BEVEL	192
A) WETTEKST	192
B) TOELICHTING	192
B.5. ARTIKEL 10.32. BETEKENING VAN HET BEVEL	193
A) WETTEKST	193
B) TOELICHTING	193
B.6. ARTIKEL 10.33. INSCHRIJVING VAN HET BEVEL TOT OMZETTING	194
A) WETTEKST	194
B) TOELICHTING	194
B.7. ARTIKEL 10.34. TIJDSTIP VAN BESLAGLEGGING	195
A) WETTEKST	195
B) TOELICHTING	195
B.8. ARTIKEL 10.35. BESLAGEXPLOOT	195
A) WETTEKST	195
B) TOELICHTING	195

B.9. ARTIKEL 10.36. BETEKENING EN AANZEGGING VAN HET BESLAG	196
A) WETTEKST	196
B) TOELICHTING	196
B.10. ARTIKEL 10.37. BEWAKING	198
A) WETTEKST	198
B) TOELICHTING	198
B.11. ARTIKEL 10.38. INSCHRIJVING	198
A) WETTEKST	198
B) TOELICHTING	198
B.12. ARTIKEL 10.39. GELDIGHEIDSDUUR	199
A) WETTEKST	199
B) TOELICHTING	199
B.13. ARTIKEL 10.40. BESCHIKKING TOT AANVANG VAN DE VERKOOPSPROCEDURE	199
A) WETTEKST	199
B) TOELICHTING	200
B.14. ARTIKEL 10.41. VERKOOPSVORWAARDEN	200
A) WETTEKST	200
B) TOELICHTING	200
B.15. ARTIKEL 10.42. INZAGE EN GESCHILLEN	200
A) WETTEKST	200
B) TOELICHTING	201
B.16. ARTIKEL 10.43. ONDERHANDSE VERKOOP	203
A) WETTEKST	203
B) TOELICHTING	204
B.17. ARTIKEL 10.44. VEILINGWIJZE	205
A) WETTEKST	205
B) TOELICHTING	205
B.18. ARTIKEL 10.45. HOGER BOD	205
A) WETTEKST	205
B) TOELICHTING	206
B.19. ARTIKEL 10.46. VORDERING TOT NIETIGVERKLARING	206
A) WETTEKST	206
B) TOELICHTING	206
B.20. ARTIKEL 10.47. EINDE VAN DE DIENST VAN DE GEZAGVOERDER	207
A) WETTEKST	207
B) TOELICHTING	207
B.21. ARTIKEL 10.48. IN GEBREKE BLIJVEN EN WEDERVERKOOP	207
A) WETTEKST	207
B) TOELICHTING	208
B.22. ARTIKEL 10.49. OVERGANG VAN RECHTEN OP DE PRIJS	208
A) WETTEKST	208
B) TOELICHTING	208
B.23. ARTIKEL 10.50. TE BETALEN BEDRAGEN	208
A) WETTEKST	208
B) TOELICHTING	209
B.24. ARTIKEL 10.51. BETALING	209
A) WETTEKST	209
B) TOELICHTING	209
B.25. ARTIKEL 10.52. AANSTELLING VAN EEN VEREFFENAAR	211
A) WETTEKST	211
B) TOELICHTING	211

B.26. ARTIKEL 10.53. KENNISGEVING AAN HET BELGISCH SCHEEPSREGISTER	212
A) WETTEKST	212
B) TOELICHTING	213
B.27. ARTIKEL 10.54. BEKENDMAKING	213
A) WETTEKST	213
B) TOELICHTING	214
B.28. ARTIKEL 10.55. AANGIFTE VAN SCHULDVORDERINGEN	215
A) WETTEKST	215
B) TOELICHTING	215
B.29. ARTIKEL 10.56. STUITING VAN DE VERJARING	215
A) WETTEKST	215
B) TOELICHTING	215
B.30. ARTIKEL 10.57. LIJST VAN DE SCHULDVORDERINGEN EN ADVIES	216
A) WETTEKST	216
B) TOELICHTING	216
B.31. ARTIKEL 10.58. BERECHTING VAN GESCHILLEN	216
A) WETTEKST	216
B) TOELICHTING	217
B.32. ARTIKEL 10.59. CONCLUSIES	217
A) WETTEKST	217
B) TOELICHTING	217
B.33. ARTIKEL 10.60. HANGENDE GEDINGEN	217
A) WETTEKST	217
B) TOELICHTING	217
B.34. ARTIKEL 10.61. VONNIS	218
A) WETTEKST	218
B) TOELICHTING	218
B.35. ARTIKEL 10.62. INTERESTEN	218
A) WETTEKST	218
B) TOELICHTING	219
B.36. ARTIKEL 10.63. KENNISGEVING VAN HET VONNIS	219
A) WETTEKST	219
B) TOELICHTING	219
B.37. ARTIKEL 10.64. AFZONDERLIJKE BERECHTING VAN SCHULDVORDERINGEN	219
A) WETTEKST	219
B) TOELICHTING	219
B.38. ARTIKEL 10.65. AANWENDING VAN DE PRIJS	219
A) WETTEKST	219
B) TOELICHTING	220
B.39. ARTIKEL 10.66. HOGER BEROEP	220
A) WETTEKST	220
B) TOELICHTING	220
B.40. ARTIKEL 10.67. BORDERELLEN VAN TOEWIJZING	220
A) WETTEKST	220
B) TOELICHTING	221
B.41. ARTIKEL 10.68. KWIJTING	221
A) WETTEKST	221
B) TOELICHTING	221
B.42. ARTIKEL 10.69. KOSTEN EN ERELONEN VAN DE VEREFFENAAR	222
A) WETTEKST	222
B) TOELICHTING	222

4. TAALGEBRUIK IN SCHEEPVAARTGEDINGEN	223
A. HUIDIGE REGELING	223
A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN	223
A.2. BEOORDELING	229
a) ALGEMENE KRITIEK	229
- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN	229
- OVERBODIGHEID VAN STRENGE TAALREGELS IN DE CONTEXT VAN HET INTERNATIONALE SCHEEPVAART- EN HAVENBEDRIJF	230
- ONDUIDELIJKHEID VAN DE IN DE RECHTSPRAAK GEHANTEERDE CRITERIA	232
- DRACONISCHE AMBTSHALVE UIT TE SPREKEN NIETIGHEIDSSANCTIE, ZONDER MOGELIJKHEID TOT MILDERING	236
- INEFFICIËNTIE VAN DE HUIDIGE TAALREGELS	238
b) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING	240
c) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING	243
- DUITSLAND	243
- ENGELAND	244
- FRANKRIJK	246
- LUXEMBURG	248
- NEDERLAND	250
- ANDERE LANDEN	254
d) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN	256
- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE CONSULTATIE	256
- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN	256
- ALTERNATIEVE WETGEVENDE SCENARIO'S	260
e) SLOTSOM	265
B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING	266
B.1. ARTIKEL 10.70. GEBRUIK VAN HET ENGELS IN SCHEEPVAARTZAKEN	266
a) WETTEKST	266
b) TOELICHTING	266
5. DIVERSE AANGELEGENHEDEN	268
A. HUIDIGE REGELING	268
A.1. TERRITORIALE BEVOEGDHEID	268
A.2. SCHEEPVAART- OF TRANSPORTRECHTBANKEN	274
A.3. KORT GEDING	276
A.4. COLLECTIEVE PROCEDURE	277
A.5. BESLAG OP OVERHEIDSSCHEPEN	277
A.6. DESKUNDIGENONDERZOEK	279
A.7. ARBITRAGE	279
B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING	280
B.1. ARTIKEL 10.71. BEVOEGDHEID VAN DE GERECHTSDEURWAARDERS OP ZEE EN IN HET LINKERSCHELDEOEVERGEBIED	280
a) WETTEKST	280
b) TOELICHTING	280
B.2. ARTIKEL 10.72. RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID OP ZEE EN IN HET LINKERSCHELDEOEVERGEBIED	281
a) WETTEKST	281
b) TOELICHTING	281

B.3. ARTIKEL 10.73. RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID INZAKE SCHEEPSBESLAG	282
A) WETTEKST	282
B) TOELICHTING	283
B.4. ARTIKEL 10.74. KEUZE VAN WOONPLAATS IN KORT GEDING EN DAGVAARDINGSTERMIJN BIJ RECHTSMIDDELEN	284
A) WETTEKST	284
B) TOELICHTING	284
B.5. ARTIKEL 10.75. BESLAG OP BELGISCHE OVERHEIDSSCHEPEN	286
A) WETTEKST	286
B) TOELICHTING	286
B.6. ARTIKEL 10.76. BESLAG OP VREEMDE OVERHEIDSSCHEPEN EN VREEMDE OVERHEIDSLADINGEN	287
A) WETTEKST	287
B) TOELICHTING	287
5. WETTEKST	289

AFKORTINGEN EN VERKORTE CITEERWIJZEN²

Aansprakelijkheidsbeperkingsverdrag 1957	Internationaal Verdrag nopens de beperking van de aansprakelijkheid van eigenaren van zeeschepen, opgemaakt te Brussel op 10 oktober 1957
Aanvaringsbevoegdheidsverdrag (Burgerlijke Zaken) 1952	Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende de bevoegdheid in burgerlijke zaken op het stuk van aanvaring, opgemaakt te Brussel op 10 mei 1952
ABAS	Algemene Beroepsvereniging voor het Antwerpse Stouwerij- en Havenbedrijf
ASV	Antwerpse Scheepvaartvereniging
Berlingieri	Berlingieri, F., <i>Arrest of ships</i> , London, Informa, 2011
Beurier	Beurier, J.-P. (dir.), <i>Droits maritimes</i> , Parijs, Dalloz, 2008
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
Binnenschepenverdrag 1965	Verdrag inzake de inschrijving van binnenschepen, opgemaakt te Genève op 25 januari 1965
Bonassies-Scapel	Bonassies, P. en Scapel, C., <i>Droit maritime</i> , Parijs, L.G.D.J., 2010
Brussel I-Verordening	Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken
BVZ	Belgische Vereniging voor Zeerecht
BZB	Belgische Zeevaartbond
CEB	Confederatie der Expediteurs van België
Chorley-Giles	Gaskell, N.J.J., Debattista, C. en Swatton, R.J., <i>Chorley & Giles' Shipping Law</i> , Londen, Financial Times, 1987
Cleton	Cleton, R., <i>Hoofdlijnen van het vervoerrecht</i> , Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1994
CMI	Comité Maritime International
CLNI	Verdrag inzake de beperking van aansprakelijkheid in de binnenvaart, opgemaakt te Straatsburg op 4 november 1988
De Beule-Leers	De Beule, D. en Leers, P., <i>Bewarend beslag op zeeschepen. Toepassing van het recht in de praktijk</i> , Antwerpen, eigen uitgave, 1987
Dekkers-Dirix	Dekkers, R. en Dirix, E., <i>Handboek Burgerlijk Recht</i> , II, Antwerpen, Intersentia, 2005

² Voor hieronder niet verklaarde afkortingen, zie Interuniversitaire Commissie Juridische Verwijzingen en Afkortingen, *Juridische verwijzingen en afkortingen*, Mechelen, Kluwer, 2008, 170 p.

Delwaide SB	Delwaide, L., <i>Scheepsbeslag</i> , Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1988
Delwaide-Blockx 1991	Delwaide, L. en Blockx, J., “Kroniek van Zeerecht. Overzicht van rechtsleer en rechtspraak 1976-1989”, TBH 1991, (943)
Derrington-Turner	Derrington, S.C. en Turner, J.M., <i>The Law and Practice of Admiralty Matters</i> , Oxford, Oxford University Press, 2007
Dirix-Broeckx	Dirix, E. en Broeckx, K., <i>Beslag</i> , Mechelen, Kluwer, 2010
Dirix-De Corte	Dirix, E. en De Corte, R., <i>Zekerheidsrechten</i> , Mechelen, Kluwer, 2006
DMF	Le Droit Maritime Français
Dujardin BUSB	Dujardin, R., <i>Bewarend en uitvoerend scheepsbeslag</i> , Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1986
FOD	Federale Overheidsdienst
Gold-Chircop-Kindred	Gold, E., Chircop, A. en Kindred, H., <i>Maritime Law</i> , Toronto, Irwin Law, 2003
Groenboek	Van Hooydonk, E. (ed.), <i>Groenboek Nieuwe Belgische Zeewet</i> , Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 2007
HvB-A	Hof van Beroep te Antwerpen, Vierde Kamer
KBMA	Koninklijke Belgische Marine Academie
KBRV	Koninklijke Belgische Redersvereniging
KBZ	Koninklijk Belgisch Zeemanscollege
KVBG	Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen
Hare	Hare, J., <i>Shipping Law & Admiralty Jurisdiction in South Africa</i> , Kenwyn, Juta, 1999
Herber	Herber, R., <i>Seehandelsrecht</i> , Berlijn / New York, Walter de Gruyter, 1999
Hill	Hill, C., <i>Maritime law</i> , Londen / Hong Kong, LLP, 2003
IDM	Il Diritto Marittimo
IMO	Internationale Maritieme Organisatie
JMLC	Journal of Maritime Law and Commerce
LA Huybrechts	Bernauw, K. e.a. (eds.), <i>Free on board. Liber amicorum Marc A. Huybrechts</i> , Antwerpen / Cambridge, Intersentia, 2011
LA Libert	<i>Liber amicorum Hubert Libert</i> , Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 1999
LA Putzeys	Département de Droit international Charles De Visscher de la Faculté de Droit de l'Université catholique de Louvain, <i>Liber amicorum Jacques Putzeys</i> , Brussel, Bruylant, 1996
LA Van den Heuvel	<i>Liber amicorum Jozef Van den Heuvel</i> , Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1999

LLMC-Verdrag	Verdrag inzake beperking van aansprakelijkheid voor maritieme vorderingen, opgemaakt te Londen op 19 november 1976
Mackay	Mackay, K., "Bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen" in <i>Gerechtigd recht. Artikelelgenwvze commentaar met overzucht van rechtspraak en rechtsleer</i> , Antwerpen, Kluwer, losbl., Afl. 66 (3 oktober 2005)
Mandaraka-Sheppard	Mandaraka-Sheppard, A., <i>Modern Admiralty Law</i> , Abingdon / New York, Routledge Cavendish, 2001
Maritiem Arbeidsverdrag 2006	Maritiem Arbeidsverdrag, aangenomen te Genève op 23 februari 2006
NBW	Nederlands Burgerlijk Wetboek
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
Puttfarken	Puttfarken, H.-J., <i>Seehandelsrecht</i> , Heidelberg, Verlag Recht und Wirtschaft, 1997
Rabe	Rabe, D., <i>Seehandelsrecht</i> , München, C.H. Beck, 2000
RDMC	Revue de droit maritime comparé
Rémond-Gouilloud	Rémond-Gouilloud, M., <i>Droit maritime</i> , Parijs, Pedone, 1993
Ridley	Harris, B., <i>Ridley's Law of the carriage of goods by land, sea and air</i> , Londen, Sweet & Maxwell, 2010
Ripert I	Ripert, G., <i>Droit maritime</i> , I, Parijs, Rousseau, 1950
Rodière LN	Rodière, R., <i>Droit maritime. Le navire</i> , Parijs, Dalloz, 1980
Rodière TGDM EDM	Rodière, R., <i>Traité général de droit maritime. Événements de mer</i> , Parijs, Dalloz, 1976
Rodière-du Pontavice	Rodière, R. en du Pontavice, E., <i>Droit maritime</i> , Parijs, Dalloz, 1997
Scheepsbeslagverdrag 1952	Internationaal verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen, opgemaakt te Brussel op 10 mei 1952
Scheepsbeslagverdrag 1999	Internationaal verdrag inzake het beslag op zeeschepen, opgemaakt te Genève op 12 maart 1999
Scheepsregistratiebesluit	Koninklijk besluit van 4 april 1996 betreffende de registratie van zeeschepen en het in werking treden van de wet van 21 december 1990 betreffende de registratie van zeeschepen
Scheepsregistratiewet	W. 21 van december 1990 betreffende de registratie van zeeschepen
Scheepsvoorrechtenverdrag 1926	Internationaal verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regelen betreffende de voorrechten en hypothekeken op zeeschepen, opgemaakt te Brussel op 10 april 1926

Scheepsvoorrechtenverdrag 1967	Internationale overeenkomst voor de eenmaking van sommige regelen inzake maritieme voorrechten en hypothecken, opgemaakt te Brussel op 27 mei 1967
Scheepsvoorrechtenverdrag 1993	Internationaal verdrag betreffende maritieme voorrechten en hypothecken, opgemaakt te Genève op 6 mei 1993
Smeesters-Winkelmolen III	Smeesters, C. en Winkelmolen, G., <i>Droit Maritime et Droit Fluvial</i> , III, Brussel, Larcier, 1938
Southampton	Institute of Maritime Law, <i>Southampton on Shipping Law</i> , Londen, Informa, 2008
Staatsschepenprotocol 1934	Additioneel Protocol 24 mei 1934 bij Verdrag 10 april 1926 tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteiten van Staatsschepen
Staatsschepenverdrag 1926	Internationaal verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regelen betreffende de immuniteiten van Staatsschepen, opgemaakt te Brussel op 10 april 1926
Staatsschepenwet	W. 28 november 1928 ten doel hebbende het invoeren in de Belgische wetgeving van beschikkingen gelijklopend met deze van het internationaal verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteiten van Staatsschepen
Taalwet Gerechtszaken	Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
Travaux Préparatoires	Comité Maritime International, <i>The Travaux Préparatoires of the 1910 Collision Convention and of the 1952 Arrest Convention</i> , Antwerpen, CMI, 1997
TVR	Tijdschrift Vervoer & Recht
Van Aerde ZOBB	Van Aerde, C., <i>Zeeschepen onder bewarend beslag</i> , Brugge, die Keure, 1988
Van Herreweghe	Van Herreweghe, V., “Uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen, art. 1545-1559” in <i>Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer</i> , Antwerpen, Kluwer, losbl.
Van Hooydonk SVSMS	Van Hooydonk, E., <i>Schip van staat met slagzij</i> , Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 2006
VBG	Verbond der behandelaars van goederen
VEA	Vereniging voor Expeditie, Logistiek en Goederenbelangen van Antwerpen
Verstrepen IEL	Verstrepen, W., “Chapter 14. The Arrest of Ships”, in Huybrechts, M. en Van Hooydonk, E. (Eds.), <i>International Encyclopaedia of Laws. Transport Law</i> , Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, losbl.
VHV	Vlaamse Havenvereniging

Vialard	Vialard, A., <i>Droit maritime</i> , Parijs, PUF, 1997
VN Zeerechtverdrag	Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, opgemaakt te Montego Bay op 10 december 1982
VTZ	Verdrag inzake de territoriale zee en de aansluitende zone, opgemaakt te Genève op 29 april 1958
WIPR	Wetboek van Internationaal Privaatrecht
Zeewet	Wetboek van Koophandel, Boek II

ORGANISATOREN, PARTNERS EN SPONSORS

Aan de organisatie van de publieke consultatie over de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek
(Privaatrecht) werken mee:

Organisatoren

Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer
Commissie Maritiem Recht

Hoofdparters

Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
Koninklijke Belgische Redersvereniging

Hoofdsponsor

Belgische Vereniging voor Zeerecht

Sponsors

Alfaport Antwerpen
Algemene Beroepsvereniging voor het Antwerpse Stouwerij- en Havenbedrijf
Antwerpse Scheepvaartvereniging
Cobelfret
DAB Vloot
Elegis Advocaten
Eric Van Hooydonk Advocaten
Havenbedrijf Gent
Haven van Zeebrugge
Koninklijke Belgische Vereniging van Transportverzekeraars
Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen
Nateus
Port Autonome de Liège
van Doosselaere Advocaten
Verbeke Melis Advocaten
Vereniging voor Expeditie, Logistiek en Goederenbelangen van Antwerpen
Watererfgoed Vlaanderen
Wijffels Advocaten

Co-organisatoren

Universiteit Gent
Maritiem Instituut
Portius – International and EU Port Law Centre

1. ALGEMENE OPZET

A. POSITIE IN HET WETBOEK

10.1. In het eerder toegelichte³ en hieronder nogmaals weergegeven werkschema waarrond de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt opgebouwd, is de positie van het in voorliggende Tiende Blauwboek voorgestelde Hoofdstuk “Scheepsbeslag” en van de voorgestelde bepalingen betreffende het beslag op overheidsschepen gecursiveerd:

PROEVE VAN BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK

BOEK 1 – ALGEMENE BEPALINGEN

BOEK 2 – PUBLIEK SCHEEPVAARTRECHT

BOEK 3 – PRIVAAT SCHEEPVAARTRECHT

TITEL 1 - ALGEMENE BEPALINGEN

Hoofdstuk 1 – Begrippen

Hoofdstuk 2 – Bronnen

Hoofdstuk 3 – Uitlegging

TITEL 2 – SCHEPEN

Hoofdstuk 1–Statuut

Hoofdstuk 2 – Scheepsbouw

Hoofdstuk 3 – Scheepszekerheidsrechten

Hoofdstuk 4 – Scheepsbeslag

Hoofdstuk 5 – Openbaarheid

Hoofdstuk 6 – Overheidsschepen

TITEL 3 – REDERS

Hoofdstuk 1 – Scheepsmede-eigendom

Hoofdstuk 2 – Scheepsagentuur

Hoofdstuk 3 – Aansprakelijkheid

TITEL 4 – SCHEPELINGEN

Hoofdstuk 1 – Scheepsarbeid

Hoofdstuk 2 – Gezagvoerders

Hoofdstuk 3 – Aansprakelijkheid

TITEL 5 – VERVOER

Hoofdstuk 1 – Bevrachting

Hoofdstuk 2 – Vervoer

Hoofdstuk 3 – Sleep- en duwvaart

Hoofdstuk 4 – Goederenbehandeling

³ Blauwboek 1, 240-242, nrs. 1.265-1.266.

TITEL 6 – VOORVALLEN
Hoofdstuk 1 – Aanvaring
Hoofdstuk 2 – Berging
Hoofdstuk 3 – Averij-grosse

Zoals hieronder zal blijken⁴, bevat voorliggend Blauwboek ook enkele voorstellen die niet in bovenstaande structuur van het Belgisch Scheepvaartwetboek zijn opgenomen, maar wijzigingsbepalingen betreffen, welke zullen worden samengebracht in de Invoeringswet⁵.

B. BETROKKEN AANGELEGENHEDEN

10.2. In voorliggend Blauwboek wordt vooreerst het Hoofdstuk 4 betreffende “Scheepsbeslag” van Titel 2 van Boek 3 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek voorgesteld. Hieronder wordt nogmaals uiteengezet waarom de wettelijke regeling van het bewarend en het uitvoerend scheepsbeslag in het Belgisch Scheepvaartwetboek behoort te worden geïntegreerd⁶.

10.3. De plaats die het Hoofdstuk betreffende het scheepsbeslag in de voorgestelde structuur van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek inneemt is logisch.

De materie is een essentieel onderdeel van het juridische statuut van het schip, dat is beschreven in Titel 2 betreffende “Schepen”. Het Hoofdstuk over het scheepsbeslag regelt daarbinnen de functie van het schip als verhaalsobject, welke in het geheel van het scheepvaartrecht een fundamentele aangelegenheid uitmaakt. Het Hoofdstuk houdt bovendien verband met de eveneens in bedoelde Titel geregelde materies van de scheepszekerheidsrechten en de openbaarheid van rechten. Ook in andere scheepvaartwetboeken (bijv. het Noorse) wordt het scheepsbeslag samen met de scheepszekerheidsrechten en de openbaarheid van rechten in het onderdeel over het schip geregeld⁷.

In theorie zou scheepsbeslag ook aan het einde van het wetboek kunnen worden geregeld. Logischerwijze zou ook de regeling van de scheepszekerheidsrechten dan mee naar die plaats moeten worden verplaatst. Dat zou echter weer het inhoudelijke verband verbreken met de regelingen van de scheepsbouw en de sloophypotheek, en zou de indeling, vergeleken met de ordening van de huidige Zeewet, minder herkenbaar maken. Om deze redenen is dergelijke herschikking geen goed alternatief.

10.4. In een afzonderlijk onderdeel van dit Blauwboek wordt een nieuwe regeling betreffende het taalgebruik in gerechtszaken m.b.t. de scheepvaart voorgesteld, welke niet in de materiële bepalingen van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt opgenomen, maar een plaats zal vinden in een bepaling tot wijziging van de bestaande Taalwet Gerechtszaken, welke zal worden opgenomen in de Invoeringswet.

10.5. In een laatste onderdeel van voorliggend Blauwboek wordt ingegaan op een aantal specifieke procesrechtelijke aangelegenheden:

- de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken en de gerechtsdeurwaarders in de zeegebieden de Waaslandhaven;

---

⁴ Zie *infra*, nrs. 10.508 e.v.

⁵ Over de Invoeringswet, zie Blauwboek 1, 146-147, nr. 1.172.

⁶ Zie *infra*, nrs. 10.15 e.v.

⁷ Zie Blauwboek 1, 227, nr. 1.257.

- de beslagbaarheid van vreemde en Belgische overheidsschepen;
- de verplichte woonstkeuze in korte gedingen m.b.t. scheepvaartzaken;
- het deskundigenonderzoek;
- de arbitrage;
- de specialisatie van de rechtbanken

Alleen i.v.m. de eerste, de tweede en de derde materies is tot wetgevende ingrepen aanleiding gebleken.

De specifieke bepalingen betreffende de beslagbaarheid van Belgische en vreemde overheidsschepen worden opgenomen in het Hoofdstuk van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek over “Overheidsschepen”, en niet in dat over het scheepsbeslag. Dit heeft een dubbele reden: (1) de materie hangt samen met het algemene rechtsstatuut van overheidsschepen, waarvoor in de structuur van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek een afzonderlijke plaats is ingeruimd en (2) het statuut van vreemde overheidsschepen is gebaseerd op het Staatsschepenverdrag 1926, waarvan de algemene bepalingen ook in het Hoofdstuk van de Proeve over “Overheidsschepen” zijn opgenomen⁸.

---

⁸ Zie Blauwboek 2.

2. BEWAREND SCHEEPSBESLAG

A. HUIDIGE REGELING

A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN

10.6. De wettelijke regels inzake het bewarend beslag op zee- en binnenschepen zijn thans neergelegd in de artikelen 1467 tot 1480 Ger.W., die samen Hoofdstuk VII van Titel II van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek vormen. Deze bepalingen luiden als volgt:

HOOFDSTUK VII. Bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen

Artikel 1467

De rechter kan toestaan dat bewarend beslag wordt gelegd op zeeschepen en binnenschepen die zich in het rechtsgebied van de rechtbank bevinden.

Het beslag wordt als niet bestaande beschouwd, indien de beslaglegger binnen de bepaalde termijn niet de zekerheden stelt die de rechter voor het verlenen van de toelating kan eisen.

Artikel 1468

Wanneer het verzoek om beslag een zeeschip betreft, kan het slechts worden toegestaan om een zeevordering te waarborgen.

Zeevordering betekent inschuld of recht uit een der volgende oorzaken:

- a) schade door een schip veroorzaakt, hetzij door aanvaring, hetzij anderszins;*
- b) verlies van mensenlevens of lichamelijke letsel, veroorzaakt door een schip of voortspruitend uit een scheepsbedrijf;*
- c) hulp en berging;*
- d) huur- of bevrachtingsovereenkomsten bij charterpartij of anderszins;*
- e) overeenkomsten tot vervoer van goederen met een schip, waarvan blijkt uit een charterpartij, een cognossement of anderszins;*
- f) verlies van of schade aan door een schip vervoerde goederen en bagage;*
- g) averij-grosse;*
- h) bodemerij;*
- i) sleepvaart;*
- j) loodsdiensten;*
- k) leveranties, waar ook, van waren of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;*
- l) bouw, herstelling, uitrusting van een schip of dokkosten;*
- m) lonen van kapitein, officieren of scheepsgezellen;*
- n) voorschotten van de kapitein en die van afzenders, bevrachters of tussenpersonen, verstrekt ten behoeve van het schip of de eigenaar hiervan;*
- o) geschillen over de scheepseigendom;*
- p) geschillen omtrent den medeëigendom van een schip of het bezit of beheer ervan, of de rechten op de beheersinkomsten uit een schip in medeëigendom;*
- q) scheepshypotheek en scheepsverband.*

Artikel 1469

§ 1. Het beslag kan worden gelegd hetzij op het schip waarop de vordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip, toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan der zeevordering eigenaar was van het schip waarop de inschuld betrekking heeft, zelf al is het in beslag genomen schip gereed om uit te

varen, behalve voor een schuldvordering als bedoeld in artikel 1468, o, p of q, in welke geval het beslag alleen kan worden gelegd op het schip waarop de vordering betrekking heeft.

Schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben, wanneer alle eigendomsaandelen aan dezelfde persoon of personen toebehoren.

§ 2. Wanneer bij een bevrachtingsovereenkomst betreffende een schip met overgave van rederschap alleen de gebruiker instaat voor een zeeschuld die op het schip betrekking heeft, mag het beslag worden gelegd op dat of enig ander aan de gebruiker toebehorend schip, maar niet op enig ander aan de eigenaar toebehorend schip.

Deze bepaling vindt toepassing op alle gevallen waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeeschuld instaat.

§ 3. Voor dezelfde schuldvordering en door dezelfde partij mag niet meer dan eenmaal een schip in beslag worden genomen en borgtocht of zekerheid ervoor gevraagd worden.

Indien een schip in beslag wordt genomen en een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om de opheffing van het beslag te verkrijgen, hetzij om beslag te voorkomen, moet elk later beslag door dezelfde partij voor dezelfde zeevordering op dat schip of op enig ander schip dat aan dezelfde eigenaar toebehoort, worden opgeheven en het schip worden vrijgegeven, tenzij de partij bewijst dat de borgtocht of de zekerheid algeheel was vrijgegeven vóór het nieuwe beslag of dat er een andere geldige reden bestaat om dit te handhaven.

Artikel 1470

Het beslagexploot bevat, behalve de vermeldingen voorgeschreven in artikel 1389:

1° een afschrift van de beschikking waarbij het beslag is toegestaan of van het vonnis dat als toelating geldt, zoals bepaald is in artikel 1414;

2° een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip.

De toelating tot inbeslagneming slaat ook van rechtswege op de zeebrief en op het bewijs van deugdelijkheid, die door de gerechtsdeurwaarder worden bewaard tot de opheffing van het beslag of de tenuitvoerlegging.

Artikel 1471

Een afschrift van het beslagexploot wordt terstond gelaten aan de kapitein of, bij diens ontstentenis, aan de persoon die belast is met de bewaring van het schip.

Het beslag wordt aangezegd aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of, bij diens ontstentenis, aan de havenmeester, met aanmaning het afvaren van het in beslag genomen schip te beletten.

In kanalen of rivieren met sluisen, die niet behoren tot het gebied van een havenmeester, kan die aanzegging worden gedaan aan de sluiswachters stroomopwaarts of stroomafwaarts van de plaats waar het schip ligt.

Indien de aanzegging bovendien aan het loodswezen wordt gedaan, geldt zij als verbod om een loods uit te sturen.

De gerechtsdeurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaarder van het in beslag genomen schip aanstellen.

Artikel 1472

Het exploot wordt binnen tien dagen ingeschreven in het scheepsregister dat op het scheepshypotheekkantoor wordt gehouden.

De inschrijving geschiedt onder overlegging van het beslagexploot en van een gewaarmerkt afschrift aan de bewaarder.

Is het in beslag genomen vaartuig niet te boek gesteld, dan bepaalt de bewaarder zich ertoe van de overlegging der bedoelde bescheiden aantekening te doen in het register der neergelegde stukken, met dien verstande dat hij de inschrijving doet indien de teboekstelling later gevorderd wordt.

Artikel 1473

Een reeds ter inschrijving aangeboden of ingeschreven bewarend beslag verhindert niet dat een nieuw beslag op hetzelfde schip wordt toegestaan.

Dit nieuwe beslag wordt ingeschreven overeenkomstig artikel 1472.

Artikel 1474

Buiten het geval van schorsing, voorzien in artikel 1493, geldt het beslag gedurende drie jaren, te rekenen van de datum van inschrijving.

Bij het verstrijken van deze termijn houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben en er wordt geen melding meer van gemaakt in de getuigschriften die de hypotheekbewaarder afgeeft, tenzij de inschrijving is vernieuwd overeenkomstig de artikelen 1475 en 1493.

Artikel 1475

De schuldeiser die bewijst dat er gegronde redenen zijn om het beslag te handhaven, kan gemachtigd worden om het te vernieuwen, indien hij zulks aanvraagt ten minste vijftien dagen vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van dat beslag, op straffe van uitsluiting.

De vernieuwing wordt gevraagd bij een met redenen omkleed verzoekschrift, in te dienen bij de rechter die het beslag heeft toegestaan door een advocaat of een gerechtsdeurwaarder en door deze ondertekend.

Op dit verzoekschrift wordt beschikt binnen de in artikel 1418 bepaalde termijn.

De beschikking die vernieuwing weigert, is niet vatbaar voor hoger beroep.

Artikel 1476

De beschikking waarbij de vernieuwing van het beslag wordt toegestaan, bevat de nauwkeurige opgave van het te vernieuwen beslag.

De rechter die de vernieuwing toestaat, bepaalt de duur ervan. De termijn gaat in op de dag waarop de inschrijving vernieuwd wordt.

Artikel 1477

De beschikking wordt aan de schuldenaar betekend. Zij wordt als niet bestaande beschouwd, indien de vernieuwing van de inschrijving niet gedaan is vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van het bestaande beslag.

De vernieuwing heeft plaats onder overlegging aan de bewaarder van twee exemplaren van het verzoekschrift met nauwkeurige aanduiding van de te vernieuwen inschrijving, samen met de uitgifte van de beschikking en van het exploit van betekening.

Artikel 1478

Een ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving aangeboden beslag verhindert niet dat vervreemdings- of hypotheekakten later worden overgeschreven of ingeschreven, ongeacht hun datum; die akten kunnen echter tegen de beslagleggende schuldeisers niet worden ingeroepen, zolang de inschrijving van het beslagexploot niet vervallen is.

Artikel 1479

De aldus gedane vervreemding kan worden uitgevoerd, indien de verkrijger, vóór de dag bepaald voor de toewijzing, het vereiste geld in consignatie heeft gegeven tot betaling van kapitaal en toebehoren van de opeisbare bedragen verschuldigd aan de hypotheecaire schuldeisers die ingeschreven zijn of van wie het beslag is ingeschreven, of aan de schuldeisers die verzet doen.

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 38 en 39 van boek II, titel I, hoofdstuk III, afdeling III, van het Wetboek van Koophandel, mogen evenwel alle belanghebbenden overeenkomen dat het in consignatie te geven bedrag gelijk zal zijn aan de prijs die voor de verkrijging betaald is.

In onderlinge overeenstemming tussen alle partijen kunnen de in het eerste en tweede lid bedoelde bedragen onder een bijzonder hoofd van rekening bij de Nationale Bank worden gestort.

Indien de aldus gestorte gelden geleend zijn, hebben de uitleners slechts hypotheek na de schuldeisers die op het tijdstip der vervreemding waren ingeschreven.

Artikel 1480

Op de eisen tot doorhaling van de inschrijvingen zijn de artikelen 94 en 95 van de wet van 16 december 1851 toepasselijk.

10.7. De tekst van de aangehaalde artikelen 1467 tot 1469 Ger.W. is grotendeels overgenomen uit het Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen (hieronder: “Scheepsbeslagverdrag 1952”).

Voornoemd Verdrag werd goedgekeurd bij Wet van 24 maart 1961⁹. Luidens het enig artikel van deze wet zal het Scheepsbeslagverdrag 1952 “volkomen uitwerking” hebben.

De authentieke Engelse en Franse versies, de door de Belgische wetgever goedgekeurde Nederlandse vertaling alsook de in Nederland goedgekeurde vertaling van de materiële bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 worden verderop integraal weergegeven in een vergelijkingstabel¹⁰.

Ook is hieronder een tabel ter vergelijking van de verdragstekst en de Belgische wettekst opgenomen¹¹.

Op de verhouding tussen de verdragsbepalingen en de interne bepalingen wordt hieronder nader ingegaan¹².

10.8. Naast de hierboven aangehaalde bepalingen moet in verband met de materie van het bewarend scheepsbeslag rekening worden gehouden met de algemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek over beslag (inz. art. 1386 e.v.) en over bewarend beslag (art. 1413 e.v.). Aan de verhouding tot deze bepalingen van de specifieke wettelijke regeling van het bewarend scheepsbeslag wordt hieronder eveneens aandacht besteed¹³.

10.9. Op de regeling van de beslagimmunititeit van Belgische en vreemde overheidschepen wordt hieronder ingegaan in het deel van voorliggend Blauwboek over diverse procesrechtelijke aangelegenheden¹⁴.

---

⁹ W. 24 maart 1961 houdende goedkeuring van de volgende internationale akten: A) Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende de bevoegdheid in burgerlijke zaken op het stuk van aanvaring; B) Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende de bevoegdheid in strafzaken op het stuk van aanvaring en andere scheepvaartvoorvallen; C) Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen, ondertekend op 10 mei 1952, te Brussel (BS 19 juli 1961).

¹⁰ Zie *infra*, nr. 10.69.

¹¹ Zie *infra*, nr. 10.70.

¹² Zie *infra*, nrs. 10.11 e.v.

¹³ Zie *infra*, nrs. 10.31 e.v.

¹⁴ Zie *infra*, nrs. 10.521 e.v.

A.2. BEOORDELING

A) ALGEMENE KRITIEK

- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN

10.10. De Belgische wettelijke regeling betreffende het bewarend beslag op schepen vertoont de volgende gebreken:

- de verwarring over het internationale toepassingsgebied van het Scheepsbeslagverdrag 1952 resp. de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek;
- de minder gelukkige opname van de wetsbepalingen in het Gerechtelijk Wetboek;
- de onduidelijkheid omtrent de begrippen schip, zeeschip en binnenschip;
- de onduidelijkheid omtrent het urgentievereiste;
- de onduidelijkheid omtrent de vereiste kwaliteit van de schuldvordering;
- de onduidelijkheid omtrent de vereiste band tussen zeeschip en zeevordering;
- de onduidelijkheid omtrent beslag op grond van een vonnis of een authentieke of onderhandse akte;
- de onduidelijkheid omtrent beslag op sloopstoebehoren en inz. bunkers;
- de onduidelijkheid omtrent de regels toepasselijk op beslag op binnenschepen.

In wat volgt worden deze knelpunten nader besproken.

In de artikelsgewijze toelichting bij de nieuw voorgestelde bepalingen hieronder zal worden gewezen op nog enkele andere, eerder redactionele onvolkomenheden van de thans geldende wetsbepalingen.

- VERWARRING OVER HET INTERNATIONALE TOEPASSINGSGEBIED VAN HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1952 RESP. DE BEPALINGEN VAN HET GERECHTELIJK WETBOEK

10.11. Het Gerechtelijk Wetboek bepaalt niets over de relatie van de erin opgenomen bepalingen over bewarend scheepsbeslag tot deze van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en over het internationale toepassingsgebied van de nationale bepalingen.

Ter zake determinerend is artikel 8 van het Scheepsbeslagverdrag 1952, dat in Nederlandse vertaling als volgt luidt:

(1) De bepalingen van dit Verdrag zijn in elken verdragsluitende Staat toepasselijk op elk schip, dat de vlag van een Verdragsluitenden Staat voert.

(2) Een schip, dat de vlag van een niet-verdragsluitenden Staat voert, kan in een der verdragsluitende Staten in beslag worden genomen voor één der in artikel 1 opgesomde schuldvorderingen of voor elke andere schuldvordering, voor welke de wet van dien Staat beslag toelaat.

(3) Niettemin kan elke verdragsluitende Staat de voordelen van dit Verdrag geheel of gedeeltelijk onthouden aan elken niet-verdragsluitenden Staat en aan elken persoon, die niet ten dage van het beslag zijn woonplaats of hoofdzetel in een verdragsluitenden Staat heeft.

(4) Geen enkele bepaling van dit Verdrag wijzigt of maakt inbreuk op de landswet der verdragsluitende Staten voor wat betreft het beslag op een schip in het rechtsgebied van den Staat, welks vlag het voert, door een persoon, die zijn woonplaats of hoofdzetel in dien Staat heeft.

(5) Elke derde buiten den oorspronkelijken schuldeiser, die zich op een zeevordering beroept ingevolge een subrogatie, een cessie of anderszins, wordt, voor de toepassing van dit Verdrag geacht dezelfde woonplaats en denzelfden hoofdzetel te hebben als de oorspronkelijke schuldeiser.

Artikel 8 (1) omschrijft het internationale geldingsbereik van het in België rechtstreeks werkende¹⁵ regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952. Artikel 8 (2)-(3) omschrijft de beleidsruimte van de nationale wetgever om de werking van het verdragsregime te reguleren t.a.v. schepen, staten en personen die buiten het verdragsregime opereren. Artikel 8 (4) laat de nationale wetgever toe om op nationale situaties een van het verdragsregime afwijkende nationale regeling toe te passen.

Vastgesteld dient te worden dat de Belgische wetgever van deze modificatiebevoegdheden geen gebruik heeft gemaakt, maar er zich toe heeft beperkt de kernbepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 (inz. art. 1-4), met enkele tekstcorrecties, in de Belgische wet (inz. art. 1467-1469 Ger.W.) te herhalen, zonder verdere duiding omtrent het internationale toepassingsgebied daarvan.

In 1954 adviseerde de Afdeling Wetgeving van de Raad van State om de bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 als interne bepalingen in de Belgische wetgeving in te voeren. Het voordeel van dergelijke integratie was volgens de Raad dat dientengevolge “volledige eenheid” bestaat tussen het Belgisch recht en de verdragsregeling¹⁶. Het Scheepsbeslagverdrag 1952 werd inderdaad in de Belgische wetgeving geïntegreerd, omdat geen dualiteit kon worden verantwoord tussen een binnen de werkingsfeer van het verdrag vallend internationaal regime, en een andersluidend nationaal regime¹⁷.

10.12. Ongetwijfeld impliceert een en ander vooreerst dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 in België rechtstreeks moet worden toegepast t.a.v. bewarend beslag op schepen die de vlag van een andere Verdragsluitende Staat voeren (art. 8 (1) Scheepsbeslagverdrag 1952).

De verdragstekst suggereert op het eerste gezicht dat t.a.v. schepen van niet-Verdragsluitende Staten niet het Scheepsbeslagverdrag 1952, maar de nationale wetgeving toepassing dient te vinden (art. 8 (2)-(3) Scheepsbeslagverdrag 1952 *j*^o art. 1467 e.v. Ger.W.). De voorbereidende werken m.b.t. het Scheepsbeslagverdrag 1952 maken echter duidelijk dat de verdragsopstellers hebben beoogd het *hele* Verdrag ook op schepen van niet-Verdragsluitende Staten toepasselijk te verklaren, met uitzondering van de bepaling die het bewarend beslag beperkt tot zeevorderingen in de zin van het Verdrag¹⁸. Nu de Belgische wetgever m.b.t. bedoelde schepen geen ruimere beslaggronden erkent¹⁹, betekent zulks dat de Belgische rechter ook t.a.v. beslag op schepen van niet-Verdragsstaten *alle* bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 moet toepassen, en derhalve niet de corresponderende bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

---

¹⁵ In deze zin o.m. Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 81.

¹⁶ De Raad stelde letterlijk:

Het voordeel van zodanig stelsel ligt hierin dat tussen de regelen van het Belgisch internationaal privaatrecht en de eigenlijke nationale wetgeving met betrekking tot de behandelde zaken volledige eenheid bestaat.

(*Parl.St.*, Kamer, 1954-55, nr. 259/1, 6).

¹⁷ Zie o.m. *Parl.St.*, Senaat, 1960-61, nr. 102, 2, 5-6 en 24; *Parl.St.*, Kamer, B.Z. 1961, nr. 109/2, 1-2; *Parl.St.*, Senaat, B.Z. 1961, nr. 68, 1; zie reeds Blauwboek 1, 104-105, nr. 1.94.

¹⁸ Zie uitvoerig Berlingieri, 457 e.v., nrs. 20.30 e.v.; vgl. blijkbaar in dezelfde zin Marguet, B., “L’exigence de la créance maritime prévue par la convention de Bruxelles du 10 mai 1952 exclut-elle des créances de nature maritime mais qui ne figurent pas à l’article 1 (effet de l’article 8 de la convention) ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (557), 561; vgl. ook Antwerpen 17 januari 2011, *Enr.Vervoerr.* 2011, 159 (Engelse vertaling).

¹⁹ Zie ook Mackay, K., “L’exigence de la créance maritime prévue par la convention de Bruxelles du 10 mai 1952 exclut-elle des créances de nature maritime mais qui ne figurent pas à l’article 1 (effet de l’article 8 de la convention) ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (561), 567.

T.a.v. beslag op Belgische schepen door een persoon, die zijn woonplaats of hoofdzetel in België heeft (art. 8 (3) Scheepsbeslagverdrag 1952), bepaalt de Belgische wet evenmin iets bijzonders²⁰. Hoewel de verdragstekst dit niet duidelijk regelt, moet allicht moet worden aangenomen dat in dergelijke situatie, bij gebreke van nationale afwijking, overeenkomstig artikel 8(1) van het het Scheepsbeslagverdrag 1952, deze laatste akte eveneens rechtstreeks toepassing behoort te vinden²¹.

Strikt genomen leidt het bovenstaande tot het besluit dat, nu de Belgische wetgever geen gebruik heeft gemaakt van de in artikel 8 (2)-(4) omschreven nationale beleidsruimte, het Scheepsbeslagverdrag 1952 in *alle* aan de Belgische rechter voorgelegde situaties rechtstreeks behoort te worden toegepast: op beslag op schepen van Verdragsstaten, op beslag op schepen van niet-Verdragsstaten, en op beslag op nationale schepen door schuldeisers gevestigd in België.

In dit licht mag de vraag worden gesteld naar de functie en inz. de meerwaarde van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek waarin bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 zijn overgenomen.

Nu de nationale wetsbepalingen inhoudelijk met de verdragsregeling overeenstemmen, mag het belang van de beschreven problematiek worden gerelativeerd, maar uitgewist wordt hij er niet door.

Overigens merkten buitenlandse waarnemers op dat België allicht het enige land is dat positief tot eenvormigheid heeft willen bijdragen door de verdragstekst in de nationale wet te integreren; of dit opzettelijk of per ongeluk is gebeurd, wordt daarbij in het midden gelaten²².

10.13. De Belgische rechtspraak besteedt aan de beschreven problematiek eerder zelden specifieke aandacht.

Regelmatig worden argumentaties op touw gezet en uitspraken geveld waarin tussen de respectieve geldingsbereiken van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en het Gerechtelijk Wetboek geen scherp onderscheid wordt gemaakt, waarin beide regimes gemakshalve maar samen worden aangehaald, of waarin de nationale bepalingen zonder meer worden benaderd als de “incorporatie” van de verdragstekst²³.

Aan de basis van deze verwarring ligt het ontbreken van een uitdrukkelijke regeling in het Gerechtelijk Wetboek van het internationale geldingsbereik van de nationale beslagregels. Een analoge problematiek doet zich overigens voor m.b.t. diverse onderdelen van de Zeewet waarin internationale eenmakingsverdragen zijn opgenomen²⁴.

---

²⁰ Vgl. Mackay, K., “L’exigence de la créance maritime prévue par la convention de Bruxelles du 10 mai 1952 exclut-elle des créances de nature maritime mais qui ne figurent pas à l’article 1 (effet de l’article 8 de la convention) ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (561), 567.

²¹ Vgl. in dezelfde zin Berlingieri, 469, nr. 20.80.

²² Aldus Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., “Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen”, *NJB* 1986, (837), 841.

²³ Zie en vgl. bijv. Cass. 10 mei 1976 (middel), *AC* 1976, 1008, *Pas.* 1976, I, 969; *RW* 1976-77, 1709, *RHA* 1979-80, 3, *Eur. Vervoerr.* 1983, 768, met noot De Paep, R; Cass. 18 september 1981, *RHA* 1981-82, 424; Cass. 1 oktober 1993, *RHA* 1994, 132, met concl. Adv.-Gen. D’Hoore; Antwerpen 16 januari 1991, *RHA* 1993, 34; Antwerpen 30 oktober 1991, *Eur. Vervoerr.* 1991, 774; Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, 293, met noot Delwaide, L., “Bewaard beslag op zeeschip: Hoogdringendheid en het behoud van het maritieme voorrecht”; Antwerpen 27 september 1994, *RW* 1994-95, 611; Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 159 (Engelse vertaling); Beslagr. Antwerpen 22 november 1996, *RW* 1996-97, 1262; Beslagr. Antwerpen 7 april 2011, DOLPHIN MARITIME Co. Ltd. / KARAVODO TRANSPORTATION CORPORATION c.s., 11-2073-A, onuitg.

²⁴ Zie bijv., m.b.t. het Aanvaringsverdrag 1910, Blauwboek 8, nr. 8.35.

Zoals zonet gezien²⁵ rijst zelfs een meer fundamentele kwestie, m.n. of de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek die bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 overnemen, wel enig nut hebben.

Een wetgevende verduidelijking van deze aangelegenheid is dus sowieso wenselijk.

10.14. Zoals elders omstandig verantwoord, is er in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek voor gekozen om de privaatrechtelijke zeerechtverdragen maximaal in het Belgisch Scheepvaartwetboek over te nemen, zowel wat hun eigen werkingssfeer betreft als wat hun desgevallend nationaal uitgebreide toepassingsgebied aangaat, en dit door een integrale tekstuele overname van de verdragsbepalingen²⁶.

Deze optie dient ook m.b.t. het Scheepsbeslagverdrag 1952 te worden gevolgd. Zij impliceert dat in een afzonderlijke bepaling duidelijkheid moet worden gecreëerd omtrent het internationale geldingsbereik van de nationale regeling, en dat moet worden verzekerd dat de nationale bepalingen, ook wat hun zuiver nationale werkingssfeer betreft, verdragsconform worden uitgelegd.

Bij de kritiek in het licht van de betrokken belangen hieronder²⁷ zal nog worden teruggekomen op de opportuniteit van een alternatieve invulling van de door het Scheepsbeslagverdrag 1952 gelaten nationale beleidsruimte. Daar zal ook nog kort worden ingegaan op de door artikel 10 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 toegelaten voorbehouden.

- MINDER GELUKKIGE OPNAME VAN DE WETSBEPALINGEN IN HET
GERECHTELIJK WETBOEK

10.15. Zoals hierboven aangekondigd²⁸, wordt voorgesteld de wettelijke regeling van het scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek over te hevelen naar het Belgisch Scheepvaartwetboek.

Hoewel de opname van de regeling van het scheepsbeslag in het Gerechtelijk Wetboek op het eerste gezicht plausibel is, omdat dat wetboek ook de algemene regeling van het beslag herbergt, is deze keuze toch als minder gelukkig te beschouwen, en vallen voor opname in het Belgisch Scheepvaartwetboek krachtige argumenten aan te halen, welke hieronder nader²⁹ worden uiteengezet.

10.16. Vooreerst is de overheveling verantwoord gezien de autonomie van het scheepvaartrecht en de *summa divisio* tussen het scheepvaartrecht en het landrecht, welke in de Proeve van Belgisch Scheepvaartrecht worden herbevestigd³⁰. Het scheepvaartrecht wordt in de Proeve opgevat als een op zich staand geheel, en het recht m.b.t. scheepsbeslag is daar een wezenlijk onderdeel van. De integratie in het Scheepvaartwetboek van de regeling betreffende het scheepsbeslag, welke een onderdeel is van een op zichzelf staande rechtstak, kan dus geen argument of precedent zijn om ander sectorale of specifieke beslagregelingen uit het Gerechtelijk Wetboek te lichten.

---

²⁵ Zie het vorige randnr.

²⁶ Zie Blauwboek 1, nrs. 1.86 e.v.

²⁷ Zie *infra*, nr. 10.123.

²⁸ Zie *supra*, nr. 10.2.

²⁹ Zie reeds Blauwboek 1, nr. 1.221.

³⁰ Zie Blauwboek 1, nrs. 1.189 e.v.

10.17. Ten tweede beoogt de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek tot een zo omvattend mogelijke codificatie te leiden. Vanuit dat opzicht ware het ongelukkig om een centraal, voor de rechtspraktijk uitnemend belangrijk onderdeel in een ander wetboek te laten functioneren.

10.18. Ten derde valt vanuit rechtshistorisch oogpunt te noteren dat het uitvoerend scheepsbeslag aanvankelijk was geregeld in de *Ordonnance de la marine* (Titel XIV van Boek I met als opschrift “De la Saisie et vente des Vaisseaux, et de la distribution du prix”) en vervolgens in de *Code de commerce* (aldaar in Titel II van Boek II (art. 197-215) met het opschrift “De la saisie et vente des navires”)³¹. Pas in de Belgische Zeewet van 1879 (art. 237) werd ervoor geopteerd om deze regeling te integreren in het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging. De materie van het scheepsbeslag werd volledig nieuw geregeld door de Wet van 4 september 1908 “op de inbeslagneming en het opbod bij vrijwillige vervreemding van de zee- en binnenschepen, alsmede op de bevoegdheid in zake van zee- en binnenvaart”³². Dit was een losstaande wet, welke noch in het Wetboek van Koophandel, noch in het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging werd ingevoegd. In 1961 werd het Scheepsbeslagverdrag 1952 in de Belgische wetgeving opgenomen, via een wijziging van voormelde Wet van 4 september 1908. De situatie veranderde pas in 1967, toen de regeling van het bewarend en het uitvoerend scheepsbeslag, blijkbaar zonder specifieke motivering³³, werd geïntegreerd in het Gerechtelijk Wetboek³⁴. Deze evolutie toont alleszins aan dat de wetgever de regeling van het scheepsbeslag vroeger zeker niet als een noodzakelijk onderdeel van een procesrechtelijke codificatie heeft gezien, en ze gedurende lange tijd eerder als een scheepvaartrechtelijke aangelegenheid beschouwde.

10.19. Ten vierde is de internationale basisregeling, m.n. het Scheepsbeslagverdrag 1952, een typisch scheepvaartrechtelijke regeling, voorbereid en dagelijks toegepast door beoefenaars van het scheepvaartrecht, niet door procesrecht deskundigen. De natuurlijke context van de betrokken regeling is derhalve die van het Belgisch Scheepvaartwetboek.

10.20. Ten vijfde worden in het recht m.b.t. het scheepsbeslag specifieke zeerechtelijke begrippen en regels gehanteerd, die beter kunnen worden begrepen binnen de samenhang van een scheepvaartwetboek, waarin bijv. ook de vorderingen die tot scheepsbeslag aanleiding kunnen geven zijn geregeld, alsmede de voorrechten en hypotheken die een rol spelen bij de verdeling van de opbrengst na uitvoerend scheepsbeslag. De regeling m.b.t. het bewarend scheepsbeslag is bovendien niet van nationale, maar van internationale oorsprong, en sluit aan bij internationaal verkozen concepten en oplossingen, veeleer dan bij de interne gemeenrechtelijke regeling van het bewarend beslag.

Ook Theunis betreurde de opname van de regels betreffende het scheepsbeslag in het Gerechtelijk Wetboek, daar zulks ondermijdelijk leidt tot een verwatering van de bijzondere aard van die regels in de rechtspraak³⁵.

Meer nog, uit de analyse hieronder blijkt dat de integratie van de internationale regels betreffende het bewarend beslag op zeeschepen in het Gerechtelijk Wetboek tot heel wat verwarring heeft geleid, waaronder onduidelijkheid over de gelding t.a.v. dergelijk beslag van diverse algemene

---

³¹ Vgl. echter ook art. 620 van de *Code de procédure civile* van 1806.

³² BS 25 september 1908.

³³ Koninklijk Commissaris Van Reepinghen pleegde wel overleg met enkele gespecialiseerde maritieme advocaten uit Antwerpen (zie *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 328).

³⁴ Voor een overzicht van de evolutie van de Belgische wetgeving m.b.t. het bewarend scheepsbeslag, zie inz. Delwaide SB, 47 e.v., nrs. 33 e.v.

³⁵ Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 5.

beslagregels van nationale herkomst³⁶, en de erg onvolledige³⁷, ja misleidende, uiteindelijk wellicht geheel nutteloze³⁸ inpassing van de verdragsregels in het Gerechtelijk Wetboek. De integratie van het Scheepsbeslagverdrag 1952 in het Gerechtelijk Wetboek is dan ook een wetgevingstechnische misgreep te noemen.

10.21. Ten zesde is de integratie van de regeling van het Scheepsbeslagverdrag 1952 in het Belgisch Scheepvaartwetboek wenselijk omdat, zoals reeds vermeld³⁹, wordt beoogd in het Belgisch Scheepvaartwetboek zoveel mogelijk alle relevante eenmakingsverdragen te codificeren.

10.22. Ten zevende dient integratie in het Belgisch Scheepvaartwetboek de overzichtelijkheid, kenbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van het nieuwe wetboek. Inz. voor de magistratuur en de advocatuur is het gemakkelijker om de specifieke scheepvaartrechtelijke beslagregels terug te vinden in hetzelfde wetboek als de aanverwante materiële regels en de regels betreffende o.m. de scheepsvoorrechten en -hypotheken en de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar.

10.23. Ten achtste kunnen ter verantwoording van de integratie van de regeling van het scheepsbeslag in het Belgisch Scheepvaartwetboek buitenlandse voorbeelden worden aangehaald. Zo is de desbetreffende regeling in scheepvaart- of transportwetten of -wetboeken opgenomen in China, Frankrijk, Kroatië, Noorwegen, Rusland en Slovenië. In Angelsaksische landen is het scheepsbeslag doorgaans geregeld in specifieke maritieme wetten. Al zijn er ook landen waar het scheepsbeslag in een algemene procesrechtelijke codificatie is geregeld (bijv. Nederland), is dit dus zeker geen algemeen gevolgde praktijk.

10.24. Ten negende moet erop worden gewezen dat het Gerechtelijk Wetboek thans ook niet alle specifieke beslagregelingen omvat. Het beslag op luchtvaartuigen valt er bijv. buiten⁴⁰.

10.25. Ten tiende en ten slotte kan de overheveling uit het Gerechtelijk Wetboek gepaard gaan met de opname in dat wetboek van kruisverwijzingen en hoeft zij dus geenszins de kenbaarheid van de wetgeving te schaden. Het werken met kruisverwijzingen is in lijn met een algemene, elders reeds toegelichte wetgevingstechnische optie⁴¹. Concreet zullen gebruikers van het Gerechtelijk Wetboek dus worden geattendeerd op de gelding van bijzondere regelen over scheepsbeslag welke zijn opgenomen in het Scheepvaartwetboek.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE BEGRIPPEN SCHIP, ZEESCHIP EN BINNENSCHIP

10.26. Het is op het eerste gezicht onduidelijk op welke soort schepen het Scheepsbeslagverdrag 1952 en de bepalingen over bewarend scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek precies van toepassing zijn.

Geen van beide regimes bevat ter zake enige begripsomschrijving. Het Scheepsbeslagverdrag 1952 heeft het zelfs, inconsistent, over “ship” zowel als “vessel”⁴².

Tijdens de voorbereiding van het Scheepsbeslag 1952 leek er overeenstemming over te bestaan dat alle zeegaande schepen onder het regime thuishoren, zonder acht te slaan op het al dan niet voorhanden zijn van winsttoegmerk, en dus met inbegrip van o.m. pleziervaartuigen⁴³.

---

³⁶ Zie *infra*, nrs. 10.31 e.v.

³⁷ Zie *infra*, nr. 10.70.

³⁸ Zie reeds *supra*, nr. 10.12.

³⁹ Zie *supra*, nr. 10.14.

⁴⁰ Zie kort Dirix-Broeckx, 154-155, nrs. 204-205.

⁴¹ Zie Blauwboek 1, 145-146, *supra*, nr. 1.168.

⁴² Zie Berlingieri, 450, nr. 20.02.

De Belgische vertegenwoordiger zag tijdens de Diplomatieke Conferentie geen bezwaar tegen toepassing van het Verdrag op binnenschepen en niet-commerciële schepen. De h. Sohr stelde:

En ce qui concerne les créances maritimes, [...] le Code belge distingue trois sortes de navires: a) des navires de mer, tels qu'il sont définis par le code de commerce, livre II, titre 1, chapitre I, article 1er, et qui doivent avoir au moins 25 (vingt-cinq) tonneaux de jauge, et être destinés à faire, en mer, le transport de personnes ou de choses, la pêche le remorquage ou autres opérations lucratives de navigation; b) des bateaux, qui sont non seulement les bâtiments destinés à faire les mêmes opérations dans les eaux territoriales, mais aussi les bâtiments qui font ces opérations en mer, mais ont moins de 25 tonneaux; c) des navires soumis aux règles de droit civil, tels que les yachts. Il n'est donc pas évident [...] que tout navire de mer tombe sous l'application de cette convention puisqu'il y a en droit belge, une distinction entre trois sortes de navires qui peuvent opérer en haute mer et qui sont soumis à des régimes différents. Il ne résulte pas du texte de la Convention qu'elle s'applique à ces trois catégories prévues par le code belge. Mais le délégué belge ne voit aucune objection à ce qu'il en soit ainsi⁴⁴.

Hoewel het Scheepsbeslagverdrag 1952 zelf geen definitie bevat, moet worden genoteerd dat het opschrift van het Verdrag expliciet vermeldt dat het beslag op “Sea-Going Ships” of “navires de mer” betreft.

Het Gerechtelijk Wetboek maakt expliciet onderscheid tussen zeeschepen en binnenschepen (zie art. 1467 en 1468 Ger.W.), maar definieert deze termen evenmin.

10.27. Een aantal Belgische auteurs verkeerden in de overtuiging dat, bij gebrek aan bijzondere verdragsrechtelijke en wettelijke definities, met het oog op de interpretatie van de bedoelde begrippen de algemene omschrijvingen van de begrippen zeeschip en binnenschip in de artikelen 1 resp. 271 van de Zeewet determinerend waren⁴⁵.

In een arrest van 27 februari 2009 verwiep het Hof van Cassatie deze zienswijze. Het Hof besliste o.m.:

Artikel 1 van de Zeewet geeft, voor de toepassing van deze wet, een definitie van de als zeeschepen te beschouwen vaartuigen. De omschrijving van het begrip zeeschip in artikel 1 van de Zeewet is niet van toepassing op de artikelen 1467 tot en met 1480 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen.

[...] Het subonderdeel, dat ervan uitgaat dat artikel 1 van de Zeewet, waarvan de schending wordt aangevoerd, in aanmerking dient te worden genomen bij de beoordeling van de regelmatigheid van een op grond van de artikelen 1467 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek gelegd bewarend beslag, faalt naar recht.

[...]

Als zeeschip in de zin van het Internationaal Verdrag van 10 mei 1952 tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen, ondertekend te Brussel, en in de zin van de artikelen 1468 en 1469 van het Gerechtelijk Wetboek, moet worden beschouwd, ieder vaartuig dat geschikt is om de zee te bevaren en daartoe bestemd is, ook al wordt het niet gebruikt of is het niet

---

⁴³ Zie Travaux Préparatoires, 258-259.

⁴⁴ Travaux Préparatoires, 259.

⁴⁵ Zie en vgl. De Beule-Leers, 8, nr. 14; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 43, nr. 1; Dujardin BUSB, 10, nrs. 26-27; Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd's of London Press, 1986, (1), 19; Van Herreweghe, V., *Beslagzakboekje*, Antwerpen, Kluwer, 2008, 239, nrs. 690-691.

*bestemd tot enige winstgevende verrichting van scheepvaart op de zeeewateren, zoals bedoeld in artikel 1 van de Zeewet*⁴⁶.

Om te bepalen of een schip een zeeschip is in de zin van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en het Gerechtelijk Wetboek zijn volgens het Hof van Cassatie dus twee – klaarblijkelijk cumulatief toe te passen – criteria determinerend: een “geschiktheids criterium” en een “bestemmings criterium”.

De zienswijze van het hoogste Hof dat de begripsomschrijvingen van de Zeewet m.b.t. het bewarend scheepsbeslag niet relevant zijn, werd al aangehangen in een deel van de oudere rechtsleer⁴⁷ en ook in lagere rechtspraak⁴⁸, en wordt terecht en blijkbaar unaniem toegejuicht in de recentere rechtsleer⁴⁹. Te noteren valt wel dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 noch een geschiktheids criterium, noch een bestemmings criterium vooropstellen⁵⁰.

In de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek kan alvast tot een correcte oplossing worden bijgedragen door de opname van een algemene bepaling die uitdrukkelijk een uitlegging in overeenstemming met het Scheepsbeslagverdrag 1952 oplegt.

10.28. Vervolgens rijst de vraag of het beslagen of het in beslag te nemen zeeschip nog een zeeschip moet zijn op het ogenblik van het beslag, dan wel of het statuut van zeeschip op het ogenblik van het ontstaan van de schuldvordering voldoende is.

Berlingieri stelt in dit verband o.m.:

*[t]he physical conditions of the ship do not affect the application of the Convention. Therefore the Convention applies to ships that are not capable of sailing because they are stranded, sunken or damaged beyond repair*⁵¹.

In zijn reeds vermelde⁵² arrest van 27 februari 2009 was het Hof van Cassatie een andere mening toegedaan. Het Hof stelde:

Het schip, dat door beschadigingen zijn bestemming voor de zeevaart definitief heeft verloren, kan niet meer worden beschouwd als een zeeschip in de zin van [het Scheepsbeslagverdrag 1952 en de artikelen 1468 en 1469 Ger.W.].

Het specifieke stelsel van bewarend beslag op een zeeschip, waarbij, na verloop van de bevoegde rechterlijke autoriteit, op grond van de louter allegatie van een zeevordering op een zeeschip bewarend beslag kan worden gelegd, impliceert dat het schip op het ogenblik van het beslag als een zeeschip kan worden beschouwd.

De omstandigheid dat het schip op het ogenblik van het ontstaan van een zeevordering een zeeschip was, belet niet dat het later definitief verlies van deze hoedanigheid, het leggen van een bewarend scheepsbeslag op dit schip in de weg staat.

⁴⁶ Cass. 27 februari 2009, AC 2009, 672, met concl. Adv.-Gen. Thijs, D.; Pas. 2009, I, 606; RHA 2009, 28, met concl. Adv.-Gen. Thijs, D.

⁴⁷ Delwaide SB, 10, nr. 7 en 11, nr. 9; Van Aerde ZOB, 7-11, nrs. 5-6; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 76-77.

⁴⁸ Beslagr. Antwerpen 22 november 1996, RW 1996-97, 1262.

⁴⁹ Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (595), 598; Van Aerde, C., “Bewarend beslag op zeeschepen: welk vaartuig is een zeeschip?”, in LA Huybrechts, (601), 605-617; zie ook Franssen, W., “La saisie d’un navire affrété. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (573), 573.

⁵⁰ I.v.m. de betekenis van de term schip in het Scheepsbeslagverdrag 1952, zie nader Berlingieri, 450 e.v., nrs. 20.02 e.v.

⁵¹ Berlingieri, 454, nr. 20.16.

⁵² Zie *supra*, nr. 10.27.

In deze zienswijze zijn de specifieke regels betreffende het bewarend beslag op zeeschepen niet meer van toepassing wanneer het schip definitief de hoedanigheid van zeeschip heeft verloren. Beslag zal alleen kunnen worden gelegd overeenkomstig de gemeenrechtelijke bepalingen inzake beslag op roerende goederen.

Ter ondersteuning van deze laatste oplossing kan niet alleen worden aangevoerd dat in het zeerecht een algemeen onderscheid wordt gemaakt tussen schepen enerzijds, en wrakken anderzijds⁵³, maar ook dat, indien het schip definitief de hoedanigheid van zeeschip heeft verloren, het niet meer nodig lijkt om van de specifieke regeling inzake scheepsbeslag toepassing te maken. Deze regeling vindt haar ratio in de noodzaak om snel te kunnen handelen in het licht van het gevaar dat het schip met de noorderzon verdwijnt. Daarom volstaat met het oog op het leggen van beslag de loutere allegatie van een zeevordering⁵⁴, en geldt volgens een vrij klassieke leestelling een vermoeden van urgentie⁵⁵. Men kan bezwaarlijk voorhouden dat, indien een schip een wrak is geworden, of het zo zwaar is beschadigd dat het de bestemming als zeeschip definitief verloren heeft, een vermoeden van urgentie nog gerechtvaardigd is. Zo nodig kan de schuldeiser nog wel beslag op de overgebleven roerende goederen (het wrak) leggen en eventueel de aanstelling van een sekwester vorderen. Daarenboven is het in de bedoelde hypothese niet meer noodzakelijk om in het voordeel van de scheepseigenaar of scheepsexploitant de beslaggronden te beperken. Het schip kan immers niet meer varen en het is niet meer (of toch minder) economisch rendabel.

Wat er ook van zij, in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek dient ook in dit opzicht uitdrukkelijk voorrang te worden gegeven aan en derhalve ruimte te worden gelaten voor een verdragsconforme interpretatie. Een nationale wetgevende verduidelijking dient derhalve achterwege te worden gelaten.

10.29. Verder bestaat enige onduidelijkheid met betrekking tot estuaire schepen.

Volgens het Hof van Beroep te Antwerpen vallen deze schepen niet onder het begrip zeeschip in de zin van de regeling van het bewarend beslag op zeeschepen. In een arrest van 28 maart 2011 oordeelde het Hof dat uit de overgelegde gegevens niet bleek dat het schip bestemd was om de zee te bevaren. Het vaartuig in kwestie beschikte eerder over “een beperkte facilitaire toelating” om langs de kust te varen, binnen een bepaalde zone en onder bepaalde weersomstandigheden. Het schip was volgens het Hof enkel beperkt geschikt om de zee te bevaren, maar was er “in wezen niet toe bestemd”. Het Hof kwam tot het besluit dat het betrokken schip niet onder de in het Scheepsbeslagverdrag 1952 en het Gerechtelijk Wetboek bedoelde zeeschepen viel⁵⁶.

Hoewel het voorkomt dat de zienswijze van het Antwerpse Hof hoogst betwistbaar is, en estuaire schepen in het raam van de algemene (privaatrechtelijke) regelingen van de Proeve van het Belgisch Scheepvaartwetboek duidelijk als zeeschepen worden beschouwd⁵⁷, past het niet bij wet in het begrippenapparaat van het Scheepsbeslagverdrag 1952 in te grijpen door daaraan nationale uitleggingen toe te voegen. Ook hier primeert het beginsel van de verdragsconforme uitlegging.

---

⁵³ Zie hierover laatstelijk Van Hooydonk, E., *Places of Refuge. International Law and the CMI Draft Convention*, Londen, Lloyd's List, 2010, 222-224, nr. 335.

⁵⁴ Zie *infra*, nr. 10.40.

⁵⁵ Zie *infra*, nrs. 10.34.

⁵⁶ Antwerpen 28 maart 2011, RO-ROCO NV / SAPPHERE SHIPPING SA, 2009/AR/3292, onuitg.

⁵⁷ Zie Blauwboek 3.

10.30. Ofschoon Berlingieri verdedigt dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 ook geldt voor bewarend beslag op binnenschepen⁵⁸, kan deze zienswijze, gelet op het opschrift van het Verdrag⁵⁹ en verklaringen tijdens de voorbereiding ervan⁶⁰, niet worden gevolgd⁶¹.

Met het oog op de logische samenhang van het scheepvaartrecht komt het aangewezen voor in het Belgisch Scheepvaartwetboek te verzekeren dat het nieuwe regime van het bewarend beslag op zeeschepen van toepassing is op (1) alle (zee)schepen waarop het Scheepsbeslagverdrag *eo ipso* van toepassing is, alsook (2) op alle zeeschepen die niet direct onder het Scheepsbeslagverdrag 1952 zouden vallen, maar die wel voldoen aan de – nieuwe en doelbewust brede – nationale, in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek opgenomen definitie van het begrip zeeschip⁶², in de mate dat die ruimer is.

Schepen die in de zin van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek binnenschepen zijn, zullen allicht nooit als schip in de zin van het Scheepsbeslagverdrag 1952 zijn te beschouwen, en dienen niet onder het regime van het bewarend beslag op zeeschepen te vallen.

Op de vraag welke regels het bewarend beslag op binnenschepen dienen te beheersen, wordt hieronder nog teruggekomen⁶³.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT HET URGENTIEVEREISTE

10.31. Er bestaat onduidelijkheid over de vraag of voor een bewarend scheepsbeslag urgentie vereist is.

10.32. Artikel 1413 Ger.W., dat deel uitmaakt van het Hoofdstuk met de “Algemene bepalingen” van het wetboek over bewarend beslag, luidt:

Iedere schuldeiser kan in spoedeisende gevallen aan de rechter toelating vragen om op de voor beslag vatbare goederen van zijn schuldenaar bewarend beslag te leggen (nadruk toegevoegd).

In het Hoofdstuk van het Gerechtelijk Wetboek over bewarend scheepsbeslag wordt omtrent deze spoedeisendheid niets bijzonders bepaald. Ook het Scheepsbeslagverdrag 1952 gaat niet op dit element in.

10.33. In de rechtsleer worden omtrent de vermelde kwestie uiteenlopende standpunten verdedigd.

Door een aantal rechters en auteurs wordt aangenomen dat het spoedeisend karakter een voorwaarde is voor alle bewarende beslagen en derhalve ook voor het bewarend scheepsbeslag⁶⁴.

---

⁵⁸ Berlingieri, 454, nrs. 20.18-20.19.

⁵⁹ Zie *supra*, nr. 10.26.

⁶⁰ Zie Travaux Préparatoires, 258.

⁶¹ Zie Van Aerde, C., “Bewarend beslag op zeeschepen: welk vaartuig is een zeeschip?”, in LA Huybrechts, (601), 601-602, vn. 3.

⁶² Zie nogmaals Blauwboek 3.

⁶³ Zie *infra*, nrs. 10.58 e.v.

⁶⁴ Zie o.m. Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, 293; Gent 24 februari 2004, *RHA* 2006, 27; Delwaide SB, 178-179, nr. 164; Delwaide, L., “Bewarend beslag op zeeschip: hoogdringendheid en behoud van het maritieme voorrecht”, noot onder Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, (299), 299, nrs. 1 en 4; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 46, nr. 5; Dirix-Broeckx, 336-337, nr. 491; Dujardin BUSB, 11, nr. 29; Mackay, Art. 1467, 3, nr. 2.

Dit standpunt wordt ondersteund in het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen, alwaar wordt aangegeven dat bewarend beslag op zee- en binnenschepen enkel toegelaten is in spoedeisende gevallen⁶⁵. Ook in een latere parlementair werkstuk werd blijkbaar van dit uitgangspunt vertrokken⁶⁶.

Hoewel de afwezigheid van spoedeisendheid in verzetprocedures zelden wordt ingeroepen, blijkt dat, in de gevallen waarin dit toch is gebeurd, de beslagrechter doorgaans het spoedeisend karakter van het beslag heeft onderzocht om tot de bevinding te komen dat aan de voorwaarde was voldaan⁶⁷.

10.34. De magistraten en auteurs die van oordeel zijn dat hoogdringendheid voor het leggen van bewarend beslag op zeeschepen vereist is, zijn er over het algemeen van overtuigd dat in maritieme zaken een vermoeden van urgentie bestaat⁶⁸.

Reeds Smeesters en Winkelmolen stelden in dit verband:

*en matière maritime, l'urgence à prendre des mesures conservatoires est la règle générale*⁶⁹.

Dit vermoeden van urgentie, ook wel de “maritieme urgentie” genoemd, is o.m. gestoeld op het feit dat buitenlandse schepen de enige beslagbare goederen van de schuldenaar in België zijn, en dat deze goederen snel kunnen worden verplaatst of kunnen verdwijnen⁷⁰.

10.35. Ter ondersteuning van zijn standpunt dat voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip de “maritieme urgentie” vereist is, haalt Delwaide o.m. artikel 4 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 aan. Dit artikel bepaalt dat een schip slechts in beslag kan worden genomen met verlof van een rechter. Uit de voorbereiding van het Scheepsbeslagverdrag 1952 zou blijken dat de rechtbank op grond van dit artikel de opportuniteit van de maatregel mag onderzoeken. De rechter zal de maatregel volgens Delwaide niet opportuun vinden indien geen hoogdringendheid blijkt. Verder wijst Delwaide op artikel 6, tweede lid van het Scheepsbeslagverdrag 1952, luidens welke o.m. alle “verwickelingen” n.a.v. het beslag beheerst blijven door de nationale wet⁷¹.

10.36. Door andere auteurs wordt betwist dat scheepsbeslagen slechts in spoedeisende gevallen kunnen worden toegestaan. Aangezien het Scheepsbeslagverdrag 1952 op een strikte wijze de grondvoorwaarden bepaalt waaraan moet worden voldaan om op een zeeschip bewarend beslag te leggen, en het Verdrag nergens spoedeisendheid vereist, lijkt volgens hen te moeten worden aangenomen dat inzake bewarend beslag op zeeschepen de voorwaarde van spoedeisendheid niet

---

⁶⁵ *Parl. St.* Senaat, 1963-1964, nr. 60, 329.

⁶⁶ Zie *Parl. St.*, Senaat, B.Z. 1988, nr. 394/2, 2.

⁶⁷ Aldus Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 190.

⁶⁸ Zie o.m. Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, 293; Antwerpen 12 juli 2010, *NjW* 2011, 180, met noot ES; Delwaide, L., “Bewarend beslag op zeeschip: hoogdringendheid en behoud van het maritieme voorrecht”, noot onder Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, (299), 301, nr. 8; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 46, nr. 5; Dirix-Broeckx, 336-337, nr. 491; Mackay, Art. 1467, 3, nr. 2; Storme, M., “Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken”, *TBH* 1985, (420), 421, nr. 3 en 428, nr. 14.

⁶⁹ Smeesters-Winkelmolen III, 434, nr. 1235

⁷⁰ Smeesters-Winkelmolen III, 434, nr. 1235.

⁷¹ Delwaide, L., “Bewarend beslag op zeeschip: hoogdringendheid en het behoud van het maritieme voorrecht”, noot onder Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, (299), 300, nr. 4.

van toepassing is⁷². Voorts kan niet worden geargumenteed dat het vereiste van urgentie een in artikel 6, tweede lid van het Scheepsbeslagverdrag 1952 bedoelde, aan de nationale wetgever overgelaten procedurele aangelegenheid is; het gaat integendeel om een extra grondvoorwaarde, die niet bij nationale wetsbepaling aan het Scheepsbeslagverdrag 1952 kan worden toegevoegd⁷³.

Ongetwijfeld had het Hof van Beroep te Antwerpen het dus bij het rechte eind wanneer het redeneerde dat in het Scheepsbeslagverdrag 1952 een vermoeden van specifieke maritieme urgentie zit ingebakken, dat ter zake geen nadere nationale vereisten kunnen worden opgelegd, en dat artikel 1413 Ger.W. ter zake dus niet van toepassing is⁷⁴.

In zijn proefschrift over de eenmaking van het zeerecht concludeert Rimaboschi stellig dat een vereiste van urgentie of een *periculum in mora* bij de toepassing van het Scheepsbeslagverdrag 1952 niet kan worden opgelegd, en beschouwt hij deze interpretatie “comme acquise en droit positif maritime”⁷⁵.

10.37. Sommige commentatoren merken op dat de spoedeisendheid in de huidige stand van de Belgische wetgeving slechts kan worden vereist wat betreft bewarende beslagen op zeeschepen die de vlag voeren van een Staat die bij het Scheepsbeslagverdrag 1952 geen Partij is. De urgentie zou ook kunnen worden vereist indien het bewarend beslag betrekking heeft op een Belgisch schip dat vaart onder de Belgische vlag en indien de schuldeiser in België is gevestigd⁷⁶. De onderliggende premisse is dat het Scheepsbeslagverdrag 1952, ingevolge zijn artikel 8 (2)-(4), op deze gevallen niet van toepassing is, en zij derhalve worden beheerst door het nationaal recht. Zoals hierboven uiteengezet, is deze premisse niet juist⁷⁷.

10.38. Gelet op het bovenstaande past het in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek uitdrukkelijk te bepalen dat met het oog op bewarend beslag op zeeschepen geen nationaalrechtelijke spoedeisendheid vereist is. Dergelijk vereiste bij uitdrukkelijke wetsbepaling vooropstellen ware een niet-verdragsconforme nationale toevoeging. De rechtszekerheid gebiedt hier een duidelijke wetgevende stellingname, waarbij het gemeenrechtelijke nationale urgentievereiste expliciet buiten werking wordt gesteld. Deze keuze laat een verdere verdragsconforme uitlegging uiteraard onverlet.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE VEREISTE KWALITEIT VAN DE
SCHULDVORDERING

10.39. Overeenkomstig artikel 1415 Ger.W. zal de rechterlijke toelating⁷⁸ tot bewarend beslag slechts worden verleend indien de aangevoerde schuldvordering “zeker en opeisbaar” is en tevens “vaststaande of vatbaar voor een voorlopige raming”.

---

⁷² De Beule-Leers, 21-22, nr. 22-23; De Scheemaeker, L., “L’allégation de créance prévue par la Convention de 1952 doit-elle être certaine, liquide, exigible et requérant l’urgence ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (553), 556; Van Aerde ZOBB, 21-23, nrs. 17-18; vgl. Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 80-81.

⁷³ Zie o.m. Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 7; Van Aerde ZOBB, 23, nr. 18.

⁷⁴ Antwerpen, 22 oktober 2001, *Eur. Vervoerr.* 2002, 216.

⁷⁵ Rimaboschi, M., *Méthodes d’unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 227 en ook 244.

⁷⁶ De Scheemaeker, L., “L’allégation de créance prévue par la Convention de 1952 doit-elle être certaine, liquide, exigible et requérant l’urgence ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (553), 556; vgl. Van Aerde ZOBB, 23-24, nr. 19; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 80-81; Verstrepen IEL, 180, nrs. 359-360.

⁷⁷ Zie *supra*, nr. 10.12.

⁷⁸ Op de mogelijkheid van bewarend beslag op grond van een tegen de beslagen schuldenaar bekomen vonnis wordt hieronder nog nader ingegaan: zie *infra*, nrs. 10.51 e.v.

Hoewel dit niet blijkt uit de Nederlandstalige tekst van de betrokken bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, zijn de voorwaarden tot het leggen van bewarend beslag op zeeschepen fundamenteel verschillend. Zoals hieronder uitvoerig toegelicht⁷⁹, kan de beslaglegger overeenkomstig het Scheepsbeslagverdrag 1952 volstaan met de “allegatie” van een zeevordering, en dient hij niet over een zekere, opeisbare en vaste schuldvordering te beschikken.

Dat het Gerechtelijk Wetboek artikel 1415 m.b.t. bewarend beslag op zeeschepen niet uitdrukkelijk buiten toepassing verklaart, is ongetwijfeld een wetgevingstechnische feil.

10.40. De meerderheid van rechtspraak en rechtsleer is steeds in de overtuiging geweest dat de schuldvordering, voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip, inderdaad niet aan de vereisten van artikel 1415 Ger.W. moet voldoen.

Volgens deze meerderheidstrekking kan overeenkomstig het Scheepsbeslagverdrag 1952 bewarend beslag op een zeeschip worden gelegd indien de schuldeiser beschikt over een zeevordering, d.w.z. dat hij kan volstaan met het “aanvoeren” van een recht of vordering voortvloeiende uit één van de zeventien oorzaken die limitatief in artikel 1 van het Verdrag zijn opgesomd. Aangezien het Verdrag geen verdere eisen stelt, dient niet aan de eisen van artikel 1415 Ger.W. te worden voldaan⁸⁰.

Eén en ander lijkt in het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen enige bevestiging te vinden. Daar wordt de toepasselijkheid op het bewarend beslag op zeeschepen van artikel 1413 en 1414 vermeld, maar niet die van artikel 1415⁸¹.

De geschetste Belgische zienswijze schijnt aan te sluiten bij wat internationaal gangbaar is. In andere rechtsstelsels wordt evenmin een zekere en opeisbare vordering geëist, maar volstaat een *fumus boni iuris* of een *semiplena probatio*⁸².

10.41. Met zijn arrest van 26 maart 1982 in de zaak “Orcombe”⁸³ zorgde het Hof van Cassatie ter zake echter voor opschudding.

Deze zaak had betrekking op een bewarend beslag op een zeeschip wegens de beschadiging van een partij sigaretten. De scheepseigenaar vorderde voor de beslagrechter dat het beslag zou worden beperkt tot het bedrag van zijn aansprakelijkheid overeenkomstig de toen toepasselijke bepalingen van de Zeewet en het Aansprakelijkheidsbeperkingsverdrag 1957. De beslagrechter aanvaardde de mogelijkheid om het beslag tot het bedrag van de aansprakelijkheid te beperken, doch achtte het noodzakelijk reeds een onderzoek naar de persoonlijke fout van de scheepseigenaar te verrichten. In beroep oordeelde het Hof te Antwerpen dat dit onderzoek niet aan de beslagrechter toekwam. Gevat door een cassatievoorziening oordeelde het hoogste Hof:

---

⁷⁹ Zie *infra*, nr. 10.71.

⁸⁰ Zie o.m. De Beule-Leers, 25, nr. 30; Delwaide, L., “Saisie conservatoire des navires de mer en Belgique. Aperçu de jurisprudence des juges des Saisies d’Anvers, de Gand et de Bruges”, *DMF* 1984, (248), 249, nr. 3; Delwaide SB, 128-129, nr. 122; Delwaide-Blockx 1991, 1015-1016, nr. 231; Dujardin BUSB, 12, nr. 31; Franssen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 190; Mackay, Art. 1467, 3-4 en 6, nr. 3 en Art. 1468, 3, nr. 1; Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 16; Van Aerde ZOB, 32-33, nrs. 30-32; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 85-86; Verstrepen IEL, 187, nr. 375.

⁸¹ *Parl. St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 329.

⁸² Zie Rimaboschi, M., *Méthodes d’unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 225 en 244.

⁸³ Cass. 26 maart 1982, *AC* 1981-82, 933, *Pas.* 1982, I, 886, *RW* 1981-82, 2887, *Eur. Vervoerr.* 1982, 529, met noten Goossens, M., Wijffels, R. en Suhr, A.

[...] dat het arrest oordeelt dat de beslagrechter terecht heeft vastgesteld dat eiseres beschikt over een zeevordering ingevolge de beschadiging van een belangrijke partij sigaretten, de schade redelijk geraamd zijnde op acht miljoen frank;

Overwegende dat artikel 1, 1, eerste lid, van het Internationaal Verdrag van 10 oktober 1957 nopens de beperking van de aansprakelijkheid van eigenaren van zeeschepen bepaalt dat de eigenaar van een zeeschip zijn aansprakelijkheid ten aanzien van vorderingen welke uit een van de verder in het artikel opgesomde oorzaken voortkomen, kan beperken tot beloop van de overeenkomstig artikel 3 van het Verdrag bepaalde bedragen, tenzij het voorval waardoor de vordering is ontstaan, is veroorzaakt door de persoonlijke schuld van de eigenaar.

Dat, naar luid van artikel 1, 6, van het Verdrag, de *lex fori* bepaalt wie het bewijs leveren moet dat het voorval waardoor de vordering is ontstaan, al dan niet is veroorzaakt door de persoonlijke schuld van de eigenaar; dat naar Belgisch recht de schuldeiser de persoonlijke schuld van de eigenaar moet bewijzen;

Overwegende dat, om een bewarend beslag toe te laten of om het op verzet te behouden, de beslagrechter op grond van artikel 1415, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek gehouden is na te gaan of de schuldvordering zeker en opeisbaar is, en vaststaande of vatbaar voor een voorlopige raming;

Dat ingevolge artikel 1489, tweede lid, de beschikking van de beslagrechter geen nadeel toebrengt aan de zaak zelf;

Overwegende dat, wanneer de schuldeiser de persoonlijke fout van de eigenaar van het zeeschip aanvoert en tracht te bewijzen de beslagrechter, bij zijn onderzoek naar de vereisten gesteld bij artikel 1415, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, meer bijzonder naar het zeker zijn en het bedrag van de schuldvordering, ten deze noodzakelijkerwijze moet nagaan of het om de beperkte of om de niet beperkte aansprakelijkheid gaat, met andere woorden of de eigenaar van het zeeschip het voorval waardoor de vordering is ontstaan, heeft veroorzaakt door zijn persoonlijke schuld;

Dat dit onderzoek uiteraard binnen de perken moet blijven die zich naar gemeen recht aan de beslagrechter opdringen wanneer hij toepassing maakt van artikel 1415, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat het arrest, door principieel te beslissen dat de beslagrechter de vraag naar de persoonlijke schuld van de eigenaar van het zeeschip niet mag betrekken bij zijn beperkt onderzoek, artikel 1415, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek schendt.

Talrijke auteurs hebben op dit arrest kritiek geuit⁸⁴. Dat de rechter zou gehouden zijn om na te gaan of de schuldvordering voldoet aan de voorwaarden van artikel 1415 Ger.W., gaat in tegen de verdragstekst overeenkomstig welke de rechter alvorens verlof tot beslag te verlenen enkel dient te onderzoeken of een allegatie van een zeevordering voorhanden is.

Van Aerde verklaarde het “Orcombe”-arrest als volgt:

Het Hof heeft in dit arrest eerst in algemene zin uitgelegd wat de inhoud is van art. 1415 eerste lid Ger. W. als een aanloop tot zijn besluit dat dit artikel van toepassing is wanneer de beslagrechter moet oordelen over de stelling van de schuldeiser die beweert dat de beslagene persoonlijke schuld heeft, waardoor hij zich niet op de beperking van aansprakelijkheid kan beroepen. Het Hof van Cassatie heeft niet algemeen gesteld dat artikel 1415 eerste lid Ger. W. van toepassing is op bewarend beslag op zeeschepen, maar enkel dat het van toepassing is, wanneer over de al dan niet persoonlijke schuld van de beslagene moet worden geoordeeld⁸⁵.

⁸⁴ Zie en vgl. De Beule-Leers, 26-27, nr. 33; Delwaide SB, 128-129, nr. 122; Mackay, Art. 1467, 4-5, nr. 3; Storme, M., “Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken”, TBH 1985, (420), 421-422, nr. 4; Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 16-17; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 84; Verstrepen IEL, 181, nr. 361.

⁸⁵ Van Aerde ZOBB, 41, nr. 37.

Over de suggestie dat op bewarend beslag op zeeschepen artikel 1415 Ger.W. toepassing vindt, schreef Mackay recenter in dezelfde zin:

Niets is minder waar. Het Orcombe-arrest kan alleen betekenen dat, nu de beslagrechter – na de schuldvordering van de beslaglegger beoordeeld te hebben volgens de criteria van artikel 1468 – ertoe uitgenodigd wordt na een debat op tegenspraak op verzoek van de schuldenaar de vordering opnieuw te beoordelen, doch enkel in het kader van de wetgeving op de aansprakelijkheidsbeperking van scheepseigenaars en slechts ten einde de hoegrootheid vast te stellen van het borgstellingsbedrag dat voldoende zal geacht worden ter opheffing van het beslag, de beslagrechter bevoegd is om dergelijk onderzoek te doen, en wel zoals hij daartoe bevoegdheid heeft bij andere beslagen, alsdan conform artikel 1415.

M.a.w., in de verzoekschriftprocedure én in de verzetsprocedure onderzoekt de beslagrechter de vordering van de beslaglegger volgens de criteria van artikel 1468⁸⁶.

Dirix stelt dat de beslagrechter bij het onderzoek van het eenzijdig verzoekschrift alleszins genoeg kan nemen met de loutere aanvoering van een zeevordering. Komt er door derdenverzet van de beslagene evenwel tegenspraak, dan zal de beslagrechter moeten oordelen of het bestaan van de aangevoerde zeevordering, gelet op de gevoerde tegenspraak, voldoende aannemelijk voorkomt. Wanneer over de vordering ernstige betwisting rijst zal het beslag niet kunnen worden gehandhaafd⁸⁷.

In het arrest “Normannia” bevestigde het Hof van Beroep te Antwerpen dat in geval van derdenverzet of hoger beroep niet moet worden nagegaan of aan de voorwaarden van artikel 1415 Ger.W. is voldaan. Het Hof overwoog:

[...] dat bij derdenverzet (of hoger beroep), tegen de beschikking (op eenzijdig verzoekschrift) houdende de toelating tot het leggen van bewarend beslag op zeeschip, er geen wijziging ontstaat in verband met de voorwaarden nodig om zulk beslag te kunnen leggen;
dat strikt moet gehouden worden aan het al dan niet vervuld zijn van de grondvoorwaarden zoals (ook) gesteld in het Verdrag bewarend scheepsbeslag van 10.05.1952;
dat er geen wegglijden naar de voorwaarden van artikel 1415 Gerechtelijk Wetboek mag gebeuren, hetgeen een miskennis van het verdrag zou betekenen;
Overwegende dat bij zulk een derdenverzet of hoger beroep trouwens enkel moet geoordeeld worden, of de nodige voorwaarden om beslag te kunnen toestaan vervuld waren bij het geven van de toelating en niet of er andere voorwaarden vervuld zouden zijn die men eerder niet had te onderzoeken;
Overwegende dat bij de behandeling op tegenspraak (bij derdenverzet of hoger beroep) dan ook niet mag uitgegaan worden van het moeten aanwezig zijn van een “zekere” zeevordering;
dat waar een “zekere” schuldvordering (artikel 1415 van het Gerechtelijk Wetboek) getoetst wordt aan het “niet vatbaar zijn voor ernstige betwisting” ervan en/of aan het “op het eerste zicht aanwezig zijn van een redelijke gegrondheid”, hetgeen een afwegen van de aanspraken tegenover het verweer inhoudt, dit alles dus niet moet gebeuren bij de bedoelde behandeling op tegenspraak;
Overwegende dat bij de behandeling op tegenspraak enkel meer elementen aanwezig zijn om de allegatie van een zeevordering te beoordelen,
dat het alsdan aan de schuldenaar/beslagene is om met zijn gegevens de allegatie te ontzenuwen en dat deze moet bewijzen dat er van een allegatie geen sprake kan zijn, hetzij omdat er slechts gebruik wordt gemaakt van loutere, onredelijke niet ernstige of onwaarschijnlijke beweringen, of van manifest onduidelijke, dubieuze, dubbelzinnige of niet terzake zijnde aanvoeringen, hetzij omdat de beweringen

⁸⁶ Mackay, Art. 1467, 4-5, nr. 3.

⁸⁷ Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 45-46, nr. 4.

en/of aanvoeringen totaal achterhaald zijn volgens zijn voorgelegde gegevens, hetzij omdat de beweringen en/of aanvoeringen totaal strijdig zijn met “meer betrouwbare” door hem voorgelegde gegevens; dat met andere woorden het voordeel van de twijfel moet ontnomen worden aan de schuldeiser/beslaglegger en dat moet worden aangetoond dat de zeevordering “geen enkele kans” maakt voor de rechter ten gronde; Overwegende dat dit alles echter geen ‘prima facie’ onderzoek van de grond van de zaak vergt, zoals wel het geval is bij het onderzoek naar een “zekere” schuldvordering; Overwegende dat er nogmaals, om het ‘buiten de normale beoordelingswijze’ vallen van het geven van de toelating tot bewarend beslag op zeeschepen te benadrukken, kan gewezen worden op de mogelijkheid – enkel bestaande bij dit beslag (en een vergelijkbare vorm bij beslag inzake namaak, hetwelk ook een ‘buitenbeentje’ vormt) – van het opleggen van een ‘tegenborg’ (artikel 1467, al. 2 Gerechtelijk Wetboek) en naar het feit dat deze mogelijkheid niet vervalt bij de behandeling ‘op tegenspraak’⁸⁸.

Bij behandeling op tegenspraak moet de beslagrechter bij de beoordeling van de schuldvordering derhalve dezelfde criteria hanteren als bij de beoordeling van het initiële beslagverzoek⁸⁹.

10.42. Gelet op wat voorafgaat lijkt het wenselijk om in het Belgisch Scheepvaartwetboek met betrekking tot de vereiste kwaliteit van de schuldvordering duidelijkheid te brengen. Dit kan gebeuren door in het nieuwe wetboek beter aan te sluiten bij de authentieke teksten van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en door artikel 1415 Ger.W. m.b.t. het bewarend beslag op zeeschepen uitdrukkelijk buiten toepassing te verklaren. Op de vertaling in de Belgische wetgeving van het vereiste van de “allegatie” van een zeevordering wordt hieronder nog teruggekomen⁹⁰.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE VEREISTE BAND TUSSEN ZEESCHIP EN ZEEVORDERING

10.43. Artikel 3 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en artikel 1469 Ger.W. geven aan op welke schepen een schuldeiser die over een zeevordering beschikt beslag kan leggen.

Overeenkomstig deze bepalingen is het in alle gevallen mogelijk om beslag te leggen op het schip waarop de vordering betrekking heeft.

Verder is het in principe mogelijk om beslag te leggen op een ander schip van de eigenaar (zusterschip), indien de eigenaar zelf voor de schuld instaat.

Indien, ingeval van bevrachting met overgave van rederschap, daarentegen niet de eigenaar, maar wel de bevrachter voor de schuld instaat, dan mag beslag worden gelegd worden op het schip waarop de vordering betrekking heeft én op de andere schepen die eigendom zijn van de bevrachter, maar niet op de andere schepen van de scheepseigenaar. Deze regel vindt, steeds luidens de verdrags- en wettekst, toepassing op alle gevallen, waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeeschuld instaat.

10.44. Volgens het maatgevende arrest van het Hof van Cassatie van 10 mei 1976 in de zaak “Omala”⁹¹, is het bewarend beslag op het zeeschip waarop de vordering betrekking heeft steeds mogelijk, ook al staat de eigenaar niet voor de zeevordering in. Het Hof overwoog:

⁸⁸ Antwerpen, 22 oktober 2001, *Eur. Vervoerr.* 2002, 216.

⁸⁹ Zie ook Van Herreweghe, V., *Beslagzakeboekje*, Antwerpen, Kluwer, 2008, 241, nr. 699.

⁹⁰ Zie *infra*, nr. 10.71.

⁹¹ Cass. 10 mei 1976, *AC* 1976, 1008, *Pas.* 1976, I, 969; *RW* 1976-77, 1709, *RHA* 1979-80, 3, *Eur. Vervoerr.* 1983, 768, met noot De Paep, R.

[...] dat de artikelen 1468 en 1469 van [het Gerechtelijk Wetboek] bepalen welke zeeschepen tot waarborg van de zeevordering voor bewarend beslag vatbaar zijn en welke de zeeschulden zijn die tot dit beslag wettelijk aanleiding kunnen geven; dat, overeenkomstig de verschillende onderdelen van artikel 1469, beslag kan worden gelegd op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, onverschillig of de eigenaar of een andere persoon instaat voor de zeeschuld, in de zin van bedoeld artikel 1468; Overwegende dat artikel 1469, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek niet afwijkt van de bepalingen van § 1 van dit artikel betreffende de inbeslagneming van het schip waarop de zeeschuld betrekking heeft maar aanstipt, enerzijds, dat beslag ook mag gelegd worden op de andere schepen waarvan de bevrachter met overdracht van rederschap of de andere personen die voor de zeeschuld instaan, eigenaar zijn, en, anderzijds, dat wanneer bedoelde bevrachter of een andere persoon dan de eigenaar van het schip voor de zeeschuld instaat beslag niet mag gelegd worden op andere schepen van de eigenaar dan dat waarop de zeeschuld betrekking heeft.

Het Hof van Cassatie is derhalve van oordeel dat de scheepseigenaar een beslag op het schip moet dulden, ook al staat een bevrachter of enig ander persoon in voor de schuld die tot het bewarend beslag de aanleiding is. Het is in deze van geen belang of de bevrachting plaatsvond met overdracht van rederschap, aangezien artikel 1469, § 2, tweede lid Ger.W. bepaalt dat het eerste lid van toepassing is op alle gevallen waarin een ander persoon dan de eigenaar voor de zeeschuld instaat. Bijgevolg kan ook beslag worden gelegd op een zeeschip voor de schuld aangegaan door een tijd- of reisbevrachter⁹².

Het Hof van Cassatie opteert derhalve voor een letterlijke lezing van artikel 1469 Ger.W. (en van art. 3 Scheepsbeslagverdrag 1952).

Deze interpretatie wordt inz. gerechtvaardigd door het feit dat het schip vaak het enige verhaalsobject is waarop de schuldeisers beslag kunnen leggen⁹³.

Meteen wordt afgeweken van het gemeenrechtelijke vereiste dat het beslagene eigendom van de debiteur is (art. 1413 Ger.W.)⁹⁴.

10.45. Hoewel de “Omala”-rechtspraak in de lagere rechtspraak en door bepaalde auteurs wordt gevolgd⁹⁵, heeft zij ook – zowel in Belgische⁹⁶ als in buitenlandse rechtsleer⁹⁷ – kritiek uitgelokt.

Vanuit internationaal perspectief gezien lijkt de Belgische rechtspraak, waarin beslag ook mogelijk is wanneer niet de scheepseigenaar (of de reder), maar wel een tijd- of reisbevrachter voor de schuld instaat, zodat de eigenaar een zekerheid moet stellen voor andermans schulden, eerder afwijkend. Zoals hieronder toegelicht, worden de door het Scheepsbeslagverdrag 1952 geboden

---

⁹² Zie o.m. De Beule-Leers, 84-85, nr. 148; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 48-49, nr. 8.

⁹³ Roland, R., “Initiation sommaire au droit maritime belge”, *DMF* 1996, (451), 455.

⁹⁴ Zie ook *infra*, nr. 10.249.

⁹⁵ Zie en vgl. Roland, R., “Droit maritime et droit judiciaire”, in LA Putzeys (317), 324-328; Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 23-24.

⁹⁶ Zie de samenvatting in Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 49 e.v., nrs. 9 e.v.; zie en vgl. voorts Delwaide, L., “Scheepsbeslag wegens schulden van een niet-eigenaar”, *RHA* 1993, 3-33; Delwaide-Blockx 1991, 1019 e.v., nrs. 239 e.v.; Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 199 e.v.; Fransen, W., “La saisie d’un navire affrété. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (573), 574-575; Mackay, Art. 1469, 7, nr. 6; Van Aerde ZOBB, 79 e.v., nrs. 90 e.v.

⁹⁷ Zie en vgl. Berlingieri, 210, nr. 7.39 en inz. vn. 28 aldaar; Herber, R., “100 Jahre Comité Maritime International”, *Transportrecht* 1997, (325), 328.

beslagmogelijkheden in andere landen, waaronder buurlanden als Duitsland⁹⁸ en Nederland⁹⁹, maar bijv. ook Griekenland¹⁰⁰ en Noorwegen¹⁰¹, kennelijk enger geïnterpreteerd. Frankrijk neigt naar de Belgische opvatting maar lijkt te weifelen¹⁰². Marokko huldigt ook een met de Belgische vergelijkbare zienswijze¹⁰³.

Aangezien het hier een kwestie van verdragsautonome en -conforme interpretatie betreft, en de Belgische wetgever sowieso niet bij machte is de verdragstekst bij te sturen, dient alhier niet nader op de merites dan wel gebreken van de “Omala”-rechtspraak te worden ingegaan.

10.46. Overigens heeft het Hof van Cassatie zijn “Omala”-rechtspraak bevestigd in het arrest van 1 oktober 1993 in de zaak “Heinrich J”. Meteen verwierp het Hof de suggestie dat de mogelijkheid tot het leggen van bewarend beslag op het schip waarop de vordering betrekking heeft strijdig zou zijn met artikel 9 van het Scheepsbeslagverdrag 1952. Het Hof overwoog:

[...] dat de artikelen 1468 en 1469 van het Gerechtelijk Wetboek, die in zoverre een specifiek van artikel 1413 van het Gerechtelijk Wetboek afwijkend stelsel inhouden, bepalen welke zeeschepen tot waarborg van een zeevordering voor bewarend beslag vatbaar zijn en welke de zeeschulden zijn die tot dit beslag wettelijk aanleiding kunnen geven; dat, overeenkomstig de verschillende onderdelen van artikel 1469, beslag kan worden gelegd op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, onverschillig of de eigenaar of een andere persoon instaat voor de zeeschuld in de zin van het bedoelde artikel 1468;

Overwegende dat artikel 1469, alinea 2, van het Gerechtelijk Wetboek, niet afwijkt van de bepalingen van alinea 1 van dit artikel betreffende de inbeslagneming van het schip waarop de zeeschuld betrekking heeft, maar aanstipt, enerzijds, dat beslag ook mag worden gelegd op de andere schepen waarvan de bevrachter met overdracht van het rederschap of de andere personen die voor de zeeschuld instaan, eigenaar zijn, en, anderzijds, dat, wanneer bedoelde bevrachter of een andere persoon dan de eigenaar van het schip voor de zeeschuld instaat, het beslag niet mag worden gelegd op andere schepen van de eigenaar dan dat waarop de zeeschuld betrekking heeft;

Overwegende dat, krachtens artikel 9 van het Verdrag van 10 mei 1952, geen enkele bepaling van het verdrag beschouwd mag worden als scheppende een recht op een vordering die buiten de bepalingen van het verdrag niet zou bestaan volgens de op het geschil toepasselijke wet en het verdrag aan de eisers generlei recht van zaaksgevolg toekent buiten dat, verleend door laatstgenoemde wet of het Verdrag op de Voorrechten en Hypotheken op Zeeschepen, indien dit laatste toepasselijk is; dat die bepaling beduidt dat het verdrag van 10 mei 1952 geen nieuwe vorderingen of vorderingsrechten in het leven roept en geen verband houdt met de mogelijkheden en voorwaarden van bewarend beslag op een zeeschip waarin het verdrag voorziet; dat het arrest geen persoonlijke vordering tegen de scheepseigenaar noch een volgrecht op diens schip toekent;

Overwegende dat de regel dat de scheepseigenaar overeenkomstig artikel 46 van de Zeewet ten gronde niet aansprakelijk is voor de verbintenissen aangegaan door de bevrachter, er niet aan in de weg staat dat in de door artikel 1469 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde voorwaarden, de schuldeiser een bewarend beslag kan leggen op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft;

Overwegende dat het arrest, dat op grond van de specifieke bepalingen van artikel 1469 van het Gerechtelijk Wetboek oordeelt dat een bewarend beslag mogelijk was in de door het arrest genoemde

---

⁹⁸ Zie *infra*, nr. 10.83.

⁹⁹ Zie *infra*, nr. 10.97.

¹⁰⁰ Zie *infra*, nr. 10.101.

¹⁰¹ Zie *infra*, nr. 10.102.

¹⁰² Zie *infra*, nr. 10.88.

¹⁰³ Zie *infra*, nr. 10.104.

*omstandigheden en dat de bepaling van artikel 9 van het genoemde verdrag er niet aan in de weg staat dat dit bewarend beslag zou worden toegestaan, zijn beslissing naar recht verantwoord*¹⁰⁴;

10.47. Een recent op de “Omala”-rechtspraak afgevuurde kritiek is dat de mogelijkheid tot het leggen van bewarend beslag op het schip waarop de vordering betrekking heeft, strijdt met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM, dat het ongestoorde genot van het eigendomsrecht waarborgt.

In de zaak “Vaal River”¹⁰⁵ werd dit argument naar voor gebracht door de scheepseigenaar. Het argument werd door het Hof van Beroep te Antwerpen verworpen. Het Hof was de mening toegedaan dat artikel 1 van het Eerste Protocol slechts van toepassing is in de verhouding tussen de burgers en de overheid, doch niet in de verhouding tussen de burgers onderling. Volgens het Hof is voormeld artikel 1 van toepassing indien de overheid hetzij zelf tussenkomt in het eigendomsrecht van een persoon, hetzij een derde machtigt om dat te doen. Het enkele feit dat de regeling van een privaatrechtelijk geschil gebeurt door een rechter geeft volgens het Hof geen aanleiding tot een vorm van uitoefening van het staatsgezag over of statelijke inmenging met de desbetreffende eigendomsrechten.

Nochtans dient te worden opgemerkt dat artikel 1 van het Eerste Protocol voor de Staat ook positieve verplichtingen kan meebrengen om de effectieve uitoefening van het eigendomsrecht te waarborgen. Deze positieve verplichtingen kunnen bepaalde maatregelen vereisen welke noodzakelijk zijn ter bescherming van het recht op eigendom in zaken die betrekking hebben op geschillen tussen particulieren of ondernemingen¹⁰⁶. Voorts dient de Belgische rechter toepassing te geven aan rechtstreeks werkende internationale verdragsbepalingen, zoals artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Evenzeer dient de Belgische rechter trouwens toepassing te geven aan artikel 16 van de Grondwet, dat eveneens het eigendomsrecht beschermt¹⁰⁷. Door het eenvoudig toelaten van bewarend beslag op een schip dat niet de eigendom is van de schuldenaar kan mogelijk aan de overheid worden verweten dat deze het ongestoord genot van de eigendom niet voldoende beschermt.

Interessant in dit verband is de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *Földes en Földesné Hajlik tegen Hongarije*. In deze strafzaak werd aan de verdachten het verbod opgelegd om hun goederen te vervreemden. De ratio voor de handhaving van het verbod was dat de aanspraken van potentiële burgerlijke partijen moesten worden gevrijwaard. Een dergelijke maatregel kan volgens het Hof in principe worden geacht noodzakelijk te zijn “om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang”, zoals mogelijk gemaakt door artikel 1, tweede lid van het Eerste Protocol EVRM¹⁰⁸.

In het algemeen lijkt het Europees Hof van oordeel dat beslagmaatregelen in beginsel een geoorloofde regulering van het eigendomsrecht zijn, maar er dient wel een *fair balance* te bestaan tussen het doel dat van de beslagregeling uitgaat en de last die de eigenaar hiervan ondervindt¹⁰⁹.

---

¹⁰⁴ Cass. 1 oktober 1993, *RHA* 1994, 132, met concl. Adv.-Gen. D’Hoore; zie in dezelfde zin het arrest “Atlantic Island”: Cass. 23 mei 2003, *AC* 2003, 1253, *Pas.* 2003, I, 1061, *Eur. Vervoerr.* 2003, 466; vgl. voorts Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 190.

¹⁰⁵ Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 190; zie in dezelfde zin Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 159 (Engelse vertaling).

¹⁰⁶ Haeck, Y., “Artikel 1. Recht op bescherming van de eigendom”, in Vande Lanotte, J. en Haeck, Y. (eds.), *Handboek EVRM. Deel 2. Artikelsgewijze commentaar*, II, (295), 386-387, nr. 60.

¹⁰⁷ Art. 16 G.W. lijkt wel minder ver te strekken dan art. 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM: zie kort Vande Lanotte, J. en Goedertier, G., *Handboek Belgisch Publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 497-499, nrs. 737-739.

¹⁰⁸ EHRM 31 oktober 2006, *Földes and Földesné Hajlik v. Hungary*, <http://www.echr.coe.int/>, ov. 6 en 26.

¹⁰⁹ Aldus Tuil, M.L., “Herbezinnen op het beslagrecht”, *Ars Aequi* 2011, (98), 102.

Op de verhouding tussen het EVRM, de Grondwet en het Scheepsbeslagverdrag 1952 wordt hier niet nader ingegaan. Andermaal betreft het een aspect dat buiten de reguleringsbevoegdheid van de Belgische wetgever ligt.

10.48. Voorts weze eraan herinnerd dat vroeger onduidelijkheid bestond over de vraag of nog steeds beslag mogelijk is indien het schip waarop de zeevordering betrekking heeft na het ontstaan van de vordering werd overgedragen aan een derde.

In het verleden zijn de beslagrechters van oordeel geweest dat de regel van artikel 3 van het Scheepsbeslagverdrag absoluut van toepassing was en dat niets zich verzet tegen een bewarend beslag op een zeeschip, zelfs al werd het schip overgedragen tussen het ogenblik waarop de zeevordering ontstond en het ogenblik van het leggen van het bewarend beslag¹¹⁰.

Deze opvatting werd gaandeweg bijgesteld in die zin dat dergelijk beslag mogelijk is door een hypothecaire of bevoorrechte schuldeiser. Het beslag creëert immers geen volgrecht.

In zijn arrest van 27 maart 2003 in de zaak “Sokna”¹¹¹ overwoog het Hof van Cassatie dan ook:

[...] dat, krachtens artikel 3,1°, Verdrag Scheepsbeslag van 10 mei 1952 en het daarmee overeenstemmende artikel 1469, §1, van het Gerechtelijk Wetboek, het bewarend beslag kan worden gelegd hetzij op het schip waarop de vordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan van de zeevordering eigenaar was van het schip waarop de inschuld betrekking heeft;

dat het bewarend beslag kan worden gelegd op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, ongeacht of de eigenaar of een ander persoon instaat voor de zeeschuld in de zin van artikel 1468 van het Gerechtelijk Wetboek;

Overwegende dat, krachtens artikel 9 van het Verdrag Scheepsbeslag van 10 mei 1952, geen enkele bepaling van het verdrag beschouwd mag worden als scheppende een recht op een vordering die buiten de bepalingen van het verdrag niet zou bestaan volgens de op het geschil toepasselijke wet en het verdrag aan de eisers generlei recht van zaaaksgevolg toekent buiten dat, verleend door laatstgenoemde wet of het Verdrag op de voorrechten en hypothecken op zeeschepen, indien dit laatste toepasselijk is; dat deze bepaling beduidt dat het verdrag geen persoonlijke vorderingsrechten in het leven roept, noch enig volgrecht op het schip creëert;

Overwegende dat uit deze bepalingen volgt dat wanneer het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, wordt overgedragen nadat deze schuldvordering is ontstaan, de schuldeiser enkel op dit schip bewarend beslag mag leggen wanneer hij als hypothecaire of bevoorrechte schuldeiser beschikt over een volgrecht op dat schip;

Overwegende dat de appelrechters oordelen dat eiseres "niet kan worden gevolgd waar zij doet gelden dat zij het bewarend beslag op het zeeschip Sokna niet moet dulden, omdat het gelegd werd nadat zij eigenaar van het zeeschip is geworden, tot waarborg van een zeevordering die voor de eigendomsoverdracht ontstaan is";

Dat zij door op die gronden het bewarend beslag op het zeeschip te handhaven zonder vast te stellen dat verweerster als hypothecaire of bevoorrechte schuldeiser beschikt over een volgrecht, terwijl eiseres had

---

¹¹⁰ Zie en vgl. De Beule-Leers, 91-92, nr. 154; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 55, nr. 16; Fransen, W., “La saisie d’un navire affrété. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (573), 577; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 381.

¹¹¹ Cass. 27 maart 2003, *RHA* 2003, 6, *Eur. Vervoerr.* 2003, 326, *TBH* 2003, 848, *NjW* 2003, 1074; zie ook Berlingieri, 213, nr. 7.53 en Cass. fr. 4 oktober 2005, *RCDIP* 2006, 405, met noot.

aangevoerd dat het beslag verenigbaar moest zijn met de beginselen inzake volgrecht, voorrechten en hypotheken, de aangevoerde bepalingen schenden;

Het Hof van Beroep te Gent volgde de visie van het Hof van Cassatie in een arrest van 24 februari 2004¹¹².

10.49. De vraag wie als eigenaar van een schip moet worden aangezien, wordt beantwoord in artikel 3 (2) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en artikel 1469, § 1, tweede lid Ger.W., die bepalen dat schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben, wanneer alle eigendomsaandelen aan dezelfde persoon of personen toebehoren. Met de term “eigendomsaandelen” worden de eigendomsaandelen in het betrokken zeeschip bedoeld¹¹³. In de terminologie van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gaat het om de “scheepsaandelen”¹¹⁴.

10.50. Ten slotte rijst de vraag of een nadere wettelijke regeling mogelijk en nodig is m.b.t. het fenomeen van de “single ship companies”¹¹⁵.

Een “single ship company” is een vennootschap die slechts één schip bezit. Vaak is dit schip het enige vermogensbestanddeel van de betrokken vennootschap, zodat het schip geen “rechtstreekse” zusterschepen heeft. Het komt echter voor dat verschillende “single ship companies” in werkelijkheid alle toebehoren aan dezelfde eigenaar of eigenaars.

In principe bestaan er tegen een dergelijke vennootschapsrechtelijke compartimentering geen bezwaren. Het behoort nu eenmaal tot de essentie van de vennootschap om het risico te beperken¹¹⁶. Het kan echter voorkomen dat verschillende “single ship companies” zich samen voordoen als één grote rederij, zodat een buitenstaander de indruk heeft dat hij met één bedrijf te maken heeft.

In dit verband rijst de vraag of in een dergelijk geval beslag uit hoofde van een schuld van een schip kan worden gelegd op een ander schip dat eigendom is van een andere “single ship company” van dezelfde groep. In de regel is een dergelijk beslag op een *schijnbaar* zusterschip niet mogelijk aangezien de schepen in dat geval niet dezelfde eigenaars hebben¹¹⁷. De enige mogelijkheid om toch beslag te kunnen leggen op de schepen van een andere vennootschap is door aan de afgescheiden vennootschapsstructuur voorbij te gaan, m.a.w. de rechtspersoonlijkheid te “doorbreken” (*piercing the corporate veil*).

Het Scheepsbeslagverdrag 1952 bevat geen enkele bepaling die een dergelijke doorbraak uitdrukkelijk verbiedt.

Een doorbraak van rechtspersoonlijkheid lijkt in België in principe mogelijk indien de concrete gegevens erop wijzen dat de verschillende vennootschappen in feite één geheel vormen en de

---

¹¹² Gent 24 februari 2004, *RHA* 2006, 27; zie ook Fransen, W., “La saisie d’un navire affrété. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (573), 578.

¹¹³ Berlingieri, 259, nr. 8.07.

¹¹⁴ Zie Blauwboek 4.

¹¹⁵ Ook genoemd “one ship companies”.

¹¹⁶ Insel, B., “Commentaar op recente transportrechtelijke uitspraken”, *RHA* 1996, (105), 118.

¹¹⁷ Vgl. Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 393-394.

afzonderlijke rechtspersoonlijkheid slechts een schijn is die niet overeenkomt met de werkelijkheid¹¹⁸.

In dit verband kan worden gewezen op het arrest “Alpha Sun” van het Hof van Beroep te Antwerpen van 1 februari 1994, waarin de principes met betrekking tot de doorbraak van rechtspersoonlijkheid werden samengevat in de overweging:

[...] dat de doorbraak van rechtspersoonlijkheid met terughoudendheid moet worden beoordeeld; dat op zich, de identiteit van de vennoten en/of het bestuur of de doorgedreven samenwerking op zich niet zo'n doorbreking kunnen wettigen; dat zo'n doorbraak mogelijk is wanneer het afzonderlijk bestaan van de rechtspersoon een fictie is; dat derden zich terzake kunnen beroepen op het algemene leerstuk van de simulatie; dat zij met alle middelen rechtens het bewijs mogen leveren van de werkelijkheid achter de schijnbare toestand; dat zo'n grondslag, onder omstandigheden, ook kan gevonden worden in de leer van het rechtsmisbruik dat eraan in de weg staat dat de afgescheiden rechtspersoonlijkheid wordt aangewend om afbreuk te doen aan de rechten van de schuldeisers; dat in geval van bedrog en collusie bijkomend steun kan gevonden worden in het beginsel “Fraus omnia corrumpit[”]¹¹⁹.

Hieronder zal worden verklaard waarom in dit licht ook m.b.t. “single ship companies” geen nadere wettelijke regeling wenselijk is¹²⁰.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT BESLAG OP GROND VAN EEN VONNIS

10.51. Luidens artikel 1414 Ger.W. geldt elk vonnis, niettegenstaande verzet of hoger beroep, als toelating om voor de uitgesproken veroordelingen bewarend beslag te leggen.

Volgens de Nederlandse tekst van het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen is artikel 1414 ten volle op het bewarend beslag op een zeeschip van toepassing. Artikel 1468 Ger.W., dat bepaalt dat bewarend beslag op een zeeschip slechts kan worden toegestaan om een zeevordering te waarborgen, is dienvolgens niet van toepassing wanneer de schuldeiser beslag legt krachtens een vonnis¹²¹. Bijgevolg zijn sommige auteurs de mening toegedaan dat het mogelijk is om voor het even welke schuldvordering op basis van een vonnis bewarend beslag op een zeeschip te leggen¹²².

De Franse tekst van het Verslag Van Reepinghen stelt echter net het tegenovergestelde van de Nederlandse versie voorop (volgens Van Aerde had de vertaler van dienst “een zwak

---

¹¹⁸ Voor rechtspraak, zie inz. Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 394-406; vgl. Delwaide SB, 167-168, nr. 153; Delwaide-Blockx 1991, 1018, nr. 237; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 55-56, nr. 18; Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 194-195; Insel, B., “Commentaar op recente transportrechtelijke uitspraken”, *RHA* 1996, (105), 118-123; Mackay, Art. 1469, 4-6, nr. 2; Van Aerde, C., “La saisie d'un navire autre que le navire auquel se rapporte la créance. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (579), 586-591.

¹¹⁹ Antwerpen, 1 februari 1994, *RHA* 1994, 227; vgl. Beslagnr. Antwerpen 7 april 2011, DOLPHIN MARITIME Co. Ltd. / KARAVODO TRANSPORTATION CORPORATION c.s., 11-2073-A, onuitg.; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 56, nr. 18.

¹²⁰ Zie *infra*, nr. 10.125.

¹²¹ *Parl. St.*, Senaat, 1963-1964, nr. 60, 329.

¹²² Delwaide-Blockx 1991, 1016-1017, nr. 233; Dujardin BUSB, 13, nr. 35; Storme, M., “Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken”, *TBH* 1985, (420), 424-425, nr. 7; vgl. De Beule-Leers, 129-130, nr. 211 alsook, eerder neutraal, Mackay, K., “L'exigence de la créance maritime prévue par la convention de Bruxelles du 10 mai 1952 exclut-elle des créances de nature maritime mais qui ne figurent pas à l'article 1 (effet de l'article 8 de la convention). Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (561), 566.

moment”¹²³). Volgens de Franse tekst is artikel 1468 Ger.W. ook van toepassing ingeval bewarend beslag wordt gelegd op grond van een vonnis¹²⁴. Bepaalde auteurs lijken deze interpretatie te volgen en zijn van oordeel dat de mogelijkheid om bewarend beslag te leggen op grond van een vonnis dat geen veroordeling voor een zeevordering bevat, niet verzoenbaar is met artikel 2 van het Scheepsbeslagverdrag 1952¹²⁵. Dit laatste artikel bepaalt dat op een schip, dat de vlag van één der Verdragsluitende Staten voert, binnen het rechtsgebied van een Verdragsluitende Staat slechts beslag mag worden gelegd voor een zeevordering. Bewarend beslag is m.a.w. enkel toegelaten om een zeevordering te waarborgen, zodat het niet mogelijk is voor andere vorderingen dan zeevorderingen, zelfs niet op grond van een vonnis. Vanzelfsprekend is een vonnis waarin de schuldenaar wordt veroordeeld voor een zeevordering, wél een grond voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip. Bij dit alles komt nog dat artikel 4 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 hoe dan ook steeds een speciaal verlov van een rechter eist – welke *in casu* dient na te gaan of het daadwerkelijk om een zeevordering gaat – en dat het Verdrag ingevolge zijn artikel 1 (2) niet van toepassing is op uitvoerend beslag¹²⁶.

Het komt voor dat de Franstalige versie van het Verslag-Van Reepinghen de correcte, verdragsconforme zienswijze vertolkt. Het is wenselijk dit in het Belgisch Scheepvaartwetboek te expliciteren.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT BESLAG OP SCHEEPSTOEBEHOREN EN INZ. BUNKERS

10.52. Bewarend beslag aan boord van een schip heeft niet steeds betrekking op het volledige schip. In bepaalde gevallen kan bewarend beslag worden gelegd op bepaalde zaken aan boord van een schip. De reden voor het leggen van een dergelijk bewarend beslag ligt vaak in het feit dat de schuldeiser/beslaglegger niet kan voldoen aan de wettelijke voorwaarden voor het leggen van een bewarend beslag op het zeeschip zelf¹²⁷. Het typevoorbeeld van een dergelijk bewarend beslag op zaken aan boord van een schip, is het beslag op de scheepsbrandstoffen of “bunkers”.

Het bewarend beslag op zaken aan boord en i.h.b. op bunkers is noch in het Scheepsbeslagverdrag 1952, noch in het Gerechtelijk Wetboek specifiek geregeld.

In dit verband rijzen achtereenvolgens de vragen (1) of bunkers afzonderlijk beslagbaar zijn, (2) of afzonderlijk beslag op bunkers verenigbaar is met het Scheepsbeslagverdrag 1952, (3) indien beslag op bunkers mogelijk is, of het wordt beheerst door de rechtsregels betreffende het bewarend beslag op zeeschepen, dan wel door de gemeenrechtelijke beslagregels en (4) hoe de regels betreffende het kantonnement moeten worden toegepast.

10.53. Het antwoord op de vraag of bunkers afzonderlijk beslagbaar zijn hangt af van het juridisch statuut ervan¹²⁸.

---

¹²³ Van Aerde ZOBB, 31, nr. 26.

¹²⁴ *Parl.St.*, Senaat, 1963-1964, nr. 60, 329.

¹²⁵ Zie en vgl. Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 45, nr. 3; Van Aerde ZOBB, 31, nr. 2; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 97-98, met een onderscheiding in het licht van art. 8 van het Scheepsbeslagverdrag 1952.

¹²⁶ Zie over dit laatste Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 204-205; Van Aerde ZOBB, 121, nr. 149.

¹²⁷ Vgl. Raison, O., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la Convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (592), 592.

¹²⁸ Vgl. o.m. Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 599.

In de Belgische rechtsleer bestaat hierover geen eensgezindheid. Sommige auteurs stelden dat de bunkers deel uitmaken van het schip of de scheepsbestanddelen, en bijgevolg niet afzonderlijk beslagbaar zijn¹²⁹, anderen argumenteerden dat het om scheepstoebehoren gaat¹³⁰, terwijl nog anderen beweerden dat bunkers zelfs niet als scheepstoebehoren kunnen worden beschouwd¹³¹.

Hoewel zelden rechtspraak ter zake wordt gepubliceerd, blijkt afzonderlijk beslag op bunkers in de rechtspraktijk regelmatig voor te komen, en worden de bunkers in deze context klaarblijkelijk niet als scheepsbestanddelen beschouwd¹³².

Wat het vigerende Belgische recht betreft, kan tussentijds dus worden vastgesteld dat afzonderlijk bewarend beslag op bunkers in de praktijk mogelijk wordt geacht.

Te noteren valt wel dat het zakenrechtelijk statuut van de bunkers desgevallend moet worden bepaald a.d.h.v. vreemd recht¹³³.

De lege ferenda dient eraan te worden herinnerd dat de zich aan boord bevindende, voor het normale gebruik van het schip nodige of nuttige verbruiksgoederen, waaronder bunkers, in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek als “scheepstoebehoren” worden beschouwd¹³⁴.

10.54. De vraag of bewarend beslag op scheepstoebehoren, i.h.b. op bunkers verenigbaar is met het Scheepsbeslagverdrag 1952, is niet zo gemakkelijk te beantwoorden.

Een beslag op de bunkers van het schip of op andere verbruiksgoederen of toebehoren die voor het gebruik van het schip noodzakelijk zijn kan tot gevolg hebben dat het schip niet kan uitvaren, waardoor het schip feitelijk in beslag wordt genomen.

Dergelijke beslagmaatregel is interessant voor beslagleggers die niet kunnen voldoen aan de strikte voorwaarden voor het leggen van bewarend beslag op het zeeschip zelf, die in het Scheepsbeslagverdrag 1952 zijn bepaald.

Volgens de Franse auteur Ndende komt bewarend beslag op de bunkers van een schip op basis van een vordering die geen zeevordering is in de zin van het Scheepsbeslagverdrag 1952, dan ook neer op een omzeiling van dit Verdrag¹³⁵.

Ook Berlingieri waarschuwt voor een omzeiling van het Verdrag en poneert dat in beslag genomen goederen van een niet-scheepseigenaar van boord moeten worden gehaald, zodat het schip niet wordt vertraagd. Ontstaat toch vertraging, zou de beslaglegger daarvoor aansprakelijk zijn¹³⁶.

---

¹²⁹ Van Aerde ZOBB, 134, nr. 172.

¹³⁰ Den Haerynck, W., “Beslag op “bunkers””, in *LA Libert*, (89), 92.

¹³¹ Delwaide SB, 11, nr. 8.

¹³² Vgl. Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 599.

¹³³ Zie Den Haerynck, W., “Beslag op “bunkers””, in *LA Libert*, (89), 90-91 en nader Blauwboek 3.

¹³⁴ Zie Blauwboek 3, inz. art. 3.1, 12°.

¹³⁵ Ndende, M., “La problématique de la saisie des soutes: La restauration de l’autorité du Droit Maritime”, *DMF* 1998, (771), 784 en 785; Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 601-602.

¹³⁶ Berlingieri, 178, nr. 5.33.

De Franse advocaat Raison erkent dat bunkerbeslag nu eenmaal vaak dient om de regels betreffende het scheepsbeslag te omzeilen, maar stelt vast dat er geen specifieke regelgeving voor geldt en dat het niet mogelijk zou zijn op bunkerbeslag de regels van het Scheepsbeslagverdrag 1952 toe te passen. Hij vestigt er de aandacht op dat ook het Scheepsbeslagverdrag 1999 de materie niet aanraakt en noteert dat de praktijk van het bunkerbeslag ook in Frankrijk wijd verbreid is¹³⁷.

De Antwerpse advocaat Peters stelt eveneens dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 niet op bunkerbeslag van toepassing is¹³⁸.

Er lijkt te moeten worden geconcludeerd dat bunkerbeslag niet speciaal door het Scheepsbeslagverdrag 1952 wordt gereguleerd en ook niet in algemene zin aan dat Verdrag onderworpen is, maar dat dergelijk beslag er niet mag toe leiden dat het Verdrag – inz. de in artikel 2 ervan neergelegde beperking van het beslag tot zeevorderingen – wordt ontdoken.

10.55. Zo bewarend beslag op scheepstoebehoren en i.h.b. op bunkers mogelijk moet worden geacht, moet de vraag worden beantwoord aan welk rechtsregime dergelijk beslag is onderworpen. Hoewel de situatie in Frankrijk minder duidelijk is¹³⁹, lijkt de kwestie in België vrij helder: terwijl het bewarend beslag op zeeschepen en de desbetreffende scheepsbestanddelen wordt beheerst door de bijzondere regels inzake het bewarend beslag op zeeschepen, geldt t.a.v. bewarend beslag op het scheepstoebehoren en i.h.b. de bunkers de algemene regeling betreffende het bewarend beslag en inz. de gemeenrechtelijke regeling betreffende het bewarend beslag op roerend goed, neergelegd in de artikelen 1422 tot 1428 Ger.W.¹⁴⁰.

Op te merken valt dat beslag op de bunkers in de huidige stand van de wetgeving niet aan de gezagvoerder en de waterweg- en havenbesturen moet worden betekend of aangezegd, en dat het niet leidt tot een afvaartverbod overeenkomstig artikel 1471 Ger.W.¹⁴¹.

Verder is geattendeerd op de mogelijkheid dat de bunkers zijn te beschouwen als – overeenkomstig artikel 1408, § 1, 5° Ger.W. onbeslagbare – brandstof die de beslagen schuldenaar en zijn gezin voor een maand nodig hebben¹⁴². Temeer daar de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek ook beoogt te gelden voor de niet-commerciële scheepvaart¹⁴³, mag bedoelde regeling inderdaad niet uit het oog worden verloren.

10.56. Voorts gelden t.a.v. beslag op bunkers de gemeenrechtelijke regels inzake kantonnement. Deze kunnen worden aangewend om de bunkers – en het schip – te bevrijden¹⁴⁴.

---

¹³⁷ Raison, O., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la Convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (592), 592, 593 en 596-597.

¹³⁸ Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 603.

¹³⁹ Zie nader *infra*, nr. 10.89.

¹⁴⁰ De Beule-Leers, 9-10, nr. 16; Den Haerynck, W., “Beslag op ‘bunkers’”, in *LA Libert*, (89), 89; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 56-57, nr. 20; Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 599; Verstrepen, W., “Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 78-79; Verstrepen IEL, 184, nr. 370.

¹⁴¹ Den Haerynck, W., “Beslag op ‘bunkers’”, in *LA Libert*, (89), 95.

¹⁴² Den Haerynck, W., “Beslag op ‘bunkers’”, in *LA Libert*, (89), 95.

¹⁴³ Blauwboek 1, 180, nr. 1.217 en de verwijzingen aldaar.

¹⁴⁴ Zie nader Den Haerynck, W., “Beslag op ‘bunkers’”, in *LA Libert*, (89), 97-99; Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 601-602.

Overeenkomstig artikel 1403 Ger.W. kan de schuldenaar tegen wie bewarend beslag is gedaan of toegestaan, in elke stand van het geding het beslagene bevrijden of het beslag verhinderen door in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester een bedrag in bewaring te geven, toereikend om tot waarborg te strekken voor de schuld in hoofdsom, intrest en kosten. Indien het beslag is gedaan op geldsommen, dan kan de bewaargeving geschieden met het in beslag genomen geld. Is het beslag op andere goederen gedaan, dan kan de bewaargeving geschieden met de opbrengst van de verkoop van al die goederen of van een deel ervan. Steeds luidens de aangehaalde wetsbepaling, wendt de schuldenaar zich vooraf tot de beslagrechter, die bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden de gelden in bewaring worden gegeven en, indien daartoe grond bestaat, de in beslag genomen goederen geheel of ten dele worden verkocht.

Artikel 1407 Ger.W. bepaalt verder dat indien het beslag is gedaan op gelden of roerende goederen die in handen van een andere persoon dan de schuldenaar zijn, deze laatste, de derde die de gelden of goederen onder zich heeft en de schuldeiser die ze in beslag genomen heeft zich tot de beslagrechter kunnen wenden om te doen bevelen dat de gelden of roerende goederen in bewaring zullen worden gegeven aan een erkende of aangestelde sekwester, dan wel, wanneer het vaststaande of te vervallen bedragen betreft, aan de Deposito- en Consignatiekas.

Interessant in dit verband zijn twee beslissingen van de beslagrechters te Antwerpen¹⁴⁵ resp. Brugge¹⁴⁶. Daarin werd de schuldenaar toegelaten om de waarde van de brandstof (het beslagen goed) te kantonneren¹⁴⁷.

Eerstbedoelde zaak betrof een beslag op de bunkers van een schip. De beslagene verzocht de beslagrechter om het beslag te lichten in ruil voor een zekerheid ter waarde van de in beslag genomen bunkers. De beslagleggers meenden dat een zekerheid diende te worden gesteld ter waarde van de oorzaak van het beslag, zijnde de vordering tegen de beslagen schuldenaar. De rechter stond het kantonnement van het voorwerp van het beslag toe, en overwoog in dat verband:

Het beslag heeft hier tot gevolg dat het schip waarin de bunkers zich bevinden wordt geblokkeerd. Dit euvel dient in ieder geval zo spoedig mogelijk ongedaan te worden gemaakt. Dit kan perfect door het overpompen van de bunkers uit het kwetsieuzze schip en deze te bewaren. Dergelijke maatregel brengt aanzienlijke kosten met zich mee en is economisch niet te verantwoorden. Hetzelfde resultaat kan worden bereikt door een kantonnement van het voorwerp van het beslag, namelijk een zekerheid voor de waarde van de bunkers. Daardoor is geen bevrijding van het beslag maar is er enkel een verplaatsing van de in beslag genomen goederen zonder dat aan het beslag zelf wordt geraakt.

De beschikking van de Brugse beslagrechter betrof het bewarend beslag op de brandstof van een vliegtuig. Op grond van een eenmalige machtigingsbeschikking werd bewarend beslag gelegd op de inhoud van de brandstoftanks van een vliegtuig. De beslagen schuldenaar verzocht de beslagrechter om een bedrag ter waarde van de in beslag genomen brandstof te mogen kantonneren. De beslagrechter te Brugge overwoog:

Eiseres [...] stelt in het inleidend exploit een subsidiaire vordering om de tegenwaarde van de fuel 2578 USD te blokkeren op een rubriekrekening, zodat het vliegtuig weer zou kunnen vertrekken.

---

¹⁴⁵ Beslagr. Antwerpen, 11 april 2008, *Eur. Vervoerr.* 2009, 193.

¹⁴⁶ Beslagr. Brugge, 29 mei 1998, AIR MEMPHIS en AL PHARAANA CONTINENT BVBA / ANOVA FOOD NV, A.R. 98/1530/A., onuitg.

¹⁴⁷ Zie ook Peters, J.-F., "La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge", *DMF* 2010, (597), 602.

Daaruit moet dus worden begrepen dat de aangestelde sekwester de in beslag genomen fuel in het vliegtuig heeft gelaten.

Verweerster, die in de eerste conclusie onder [het] punt [...] aangaande hoogdringendheid [...] had gesteld “.. dat de brandstof enig onderpand van haar, immers elk moment dreigde te verdwijnen bij het starten van het vliegtuig” stelt daarna onder [het] punt [...] aangaande het aanbod tot consignatie dat artikel 1403 Ger. W. uitdrukkelijk dat de schuldenaar tegen wie bewarend beslag is gedaan, zich kan bevrijden door een bedrag in bewaring te geven toereikend tot waarborg voor de schuld in hoofdsom, interesten en kosten, en gezien deze volgens de beschikking totaal 131.250 USD bedraagt, het voorstel niet kan worden in overweging genomen.

De machtigingsbeschikking van 14 mei 1998 vermeldt formeel dat huidige verweerster wordt gemachtigd “om EENMALIG bewarend beslag te leggen op de brandstofvoorraad”.

De ratio is dat bij bewarend beslag op een (in een vliegtuig aanwezige) brandstofvoorraad, indien de sekwester deze zou hebben laten overpompen en aan de grond in bewaring gesteld, een nieuwe tankbeurt niet opnieuw onder bewarend beslag zou kunnen worden gelegd daar het niet de bedoeling kan zijn het vliegtuig (dat onbetwist aan een andere vennootschap toebehoort, [...]) wordt tegengehouden.

Nu zou door de redenering van eiseres, bij niet betaling van de integrale schuld, het vliegtuig aan de grond worden gehouden, wat niet de ratio is van de machtigingsbeschikking.

Derhalve kan met de specifieke inhoud van de machtigingsbeschikking niet worden voorgehouden dat het behoud van het bewarend beslag in het vliegtuig kan worden afgedwongen.

Bewarend beslag kan geen drukkingsmiddel zijn.

Hier is specifiek duidelijk dat eiseres - beslagene - haar voorstel doet om het vliegtuig te deblokken (vliegtuig waarop géén bewarend beslag is en welke ook duidelijk in de machtigingsbeschikking niet werd geïsoleerd) en zij zich anders niet zou wensen te bevrijden in de zin van artikel 1403 Ger. W. door consignatie om het in beslag genomen goed (de brandstofvoorraad) terug te krijgen.

Verweerster maakt geen bezwaar tegen de waardebeoordeling voor de brandstofvoorraad.

Derhalve dient de subsidiaire vordering van eiseres [...] te worden aanvaard [...] (nadruk onderlijnd in het origineel).

In een recente commentaar besluit Peters dat de rechtspraak betreffende het kantonement inzake bunkerbeslag niet definitief gevestigd is¹⁴⁸.

10.57. Op basis van wat voorafgaat dient te worden besloten dat er i.v.m. het bunkerbeslag rechtsonzekerheid bestaat en dat een elementaire wettelijke regeling derhalve wenselijk is. Hieronder zal nog nader worden ingegaan op de in deze betrokken belangen¹⁴⁹.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE REGELS TOEPASSELIJK OP BESLAG OP BINNENSCHEPEN

10.58. Er bestaat onduidelijkheid met betrekking tot de vraag welke wetsbepalingen precies van toepassing zijn op het bewarend beslag op binnenschepen.

Op het eerste gezicht lijken alle bepalingen van Hoofdstuk VII van Titel II van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek betrekking te hebben op het bewarend beslag op zee- zowel als binnenschepen. Het Hoofdstuk draagt immers het opschrift “Bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen”. Het eerste lid van het eerste artikel van het Hoofdstuk (art. 1467) heeft het eveneens uitdrukkelijk over zeeschepen en binnenschepen. In artikel 1468, dat de lijst van zeevorderingen bevat, is specifiek sprake van beslag op een zeeschip. In andere bepalingen wordt gesproken over schepen *tout court*.

¹⁴⁸ Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (597), 602.

¹⁴⁹ Zie *infra*, nr. 10.126.

10.59. Over de vraag welke bepalingen het bewarend beslag op binnenschepen beheersen, is in de rechtsleer debat gevoerd.

Fransen is van oordeel dat in Hoofdstuk VII van het Gerechtelijk Wetboek maar één artikel van toepassing is op het bewarend beslag op binnenschepen, m.n. artikel 1467¹⁵⁰.

De meerderheid van de rechtsleer is van oordeel dat de bijzondere regels van de artikelen 1467 tot en met 1480 Ger.W. van toepassing zijn op binnenschepen, met uitzondering van de artikelen 1468 en 1469, welke enkel van toepassing zijn op zeeschepen¹⁵¹.

Deze laatste visie lijkt logisch aangezien de artikelen 1468 en 1469 Ger.W. berusten op het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Voor hetgeen niet op afwijkende wijze geregeld is in de bepalingen met betrekking tot het bewarend beslag op schepen moet uiteraard ook m.b.t. binnenschepen worden teruggevallen op de algemene bepalingen inzake het bewarend beslag.

10.60. Doordat de artikelen 1468 en 1469 Ger.W. niet van toepassing zijn op binnenschepen, verschillen de voorwaarden voor het leggen van een bewarend beslag op een binnenschip fundamenteel van die voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip.

10.61. Vooreerst is het voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip, ingevolge artikel 1468, noodzakelijk dat men over een zeevordering beschikt. Voor het leggen van bewarend beslag op binnenschepen, is het beschikken over een zeevordering niet vereist¹⁵². Hierdoor is het mogelijk om op het binnenschip bewarend beslag te leggen voor alle schuldvorderingen op de eigenaar van een binnenschip, ongeacht de oorzaak.

10.62. Ten tweede volstaat het, om bewarend beslag op een zeeschip te leggen, een zeevordering aan te voeren en is het niet vereist dat deze zeevordering voldoet aan de voorwaarden van artikel 1415 Ger.W.¹⁵³. Voor het leggen van bewarend beslag op een binnenschip is het daarentegen wel vereist dat schuldvordering aan de voorwaarden van artikel 1415 Ger.W. voldoet. Bijgevolg zal deze schuldvordering zeker, opeisbaar en vaststaand (of vatbaar voor voorlopige raming) moeten zijn alvorens verlof om bewarend beslag te leggen zal worden verleend¹⁵⁴.

10.63. Ten derde is voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip niet vereist dat men over een schuldvordering op de eigenaar van het zeeschip beschikt. Ingevolge artikel 1469 Ger.W. is het steeds mogelijk om bewarend beslag te leggen op het zeeschip waarop de zeevordering betrekking heeft, ongeacht of de eigenaar of de gebruiker (bevrachter of enige andere persoon dan de eigenaar) voor de zeeschuld instaat.

Voor het leggen van bewarend beslag op een binnenschip is wel vereist dat men een schuldvordering tegen de eigenaar van het binnenschip bezit¹⁵⁵. Overeenkomstig artikel 1413 Ger.W. kan men immers enkel bewarend beslag leggen op de goederen van zijn schuldenaar.

---

¹⁵⁰ Fransen, W., "La saisie d'un navire affrété. Le droit positif belge", *DMF* 2010, (573), 573, vn. 71.

¹⁵¹ De Beule-Leers, 11, nr. 17; Delwaide SB, 3, nr. 1; Verstrepen, W., "Bewarend beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)", *Jura Falconis* 1988-89, (71), 73.

¹⁵² Mackay, Art. 1467-1480, 6.

¹⁵³ Zie *supra*, nrs. 10.39 e.v.

¹⁵⁴ Vgl. Mackay, Art. 1468, 6, nr. 2.

¹⁵⁵ Vgl. Mackay, Art. 1468, 6, nr. 2.

10.64. Wat betreft het beslag op zeeschepen is het niet volledig helder of urgentie vereist is¹⁵⁶.

Het bewarend beslag op binnenschepen kan duidelijk slechts in spoedeisende gevallen worden toegestaan (art. 1413 Ger.W.).

10.65. Tot slot dient nog te worden gewezen op het onderscheid in de regeling van het beslag op zusterschepen.

Overeenkomstig artikel 1469 Ger.W. is het mogelijk om bewarend beslag te leggen op enig ander schip toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan van de zeevordering eigenaar was van het schip waarop de zeevordering betrekking heeft. Een analoge bepaling is in § 2 van dat artikel terug te vinden m.b.t. schuldvorderingen waarvoor een andere persoon instaat. M.n. kan bewarend beslag worden gelegd niet alleen op het bevrachte schip waarop de schuldvordering betrekking heeft, maar ook op alle andere schepen die aan de bevrachter toebehoren.

Artikel 1469 Ger.W. is niet van toepassing op het bewarend beslag op binnenschepen. De mogelijkheid om bewarend beslag te leggen op andere schepen van de schuldenaar (bijvoorbeeld zusterschepen van het binnenschip waarvan die persoon eigenaar is) volgt uit de algemene regel van artikel 7 Hyp.W. luidens welke ieder die persoonlijk verbonden is, gehouden is om zijn verbintenissen na te komen onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige.

10.66. Nu in het Gerechtelijk Wetboek niet voldoende duidelijk is aangegeven welke bepalingen het bewarend beslag op binnenschepen beheersen, is het aangewezen ook hieromtrent in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek helderheid te brengen.

B) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING

- HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1952

10.67. Zoals vermeld¹⁵⁷ is België thans gebonden door het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Een tachtigtal andere Staten verkeren in hetzelfde geval. Daarbij horen alle buurlanden van België.

Smeele noemt het Verdrag “formeel een redelijk succes op regionaal niveau”, meer bepaald in Europa en Afrika¹⁵⁸. Ook een Belgisch auteur als T. Kegels gewaagt van een succes¹⁵⁹. In zijn proefschrift over de internationale eenmaking van het zeerecht noemt Rimaboschi het Verdrag zonder meer “un instrument formidable pour l’unification”¹⁶⁰ en meteen “le seul instrument uniforme ayant poursuivi un résultat appréciable dans le but d’unifier le droit maritime dans le domaine visé”¹⁶¹.

---

¹⁵⁶ Zie *supra*, nrs. 10.31 e.v.

¹⁵⁷ Zie *supra*, nr. 10.7.

¹⁵⁸ Smeele, F.G.M., “Eenvormig zeerecht: doelstellingen en verwezenlijking”, in De Ly, F., Haak, K.F. en van Boom, W.H. (Red.), *Eenvormig bedrijfsrecht: realiteit of utopie ?*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2006, (225), 240.

¹⁵⁹ Kegels, T., “De conventie ter voorkoming van bewarend beslag op schepen Genève 1999”, in LA Libert, (195), 199; Kegels, T., “Arrest of Ships. The End of the Uniformity?”, in LA Wijffels, (111), 113.

¹⁶⁰ Rimaboschi, M., *Méthodes d’unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 211.

¹⁶¹ Rimaboschi, M., *Méthodes d’unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 254.

Zoals vermeld¹⁶² heeft het Scheepsbeslagverdrag 1952 in onze rechtsorde directe werking.

10.68. Het Scheepsbeslagverdrag 1952 was een poging tot verzoening van de continentale en de Angelsaksische tradities inzake scheepsbeslag.

Op het continent golden in het belang van de schuldenaar ruime beslagmogelijkheden. Het was m.n. mogelijk om voor civiele zowel als maritieme vorderingen bewarend beslag te leggen, en dit op alle schepen die toebehoorden aan de schuldenaar. In het Angelsaksisch recht domineerde het belang van de vrijheid van scheepvaart, werden schepen als een autonome entiteit beschouwd en kon beslag alleen worden gelegd voor een zeevordering, en wel op het schip waarop deze vordering betrekking heeft; andere schepen van de eigenaar kwamen niet in aanmerking.

Het in het Scheepsbeslagverdrag 1952 neergelegde compromis behelsde de continentale toegeving de oorzaken van de schuldvorderingen te beperken tot de zeevorderingen. De *common law*-landen deden in ruil de toegeving dat ook beslag kon worden gelegd op de andere schepen van de scheepseigenaar (de zogenaamde zusterschepen)¹⁶³.

10.69. Met het oog op een goed begrip van de hieronder voorgestelde nieuwe wetsbepalingen worden in de tabel hieronder, van links naar rechts, de authentieke Franse en Engelse versies, de Belgische Nederlandse vertaling en de Nederlandse vertaling van de materiële¹⁶⁴ bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 weergegeven:

---

¹⁶² Zie *supra*, nr. 10.11.

¹⁶³ Zie uitvoerig Rimaboschi, M., *Méthodes d'unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, en 230 e.v. en ook 214; vgl. korter o.m. Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., "Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen", *NJB* 1986, (837), 837-838; Delwaide-Blockx 1991, 1019, nr. 239; Dirix, E., "Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling" in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 44, nr. 2; Kegels, T., "Arrest of Ships. The End of the Uniformity?", in *LA Wijffels*, (111), 114; Mackay, Art. 1467-1480, 5; Roland, R., "Opgepast: gevaarlijke bocht!", in *LA Van den Heuvel*, (315), 317-318; zie ook concl. Adv.-Gen. D'Hoore voor het "Omala"-arrest van het Hof van Cassatie (zie *supra*, nr. 10.44); voor een omstandige beschrijving van de totstandkoming van het Verdrag, zie Delwaide SB, 76 e.v., nrs. 68 e.v.

¹⁶⁴ De verdragstechnische bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 (art. 11-18) zijn weggelaten.

Convention Internationale pour l'unification de certaines règles sur la saisie conservatoire des navires de mer, signée à Bruxelles, le 10 mai 1952	International Convention for the Unification of Certain Rules relating to the arrest of seagoing ships, signed at Brussels, on May 10, 1952	Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen inzake conservatoir beslag op zeeschepen, ondertekend te Brussel op 10 mei 1952	Verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regels betreffende het conservatoir beslag op zeeschepen, ondertekend te Brussel op 10 mei 1952
<p>Article 1</p> <p><i>Dans la présente Convention, les expressions suivantes sont employées, avec les significations indiquées ci-dessous :</i></p> <p>(1) "Créance Maritime" signifie allégation d'un droit ou d'une créance ayant l'une des causes suivantes :</p> <p>(a) dommages causés par un navire soit par abordage, soit autrement;</p> <p>(b) pertes de vies humaines ou dommages corporels causés par un navire ou provenant de l'exploitation d'un navire;</p> <p>(c) assistance et sauvetage;</p> <p>(d) contrats relatifs à l'utilisation ou la location d'un navire par charte-partie ou autrement;</p> <p>(e) contrats relatifs au transport des marchandises par un navire en vertu d'une charte-partie, d'un connaissement ou autrement;</p> <p>(f) pertes ou dommages aux marchandises et bagages transportés par un navire;</p> <p>(g) avarie commune;</p> <p>(h) prêt à la grosse;</p> <p>(i) remorquage;</p>	<p>Article 1</p> <p><i>In this Convention the following words shall have the meanings hereby assigned to them:</i></p> <p>(1) "Maritime Claim" means a claim arising out of one or more of the following:</p> <p>(a) damage caused by any ship either in collision or otherwise;</p> <p>(b) loss of life or personal injury caused by any ship or occurring in connexion with the operation of any ship;</p> <p>(c) salvage;</p> <p>(d) agreement relating to the use or hire of any ship whether by charterparty or otherwise;</p> <p>(e) agreement relating to the carriage of goods in any ship whether by charterparty or otherwise;</p> <p>(f) loss of or damage to goods including baggage carried in any ship;</p> <p>(g) general average;</p> <p>(h) bottomry;</p> <p>(i) towage;</p>	<p>Artikel 1</p> <p><i>In dit Verdrag hebben de hiernavolgende woorden de onderstaande betekenissen :</i></p> <p>(1) "Zeevordering" betekent inschuld of recht uit een der volgende oorzaken :</p> <p>(a) schade door een schip veroorzaakt, hetzij door aanvaring, hetzij anderszins;</p> <p>(b) verlies van mensenlevens of lichamelijke letsel, veroorzaakt door een schip of voortspruitend uit een scheepsbedrijf;</p> <p>(c) hulp en berging;</p> <p>(d) huur- of bewaachtingsovereenkomsten bij charterpartij of anderszins;</p> <p>(e) overeenkomsten tot vervoer van goederen met een schip, waarvan blijkt uit een charterpartij, een cognossement of anderszins;</p> <p>(f) verlies van of schade aan door een schip vervoerde zaken en reisgoederen;</p> <p>(g) averij-grosse;</p> <p>(h) bodemerij;</p> <p>(i) sleepvaart;</p>	<p>Artikel 1</p> <p><i>In dit Verdrag worden de volgende uitdrukkingen gebezigd in de hierna weergegeven betekenis:</i></p> <p>1. „zeerechtelijke vordering” betekent een vordering voortvloeiende uit:</p> <p>a. schade, veroorzaakt door een schip in geval van aanvaring of anderszins;</p> <p>b. dood of letsel, veroorzaakt door een schip of in verband met de exploitatie van een schip;</p> <p>c. hulpverlening;</p> <p>d. overeenkomsten betreffende het gebruik of de huur van een schip onder een charterpartij of anderszins;</p> <p>e. overeenkomsten betreffende goederenvervoer per schip onder een charterpartij, cognossement of anderszins;</p> <p>f. verlies van of schade aan goederen en bagage, vervoerd per schip;</p> <p>g. avarij-grosse;</p> <p>h. bodemerij;</p> <p>i. slepen;</p>

<p><i>(j) pilotage;</i> <i>(k) fournitures, quel qu'en soit le lieu, de produits ou de matériel faites à un navire en vue de son exploitation ou de son entretien;</i> <i>(l) construction, réparations, équipement d'un navire ou frais de cale;</i> <i>(m) salaires des Capitaine, officiers ou hommes d'équipage;</i> <i>(n) débours du Capitaine et ceux effectués par les chargeurs, les affréteurs ou les agents pour le compte du navire ou de son propriétaire;</i> <i>(o) la propriété contestée d'un navire;</i> <i>(p) la copropriété contestée d'un navire ou sa possession, ou son exploitation, ou les droits aux produits d'exploitation d'un navire en copropriété;</i> <i>(q) toute hypothèque maritime et tout mortgage.</i> <i>(2) "Saisie" signifie l'immobilisation d'un navire avec l'autorisation de l'autorité judiciaire compétente pour garantie d'une créance maritime, mais ne comprend pas la saisie d'un navire pour l'exécution d'un titre.</i> <i>(3) "Personne" comprend toute personne physique ou morale, société de personnes ou de capitaux ainsi que les Etats, les Administrations et Etablissements publics.</i> <i>(4) "Demandeur" signifie une personne, invoquant à son profit, l'existence d'une</i></p>	<p><i>(j) pilotage;</i> <i>(k) goods or materials wherever supplied to a ship for her operation or maintenance;</i> <i>(l) construction, repair or equipment of any ship or dock charges and dues;</i> <i>(m) wages of Masters, Officers, or crew;</i> <i>(n) Master's disbursements, including disbursements made by shippers, charterers or agents on behalf of a ship or her owner;</i> <i>(o) disputes as to the title to or ownership of any ship;</i> <i>(p) disputes between co-owners of any ship as to the ownership, possession, employment or earnings of that ship;</i> <i>(q) the mortgage or hypothecation of any ship.</i> <i>(2) "Arrest" means the detention of a ship by judicial process to secure a maritime claim, but does not include the seizure of a ship in execution or satisfaction of a judgment.</i> <i>(3) "Person" includes individuals, partnerships and bodies corporate, Governments, their Departments, and Public Authorities.</i> <i>(4) "Claimant" means a person who alleges that a maritime claim exists in his</i></p>	<p><i>(j) loodsdiensdiensten;</i> <i>(k) leveranties, waar ook, van waren of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;</i> <i>(l) aanbouw, herstellingen, uitrusting van een schip of dokkosten;</i> <i>(m) lonen van kapitein, officieren of bemanning;</i> <i>(n) voorschotten van den kapitein en die van afzenders, bevrachters of tussenpersonen, verstrekt ten behoeve van het schip of den eigenaar hiervan;</i> <i>(o) geschillen over den scheepseigendom;</i> <i>(p) geschillen omtrent den medeëigendom van een schip of het bezit of beheer ervan, of de rechten op de beheersinkomsten uit een schip in medeëigendom;</i> <i>(q) scheepshypotheek en scheepsverband.</i> <i>(2) "Beslag" betekent de vastlegging van een schip na verlof van de bevoegde rechterlijke autoriteit ter bewaring van een zeevordering, maar het omvat niet de inbeslagneming van een schip tot tenuitvoerlegging van een executorialen titel.</i> <i>(3) "Persoon" omvat elke natuurlijke en rechtspersoon, personen- en kapitaalvennootschap, alsmede de Staten en de openbare lichamen en instellingen.</i> <i>(4) "Eiser" betekent een persoon, die te zijnen bate het bestaan van een</i></p>	<p><i>j. beloodsing;</i> <i>k. leveranties aan een schip van goederen of materiaal ten behoeve van de exploitatie of het onderhoud van het schip, ongeacht de plaats van levering;</i> <i>l. bouw, herstelling of uitrusting van een schip of dokkosten;</i> <i>m. lonen van de kapitein, officieren of bemanning;</i> <i>n. uitgaven van de kapitein en die van verzenders, bevrachters of agenten voor rekening van het schip of zijn eigenaar;</i> <i>o. geschillen over de eigendom van een schip;</i> <i>p. geschillen tussen medeëigenaars van een schip over eigendom, bezit, exploitatie of exploitatie-opbrengsten van dat schip;</i> <i>q. hypotheek of „mortgage” op een schip.</i> <i>2. „Beslag” betekent het aanhouden van een schip met verlof van de bevoegde rechterlijke autoriteit ter verzekering van een zeerechtelijke vordering, maar omvat niet het leggen van beslag op een schip ter tenuitvoerlegging van een executorialen titel.</i> <i>3. Onder „persoon” is begrepen iedere natuurlijke of rechtspersoon, personen- of kapitaalvennootschap, alsmede Staten, openbare besturen of lichamen.</i> <i>4. „Schuldeiser” betekent een persoon die het bestaan van een zeerechtelijke</i></p>
--	--	---	--

<i>créance maritime.</i>	<i>favour.</i>	<i>zeevordering introept.</i>	<i>vordering te zijnen gunste introept</i>
<p>Article 2</p> <p><i>Un navire battant pavillon d'un des Etats Contractants ne pourra être saisi dans le ressort d'un Etat Contractant qu'en vertu d'une créance maritime, mais rien dans les dispositions de la présente Convention ne pourra être considéré comme une extension ou une restriction des droits et pouvoirs que les Etats, Autorités publiques ou Autorités portuaires tiennent de leur loi interne ou de leurs règlements, de saisir, détenir ou autrement empêcher un navire de prendre la mer dans leur ressort.</i></p>	<p>Article 2</p> <p><i>A ship flying the flag of one of the Contracting States may be arrested in the jurisdiction of any of the Contracting States in respect of any maritime claim, but in respect of no other claim, but nothing in this Convention shall be deemed to extend or restrict any right or powers vested in any Governments or their Departments, Public Authorities, or Dock or Harbour Authorities under their existing domestic laws or regulations to arrest, detain or otherwise, prevent the sailing of vessels within their jurisdiction.</i></p>	<p>Artikel 2</p> <p><i>Op een schip, dat de vlag van één der Verdragsluitende Staten voert, mag binnen het rechtsgebied van een Verdragsluitende Staat slechts beslag worden gelegd voor een zeevordering, maar geen enkele bepaling van dit Verdrag mag worden beschouwd als een uitbreiding of een beperking van de rechten en bevoegdheden, welke den Staten, Overheden of Havenautoriteiten door hun landswet of reglementen zijn toegekend, om binnen hun rechtsgebied een schip in beslag te nemen, aan te houden of anderszins te beletten zee te kiezen.</i></p>	<p>Artikel 2</p> <p><i>Op een schip dat de vlag voert van een Verdragsluitende Staat kan binnen het rechtsgebied van een Verdragsluitende Staat slechts beslag worden gelegd terzake van een zeerechtelijke vordering; geen bepaling in dit Verdrag kan evenwel geacht worden een uitbreiding of beperking in te houden van de rechten en bevoegdheden die Staten, openbare besturen of havenautoriteiten op grond van hun interne wet of van hun verordeningen bezitten om op een schip beslag te leggen, een schip vast te houden of het op andere wijze te beletten binnen hun rechtsgebied uit te varen.</i></p>
<p>Article 3</p> <p><i>(1) Sans préjudice des dispositions du paragraphe 4) et de l'article 10, tout demandeur peut saisir soit le navire auquel la créance se rapporte, soit tout autre navire appartenant à celui qui était, au moment où est née la créance maritime, propriétaire du navire auquel cette créance se rapporte, alors même que le navire saisi est prêt à faire voile, mais aucun navire ne pourra être saisi pour une créance prévue aux alinéas o), p) ou q) de l'article premier à l'exception du navire même que</i></p>	<p>Article 3</p> <p><i>(1) Subject to the provisions of par. 4) of this Article and of Article 10, a claimant may arrest either the particular ship in respect of which the maritime claim arose, or any other ship which is owned by the person who was, at the time when the maritime claim arose, the owner of the particular ship, even though the ship arrested be ready to sail; but no ship, other than the particular ship in respect of which the claim arose, may be arrested in respect of any of the maritime claims</i></p>	<p>Artikel 3</p> <p><i>(1) Onverminderd het bepaalde in paragraaf 4, en art. 10, mag elk eiser beslag leggen hetzij op het schip, waarop de vordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip, toebehorend aan hem, die op het ogenblik van het ontstaan der zeevordering eigenaar was van het schip, waarop de inschuld betrekking heeft, zelfs als het beslagen schip gereed is om zee te kiezen, doch geen enkel schip mag in beslag worden genomen voor een schuldvordering als bedoeld onder o), p),</i></p>	<p>Artikel 3</p> <p><i>1. Onverminderd het bepaalde in het vierde lid van dit artikel en in artikel 10, kan een schuldeiser beslag leggen op het schip waarop de zeerechtelijke vordering betrekking heeft of op elk ander schip dat toebehoort aan degene die op het tijdstip van het ontstaan van de zeerechtelijke vordering eigenaar was van het schip waarop deze vordering betrekking heeft, zelfs wanneer het schip waarop beslag is gelegd gereed is om uit te varen; terzake van een vordering, bedoeld in artikel 1,</i></p>

<p>concerne la réclamation.</p> <p>(2) Des navires seront réputés avoir le même propriétaire lorsque toutes les parts de propriété appartiendront à une même ou aux mêmes personnes.</p> <p>(3) Un navire ne peut être saisi et caution ou garantie ne sera donnée, plus d'une fois dans la juridiction d'un ou plusieurs des Etats Contractants, pour la même créance et par le même demandeur; et si un navire est saisi dans une des dites juridictions et une caution ou une garantie a été donnée, soit pour obtenir la mainlevée de la saisie, soit pour éviter celle-ci, toute saisie ultérieure de ce navire, ou de n'importe quel autre navire, appartenant au même propriétaire, par le demandeur et pour la même créance maritime, sera levée et le navire sera libéré par le Tribunal ou tout autre juridiction compétente du dit Etat, à moins que le demandeur ne prouve, à la satisfaction du Tribunal ou de toute autre Autorité judiciaire compétente, que la garantie ou la caution a été définitivement libérée avant que la saisie subséquente n'ait été pratiquée ou qu'il n'y ait une autre raison valable pour la maintenir.</p> <p>(4) Dans le cas d'un affrètement d'un</p>	<p>enumerated in Article 1, o), p) or q).</p> <p>(2) Ships shall be deemed to be in the same ownership when all the shares therein are owned by the same person or persons.</p> <p>(3) A ship shall not be arrested, nor shall bail or other security be given more than once in any one or more of the jurisdictions of any of the Contracting States in respect of the same maritime claim by the same claimant and, if a ship has been arrested in any one of such jurisdictions, or bail or other security has been given in such jurisdiction either to release the ship or to avoid a threatened arrest, any subsequent arrest of the ship or of any ship in the same ownership by the same claimant for the same maritime claim shall be set aside, and the ship released by the Court or other appropriate judicial authority of that State, unless the claimant can satisfy the Court or other appropriate judicial authority that the bail or other security had been finally released before the subsequent arrest or that there is other good cause for maintaining that arrest.</p> <p>(4) When in the case of a charter by</p>	<p>q) van artikel 1 met uitzondering van het schip zelf waarop de vordering betrekking heeft.</p> <p>(2) Schepen worden geacht denzelfden eigenaar te hebben, als al de eigendomsaandelen aan dezelfde persoon of personen toebehoren.</p> <p>(3) Voor dezelfde schuldvordering en door denzelfden eiser mag binnen het rechtsgebied van één of meer der Verdragsluitende Staten niet meer dan eenmaal een schip in beslag worden genomen en borgtocht of zekerheid ervoor gevraagd worden, en indien een schip in één van deze rechtsgebieden in beslag wordt genomen en een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om de opheffing van het beslag te bekomen, hetzij om het te voorkomen, moet elk later beslag door den eiser voor dezelfde zeevordering op dat schip of welk ander schip ook, dat aan denzelfden eigenaar toebehoort, worden opgeheven en het schip door den rechten of enige andere bevoegde rechtsmacht van dien Staat worden vrijgegeven, tenzij den eiser ten genoegen van den rechter of de andere bevoegde rechtsmacht benijst, dat de borgtocht of de zekerheid algeheel werd vrijgegeven voor het latere beslag of er een andere geldige reden bestaat om dit te handhaven.</p> <p>(4) Wanneer, in geval van een</p>	<p>eerste lid, letter o, p of q, mag evenwel op geen ander schip beslag gelegd worden dan op dat, waarop de vordering betrekking heeft.</p> <p>2. Schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben wanneer alle aandelen in eigendom toebehoren aan dezelfde persoon of personen.</p> <p>3. Terzake van dezelfde zeerechtelijke vordering kan in het rechtsgebied van een of meer Verdragsluitende Staten slechts eenmaal op een schip beslag worden gelegd door dezelfde schuldeiser en kan slechts eenmaal een borgtocht of andere zekerheid worden gesteld; en indien in een van die rechtsgebieden op een schip beslag is gelegd of een borgtocht of andere zekerheid is gesteld, hetzij om opheffing van het beslag te verkrijgen, hetzij om beslaglegging te voorkomen, zal een volgend beslag op het schip of op ieder ander schip van dezelfde eigenaar door dezelfde schuldeiser terzake van dezelfde zeerechtelijke vordering worden opgeheven en zal het schip worden vrijgegeven door de rechter van die Staat, tenzij de schuldeiser ten genoegen van het gerecht of andere bevoegde rechterlijke instantie aantoon, dat de borgtocht of zekerheid onherroepelijke was opgeheven voordat het volgend beslag is gelegd of dat er een andere geldige reden is om het beslag te handhaven.</p> <p>4. Wanneer in geval van rompbevrachting</p>
--	--	---	--

<p><i>navire avec remise de la gestion nautique, lorsque l'affréteur répond, seul, d'une créance maritime relative à ce navire, le demandeur peut saisir ce navire ou tel autre appartenant à l'affréteur, en observant les dispositions de la présente Convention, mais nul autre navire appartenant au propriétaire ne peut être saisi en vertu de cette créance maritime.</i></p> <p><i>L'alinéa qui précède s'applique également à tous les cas où une personne autre que le propriétaire est tenue d'une créance maritime.</i></p>	<p><i>demise of a ship the charterer and not the registered owner is liable in respect of a maritime claim relating to that ship, the claimant may arrest such ship or any other ship in the ownership of the charterer by demise, subject to the provisions of this Convention, but no other ship in the ownership of the registered owner shall be liable to arrest in respect of such maritime claims.</i></p> <p><i>The provisions of this paragraph shall apply to any case in which a person other than the registered owner of a ship is liable in respect of a maritime claim relating to that ship.</i></p>	<p><i>gebruiksvereenkomst betreffende een schip met overgave van rederschap, alleen de gebruiker voor een zeeschuld, die op het schip betrekking heeft, instaat, mag de eiser, met inachtneming van de bepalingen van dit Verdrag, op dat of enig ander den gebruiker toebehorend schip beslag leggen, maar geen enkel ander den eigenaar toebehorend schip mag voor de zeevordering in beslag worden genomen.</i></p> <p><i>Het vorige lid is evenzeer toepasselijk op alle gevallen, waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeeschuld instaat.</i></p>	<p><i>van een schip de rompbevrachter en niet de eigenaar aansprakelijk is voor een zeerechtelijke vordering terzake van het schip, kan de schuldeiser op dit schip of op ieder ander schip van de bevrachter beslag leggen met inachtneming van de bepalingen van dit Verdrag, doch op geen ander schip van de eigenaar kan beslag worden gelegd terzake van deze zeerechtelijke vordering.</i></p> <p><i>De voorgaande alinea is eveneens van toepassing op alle gevallen waarin een ander dan de eigenaar aansprakelijk is voor een zeerechtelijke vordering.</i></p>
<p>Article 4</p> <p><i>Un navire ne peut être saisi qu'avec l'autorisation d'un Tribunal ou de toute autre autorité judiciaire compétente de l'Etat Contractant dans lequel la saisie est pratiquée.</i></p>	<p>Article 4</p> <p><i>A ship may only be arrested under the authority of a Court or of the appropriate judicial authority of the Contracting State in which the arrest is made.</i></p>	<p>Artikel 4</p> <p><i>Een schip kan slechts in beslag worden genomen met verlof van een rechter of van enige andere bevoegde rechtsmacht van den Verdragsluitenden Staat, waarin het beslag wordt gelegd.</i></p>	<p>Artikel 4</p> <p><i>Op een schip kan slechts beslag worden gelegd met verlof van een gerecht of een andere bevoegde rechterlijke autoriteit van de Verdragsluitende Staat waar het beslag wordt gelegd.</i></p>
<p>Article 5</p> <p><i>Le Tribunal ou toute autre autorité judiciaire compétente dans le ressort duquel le navire a été saisi, accordera la mainlevée de la saisie lorsqu'une caution ou une garantie suffisantes auront été fournies, sauf dans le cas où la saisie est pratiquée en raison des créances maritimes énumérées à l'article premier ci-dessus, sous les lettres o) et p); en ce cas, le juge peut permettre l'exploitation du navire par le possesseur, lorsque celui-ci aura</i></p>	<p>Article 5</p> <p><i>The Court or other appropriate judicial authority within whose jurisdiction the ship has been arrested shall permit the release of the ship upon sufficient bail or other security being furnished, save in cases in which a ship has been arrested in respect of any of the maritime claims enumerated in Article 1, o) and p). In such cases the Court or other appropriate judicial authority may permit the person in possession of the ship to continue</i></p>	<p>Artikel 5</p> <p><i>De rechter of enige andere bevoegde rechtsmacht, binnen welks rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, verleent opheffing van het beslag, wanneer een voldoende borgtocht of zekerheid gesteld is, behalve ingeval het beslag gelegd is voor de zeevorderingen, aangegeven in het bovenstaande eerste artikel ander de letters o) en p); in dat geval kan de rechter het gebruik van het schip door den bezitter toelaten, wanneer deze laatste</i></p>	<p>Artikel 5</p> <p><i>Het gerecht of de andere bevoegde rechterlijke autoriteit, binnen wiens rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, zal de opheffing van het beslag toestaan wanneer voldoende borgtocht of zekerheid is gesteld, behalve in het geval dat het beslag werd gelegd terzake van een zeerechtelijke vordering, genoemd in artikel 1, eerste lid, letters o en p; in dat geval kan de rechter de persoon die in het bezit van het schip is, wanneer deze</i></p>

<p><i>fourni des garanties suffisantes, ou régler la gestion du navire pendant la durée de la saisie.</i></p> <p><i>Faute d'accord entre les parties sur l'importance de la caution ou de la garantie, le Tribunal ou l'autorité judiciaire compétente en fixera la nature et le montant.</i></p> <p><i>La demande de mainlevée de la saisie moyennant une telle garantie, ne pourra être interprétée ni comme une reconnaissance de responsabilité, ni comme une renonciation au bénéfice de la limitation légale de la responsabilité du propriétaire du navire.</i></p>	<p><i>trading the ship, upon such person furnishing sufficient bail or other security, or may otherwise deal with the operation of the ship during the period of the arrest.</i></p> <p><i>In default of agreement between the parties as to the sufficiency of the bail or other security, the Court or other appropriate judicial authority shall determine the nature and amount thereof.</i></p> <p><i>The request to release the ship against such security shall not be construed as an acknowledgment of liability or as a waiver of the benefit of the legal limitation of liability of the owner of the ship.</i></p>	<p><i>voldoende waarborgen gegeven heeft, of het beheer van dat schip tijdens den duur van het beslag regelen.</i></p> <p><i>Bij gebrek aan overeenstemming tussen de Partijen over de genoegzaamheid van den borgtocht of de zekerheid stelt de rechter of de bevoegde rechtsmacht den aard en het bedrag hiervan vast.</i></p> <p><i>Het verzoek om opheffing van het beslag tegen een dergelijken waarborg, mag niet aangemerkt worden als een erkenning van aansprakelijkheid, noch als een afstand van de wettelijke beperking van de aansprakelijkheid van den reder van het schip.</i></p>	<p><i>voldoende borgtocht of andere zekerheid stelt, toestaan de exploitatie van het schip voort te zetten of kan hij op andere wijze voorzien in de exploitatie van het schip gedurende het beslag.</i></p> <p><i>Bij gebreke van overeenstemming tussen partijen over de genoegzaamheid van de borgtocht of de zekerheid stelt het gerecht of de andere bevoegde rechterlijke autoriteit de aard en het bedrag daarvan vast.</i></p> <p><i>Het verzoek tot opheffing van het beslag tegen een zodanige zekerheidsstelling kan niet worden uitgelegd als een erkenning van aansprakelijkheid en evenmin als het doen van afstand van het voorrecht van de wettelijke beperking van aansprakelijkheid van de eigenaar van het schip.</i></p>
<p>Article 6</p> <p><i>Toutes contestations relatives à la responsabilité du demandeur, pour dommages causés à la suite de la saisie du navire ou pour frais de caution ou de garantie fournies en vue de le libérer ou d'en empêcher la saisie seront réglées par la loi de l'Etat Contractant dans le ressort duquel la saisie a été pratiquée ou demandée.</i></p> <p><i>Les règles de procédure relatives à la saisie d'un navire, à l'obtention de l'autorisation visée à l'Article 4, et à tous autres</i></p>	<p>Article 6</p> <p><i>All questions whether in any case the claimant is liable in damages for the arrest of a ship or for the costs of the bail or other security furnished to release or prevent the arrest of a ship, shall be determined by the law of the Contracting State in whose jurisdiction the arrest was made or applied for.</i></p> <p><i>The rules of procedure relating to the arrest of a ship, to the application for obtaining the authority referred to in</i></p>	<p>Artikel 6</p> <p><i>Alle geschillen omtrent de aansprakelijkheid van den eiser voor schade, veroorzaakt door het beslag op het schip, of voor kosten van borgtocht of zekerheid, gesteld ten einde het vrij te maken of het beslag ervan te voorkomen, worden beslist volgens de wet van den Verdragsluitenden Staat, binnen welks rechtsgebied het beslag gelegd of aangevraagd is.</i></p> <p><i>De formaliteiten inzake het beslag op een schip, de verkrijging van het in artikel 4 bedoelde verlof en alle andere</i></p>	<p>Artikel 6</p> <p><i>Alle geschillen met betrekking tot de aansprakelijkheid van de schuldeiser voor schade die door het beslag op het schip is veroorzaakt of voor kosten van het verschaffen van zekerheid ten einde het beslag op het schip op te heffen of te voorkomen, worden beheerst door de wet van de Verdragsluitende Staat, binnen welks rechtsgebied het beslag is gelegd of daartoe verlof is gevraagd.</i></p> <p><i>De procedureregels betreffende het scheepsbeslag, het verkrijgen van het in artikel 4 bedoelde verlof en alle andere</i></p>

<p><i>incidents de procédure qu'une saisie peut soulever sont régies par la loi de l'Etat Contractant dans lequel la saisie a été pratiquée ou demandée.</i></p>	<p><i>Article 4, and to all matters of procedure which the arrest may entail, shall be governed by the law of the Contracting State in which the arrest was made or applied for.</i></p>	<p><i>verwickelingen, die naar aanleiding van een beslag zich kunnen opdoen, worden beheerst door de wet van den Verdragsluitenden Staat waarin het beslag gelegd of aangevraagd is.</i></p>	<p><i>processuele incidenten die een beslag tot gevolg kan hebben, worden beheerst door de wet van de Verdragsluitende Staat waar het beslag is gelegd of daartoe verlof is gevraagd.</i></p>
<p>Article 7 <i>(1) Les Tribunaux de l'Etat dans lequel la saisie a été opérée, seront compétents pour statuer sur le fond du procès :</i> <i>- soit si ces Tribunaux sont compétents en vertu de la loi interne de l'Etat dans lequel la saisie est pratiquée;</i> <i>- soit dans les cas suivants, nommément définis:</i></p> <p><i>(a) si le Demandeur a sa résidence habituelle ou son principal établissement dans l'Etat où la saisie a été pratiquée;</i> <i>(b) si la créance maritime est elle-même née dans l'Etat Contractant dont dépend le lieu de la saisie;</i> <i>(c) si la créance maritime est née au cours d'un voyage pendant lequel la saisie a été faite;</i> <i>(d) si la créance provient d'un abordage ou de circonstances visées par l'article 13 de la Convention Internationale pour l'unification de certaines règles en matière d'abordage, signée à Bruxelles, le 23 septembre 1910;</i> <i>(e) si la créance est née d'une assistance ou d'un sauvetage;</i> <i>(f) si la créance est garantie par une</i></p>	<p>Article 7 <i>(1) The Courts of the country in which the arrest was made shall have jurisdiction to determine the case upon its merits if the domestic law of the country in which the arrest is made gives jurisdiction to such Courts, or in any of the following cases namely:</i></p> <p><i>(a) if the claimant has his habitual residence or principal place of business in the country in which the arrest was made;</i> <i>(b) if the claim arose in the country in which the arrest was made;</i> <i>(c) if the claim concerns the voyage of the ship during which the arrest was made;</i> <i>(d) if the claim arose out of a collision or in circumstances covered by Article 13 of the International Convention for the unification of certain rules of law with respect to collisions between vessels, signed at Brussels on 23rd September 1910;</i> <i>(e) if the claim is for salvage;</i> <i>(f) if the claim is upon a mortgage or</i></p>	<p>Artikel 7 <i>(1) De rechters van den Staat, waarin het beslag gelegd is zijn bevoegd om uitspraak te doen over de vordering tot aanvaarde verklaring :</i> <i>hetzij indien die rechters bevoegd zijn krachtens de landswet van den Staat, waarin het beslag is gelegd;</i> <i>hetzij in de volgende met name genoemde gevallen :</i></p> <p><i>(a) indien de eiser zijn woonplaats of zijn hoofdzetel heeft in den Staat, waarin het beslag is gelegd;</i> <i>(b) indien de zeevordering zelf ontstaan is in den Verdragsluitenden Staat, waarin het beslag is gelegd;</i> <i>(c) indien de zeevordering ontstaan is tijdens een reis gedurende welke het beslag gelegd is;</i> <i>(d) indien de schuldvordering het gevolg is van een aanvaring of van omstandigheden als bedoeld in artikel 13 van het Verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regelen betreffende aanvaring, getekend te Brussel, op 23 september 1910;</i> <i>(e) indien de schuldvordering ontstaan is uit hulp of berging;</i> <i>(f) indien de schuldvordering gewaarborgd</i></p>	<p>Artikel 7 <i>1. De gerechten van de Staat, waar het beslag is gelegd, hebben rechtsmacht een uitspraak te doen in het bodemgeschil, indien deze gerechten bevoegd zijn krachtens de interne van de Staat waar het beslag is gelegd, of in de volgende gevallen, te weten:</i></p> <p><i>a. indien de schuldeiser zijn gewone verblijfplaats of zijn voornaamste vestiging heeft in de Staat waar het beslag is gelegd;</i> <i>b. indien de zeerechtelijke vordering is ontstaan in de Verdragsluitende Staat, waar het beslag is gelegd;</i> <i>c. indien de zeerechtelijke vordering is ontstaan op een reis tijdens welke het beslag is gelegd;</i> <i>d. indien de vordering voortvloeit uit een aanvaring of uit omstandigheden bedoeld in artikel 13 van het Verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regelen betreffende aanvaring, ondertekend te Brussel op 23 september 1910;</i> <i>e. indien de vordering is ontstaan terzake van hulpverlening;</i> <i>f. indien de vordering is verzekerd door</i></p>

<p><i>hypothèque maritime ou un mortgage sur le navire saisi.</i></p> <p><i>(2) Si le Tribunal, dans le ressort duquel le navire a été saisi n'a pas compétence pour statuer sur le fond, la caution ou la garantie à fournir conformément à l'article 5 pour obtenir la mainlevée de la saisie, devra garantir l'exécution de toutes les condamnations qui seraient ultérieurement prononcées par le Tribunal compétent de statuer sur le fond, et le Tribunal ou toute autre Autorité judiciaire du lieu de la saisie, fixera le délai endéans lequel le demandeur devra introduire une action devant le Tribunal compétent.</i></p> <p><i>(3) Si les conventions des parties contiennent soit une clause attributive de compétence à une autre juridiction, soit une clause arbitrale le Tribunal pourra fixer un délai dans lequel le saisissant devra engager son action au fond.</i></p> <p><i>(4) Dans les cas prévus aux deux alinéas précédents, si l'action n'est pas introduite dans le délai imparti, le défendeur pourra</i></p>	<p><i>hypothecation of the ship arrested.</i></p> <p><i>(2) If the Court within whose jurisdiction the ship was arrested has not jurisdiction to decide upon the merits, the bail or other security given in accordance with Article 5 to procure the release of the ship shall specifically provide that it is given as security for the satisfaction of any judgment which may eventually be pronounced by a Court having jurisdiction so to decide; and the Court or other appropriate judicial authority of the country in which the arrest is made shall fix the time within which the claimant shall bring an action before a Court having such jurisdiction.</i></p> <p><i>(3) If the parties have agreed to submit the dispute to the jurisdiction of a particular Court other than that within whose jurisdiction the arrest was made or to arbitration, the Court or other appropriate judicial authority within whose jurisdiction the arrest was made may fix the time within which the claimant shall bring proceedings.</i></p> <p><i>(4) If, in any of the cases mentioned in the two preceding paragraphs, the action or proceedings are not brought within the</i></p>	<p><i>is door een scheepshypothek of een scheepsverband op het in beslag genomen schip.</i></p> <p><i>(2) Indien de rechter, binnen wiens rechtsgebied het schip in beslag is genomen, niet bevoegd is om over de hoofdvordering uitspraak te doen, moet de borgtocht of de zekerheid, die overeenkomstig artikel 5 dient te worden gesteld om de opheffing van het beslag te bekomen de uitvoerbaarheid waarborgen van alle veroordelingen, die later uitgesproken mochten worden door den rechter, bevoegd om in de hoofdzaak te beslissen, en de rechter of enige andere rechtsmacht ter plaatse van het beslag moet den termijn vaststellen, waarbinnen de eiser een vordering voor den bevoegden rechter moet instellen.</i></p> <p><i>(3) Indien de overeenkomsten tussen partijen hetzij een beding tot toekenning van bevoegdheid aan een anderen rechter, hetzij een arbitraal beding inhouden, kan de rechter een termijn bepalen, waarbinnen de beslaglegger zijn hoofdvordering moet instellen.</i></p> <p><i>(4) Indien in de gevallen, bedoelde in de twee vorige geledingen, de rechtsvordering niet binnen den aldus vastgestelden</i></p>	<p><i>een hypotheek of „mortgage” op het schip waarop beslag is gelegd.</i></p> <p><i>2. Indien het gerecht, binnen welks rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, geen rechtsmacht heeft in het bodemgeschil uitspraak te doen, moet de borgtocht of andere zekerheid welke overeenkomstig artikel 5 gesteld moet worden om opheffing van het beslag te verkrijgen, strekken tot zekerheid voor de voldoening van alle veroordelingen die later worden uitgesproken door het gerecht dat rechtsmacht heeft in het bodemgeschil uitspraak te doen; het gerecht of iedere andere bevoegde rechterlijke autoriteit van de plaats waar het beslag is gelegd, stelt de termijn vast binnen welke de schuldeiser een rechtsgeding voor het bevoegde gerecht aanhangig moet maken.</i></p> <p><i>3. Indien partijen zijn overeengekomen het geschil te onderwerpen aan de rechtsmacht van een ander gerecht dan dat binnen welks rechtsgebied het beslag is gelegd, of aan arbitrage, kan het gerecht of een andere bevoegde rechterlijke autoriteit binnen wiens rechtsgebied het beslag is gelegd, de termijn vaststellen waarbinnen de beslaglegger het rechtsgeding in het bodemgeschil aanhangig moet maken.</i></p> <p><i>4. Indien in de gevallen, genoemd in de beide voorgaande leden, het rechtsgeding niet binnen de aldus vastgestelde termijn</i></p>
---	---	--	---

<p><i>demander la mainlevée de la saisie ou la libération de la caution fournie.</i></p> <p><i>(5) Ce article ne s'appliquera pas au cas visés par les dispositions de la convention révisée sur la navigation du Rhin du 17 octobre 1868.</i></p>	<p><i>time so fixed, the defendant may apply for the release of the ship or of the bail or other security.</i></p> <p><i>(5) This article shall not apply in cases covered by the provisions of the revised Rhine Navigation Convention of 17 October 1868.</i></p>	<p><i>termijn wordt ingesteld, kan de verweerder de opheffing van het beslag of de teruggave van den gegeven waarborg vorderen.</i></p> <p><i>(5) Dit artikel vindt geen toepassing op de gevallen uit de bepalingen van de herziene Rijnvaartakte van 17 oktober 1868.</i></p>	<p><i>aanhangig wordt gemaakt, kan de gedaagde de opheffing van het beslag of van de gestelde zekerheid verzoeken.</i></p> <p><i>5. Dit artikel is niet van toepassing op de gevallen waarop de Herziene Rijnvaartakte van 17 oktober 1968 van toepassing is.</i></p>
<p>Article 8</p> <p><i>(1) Les dispositions de la présente Convention sont applicables dans tout Etat Contractant à tout navire battant pavillon d'un Etat Contractant.</i></p> <p><i>(2) Un navire battant pavillon d'un Etat non Contractant peut être saisi dans l'un des des Etats Contractants, en vertu d'une des créances énumérées à l'art. 1er, ou de toute autre créance permettant la saisie d'après la loi de cet Etat.</i></p> <p><i>(3) Toutefois, chaque Etat Contractant peut refuser tout ou partie des avantages de la présente Convention à tout Etat non Contractant et à toute personne qui n'a pas au jour de la saisie, sa résidence habituelle ou son principal établissement dans un Etat Contractant.</i></p> <p><i>(4) Aucune disposition de la présente Convention ne modifiera ou n'affectera la loi interne des Etats Contractants en ce qui concerne la saisie d'un navire dans le</i></p>	<p>Article 8</p> <p><i>(1) The provisions of this Convention shall apply to any vessel flying the flag of a Contracting State in the jurisdiction of any Contracting State.</i></p> <p><i>(2) A ship flying the flag of a non-Contracting State may be arrested in the jurisdiction of any Contracting State in respect of any of the maritime claims enumerated in Article 1 or of any other claim for which the law of the Contracting State permits arrest.</i></p> <p><i>(3) Nevertheless any Contracting State shall be entitled wholly or partly to exclude from the benefits of this Convention any Government of a non-Contracting State or any person who has not, at the time of the arrest, his habitual residence or principal place of business in one of the Contracting States.</i></p> <p><i>(4) Nothing in this Convention shall modify or affect the rules of law in force in the respective Contracting States relating to the arrest of any ship within the</i></p>	<p>Artikel 8</p> <p><i>(1) De bepalingen van dit Verdrag zijn in elken verdragsluitende Staat toepasselijk op elk schip, dat de vlag van een Verdragsluitenden Staat voert.</i></p> <p><i>(2) Een schip, dat de vlag van een niet-verdragsluitenden Staat voert, kan in een der verdragsluitende Staten in beslag worden genomen voor één der in artikel 1 opgesomde schuldvorderingen of voor elke andere schuldvordering, voor welke de wet van dien Staat beslag toelaat.</i></p> <p><i>(3) Niettemin kan elke verdragsluitende Staat de voordelen van dit Verdrag geheel of gedeeltelijk onthouden aan elken niet-verdragsluitenden Staat en aan elken persoon, die niet ten dage van het beslag zijn woonplaats of hoofdzetel in een verdragsluitenden Staat heeft.</i></p> <p><i>(4) Geen enkele bepaling van dit Verdrag wijzigt of maakt inbreuk op de landswet der verdragsluitende Staten voor wat betreft het beslag op een schip in het</i></p>	<p>Artikel 8</p> <p><i>1. De bepalingen van dit Verdrag zijn in iedere Verdragsluitende Staat van toepassing op elk schip dat de vlag van een Verdragsluitende Staat voert.</i></p> <p><i>2. Op een schip dat de vlag voert van een Staat die niet is een Verdragsluitende Staat kan in een Verdragsluitende Staat beslag worden gelegd terzake van één van de in artikel 1 genoemde vorderingen of terzake van iedere andere vordering, waarvoor de wet van die Verdragsluitende Staat beslag toestaat.</i></p> <p><i>3. Niettemin kan elke Verdragsluitende Staat de voordelen van dit Verdrag geheel of ten dele ontzeggen aan elke Staat die niet is een Verdragsluitende Staat en aan een ieder die op de dag waarop het beslag is gelegd, zijn gewone verblijfplaats of zijn voornaamste vestiging niet in een Verdragsluitende Staat heeft.</i></p> <p><i>4. Geen bepaling in dit Verdrag brengt enige wijziging in of is van invloed op de interne wet van Verdragsluitende Staten met betrekking tot beslag op een schip in</i></p>

<p><i>ressort de l'Etat dont il bat pavillon par une personne ayant sa résidence habituelle ou son principal établissement dans cet Etat.</i></p> <p><i>(5) Tout tiers, autre que le demandeur originaire qui excipe d'une créance maritime par l'effet d'une subrogation, d'une cession ou autrement, sera réputé, pour l'application de la présente Convention, avoir la même résidence habituelle ou le même établissement principal que le créancier originaire.</i></p>	<p><i>jurisdiction of the State of her flag by a person who has his habitual residence or principal place of business in that State.</i></p> <p><i>(5) When a maritime claim is asserted by a third party other than the original claimant, whether by subrogation, assignment or otherwise, such third party shall, for the purpose of this Convention, be deemed to have the same habitual residence or principal place of business as the original claimant.</i></p>	<p><i>rechtsgebied van den Staat, welks vlag het voert, door een persoon, die zijn woonplaats of hoofdzetel in dien Staat heeft.</i></p> <p><i>(5) Elke derde buiten den oorspronkelijken schuldeiser, die zich op een zeevordering beroept ingevolge een subrogatie, een cessie of anderszins, wordt, voor de toepassing van dit Verdrag geacht dezelfde woonplaats en denzelfden hoofdzetel te hebben als de oorspronkelijke schuldeiser.</i></p>	<p><i>het rechtsgebied van de Staat waarvan het de vlag voert en gelegd door een persoon die zijn gewone verblijfplaats of zijn voornaamste vestiging in die Staat heeft.</i></p> <p><i>5. Een derde die niet is de oorspronkelijke schuldeiser en die een zeerechtelijke vordering geldend maakt op grond van subrogatie, cessie of anderszins, wordt voor de toepassing van dit Verdrag geacht dezelfde gewone verblijfplaats of voornaamste vestiging te hebben als de oorspronkelijke schuldeiser.</i></p>
<p>Article 9</p> <p><i>Rien dans cette Convention ne doit être considéré comme créant un droit à une action qui, en dehors des stipulations de cette Convention, n'existerait pas d'après la loi à appliquer par le Tribunal saisi du litige.</i></p> <p><i>La présente Convention ne confère aux demandeur aucun droit de suite, autre que celui accordé par cette dernière loi ou par la Convention Internationale sur les privilèges et hypothèques maritimes, si celle-ci est applicable.</i></p>	<p>Article 9</p> <p><i>Nothing in this Convention shall be construed as creating a right of action, which, apart from the provisions of this Convention, would not arise under the law applied by the Court which had seisin of the case, nor as creating any maritime liens which do not exist under such law or under the Convention on Maritime Mortgages and Liens, if the latter is applicable.</i></p>	<p>Artikel 9</p> <p><i>Geen enkele bepaling van dit Verdrag mag worden beschouwd als scheppende een recht op een vordering, die buiten de bepalingen van dit Verdrag niet zou bestaan naar de wet, toe te passen door den rechter, voor wien het geschil aanhangig is gemaakt.</i></p> <p><i>Dit Verdrag kent den eisers generlei recht van zaaksegevolg toe buiten dat, verleend door laatstgenoemde wet of het Verdrag op de voorrechten of hypothecken op zeeschepen, indien dit laatste toepasselijk is.</i></p>	<p>Artikel 9</p> <p><i>Niets in dit Verdrag mag geacht worden een vorderingsrecht te scheppen dat, afgezien van de bepalingen van dit Verdrag, niet zou bestaan volgens de wet die het gerecht, bij hetwelk het geding aanhangig is, moet toepassen.</i></p> <p><i>Dit Verdrag mag niet worden uitgelegd als zou het zakelijke rechten scheppen die niet hun bestaan ontleenen aan de hierboven bedoelde wet of aan het Verdrag betreffende de voorrechten op schepen en de scheepshypothecken, indien dit van toepassing is.</i></p>
<p>Article 10</p> <p><i>Les Hautes Parties Contractantes peuvent au moment de la signature du dépôt des ratifications ou lors de leur adhésion à la Convention, se réserver:</i></p>	<p>Article 10</p> <p><i>The High Contracting Parties may at the time of signature, deposit or ratification or accession, reserve:</i></p>	<p>Artikel 10</p> <p><i>De Hoge Verdragsluitende Partijen kunnen zich bij de ondertekening of de bekrachtiging van of de toetreding tot het Verdrag voorbehouden.</i></p>	<p>Artikel 10</p> <p><i>De Hoge Verdragsluitende Partijen kunnen bij de ondertekening, de nederlegging van de akten van bekrachtiging of bij hun toetreding tot dit Verdrag zich voorbehouden</i></p>

<p><i>(a) le droit de ne pas appliquer les dispositions de la présente Convention à la saisie d'un navire pratiquée en raison d'une des créances maritimes visées aux o) et p) de l'article premier et d'appliquer à cette saisie leur loi nationale;</i></p> <p><i>(b) le droit de ne pas appliquer les dispositions du premier paragraphe de l'article 3 à la saisie pratiquée sur leur territoire en raison des créances prévues à l'alinéa q) de l'article 1.</i></p>	<p><i>(a) the right not to apply this Convention to the arrest of a ship for any of the claims enumerated in paragraphs o) and p) of Article 1, but to apply their domestic laws to such claims;</i></p> <p><i>(b) the right not to apply the first paragraph of Article 3 to the arrest of a ship, within their jurisdiction, for claims set out in Article 1, paragraph q).</i></p>	<p><i>(a) Het recht om de bepalingen van dit Verdrag niet toe te passen op het beslag op een schip voor één der zeevorderingen, bedoeld in artikel 1 onder o) en p) en hierop hun landswet toe te passen;</i></p> <p><i>(b) Het recht om de eerste paragraaf van artikel 3 niet toe te passen op het binnen hun rechtsgebied voor de in artikel 1 onder q) bedoelde zeevorderingen gelegde beslag.</i></p>	<p><i>a. het recht om de bepalingen van dit Verdrag niet toe te passen op het beslag dat op een schip wordt gelegd terzake van een van de zeerechtelijke vorderingen bedoeld in de letters o en p van artikel 1 en om op dat beslag hun nationale wet toe te passen;</i></p> <p><i>b. het recht om het eerste lid van artikel 3 niet toe te passen op het beslag dat binnen hun rechtsgebied is gelegd voor zeerechtelijke vorderingen, bedoeld in letter q van artikel 1.</i></p>
---	---	--	--

10.70. De overname van het Scheepsbeslagverdrag 1952 in het Gerechtelijk Wetboek gebeurde noch letterlijk, noch volledig.

Dit wordt duidelijk in de hieronder opgenomen vergelijkingstabel:

Scheepsbeslagverdrag 1952	Gerechtelijk Wetboek
<p>Artikel 1</p> <p><i>In dit Verdrag hebben de hiernavolgende woorden de onderstaande betekenissen :</i></p> <p>(1) "Zeevordering" betekent inschuld of recht uit een der volgende oorzaken :</p> <p>(a) schade door een schip veroorzaakt, hetzij door aanvaring, hetzij anderszins;</p> <p>(b) verlies van mensenlevens of lichamelijke letsel, veroorzaakt door een schip of voortspruitend uit een scheepsbedrijf;</p> <p>(c) hulp en berging;</p> <p>(d) huur- of bevrachtingsovereenkomsten bij charterpartij of anderszins;</p> <p>(e) overeenkomsten tot vervoer van goederen met een schip, waarvan blijkt uit een charterpartij, een cognossement of anderszins;</p> <p>(f) verlies van of schade aan door een schip vervoerde zaken en reisgoederen;</p> <p>(g) averij-grosse;</p> <p>(h) bodemerij;</p> <p>(i) sleepvaart;</p> <p>(j) loodsdiensten;</p> <p>(k) leveranties, waar ook, van waren of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;</p> <p>(l) aanbouw, herstellingen, uitrusting van een schip of dokkosten;</p> <p>(m) lonen van kapitein, officieren of bemanning;</p> <p>(n) voorschotten van den kapitein en die van afzenders, bevrachters of tussenpersonen, verstrekt ten behoeve van het schip of den eigenaar hiervan;</p> <p>(o) geschillen over den scheepseigendom;</p> <p>(p) geschillen omtrent den medeëigendom van een schip of het bezit of beheer ervan, of de rechten op de beheersinkomsten uit een schip in medeëigendom;</p> <p>(q) scheepshypotheek en scheepsverband.</p> <p>(2) "Beslag" betekent de vastlegging van een schip na verloop van de bevoegde rechterlijke autoriteit ter bewaring van een zeevordering, maar het omvat niet de inbeslagneming van een schip tot tenuitvoerlegging van</p>	<p>Artikel 1468, tweede lid</p> <p><i>Zeevordering betekent inschuld of recht uit een der volgende oorzaken:</i></p> <p>a) schade door een schip veroorzaakt, hetzij door aanvaring, hetzij anderszins;</p> <p>b) verlies van mensenlevens of lichamelijke letsel, veroorzaakt door een schip of voortspruitend uit een scheepsbedrijf;</p> <p>c) hulp en berging;</p> <p>d) huur- of bevrachtingsovereenkomsten bij charterpartij of anderszins;</p> <p>e) overeenkomsten tot vervoer van goederen met een schip, waarvan blijkt uit een charterpartij, een cognossement of anderszins;</p> <p>f) verlies van of schade aan door een schip vervoerde goederen en bagage;</p> <p>g) averij-grosse;</p> <p>h) bodemerij;</p> <p>i) sleepvaart;</p> <p>j) loodsdiensten;</p> <p>k) leveranties, waar ook, van waren of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;</p> <p>l) bouw, herstelling, uitrusting van een schip of dokkosten;</p> <p>m) lonen van kapitein, officieren of scheepsgezellen;</p> <p>n) voorschotten van de kapitein en die van afzenders, bevrachters of tussenpersonen, verstrekt ten behoeve van het schip of de eigenaar hiervan;</p> <p>o) geschillen over de scheepseigendom;</p> <p>p) geschillen omtrent de mede-eigendom van een zeeschip of het bezit of het beheer ervan, of de rechten op de beheersinkomsten uit een zeeschip in mede-eigendom</p> <p>q) scheepshypotheek en scheepsverband.</p>

<p><i>een executorialen titel.</i></p> <p><i>(3) "Persoon" omvat elke natuurlijke en rechtspersoon, personen- en kapitaalsvennootschap, alsmede de Staten en de openbare lichamen en instellingen.</i></p> <p><i>(4) "Eiser" betekent een persoon, die te zijnen bate het bestaan van een zeevordering inroept.</i></p>	
<p>Artikel 2</p> <p><i>Op een schip, dat de vlag van één der Verdragsluitende Staten voert, mag binnen het rechtsgebied van een Verdragsluitende Staat slechts beslag worden gelegd voor een zeevordering, maar geen enkele bepaling van dit Verdrag mag worden beschouwd als een uitbreiding of een beperking van de rechten en bevoegdheden, welke den Staten, Overheden of Havenautoriteiten door hun landswet of reglementen zijn toegekend, om binnen hun rechtsgebied een schip in beslag te nemen, aan te houden of anderszins te beletten zee te kiezen.</i></p>	<p>Artikel 1468, eerste lid</p> <p><i>Wanneer het verzoek om beslag een zeeschip betreft, kan het slechts worden toegestaan om een zeevordering te waarborgen.</i></p>
<p>Artikel 3</p> <p><i>(1) Onverminderd het bepaalde in paragraaf 4, en art. 10, mag elke eiser beslag leggen hetzij op het schip, waarop de vordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip, toebehorend aan hem, die op het ogenblik van het ontstaan der zeevordering eigenaar was van het schip, waarop de inschuld betrekking heeft, zelfs als het beslagen schip gereed is om zee te kiezen, doch geen enkel schip mag in beslag worden genomen voor een schuldvordering als bedoeld onder o), p), q) van artikel 1 met uitzondering van het schip zelf waarop de vordering betrekking heeft.</i></p> <p><i>(2) Schepen worden geacht denzelfden eigenaar te hebben, als al de eigendomsaandelen aan dezelfde persoon of personen toebehoren.</i></p>	<p>Artikel 1469, § 1</p> <p><i>Het beslag kan worden gelegd hetzij op het schip waarop de vordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip, toebehorend aan hem die op het ogenblik van het ontstaan der zeevordering eigenaar was van het schip waarop de inschuld betrekking heeft, zelf al is het in beslag genomen schip gereed om uit te varen, behalve voor een schuldvordering als bedoeld in artikel 1468, o, p of q, in welk geval het beslag alleen kan worden gelegd op het schip waarop de vordering betrekking heeft.</i></p> <p><i>Schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben, wanneer alle eigendomsaandelen aan dezelfde persoon of personen toebehoren.</i></p>
<p>Artikel 3</p> <p><i>(3) Voor dezelfde schuldvordering en door denzelfden eiser mag binnen het rechtsgebied van één of meer der Verdragsluitende Staten niet meer dan eenmaal een schip in beslag worden genomen en borgtocht of</i></p>	<p>Artikel 1469, § 3</p> <p><i>Voor dezelfde schuldvordering en door dezelfde partij mag niet meer dan eenmaal een schip in beslag worden genomen en borgtocht of zekerheid ervoor gevraagd worden.</i></p>

<p><i>zekerheid ervoor gevraagd worden, en indien een schip in één van deze rechtsgebieden in beslag wordt genomen en een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om de opheffing van het beslag te bekomen, hetzij om het te voorkomen, moet elk later beslag door den eiser voor dezelfde zeevordering op dat schip of welk ander schip ook, dat aan denzelfden eigenaar toebehoort, worden opgeheven en het schip door den rechten of enige andere bevoegde rechtsmacht van dien Staat worden vrijgegeven, tenzij den eiser ten genoegen van den rechter of de andere bevoegde rechtsmacht bewijst, dat de borgtocht of de zekerheid algeheel werd vrijgegeven voor het latere beslag of er een andere geldige reden bestaat om dit te handhaven.</i></p>	<p><i>Indien een schip in beslag wordt genomen en een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om de opheffing van het beslag te verkrijgen, hetzij om beslag te voorkomen, moet elk later beslag door dezelfde partij voor dezelfde zeevordering op dat schip of op enig ander schip dat aan dezelfde eigenaar toebehoort, worden opgeheven en het schip worden vrijgegeven, tenzij de partij bewijst dat de borgtocht of de zekerheid algeheel was vrijgegeven vóór het nieuwe beslag of dat er een andere geldige reden bestaat om dit te handhaven.</i></p>
<p>Artikel 3</p> <p><i>(4) Wanneer, in geval van een gebruiksovereenkomst betreffende een schip met overgave van rederschap, alleen de gebruiker voor een zeeschuld, die op het schip betrekking heeft, instaat, mag de eiser, met inachtneming van de bepalingen van dit Verdrag, op dat of enig ander den gebruiker toebehorend schip beslag leggen, maar geen enkel ander den eigenaar toebehorend schip mag voor de zeevordering in beslag worden genomen.</i></p> <p><i>Het vorige lid is evenzeer toepasselijk op alle gevallen, waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeeschuld instaat.</i></p>	<p>Artikel 1469, § 2</p> <p><i>Wanneer bij een bevrachtingsovereenkomst betreffende een schip met overgave van rederschap alleen de gebruiker instaat voor een zeeschuld die op het schip betrekking heeft, mag het beslag worden gelegd op dat of enig ander aan de gebruiker toebehorend schip, maar niet op enig ander aan de eigenaar toebehorend schip.</i></p> <p><i>Deze bepaling vindt toepassing op alle gevallen waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeeschuld instaat</i></p>
<p>Artikel 4</p> <p><i>Een schip kan slechts in beslag worden genomen met verloop van een rechter of van enige andere bevoegde rechtsmacht van den Verdragssluitenden Staat, waarin het beslag wordt gelegd.</i></p>	<p>Artikel 1467, eerste lid</p> <p><i>De rechter kan toestaan dat bewarend beslag wordt gelegd op zeeschepen en binnenschepen die zich in het rechtsgebied van de rechtbank bevinden.</i></p>
<p>Artikel 5</p> <p><i>De rechter of enige andere bevoegde rechtsmacht, binnen welks rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, verleent opheffing van het beslag, wanneer een voldoende borgtocht of zekerheid gesteld is, behalve ingeval het beslag gelegd is voor de zeevorderingen, aangegeven in het bovenstaande eerste artikel ander de letters o) en p); in dat geval kan de rechter het gebruik van het schip door den bezitter toelaten, wanneer deze laatste voldoende waarborgen gegeven heeft, of het beheer van dat schip tijdens den duur van het beslag regelen.</i></p> <p><i>Bij gebrek aan overeenstemming tussen de Partijen over de genoegzaamheid van den borgtocht of de zekerheid</i></p>	

<p><i>stelt de rechter of de bevoegde rechtsmacht den aard en het bedrag hiervan vast.</i></p> <p><i>Het verzoek om opheffing van het beslag tegen een dergelijken waarborg, mag niet aangemerkt worden als een erkenning van aansprakelijkheid, noch als een afstand van de wettelijke beperking van de aansprakelijkheid van den reder van het schip.</i></p>	
<p>Artikel 6</p> <p><i>Alle geschillen omtrent de aansprakelijkheid van den eiser voor schade, veroorzaakt door het beslag op het schip, of voor kosten van borgtocht of zekerheid, gesteld ten einde het vrij te maken of het beslag ervan te voorkomen, worden beslist volgens de wet van den Verdragsluitenden Staat, binnen welks rechtsgebied het beslag gelegd of aangevraagd is.</i></p> <p><i>De formaliteiten inzake het beslag op een schip, de verkrijging van het in artikel 4 bedoelde verlof en alle andere verwickelingen, die naar aanleiding van een beslag zich kunnen opdoen, worden beheerst door de wet van den Verdragsluitenden Staat waarin het beslag gelegd of aangevraagd is.</i></p>	
<p>Artikel 7</p> <p><i>(1) De rechters van den Staat, waarin het beslag gelegd is zijn bevoegd om uitspraak te doen over de vordering tot aanvaarde verklaring:</i></p> <p><i>hetzij indien die rechters bevoegd zijn krachtens de landswet van den Staat, waarin het beslag is gelegd;</i></p> <p><i>hetzij in de volgende met name genoemde gevallen :</i></p> <p><i>(a) indien de eiser zijn woonplaats of zijn hoofdzetel heeft in den Staat, waarin het beslag is gelegd;</i></p> <p><i>(b) indien de zeevordering zelf ontstaan is in den Verdragsluitenden Staat, waarin het beslag is gelegd;</i></p> <p><i>(c) indien de zeevordering ontstaan is tijdens een reis gedurende welke het beslag gelegd is;</i></p> <p><i>(d) indien de schuldvordering het gevolg is van een aanvaring of van omstandigheden als bedoeld in artikel 13 van het Verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regelen betreffende aanvaring, getekend te Brussel, op 23 september 1910;</i></p> <p><i>(e) indien de schuldvordering ontstaan is uit hulp of berging;</i></p> <p><i>(f) indien de schuldvordering gewaarborgd is door een scheepshypotheek of een scheepsverband op het in beslag genomen schip.</i></p> <p><i>(2) Indien de rechter, binnen wiens rechtsgebied het schip in beslag is genomen, niet bevoegd is om over de hoofdvordering uitspraak te doen, moet de borgtocht of</i></p>	

de zekerheid, die overeenkomstig artikel 5 dient te worden gesteld om de opheffing van het beslag te bekomen de uitvoerbaarheid waarborgen van alle veroordelingen, die later uitgesproken mochten worden door den rechter, bevoegd om in de hoofdzaak te beslissen, en de rechter of enige andere rechtsmacht ter plaatse van het beslag moet den termijn vaststellen, waarbinnen de eiser een vordering voor den bevoegden rechter moet instellen.

(3) Indien de overeenkomsten tussen partijen hetzij een beding tot toekenning van bevoegdheid aan een anderen rechter, hetzij een arbitraal beding inhouden, kan de rechter een termijn bepalen, waarbinnen de beslaglegger zijn hoofdvordering moet instellen.

(4) Indien in de gevallen, bedoelde in de twee vorige geledingen, de rechtsvordering niet binnen den aldus vastgestelden termijn wordt ingesteld, kan de verweerder de opheffing van het beslag of de teruggave van den gegeven waarborg vorderen.

(5) Dit artikel vindt geen toepassing op de gevallen uit de bepalingen van de herziene Rijnvaartakte van 17 oktober 1868.

Artikel 8

(1) De bepalingen van dit Verdrag zijn in elken verdragsluitende Staat toepasselijk op elk schip, dat de vlag van een Verdragsluitenden Staat voert.

(2) Een schip, dat de vlag van een niet-verdragsluitenden Staat voert, kan in een der verdragsluitende Staten in beslag worden genomen voor één der in artikel 1 opgesomde schuldvorderingen of voor elke andere schuldvordering, voor welke de wet van dien Staat beslag toelaat.

(3) Niettemin kan elke verdragsluitende Staat de voordelen van dit Verdrag geheel of gedeeltelijk onthouden aan elken niet-verdragsluitenden Staat en aan elken persoon, die niet ten dage van het beslag zijn woonplaats of hoofdzetel in een verdragsluitenden Staat heeft.

(4) Geen enkele bepaling van dit Verdrag wijzigt of maakt inbreuk op de landswet der verdragsluitende Staten voor wat betreft het beslag op een schip in het rechtsgebied van den Staat, welks vlag het voert, door een persoon, die zijn woonplaats of hoofdzetel in dien Staat heeft.

(5) Elke derde buiten den oorspronkelijken schuldeiser, die zich op een zeevordering beroept ingevolge een subrogatie, een cessie of anderszins, wordt, voor de toepassing van dit Verdrag geacht dezelfde woonplaats en denzelfden hoofdzetel te hebben als de oorspronkelijke

<i>schuldeiser.</i>	
<p>Artikel 9</p> <p><i>Geen enkele bepaling van dit Verdrag mag worden beschouwd als scheppende een recht op een vordering, die buiten de bepalingen van dit Verdrag niet zou bestaan naar de wet, toe te passen door den rechter, voor wien het geschil aanhangig is gemaakt.</i></p> <p><i>Dit Verdrag kent den eisers generlei recht van zaaksgevolg toe buiten dat, verleend door laatstgenoemde wet of het Verdrag op de voorrechten of hypothecken op zeeschepen, indien dit laatste toepasselijk is.</i></p>	
<p>Artikel 10</p> <p><i>De Hoge Verdragsluitende Partijen kunnen zich bij de ondertekening of de bekrachtiging van of de toetreding tot het Verdrag voorbehouden.</i></p> <p><i>(a) Het recht om de bepalingen van dit Verdrag niet toe te passen op het beslag op een schip voor één der zeevorderingen, bedoeld in artikel 1 onder o) en p) en hierop hun landswet toe te passen;</i></p> <p><i>(b) Het recht om de eerste paragraaf van artikel 3 niet toe te passen op het binnen hun rechtsgebied voor de in artikel 1 onder q) bedoelde zeevorderingen gelegde beslag.</i></p>	

Gelet op de algemene keuze om de privaatrechtelijke eenmakingsverdragen maximaal in het Belgisch Scheepvaartwetboek te integreren¹⁶⁵ en met het oog op de rechtszekerheid en de samenhang van het Belgisch Scheepvaartwetboek komt het verkieslijk over de bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 vollediger en accurater in de nationale wettelijke regeling over te nemen.

10.71. In de artikelsgewijze toelichting bij de voorgestelde wetsbepalingen hieronder zal de aandacht worden gevestigd op enkele onvolkomenheden in de Nederlandse vertaling van de verdragstekst en de Nederlandse versie van de corresponderende bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

Alhier weze slechts ingegaan op de gebrekkige redactie m.b.t. het centrale begrip “zeevordering”.

Dit begrip wordt in artikel 1 (1) van de door België goedgekeurde Nederlandse vertaling van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en in artikel 1468, tweede lid Ger.W. omschreven als “inschuld of recht uit een der volgende oorzaken [...]”.

Deze vertaling stemt niet overeen met de bewoordingen gebruikt in de authentieke teksten van het Scheepsbeslagverdrag 1952. De Franse en Engelse authentieke versies luiden m.n. als volgt:

“Créance maritime” signifie allégation d’un droit ou d’une créance ayant l’une des causes suivantes:

¹⁶⁵ Zie reeds *supra*, nr. 10.14.

[...]

“Maritime Claim” means a claim arising out of one or more of the following:

[...]

Niet alleen stemt de Nederlandstalige versie niet overeen met de Franse en de Engelse authentieke teksten, de Franse en de Engelse teksten lijken op het eerste gezicht ook te divergeren.

Bij vergelijking van de Franse tekst met de Nederlandse valt op dat het woord “allégation” is weggefallen en dat het woord “créance” eerder ongelukkig¹⁶⁶ is vertaald als het woord “inschuld”.

Wanneer daarentegen de Engelse tekst wordt vergeleken met de Nederlandse valt op dat in de Engelse geen equivalent van het woord “recht” voorkomt.

Een vergelijking van de Franse en de Engelse teksten toont dan weer dat de woorden “allégation” en “droit” in de Engelse tekst geen pendant vinden.

Dit laatste is in zekere zin optisch bedrog, want het element van de “allégation” is verwerkt in de Engelse definitie van het begrip “claimant”, zodat de Engelse en de Franse teksten ter zake tot hetzelfde eindresultaat leiden¹⁶⁷.

Waar “tout demandeur” in de Franse tekst doelt op

une personne, invoquant à son profit, l'existence d'une créance maritime,

duidt de Engelse “claimant” inderdaad op

a person who alleges that a maritime claim exists in his favour (art. 1 (4); nadruk toegevoegd)).

Zoals reeds aangegeven, is het element van de “allégation” ook verdwenen in de Nederlandse versie van het corresponderende artikel 1468 Ger.W., dat bepaalt:

Wanneer het verzoek om beslag een zeeschip betreft, kan het slechts worden toegestaan om een zeevordering te waarborgen.

Zeevordering betekent inschuld of recht uit een der volgende oorzaken:

[...]

De Franse versie van deze laatste wetsbepaling vermeldt het element van de “allegatie” wel:

Lorsque la demande de saisie porte sur un navire de mer, elle ne peut être autorisée que pour garantir une créance maritime.

Par créance maritime, il faut entendre l'allégation d'un droit ou d'une créance ayant l'une des causes suivantes:

[...].

Anders dan in het Scheepsbeslagverdrag 1952, is het begrip eiser in het Gerechtelijk Wetboek niet afzonderlijk gedefinieerd.

---

¹⁶⁶ Mackay, Art. 1468, 3, nr. 1.

¹⁶⁷ Zie Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd's of London Press, 1986, (1), 15.

De besproken vertaalkwestie is belangrijk want zij hangt nauw samen met de hierboven reeds behandelde vraag naar de vereiste kwaliteit van de schuldvordering¹⁶⁸.

Zoals zonet vastgesteld, is de meest in het oog springende discrepantie het ontbreken in de Nederlandse tekst van een equivalent van het Franse “allégation”. Bij de redactie van de Nederlandse tekst is dit begrip weggevalen – waarop Van Aerde en Verstrepen gewaagden van een “gebrekkige”¹⁶⁹ resp. “foutieve”¹⁷⁰ vertaling, Theunis klaagt dat de wettekst “very confusing” is¹⁷¹ en Mackay de Belgische wetgever verwijt dat hij het Verdrag “ernstig” heeft “verminkt”¹⁷². Uit het voorkomen van het woord “recht” blijkt dat de vertaler zich nochtans op de Franse tekst (“droit”) heeft gebaseerd

Te noteren valt dat ook de Noord-Nederlandse vertaling van het Verdrag het element van de “allégation” veronachtzaamt (“zeerechtelijke vordering” betekent een vordering voortvloeiende uit)¹⁷³.

Het ontbreken van het element van de “allégation” in de Nederlandstalige tekst van het Gerechtelijk Wetboek belet niet dat het in de Nederlandstalige rechtspraak en rechtsleer als een basiscriterium voor het leggen van beslag wordt erkend¹⁷⁴.

Het fundamentele belang van de besproken notie blijkt overigens uit de voorbereidende werken betreffende het Scheepsbeslagverdrag 1952. Zo valt de volgende toelichting door de Franse zeerechtvereniging aan te halen:

Il y est précisé que le terme “créance maritime” signifie l’allégation d’un droit ou d’une créance nés de l’une ou de plusieurs causes ensuite énumérées.

En effet, contrairement à ce qui se passe en matière de saisie-arrêt ou de saisie-exécution, il n’est pas nécessaire, en matière de saisie conservatoire, de justifier d’un titre déjà acquis, ni l’existence certaine d’un droit ou d’une créance pour solliciter du Juge compétent l’autorisation d’une saisie conservatoire.

Il suffit de prétendre, c’est-à-dire d’alléguer un droit ou une créance, et il appartiendra au Juge compétent pour autoriser la saisie de dire si cette allégation lui semble sérieuse et s’il est raisonnable d’accorder la saisie demandée, afin de donner au saisissant les sûretés et garanties qui lui permettent d’exécuter utilement les décisions ultérieures de Justice qu’il obtiendrait.

Ainsi, il est clair que le terme “créance”, dans la convention, ne signifie pas une “créance” établie et justifiée, mais bien l’allégation, c’est-à-dire la réclamation faite par quelqu’un qui prétend avoir un droit ou une créance

Le mot anglais “claimant” ne prête à aucune ambiguïté. En français, on emploie dans la Convention les mots “créance” et “créancier”, mais avec cette précision que cela signifie seulement l’allégation par le demandeur d’un droit ou d’une créance dont l’existence ne résulte encore ni d’un titre ni d’un jugement¹⁷⁵.

---

¹⁶⁸ Zie *supra*, nrs. 10.39 e.v.

¹⁶⁹ Van Aerde ZOBB, 35, nr. 34.

¹⁷⁰ Verstrepen, W., “Bewaerd beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)”, *Jura Falconis* 1988-89, (71), 84.

¹⁷¹ Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 15.

¹⁷² Mackay, Art. 1468, 3, nr. 1.

¹⁷³ Zie de tekst *supra*, nr. 10.69.

¹⁷⁴ Zie en vgl. o.m. Delwaide SB, 128, nr. 122; Dirix, E., “Bewaerd beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 45, nr. 4; Dujardin BUSB, 12, nr. 31; Van Aerde ZOBB, 35 e.v., nrs. 35 e.v., en de nadere verwijzingen bij deze auteurs.

¹⁷⁵ Travaux Préparatoires, 275; vgl. o.m. *ibid.*, 302 en 304.

Gelet op wat voorafgaat komt het aangewezen voor het element van de “allégation” in de tekst van het Belgisch Scheepvaartwetboek te expliciteren.

Voor de Nederlandstalige Belgische rechtsleer blijkt een vertaling van “allégation” als “aanvoering” voor de hand te liggen¹⁷⁶.

Het begrip “créance” zou – indien al nodig – eenvoudig kunnen worden vertaald als “vordering”¹⁷⁷. Het thans gebruikte woord “inschuld” is ongebruikelijk en onduidelijk, alleszins ongelukkig.

Volgens Mackay zouden zeevorderingen “beweerde aangevoerde rechten op schuldvorderingen” zijn¹⁷⁸.

Voorts moet de divergentie tussen de Franse en de Engelse redactie van de verdragstekst bij nader toezien te worden gerelativeerd. Niet alleen zit het element van de “allégation” zoals gezien verscholen in de Engelse definitie van de “claimant”, maar volgens de *Oxford Dictionaries Online* dient onder “claim” sowieso reeds te worden verstaan “a demand or request for something considered one’s due” en “an assertion that something is true”, waarbij “assertion” duidt op “a confident and forceful statement of fact or belief”¹⁷⁹. Volgens *Black’s Law Dictionary* betekent “claim” o.m. “the assertion of an existing right”¹⁸⁰. In het begrip “claim” zelf is derhalve ook het element begrepen van de “bewering” dat iemand iets verschuldigd is. Het begrip “claim” is derhalve zelf al equivalent aan het Franse “allégation d’un droit ou d’une créance”.

Ook Berlingieri wijst erop dat het verschil tussen “claim” en “créance” precies ligt in het feit dat eerstgenoemd begrip duidt op een “assertion”, terwijl het tweede een reeds vaststaande vordering veronderstelt. De woorden “allégation” en “alleges” brengen de terminologie op dezelfde lijn¹⁸¹.

Een en ander in acht genomen blijkt het Nederlandse woord dat het best bij de Engelse en de Franse redacties van de verdragstekst en bij de inhoudelijke strekking ervan aansluit, niet de loutere “aanvoering”, maar wel de “aanspraak” te zijn. Het verdient dan ook de voorkeur dit begrip in de Nederlandse versie van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek te verwerken.

- HET SCHEEPSBESLAGVERDRAG 1999

10.72. Noch België, noch één van de buurlanden is Partij bij het Verdrag van Genève van 12 maart 1999 “on Arrest of Ships” (hieronder “Scheepsbeslagverdrag 1999”).

---

¹⁷⁶ Voor rechtsleer in de zin van “aanvoering”, zie o.m. Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewaard beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 191; Mackay, Art. 1468, 3, nr. 1; vgl. Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd’s of London Press, 1986, (1), 15, waar wordt gesuggereerd dat “allégation” in het Nederlands geen equivalent kent. Zie en vgl. voorts het Frans-Nederlands woordenboek van van Dale (waar “allégation” wordt vertaald als “bewering”, “aanvoering” en “verklaring”), alsook de vertalingen door het Centre National des Ressources Textuelles et Lexicales op www.cnrtl.fr en in Moors, J., *Dictionnaire juridique français-néerlandais*, Brussel/Brugge, la Charte, 2006, 34 (waar “alléguer” betekent “aanvoeren”, “beweren”, “inbrengen”, “inroepen” en “zich beroepen op”). De Nederlandse van Dale verklaart “allegatie” o.m. als “aanhaling” en “aangevoerde stelling”.

¹⁷⁷ Zie en vgl. eveneens het Frans-Nederlands woordenboek van van Dale, alsook de vertalingen door het Centre National des Ressources Textuelles et Lexicales op www.cnrtl.fr en in Moors, J., *Dictionnaire juridique français-néerlandais*, Brussel/Brugge, la Charte, 2006, 164.

¹⁷⁸ Mackay, Art. 1468, 4, nr. 1.

¹⁷⁹ www.oxforddictionaries.com; vgl. <http://dictionary.cambridge.org>.

¹⁸⁰ Garner, B.A. (Ed.), *Black’s Law Dictionary*, St. Paul, Minn., West Group, 1999, 240.

¹⁸¹ Zie Berlingieri, 152-154, nrs. 4.49-4.53.

Krachtens zijn artikel 14 zou het Scheepsbeslagverdrag 1999 in werking treden zes maanden nadat tien Staten hebben aangegeven door het Verdrag gebonden te willen zijn. Ingevolge toetreding door Albanië is het Verdrag op 14 september 2011 in werking getreden. Naast laatstvermeld land zijn momenteel ook Algerije, Benin, Bulgarije, Ecuador, Estland, Letland, Liberia, Spanje en Syrië gebonden.

10.73. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 vertoont met het Scheepsbeslagverdrag 1952 enkele gelijkenissen.

Het principe dat op een schip enkel beslag kan worden gelegd om een zeevordering te waarborgen is ook in het Scheepsbeslagverdrag 1999 opgenomen (art. 2.2). Verder wordt nog steeds uitgegaan van een limitatieve oplistings van de zeevorderingen (art. 1.1)¹⁸².

10.74. Op een aantal punten verschilt het Scheepsbeslagverdrag 1999 aanzienlijk van het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Enerzijds is de lijst van zeevorderingen in het Scheepsbeslagverdrag 1999 aanzienlijk langer en uitgebreider dan deze in het Scheepsbeslagverdrag 1952. Een aantal schuldeisers die onder het oude Verdrag bij voorbaat géén beslag konden leggen, krijgen die mogelijkheid nu wel. Concreet gaat het o.m. om schuldeisers i.v.m. verontreinigings- en milieuschade, wrakkenruiming, de levering van diensten aan het schip, haven- en scheepvaartgelden, verzekeringspremies, makelaars- en agentuurvergoedingen en geschillen i.v.m. scheepsverkoop.

Anderzijds zijn de mogelijkheden om bewarend beslag te leggen in het Scheepsbeslagverdrag 1999 beperkt doordat de vereiste band tussen de zeevordering en het schip enger is omschreven¹⁸³. Ingevolge artikel 3.1 van het Scheepsbeslagverdrag 1999 is beslag slechts mogelijk ingeval de scheepseigenaar of de rompbevrachter persoonlijk gehouden zijn en op grond van vorderingen gesteund op een hypotheek of “mortgage”, vorderingen betreffende de eigendom of het bezit van schepen en vorderingen tegen de eigenaar, rompbevrachter, “manager” of “operator” van het schip welke gewaarborgd zijn door een maritiem voorrecht overeenkomstig het recht van het land waar het beslag wordt gelegd¹⁸⁴. Luidens artikel 3.2 is het beslag eveneens toelaatbaar op één of meer andere schepen die ten tijde van het beslag toebehoren aan de eigenaar die voor de vordering aansprakelijk is en die bij het ontstaan van de vordering eigenaar dan wel naakte rompbevrachter, tijdbevrachter of reisbevrachter van was. Verder bepaalt artikel 3.3 uitdrukkelijk dat het bewarend beslag op een schip dat geen eigendom is van de persoon die instaat voor de zeeschuld uitsluitend mogelijk is indien ook een op het schip uitvoerbaar vonnis kan worden bekomen. In het licht van dit alles wordt gesteld dat in het Scheepsbeslagverdrag 1999 eerder sprake is van een persoonlijke aansprakelijkheid dan een aansprakelijkheid *in rem*¹⁸⁵.

Ter verduidelijking worden in de vergelijkingstabel hieronder de centrale bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1999 en deze van het eerdere Scheepsbeslagverdrag 1952 naast elkaar geplaatst:

---

¹⁸² Zie evenwel, m.b.t. de formulering van art. 1.1, (d), Berlingieri, 50, nr. 3.28.

¹⁸³ Zie, desbetreffend kritisch, Kegels, T., “De conventie ter voorkoming van bewarend beslag op schepen Genève 1999”, in LA Libert, 195-215; zie ook Mackay, Art. 1467-1480, 7.

¹⁸⁴ Zie ook Mackay, Art. 1467-1480, 8.

¹⁸⁵ Mackay, Art. 1467-1480, 7-8.

Scheepsbeslagverdrag 1952	Scheepsbeslagverdrag 1999
Zeevorderingen	
<p>Article 1 (1)</p> <p><i>"Maritime Claim" means a claim arising out of one or more of the following:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>(a) damage caused by any ship either in collision or otherwise;</i> <i>(b) loss of life or personal injury caused by any ship or occurring in connexion with the operation of any ship;</i> <i>(c) salvage;</i> <i>(d) agreement relating to the use or hire of any ship whether by charterparty or otherwise;</i> <i>(e) agreement relating to the carriage of goods in any ship whether by charterparty or otherwise;</i> <i>(f) loss of or damage to goods including baggage carried in any ship;</i> <i>(g) general average;</i> <i>(h) bottomry;</i> <i>(i) towage;</i> <i>(j) pilotage;</i> <i>(k) goods or materials wherever supplied to a ship for her operation or maintenance;</i> <i>(l) construction, repair or equipment of any ship or dock charges and dues;</i> <i>(m) wages of Masters, Officers, or crew;</i> <i>(n) Master's disbursements, including disbursements made by shippers, charterers or agents on behalf of a ship or her owner;</i> <i>(o) disputes as to the title to or ownership of any ship;</i> <i>(p) disputes between co-owners of any ship as to the ownership, possession, employment or earnings of that ship;</i> <i>(q) the mortgage or hypothecation of any ship.</i> 	<p>Article 1.1</p> <p><i>"Maritime Claim" means a claim arising out of one or more of the following:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>(a) loss or damage caused by the operation of the ship;</i> <i>(b) loss of life or personal injury occurring, whether on land or on water, in direct connection with the operation of the ship;</i> <i>(c) salvage operations or any salvage agreement, including, if applicable, special compensation relating to salvage operations in respect of a ship which by itself or its cargo threatened damage to the environment;</i> <i>(d) damage or threat of damage caused by the ship to the environment, coastline or related interests; measures taken to prevent, minimize, or remove such damage; compensation for such damage; costs of reasonable measures of reinstatement of the environment actually undertaken or to be undertaken; loss incurred or likely to be incurred by third parties in connection with such damage; and damage, costs, or loss of a similar nature to those identified in this subparagraph (d);</i> <i>(e) costs or expenses relating to the raising, removal, recovery, destruction or the rendering harmless of a ship which is sunk, wrecked, stranded or abandoned, including anything that is or has been on board such ship, and costs or expenses relating to the preservation of an abandoned ship and maintenance of its crew;</i> <i>(f) any agreement relating to the use or hire of the ship, whether contained in a charter party or otherwise;</i> <i>(g) any agreement relating to the carriage of goods or passengers on board the ship, whether contained in a charter party or otherwise;</i> <i>(h) loss of or damage to or in connection with goods (including luggage) carried on board the ship;</i> <i>(i) general average;</i> <i>(j) towage;</i> <i>(k) pilotage;</i> <i>(l) goods, materials, provisions, bunkers, equipment (including containers) supplied or services rendered to the ship for its operation, management, preservation or maintenance;</i> <i>(m) construction, reconstruction, repair, converting or equipping of the ship;</i> <i>(n) port, canal, dock, harbour and other waterway dues and charges;</i> <i>(o) wages and other sums due to the master, officers and other members of the ship's complement in respect of their employment on the ship, including costs of repatriation and social insurance contributions payable on their behalf;</i>

	<p>(p) disbursements incurred on behalf of the ship or its owners;</p> <p>(q) insurance premiums (including mutual insurance calls) in respect of the ship, payable by or on behalf of the shipowner or demise charterer;</p> <p>(r) any commissions, brokerages or agency fees payable in respect of the ship by or on behalf of the shipowner or demise charterer;</p> <p>(s) any dispute as to ownership or possession of the ship;</p> <p>(t) any dispute between co-owners of the ship as to the employment or earnings of the ship;</p> <p>(u) a mortgage or a "hypothèque" or a charge of the same nature on the ship;</p> <p>(v) any dispute arising out of a contract for the sale of the ship.</p>
<p>Vereiste band tussen zeevordering en schip</p>	
<p>Article 3</p> <p>(1) Subject to the provisions of par. 4) of this Article and of Article 10, a claimant may arrest either the particular ship in respect of which the maritime claim arose, or any other ship which is owned by the person who was, at the time when the maritime claim arose, the owner of the particular ship, even though the ship arrested be ready to sail; but no ship, other than the particular ship in respect of which the claim arose, may be arrested in respect of any of the maritime claims enumerated in Article 1, o), p) or q).</p> <p>(2) Ships shall be deemed to be in the same ownership when all the shares therein are owned by the same person or persons.</p> <p>[...]</p> <p>(4) When in the case of a charter by demise of a ship the charterer and not the registered owner is liable in respect of a maritime claim relating to that ship, the claimant may arrest such ship or any other ship in the ownership of the charterer by demise, subject to the provisions of this Convention, but no other ship in the ownership of the registered owner shall be liable to arrest in respect of such maritime claims.</p> <p>The provisions of this paragraph shall apply to any case in which a person other than the registered owner of a ship is liable in respect of a maritime claim relating to that ship.</p>	<p>Article 3</p> <p>1. Arrest is permissible of any ship in respect of which a maritime claim is asserted if:</p> <p>(a) the person who owned the ship at the time when the maritime claim arose is liable for the claim and is owner of the ship when the arrest is effected; or</p> <p>(b) the demise charterer of the ship at the time when the maritime claim arose is liable for the claim and is demise charterer or owner of the ship when the arrest is effected; or</p> <p>(c) the claim is based upon a mortgage or a "hypothèque" or a charge of the same nature on the ship; or</p> <p>(d) the claim relates to the ownership or possession of the ship; or</p> <p>(e) the claim is against the owner, demise charterer, manager or operator of the ship and is secured by a maritime lien which is granted or arises under the law of the State where the arrest is applied for.</p> <p>2. Arrest is also permissible of any other ship or ships which, when the arrest is effected, is or are owned by the person who is liable for the maritime claim and who was, when the claim arose:</p> <p>(a) owner of the ship in respect of which the maritime claim arose; or</p> <p>(b) demise charterer, time charterer or voyage charterer of that ship.</p> <p>This provision does not apply to claims in respect of ownership or possession of a ship.</p> <p>3. Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2 of this article, the arrest of a ship which is not owned by the person liable for the claim shall be permissible only if, under the law of the State where the arrest is applied for, a judgment in respect of that claim can be</p>

	<i>enforced against that ship by judicial or forced sale of that ship.</i>
--	--

Een ander belangrijk verschilpunt betreft het internationale toepassingsgebied van het Scheepsbeslagverdrag 1999. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 is van toepassing op alle bewarende beslagen op zeeschepen die binnen het rechtsgebied van één der Verdragspartijen plaatsvinden, ongeacht de vlag die het beslagen schip voert (artikel 8.1)¹⁸⁶.

Nog een verschil is dat, overeenkomstig artikel 7 van het Scheepsbeslagverdrag 1999, de rechter van de plaats van het bewarend beslag bevoegd is om over het bodemgeschil te oordelen. In het Scheepsbeslagverdrag 1952 was dit enkel in bepaalde gevallen voorzien. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 veralgemeent deze regel. Zulks is uiteraard een voordeel voor de beslaglegger¹⁸⁷.

10.75. Hieronder zal worden onderzocht in welke mate een Belgische overstap van het Scheepsbeslagverdrag 1952 naar het Scheepsbeslagverdrag 1999 zou stroken met de in het geding zijnde belangen¹⁸⁸.

- HET BINNENSCHEPENVERDRAG 1965

10.76. Het Verdrag van Genève van 25 januari 1965 inzake de inschrijving van binnenschepen (hieronder: “Binnenschepenverdrag 1965”), dat tot stand kwam onder auspiciën van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (UNECE), werd door België ondertekend maar niet geratificeerd.

10.77. Het Binnenschepenverdrag 1965 zelf regelt de organisatie van de verplichte registratie (“inschrijving” in de Nederlandse vertaling) van binnenschepen. Het Eerste Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965, dat de Verdragspartijen optioneel kunnen toepassen, betreft zakelijke rechten op binnenschepen. Het Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965, dat eveneens optioneel is, regelt het bewarend en uitvoerend beslag op binnenschepen.

10.78. Het Binnenschepenverdrag 1965 telt momenteel 9 partijen: Oostenrijk, Kroatië, Frankrijk, Luxemburg, Montenegro, Nederland, Servië, Wit-Rusland en Zwitserland. Niet alle Verdragspartijen zijn echter gebonden door de Protocols. Luidens artikel 15 van het Verdrag kunnen de Verdragspartijen verklaren dat zij het eerste Protocol en eventueel ook het tweede Protocol aanvaarden, waarna de Protocols tussen de Staten die ze hebben aanvaard als integrerend deel van het Verdrag worden beschouwd. Afgaande op de verklaringen die de partijen hebben afgelegd, zijn momenteel alleen Oostenrijk, Frankrijk, Luxemburg, Montenegro, Servië, Wit-Rusland en Zwitserland door het Tweede Protocol gebonden.

10.79. Het Tweede Protocol stelt de regel voorop dat het beslag slechts kan worden gelegd in de Staat waar het schip zich bevindt en dat de procedure wordt geregeld door de wet van die Staat (art. 4). Het schrijft voor dat de beslagmaatregelen moeten worden ingeschreven in het betrokken scheepsregister en dat, indien zij dient plaats te vinden in een andere Staat dan de Staat van het beslag, om die inschrijving wordt verzocht door een aan te wijzen autoriteit (art. 5). Door bewarend beslag wordt geen zakelijk recht op het schip in het leven geroepen, maar later ingeschreven rechten zijn niet aan de beslaglegger tegenstelbaar (art. 6). Het bewarend beslag wordt niet verhinderd door een retentierecht (art. 7).

¹⁸⁶ Bonassies-Scapel, 432, nr. 617.

¹⁸⁷ Bonassies-Scapel, 432, nr. 617.

¹⁸⁸ Zie *infra*, nrs. 10.107 e.v.

Het bewarend beslag dat op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat plaatsvindt, zal worden erkend door de andere Verdragsluitende Staten behalve indien in de andere Verdragsstaat reeds vóór de tenuitvoerlegging een in kracht van gewijsde gegane strijdige rechterlijke uitspraak voorlag (art. 9). Het beslag kan enkel worden gelegd na toelating van de rechter van de plaats waar het bewarend beslag moet worden gelegd. De toelating tot het leggen van bewarend beslag kan enkel worden gegeven indien het gevaar bestaat dat zonder onmiddellijke maatregelen de uitoefening van het recht van de beslaglegger onzeker of gevoelig moeilijker kan worden (art. 10). De verzoeker zal de waarschijnlijkheid van zijn recht en van het gevaar moeten bewijzen. Indien de verzoeker de waarschijnlijkheid van zijn recht niet kan bewijzen op het ogenblik van het verzoek, kan de rechter toch de toelating verlenen, op voorwaarde dat de verzoeker waarborgen verstrekt (art. 11). Wanneer het bewarend beslag wordt toegestaan voor een bepaald bedrag, dient dit bedrag in de toelating tot het leggen van het bewarend beslag te worden vermeld (art. 12). De wetgeving van het land waar de toelating tot het leggen van bewarend beslag wordt verleend, bepaalt de gevallen, de voorwaarden en de termijnen binnen welke de verzoeker zijn rechten moet laten gelden (art. 13). Het recht van het land waar het beslag wordt toegestaan regelt de voorwaarden waaronder de toelating wordt ingetrokken en het beslag wordt opgeheven (art. 14). De toelating moet worden ingetrokken of het beslag opgeheven indien voldoende waarborg of garantie werd gesteld (art. 15). Op het grondgebied van de Verdragsluitende Staten mag geen beslag meer worden gelegd op grond van dezelfde vordering indien het beslag werd opgeheven of de toelating werd ingetrokken ingevolge een voldoende borgstelling of garantie (art. 16). Een borg of garantie die werd gesteld met het oog op het vermijden of opheffen van het beslag zal in geen enkel geval als een erkenning van het recht van de verzoeker worden beschouwd (art. 17). De rechter kan de exploitatie van het schip zonder opheffing van het beslag regelen en bijv. een borgstelling of zekerheid opleggen (art. 18).

Op de wenselijkheid om voor de Belgische regeling van het beslag op binnenschepen alsnog naar het regime van het Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965 terug te grijpen, wordt hieronder nog kort ingegaan¹⁸⁹.

- HET MARITIEM ARBEIDSVERDRAG 2006

10.80. Het elders ter sprake gekomen¹⁹⁰ Maritiem Arbeidsverdrag 2006 is nog niet in werking getreden.

Het zal in werking treden 12 maanden nadat de dertigste Staat het Verdrag heeft geratificeerd en op voorwaarde dat de Staten die het Verdrag ratificeerden samen minstens 33 procent van de wereldtonnage vertegenwoordigen (art. VIII). Momenteel hebben 17 Staten het Verdrag geratificeerd, waaronder belangrijke scheepvaartnaties zoals de Bahamas, Liberia, de Marshall Eilanden, Noorwegen, Panama, Saint Vincent en de Grenadines, Singapore, Spanje en Zwitserland.

België is vooralsnog niet door het Maritiem Arbeidsverdrag gebonden.

10.81. Het Maritiem Arbeidsverdrag 2006 bevat een bepaling die betrekking heeft op het bewarend beslag.

---

¹⁸⁹ Zie *infra*, nr. 10.129.

¹⁹⁰ Zie Blauwboek 5.

Norm A2.5 bepaalt o.m.:

6. Met inachtneming van de van toepassing zijnde internationale instrumenten, met inbegrip van The International Convention on the Arrest of Ships, 1999, kan een Lid dat de kosten van repatriëring ingevolge deze Code heeft betaald, de schepen van de desbetreffende reder vasthouden, of verzoeken om vasthouding hiervan, totdat de vergoeding in overeenstemming met het vijfde lid van deze norm heeft plaatsgevonden¹⁹¹.

C) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING¹⁹²

- DUITSLAND

10.82. Duitsland is gebonden door het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Herber schrijft – niet zonder enige ironie – dat de in het Verdrag opgenomen lijst van zeevorderingen zo lang is, dat hij slechts in uitzonderlijke gevallen een beperking met zich brengt, bijv. ter zake van een alimentatievordering van de ex-vrouw van de reder¹⁹³.

10.83. Naast het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 geldt in Duitsland algemene nationale wetgeving over beslag, welke is neergelegd in de § 916 e.v. van de *Zivilprozessordnung* (ZPO) en niet speciaal op het Scheepsbeslagverdrag 1952 is afgestemd.

Het Duitse interne recht kent m.n. niet de beperking van de mogelijkheid tot bewarend beslag tot de in het Verdrag genoemde zeevorderingen. Het is inz. van toepassing op beslag op schepen die de vlag voeren van landen die geen Partij zijn bij het Verdrag en op zuiver binnenlandse gevallen, m.n. het beslag op een Duits schip in Duitsland door een schuldeiser met zijn woonplaats of hoofdzetel in Duitsland¹⁹⁴.

Centraal staat het wettelijke vereiste van een “Arrestgrund”:

§ 917 Arrestgrund bei dinglichem Arrest

(1) Der dingliche Arrest findet statt, wenn zu besorgen ist, dass ohne dessen Verbhängung die Vollstreckung des Urteils vereitelt oder wesentlich erschwert werden würde.

(2) Als ein zureichender Arrestgrund ist es anzusehen, wenn das Urteil im Ausland vollstreckt werden müsste und die Gegenseitigkeit nicht verbürgt ist¹⁹⁵.

Wanneer het Scheepsbeslagverdrag 1952 wél van toepassing is, fungeert dit, met zijn bijzondere voorwaarden om beslag te kunnen leggen, a.h.w. als een bijkomende filter. Het Duitse recht blijft immers van toepassing krachtens artikel 6, tweede lid van het Scheepsbeslagverdrag 1952¹⁹⁶.

Blijkbaar is naar Duits recht geen beslag wegens schulden van een tijdbevrachter toegestaan¹⁹⁷.

De Duitse wetgeving regelt uitdrukkelijk de (foutloze) aansprakelijkheid wegens onrechtmatig beslag (§ 945 ZPO).

---

¹⁹¹ Nederlandse vertaling uit *Trb.* 2007, 93.

¹⁹² Voor uitvoerig nader rechtsvergelijkend materiaal, zie Berlingier.

¹⁹³ Herber, 118-119.

¹⁹⁴ Puttfarcken, 342-343, nrs. 812-813.

¹⁹⁵ Zie Herber, 120-121.

¹⁹⁶ Herber, 119.

¹⁹⁷ Herber, 120.

Nu de Duitse nationale wetgeving weinig of geen specifieke bepalingen m.b.t. scheepsbeslag omvat, dient er hier niet verder op te worden ingegaan.

Wel kan hier nuttig worden genoteerd, dat het Duitse recht met het oog op bewarend beslag op zeeschepen eerder strenge voorwaarden oplegt, wat verklaart dat Duitse schuldeisers vaak beslag trachten te leggen wanneer het schip in een Nederlandse haven is aangekomen¹⁹⁸.

- ENGELAND

10.84. Engeland is eveneens door het Scheepsbeslagverdrag 1952 gebonden, maar de verdragstekst is niet als dusdanig in de interne wetgeving opgenomen. Wel werd de verdragstekst herschreven als onderdeel van de bepalingen over de “admiralty jurisdiction” van de High Court in de *Senior Courts Act 1981*, waarin het recht op een *action in rem* wordt omschreven en in de *Civil Procedure Rules*, Part 61 (“Admiralty Claims”), waarin het recht op bewarend beslag wordt geregeld (inz. CPR 61.5)¹⁹⁹.

Vooreerst dient te worden gewezen op de bijzondere aard van de *action in rem*. Dergelijke vordering is, naar traditionele opvattingen in het Engels recht, onafhankelijk van een vordering *in personam*. Een *action in rem* tegen het schip wordt uitgebracht tegen het schip zelf en niet tegen de scheepseigenaar. Zij kan uitmonden in een veroordeling tegen het schip, zelfs zonder dat de scheepseigenaar ooit in het geding is opgetreden. De persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar is irrelevant, maar de scheepseigenaar kan, indien hij het opportuun acht, wel deelnemen aan het geding om zijn eigendom te beschermen²⁰⁰.

De *action in rem* en het bewarend beslag (“arrest”) zijn naar Engels recht nauw verbonden. Ofschoon een *in rem claim form* en een *warrant of arrest* strikt juridisch twee onderscheiden documenten zijn, worden zij in de praktijk in bijna alle zaken tegelijk betekend²⁰¹. In principe kan immers m.b.t. elke *claim in rem* een vordering tot bewarend beslag op het betrokken *res* worden ingesteld (zie Rule 61.5 (1) CPR)²⁰². Indien de vordering tot bewarend beslag procedureel correct wordt ingesteld, heeft de rechter in principe geen beoordelingsvrijheid en moet hij het bewarend beslag toestaan²⁰³.

In de besproken Engelse wetgeving wordt een onderscheid gemaakt naargelang de categorie waartoe de betrokken vordering behoort. Vooreerst geldt als principe dat een *action in rem* en bewarend beslag mogelijk zijn “in any case in which there is a maritime lien or other charge on any ship” (Section 21(3) *Senior Courts Act 1981*)²⁰⁴. Voor bepaalde vorderingen, waaronder de in artikel 1 (1), (o), (p) en (q) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 vernoemde geschillen over scheepseigendom, scheepsmedeëigendom en scheepshypotheek of scheepsverband, staan een *action in rem* en bewarend beslag ter beschikking tegen het betrokken schip zelf (Section 21(2) *Senior Courts Act 1981*)²⁰⁵. Voor de vorderingen die overeenstemmen met de andere zeevorderingen uit de lijst in artikel 1 (1) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 geldt de volgende regeling:

---

¹⁹⁸ Aldus Herber, 126.

¹⁹⁹ Tsimplis, M., “Procedures for Enforcement”, in Southampton, (349), 349-350.

²⁰⁰ Hill, 100.

²⁰¹ Hill, 113.

²⁰² Derrington-Turner, 134, nr. 6.47.

²⁰³ Derrington-Turner, 142, nr. 6.64.

²⁰⁴ Wat wordt bedoeld met een “other charge” is niet duidelijk in de wet bepaald, maar het begrip omvat alleszins niet de *possessory lien* waarover een onbetaalde scheepsbouwer of scheepshersteller beschikt (Hill, 128).

²⁰⁵ Hill, 103.

In the case of any such claim as is mentioned in section 20(2)(e) to (r), where—

(a) the claim arises in connection with a ship; and

(b) the person who would be liable on the claim in an action in personam (“the relevant person”) was, when the cause of action arose, the owner or charterer of, or in possession or in control of, the ship, an action in rem may (whether or not the claim gives rise to a maritime lien on that ship) be brought in the High Court against—

(i) that ship, if at the time when the action is brought the relevant person is either the beneficial owner of that ship as respects all the shares in it or the charterer of it under a charter by demise; or

(ii) any other ship of which, at the time when the action is brought, the relevant person is the beneficial owner as respects all the shares in it (Section 21(4) Senior Courts Act 1981).

De rechtspraak heeft geoordeeld dat het begrip *charterer* in de aangehaalde tekst niet beperkt is tot rompbeverchters, maar zich uitstrekt tot tijdbeverchters, reisbeverchters en zelfs *slot charterers*²⁰⁶. Uit de wettekst blijkt desalniettemin dat een *action in rem* en meteen bewarend beslag alleen mogelijk zijn ingeval de schuldenaar op het ogenblik van het instellen van de rechtsoverdring “beneficial owner” of rompbeverchter van het schip is²⁰⁷.

10.85. Een aan het beslag verwante en in de Engelse rechtspraak ontwikkelde rechtsfiguur is de *freezing injunction* of *Mareva injunction*. Het betreft een beschikking op eenzijdig verzoek, waarbij de Engelse rechter aan een partij een verbod oplegt om nader te bepalen handelingen te stellen m.b.t. nader te bepalen vermogensbestanddelen. Zo kan de rechter een verweerder bijv. verbieden om zijn goederen te verwijderen uit zijn territoriaal bevoegdheidsgebied. De *injunction* beoogt de verweerder te verhinderen door zijn acties de uitwerking van toekomstige rechterlijke uitspraken te verijdelen²⁰⁸.

Een *freezing injunction* kan worden toegekend m.b.t. alle goederen van de verweerder en alle goederen die een derde voor rekening van de verweerder onder zich houdt. Een schip zou dus het voorwerp kunnen uitmaken van een *freezing injunction* in het raam van een vordering *in personam* tegen de scheepseigenaar. De *freezing injunction* kan een nuttig instrument vormen wanneer een vordering geen grond biedt tot bewarend beslag op het schip²⁰⁹.

Een *freezing injunction* wordt in Engeland blijkbaar niet beschouwd als een bewarend beslag in de zin van het Verdrag Scheepsbeslag 1952²¹⁰.

Gedurende de voorbereiding van het Verdrag Scheepsbeslag 1999 meldde de Regering van het Verenigd Koninkrijk aan de Joint Intergovernmental Group of Experts van UNCTAD en IMO het volgende:

Discussions are under-way in the United Kingdom on whether it would be desirable for the Mareva injunction to be covered by the definition of “arrest”²¹¹.

²⁰⁶ Hill, 103-104; Mandaraka-Sheppard, 104-105.

²⁰⁷ Vgl. hierover Rimaboschi, M., *Méthodes d’unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 221-222.

²⁰⁸ Tsimplis, M., “Procedures for Enforcement” in Southampton, (349), 364-367; Mandaraka-Sheppard, 69-72; zie ook Baker, C., “La notion de saisie conservatoire en droit anglais. La « Mareva Injunction »”, *DMF* 1979, 111-116.

²⁰⁹ Tsimplis, M., “Procedures for Enforcement” in Southampton, (349), 369-370.

²¹⁰ Zie Tetley, W., “Arrest, Attachment, and Related Maritime Law Procedures”, *Tulane Law Review* 1999, (1895), 1955-1957, die een vergelijking maakt tussen de *Mareva injunction* en beslag in het raam van een *action in rem*, en er klaarblijkelijk van uitgaat dat enkel het tweede aan het Scheepsbeslagverdrag 1952 onderworpen is. Toch waagt hij zich in dit verband aan een kritische opmerking m.b.t. de naleving van het Scheepsbeslagverdrag 1952 door het Verenigd Koninkrijk.

In het Verdrag Scheepsbeslag 1999 wordt “arrest” gedefinieerd als “[...] detention or restriction on removal of a ship [...]”, terwijl in het Verdrag Scheepsbeslag 1952 enkel sprake was van “detention of a ship”. Verschillende auteurs menen dat *Mareva injunctions* m.b.t. schepen voldoen aan de omschrijving “restriction on removal of a ship”, zodat het Verdrag Scheepsbeslag 1999, in tegenstelling tot het Verdrag Scheepsbeslag 1952, op *Mareva injunctions* van toepassing zou zijn²¹².

- FRANKRIJK

10.86. Frankrijk is eveneens door het Scheepsbeslagverdrag 1952 gebonden.

Tot vóór de invoering van de *Code des Transports*²¹³ lagen de nationale bepalingen betreffende het bewarend beslag vervat in de *Loi n° 67-5 du 3 janvier 1967 Loi relative au statut des navires et autres bâtiments de mer* en in het *Décret n° 67-967 du 27 octobre 1967 relatif au statut des navires et autres bâtiments de mer*.

Artikel 70 van de *Loi* bepaalde :

La saisie des navires est régie par des dispositions réglementaires particulières.

Het *Décret* bepaalde:

Chapitre VI: Saisie des navires

Section I: Dispositions générales

Article 26

Lorsqu'il est avisé d'une saisie par la notification de la décision qui l'a autorisée, le service du port refuse l'autorisation de départ du navire.

Article 27

Nonobstant toute saisie, le président du tribunal de grande instance statuant en la forme des référés peut autoriser le départ du navire pour un ou plusieurs voyages déterminés. Pour obtenir cette autorisation, le requérant doit fournir une garantie suffisante.

Article 28

Le président fixe le délai dans lequel le navire devra regagner le port de la saisie. Il peut ultérieurement modifier ce délai pour tenir compte des circonstances et, le cas échéant, autoriser le navire à faire des voyages.

Si, à l'expiration du délai fixé, le navire n'a pas rejoint son port, la somme déposée en garantie est acquise aux créanciers, sauf le jeu de l'assurance en cas de sinistre couvert par la police.

---

²¹¹ Joint UNCTAD/IMO Intergovernmental Group of Experts on Maritime Liens and Mortgages and Related Subjects, *Consideration of the review of the International Convention for the unification of certain rules relating to the arrest of sea-going ships, 1952. Compilation of comments and proposals by Governments, on the draft articles for a convention on arrest of ships*, 23 October 1996, TD/B/IGE.1/3, http://www.unctad.org/en/docs/tdbige13_en.pdf, 6, nr. 9.

²¹² Tetley, W., “Arrest, Attachment, and Related Maritime Law Procedures”, *Tulane Law Review* 1999, (1895), 1963; Kirchner, A., *Maritime Arrest. Legal Reflections on the International Arrest Conventions and on Domestic Law in Germany and Sweden*, Thesis University of Stockholm, 2001, 12.

²¹³ Zoals in de andere Blauwboeken wordt hier niet op de bepalingen van dit nieuwe wetboek ingegaan. Voor een algemene evaluatie, zie inmiddels Miribel, S., “La codification du droit des transports dans le domaine maritime: les modifications introduites par la codification sont-elles opportunes?”, *DMF* 2011, 182-186.

Section II: Saisie conservatoire

Article 29

La saisie conservatoire est autorisée par ordonnance rendue sur requête par le président du tribunal de commerce ou, à défaut, par le juge d'instance.

L'autorisation peut être accordée dès lors qu'il est justifié d'une créance paraissant fondée dans son principe.

Article 30

La saisie conservatoire empêche le départ du navire.

Elle ne porte aucune atteinte aux droits du propriétaire.

M.b.t. binnenschepen gelden vooralsnog de artikelen 118 tot 131 van de *Code du domaine public fluvial et de la navigation intérieure*. Deze bepalingen regelen de procedure van beslag en gedwongen verkoop. Zij omvatten echter geen bepalingen m.b.t. het bewarend beslag op binnenschepen. Dienaangaande lijken de gemeenrechtelijke bepalingen m.b.t. het bewarend beslag op roerende goederen te moeten worden toegepast²¹⁴.

Nu bewarend beslag op zeeschepen frequent, en uitvoerend beslag eerder zelden voorkomt, valt op dat de Franse wetgeving de eerste materie erg summier regelt, en de tweede in vergaand detail²¹⁵.

Wat de afbakening van de respectieve toepassingsgebieden van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en de interne Franse wetgeving betreft, wordt, conform wat hierboven werd genoteerd m.b.t. het Belgisch recht²¹⁶, gepleit voor een integrale toepassing van het verdragsregime op beslag op schepen van niet-Verdragsstaten²¹⁷.

In hoeverre de gemene Franse beslagwetgeving op het bewarend beslag op zeeschepen van toepassing is, is blijkbaar betwist²¹⁸.

10.87. Naar Frans recht kan de machtiging tot bewarend beslag worden gevraagd aan de rechter van de plaats waar het schip zich bevindt²¹⁹.

Waar het Scheepsbeslagverdrag 1952 met het oog op bewarend beslag louter een "allégation" van een recht of een vordering vereist, moet de verzoeker naar Frans intern recht beschikken over "une créance paraissant fondée dans son principe" (art. 29 *Loi n° 67-5*). Anderzijds zijn noch urgentie, noch een zekere en opeisbare vordering vereist²²⁰.

Naar Frans intern recht hoeft de vordering geen bijzondere band met het schip te hebben: het hoeft geen zeevordering te zijn²²¹.

---

²¹⁴ Aldus Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 11, vn. 26.

²¹⁵ Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 9; Rémond-Gouilloud, 179, nr. 287.

²¹⁶ Zie *supra*, nr. 10.12.

²¹⁷ Bonassies-Scapel, 409-410, nr. 591.

²¹⁸ Zie inz. Bonassies-Scapel, 408, nr. 590.

²¹⁹ Beurier, 297-298, nr. 323.22; Bonassies-Scapel, 2010, 425, nr. 609.

²²⁰ Beurier, 299, nrs. 323.30-323.31; Bonassies-Scapel, 2010, 411, nr. 592 en 414, nr. 595; Rémond-Gouilloud, 180-182, nr. 289; Michalek, P., "L'allégation de créance prévue par la convention de 1952 doit-elle être certaine, liquide, exigible et requérant l'urgence ? Le droit positif français", *DMF* 2010, (549), 550 en 552; Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 57 e.v..

²²¹ Bonassies-Scapel, 2010, 411, nr. 592; Beurier, 301, nr. 323.31; Rémond-Gouilloud, 181, nr. 289; Rodière-du Pontavice, 166-167, nr. 176; Vialard, 314, nr. 367.

Steeds naar Frans intern recht vervalt het bewarend beslag automatisch wanneer de verzoeker niet binnen de maand een procedure heeft opgestart waarmee hij een uitvoerbare titel kan verkrijgen²²².

De Franse wetgeving lijkt geen specifieke bepalingen te bevatten over de aansprakelijkheid van degene die ten onrechte beslag legt²²³.

10.88. Omtrent de vereiste band tussen het zeeschip en de zeevordering bestaat in Frankrijk blijkt geen absolute zekerheid. Naar Frans intern recht is het onmogelijk om beslag te leggen op een schip dat niet toebehoort aan de debiteur van de betrokken vordering. Hierop geldt slechts een uitzondering ingeval de schuldeiser beschikt over een maritiem voorrecht of hij kon aanemen dat werd gecontracteerd namens de eigenaar. Onder de gelding van het Scheepsbeslagverdrag 1952 wordt in Frankrijk wel aanvaard dat een bewarend beslag mogelijk is wegens een schuld van een rompbevrachter, een tijdbevrachter of zelfs een reisbevrachter, en dit zelfs nadat het schip reeds door de bevrachter aan de scheepseigenaar werd afgeleverd of werd verkocht. Er wordt echter aan getwijfeld of deze oplossing, in haar algemeenheid, verenigbaar is met artikel 9 van het Verdrag, en of geen bevoorrechtiging van de betrokken vordering of een volgrecht vereist is²²⁴.

10.89. In de Franse rechtspraak bestaat enige verwarring over de vraag of beslag op bunkers onderworpen is aan de gemeenrechtelijke regels inzake beslag op roerende goederen²²⁵. Het Hof van Cassatie heeft m.b.t. de rechterlijke bevoegdheid geoordeeld dat “la saisie conservatoire des soutes d’un navire, *lesquelles sont un élément de celui-ci*, obéit aux mêmes règles de compétence que la saisie conservatoire du navire lui-même” (nadruk toegevoegd)²²⁶.

Het Hof van Cassatie vermeldde evenwel enkel dat de bunkers “un élément” zijn van het schip, zonder te zeggen dat ze er een “accessoire” van zijn. Ndende meent dat het Hof van Cassatie een kans heeft gemist door niet duidelijk en definitief het inhoudelijk statuut van bunkers te bepalen²²⁷.

10.90. In Frankrijk werd, minstens tot voor enkele jaren, relatief snel aangenomen dat schepen in de zin van artikel 3 (2) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 aan dezelfde eigenaar toebehoren. Dit werd het geval geacht wanneer de vennootschappen-eigenaars verbonden waren door een gemeenschap van belangen, welke kon blijken uit tal van feitelijke elementen, zoals een gemeenschappelijke maatschappelijke zetel en gemeenschappelijke bestuurders. De theorie van

---

²²² Beurier, 308-309, nr. 323.53; Bonassies-Scapel, 426, nr. 609.

²²³ M.b.t. de materie is wel rechtspraak voorhanden: zie o.m. Michalek, P., “L’allégation de créance prévue par la convention de 1952 doit-elle être certaine, liquide, exigible et requérant l’urgence ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (549), 552-553.

²²⁴ Zie en vgl. Beurier, 303, nr. 323.43; Bonassies-Scapel, 2010, 420-423, nrs. 604-607; Lootgieter, S., “La saisie d’un navire affrété. Le droit positif français”, *DMF* 2010, (567), 567-573; Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 321-346; Rémond-Gouilloud, 183, nr. 292; Vialard, 315-316, nr. 370; Vialard, A., “La saisie conservatoire des navires affrétés”, *DMF* 1994, (305), 310.

²²⁵ Ndende, M., “La problématique de la saisie des soutes: La restauration de l’autorité du Droit Maritime”, *DMF* 1998, (771), 774.

²²⁶ Cass. fr. 13 januari 1998, *Bull. Transp.* 1998, 60, geciteerd in Beurier, 302, nr. 323.41; Bonassies-Scapel, 2010, 431, nr. 615; Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 12-13; Ndende, M., “La problématique de la saisie des soutes: La restauration de l’autorité du Droit Maritime”, *DMF* 1998, (771), 777; Raison, O., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, 592-597.

²²⁷ Ndende, M., “La problématique de la saisie des soutes: La restauration de l’autorité du Droit Maritime”, *DMF* 1998, (771), 777; zie ook Raison, O., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (592), 594-595.

de “communauté d'intérêts” tussen de vennootschappen, waaruit “une unité financière et de gestion” tussen de onderscheiden schepen blijkt, werd bevestigd in de rechtspraak. Ofschoon de schepen op papier verschillende eigenaars hadden, kon beslag worden gelegd op het ene schip wegens schulden die verband houden met het andere schip. De Franse rechtspraak reageerde op die manier op de creatie van zogenaamde “single ship companies”, d.w.z. de oprichting van verschillende vennootschappen die ieder eigenaar zijn van één schip maar het beheer ervan toevertrouwen aan eenzelfde uitbatingsvennootschap²²⁸. De recente rechtspraak lijkt echter milder te zijn geworden. Om vennootschapsconstructies nog als fictief te laten veroordelen of buiten beschouwing te laten, lijkt voortaan het bewijs van frauduleuze bedoelingen te moeten worden geleverd²²⁹.

- LUXEMBURG

10.91. Luxemburg is Partij bij het Scheepsbeslagverdrag 1952. Voor zover bekend, werden echter geen bijzondere nationale wetsbepalingen over bewarend beslag op schepen uitgevaardigd.

De artikelen 37 tot 50 van de *Loi sur l'immatriculation des bateaux de navigation intérieure et l'hypothèque fluviale* van 14 juli 1966 dragen wel als titel “De la saisie et de la vente forcée”, maar de desbetreffende bepalingen betreffen alleen het uitvoerend beslag op binnenschepen.

- NEDERLAND

10.92. Nederland is eveneens door het Scheepsbeslagverdrag 1952 gebonden.

Het Verdrag wordt ook in Nederland geacht rechtstreekse werking te genieten, en is niet neergelegd in een nationale wetgeving²³⁰.

Nederland heeft overeenkomstig artikel 10 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 twee voorbehouden geformuleerd. Deze strekken ertoe dat voor hypothecaire vorderingen ook beslag kan worden gelegd op zusterschepen en dat het Nederlandse beslagrecht overkort geldt voor beslag wegens eigendomsvorderingen²³¹.

10.93. Nederland is niet gebonden door het Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965²³².

10.94. Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bevat een nationaalrechtelijke regeling inzake conservatoir beslag op schepen (zowel zee- als binnenschepen²³³), welke m.n. is neergelegd in de artikelen 728, 728a en 728b.

---

²²⁸ Zie o.m. Rémond-Gouilloud, 184, nr. 293; Rodière-du Pontavice, 170, nr. 178, vn. 1; Rohart, J.S., “Quelques réflexions sur les développements récents de la jurisprudence française en matière de saisie conservatoire de navires apparentés”, in *LA Tricot*, (425), 428-433 en 436-438; Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 243 e.v.; Nicolas, C., “La saisie d'un navire autre que le navire auquel se rapporte la créance. Le droit positif français”, *DMF* 2010, (579), 580; Vialard, 317-318, nr. 372.

²²⁹ Beurier, 305, nr. 323.44; Bonassies-Scapel, 419-420, nr. 603; Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 272 e.v.

²³⁰ Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., “Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen”, *NJB* 1986, (837), 837; Smeele, F.G.M., “Eenvormig zeerecht: doelstellingen en verwezenlijking”, in De Ly, F., Haak, K.F. en van Boom, W.H. (Red.), *Eenvormig bedrijfsrecht: realiteit of utopie?*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers, 2006, (225), 247.

²³¹ Zie Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., “Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen”, *NJB* 1986, (837), 840.

²³² Zie nader *infra*, nr. 10.129.

²³³ Cleton, 68.

Artikel 711, lid 1 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalt dat verlov om conservatoir beslag te leggen slechts wordt verleend indien de schuldeiser aantoonst dat er vrees voor verduistering van de goederen bestaat. Ingevolge artikel 728, lid 1 wordt dit vereiste niet opgelegd in geval van beslag op schepen.

Voorts is het van belang dat luidens artikel 728.1 niet enkel de rechter binnen welker rechtsgebied het schip zich bevindt bevoegd is om tot het leggen van bewarend beslag verlov te verlenen, maar ook de rechtbank “binnen welker rechtsgebied het schip wordt verwacht”. Zo kan op een schip dat vanuit Antwerpen op weg naar zee is bij Vlissingen beslag worden gelegd²³⁴.

Voor het overige bevatten de bedoelde specifieke wetsbepalingen vooral procedurele regels, waarvan de relevantie voor de Belgische situatie eerder gering lijkt.

10.95. Voor wat de artikelen 728, 728a en 728b van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet of niet afwijkend regelen, wordt teruggegrepen naar de algemene bepalingen omtrent conservatoir beslag, die vervat liggen in de artikelen 700 e.v. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering²³⁵.

Een loutere bewering volstaat in principe niet om bewarend beslag te leggen. De rechter moet, zoals voor een gewoon bewarend beslag trouwens, een summier onderzoek verrichten om “te voorkomen dat niet op bloot beweren van hem, die voorgeeft een schuldeiser te zijn, wegens geheel ongegronde vorderingen, arrest op diens goederen gelegd worden (*sic*)”²³⁶. De uitvoering van dit summiere onderzoek zou in de praktijk van rechter tot rechter verschillen²³⁷.

Op grond van artikel 700, lid 3 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalt de rechter een termijn waarbinnen de hoofdzaak op straffe van verval van het beslag moet worden ingesteld, tenzij op het tijdstip van het verlov tot conservatoir beslag reeds een eis in de hoofdzaak is ingesteld.

10.96. In Nederland kan blijkbaar beslag worden gelegd in de territoriale zee, weliswaar rekening houdend met de beperkingen die het VN Zeerechtverdrag oplegt²³⁸.

10.97. Winckels gaat ervan uit dat zowel bewarend als uitvoerend beslag enkel mogelijk zijn indien het schip een onderdeel is van het vermogen van de debiteur of indien een overeenkomst dan wel de wet op het schip een verhaalsrecht schept. Als voorbeeld van een bij overeenkomst in het leven geroepen verhaalsrecht op een schip dat niet van de debiteur is, vermeldt hij een derdenhypotheek op het schip. De in Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek toegekende verhaalsrechten op een schip van een derde zijn volgens hem zonder uitzondering gekoppeld aan een bevoorrechte vordering²³⁹.

---

²³⁴ Cleton, 68-69; zie ook *infra*, nr. 10.540.

²³⁵ Cleton, 68; Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 287.

²³⁶ Parlementaire voorbereiding, geciteerd in Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 296.

²³⁷ Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 296.

²³⁸ Zie Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 297-298.

²³⁹ Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 292.

Het Nederlandse recht kent zowel scheepsvoorrechten die rang nemen vóór de sloopshypotheek als voorrechten met rang na de sloopshypotheek (art. 8:211 en 8:821 B.W., resp. art. 8:217 en 8:827 B.W.)²⁴⁰.

Artikel 8:216 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt:

De vorderingen genoemd in artikel 211, doen een voorrecht op het schip ontstaan en zijn alsdan daarop verhaalbaar, zelfs wanneer zij zijn ontstaan tijdens de terbeschikkingstelling van het schip aan een bevrachter, dan wel tijdens de exploitatie van het schip door een ander dan de reder, tenzij aan deze de feitelijke macht over het schip door een ongeoorloofde handeling was ontnomen en bovendien de schuldeiser niet te goeder trouw was.

Op grond van artikel 8:217, lid 3 van het Burgerlijk Wetboek is deze bepaling ook van toepassing op de scheepsvoorrechten van artikel 8:217, lid 1, die dus na de sloopshypotheek rang nemen. Zowat alle bevoorrechte vorderingen lijken dus op het schip te kunnen worden verhaald, ook al zijn zij ontstaan tijdens de terbeschikkingstelling of de exploitatie van het schip aan een andere partij dan de sloopseigenaar²⁴¹. Bijgevolg lijkt ten behoeve van al die vorderingen ook bewarend én uitvoerend beslag te kunnen worden gelegd.

Artikel 8:215, lid 1 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt voorts:

De schuldeiser, die een voorrecht heeft op grond van artikel 211, vervolgt zijn recht op het schip, in wiens handen dit zich ook bevindt.

Op grond van artikel 8:217, lid 3 van het Burgerlijk Wetboek is deze bepaling ook van toepassing op de scheepsvoorrechten van artikel 8:217, lid 1, onder b, met name de vorderingen uit aanvaring. Het door artikel 8:215, lid 1 toegekende volgrecht brengt mee dat bij overdracht van het met het voorrecht belaste schip het verhaalsrecht op dat schip blijft bestaan, ook al is dit schip niet meer in eigendom van de schuldenaar²⁴². Ook in dat geval lijkt ten behoeve van de betrokken vorderingen bewarend én uitvoerend beslag te kunnen worden gelegd.

Uit het voorgaande blijkt dat naar Nederlands recht het bewarend en het uitvoerend sloopbeslag mogelijk zijn in dezelfde gevallen. Volgens Claringbould moet op het moment waarop conservatoir beslag wordt gelegd al worden bekeken of de beslaglegger een verhaalsrecht op het schip heeft, welk recht hij uiteindelijk te gelde kan maken door zich uit de executieopbrengst te verhalen²⁴³. Evenzeer blijkt echter dat zowel bewarend als uitvoerend beslag enkel mogelijk zijn indien het schip een onderdeel is van het vermogen van de debiteur of indien een overeenkomst dan wel de wet een verhaalsrecht sloop op het schip. Deze laatste omstandigheid doet zich in de praktijk voor bij het voorhanden zijn van een sloopshypotheek of een sloopsvoorrecht. Beslag op een schip dat sinds het ontstaan van de vordering van eigenaar is veranderd, lijkt enkel mogelijk te zijn wanneer de schuldeiser een volgrecht geniet.

10.98. In Nederlandse rechtspraak en rechtsleer werd met stelligheid gearchtundeerd dat voor maritieme vorderingen op een tijd- of reisbevrachter geen beslag op het schip mag worden

²⁴⁰ Zie Blauwboek 3, nrs. 3.296-3.298.

²⁴¹ Claringbould, M.H., "Over voorrechten en verhaalbaarheid", in *Vergelijkend zeerecht. Een bundeling van ter ere van Prof. Mr. R.E. Japikse op 18 februari 1994 gehouden voordrachten*, Zwolle, Tjeenk Willink, 1994, (93), 103.

²⁴² Winckels, D.H.S., "Beslag", in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 293.

²⁴³ Claringbould, M.H., "Over voorrechten en verhaalbaarheid", in *Vergelijkend zeerecht. Een bundeling van ter ere van Prof. Mr. R.E. Japikse op 18 februari 1994 gehouden voordrachten*, Zwolle, Tjeenk Willink, 1994, (93), 107.

gelegd. Deze conclusie zou zich opdringen op basis van een historische en een systematische uitleg van het Scheepsbeslagverdrag 1952. De bewoordingen van het ter zake cruciale artikel 3 (4), tweede lid van het Scheepsbeslagverdrag 1952 – dat er nota bene gekomen is op Nederlands verzoek²⁴⁴ – slaan op de “reder” zoals die in het oude Nederlandse zeerecht werd gezien²⁴⁵, en de andere uitleg ware bovendien overeenigbaar met artikel 9 van het Verdrag, temeer daar in de systematiek van het Verdrag bewarend beslag steeds door uitvoerend beslag moet kunnen worden gevolgd²⁴⁶.

10.99. Wanneer de debiteur van de vordering en de scheepseigenaar verschillende (rechts)personen zijn, kan de schuldeiser overwegen om alsnog een verhaalsrecht te creëren door de scheepseigenaar voor de betrokken vordering aansprakelijk te houden uit hoofde van “vereenzelviging”. Van vereenzelviging is sprake wanneer door vennootschapsrechtelijke constructies een kunstmatig onderscheid is gemaakt tussen de debiteur en de scheepseigenaar, terwijl beide feitelijk dezelfde (rechts)persoon zijn. Een beroep op vereenzelviging wordt echter slechts in hoogst uitzonderlijke gevallen toegestaan²⁴⁷.

10.100. Beslag op bunkers is naar Nederlands recht mogelijk. Het laat toe om vertrek van het schip te verhinderen uit hoofde van een schuld van de tijdbvrachter²⁴⁸.

- ANDERE LANDEN

10.101. Griekenland²⁴⁹ is één van de andere Staten die bij het Scheepsbeslagverdrag 1952 Partij zijn.

Ofschoon dit niet lijkt te stroken met de letter van artikel 3 (4) van het Scheepsbeslagverdrag 1952, is bewarend beslag naar Grieks recht niet altijd toegestaan uit hoofde van een schuld van een tijdbvrachter. Deze zienswijze is mede geïnspireerd door artikel 9 van het Verdrag. Tenzij de eiser kan aantonen dat de tijdbvrachter effectief het nautische gezag over het schip controleerde of de opbrengst van de commerciële exploitatie van het schip genoot, zou een Griekse rechter niet geneigd zijn om bewarend beslag toe te staan. M.b.t. langdurige tijdbvrachting, waarbij de vrachter rechten geniet zoals het aanbrengen op het schip van zijn logo, kleuren of handelsbenaming, waardoor derden redelijk konden geloven dat het schip eigendom was van de vrachter, werden de vermelde vereisten wel vervuld geacht.

Voor zover het Scheepsbeslagverdrag 1952 niet van toepassing is, is het bewarend beslag in Griekenland onderworpen aan de bepalingen omtrent beslag in het Griekse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Dienovereenkomstig kan beslag worden gelegd voor elk type vordering, niet louter voor zeevorderingen.

Opdat de Griekse rechter bevoegd zou zijn m.b.t. een verzoek tot bewarend beslag op een Grieks schip of een schip dat de vlag van één van de andere Verdragspartijen voert, hoeft het schip niet

---

²⁴⁴ Zie kritisch Delwaide, L., “Scheepsbeslag wegens schulden van een niet-eigenaar”, *RHA* 1993, (3), 7 e.v., nrs. 10 e.v.

²⁴⁵ Zie in dit verband Blauwboek 4.

²⁴⁶ Zie inz. Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., “Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen”, *NJB* 1986, (837), 839-840.

²⁴⁷ Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 293.

²⁴⁸ Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 293-294.

²⁴⁹ Voor een helder overzicht van het Griekse recht ter zake, dat hier als leidraad diende, zie Kanellopoulos, K., “Ship arrest in Greece”, <http://pk-law.gr/articles/sec5291.htm>.

aanwezig te zijn in zijn rechtsgebied. Voor de tenuitvoerlegging van het bewarend beslag moet het schip echter wel een Griekse haven aanlopen. Een verzoekschrift m.b.t. een schip dat de vlag voert van een Staat die geen Partij is bij het Scheepsbeslagverdrag 1952, wordt afgewezen indien het schip niet in het rechtsgebied aanwezig is.

Wie om een machtiging verzoekt om bewarend beslag op een schip te leggen, moet de *prima facie* geldigheid van zijn vordering aantonen alsook dat een imminent risico bestaat dat zijn vordering niet zal worden voldaan indien geen bewarend beslag wordt gelegd. Er wordt derhalve urgentie vereist. De urgentie wordt doorgaans aanvaard wanneer het schip op het punt staat om te vertrekken naar een onbekende bestemming of eenvoudig wanneer het op het punt staat om de haven te verlaten. Ook het feit dat het schip het enige tastbare bezit is van de schuldenaar, de beperkte solvabiliteit van de schuldenaar of het gedrag van de schuldenaar kunnen in aanmerking worden genomen.

Tegen de beslissing inzake bewarend beslag kan geen hoger beroep worden ingesteld. Er kan enkel om de herroeping of wijziging van de beslissing worden verzocht bij dezelfde rechter.

Na het leggen van bewarend beslag dient binnen de dertig dagen een procedure ten gronde te worden opgestart, bij gebreke waarvan het beslag automatisch wordt opgeheven.

10.102. Ook Noorwegen²⁵⁰ is een Partij bij het Scheepsbeslagverdrag 1952. Het heeft ook het Scheepsbeslagverdrag 1999 ondertekend, maar het nog niet geratificeerd. Het Scheepsbeslagverdrag 1952 werd geïncorporeerd in het Noors Maritiem Wetboek, met name in Sections 92 tot 94. Sections 91, 95 en 96 bevatten nationale bepalingen over bewarend beslag op schepen. Aanvullend zijn de bepalingen van de *Enforcement of Claims Act* toepasselijk.

Als grond voor een bewarend beslag gelden de in het Scheepsbeslagverdrag 1952 opgesomde zeevorderingen én de vorderingen gebaseerd op wrakkenruiming, die de Noorse wetgever aan de lijst heeft toegevoegd (Section 92, tweede lid, c) van het Maritiem Wetboek). In Noorwegen geldt een bijkomend vereiste voor een bewarend beslag op een schip, dat niet voorkomt in het Scheepsbeslagverdrag 1952. Analoog met het Duitse recht dient de eiser aan te tonen dat het gedrag van de schuldenaar laat veronderstellen dat de tenuitvoerlegging van de vordering zonder het leggen van bewarend beslag onmogelijk of aanzienlijk moeilijker zal zijn of dat de tenuitvoerlegging in het buitenland zal moeten plaatsvinden. Dit bijkomend vereiste geldt echter niet voor een eiser die een maritiem voorrecht of een scheepshypothek geniet.

In afwijking van het Scheepsbeslagverdrag 1952 is bewarend beslag op een schip naar Noors recht enkel mogelijk ten behoeve van een schuldvordering tegen de scheepseigenaar en niet ten behoeve van bijv. een schuldvordering tegen de bevrachter. Section 93, vierde lid van het Noors Maritiem Wetboek bepaalt dat bewarend beslag enkel mogelijk is wanneer het schip als verhaalsobject kan dienen overeenkomstig de *Enforcement of Claims Act*. Uit deze laatste wet blijkt dat de schuldenaar de eigenaar moet zijn van het goed waarop beslag wordt gelegd. Deze kennelijke afwijking van het verdragsregime wordt in Noorwegen verdedigd door te verwijzen naar de bedoeling van het Verdrag om de mogelijkheden tot beslag te reduceren, naar artikel 6 van het Verdrag dat de procedurele kwesties overlaat aan het nationale recht en naar artikel 9 van het Verdrag dat bepaalt dat het Verdrag zelf geen nieuwe vorderingsrechten op schept. De waarde van deze argumenten valt te betwijfelen, maar de Noorse rechtbanken lijken niet geneigd om Section 93, vierde lid van het Maritiem Wetboek naast zich neer te leggen.

---

²⁵⁰ Fuglevåg, I., "Ship Arrest in Norway", website van advocatenkantoor Vogt & Wiig, <http://www.vogtwiig.no/Documents/Ship%20arrest%20in%20norway%202009.pdf>, 3-4 en 5-6; Steinsholt Visnes, S., *Arrest of ships in Norway and South Africa – a comparison*, Dissertation, University of Cape Town, 2005, 99 p.

Het Noorse recht erkent de mogelijkheid van bewarend beslag op zusterschepen, maar Section 93, eerste lid van het Maritiem Wetboek lijkt het Scheepsbeslagverdrag 1952 niet helemaal correct te hebben omgezet. Het bepaalt immers dat beslag kan worden gelegd op andere schepen die de schuldenaar-scheepseigenaar in eigendom had *op het moment dat de vordering ontstond*. Onder toepassing van het Verdrag is dit laatste niet vereist. Naar verluidt zou dit verschil een gevolg zijn van een misverstand in hoofde van de Noorse wetgever.

Bewarend beslag op de bunkers van een schip, gewoonlijk uit hoofde van een schuld van de tijdbeverchter die de eigenaar is van de bunkers, is ook naar Noors recht mogelijk. Tevens bestaat in het Noorse recht, althans wat betreft in Noorwegen geregistreerde schepen, de mogelijkheid van een zogenaamd *register arrest*, waarbij geen fysiek beslag wordt gelegd, maar een in het scheepsregister opgetekend verkoopverbod wordt opgelegd.

Een verzoek tot bewarend beslag kan in Noorwegen worden gericht tot de rechter van de haven waar het schip op korte termijn *wordt verwacht*. Het schip hoeft zich dus nog niet in het rechtsgebied van de rechter te bevinden (Section 95, eerste lid van het Maritiem Wetboek). Ook kan het bewarend beslag op een schip worden aangevraagd en ten uitvoer gelegd wanneer het schip activiteiten uitoefent op het Noorse continentaal plat (Section 95, eerste lid, *in fine* van het Maritiem Wetboek).

In principe is de verzoeker niet verplicht om ook de procedure ten gronde in Noorwegen in te leiden. Soms wordt in Noorwegen beslag gelegd teneinde een waarborg te bekomen en vervolgens elders de procedure ten gronde te voeren, bijv. via arbitrage in Engeland. De Noorse rechter mag evenwel opleggen dat de procedure ten gronde binnen een bepaalde tijd zou worden opgestart, in Noorwegen of in het buitenland. Indien geen bijzondere termijn wordt bepaald, vervalt het beslag automatisch wanneer één jaar na de beschikking geen procedure ten gronde werd opgestart.

10.103. Slovenië is nog een andere Partij bij het Scheepsbeslagverdrag 1952.

M.b.t. het bewarend beslag op zeeschepen die de vlag voeren van een Verdragspartij is het Verdrag rechtstreeks van toepassing. Voor zover het Verdrag niet van toepassing is, worden de bepalingen van het Sloveens Maritiem Wetboek van 2001 toegepast²⁵¹. Klaarblijkelijk heeft het Verdrag als inspiratie gediend voor de artikelen 947 tot 951 van het Wetboek. De limitatieve lijst met zeevorderingen in artikel 841, waarnaar artikel 947 verwijst, is enigszins ruimer dan de lijst van zeevorderingen in het Scheepsbeslagverdrag 1952. De lijst is ruwweg gebaseerd op het Scheepsbeslagverdrag 1999²⁵². M.b.t. het bewarend beslag op schepen die niet als zeegaand worden beschouwd, is het gemene beslagrecht van toepassing²⁵³.

10.104. Marokko verdient vermelding omdat het naar verluidt één van de weinige landen die artikel 3 (1) en (4) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 dezelfde letterlijke lezing geven als België, waardoor op een zeeschip beslag kan worden gelegd wegens schulden van gewone tijd- en reisbevrachters²⁵⁴.

---

²⁵¹ Pavliha, M. en Grbec, M., "Maritime law, jurisprudence and the implementation of international conventions into the legal system of the Republic of Slovenia", *Il Diritto Marittimo* 2001, (1207), 1208.

²⁵² Pavliha, M. en Grbec, M., "Maritime law, jurisprudence and the implementation of international conventions into the legal system of the Republic of Slovenia", *Il Diritto Marittimo* 2001, (1207), 1208.

²⁵³ Pavliha, M. en Grbec, M., "Maritime law, jurisprudence and the implementation of international conventions into the legal system of the Republic of Slovenia", *Il Diritto Marittimo* 2001, (1207), 1208-1211.

²⁵⁴ Mededeling van advocaat C. Van Aerde; zie nader <http://www.shiparrested.com/ship-arrest-in-morocco-by-hakim-lahlou-lahlou-zioui-associes.html>.

10.105. Canada is geen Partij bij het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Naar Canadees recht is bewarend beslag op een schip ingevolge een *actio in rem* in beginsel slechts mogelijk indien de eigenaar van het schip t.a.v. de eiser ook *in personam* aansprakelijk is. De rechtsleer merkt op dat dit principe praktische problemen oplevert wanneer de vordering van de eiser bijv. betrekking heeft op een schuld van de tijdbevrachter en niet de eigenaar van het schip²⁵⁵.

Het Canadese recht staat geen bewarend beslag op een schip toe wanneer slechts de rompbefrachter, maar niet de eigenaar, *in personam* voor de betrokken schuld aansprakelijk is. De leveranciers van scheepsbenodigdheden genieten wel een weerlegbaar vermoeden dat de scheepseigenaar aan de gebruiker de toestemming heeft gegeven om de scheepsbenodigdheden te bestellen voor rekening van het schip en zijn eigenaars. Het vermoeden kan bijv. worden weerlegd door het feit dat de kapitein op een ontvangstbewijs m.b.t. een brandstoflevering de woorden “for charterers’ account” heeft aangebracht²⁵⁶.

Een persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar werd door de Canadese rechters niet vereist wanneer een *actio in rem* werd ingesteld om een *maritime lien* af te dwingen die van toepassing was naar het materieel toepasselijke recht van de Verenigde Staten. Er liggen geen precedënten voor waaruit blijkt dat hetzelfde zou gelden m.b.t. een *maritime lien* naar Canadees recht²⁵⁷.

Door de *Act to amend the Marine Liability Act and the Federal Courts Act and to make consequential amendments to other Acts* van 23 juni 2009 werd echter een bijzondere *maritime lien* ingevoerd die enkel geldt ten gunste van Canadese leveranciers van scheepsbenodigdheden en ten aanzien van vreemde schepen²⁵⁸. Daarbij wordt uitdrukkelijk bepaald dat, behalve ten aanzien van gezagschepen en niet-commerciële overheidschepen, een *action in rem* kan worden ingesteld om deze nieuwe *maritime lien* af te dwingen. De persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar werd niet als voorwaarde opgenomen.

---

²⁵⁵ Gold-Chircop-Kindred, 761.

²⁵⁶ Gold-Chircop-Kindred, 762-763.

²⁵⁷ Gold-Chircop-Kindred, 761-762.

²⁵⁸ Aan de *Marine Liability Act* werd een Section 139 toegevoegd, die luidt als volgt:

Definition of “foreign vessel”

(1) *In this section, “foreign vessel” has the same meaning as in section 2 of the Canada Shipping Act, 2001.*

Maritime lien

(2) *A person, carrying on business in Canada, has a maritime lien against a foreign vessel for claims that arise*

(a) in respect of goods, materials or services wherever supplied to the foreign vessel for its operation or maintenance, including, without restricting the generality of the foregoing, stevedoring and lighthouse; or

(b) out of a contract relating to the repair or equipping of the foreign vessel.

Services requested by owner

(2.1) *Subject to section 251 of the Canada Shipping Act, 2001, for the purposes of paragraph (2)(a), with respect to stevedoring or lighthouse, the services must have been provided at the request of the owner of the foreign vessel or a person acting on the owner’s behalf.*

Exception

(3) *A maritime lien against a foreign vessel may be enforced by an action in rem against a foreign vessel unless*

(a) the vessel is a warship, coast guard ship or police vessel; or

(b) at the time the claim arises or the action is commenced, the vessel is being used exclusively for non-commercial governmental purposes.

Federal Courts Act

(4) *Subsection 43(3) of the Federal Courts Act does not apply to a claim secured by a maritime lien under this section.*

Het recht om een *actio in rem* in te stellen kan normaliter enkel worden uitgeoefend indien het betrokken schip op het ogenblik dat de vordering wordt ingesteld nog dezelfde “beneficial owner” heeft als toen de schuld ontstond. Wanneer de eigendom van het schip wordt overgedragen, kan het recht om een verzoek tot bewarend beslag in te dienen dus verloren gaan. Dit is echter niet het geval voor bepaalde categorieën vorderingen, inz. degene waarop, naar klassieke opvattingen, “true” maritime liens toepasselijk zijn (zie Section 22(2) j° Section 43(3) Federal Court Act)²⁵⁹.

10.106. Zuid-Afrika is evenmin door het Scheepsbeslagverdrag 1952 gebonden.

M.b.t. bewarend beslag op zeeschepen vallen twee opmerkelijke regelingen uit de Zuid-Afrikaanse wetgeving aan te stippen, m.n. (1) de uitsluiting, in geval van rompbevrachting, van beslag wegens schulden van de scheepseigenaar²⁶⁰, en (2) de mogelijkheid om beslag te leggen op “associated ships”. Dit laatste concept is verwant met dat van het beslag op zusterschepen, maar in tegenstelling tot de regeling m.b.t. zusterschepen in het Scheepsbeslagverdrag 1952 vergt het Zuid-Afrikaanse recht geen gemeenschappelijke eigendom maar slechts gemeenschappelijke rechtstreekse of onrechtstreekse *controle* over de schepen. Het concept van de “associated ships” werd ingevoerd in het licht van de trend naar de oprichting van “single ship companies”. Het is te beschouwen als een codificatie in de wet van het rechterlijke “piercing the corporate veil” dat in andere staten voorkomt. In werkelijkheid gaat de regeling nog verder omdat ook vennootschapsstructuren die om volkomen gewettigde redenen werden opgezet met het oog op bewarend beslag buiten beschouwing kunnen worden gelaten²⁶¹.

D) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN

- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE PUBLIEKE CONSULTATIE

10.107. Tijdens de eerste consultatie a.d.h.v. het *Groenboek Nieuwe Belgische Zeewet*²⁶² (hieronder: ‘Groenboek’) werd zijdens BVZ genoteerd dat er geen onmiddellijke noodzaak bestaat om de huidige toestand met betrekking tot het bewarend beslag op zee- en binnenschepen te veranderen. In het bijzonder zag BVZ geen noodzaak om toe te treden tot het Scheepsbeslagverdrag 1999.

10.108. KBRV bepleitte daarentegen een Belgische toetreding tot het Scheepsbeslagverdrag 1999. Een nadere argumentatie werd hieromtrent niet verstrekt.

10.109. BVT drukte haar wens uit dat België *niet* tot het Scheepsbeslagverdrag 1999 zou toetreden:

De eventuele toetreding van ons land tot het Verdrag van 12 maart 1999 m.b.t. het conservatoir scheepsbeslag: indien de scheepseigenaar niet persoonlijk gebonden is kan enkel voor de bevoorrechte schuldvorderingen beslag gelegd worden; voor vorderingen waarvoor de scheepseigenaar niet persoonlijk gebonden is blijft conservatoir beslag enkel mogelijk indien het nationale recht van de staat, waar het beslag gevraagd wordt, dit mogelijk maakt in zijn nationale wet. Te vrezen valt dat bij de afschaffing van de zakelijke aansprakelijkheid van art. 46 en men dus terugvalt op de persoonlijke aansprakelijkheid van de

²⁵⁹ Gold-Chircop-Kindred, 763-764.

²⁶⁰ Aldus Steinsholt Visnes, S., *Arrest of ships in Norway and South Africa – a comparison*, Dissertation, University of Cape Town, 2005, 61.

²⁶¹ Zie nader Hare, 77-82; zie ook Steinsholt Visnes, S., *Arrest of ships in Norway and South Africa – a comparison*, Dissertation, University of Cape Town, 2005, 69-72 en 78-82.

²⁶² Van Hooydonk, E. (Ed.), *Groenboek Nieuwe Belgische Zeewet*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 2007, 110 p.; over het Groenboek, zie Blauwboek 1, 28-29, nr. 1.4.

scheepseigenaar, de ladingschade slechts beslag kan leggen (in geval van afwezigheid van persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar hetgeen meestal het geval zal zijn) indien de vordering bevoorrecht is. Indien ons land ook dan nog toetreedt tot het verdrag van 6 mei 1993, heeft dat voorrecht, indien dit als nationaal geregeld voorrecht wordt ingevoerd, geen enkele waarde.

Samengevat is ons standpunt dat artikel 46 moet behouden blijven en dat ons land niet mag toetreden tot de Verdragen van 6 mei 1993 en van 12 maart 1999.

10.110. De International Group of P&I Clubs uitte dan weer haar bezorgdheid met betrekking tot de in België aan het Scheepsbeslagverdrag 1952 gegeven interpretatie. De reactie van de IG luidde als volgt:

The IG does not know if the arrest of vessels in Belgium is subject to the Code. In any event the IG would like to register its concern at the way in which the 1952 Arrest Convention which Belgium has acceded to is interpreted in Belgium, specifically permitting claimants to arrest a ship or a 'sister' ship in respect of claims that do not constitute a maritime lien, which are not claims against the owner or the demise charterer of the ship or sister ship. The IG knows of no other jurisdiction that has ratified the Convention or implemented the Convention provisions into its domestic law that interprets the Convention so as to permit this. One unfortunate aspect of this novel way of interpreting the Convention is that it promotes 'forum shopping' which all responsible jurisdictions seek to discourage.

The IG therefore wonders if it is procedurally possible to address this issue in the proposed revision of the Code and if so would ask that it be addressed.

- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN

10.111. Met het oog op een nadere inschatting van de betrokken belangen moeten, naast de tijdens de eerste consultatie ingebrachte standpunten, diverse bijkomende elementen in aanmerking worden genomen.

10.112. Hierboven werd genoteerd dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 een relatief internationaal succes is gebleken²⁶³.

Dit succes mag echter niet worden overschat. Vooreerst wordt het Scheepsbeslagverdrag 1952 geenszins wereldwijd gevolgd. Bovendien heeft de verdragstekst aanleiding gegeven tot vele controverses en interpretatieverschillen, wat Herber zelfs doet besluiten dat het scheepsbeslagrecht "ein chaotisches Feld" is²⁶⁴. Voor een deel is dit ongetwijfeld te wijten aan de erg gebrekkige redactie van de tekst, en aan het verschil tussen de – beide authentieke – Franse en Engelse versies²⁶⁵.

In de Belgische rechtsleer werd eerder al gepleit voor een volledige herwerking van de vertaling van de verdragstekst en voor een nieuwe en ditmaal integrale verwerking ervan in de interne wetgeving²⁶⁶.

---

²⁶³ Zie *supra*, nr. 10.67.

²⁶⁴ Herber, R., "100 Jahre Comité Maritime International. Konferenz in Antwerpen im Juni 1997", *Transportrecht* 1997, (325), 328.

²⁶⁵ Zie scherpe kritiek in o.m. Claringbould, M.H. en van Lynden, C.J.H., "Enige aantekeningen bij het verdrag conservatoir beslag op zeeschepen", *NJB* 1986, (837), 841; zie ook Verstrepen, W., "Bewaard beslag op zee- en binnenschepen (eerste deel)", *Jura Falconis* 1988-89, (71), 82; vgl. nochtans Roland, R., "Opgepast: gevaarlijke bocht!", in LA Van den Heuvel, (315), 317, waar de auteur, allicht meegesleept in zijn enthousiasme over de geboden beslagmogelijkheden en in zijn pleidooi tegen het Scheepsbeslagverdrag 1999, m.b.t. het oude regime ten onrechte stelt dat zelden "zoveel aandacht en zorg aan de redactie van een verdrag" werd besteed.

²⁶⁶ Zie Verstrepen, W., "Bewaard beslag op zee- en binnenschepen (Slot)", *Jura Falconis* 1988-89, (191), 211.

10.113. Anderzijds valt te herinneren aan een in 2000 door een ruime groep Belgische belangengroeperingen ondertekende “Motie” over het Scheepsbeslagverdrag 1999²⁶⁷.

De betrokken belangengroeperingen verwoordden hun bezorgdheid over het nieuwe Verdrag als volgt:

In maart 1999 werd in Genève de tekst goedgekeurd van een IMO-UNCTAD Conventie betreffende het Beslag op Schepen. De Conventie ligt heden ter ondertekening voor bij de Verenigde Naties te New York en zal in voege treden indien minstens 10 Staten overgaan tot ratificatie.

De nieuwe Conventie is in grote mate gegrond op een ontwerp van het CMI (Comité Maritime International) en werd opgesteld ter vervanging van de bestaande Internationale Conventie van 1952 betreffende het beslag op zeeschepen, welke door 72 Staten is geratificeerd. Bovendien kan worden vastgesteld dat nog steeds Staten overgaan tot ratificatie van de 1952-Conventie.

België heeft de Conventie van 1952 eveneens geratificeerd en gedeeltelijk opgenomen in het Gerechtelijk Wetboek, meer in het bijzonder in de art. 1467, 1468 en 1469. De ratificatie van de nieuwe Conventie zou bijgevolg een wijziging van de nationale wetgeving noodzakelijk maken.

De ontstaansgeschiedenis van deze nieuwe Conventie heeft aanleiding gegeven tot opvallende kritiek en werd gekenmerkt door heel wat tegenwerking. Dit gebrek aan eensgezindheid zette zich tevens door tijdens de Conferentie te Genève.

Op Internationaal gebied wordt de tekst dan ook met ernstige twijfels onthaald. Vele Staten zien er immers het nut niet van in om de toepassing van de succesvolle 1952 Conventie te beëindigen en om toe te treden tot de nieuwe Conventie.

Op nationaal vlak zijn de ondergetekende beroepsgroeperingen, na grondige bestudering van de nieuwe tekst en na uitgebreide nationale en internationale consultaties, tot het besluit gekomen dat de nieuwe Conventie hun belangen merkelijk schaadt.

Onder de van kracht zijnde Conventie van 1952 kan elke schuldeiser beslag leggen op het schip waarop zijn maritieme vordering betrekking heeft, ongeacht of de eigenaar, de bevrachter, de bare-boat charterer of wie dan ook persoonlijk instaat voor de schuld.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om beslag te leggen op elk ander schip dat toebehoort aan de schuldenaar, welke persoonlijk instaat voor de schuld.

Dit wordt in de nieuwe Conventie echter heel anders geregeld, wat tot gevolg heeft dat beslag slechts kan worden toegestaan voor de in artikel 1 opgesomde maritieme vorderingen en daarenboven wordt de mogelijkheid tot het leggen van beslag voor zulke vorderingen beperkt tot de persoonlijke maritieme schulden van de (geregistreerde) eigenaar of naakte rompbevrachter.

In de huidige praktijk van uitlagging en van het opzetten van ‘one-ship-companies’, gaan geregistreerde eigenaars van schepen geen verbintenissen meer aan met derden. De verbintenissen worden immers aangegaan door hun uitbaters, werkmaatschappijen, bevrachters en operators, die allen als afzonderlijke rechtspersonen optreden.

Het is dan ook uitzonderlijk dat de geregistreerde eigenaar dezelfde rechtspersoon is als als de uitbater van het schip. Met andere woorden wordt er een schot gebouwd tussen de geregistreerde eigenaar en de eventuele verantwoordelijke uitbater van het schip.

Doordat de identiteit van de scheepseigenaar, de rechtsvorm en het juiste adres moeilijk of niet te achterhalen is, wordt het in de praktijk dan ook uiterst moeilijk om een aanspreekbare partij te vinden.

---

²⁶⁷ De Motie werd ondertekend door het Verbond van Belgische Ondernemingen, de Vlaamse Havenvereniging, de Federatie der Kamers voor Handel en Nijverheid van België, de Confederatie der Expeditie van België, de Belgische Vereniging van Transportverzekeraars, de Kamer van Koophandel en Nijverheid van Antwerpen, de Kamer van Koophandel en Nijverheid van Oost-Vlaanderen, de Kamer voor Handel en Nijverheid van Brugge, Kust en Westhoek, de Kamer voor Handel en Nijverheid van Kortrijk-Roeselare-Tielt-Oostende, de Koninklijke Belgische Beroepsvereniging der Scheepsbevoorraders, de Belgische Vereniging van Internationale Handelshuizen, de Belgische Vereniging van Containerherstellers en Depothouders en de Beroepsvereniging van Scheepsmakelaars en Agenten aan de Haven van Gent.

De verdere oprichting van al dan niet fictieve “one-ship owning companies” in allerhande fiscaal- sociale paradijzen wordt hierdoor mogelijk verder in de hand gewerkt en zulks ten nadele van de bona- fide rederijen.

Anders gezegd, de nieuwe Conventie vormt een aanmoediging tot de verdere uitvlugging van de schepen en tot het opzetten van schijn- en tussenvennootschappen ten nadele van andere scheepseigenaars.

Wanneer een rederij een schip uitbaat dat haar eigendom is, zal dit schip beslagbaar zijn. Wanneer echter de rederij het schip via een tussenvennootschap laat registreren in een “Flag of Convenience” - Staat, zal dit niet beslagbaar zijn tenzij deze geregistreerde eigenaar zelf het contract aanging, wat slechts uiterst zelden gebeurt.

De zeer redelijke (o.a. Canadese en Engelse) amendementen die op de Conferentie te Genève werden voorgesteld, werden door een aantal belanghebbende Staten (waaronder de goedkope vlag- landen) simpelweg weggewuifd. Deze amendementen hadden juist tot doel af te stappen van het concept van de geregistreerde eigenaar en stelden voor zich te richten tot de personen die de werkelijke controle uitoefenen over de schijnvennootschappen.

In de huidige maritieme praktijk zou de nieuwe Conventie in een groot aantal gevallen aan de goederenbelangen en de industrie de mogelijkheid ontnemen om de aangepane verbintenissen af te dwingen of veilig te stellen.

Ook toeleveranciers en andere dienstverleners aan het schip zouden hun geleverde prestaties nog maar moeilijk gezekeerd krijgen.

In de overtuiging dat dit alles de Belgische belangen van de Industrie, de Handel, de Diensten- en Toeleveringssector niet ten goede komt, verzoeken ondergetekenden dan ook vriendelijk, maar met de nodige aandrang dat de Conventie 1999, zoals ze te Genève werd goedgekeurd, niet door België zou worden geratificeerd. Wel zouden bepaalde punten ervan verder kunnen onderzocht worden ter verbetering van de bestaande wetteksten, waarbij ondergetekenden steeds bereid zijn hun diensten aan te bieden (benadrukte passages onderlijnd in het origineel).

Voor zover bekend hebben de betrokken organisaties hun standpunt ter zake later niet gewijzigd.

10.114. Vervolgens valt te noteren dat het Scheepsbeslagverdrag 1999 ook in de Belgische rechtsleer zwaar op de korrel werd genomen.

Zowel de niet op consensus gebaseerde totstandbrenging van het Verdrag²⁶⁸ als de – hierboven geschetste²⁶⁹ – verregaande beperking van het recht op beslag²⁷⁰ hebben ongenoegen uitgelokt.

Reeds bij de voorbereiding van het nieuwe verdrag betwijfelde de Belgische Vereniging voor Zeerecht “the morality” van deze beperking; de nood aan verhaalbaarheid van schulden op het schip zou volgens de stellignemers blijkbaar de juridische sfeer transcenderen²⁷¹.

Een bijkomend punt van kritiek is dat het Scheepsbeslagverdrag 1999 niet bijdraagt tot grotere internationale uniformiteit, welk sterk integendeel²⁷². Het kan hoogstens appelleren aan vlaggestaten, maar niet aan handelsnaties waarin de ladingbelangen domineren, of aan typische havenstaten waar leveranciers van goederen en diensten een prominente economische rol spelen²⁷³.

²⁶⁸ Zie inz. Kegels, T., “De conventie ter voorkoming van bewarend beslag op schepen Genève 1999”, in LA Libert, 195-215.

²⁶⁹ Zie *supra*, nr. 10.74.

²⁷⁰ Zie inz. Roland, R., “Opgepast: gevaarlijke bocht !”, in LA Van den Heuvel, (315), 324-325; vgl. ook Mackay, Art. 1467-1480, 7 en 9.

²⁷¹ Zie Comité Maritime International, *Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (283), 284.

²⁷² Zie Kegels, T., “Arrest of Ships. The End of the Uniformity?”, in LA Wijffels, (111), 125.

²⁷³ Kegels, T., “Arrest of Ships. The End of the Uniformity?”, in LA Wijffels, (111), 125-126.

10.115. In 2000 nam de toenmalige Minister van Mobiliteit en Vervoer ten overstaan van de Minister van Buitenlandse Zaken het standpunt in dat België niet naar het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1999 diende over te gaan. Als reden werd verwezen naar de eenparige afwijzing van voormeld verdrag door “de bevoegde overheden en de economische milieus”²⁷⁴.

10.116. Dat Belgische waarnemers niet alleen staan met hun kritiek op het Scheepsbeslagverdrag 1999, blijkt genoegzaam uit de erg vertraagde inwerkingtreding van het Verdrag, uit het heden nog steeds geringe aantal gebonden Staten, uit het relatief geringe economische gewicht van deze Staten in de maritieme wereld en uit het feit dat geen van de buurlanden van België het nieuwe verdrag volgt²⁷⁵.

Daartegenover moet worden vastgesteld dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 nog steeds een groot aantal – inz. Europese – landen weet te bekoren, waaronder al de buurlanden van België²⁷⁶.

De internationale rechtsleer stelt vast dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 in deze materie het enige rechtsinstrument is dat tot internatuionale eenmaking heeft bijgedragen²⁷⁷.

Zoals herhaaldelijk vooropgesteld, beoogt de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek het Belgische scheepvaartrecht zo goed mogelijk te doen aansluiten bij wat internationaal gangbaar is, daarbij rekening houdend met het recht van de buurlanden²⁷⁸.

10.117. Zoals elders uiteengezet, geniet ook het hierboven ter sprake gebrachte²⁷⁹ Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 een gering internationaal succes. In de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt evenmin geopteerd voor een overgang naar dat laatste Verdrag²⁸⁰.

10.118. Tegenover al de negatieve beschouwingen over het Scheepsbeslagverdrag 1999 hierboven moet er wel aan worden herinnerd dat dit Verdrag heel wat schuldeisers een recht op bewarend scheepsbeslag toekent, waarover zij niet beschikken onder het Scheepsbeslagverdrag 1952²⁸¹. Hieronder zijn o.m. havenbesturen²⁸², verzekeraars, scheepsagenten, scheepsmakelaars, classificatiemaatschappijen, vast- en losmaakdiensten en allicht ook goederenbehandelaars te vermelden. Nochtans werd de hierboven aangehaalde Belgische motie tegen het nieuwe Verdrag²⁸³ mede door organisaties van enkele van deze dienstverleners ondertekend.

10.119. Uit een studie naar de praktijk van het bewarend beslag op zeeschepen in de haven van Antwerpen tussen 1998 en 2001 blijkt dat vooral beslag wordt gelegd omwille van onbetaalde leveringen en schade aan of verlies van lading. In de meerderheid van de gevallen is de scheepseigenaar de enige debiteur van de zeevordering; slechts sporadisch is de eigenaar niet als debiteur opgegeven. Slechts 29 % van de schuldeisers bleek afkomstig te zijn uit België. De

---

²⁷⁴ Schrijven van Minister I. Durant van 7 maart 2000, met ref. JJVDV/20000522.

²⁷⁵ Zie *supra*, nr. 10.72.

²⁷⁶ Zie *supra*, nr. 10.67.

²⁷⁷ Zie nogmaals *supra*, nr. 10.67.

²⁷⁸ Zie Blauwboek 1, nrs. 1.179-1.181 en de verwijzingen aldaar.

²⁷⁹ Zie *supra*, nr. 10.109.

²⁸⁰ Zie Blauwboek 3.

²⁸¹ Zie reeds *supra*, nr. 10.74.

²⁸² De vorderingen i.v.m. haven- en scheepvaartgelden etc. kunnen onder het huidige regime worden veiliggesteld via publiekrechtelijke mechanismen, die kunnen worden uitgewerkt op gewestelijk niveau.

²⁸³ Zie *supra*, nr. 10.113.

schuldenaars of hun managers zijn afkomstig uit de hele wereld, waarbij Griekenland het meest vertegenwoordigd is. Slechts 3 % van de schuldenaars is afkomstig uit België²⁸⁴.

Voor zover deze gegevens nog actueel zijn, lijkt eruit te kunnen worden afgeleid dat een overstap naar het Scheepsbeslagverdrag 1999 de beslagmogelijkheden per saldo mogelijk niet drastisch ten nadele van Belgische schuldeisers zou beknotten.

10.120. Verder moet alleszins worden vermeld dat een genereuze beslagregeling uiteraard in het belang is van de lokale sector van de juridische dienstverlening. Ruime beslagmogelijkheden worden door juridische dienstverleners wereldwijd aangewend als commerciële troef.

Anderzijds kan een te flexibele beslagregeling de belangen van de havens schaden indien aan de ketting gelegde schepen de normale havenoperaties hinderen. Tijdens de voorbereiding van het Scheepsbeslagverdrag 1999 werd hiervoor aandacht gevraagd door de *International Association of Ports and Harbors (IAPH)*. Deze wees op de ernstige gevolgen voor de activiteiten van een haven, haar trafieken, commerciële operaties en gebruikers, wanneer in beslag genomen schepen maanden- of zelfs jarenlang aanlegplaatsen blokkeren. IAPH benadrukte dat de procedures van bewarend en uitvoerend beslag slechts een beperkte tijd mogen innemen en dat, wanneer de scheepseigenaar niet (langer) kan betalen, de havengelden en andere kosten van het beslag dienen te worden gedragen door de beslaglegger. De vereniging verklaarde dat dit allicht kwesties waren die door het nationale recht van de plaats van het beslag dienen te worden geregeld²⁸⁵. Er is voorsnog geen aanleiding te veronderstellen dat scheepsbeslagmaatregelen de exploitatie van de Belgische havens thans onredelijk zouden hinderen.

10.121. Al de voorgaande beschouwingen leiden tot het tussentijdse besluit dat er tot heden al bij al geen beslissende reden is gebleken om de ingrijpende keuze te maken om het Scheepsbeslagverdrag 1952 in te ruilen voor het Scheepsbeslagverdrag 1999.

Het oude Verdrag geniet bij vele Belgische belanghebbenden klaarblijkelijk een groter draagvlak. Ook de Belgische Overheid heeft het nieuwe stelsel eerder reeds verworpen. Anderzijds kan worden betwijfeld of een overstap naar het nieuwe Verdrag in het licht van de diverse in het geding zijnde Belgische belangen per saldo wel zo eenduidig negatief zou zijn als sommigen voorhouden.

Wat er ook van zij, in de huidige internationale en regionale context dient de voorkeur voorsnog uit te gaan naar het continueren van de Belgische gebondenheid door het Scheepsbeslagverdrag 1952.

10.122. Zoals hierboven uiteengezet²⁸⁶ is het, in het licht van de noodzaak van een verdragsautonome en -conforme interpretatie, niet wenselijk, zo al mogelijk, via het Belgisch Scheepvaartwetboek wijziging te brengen in de vigerende Belgische cassatierechtspraak m.b.t. de interpretatie van artikel 3 (1) en (4) van het Scheepsbeslagverdrag, zoals gevestigd in de zaken “Omala” en “Heinrich J”. De spanning tussen, enerzijds, een letterlijke lezing van de op zich duidelijke verdragsbepaling en, anderzijds, de mogelijke intenties van de opstellers en de in andere landen gevolgde uitleggingen, kan bezwaarlijk via een interne wetsbepaling worden weggenomen.

---

²⁸⁴ Vanden Eynde, N., *Impact van het Verdrag van 12 maart 1999 inzake bewarend scheepsbeslag op het Belgische bedrijfsleven*, Eindverhandeling Hogere Zeevaartschool Antwerpen, 2003; inz. 65.

²⁸⁵ X., “Maritime liens and mortgages and arrest of ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (278), 281-282.

²⁸⁶ Zie *supra*, nr. 10.45.

Daarentegen dient de fel bekritiseerde “Orcombe”-rechtspraak, wat de gelding van artikel 1415 Ger.W. betreft, via een uitdrukkelijke wetsbepaling te worden geneutraliseerd²⁸⁷.

10.123. Nu vaststaat dat het de voorkeur verdient het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 te blijven volgen, rijst de vraag of er aanleiding is om wijziging te brengen in de wijze waarop België (geen) gebruik maakt van de door bedoeld Verdrag, wat zijn internationale geldingsbereik betreft, gelaten nationale beleidsruimte.

Het betreft m.n. de vraag of afwijkingen moeten gelden voor het bewarend beslag op schepen van niet-Verdragsstaten en voor beslag op nationale schepen op verzoek van in België gevestigde schuldeisers.

Zoals hierboven uiteengezet, heeft België geen dergelijke afwijkingen ingevoerd en beoogt de wetgever het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 toepassing te laten vinden op alle situaties die voor een Belgische rechter worden gebracht²⁸⁸.

Tijdens de eerste consultatie werd geen enkele vraag om wijziging genoteerd. Een wijziging zou ten andere afbreuk doen aan de door België klassiek nagestreefde afstemming van het nationaal recht op het eengemaakte zeerecht, en het zee- en binnenvaartrecht nodeloos compliceren.

In de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt ter zake dan ook geen wijziging ingevoerd.

Vanuit hetzelfde perspectief is er evenmin aanleiding om de Belgische positie t.a.v. de in artikel 10 van het Scheepsbeslagverdrag mogelijk gemaakte voorbehouden te herzien²⁸⁹. Dergelijke herziening is tijdens de eerste consultatie overigens evenmin door enige belanghebbende partij gevraagd.

10.124. Het limitatieve karakter van de lijst van zeevorderingen opgenomen in artikel 1 (1) van het Scheepsbeslagverdrag en artikel 1468, tweede lid Ger.W. is in België het voorwerp van debat geweest.

Stuwadoordiensten ressorteren niet onder “leveranties, waar ook, van waren of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan”, vermeld in artikel 1468, tweede lid, k) Ger.W. Maritieme verzekeraars die premies hebben te innen beschikken evenmin over het recht om op een zeeschip bewarend beslag te leggen. In de rechtsleer werd geopperd dat in dit licht behoefte bestaat aan een uitbreiding van de lijst van zeevorderingen²⁹⁰.

In 1984 en 1988 werden wetsvoorstellen ingediend strekkende tot toevoeging aan de in artikel 1468, tweede lid Ger.W. opgenomen lijst van de volgende zeevordering:

*r) prestaties van stouwerijen en aanverwante bedrijven*²⁹¹.

De indieners argumenteerden dat de bedoelde bedrijven in andere Westeuropese en geïndustrialiseerde landen het recht hadden bewarend scheepsbeslag te leggen, maar in België niet.

---

²⁸⁷ Zie *supra*, nr. 10.42.

²⁸⁸ Zie *supra*, nrs. 10.11-10.14.

²⁸⁹ Vgl. evenwel *supra*, nr. 10.92 omtrent de Nederlandse positie.

²⁹⁰ Fransen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 191.

²⁹¹ *Parl. St. Kamer*, 1984-85, nr. 1079/1; *Parl. St. Senaat*, B.Z. 1988, nr. 394/1.

In de Commissie voor de Justitie van de Senaat werd het voorstel als volgt geamendeerd²⁹²:

r) prestaties van stouwerijen, naties, schoorders en inpakkeers, containerherstellers.

De reden voor deze wijziging was dat de woorden “en aanverwante bedrijven” voor betwisting zouden kunnen zorgen²⁹³.

Na goedkeuring van het wetsvoorstel in de Senaat werd in de Kamer opgemerkt dat de uitbreiding van de lijst van zeevorderingen onvereenigbaar is met het Scheepsbeslagverdrag 1952²⁹⁴. Vervolgens deelde de Minister van Justitie een uitvoerige nota van het Bestuur van het Zeewezen en van de Binnenvaart van het Ministerie van Verkeerswezen mee, waarin werd verduidelijkt dat de lijst van zeevorderingen in het Scheepsbeslagverdrag 1952 limitatief is en dat deze derhalve niet bij wet kan worden uitgebreid²⁹⁵. Dientengevolge werd het wetsontwerp uiteindelijk eenparig verworpen²⁹⁶.

In principe zou een uitbreiding van de lijst van zeevorderingen waarvoor toelating tot bewarend beslag kan worden verleend, inderdaad met het Scheepsbeslagverdrag strijden. Artikel 2 van het Verdrag bepaalt immers dat binnen het rechtsgebied van een Verdragsluitende Staat slechts beslag kan worden gelegd voor een zeevordering. Het begrip zeevordering wordt in het Verdrag zelf gedefinieerd en de desbetreffende lijst is limitatief (art. 1 (1)).

Hoogstens zou voor bepaalde, bij nationale wetsbepaling geïdentificeerde niet-zeevorderingen beslag mogelijk kunnen worden gemaakt op schepen onder de vlag van niet-Verdragsstaten of in nationale situaties. Om de hierboven²⁹⁷ uiteengezette redenen is dergelijke dualiteit van het beslagregime te verwerpen.

10.125. Hierboven werd geattendeerd op de problematiek van de “single ship companies”²⁹⁸. De vraag rijst of ter zake een nadere wettelijke regeling nodig of wenselijk is.

Nu (1) elk geval zal moeten worden beoordeeld in het licht van specifieke feitelijke gegevens²⁹⁹, (2) de rechtspraak thans toepassing maakt van algemene verbintenisrechtelijke principes welke de nodige flexibiliteit verzekeren³⁰⁰, (3) er bijna geen voorbeelden van buitenlandse wettelijke regulering bekend zijn³⁰¹, (4) tijdens de eerste publieke consultatie niet om invoering van een Belgische wetgeving werd verzocht, en (5) ook deze materie nauw vasthangt aan de België verbindende, verdragsautonoom uit te leggen verdragsregeling, is het, voor zover al mogelijk, alleszins niet wenselijk in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek een nadere wettelijke regeling over “single ship companies” op te nemen.

10.126. Hierboven werd vastgesteld dat rechtsonzekerheid bestaat omtrent het beslag op sloopstoebehooren, i.h.b. bunkers, en dat een wettelijke regeling derhalve gewenst is³⁰².

---

²⁹² Zie ook *Parl. St. Senaat*, B.Z. 1988, nr. 394/2.

²⁹³ *Parl. St. Senaat*, B.Z. 1988, nr. 394/2, 3.

²⁹⁴ *Parl. St. Kamer*, 1990-91, nr. 954/2, 2 e.v.

²⁹⁵ Zie *Parl. St. Kamer*, 1990-91, nr. 954/2, 2 e.v.

²⁹⁶ *Parl. St. Kamer*, 1990-91, nr. 954/2, 5.

²⁹⁷ Zie *supra*, vn. 10.14.

²⁹⁸ Zie *supra*, nr. 10.50.

²⁹⁹ Aldus nadrukkelijk Insel, B., “Commentaar op recente transportrechtelijke uitspraken”, *RHA* 1996, (105), 123.

³⁰⁰ Zie nogmaals *supra*, nr. 10.50.

³⁰¹ Zie *supra*, nr. 10.106.

³⁰² Zie *supra*, nr. 10.57.

Vooreerst dient te worden vastgesteld dat bunkerbeslag in de praktijk regelmatig voorkomt en nuttig wordt geacht. De bunkers zijn een gemakkelijk identificeerbaar bestanddeel van het vermogen van inz. de tijdbevrachter. Zij verplaatsen zich samen met het schip en kunnen gemakkelijker in beslag worden genomen dan zich in handen van derden bevindende bedragen, zoals vracht bij de agent of de inladers. Vooral is bunkerbeslag een efficiënt drukkingsmiddel, omdat het schip er feitelijk door wordt geïmmobiliseerd. Anderzijds dreigt bunkerbeslag te leiden tot een ontwijking, zoniet ontduiking van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en de erin beschreven limitatieve voorwaarden om bewarend beslag te leggen op het zeeschip zelf. Verder brengt bunkerbeslag *de iure* geen afvaartverbod met zich³⁰³.

Zoals aangehaald³⁰⁴ is er in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek voor geopteerd om de zich aan boord bevindende, voor het normale gebruik van het schip nodige of nuttige verbruiksgoederen, waaronder bunkers, als scheepstoebehoren te beschouwen³⁰⁵. Nu de bunkers niet worden aangemerkt als een scheepsbestanddeel, dient bunkerbeslag binnen de context van het nieuwe wetboek logischerwijze mogelijk te blijven. Om alle discussies daarover uit te sluiten, is het wenselijk dit expliciet in de wettekst te bevestigen.

Verder dient genoteerd dat ook de Belgische wetgever heeft eerder aangegeven dat bunkerbeslag tot de mogelijkheden behoort, inz. om als drukkingsmiddel ten dienste van onbetaalde goederenbehandelaars. In de hierboven vermelde, ten gerieve van de Kamer opgestelde nota van het Ministerie van Verkeerswezen over de toekenning van een zeevordering aan goederenbehandelaars³⁰⁶ werd inderdaad gesteld:

Tenslotte volstaat het beslag op de bunkers (deze maken volgens een vaste rechtspraak geen deel uit van het schip zelf) om de schuldvorderingen van stouwers en shipchangers te voldoen. Dit beslag leidt overigens tot hetzelfde resultaat als het beslag op het schip zelf met name de immobilisatie van het schip. In beide gevallen is deze immobilisatie de prikkel waardoor de schuldenaar wordt aangespoord om zijn schulden te betalen³⁰⁷.

Anderzijds komt het wenselijk om bij wet de mogelijkheid te creëren om de bunkers en vooral het schip zelf te bevrijden, zodat het zo min mogelijk wordt geïmmobiliseerd. Dit kan gebeuren door in de wet in te schrijven dat de scheepseigenaar of de scheepsexploitant het goed waarop het beslag betrekking heeft in bewaring kunnen geven, of de waarde ervan kunnen kantonneren.

Deze mogelijkheid is verantwoord ingeval de scheepseigenaar of de scheepsexploitant niet de schuldenaar is, en sluit dan aan bij artikel 1407 Ger.W. Wanneer de scheepseigenaar of de scheepsexploitant wel voor de schuld instaat, zorgt de bedoelde regel ervoor dat het schip niet wordt geïmmobiliseerd indien de beslaglegger niet beschikt over een zeevordering. Het immobiliseren van het schip zonder dat men beschikt over een zeevordering is immers bezwaarlijk te verenigen met het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Ter verdere ondersteuning van deze optie kan worden genoteerd dat het gemeenrechtelijk bewarend beslag op roerend goed geen zuiver pressiemiddel mag zijn³⁰⁸. Het gemeenrechtelijk

---

³⁰³ Zie reeds *supra*, nr. 10.54 en nader over de voor- en nadelen Raison, O., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la Convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif français”, *DMF* 2010, (592), 592-593.

³⁰⁴ Zie *supra*, nr. 10.53.

³⁰⁵ Zie nogmaals Blauwboek 3, inz. art. 3.1, 12°.

³⁰⁶ Zie *supra*, nr. 10.124.

³⁰⁷ *Parl.St.* Kamer, 1990-91, nr. 954/2, 5.

³⁰⁸ Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (595), 602.

bewarend beslag heeft immers als doel de beschikkingsbevoegdheid van de schuldenaar over een bepaald goed te beperken teneinde een latere executiemogelijkheid op dat goed te vrijwaren.

Ten derde verkrijgt de beslaglegger door de inbewaargeving of het kantonnement zekerheid over het goed waarvoor hij machtiging tot beslag heeft verkregen. Een verkoop van het goed zal hoe dan ook niet meer opbrengen dan de waarde van dat goed³⁰⁹. De beslaglegger mag enkel zekerheid verwachten over het beslagen goed en niet over het schip zelf. Aangezien zelfs een verkoop van het schip aan hem tegenstelbaar zal zijn, is er geen enkele reden om het schip zelf vast te houden. Daarenboven loopt de beslaglegger ook minder risico dat hij het beslagene ziet verdwijnen. De scheepseigenaar of scheepsexploitant zal minder snel geneigd zijn om artikel 507 van het Strafwetboek te schenden indien hij de immobilisatie van zijn schip eenvoudig ongedaan kan maken.

10.127. Aan een afzonderlijke wettelijke regeling m.b.t. het beslag op scheepsaandelen³¹⁰ werd geen nood ontwaard. Ook in het buitenland blijkt deze hypothese niet speciaal te zijn geregeld.

10.128. De invoering van een bijzondere wettelijke regeling van de aansprakelijkheid van de beslaglegger is evenmin aangewezen³¹¹.

10.129. Wat betreft het beslag op binnenschepen werd tijdens de eerste consultatie door geen enkele betrokken partij verzocht om een Belgische toetreding tot het hierboven toegelichte³¹² Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965.

Klaarblijkelijk hebben de belanghebbenden vrede met de toepassing op het bewarend beslag op binnenschepen van de vigerende principes, i.h.b. de grondvereisten van een rechterlijke machtiging, vervat in een veroordelend vonnis of in een schuldvordering die zeker, opeisbaar en vaststaand of vatbaar voor een voorlopige raming is (art. 1413 e.v. Ger.W.)³¹³.

In voornoemd Tweede Protocol zijn de grondvereisten anders omschreven. Beslag is steeds een urgentiemaatregel (art. 1, b)) en de toelating ertoe wordt slechts verleend

lorsqu'il y a danger que, faute de mesures immédiates, il ne devienne aléatoire ou sensiblement plus difficile pour le requérant de sauvegarder la réalisation de son droit (art. 10.1).

De verzoeker moet “la vraisemblance de son droit et celle du danger” aantonen (art. 11.1). Kan hij in de gegeven omstandigheden de waarschijnlijkheid van zijn recht niet aantonen, dan kan de rechter het beslag toch toestaan, mits zekerheden worden gesteld (art. 11.2).

Er zijn vooralsnog geen redenen gebleken waarom deze alternatieve grondvereisten voor bewarend beslag op binnenschepen in de plaats zouden moeten worden gesteld van de algemene grondvereisten beschreven in het Gerechtelijk Wetboek.

---

³⁰⁹ Peters, J.-F., “La saisie conservatoire des soutes est-elle soumise à la convention de Bruxelles de 1952 ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (595), 602.

³¹⁰ Zie desbetreffend o.m. Mackay, Art. 1467, 6, nr. 4; Theunis, J., “Belgium”, in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd's of London Press, 1986, (1), 19-20.

³¹¹ Zie desbetreffend o.m. Van Aerde ZOBB, 151-152, nr. 193.

³¹² Zie *supra*, nrs. 10.76 e.v.

³¹³ Zie daarover *supra*, nrs. 10.58 e.v.

In dit verband kan overigens worden herinnerd aan het relatief geringe succes van het Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965, ook in de buurlanden³¹⁴. Destijds ging ook de Nederlandse wetgever ervan uit dat het belang van het Protocol zou worden bepaald door de mate waarin het internationaal wordt aanvaard, en twijfelde hij eraan dat deze internationale aanvaarding zich spoedig zou verwezenlijken³¹⁵.

10.130. Ten slotte wordt ervoor geopteerd de wetsbepalingen met betrekking tot het bewarend scheepsbeslag uit het Gerechtelijk Wetboek te lichten en ze op te nemen in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek. De redenen daarvoor werden hierboven reeds uiteengezet³¹⁶. Eveneens werd reeds aangekondigd dat een vollediger en accurater integratie van de verdragstekst wordt beoogd³¹⁷.

E) SLOTSOM

10.131. Uit de hierboven gemaakte analyse van het Belgische recht m.b.t. het bewarend scheepsbeslag kan vooreerst worden besloten dat het wenselijk is dat België gebonden blijft door het Scheepsbeslagverdrag 1952. Dit Verdrag wordt nog steeds gevolgd door het merendeel van de Europese landen en door alle buurlanden. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 is momenteel geen valabel alternatief, want het is tot dusver een internationale mislukking en geniet in het Belgische bedrijfsleven en de rechtsleer slechts beperkte steun.

Er is geen aanleiding om bij wet wijziging te brengen in de vigerende “Omala”- en “Heinrich J”-rechtspraak van het Hof van Cassatie, welke immers een kwestie van verdragsautonome interpretatie betreffen, of in de huidige toepasselijkheid van het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 op schepen van niet-Verdragsstaten en nationale situaties.

Wel is het aangewezen de regeling m.b.t. het bewarend scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek over te hevelen naar het Belgisch Scheepvaartwetboek, en het Scheepsbeslagverdrag 1952 te dier gelegenheid zo volledig en accuraat mogelijk in de wettekst te integreren. Hierbij dient duidelijkheid te worden geschapen rond de (niet-)toepasselijkheid van een aantal algemene regels van het beslagrecht. Zo dient de “Orcombe”-rechtspraak m.b.t. de gelding van artikel 1415 Ger.W. te worden geneutraliseerd.

Verder dient de mogelijkheid van bunkerbeslag bij wet te worden bevestigd, evenwel met de mogelijkheid om vrijgave van het schip te bekomen.

Wat bewarend beslag op binnenschepen betreft, verdient het de voorkeur vast te houden aan de algemene grondvereisten voor bewarend beslag op roerende goederen neergelegd in het Gerechtelijk Wetboek.

---

³¹⁴ Zie *supra*, nr. 10.78.

³¹⁵ Stukken Tweede Kamer, 1971-72, 11 709, nr. 3, 4.

³¹⁶ Zie *supra*, nrs. 10.15 e.v.

³¹⁷ Zie *supra*, nr. 10.70.

B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING

B.1. BEWAREND BESLAG OP ZEESCHEPEN

B.1.1. ARTIKEL 10.1. BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

A) WETTEKST

10.132.

Hoofdstuk 4 – Scheepsbeslag

Afdeling 1 – Bewarend scheepsbeslag

Onderafdeling 1 – Bewarend beslag op zeeschepen

Artikel 10.1. Begripsomschrijvingen

In deze Onderafdeling wordt verstaan onder:

1° “Scheepsbeslagverdrag 1952”: het Internationaal Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende het bewarend beslag op zeeschepen;

2° “zeevordering”: een aanspraak gemaakt op grond van één van de volgende oorzaken:

- a) schade door een schip veroorzaakt door aanvaring of anderszins;
- b) verlies van mensenlevens of lichamelijk letsel, veroorzaakt door een schip of in verband met de exploitatie van een schip;
- c) berging;
- d) overeenkomsten betreffende het gebruik of de huur van een schip onder een charterpartij of anderszins;
- e) overeenkomsten betreffende goederenvervoer per schip onder een charterpartij, een cognossement of anderszins;
- f) verlies van of schade aan per schip vervoerde goederen en reisgoed;
- g) averij-grosse;
- h) bodemerij;
- i) sleepdiensten;
- j) loodsdiensten;
- k) leveringen, waar ook, van goederen of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;
- l) bouw, herstelling of uitrusting van een schip of dokkosten;
- m) lonen van kapitein, officieren of bemanning;
- n) uitgaven van de kapitein en van verzenders, bevrachters of agenten, verricht voor rekening van het schip of de eigenaar ervan;
- o) geschillen over de eigendom van een schip;
- p) geschillen tussen scheepsmede-eigenaars over de eigendom, het bezit, de exploitatie of de exploitatie-opbrengsten van een schip;
- q) sloopshypotheek en sloopverband;

3° “zeeschip”: elk schip bedoeld in het Scheepsbeslagverdrag 1952 alsmede elk ander zeeschip in de zin van artikel [...];

4° "persoon": iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, iedere personen- of kapitaalvennootschap, alsmede de Staten en de openbare besturen en instellingen;

5° “eiser”: een persoon die te zijnen gunste het bestaan van een zeevordering aanvoert.

B) TOELICHTING

10.133. De voorgestelde bepaling bevat een aantal begripsomschrijvingen, die gebaseerd zijn op artikel 1 van het Scheesbeslagverdrag 1952. In het Gerechtelijk Wetboek zijn niet al de definities van het Verdrag overgenomen. De hier voorgestelde, meer volledige bepaling bevordert een goed begrip van de wettekst alsmede een verdragsconforme uitlegging.

De voorgestelde Nederlandse redactie is mede geïnspireerd door de in Nederland vastgestelde vertaling van het Verdrag³¹⁸. Deze lijkt, zeker wat de lijst van zeevorderingen betreft, meer te zijn geïnspireerd door de Engelse authentieke verdragstekst dan door de Franse. Met de Belgische Nederlandse vertaling lijkt het omgekeerde het geval. Het vinden van een passende vertaling wordt bemoeilijkt doordat de Franse en de Engelse authentieke versies onderlinge verschillen vertonen³¹⁹.

10.134. Onder het 1° wordt verwezen naar het Internationaal Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende het bewarend beslag op zeeschepen, dat o.m. het geldingsbereik en de uitlegging van de hier voorgestelde bepalingen determineert. Zoals hierboven verantwoord³²⁰ dient België het in dat Verdrag neergelegde rechtsregime te blijven toepassen.

10.135. Onder het 2° wordt het centrale begrip “zeevordering” gedefinieerd. Deze term wordt hier verkozen boven de omschrijving “zeerechtelijke vordering” waarvan sprake is in de in Nederland goedgekeurde vertaling³²¹. De term “zeevordering” is ten onzent immers sterk ingeburgerd.

10.136. Een belangrijke wijziging ten opzichte van het vigerende artikel 1468, tweede lid Ger.W. is dat de zeevordering hier wordt omschreven als “een aanspraak gemaakt op grond van één van de volgende oorzaken [...]” (nadruk toegevoegd).

Zoals hierboven omstandig verantwoord³²², wordt hierdoor, middels een overdachte Nederlandse woordkeuze, het fundamentele element van de “allégation” geëxpliciteerd. Het element “aanspraak” sluit zowel aan bij het Franse woord “allégation” als bij het Engelse woord “claim”, waarin de “assertion” vervat zit. Het woord “gemaakt” is ook belangrijk, want het accentueert nogmaals de positieve daad van een ernstige “allégation”. Door de gekozen terminologie is er geen noodzaak meer om “droit” en “créance” afzonderlijk in de tekst te vermelden. Deze laatste woorden komen niet voor in de Engelse authentieke verdragstekst en voegen weinig of niets toe.

Uiteraard geldt ook i.v.m. de hier voorgestelde Nederlandse vertaling dat de authentieke verdragstekst steeds voorrang behoudt en dat deze verdragsconform moet worden uitgelegd. Dit gezegd zijnde, weze benadrukt dat de voorgestelde nieuwe Nederlandse redactie geen wijziging van de thans in België heersende rechtspraak over de “allégation” beoogt te bewerkstelligen.

10.137. De nieuwe Nederlandse vertaling van de lijst van zeevorderingen is taalkundig opgeschoond, andermaal rekening houdend met – doch geenszins kritiekloos voortgaande op –

³¹⁸ Voor de integrale tekst, zie *supra*, nr. 10.69.

³¹⁹ Zie *supra*, nr. 10.112.

³²⁰ Zie *supra*, nrs. 10.111 e.v.

³²¹ Delwaide acht nochtans de Nederlandse terminologie verkieslijk (Delwaide SB, 128, nr. 121).

³²² Zie *supra*, nr. 10.71.

de Noord-Nederlandse tekst, en vooral vertrekkende van beide authentieke, derhalve steeds voorrang hebbende Engelse en Franse verdragsteksten. Voorts werd nuttig gebruik gemaakt van de kritiek op de bestaande wettekst door auteurs als Delwaide³²³.

10.138. Het begrip zeeschip (3°) duidt in deze Onderafdeling op alle zeeschepen die moeten worden geacht *eo ipso* onder het Scheepsbeslagverdrag 1952 te vallen en, buitendien, op alle schepen die bijkomend zouden voldoen aan het nieuwe nationale omschrijving van het begrip zeeschip, welke is opgenomen in het elders toegelichte artikel 3.1, 8° van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek³²⁴.

10.139. Onder het 4° en 5° zijn de begrippen persoon en eiser gedefinieerd, andermaal in lijn met de verdragsteksten.

B.1.2. ARTIKEL 10.2. INTERNATIONALE TOEPASSING

A) WETTEKST

10.140.

Artikel 10.2. Internationale en materiële toepassing

§ 1. Deze Onderafdeling is van toepassing op elk bewarend beslag op een zeeschip in België of in de Belgische zeegebieden.

§ 2. In het bijzonder is de Belgische wet van toepassing op:

1° alle geschillen omtrent de aansprakelijkheid van de eiser voor schade die door het beslag op het schip is veroorzaakt of voor kosten van de met het oog op de bevrijding van het schip of de voorkoming van beslag gestelde borgtocht of zekerheid;

2° de procedureregels betreffende het scheepsbeslag, het verkrijgen van de in artikel 10.5 bedoelde machtiging en alle andere incidenten die zich naar aanleiding van een beslag kunnen voordoen.

§ 3. Deze Onderafdeling is niet van toepassing op het uitvoerend beslag op een zeeschip.

B) TOELICHTING

10.141. Deze voorgestelde § 1 bevestigt, wat het internationale geldingsbereik van deze Onderafdeling betreft, een thans reeds geldend principe en expliciteert de aan het vigerende recht ten grondslag liggende keuze om het regime van het Scheepsbeslagverdrag 1952 zonder enige afwijking wat betreft scheepsvlag, nationaliteit, woonplaats of zetel van de partijen, en m.n. zonder gebruik te maken van de door artikel 8 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 gelaten nationale beleidsruimte, toe te passen op alle verzoeken tot beslag op een schip in de Belgische zee- of binnenwateren³²⁵.

10.142. In samenhang met het hieronder voorgestelde artikel 10.5 geeft de voorgestelde § 1 meteen invulling aan artikel 4 van het Scheepsbeslagverdrag 1952, dat bepaalt dat een schip slechts in beslag kan worden genomen met machtiging van een rechter of van enige andere bevoegde rechtsmacht van den Verdragsluitenden Staat, waarin het beslag wordt gelegd.

³²³ Zie Delwaide SB, 142 e.v., nrs. 131 *bis* e.v.

³²⁴ Zie de nadere uiteenzetting *supra*, nrs. 10.26 e.v.

³²⁵ Zie *supra*, nrs. 10.12 en 10.123.

10.143. Voorts maakt de voorgestelde § 1 duidelijk dat deze Onderafdeling geldt voor zeeschepen, zoals dit begrip is gedefinieerd in het hierboven toegelichte artikel 10.1, 3°.

10.144. De voorgestelde § 2 integreert artikel 6 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 in de wettekst.

M.b.t. de aansprakelijkheid van de beslaglegger is geen nood aan een bijzondere wettelijke regeling gebleken³²⁶.

10.145. De voorgestelde § 3 bepaalt dat deze Onderafdeling niet geldt voor “het uitvoerend beslag op een zeeschip”, zoals het hieronder is geregeld in Afdeling 2³²⁷. De bedoelde specificatie berust op de definitie van het begrip beslag in artikel 1 (2) van het Scheepsbeslagverdrag 1952. Deze laatste definitie is niet opgenomen in het hierboven toegelichte artikel 10.1 met begripsomschrijvingen, omdat het eerste onderdeel ervan, betreffende de vereisten van een rechterlijke machtiging en het voorhanden zijn van een zeevordering, dusdanig fundamenteel zijn dat ze beter worden geëxpliciteerd in een afzonderlijke materiële bepaling (zie m.n. het hieronder toegelichte art. 10.5).

B.1.3. ARTIKEL 10.3. UITLEGGING

A) WETTEKST

10.146.

Artikel 10.3. Uitlegging

Deze Onderafdeling wordt uitgelegd in overeenstemming met het Scheepsbeslagverdrag 1952.

B) TOELICHTING

10.147. Conform een algemene de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek dominerende legistische optie³²⁸, wordt middels een uitdrukkelijke wetsbepaling verzekerd dat de in het wetboek geïntegreerde bepalingen van het Scheepsbeslagverdrag 1952 verdragsconform zullen worden geïnterpreteerd.

Teneinde verder bij te dragen tot de eenmaking van het scheepvaartrecht wordt de verdragsautonome interpretatie ook opgelegd voor gevallen die niet verplicht onder het verdragsregime vallen³²⁹.

Voor het overige blijft, behoudens de hier voorgestelde wijzigingen van het vigerende recht, de bestaande rechtspraak en rechtsleer met het oog op de uitlegging van de nieuwe wettekst relevant.

---

³²⁶ Zie *supra*, nr. 10.128.

³²⁷ Zie desbetreffend reeds *supra*, nr. 10.51.

³²⁸ Zie *supra*, nr. 10.14 en de verwijzingen aldaar.

³²⁹ Zie reeds Blauwboek 1, 127, nr. 1.125.

B.1.4. ARTIKEL 10.4. ANDERE REGELGEVING

A) WETTEKST

10.148.

Artikel 10.4. Andere regelgeving

§ 1. De algemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het bewarend beslag zijn mede op het door deze Onderafdeling geregelde beslag van toepassing, met dien verstande dat:

1° de artikelen 1413, 1414 en 1415 niet van toepassing zijn;

2° in geval van onverenigbaarheid, de bepalingen van deze Onderafdeling toepassing vinden.

§ 2. De artikelen 513 en 633 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing op de territoriale bevoegdheid van de gerechtdeurwaarder respectievelijk beslagrechter ter zake van het in deze Onderafdeling geregelde beslag.

§ 3. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan artikel 28 van het Verdrag van de Verenigde Naties van Montego Bay van 10 december 1982 inzake het recht van de zee.

§ 4. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan artikel 507 het het Strafwetboek.

§ 5. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan de rechten en bevoegdheden van de overheden om een schip in beslag te nemen, aan te houden of anderszins te beletten zee te kiezen welke worden geregeld door publiekrechtelijke bepalingen.

B) TOELICHTING

10.149. De voorgestelde § 1 brengt duidelijkheid over de gelding van een aantal belangrijke, in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen algemene wetsbepalingen betreffende het bewarend beslag in het algemeen. De nood aan een wetgevende verduidelijking werd hierboven omstandig toegelicht³³⁰.

10.150. I.v.m. artikel het buiten toepassing verklaarde 1413 Ger.W. weze vermeld dat de explicitering van de niet-gelding van het urgentieverste geen afbreuk doet aan het klassiek inzake bewarend beslag op zeeschepen vermoeden van urgentie, dat relevant blijft voor de toepassing van andere bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek³³¹.

10.151. Er is geen aanleiding om wél spoedeisendheid te vereisten bij beslag op Belgische schepen door in België gevestigde schuldeisers³³². Vooreerst wordt expliciet geen dualiteit tussen het verdragsregime en het interne recht beoogd³³³. Tweedens moet worden aangenomen dat het Scheepsbeslagverdrag 1952, bij gebrek aan Belgische invulling van de nationale beleidsruimte, ook op nationale situaties integraal toepassing vindt³³⁴ en verdragsconform moet worden

³³⁰ Zie *supra*, nrs. 10.31 e.v.

³³¹ Zie daarover o.m. Storme, M., "Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken", *TBH* 1985, (420), 428, nr. 15.

³³² Omtrent een interpretatie in die zin onder vigerend recht, zie *supra*, nr. 10.37.

³³³ Zie *supra*, nr. 10.123.

³³⁴ Zie *supra*, nr. 10.12.

uitgelegd. Ten derde moet worden genoteerd dat vele Belgische zeeschepen in de praktijk vooral buiten België actief zijn, zoniet slechts bij uitzondering of nooit een Belgische haven aanlopen. In die mate is er geen aanleiding tot een verschillende behandeling met vreemde schepen.

10.152. Artikel 1413 Ger.W. dient des te meer buiten toepassing te worden verklaard nu het uitgaat van de hypothese dat de schuldenaar eigenaar van het beslagen goed is. M.b.t. bewarend beslag op zeeschepen wordt hier door het hieronder voorgestelde artikel 10.6 van afgeweken.

De princiepsbevoegdheid van de rechter om beslag toe te staan ligt vervat in het hieronder toegelichte artikel 10.5.

10.153. I.v.m. het eveneens buiten toepassing verklaarde artikel 1414 Ger.W. weze verduidelijkt dat, krachtens het Scheepsbeslagverdrag 1952, ook na een veroordelend vonnis een machtiging van de rechter en een zeevordering vereist blijven om op het zeeschip bewarend beslag te kunnen leggen³³⁵. De bijzondere machtiging van de rechter is vereist gelet op de verstrekkende gevolgen van het scheepsbeslag³³⁶.

10.154. De buitentoepassingverklaring van artikel 1415 Ger.W. corrigeert het “Orcombe”-arrest (of althans een bepaalde lezing ervan)³³⁷.

10.155. De voorgestelde § 2 bevat duidelijkheidshalve een kruisverwijzing naar de artikelen 513 en 633 Ger.W. m.b.t. de territoriale bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder resp. de beslagrechter. Hieronder zal een wijziging van laatstgenoemde bepalingen worden voorgesteld³³⁸.

10.156. Omwille van de kenbaarheid van de regelgeving attendeert de voorgestelde § 3 uitdrukkelijk op artikel 28 van het VN Zeerechtverdrag, dat het beslag in de territoriale zee betreft.

Deze bepaling luidt:

Artikel 28. Rechtsmacht in burgerrechtelijke aangelegenheden ten aanzien van vreemde schepen.

1. De kuststaat mag een vreemd schip dat door zijn territoriale zee vaart niet dwingen te stoppen of een andere koers te volgen met het oogmerk zijn rechtsmacht in burgerrechtelijke aangelegenheden uit te oefenen ten aanzien van een persoon aan boord van dat schip.

2. De kuststaat mag geen executoire of conservatoire maatregelen tegen het schip treffen ten behoeve van een civiele procedure, behalve in verband met verplichtingen die door het schip zijn aangegaan of aansprakelijkheden die voor het schip zijn ontstaan tijdens of met het oog op zijn reis door de wateren van de kuststaat.

3. Het tweede lid doet geen afbreuk aan het recht van de kuststaat om, overeenkomstig zijn wetgeving, executoire of conservatoire maatregelen ten behoeve van civiele procedures te treffen ten aanzien van een vreemd schip dat in de territoriale zee ligt of door de territoriale zee vaart na de binnenwateren te hebben verlaten.

10.157. De voorgestelde § 4 verwijst naar artikel 507 van het Strafwetboek, waarvan het eerste lid luidt:

---

³³⁵ Zie *supra*, nr. 10.51.

³³⁶ Vgl. Rémy, J.-P., “Bibliographie. Annabel Rossi, «La nature d’une saisie conservatoire de navires», Thèse Doctorat en droit, Paris I, 17 novembre 2004”, DMF 2005, (341), 342.

³³⁷ Zie *supra*, nr. 10.41.

³³⁸ Zie *infra*, nrs. 10.508 e.v. en 10.532 e.v.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en met geldboete van zesentwintig [euro] tot vijfhonderd [euro] worden gestraft de beslagene en allen die voorwerpen waarop tegen hem beslag is gedaan, in zijn belang bedrieglijk vernietigen of wegmaken³³⁹.

10.158. De voorgestelde § 5 berust op het tweede zinsdeel van artikel 2 van het Scheepsbeslagverdrag 1952. Deze explicitering is nuttig om duidelijk te maken dat overheidsbesturen vaak over de bevoegdheid beschikken om over te gaan tot het ambtshalve aanhouden van schepen, zonder rechterlijke machtiging. In dat verband zullen overigens bepalingen worden opgenomen in Boek 2 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

B.1.5. ARTIKEL 10.5. GRONDVEREISTEN

A) WETTEKST

10.159.

Artikel 10.5. Grondvereisten

Op een zeeschip kan uitsluitend bewarend beslag worden gelegd met machtiging van de rechter en ter verzekering van een zeevordering.

B) TOELICHTING

10.160. De voorgestelde bepaling bepaalt de grondvereisten voor bewarend beslag op een zeeschip: machtiging van de rechter en voorhanden zijn van een zeevordering. Deze vereisten blijken uit de definitie van het begrip beslag in artikel 1 (2) van het Scheepsbeslagverdrag 1952, uit artikel 2, eerste zinsdeel dat een zeevordering eist, en uit artikel 4 dat een rechterlijke machtiging eist. Zij zijn van zodanig fundamenteel belang, dat een explicitering in een afzonderlijke wettelijke bepaling wenselijk is (zie thans overigens, in dezelfde zin wat betreffende het zeevorderingvereiste, art. 1468, eerste lid Ger.W.). Ondanks de wetgevingstechnische herschikking, blijft de voorgestelde redactie getrouw aan de verdragstekst.

Ook na een veroordelend vonnis is een rechterlijke machtiging tot bewarend beslag vereist. De beslagrechter dient immers na te gaan of een zeevordering voorhanden is³⁴⁰.

B.1.6. ARTIKEL 10.6. VOOR BESLAG VATBARE SCHEPEN

A) WETTEKST

10.161.

Artikel 10.6. Voor beslag vatbare schepen

§ 1. Onverminderd § 4 mag het beslag worden gelegd hetzij op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip dat toebehoort aan degene die op het tijdstip van het ontstaan van de zeevordering eigenaar was van het schip waarop deze zeevordering betrekking heeft, zelfs wanneer het beslagen schip gereed is om uit te

³³⁹ Zie daaromtrent o.m. Delwaide SB, 216, nr. 188.

³⁴⁰ Zie reeds *supra*, nr. 10.51.

varen; ter zake van een zeevordering bedoeld onder o), p), q) van artikel 10.1, 1° mag evenwel op geen ander schip beslag worden gelegd dan op dat, waarop de vordering betrekking heeft.

§ 2. Schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben wanneer alle scheepsaandelen toebehoren aan dezelfde persoon of personen.

§ 3. Voor dezelfde vordering kan door dezelfde eiser slechts eenmaal beslag op een schip worden gelegd, en slechts eenmaal een borgtocht of andere zekerheid worden gesteld; indien op een schip beslag is gelegd of een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om opheffing van het beslag te verkrijgen, hetzij om beslaglegging te voorkomen, zal een volgend beslag op het schip of op ieder ander schip van dezelfde eigenaar door dezelfde schuldeiser voor dezelfde zeevordering worden opgeheven, en zal het schip door de rechter worden vrijgegeven, tenzij de eiser ten genoegen van de rechtbank bewijst dat de borgtocht of de zekerheid onherroepelijk was opgeheven voordat het volgend beslag is gelegd of dat er een andere geldige reden is om het beslag te handhaven.

§ 4. Wanneer, in geval van een bevrachting van een schip met overgave van rederschap, alleen de bevrachter voor een op dat schip betrekking hebbende zeevordering aansprakelijk is, kan de eiser, met inachtneming van deze Onderafdeling, beslag leggen op dat schip of op ieder ander schip dat aan de bevrachter toebehoort, maar ter zake van die zeevordering mag geen beslag worden gelegd op enig ander schip dat toebehoort aan de eigenaar.

Het vorige lid is eveneens van toepassing op alle gevallen, waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeevordering aansprakelijk is.

B) TOELICHTING

10.162. De voorgestelde bepaling berust op artikel 3 van het Scheepsbeslagverdrag 1952, dat momenteel correspondeert met artikel 1469 Ger.W. Ofschoon de formulering en ook de indeling van de verdragstekst voor kritiek vatbaar zijn, is ervoor geopteerd de hier voorgestelde redactie er maximaal bij te laten aansluiten.

10.163. Beoogd wordt alleszins een verdragsconforme interpretatie van het wetsartikel. Zoals hierboven toegelicht³⁴¹, wordt geen wetgevende correctie aangebracht op de bestaande Belgische “Omala”-rechtspraak.

B.1.7. ARTIKEL 10.7. TEGENBORGSTELLING

A) WETTEKST

10.164.

Artikel 10.7. Tegenborgstelling

Het beslag wordt als niet bestaande beschouwd indien de beslaglegger binnen de bepaalde termijn niet de zekerheden stelt die de rechter voor het verlenen van de machtiging tot het leggen van bewarend beslag kan eisen.

³⁴¹ Zie *supra*, nr. 10.122.

B) TOELICHTING

10.165. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1467, tweede lid Ger.W.

Ofschoon de tegenborgstelling in onbruik is geraakt³⁴² wordt de wettelijke bepaling volledigheidshalve behouden.

B.1.8. ARTIKEL 10.8. BESLAGEXPLOOT

A) WETTEKST

10.166.

Artikel 10.8. Beslagexploot

Het beslagexploot bevat, behalve de vermeldingen voorgeschreven in artikel 1389 van het Gerechtelijk Wetboek:

1° een afschrift van de uitspraak op grond waarvan beslag wordt gelegd;

2° een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip;

3° het uur van de betekening.

Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in verband met de beschrijving van het schip in het exploot moeten worden vermeld.

B) TOELICHTING

10.167. De voorgestelde bepaling stemt overeen met artikel 1470, eerste lid Ger.W.

Onder het eerste lid, 1° wordt in het algemeen gewaagd van een “uitspraak”. M.b.t. zeeschepen gaat het om een machtigingsbeschikking, maar m.b.t. binnenschepen kan het ook gaan om een vonnis in de zin van artikel 1414 Ger.W.

Op suggestie van de Scheepshypoheekbewaarder is i.v.m. de onder het 2° van het eerste lid bedoelde beschrijving een nadere regulering bij Koninklijk Besluit mogelijk gemaakt. In dit verband moge worden verwezen naar artikel 3 van het Scheepsregistratiebesluit, dat bepaalt:

Elke akte bedoeld in artikel 8 van de zeewet moet, met het oog op haar inschrijving in het register der zeeschepen, volgende vermeldingen bevatten:

1. de naam en de thuishaven van het zeeschip en, als het een vissersschip betreft, eveneens het letterteken en het nummer;

2. het IMO nummer;

3. het bouwjaar en de bouwplaats;

4. de bestemming en het type;

5. het nummer en het jaartal waaronder het zeeschip werd geregistreerd.

Onder het eerste lid, 3° is de vermelding van het uur voorgeschreven. Deze toevoeging berust op rechtsleer³⁴³.

³⁴² Mackay, Art. 1467, 9, nr. 5.

³⁴³ Zie Van Aerde ZOBB, 130, nr. 162.

A) WETTEKST

10.168.

Artikel 10.9. Betekening en aanzegging

§ 1. Een afschrift van het beslagexploot wordt terstond aan boord van het schip betekend aan de gezagvoerder of, bij diens afwezigheid, aan een andere schepeling of aangestelde of aan de bewaker bedoeld in artikel 10.11. Zo de betekening niet aan de gezagvoerder, een andere schepeling, een aangestelde of een bewaker aan boord kan geschieden, bestaat de betekening in de terhandstelling van het afschrift aan de Procureur des Konings in wiens rechtsgebied het schip zich bevindt.

De betekening geldt als verbod tot afvaart van het schip.

Het beslag wordt aangeplakt op de brug van het schip en desgevallend op andere geschikte plaatsen aan boord of aan wal.

§ 2. Het beslag kan bovendien worden betekend aan de scheepseigenaar, de reder, de scheepsgebruiker en de schuldenaar.

§ 3. Het beslag wordt aangezegd hetzij, naar keuze van de beslaglegger, aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of aan de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole hetzij, bij hun ontstentenis, aan de havenkapitein of havenmeester, met aanmaning de afvaart van het in beslag genomen schip te beletten.

In kanalen of rivieren met sluizen, die niet behoren tot het gebied van een havenkapitein of havenmeester, kan de aanzegging worden gedaan aan de sluiswachters en de brugwachters stroomopwaarts en stroomafwaarts van de plaats waar het schip ligt.

Indien de aanzegging aan een loodsdienst wordt gedaan, geldt zij als verbod om een loods uit te sturen.

B) TOELICHTING

10.169. De voorgestelde bepaling stemt overeen met artikel 1471 Ger.W.

De term kapitein werd vervangen door het ruimere, ook elders in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gehanteerde³⁴⁴ begrip gezagvoerder. Verder wordt de kring van personen aan wie het beslagexploot kan worden meegedeeld uitgebreid. Dit is verantwoord nu het beslag een verbod tot afvaart inhoudt.

10.170. Het tweede lid van § 1 is toegevoegd. In het raam van de voorbereiding van de publiekrechtelijke bepalingen van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek zal nog worden nagegaan of, en zo ja welke bijzondere strafsancties dienen te worden ingevoerd.

10.171. Het derde lid van § 1 is toegevoegd met het oog op een maximale publiciteit. Een sanctie is in dit verband evenwel niet opgelegd.

---

³⁴⁴ Zie nader Blauwboek 5.

10.172. Voor de gevallen waarin betekening aan boord van het schip niet mogelijk blijkt, wordt de terhandstelling aan de procureur des Konings ingevoerd als alternatief. Uiteraard blijft deze alternatieve mogelijkheid ondergeschikt aan de normale wijze van betekening.

10.173. Op basis van een suggestie uit de gerechtsdeurwaarderspraktijk wordt in § 2 ten overvloede de mogelijkheid bevestigd om het beslag bijkomend te betekenen aan de aldaar genoemde partijen. Dit kan nuttig zijn ingeval het risico bestaat dat de in § 1 geregelde betekening haar doel niet bereikt. Overeenkomstig het elders toegelichte artikel 7.10 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek³⁴⁵ kan de in § 2 bedoelde betekening geschieden bij de scheepsagent. De op basis van § 2 uitgevoerde betekening brengt geen bijkomend rechtsgevolg teweeg.

10.174. In § 3 werd de formulering “stroomopwaarts *of* stroomafwaarts” ingevolge bedenkingen in de rechtsleer³⁴⁶ vervangen door “de sluiswachters stroomopwaarts *en* stroomafwaarts” (nadruk toegevoegd).

Ook de vermelding van de brugwachters berust op een suggestie in de rechtsleer³⁴⁷.

10.175. Door het eerste lid van § 3 wordt de keuze open gelaten om het beslag aan te zeggen “aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of aan de ambtenaren belast met de scheepvaartconrole”.

Deze dubbele mogelijkheid vindt haar oorsprong in een inconsistentie in de vigerende wetgeving.

Luidens het geldende artikel 1471, tweede lid Ger.W. wordt het beslag aangezegd aan “de met de politie te water belaste overheid van de federale politie”.

Ingevolge de Wet van 3 mei 1999 “tot regeling van de bevoegdheidsverdeling ingevolge de integratie van de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie en de spoorwegpolitie in de federale politie”³⁴⁸ zijn de met de scheepvaartcontrole belaste ambtenaren o.m. belast met “het uitvoeren van het gerechtelijk beslag op zee- en binnenschepen” (art. 13, 4°)³⁴⁹.

N.a.v. de voorbereiding van het publiekrechtelijke luik van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek zal worden nagegaan of publiekrechtelijke bepalingen m.b.t. de ambtsplichten van de bevoegde overheden moeten worden aangepast.

---

³⁴⁵ Zie Blauwboek 7.

³⁴⁶ Mackay, Art. 1471, 2, nr. 3.

³⁴⁷ Zie Dujardin BUSB, 41, nr. 143.

³⁴⁸ BS 29 mei 1999.

³⁴⁹ Zie desbetreffend nader *infra*, nr. 1.333, in vn.

B.1.10. ARTIKEL 10.10. SCHEEPSDOCUMENTEN

A) WETTEKST

10.176.

Artikel 10.10. Scheepsdocumenten

De toelating tot inbeslagneming slaat van rechtswege op de scheepsdocumenten zonder welke het schip niet mag afvaren.

De in eerste lid bedoelde documenten worden door de gerechtsdeurwaarder bewaard tot de opheffing van het bewarend beslag of de tenuitvoerlegging.

Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning een lijst van de in in het eerste lid bedoelde scheepsdocumenten vaststellen.

B) TOELICHTING

10.177. De voorgestelde bepaling stemt overeen met artikel 1470, tweede lid Ger.W. Ofschoon de bepaling mee de omvang van het beslag omschrijft, wordt zij hier behouden.

De nieuwe bepaling vermeldt niet alleen de zeebrief en het bewijs van deugdelijkheid, maar meer in het algemeen “de scheepsdocumenten zonder welke het schip niet mag afvaren”. Er is geen reden om het beslag tot eerstgenoemde twee documenten te beperken, daar het nuttig kan zijn ook beslag te leggen op andere documenten³⁵⁰. Bovendien zijn er zeeschepen ten aanzien waarvan de thans m.b.t. de documenten gebezigde wettelijke terminologie in feite niet accuraat is.

B.1.11. ARTIKEL 10.11. BEWAKING

A) WETTEKST

10.178.

Artikel 10.11. Bewaking

De gerechtsdeurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaker van het in beslag genomen schip aanstellen.

B) TOELICHTING

10.179. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1471, vijfde lid Ger.W.

Mede gelet op de desbetreffende rechtsleer³⁵¹ is de Nederlandse term “bewaarder”, die niet accuraat is, verwarring kan creëren en niet goed overeenstemt met het Franse “surveillant à la garde”, vervangen door de term “bewaker”.

³⁵⁰ Vgl. Van Aerde ZOBB, 135, nr. 173.

³⁵¹ Zie Dujardin BUSB, 41-42, nr. 144.

B.1.12. ARTIKEL 10.12. INSCHRIJVING

A) WETTEKST

10.180.

Artikel 10.12. Inschrijving

§ 1. Het beslagexploot wordt binnen tien dagen ingeschreven in een door het Belgisch Scheepsregister gehouden schepenregister.

Indien binnen de in het eerste lid gestelde termijn geen beslagexploot ter inschrijving is aangeboden, wordt de beschikking waarbij het beslag is toegestaan als niet-bestaande beschouwd.

§ 2. De inschrijving gebeurt op overlegging aan het Belgisch Scheepsregister van het beslagexploot en van een door de gerechtsdeurwaarder ondertekend afschrift van dit exploot en van de beschikking waarbij het beslag is toegestaan.

§ 3. Is het schip waarop beslag werd gelegd niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploot in het register van neerlegging bedoeld in artikel [...]. Het Belgisch Scheepsregister gaat alsnog tot de inschrijving van het beslag over zodra het schip is geregistreerd of teboekgesteld.

B) TOELICHTING

10.181. Het hier voorgestelde artikel stemt overeen met artikel 1472 Ger.W. De redactie werd aangepast aan de in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gehanteerde terminologie.

10.182. Het tweede lid van de voorgestelde § 1 is toegevoegd ingevolge een suggestie in de rechtsleer³⁵².

10.183. I.v.m. de voorgestelde § 3 dient te worden geattendeerd op de elders toegelichte algemene regeling betreffende de neerlegging van processtukken m.b.t. niet geregistreerde of teboekgestelde schepen³⁵³.

In de hier voorgestelde bepaling wordt niet meer gesproken over de “aantekening” in het register der neergelegde stukken, doch wel over de “neerlegging” in het register van neerlegging. Deze terminologie lijkt meer overeen te stemmen met de realiteit, aangezien de Scheepshypotheekbewaarder thans reeds overgaat tot “neerlegging” van het document³⁵⁴. Zodra het betrokken schip wordt geregistreerd of teboekgesteld, wordt het neergelegde document alsnog ingeschreven³⁵⁵.

10.184. Na rijp beraad en overleg met de Scheepshypotheekbewaarder is vooralsnog geen regeling opgenomen betreffende de tegenstelbaarheid van het beslag aan derden ingevolge inschrijving en betreffende de rechtsgevolgen van de neerlegging, welke laatste behoren te worden geregeld in de *lex registrationis*.

³⁵² Van Aerde ZOBB, 141, nr. 179.

³⁵³ Zie Blauwboek 3, 335, nr. 3.612-3.613.

³⁵⁴ De Latte, G., *Zakelijke rechten en hypotheek op schepen*, Mechelen, Kluwer, 2006, 26, nr. 67.

³⁵⁵ De Latte, G., *Zakelijke rechten en hypotheek op schepen*, Mechelen, Kluwer, 2006, 27, nr. 68.

B.1.13. ARTIKEL 10.13. NIEUW BESLAG OP HETZELFDE SCHIP

A) WETTEKST

10.185.

Artikel 10.13. Nieuw beslag op hetzelfde schip

Een reeds ter inschrijving aangeboden of ingeschreven bewarend beslag verhindert niet dat een nieuw beslag op hetzelfde schip wordt toegestaan.

Dit nieuwe beslag wordt ingeschreven overeenkomstig artikel 10.12.

B) TOELICHTING

10.186. Deze bepaling komt overeen met artikel 1473 Ger.W.

B.1.14. ARTIKEL 10.14. GELDIGHEIDSDUUR

A) WETTEKST

10.187.

Artikel 10.14. Geldigheidsduur

§ 1. Buiten het geval van schorsing bedoeld in § 2, geldt het beslag gedurende drie jaar te rekenen van de datum van de beschikking waarbij de machtiging tot beslag is verleend.

Bij het verstrijken van deze termijn:

1° houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben;

2° wordt van het beslag op een in België geregistreerd of teboekgesteld schip geen melding meer gemaakt in de getuigschriften die het Belgisch Scheepsregister afgeeft, tenzij de inschrijving is hernieuwd.

§ 2. De vordering over de zaak zelf schorst de in § 1 bepaalde termijn tot de dag waarop de eindbeslissing van de rechter niet meer vatbaar is voor gewone rechtsmiddelen. Deze schorsing heeft evenwel slechts plaats wanneer de vordering over de zaak zelf, voor het verstrijken van de geldigheidstermijn van het beslag, in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister ingeschreven is. Deze schorsing loopt ten einde bij het verstrijken van een termijn van drie jaren te rekenen van de inschrijving van de vordering, tenzij, vóór het verstrijken van die termijn, de inschrijving vernieuwd is voor een nieuwe termijn van drie jaar.

De vernieuwing geschiedt op voorlegging aan het Belgisch Scheepsregister van een verzoekschrift in twee exemplaren, houdende nauwkeurige aanduiding van de te vernieuwen inschrijving en van de oorzaak van de schorsing van de geldigheidsduur van het beslag.

Elke eindbeslissing die niet meer vatbaar is voor de gewone rechtsmiddelen en gewezen is op de vordering over de zaak zelf, wordt op verzoek van de meest gerede partij ingeschreven na de inschrijving van de vordering.

B) TOELICHTING

10.188. De voorgestelde § 1 stemt overeen met artikel 1474 Ger.W.

Na overleg met de Scheepshypotheekbewaarder en met het oog op de consistentie met andere bepalingen wordt in de voorgestelde bepalingen gewaagd van het “hernieuwen” i.p.v. het “vernieuwen”.

10.189. De geldigheidsduur van drie jaar is behouden, omdat die aansluit bij het gemeen beslagrecht³⁵⁶.

Een verkorting zou nochtans verdedigbaar zijn geweest met het oog op de belangen van de havens en nu, indien niet binnen korte tijd een borg of zekerheid is gesteld, er een aanzienlijke kans bestaat dat deze er nooit komt.

Belangrijk is dat de termijn van drie jaar voortaan loopt vanaf de dag van de machtigingsbeschikking. De dag van de inschrijving is geen geschikt tijdstip, omdat m.b.t. vreemde schepen alleen tot neerlegging wordt overgegaan, en de geldigheidsduur uiteraard identiek moet zijn t.a.v. Belgische en vreemde schepen. Uiteraard doet dit alles geen afbreuk aan het feit dat het beslag zelf pas daadwerkelijk wordt gelegd door de betekening van het beslagexploot.

10.190. In § 2 is artikel 1493 Ger.W. overgenomen. Deze verplaatsing bevordert de overzichtelijkheid en samenhang van de wetgeving.

B.5.15. ARTIKEL 10.15. VERZOEK TOT HERNIEUWING

A) WETTEKST

10.191.

Artikel 10.15. Verzoek tot hernieuwing

De schuldeiser die bewijst dat er gegronde redenen zijn om het beslag te handhaven, kan gemachtigd worden om het te hernieuwen.

De hernieuwing wordt gevraagd bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt ondertekend door een advocaat of gerechtsdeurwaarder.

Het verzoekschrift wordt, op straffe van verval, ten minste vijftien dagen vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van dat beslag, door een advocaat of gerechtsdeurwaarder ingediend bij de rechter die het beslag heeft toegestaan.

Op dit verzoekschrift wordt beschikt binnen de in artikel 1418 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn.

De beschikking die hernieuwing weigert, is niet vatbaar voor hoger beroep.

B) TOELICHTING

10.192. De hier voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1475 Ger.W.

³⁵⁶ Zie desbetreffend Delwaide SB, 228, nr. 193; Dirix-Broeckx, 307 e.v., nrs. 442 e.v.

10.193. In het derde lid wordt de omschrijving “op straffe van verval” verkozen, boven het in het huidige eerste lid gebezigde “op straffe van uitsluiting”. Deze wijziging ligt in lijn met de interpretatie die aan de huidige wettekst wordt gegeven³⁵⁷.

B.1.16. ARTIKEL 10.16. BESCHIKKING TOT HERNIEUWING

A) WETTEKST

10.194.

Artikel 10.16. Beschikking tot hernieuwing

**De beschikking waarbij de hernieuwing van het bewarend beslag wordt toegestaan, bevat de nauwkeurige opgave van het te hernieuwen bewarend beslag.
De rechter die de hernieuwing toestaat, bepaalt de duur ervan. De termijn gaat in op de dag waarop de inschrijving in het schepenregister hernieuwd wordt.**

B) TOELICHTING

10.195. De voorgestelde bepaling stemt overeen met artikel 1476 Ger.W.

B.1.17. ARTIKEL 10.17. BETEKENING VAN DE BESCHIKKING TOT HERNIEUWING

A) WETTEKST

10.196.

Artikel 10.17. Betekening van de beschikking tot hernieuwing

De beschikking waarbij de hernieuwing van het beslag wordt toegestaan, wordt aan de schuldenaar betekend. Zij wordt als niet bestaande beschouwd, indien de hernieuwing van de inschrijving niet gedaan is vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van het bestaande beslag.

De hernieuwing van de inschrijving gebeurt op overlegging aan het Belgisch Scheepsregister van een verzoekschrift in twee exemplaren, dat de te hernieuwen inschrijving nauwkeurig bepaalt en waarbij een door de gerechtsdeurwaarder ondertekend afschrift van het exploit van betekening en van de beschikking wordt gevoegd.

B) TOELICHTING

10.197. De voorgestelde bepaling komt overeen met artikel 1477 Ger.W.

10.198. In artikel 1477, tweede lid Ger.W. wordt bepaald dat de vernieuwing plaats heeft onder overlegging aan de bewaarder van twee exemplaren van het verzoekschrift met nauwkeurige aanduiding van de te vernieuwen inschrijving, samen met de uitgifte van de beschikking en van het exploit van betekening.

---

³⁵⁷ Zie Delwaide SB, 230-231, nr. 194; Van Aerde ZOBB, 142, nr. 181.

De bepaling lijkt op het eerste gezicht niet zo duidelijk aangezien de “vernieuwing” waarvan sprake zowel betrekking kan hebben op de vernieuwing van het bewarend beslag als op de vernieuwing van de inschrijving³⁵⁸. Bij nader toezien blijkt dat de bedoelde “vernieuwing” de vernieuwing van de inschrijving in het schepenregister is³⁵⁹. In de hier voorgestelde redactie wordt duidelijk gemaakt dat het gaat om de “hernieuwing van de inschrijving”.

B.1.18. ARTIKEL 10.18. INSCHRIJVING VAN VERVREEMDINGS- OF HYPOTHEEKAKTEN

A) WETTEKST

10.199.

Artikel 10.18. Inschrijving van vervreemdings- of hypotheekakten

Een in een schepenregister ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving aangeboden beslag verhindert niet dat vervreemdings- of hypotheekakten later worden ingeschreven, ongeacht hun datum; die akten kunnen echter tegen de beslagleggende schuldeisers niet worden ingeroepen, zolang de inschrijving van het beslagexploot niet vervallen is.

B) TOELICHTING

10.200. Op grond van het huidige artikel 1478 Ger.W. verhindert een ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving aangeboden beslag niet dat vervreemdings- of hypotheekakten later worden ingeschreven of overgeschreven.

In tegenstelling tot de grondhypotheekbewaring bestaan in de scheepshypotheekbewaring de formaliteiten van overschrijving en randmelding niet³⁶⁰. In artikel 1478 Ger.W. wordt bijgevolg verkeerdelijk melding gemaakt van de overschrijving van vervreemdings- of hypotheekakten³⁶¹.

Om deze reden wordt in het voorgestelde artikel niet aan overschrijving gerefereerd, en wordt enkel nog melding gemaakt van inschrijving.

10.201. Voorts bepaalt artikel 1478 Ger.W. dat “[e]n ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving aangeboden beslag” niet verhindert dat vervreemdings- of hypotheekakten later worden ingeschreven. Het bewarend beslag hoeft bijgevolg nog niet door het Belgisch Scheepsregister ingeschreven zijn. Het is voldoende dat het bewarend beslag door de beslaglegger behoorlijk ter inschrijving is aangeboden. De term “behoorlijk” betekent dat het niet volstaat om het beslagexploot zo maar aan te bieden. Het beslag zal moeten worden aangeboden overeenkomstig hetgeen bepaald is in de hierboven toegelichte artikelen 10.12 en 10.13³⁶².

---

³⁵⁸ Bovendien wordt de term “bewaarder” in het Gerechtelijk Wetboek ongelukkigerwijze in twee verschillende betekenissen gebruikt: nu eens refererend aan de bewaarder van het schip, dan weer aan de Scheepshypotheekbewaarder.

³⁵⁹ Vgl. Delwaide SB, 231, nr. 196.

³⁶⁰ De Latte, G., *Zakelijke rechten en hypotheeken op schepen*, Mechelen, Kluwer, 2006, 7, nr. 20.

³⁶¹ Aeby, F. en Deceuninck, A., *Het binnenschip als rechtsobject*, Antwerpen, Lloyd, 1979, 53, nr. 56.

³⁶² Vgl. Van Aerde ZOBB, 137, nr. 175.

B.1.19. ARTIKEL 10.19. VERVREEMDING NA INSCHRIJVING

A) WETTEKST

10.202.

Artikel 10.19. Vervreemding na inschrijving

De vervreemding die plaats heeft nadat het scheepsbeslag is ingeschreven in een schepenregister, of behoorlijk ter inschrijving is aangeboden, kan worden uitgevoerd indien de verkrijger, vóór de dag bepaald voor de toewijzing, het vereiste geld in consignatie heeft gegeven tot betaling van kapitaal en toebehoren van de opeisbare bedragen verschuldigd aan de hypothecaire schuldeisers die ingeschreven zijn, de bevoorrechte schuldeisers die verzet doen en de schuldeisers van wie het beslag is ingeschreven.

Onverminderd de artikelen 3.49 en 3.74, § 1, mogen alle belanghebbenden evenwel overeenkomen dat het in consignatie te geven bedrag gelijk zal zijn aan de prijs die voor de verkrijging betaald is.

In onderlinge overeenstemming tussen alle partijen kunnen de in het eerste en tweede lid bedoelde bedragen in bewaring worden gegeven bij een door beide partijen gekozen financiële instelling. Indien partijen het niet over de te kiezen financiële instelling eens raken wordt het bedrag in bewaring gegeven bij de Deposito- en Consignatiekas.

Indien de aldus gestorte gelden geleend zijn, hebben de uitleners slechts hypotheek na de schuldeisers die op het tijdstip der vervreemding waren ingeschreven.

B) TOELICHTING

10.203. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1479 Ger.W., dat op gebrekkige wijze is geredigeerd³⁶³.

Het eerste lid van het geldende wetsartikel bepaalt:

De aldus gedane vervreemding kan worden uitgevoerd, indien de verkrijger, vóór de dag bepaald voor de toewijzing, het vereiste geld in consignatie heeft gegeven tot betaling van kapitaal en toebehoren van de opeisbare bedragen verschuldigd aan de hypothecaire schuldeisers die ingeschreven zijn of van wie het beslag is ingeschreven, of aan de schuldeisers die verzet doen.

Vooreerst is de verwijzing naar “[d]e aldus gedane vervreemding” op het eerste gezicht niet duidelijk. Klaarblijkelijk gaat het om de vervreemding die plaats heeft nadat het bewarend scheepsbeslag is ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving is aangeboden³⁶⁴. De bedoelde vervreemding is m.a.w. de in artikel 1478 Ger.W. bedoelde vervreemding.

10.204. Vervolgens is onduidelijk wie in de zin van artikel 1479 Ger.W. “de hypothecaire schuldeisers die ingeschreven zijn of van wie het beslag is ingeschreven” en “de schuldeisers die verzet doen” zijn.

³⁶³ Zie Delwaide SB, 235, nr. 197.

³⁶⁴ Zie Delwaide SB, 233, nr. 197.

In deze redactie werd ten onrechte geen rekening gehouden met de niet-hypothecaire en niet-bevoorrechte schuldeisers die beslag hebben gelegd en dat beslag behoorlijk ter inschrijving hebben aangeboden³⁶⁵.

In dit verband stelde Koninklijk Commissaris Van Reepinghen overigens³⁶⁶:

De tekst van artikel 1479 komt voort uit artikel 8 van de wet van 1908 dat toelaat aan de koper, de sommen in bewaring te geven die voldoende zijn om in hoofdsom en toebehoren de sommen te voldoen die verschuldigd zijn aan de ingeschreven schuldeisers alsook aan de beslagleggers die hun beslag hebben laten inschrijven.

De voorgestelde nieuwe regeling brengt in deze problematiek meer duidelijkheid.

De niet-bevoorrechte en niet-hypothecaire schuldeisers die geen beslag hebben gelegd worden niet beschermd tegen de vervreemding: door nog geen beslag te leggen, dragen zij het risico dat een bestanddeel uit het vermogen van hun schuldenaar verdwijnt vooraleer zij hun vordering ten uitvoer leggen.

Het weze opgemerkt dat het geconsigneerde bedrag voldoende moet zijn om *al* de bedoelde schuldeisers in hoofdsom, interesten en kosten te betalen³⁶⁷. Dit was tot nu toe, gelet op het gebruik van het woordje “of” in het eerste lid van artikel 1479 Ger.W., niet geheel duidelijk.

10.205. Ingevolge het voorgestelde derde lid wordt de keuze van de instelling waarbij de gelden kunnen worden gestort overgelaten aan de partijen. De onder het huidige recht voorziene storting bij de Nationale Bank is immers niet gunstig nu de creditsaldi van de rekeningen aldaar ten gunste van de houder geen interest zouden opbrengen³⁶⁸.

In de nieuwe regeling is daarom voorgesteld dat partijen in onderling overleg een financiële instelling kunnen aanduiden bij wie het bedrag zal worden geconsigneerd. Indien de partijen het over de aan te wijzen financiële instelling niet eens raken, heeft de verkrijger van het schip het recht om het bedrag in bewaring te geven bij de Deposito - en Consignatiekas.

10.206. Het vierde lid is volkomen logisch³⁶⁹ en werd daarom zonder wijzigingen uit artikel 1479 Ger.W. overgenomen.

B.1.20. ARTIKEL 10.20. VORDERINGEN TOT DOORHALING

A) WETTEKST

10.207.

Artikel 10.20. Vorderingen tot doorhaling

§ 1. De eis tot doorhaling of vermindering van de inschrijving van het beslag, als hoofdvordering ingesteld, wordt gebracht voor de rechtbank van koophandel te Antwerpen.

³⁶⁵ Van Aerde ZOBB, 138-139, nr. 178; zie ook Delwaide SB, 234-235, nr. 197.

³⁶⁶ *Parl. St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 329.

³⁶⁷ Van Aerde ZOBB, 137-138, nr. 176.

³⁶⁸ Aldus Delwaide SB, 235-236, nr. 197.

³⁶⁹ Delwaide SB, 236, nr. 197.

De rechtsvorderingen tegen de schuldeisers, waartoe de inschrijvingen aanleiding kunnen geven, worden ingesteld door dagvaarding aan hun persoon, of aan de laatste in het register vermelde gekozen woonplaats, en zulks niettegenstaande het overlijden, hetzij van de schuldeisers, hetzij van hen bij wie zij woonplaats hebben gekozen.

§ 2. De rechtbank moet de doorhaling bevelen, wanneer de inschrijving gedaan is zonder grond te zijn op de wet of op een titel, of wanneer zij geschied is krachtens een titel die hetzij onregelmatig, hetzij vervallen of gekweten was, of wanneer de scheepsvoorrechten of scheepshypotheek op wettelijke wijze zijn teniet gegaan.

B) TOELICHTING

10.208. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1480 Ger.W., waarin wordt bepaald dat de artikelen 94 van 95 van de Hypotheekwet van toepassing zijn.

Artikel 94 Hyp.W. bepaalt:

De eis tot doorhaling of vermindering, als hoofdvordering ingesteld, wordt gebracht voor de rechtbank van de plaats waar de inschrijving gedaan is.

De overeenkomst tussen de schuldeiser en de schuldenaar aangegaan om in geval van geschil de eis voor een door hen bepaalde rechtbank te brengen, zal echter tussen hen worden nagekomen.

De rechtsvorderingen tegen de schuldeisers, waartoe de inschrijvingen aanleiding kunnen geven, worden ingesteld door dagvaarding aan hun persoon, of aan de laatste in het register vermelde gekozen woonplaats; en zulks niettegenstaande het overlijden, hetzij van de schuldeisers, hetzij van hen bij wie zij woonplaats hebben gekozen.

Artikel 95 Hyp.W. luidt:

De rechtbanken moeten de doorhaling bevelen, wanneer de inschrijving gedaan is zonder grond te zijn op de wet of op een titel, of wanneer zij geschied is krachtens een titel die hetzij onregelmatig, hetzij vervallen of gekweten was, of wanneer de rechten van voorrecht of hypotheek op wettelijke wijze zijn teniet gegaan.

Conform een algemene wetgevingstechnische optie³⁷⁰ worden de in scheepvaartzaken toepasselijke bepalingen van de Hypotheekwet in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek geïntegreerd.

Dit gebeurt ook alhier, maar wel afgestemd op de corresponderende bepalingen i.v.m. de openbaarheid van rechten op schepen (inz. art. 3.100), en rekening houdend met de uniciteit en de vestiging in Antwerpen van het Belgisch Scheepsregister. In dit licht is een keuze van de territoriaal bevoegde rechter, zoals mogelijk gemaakt in artikel 94, tweede lid Hyp.W., hier niet aan de orde.

10.209. Het vonnis dat de doorhaling van de inschrijving van het beslag beveelt, wordt in het schepenregister ingeschreven³⁷¹.

---

³⁷⁰ Zie inz. Blauwboek 3.

³⁷¹ De Latte, G., *Zakelijke rechten en hypotheek op schepen*, Mechelen, Kluwer, 2006, 22, nr. 54; vgl. Verstrepen, W., "Het bewarend beslag op zee- en binnenschepen (Slot)", *Jura Falconis* 1988-89, (191), 209, waar wordt gesteld dat de doorhaling gebeurt door "kantmelding". De formaliteiten van overschrijving en kantmelding bestaan in de scheepshypotheekbewaring echter niet.

B.1.21. ARTIKEL 10.21. OPHEFFING

A) WETTEKST

10.210.

Artikel 10.21. Opheffing

De rechter binnen wiens rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, verleent opheffing van het beslag, wanneer voldoende borgtocht of zekerheid is gesteld, behalve ingeval het beslag werd gelegd ter zake van een zeevordering bedoeld onder o) of p) van artikel 10.1, 1°; in dat geval kan de rechter de bezitter van het schip, wanneer deze voldoende borgtocht of andere zekerheid stelt, toestaan de exploitatie van het schip voort te zetten of kan hij het beheer van dat schip tijdens de duur van het beslag anderszins regelen.

Bij gebreke van overeenstemming tussen partijen over de genoegzaamheid van de borgtocht of de zekerheid stelt de rechter de aard en het bedrag daarvan vast.

Het verzoek tot opheffing van het beslag tegen een zodanige zekerheidstelling kan niet worden uitgelegd als een erkenning van aansprakelijkheid en evenmin als een afstand van het voordeel van de wettelijke beperking van de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar.

B) TOELICHTING

10.211. De voorgestelde bepaling is de overname, in een gereviseerde Nederlandse vertaling, van artikel 5 van het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Een nadere normering van de zekerheden is niet vereist en komt overigens blijkbaar ook niet in andere wetgevingen voor³⁷².

De toepassing van de gemeenrechtelijke regelen inzake kantonnement wordt niet uitgesloten.

B.1.22. ARTIKEL 10.22. RECHTSMACHT TEN GRONDE

A) WETTEKST

10.212.

Artikel 10.22. Rechtsmacht ten gronde

§ 1. Ingeval Verordening (EG) Nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van toepassing is, zijn de Belgische rechters bovendien bevoegd om uitspraak te doen in het bodemgeschil op voorwaarde dat:

1° in België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd; en

2° de eiser zijn woonplaats of zijn hoofdzetel heeft in België, de zeevordering is ontstaan in België, de zeevordering is ontstaan tijdens een reis tijdens welke het beslag gelegd is, de vordering voortvloeit uit een aanvaring of uit omstandigheden bedoeld in artikel [...], de schuldvordering is ontstaan ter zake van berging, of de schuldvordering is verzekerd door een scheepshypotheek of een scheepsverband op het schip waarop beslag is gelegd.

³⁷² Zie evenwel *infra*, nr. 10.215.

Ingeval Verordening (EG) Nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken niet van toepassing is, zijn de Belgische rechters bevoegd om uitspraak te doen in het bodemgeschil in alle gevallen waarin België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd.

De vorige leden gelden onverminderd de rechtsmacht die de Belgische rechters ontlenen aan andere toepasselijke regelen.

§ 2. Indien in België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd maar de Belgische rechters geen rechtsmacht hebben om in het bodemgeschil uitspraak te doen, moet de borgtocht of andere zekerheid, welke overeenkomstig artikel 10.21 gesteld moet worden om opheffing van het bewarend beslag te verkrijgen, de uitvoerbaarheid waarborgen van alle veroordelingen die later mochten worden uitgesproken door de rechter die bevoegd is om te beslissen in het bodemgeschil; de beslagrechter stelt de termijn vast waarbinnen de eiser een vordering voor de bevoegde rechter moet instellen.

§ 3. Indien de overeenkomsten tussen partijen hetzij een beding tot toekenning van bevoegdheid aan een andere rechter, hetzij een scheidsrechterlijk beding inhouden, kan de beslagrechter een termijn bepalen waarbinnen de beslaglegger zijn vordering ten gronde moet instellen.

§ 4. Indien de rechtsvordering in de gevallen bedoeld in § 2 en 3 niet binnen de aldus vastgestelde termijn wordt ingesteld, kan de verweerder de opheffing van het beslag of de teruggave van de gegeven waarborg vorderen.

§ 5. Dit artikel vindt geen toepassing op de gevallen bedoeld in de Herziene Rijnvaartakte van 17 oktober 1868.

B) TOELICHTING

10.213. De voorgestelde bepaling berust op artikel 7 van het Scheepsbeslagverdrag 1952.

10.214. Artikel 7 (1) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 bepaalt dat de rechter in bepaalde gevallen bevoegd is om kennis te nemen van de vordering ten gronde (*arresto fundatur jurisdictionis*). Vooreerst kan de rechter van het land waarin het beslag werd gelegd overeenkomstig deze verdragsbepaling kennis nemen van de vordering ten gronde *indien de nationale wet hem deze bevoegdheid toekent*. Daarnaast voorziet artikel 7 (1) nog in zes specifieke bevoegdheidsgronden krachtens welke de rechter van het land waarin het bewarend beslag werd gelegd, *krachtens de verdragstekst zelf*, in ieder geval bevoegd is.

Vroeger werd verdedigd dat de Belgische rechter, ingeval het beslag in België was gelegd, steeds bevoegd was om van het geschil ten gronde kennis te nemen op grond van artikel 635, 5° Ger.W.³⁷³. Deze bepaling werd m.n. beschouwd als een in artikel 7 (1) van het

³⁷³ Art. 635 Ger.W. bepaalde:

Vreemdelingen kunnen hetzij door een Belg, hetzij door een vreemdeling, voor de rechtbanken van het rijk worden gedagvaard in de volgende gevallen:

[...]

5° indien het gaat om vorderingen in het rijk ingesteld tot geldigverklaring of opheffing van een derden-beslag of om enige andere voorlopige of bewarende maatregel;

[...]

Zie uitvoerig Van Aerde ZOBB, 156 e.v., nrs. 200 e.v., en de verwijzingen aldaar; vgl. Delwaide SB, 179-180, nr. 167; zie bijv. Kh. Antwerpen 19 november 1987, *Eur. Vervoer*. 1988, 477.

Scheepsbeslagverdrag 1952 bedoelde nationale wet. N.a.v. de invoering van het WIPR werd artikel 635, 5° Ger.W. echter opgeheven.

Heden dient i.v.m. de betrokken aangelegenheid rekening te worden gehouden met de regeling van de rechtsmacht opgenomen in de Brussel I-Verordening.

Artikel 71.1 van deze Verordening bepaalt:

Deze verordening laat onverlet de verdragen waarbij de lidstaten partij zijn en die, voor bijzondere onderwerpen, de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen regelen.

In principe laat de Brussel I-Verordening de bevoegdheidsregeling van artikel 7 (1) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 dus onverlet, althans wat de rechtstreeks in deze verdragsbepaling omschreven bevoegdheidsgronden betreft. Wat de door dezelfde bepaling toegekende nationale beleidsruimte betreft, lijkt echter te moeten worden aangenomen dat deze door de Brussel I-Verordening op Europees niveau is uitgeput³⁷⁴, zodat de nationale wetgever zich van een eigen verdere benutting ervan dient te onthouden.

In het licht van het voorgaande heeft de hier voorgestelde bepaling een dubbele strekking.

Ten eerste bevestigt zij de gelding van de bijzondere, in artikel 7 (1) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 zelf bepaalde bevoegdheidsgronden, welke bovenop de regeling van de Brussel I-Verordening komen.

Ten tweede creëert zij in hoofde van de Belgische rechters bovendien een algemene, op nationaal recht gestoelde bevoegdheid ingeval van beslag in België, voor de niet door de Brussel I-Verordening beheerste gevallen.

Omwille van de duidelijkheid van de wettekst en om de diverse hypotheses en rechtsmachtgronden te kunnen onderscheiden wordt in de voorgestelde bepaling uitdrukkelijk naar de Brussel I-Verordening verwezen. Deze verwijzing geldt uiteraard onverminderd de algemene voorrang van supra- en nationaal recht, welke in algemene zin wordt bevestigd in artikel 2.3 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek. Zo de Brussel I-Verordening zou worden vervangen, dient de tekst te worden gelezen als een verwijzing naar de vervangende regeling.

10.215. De voorgestelde § 2 mag niet worden gelezen alsof de aldaar aan de zekerheid gestelde eisen niet zouden gelden in de gevallen waarin de Belgische rechter wél rechtsmacht bezit.

---

³⁷⁴ Over het statuut van de Brussel I-Verordening, vgl. Berlingieri, 436, nr. 18.69; vgl. ook *ibid.*, 433-434, nr. 18.62.

B.1.23. ARTIKEL 10.23. ANDERE VORDERINGSRECHTEN EN VOLGRECHTEN

A) WETTEKST

10.216.

Artikel 10.23. Andere vorderingsrechten en volgrechten

Geen enkele bepaling van deze Onderafdeling mag worden geacht een vorderingsrecht te scheppen dat, afgezien van de bepalingen van deze Onderafdeling, niet zou bestaan volgens de wet die de rechter, bij wie het geding aanhangig is, moet toepassen.

Deze Onderafdeling kent aan de eiser geen enkel volgrecht toe waarin niet is voorzien door de in het vorige lid bedoelde wet of door de bepalingen inzake scheepszekerheidsrechten.

B) TOELICHTING

10.217. De voorgestelde bepaling berust op artikel 9 van het Scheepsbeslagverdrag 1952.

B.2. BESLAG OP BINNENSCHEPEN

B.2.1. ARTIKEL 10.24. GRONDVEREISTEN

A) WETTEKST

10.218.

Onderafdeling 2 – Beslag op binnenschepen

Artikel 10.24. Grondvereisten

Op een binnenschip kan uitsluitend bewarend beslag worden gelegd indien is voldaan aan de grondvereisten bepaald in Hoofdstuk I van Titel II van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek.

B) TOELICHTING

10.219. De voorgestelde bepaling expliciteert dat bewarend beslag op binnenschepen wordt beheerst door de algemene bepalingen betreffende het bewarend beslag, welke zijn beschreven in de artikelen 1413 e.v. Ger.W. Vereist zijn m.n. machtiging door de rechter, vervat in een veroordelend vonnis of in een verlov wegens een schuldvordering die zeker en opeisbaar is, en vaststaande of vatbaar voor een voorlopige raming. M.b.t. binnenschepen is de allegatie van een zeevordering m.a.w. noch een noodzakelijk, noch een voldoende grondvereiste³⁷⁵.

---

³⁷⁵ Zie reeds *supra*, nrs. 10.61-62.

B.2.2. ARTIKEL 10.25. PROCEDURE

A) WETTEKST

10.220.

Artikel 10.25. Procedure

Op het bewarend beslag op binnenschepen zijn de artikelen 10.2, 10.4, § 2 tot 5, 10.8, 10.9, 10.10, 10.11, 10.12, 10.13, 10.14, 10.15, 10.16, 10.17, 10.18, 10.19, 10.20 en 10.21 van overeenkomstige toepassing.

B) TOELICHTING

10.221. Zoals hierboven uiteengezet³⁷⁶, bestaat over de vraag welke bepalingen van het Hoofdstuk van het Gerechtelijk Wetboek over bewarend beslag op zee- en binnenschepen precies op binnenschepen van toepassing zijn enige verwarring.

De voorgestelde bepaling creeert ter zake duidelijkheid. De op binnenschepenbeslag toepasselijke bepalingen zijn inz. de procedurele bepalingen. De op het Scheepsbeslagverdrag 1952 berustende bepalingen gelden in principe alleen voor zeeschepen.

B.3. BESLAG OP SCHEEPSTOEBEHOREN OF ANDERE GOEDEREN AAN BOORD

B.3.1. ARTIKEL 10.26. GRONDVEREISTEN

A) WETTEKST

10.222.

Onderafdeling 3 – Beslag op sloopstoebehoren en andere zaken aan boord

Artikel 10.26. Grondvereisten

Op sloopstoebehoren en andere goederen die zich aan boord van een sloop bevinden kan bewarend beslag worden gelegd overeenkomstig het Gerechtelijk Wetboek. Het beslagexploot wijst de goederen aan waarop bewarend beslag wordt gelegd.

B) TOELICHTING

10.223. De voorgestelde Onderafdeling, die bestaat uit de artikelen 10.26 en 10.27 en volledig nieuw is, heeft een dubbele doelstelling.

Met het oog op de rechtszekerheid bevestigt zij in artikel 10.26 ten eerste de principemogelijkheid van bewarend beslag op sloopstoebehoren, i.h.b. bunkers, en op andere goederen die zich aan boord bevinden. Zoals hierboven uiteengezet³⁷⁷, komt deze vorm van bewarend beslag, niettegenstaande een weifelende rechtsleer, in de praktijk regelmatig voor. Het hier voorgestelde

---

³⁷⁶ Zie *supra*, nr. 10.59.

³⁷⁷ Zie *supra*, nrs. 10.52 en 54.

artikel bevestigt dat bewarend beslag op sloopstoebehoren mogelijk is, en wordt geregeld door de gemeenrechtelijke bepalingen inzake het bewarend beslag³⁷⁸.

Ten tweede tracht de voorgestelde regeling, in het hieronder toegelichte artikel 10.27, het beslag op sloopstoebehoren te verzoenen met de geest van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en inz. met de vrijheid van sloopvaart. M.b.t. zeeschepen dient inz. te worden vermeden dat het beslag op sloopstoebehoren een mogelijkheid wordt om het regime van het Scheepsbeslagverdrag (en inz. de erin neergelegde beperking van het beslag tot zeevorderingen) te omzeilen of te ontduiken³⁷⁹. In het licht van deze doelstelling bevat de voorgestelde bepaling een regeling die toelaat het sloop van de gevolgen van beslag op sloopstoebehoren te bevrijden. Die regeling is geïnspireerd door hierboven besproken rechtspraak³⁸⁰ en komt in de plaats van de gemeenrechtelijke regeling van het kantonnement vervat in de basisartikelen 1403 en 1407 Ger.W.

B.3.1. ARTIKEL 10.27. BEWAARGEVING VAN HET BESLAGENE

A) WETTEKST

4.224.

Artikel 10.27. Bewaargeving van het beslagene

§ 1. Ingeval het artikel 10.26 bedoelde beslag de afvaart van het sloop belet of kan beletten, kan de sloopseigenaar, de reder en de sloopgebruiker in elke stand van het geding het beslagene in bewaring geven of doen geven bij een erkende of aangestelde sekwester.

Te dien einde wendt de sloopseigenaar, reder of sloopgebruiker zich tot de beslagrechter, die bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden het beslagene in bewaring wordt gegeven.

§ 2. Om de in § 1 bedoelde bewaargeving kan eveneens worden verzocht door iedere andere belanghebbende. Alsdan gaat de beslagrechter na of de bewaargeving verantwoord is in het licht van de omstandigheden.

§ 3. Ingeval het in artikel 10.26 bedoelde beslag soortgoederen betreft, en indien het beslag de afvaart van het sloop belet of kan beletten, kan iedere belanghebbende, in de plaats van de beslagen of de in beslag te nemen goederen, eenzelfde hoeveelheid goederen, met dezelfde kenmerken en van dezelfde hoedanigheid, in bewaring geven of doen geven bij een erkende of aangestelde sekwester.

De belanghebbende wendt zich te dien einde tot de beslagrechter die bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden de goederen in bewaring worden gegeven. De beslagrechter gaat in het bijzonder na of de hoeveelheid, de kenmerken en de hoedanigheid van de aangeboden goederen overeenstemmen met de hoeveelheid, de kenmerken en de hoedanigheid van de beslagen of te beslagen goederen.

Eens de aangeboden goederen overeenkomstig de door de beslagrechter bepaalde wijze en voorwaarden in bewaring werden gegeven, zijn de oorspronkelijk beslagen of de in beslag te nemen goederen van rechtswege bevrijd. Vanaf dat ogenblik rust het beslag van rechtswege op de in bewaring gegeven goederen.

³⁷⁸ Zie desbetreffend *supra*, nr. 10.55.

³⁷⁹ Zie *supra*, nr. 10.54.

³⁸⁰ Zie *supra*, nr. 10.56.

§ 4. Ingeval het in artikel 10.26 bedoelde beslag soortgoederen betreft, en indien het beslag de afvaart van het schip belet of kan beletten, kan iedere belanghebbende de in beslag genomen goederen met toelating van de beslagrechter bevrijden of het beslag erop verhinderen door in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester een bedrag in bewaring te geven, dat ten hoogste de waarde van de beslagen of te beslagen goederen vertegenwoordigt en in geen geval het bedrag van de schuld in hoofdsom, intresten en kosten mag overstijgen.

De beslagrechter stelt de waarde van de beslagen of te beslagen goederen vast, en bepaalt aan de hand daarvan het in bewaring te geven bedrag. De beslagrechter bepaalt eveneens op welke wijze en onder welke voorwaarden het bedrag in bewaring moet worden gegeven.

Eens het bedrag in bewaring werd gegeven, zijn de oorspronkelijk beslagen of de in beslag te nemen goederen van rechtswege bevrijd. Vanaf dat ogenblik rust het beslag van rechtswege op het in bewaring gegeven bedrag.

§ 5. Zodra er ingevolge de toepassing van § 1, 2, 3 of 4 geen beslagen goederen meer aan boord van het schip zijn, is het schip in alle geval vrij om af te varen.

§ 6. De voorgaande paragrafen gelden onverminderd het recht tot kantonnement overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

B) TOELICHTING

10.225. De voorgestelde bepaling beoogt alle in het geding zijnde belangen te verzoenen, en inz. de kantonnementsregeling in lijn te brengen met de bijzondere beslagregeling van het Scheepsbeslagverdrag 1952 en het belang van vrije scheepvaart. De afwijking van het gemeen recht is dus ten volle verantwoord.

10.226. M.b.t. de voorgestelde § 1 dient aangestipt dat de scheepseigenaar, de reder of de exploitant een *absoluut* recht hebben om de goederen in bewaring te geven of te doen geven. Een voorafgaande toelating door de beslagrechter is niet vereist. Wel zal de initiatiefnemer zich tot de beslagrechter moeten wenden teneinde de modaliteiten van de bewaargeving te laten bepalen.

Dit absoluut recht bestaat niet in het geval bedoeld in § 2.

10.227. De voorgestelde § 3 is geïnspireerd door hierboven behandelde rechtspraak³⁸¹.

De ratio van de mogelijkheid tot het in bewaring geven van eenzelfde hoeveelheid soortgoederen met dezelfde kenmerken en van dezelfde hoedanigheid ligt in de economische noden van de scheepsexploitatie. Het leegpompen van de tanks om ze onmiddellijk nadien terug te vullen is beheersmatig een weinig zinvolle operatie die alleen maar tijd, moeite en geld kost. Het ligt voor de hand om dezelfde hoeveelheid brandstof als die zich in de bunkertanks bevindt aan te kopen en op een andere plaats op te slaan. Deze brandstof kan dan op eenvoudige wijze door de sekwester worden bewaard, en de kans op bedrieglijke wegmaking wordt aanzienlijk verminderd. De sekwester zal de brandstof ook gemakkelijker zelf in bewaring kunnen nemen, aangezien hij ze rechtstreeks bij zich kan laten leveren.

Terwijl krachtens § 1 enkel de scheepseigenaar, de reder of de scheepsgebruiker het goed in bewaring kan geven, kan overeenkomstig § 3 iedere belanghebbende een equivalent goed ter

---

³⁸¹ Zie *supra*, nr. 10.56.

bewaring aanbieden. De ratio is dat verschillende personen bij het kunnen afvaren van het schip belang kunnen hebben.

Vanaf het ogenblik dat het equivalent soortgoed in bewaring is gegeven zullen de oorspronkelijk beslagen goederen bevrijd zijn. Het beslag zal vanaf dat ogenblik, en van rechtswege, betrekking hebben op de in bewaring gegeven goederen.

10.228. Door de voorgestelde wordt geen *recht* ingevoerd om een bedrag dat gelijk is aan de waarde van de brandstof te kantonneren. Overeenkomstig § 4 dient de beslagrechter te oordelen of dergelijke maatregel, gelet op alle omstandigheden, aangewezen is.

Het kantonnement kan worden gevraagd door elke belanghebbende partij. Ook hier gaat het niet om een absoluut recht. De toelating moet aan de rechter worden gevraagd. De rechter houdt bij zijn beoordeling rekening met alle relevante omstandigheden, zoals de situatie van de partijen, de waarde van het goed, de mogelijkheid om het goed op een eenvoudige wijze in bewaring te geven, de algemene economische toestand welke van invloed is op de waarde van het goed, enz.

10.229. De voorgestelde § 5 bepaalt dat indien op het scheepstoebehoren geen bewarend beslag meer rust, het schip alleszins vrij is om af te varen.

Deze regel geldt onverlet, enerzijds, de vraag of bewarend beslag op scheepstoebehoren van rechtswege resulteert in een immobilisatie van het schip, en, anderzijds, de mogelijke gelding van beslag op of aanhouding van het schip zelf.

10.230. De voorgestelde § 6 behoeft geen verdere commentaar.

3. UITVOEREND SCHEEPSBESLAG

A. HUIDIGE REGELING

A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN

10.231. De regels inzake het uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen zijn thans neergelegd in de artikelen 1545 tot 1559 Ger.W.. Deze bepalingen vormen samen Hoofdstuk V van Titel III van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek, waarvan de tekst luidt:

HOOFDSTUK V. Uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen

Artikel 1545

Behoudens de bepalingen van dit hoofdstuk, wordt uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen gedaan overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk II van deze titel.

Artikel 1546

*Het bevel dat voorafgaat aan het beslag bevat opgave van het verschuldigde bedrag en van het schip waarop, bij niet-betaling beslag zal worden gelegd.
Het schip wordt aangeduid met zijn naam, soort, tonnemaat en soort van beweegkracht.*

Artikel 1547

*Het bevel wordt gedaan aan de persoon van de schuldenaar of aan zijn woonplaats.
Indien het een zeevordering of een door een scheepsvoorrecht gewaarborgde schuldvordering betreft en indien het in beslag te nemen schip een zeeschip is, kan het bevel aan de kapitein worden betekend.
Heeft de deurwaarder niet met de kapitein kunnen spreken, dan kan het bevel worden betekend aan een van de officieren die zich aan boord bevinden en, bij ontstentenis van dezen, aan de waterschout.*

Artikel 1548

Is het schip geen eigendom van de schuldenaar, dan wordt het bevel bovendien betekend aan de eigenaar of aan de agent van de eigenaar van het schip, wanneer hij zijn kantoor in de haven heeft.

Artikel 1549

*Het beslag mag dadelijk na de vervulling van de formaliteiten van het bevel worden gelegd.
Laat de schuldeiser meer dan een jaar verstrijken na het bevel, dan is hij ertoe gehouden dit te vernieuwen alvorens beslag te leggen.*

Artikel 1550

*Het beslag wordt onvernijld betekend aan de kapitein of, zo deze er niet is, aan de persoon die belast is met de bewaring van het schip.
Het wordt bovendien binnen drie dagen betekend aan de eigenaar en aan de schuldenaar, indien het in beslag genomen schip zijn eigendom niet is.
Heeft de eigenaar zijn woonplaats niet in het rechtsgebied van de rechtbank waar het schip ligt gemeerd, dan kunnen de betekening van het beslag, exploit en alle latere dagvaardingen en betekeningen hem worden gedaan in de persoon van de kapitein of van diegene die de kapitein vertegenwoordigt.*

Artikel 1551

Het exploit van beslaglegging bevat, buiten de in artikel 1389 bepaalde vermeldingen, de beknopte beschrijving van het in beslag genomen vaartuig.

Is het beslag gedaan bij een van het bevel onderscheiden exploit, dan wordt zulks in het proces-verbaal van beslaglegging nader vermeld.

De deurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaarder van het in beslag genomen schip aanstellen.

Artikel 1552

Tenzij het beslag volgt op een behoorlijk ingeschreven bewarend beslag, wordt het exploit van beslaglegging overeenkomstig de artikelen 1472, 1473 en 1474 ingeschreven in het scheepsregister dat op het hypotheekkantoor wordt gehouden.

Voor de inschrijvingen en haar gevolgen gelden de artikelen 1478 tot 1480.

Is het schip echter niet in België teboekgesteld, dan wordt het exploit aangezegd aan de bewaarder der scheepshypotheken.

Artikel 1553

Binnen acht dagen na de inschrijving van het exploit van beslaglegging of van de aanzegging van dit exploit indien het schip niet in België is teboekgesteld of, indien er een voorafgaand bewarend beslag is verricht, binnen acht dagen na het bevel bedoeld in artikel 1497, wordt bij de rechter een verzoekschrift ingediend tot het aanstellen van een openbare of ministeriële ambtenaar die met de verkoop zal worden belast.

In zijn beschikking wijst de rechter de plaats aan waar de verkoop zal geschieden en regelt hij de bekendmaking.

De rechter kan ook op verzoekschrift van een betrokken partij gelasten dat er, zelfs in het buitenland, tot de verkoop zal overgegaan worden door een scheepsmakelaar. In dit geval bepaalt hij de voorwaarden voor de verkoop.

Artikel 1554

In de verkoopsvoorwaarden, opgemaakt door de openbare of ministeriële ambtenaar, worden de plaats, de dag en het uur van de verkoop aangegeven.

Artikel 1555

Vijftien dagen vóór de verkoop worden door de aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar bij deurwaardersexploit aangemaand de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, de eigenaar van het schip indien hij niet schuldenaar is, de ingeschreven en verzetdoende schuldeisers, hetzij aan de in hun inschrijving gekozen woonplaats, hetzij aan hun woonplaats, hetzij aan hun maatschappelijke zetel, om inzage te nemen van de verkoopsvoorwaarden. Het exploit vermeldt plaats, dag en uur van de verkoop.

Deze ambtenaar geeft bovendien aan iedere derde die schuldeiser beweert te zijn, bij een ter post aangetekend schrijven kennis van de verkoopsvoorwaarden.

In geval van geschil over de verkoopsvoorwaarden, zijn de geschillen alleen ontvankelijk indien zij worden aangebracht bij de openbare of ministeriële ambtenaar binnen acht dagen na de aanmaning. De optredende ambtenaar maakt er proces-verbaal van op en schorst alle verrichtingen.

Na neerlegging van het proces-verbaal door de optredende ambtenaar ter griffie, bepaalt de rechter de dag en het uur voor het onderzoek en de berechting van de geschillen, de partijen vooraf gehoord of bij gerechtsbrief opgeroepen door toedoen van de griffier. In voorkomend geval stelt de rechter een nieuwe termijn voor de toewijzing. De beslissing is niet vatbaar voor verzet noch voor hoger beroep.

De krachtens dit artikel aangemaande schuldeiser die een rechtsvordering tot ontbinding kan instellen, is op straffe van verval, gehouden deze vóór de dag van de toewijzing in te stellen.

Ingeval de rechtsvordering tot ontbinding wordt ingesteld, worden de in artikel 1583 vermelde formaliteiten in acht genomen; de aldaar voorgeschreven kennisgevingen worden aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar gedaan.

Artikel 1556

Iedere persoon heeft recht een hoger bod te doen gedurende vijftien dagen na de verkoop en in de vormen en onder de voorwaarden gesteld in artikel 1592. In geval van hoger bod handelt de optredende openbare of ministeriële ambtenaar zoals bepaald is in de artikelen 1593 en 1594.

De formaliteiten en termijnen, bepaald in de artikelen 1546 en 1550, worden in acht genomen op straffe van nietigheid.

Artikel 1557

Een uittreksel uit de akte van toewijzing wordt betekend aan de beslagene, aan de eigenaar van het schip indien hij niet de schuldenaar is, aan alle ingeschreven schuldeisers en aan degenen die zich hebben aangemeld.

Het uittreksel bevat de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats van de beslaglegger, van de partij tegen wie het beslag geschiedt, en van de koper, de dag van de toewijzing, de prijs waarvoor de toewijzing is gedaan en de naam van de openbare of ministeriële ambtenaar die de verkoop heeft gehouden.

De vorderingen tot nietigverklaring worden, op straffe van verval, ingesteld binnen vijftien dagen na deze betekening.

Artikel 1558

Toewijzing van het schip doet de dienst van de kapitein ophouden.

Artikel 1559

Voldoet de koper niet aan de voorwaarden der toewijzing, dan wordt het schip ten laste van hem aan wie het toegewezen is, verkocht na een ingebrekestelling die betekend is aan de gebrekkige koper en zonder gevolg is gebleven binnen drie dagen na de betekening.

De wederverkoop geschiedt door de reeds aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar, onder dezelfde veilingsvoorwaarden, na nieuwe bekendmakingen in de vormen en onder de voorwaarden in artikel 1555 voorgeschreven.

10.232. De regels inzake de evenredige verdeling en rangregeling in geval van beslag op zee- en binnenschepen zijn neergelegd in de artikelen 1655 tot 1675 van het Gerechtelijk Wetboek. Deze bepalingen vormen Hoofdstuk IX van Titel III van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek, waarvan de tekst luidt:

HOOFDSTUK IX. Evenredige verdeling en rangregeling in geval van beslag op zeeschepen en binnenschepen

Artikel 1655

Onder voorbehoud van het bepaalde in dit hoofdstuk, gaan de rechten van de ingeschreven schuldeisers over op de prijs van de toewijzing.

Artikel 1656

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar geeft aan de koper een bewijs af, waarop de bedragen zijn vermeld die hij krachtens de veilingsvoorwaarden gehouden is te betalen, te weten:

1° de prijs;

2° de interest;

3° de kosten, rechten en erelonen;

4° alle andere bijkomende kosten.

Artikel 1657

De koper stort:

1° in handen van de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar het in artikel 1656, 3°, bedoelde bedrag;

2° in de Deposito- en Consignatiekas de in artikel 1656, 1°, 2° en 4°, bedoelde sommen.

Deze stortingen bevrijden de koper.

Artikel 1658

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar legt het dossier van de procedure van toewijzing en rangregeling neer ter griffie. Hij dient bij de rechter een verzoek in om een vereffenaar te doen aanstellen.

Het dossier en het verzoekschrift worden neergelegd binnen acht dagen, te rekenen:

1° van het verstrijken van de termijn van vijftien dagen, bepaald in artikel 1557, indien de toewijzing binnen die termijn niet bestreden wordt;

2° van het verstrijken van de termijn van een maand na het wijzen van het vonnis waarbij op de vordering tot nietigverklaring is beschikt;

3° of, ingeval tegen het vonnis hoger beroep is ingesteld, te rekenen van de aanzegging van het arrest aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar door de meest gerede partij.

Niemand kan tot vereffenaar worden aangewezen indien hij niet ingeschreven is op het tableau van een Belgische balie.

Artikel 1659

Binnen de in artikel 1658 bepaalde termijn overhandigt de openbare of ministeriële ambtenaar een uittreksel uit de akte van toewijzing aan de scheepshypotheekbewaarder.

Het uittreksel wordt ingeschreven in het scheepsregister.

Is het in beslag genomen schip niet te boek gesteld, dan doet de bewaarder aantekening van de overhandiging van het uittreksel in het register der neergelegde stukken.

Artikel 1660

Binnen vijftien dagen nadat de griffier hem kennis heeft gegeven van de beschikking van de beslagrechter, zendt de vereffenaar aan de ingeschreven schuldeisers die verzet gedaan hebben en aan degene die zich aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar kenbaar hebben gemaakt, een bericht om hun te laten weten dat hij benoemd is en dat zij overeenkomstig artikel 1661 ter griffie aangifte moeten doen.

Het bericht wordt binnen dezelfde termijn door toedoen van de vereffenaar bekendgemaakt in twee nieuwsbladen die de beslagrechter aanwijst.

Artikel 1661

Binnen drie maanden na de verzending van het bericht door de vereffenaar moeten de schuldeisers, op straffe van verval van hun rechten op de prijs van de toewijzing, bij aangetekende brief aan de griffie de aangifte doen geworden van het bedrag of van de voorlopige raming van hun schuldvordering en, indien daartoe grond bestaat, van het voorrecht of van de hypotheek waarop zij aanspraak maken en van de rechtsvorderingen die zij hebben ingesteld.

Deze aangifte bevat keuze van woonplaats.

De bewijsstukken worden er bijgevoegd.

Artikel 1662

De verjaring zowel van de schuldvordering als van het voorrecht houdt op te lopen vanaf de datum waarop de aangifte verzonden is, indien deze binnen de termijnen op de griffie is toegekomen.

Artikel 1663

Bij het verstrijken van de termijn voor aangifte van de schuldvorderingen legt de vereffenaar binnen vijftien dagen de lijst van de aangegeven schuldvorderingen ter griffie neer, met vermelding van de hypotheeken en voorrechten waarop de schuldeisers zich beroepen.

Hij voegt hierbij zijn advies over de gegrondheid van deze schuldvorderingen en voorrechten en een ontwerp van verdeling of van rangregeling.

Artikel 1664

Binnen acht dagen nadat de vereffenaar de in artikel 1663 bepaalde stukken heeft neergelegd, roept de griffier de vereffenaar, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, en de schuldeiser bij gerechtsbrief en binnen de termijnen van dagvaarding op om voor de rechtbank te verschijnen op dag en uur door de rechter vooraf bepaald, ten einde aldaar uitspraak te horen doen over de geschillen inzake schuldvorderingen en, indien daartoe grond bestaat, over de tegenspraken omtrent de rang van de voorrechten en hypotheeken.

De schuldeisers kunnen op de griffie inzage nemen van het dossier.

Artikel 1665

De geschillen en tegenspraken worden voorgelegd in de vorm van conclusies.

Artikel 1666

Indien een schuldvordering vóór haar aangifte het voorwerp is geweest van een rechtsvordering waarover geen uitspraak is gedaan in een eindbeslissing over de zaak zelf, wordt deze vordering, volgens de regels bepaald in de artikelen 1661 tot 1663, verwezen naar de rechtbank bij welke het onderzoek van de schuldvorderingen aanhangig is.

Indien de vordering onderworpen is geweest aan de rechter in hoger beroep, doet de griffier, op verzoek van de vereffenaar een afschrift van de beslissing in hoger beroep toekomen aan de rechter bij wie het geschil inzake de schuldvorderingen aanhangig is.

Artikel 1667

Na het advies van de vereffenaar te hebben gehoord, doet de rechtbank bij een enkel vonnis uitspraak over de gezamenlijke geschillen en tegenspraken die haar zijn voorgelegd; zij sluit de tabel van de verdeling der gelden af.

Zijn sommige geschillen echter niet in staat van wijzen, dan kan de rechtbank de rechten van de partijen vereffenen, met inbegrip van het bedrag van de betwiste schuldvorderingen dat, voorlopig in consignatie gegeven, later in dezelfde vormen wordt verdeeld indien daartoe grond bestaat.

Tegen het vonnis staat geen verzet open.

Artikel 1668

De interesten en rentetermijnen, verschuldigd aan de gerangschikte schuldeisers, houden op te lopen vanaf de toewijzing.

Artikel 1669

Binnen acht dagen geeft de griffier bij gerechtsbrief kennis van het vonnis aan de vereffenaar en aan de partijen.

Artikel 1670

Op dezelfde wijze wordt gehandeld voor de eisen betreffende de schuldvorderingen waarop nog uitspraak moet worden gedaan.

Worden zij afgewezen, dan wordt hun bedrag, overeenkomstig de verdelingstabel, verdeeld over de definitief in aanmerking genomen schuldeisers.

Artikel 1671

De prijs van de toewijzing wordt bij voorkeur aangewend tot betaling van de schuldvorderingen die in aanmerking zijn genomen in het definitief proces-verbaal van verdeling of van rangregeling.

Deze aanwending kan worden ingeroepen tegen alle andere schuldeisers en, indien daartoe grond bestaat, tegen het faillissement van de schuldenaar, dat na de toewijzing is uitgesproken.

Artikel 1672

De griffier van het hof geeft aan de vereffenaar bericht van het hoger beroep en van de bepaling van de dag waarop het wordt opgeroepen.

Van het arrest, gewezen nadat het advies van de vereffenaar is gehoord, wordt hem, te zelfder tijd als aan partijen, door de griffier bij gerechtsbrief kennis gegeven.

Artikel 1673

Binnen vijftien dagen na het verstrijken van de termijn van hoger beroep of, indien daartoe grond bestaat, binnen vijftien dagen na de kennisgeving van het arrest, geeft de vereffenaar aan de schuldeisers de borderellen van toewijzing af.

Deze worden opgemaakt voor het bedrag dat aan de schuldeisers is toegekend, onder aftrek van het deel der kosten en erelonen van de vereffenaar.

De borderellen worden uitvoerbaar verklaard door de beslagrechter.

Artikel 1674

De schuldeisers geven kwijting voor het bedrag dat hun toegewezen is en bewilligen, zo daartoe grond bestaat, in de doorhaling van hun hypothecaire inschrijving.

Artikel 1675

De staat der kosten en erelonen van de vereffenaar wordt begroot door de beslagrechter, die tevens in de loop van de vereffening kan bevelen dat aan de vereffenaar een voorschot wordt gestort.

De beschikking tot begroting bepaalt de verdeling van het bedrag der kosten en erelonen naar evenredigheid van de geplaatste bedragen.

De ambtenaar van de Deposito- en Consignatiekas betaalt aan de vereffenaar, op overlegging van de uitgifte van de beschikking, de toegewezen bedragen.

10.233. Naast de aangehaalde bepalingen moet in verband met de materie van het uitvoerend scheepsbeslag tevens rekening worden gehouden met de overige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake beslag.

A.2. BEOORDELING

A) ALGEMENE KRITIEK

- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN

10.234. De huidige wettelijke regeling betreffende het uitvoerend beslag op schepen vertoont een aantal gebreken, welke kunnen worden gerubriceerd als volgt:

- de onduidelijkheid omtrent de toepasselijkheid van de wettelijke regeling op niet-commerciële zee- en binnenschepen;
- de ongerechtvaardigde interpretaties aangaande de omzetbaarheid van bewarend in uitvoerend scheepsbeslag;
- de omslachtigheid van de rechtsprocedure.

In wat volgt worden deze knelpunten nader besproken.

Los van de drie vermelde principiële kwesties, vertonen de huidige wetsbepalingen diverse redactionele gebreken. Daarop zal hieronder worden geattendeerd in de artikelsgewijze toelichting bij de voorgestelde nieuwe bepalingen.

- ONDUIDELIJKHEID OMTRENT DE TOEPASSELIJKHEID VAN DE WETTELIJKE
REGELING OP NIET-COMMERCIEËLE ZEE- EN BINNENSCHEPEN

10.235. In de rechtsleer wordt wel eens vooropgesteld dat de bijzondere regelen betreffende uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen enkel de commerciële scheepvaart betreffen. Het uitvoerend beslag t.a.v. de niet-commerciële scheepvaart zou worden beheerst door de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het uitvoerend beslag op roerend goed³⁸².

Deze stelling mist een rechtsgrond. Sinds de rechtspraak heeft bevestigd dat het in de definities van het zeeschip en het binnenschip van de artikelen 1 resp. 271 van de Zeewet centrale winsttoogmerk criterium, voor de toepassing van de regels inzake bewarend scheepsbeslag van het Gerechtelijk Wetboek irrelevant is³⁸³, is er geen reden om de in datzelfde wetboek opgenomen regels inzake uitvoerend scheepsbeslag niet op niet-commerciële schepen toe te passen.

Gelet op het uitgangspunt van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek om, waar mogelijk, het onderscheid tussen de commerciële en de niet-commerciële scheepvaart uit te wissen³⁸⁴, is het passend om de nieuwe regels betreffende uitvoerend beslag zoveel mogelijk zonder onderscheid van toepassing te maken op alle zee- en binnenschepen, ongeacht hun bestemming. Dit uitgangspunt doet geen afbreuk aan de bijzondere regels betreffende overheidsschepen, waarop hieronder nog afzonderlijk wordt ingegaan³⁸⁵.

- ONGERECHTVAARDIGDE INTERPRETATIES AANGAANDE DE OMZETBAARHEID
VAN BEWAREND IN UITVOEREND SCHEEPSBESLAG

10.236. Omtrent de omzetting van een bewarend beslag in een uitvoerend beslag bepaalt artikel 1491 Ger.W.:

Het vonnis over de zaak zelf vormt, in voorkomend geval, ten aanzien van de uitgesproken veroordelingen, de uitvoerbare titel waarvan de enkele betekening het bewarend beslag in uitvoerend beslag doet overgaan.

Deze bepaling verhindert niet de schorsende uitwerking van de voorzieningen en het recht van de eigenaar in geval van beslag tot terugvordering.

Indien het beslag het voorwerp is van een betwisting die aanhangig is voor de beslagrechter op het ogenblik van de betekening van de eindbeslissing over de zaak zelf, heeft de omzetting van het bewarend beslag in uitvoerend beslag enkel plaats door de betekening van de beslissing van de beslagrechter waarbij de regelmatigheid van het beslag wordt erkend.

Verder bepaalt artikel 1497 Ger.W. het volgende:

In geval van bewarend beslag, is er geen grond tot nieuw beslag voorafgaand aan de tenuitvoerlegging. Er wordt daartoe, in voorkomend geval, overgegaan door middel van de uitvoerbare titel die de beslaglegger bezit of zal bezitten, en na bevel krachtens die titel.

---

³⁸² Delwaide SB, 245, nr. 200.

³⁸³ Zie *supra*, nr. 10.27.

³⁸⁴ Zie Blauwboek 1, nr. 1.217.

³⁸⁵ Zie *infra*, nrs. 10.521 e.v.

Wanneer bewarend beslag op onroerend goed of bewarend beslag op zeeschepen en binnenschepen omgezet wordt in uitvoerend beslag, geldt de overschrijving of de inschrijving van het bevel voorafgaand aan de tenuitvoerlegging, voor de toepassing van de hoofdstukken V en VI van deze titel, als overschrijving of inschrijving van het exploit van uitvoerend beslag. Dat bevel moet ten laatste binnen vijftien dagen worden overgeschreven of ingeschreven op het bevoegde hypotheekkantoor en de nauwkeurige aanduiding bevatten van de overschrijving of de inschrijving van het bewarend beslag dat in uitvoerend beslag is omgezet.

Een schuldeiser die een uitvoerbare titel bekomt en voordien reeds bewarend beslag heeft gelegd, dient derhalve niet opnieuw tot beslaglegging over te gaan. Na betekening van het verkregen vonnis kan de schuldeiser het bevel betekenen met de aankondiging dat het bewarend beslag wordt omgezet in uitvoerend beslag³⁸⁶.

10.237. Eigen aan de regeling van het beslag op zeeschepen is dat een bewarend beslag niet alleen mogelijk is voor eigen schulden van de scheepseigenaar, maar ook voor schulden van de bevrachter van het schip of van andere derden.

In het hierboven besproken “Omala”-arrest oordeelde het Hof van Cassatie dat de artikelen 1468 en 1469 Ger.W. bepalen welke zeeschepen tot waarborg van een zeevordering, voor bewarend beslag vatbaar zijn en welke de zeeschulden zijn die tot dit beslag wettelijk aanleiding kunnen geven en dat, overeenkomstig de verschillende onderdelen van artikel 1469, beslag kan worden gelegd “op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, onverschillig of de eigenaar of een andere persoon instaat voor een zeeschuld in de zin van bedoeld art. 1468”³⁸⁷.

Inzake bewarend beslag op zeeschepen wordt derhalve afgeweken van het fundamentele beginsel dat alleen bewarend beslag kan worden gelegd op de goederen van de schuldenaar³⁸⁸.

10.238. Een belangrijk deel van de Belgische rechtsleer en ook bepaalde rechtspraak gaan ervan uit dat elk bewarend beslag op een zeeschip kan worden omgezet in een uitvoerend beslag, ook wanneer de schuldenaar niet de scheepseigenaar is.

Ter onderbouwing van deze theorie van de algemene omzetbaarheid van het bewarend beslag op zeeschepen worden een aantal argumenten aangehaald, die in wat volgt worden overlopen.

10.239. Volgens de aanhangers van de theorie van de algemene omzetbaarheid volgt ze eenvoudig uit de hierboven aangehaalde artikelen 1491 en 1497 Ger.W., waarin bedoelde omzetbaarheid op algemene wijze geregeld is. Artikel 1497, tweede lid vermeldt overigens uitdrukkelijk de hypothese van de omzetting van bewarend beslag op zee- en op binnenschepen. Het gegeven dat een bewarend scheepsbeslag ook mogelijk is indien de scheepseigenaar niet de schuldenaar is van de zeevordering waarvoor beslag werd gelegd, is voor de toepassing van deze algemene bepalingen irrelevant, want de wet maakt voor dergelijke hypothese geen uitzondering.

De omzetbaarheid leidt ertoe dat een schip waarop bewarend beslag werd gelegd en dat niet toebehoort aan de schuldenaar van de zeevordering, na uitspraak ten gronde en zonder dat de eigenaar van het schip tot betaling werd veroordeeld, gedwongen kan worden verkocht³⁸⁹.

---

³⁸⁶ Zie o.m. Dirix-Broeckx, 334, nr. 486; zie ook Delwaide SB, 260, nr. 219.

³⁸⁷ Zie *supra*, nr. 10.44.

³⁸⁸ Zie nogmaals *supra*, nr. 10.44 e.v.

³⁸⁹ Zie en vgl. o.m. Mackay, Add. Art. 1467 t.e.m. 1469, 7; Van Herreweghe, Art. 1545, 6, nr. 6; Roland, R., “Droit maritime et droit judiciaire”, in LA Putzeys, (317), 327; Roland, R., “Initiation sommaire au droit maritime belge”, DMF 1996, (451), 456; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in LA Libert, (375), 379. Voor rechtspraak in deze zin kan onder

Voor dergelijk uitvoerend beslag is het niet nodig dat de schuldeiser beschikt over een voorrecht, een hypotheek of enige andere vorm van zakelijke zekerheid op het schip³⁹⁰.

10.240. Dat de scheepseigenaar niet noodzakelijk de schuldenaar hoeft te zijn van de vordering waarvoor uitvoerend beslag wordt gelegd, lijkt te worden bevestigd door artikel 1548 Ger.W., dat als volgt luidt:

Is het schip geen eigendom van de schuldenaar, dan wordt het bevel bovendien betekend aan de eigenaar of aan de agent van de eigenaar van het schip, wanneer hij zijn kantoor in de haven heeft.

Ook in artikel 1550, tweede lid, 1555, eerste lid en 1557, eerste lid Ger.W. wordt de hypothese behandeld dat de scheepseigenaar niet de schuldenaar is³⁹¹.

10.241. De verdedigers van de theorie van de algemene omzetbaarheid achten het ondenkbaar, of minstens onlogisch, dat de wetgever een bewarend beslag zou toelaten zonder dat voor dezelfde zeevordering en op hetzelfde zeeschip – weliswaar op grond van een uitvoerbare titel tegen de schuldenaar en niet tegen de scheepseigenaar – ook een uitvoerend beslag kan worden gelegd. Het bewarend beslag zou dan volgens die rechters en auteurs niet dienen tot bewaring van enig recht. Het zou niet meer zijn dan een drukkings- of chantagemiddel om van de scheepseigenaar, die geen schuldenaar is, een garantie af te persen³⁹².

10.242. Ter verdediging van de algemene omzetbaarheid voert Devos verder aan dat het discriminatoir en contradictoisch zou zijn om de vorderingen van chirographaire schuldeisers na gedwongen verkoop toe te laten in het passief, maar deze schuldeisers het initiatief tot uitvoerend beslag te ontzeggen³⁹³.

10.243. De overtuiging dat bewarend en uitvoerend beslag steeds in dezelfde gevallen mogelijk moeten zijn, heeft het Hof van Beroep van Antwerpen er in 1991 zelfs toe gebracht om te oordelen dat het Scheepsbeslagverdrag 1952 “geen maatregel van [bewarend] beslag toelaat die niet volgens de wetgever van de verdragsluitende staat België kan omgezet worden in uitvoerend beslag en kan leiden tot gedwongen verkoop van het schip”. Om bewarend beslag te kunnen leggen lastens een eigenaar die niet persoonlijk tot de zeeschuld gehouden is, dient volgens het Hof cumulatief aan de volgende voorwaarden voldaan te zijn:

1. het Verdrag moet dit mogelijk maken en,

---

meer worden verwezen naar Gent 12 januari 1988, *Eur.Vervoerr.* 1988, 63, met noot L.W.; Antwerpen 27 juni 1991, *RHA* 1993, 43; Beslagr. Antwerpen 6 juni 1985, *RHA* 1993, 66.

³⁹⁰ Zie o.m. Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 379.

³⁹¹ Zie Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n’est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 637-638; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 380; Van Herreweghe, Art. 1545, 5, nr. 6; zie ook concl. Adv.-Gen. D’Hoore voor Cass. 1 oktober 1993, *RHA* 1994, 132.

³⁹² Delwaide, L., “Scheepsbeslag wegens schulden van een niet-eigenaar”, *RHA* 1993, (3), 17, nr. 29; Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n’est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 638; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 380; zie en vgl. voorts Antwerpen 27 juni 1991, *RHA* 1993, 43; Antwerpen 30 oktober 1991, *Eur.Vervoerr.* 1991, 774; Beslagr. Antwerpen 6 juni 1985, *RHA* 1993, 66; Delwaide, L., “Bewarend beslag op zeeschip: Hoogdringendheid en het behoud van het maritieme voorrecht”, noot onder Gent 15 december 1992, *RHA* 1993, (299), 300.

³⁹³ Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n’est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 639-640.

2. het beslag moet krachtens onze nationale wet kunnen omgezet worden in uitvoerend beslag en leiden tot de gedwongen verkoop van het schip³⁹⁴.

10.244. Het Hof van Beroep te Gent heeft de theorie van de algemene omzetbaarheid verenigbaar geacht met het Scheepsbeslagverdrag 1952. Volgens het Hof houdt de afwijking in het Scheepsbeslagverdrag 1952 van het fundamentele beginsel dat alleen op de goederen van de schuldenaar bewarend beslag kan worden gelegd, verband met het specifieke karakter van zeevorderingen die limitatief zijn opgesomd en die men in elk geval *verhaalbaar* heeft willen maken op het schip waarop ze betrekking hebben³⁹⁵. Eerste Advocaat-Generaal bij het Hof van Cassatie D'Hoore liet in dezelfde zin optekenen dat de mogelijkheid dat het bewarend beslag op zeeschepen wordt omgezet in een uitvoerend beslag, ook al is het schip geen eigendom van de schuldenaar, “een gevolg [is] van de eigen aard van de zeevordering en de speciale band die tussen die vordering en het schip door het Verdrag Scheepsbeslag werd gelegd”³⁹⁶. Het Hof te Gent en de eerste Advocaat-Generaal lijken dus van mening te zijn dat de opstellers van het Scheepsbeslagverdrag 1952 reeds voor ogen hadden dat op zeeschepen uitvoerend beslag zou kunnen worden gelegd wegens schulden waarvoor de scheepseigenaar niet aansprakelijk is.

10.245. Volgens sommige auteurs zou een logisch gevolg van de rechtspraak inzake de omzetbaarheid van het bewarend scheepsbeslag in uitvoerend scheepsbeslag zijn dat op het zeeschip waarop de zeevordering betrekking heeft, op grond van een uitvoerbare titel tegen de schuldenaar die niet de eigenaar is, ook *rechtstreeks* uitvoerend beslag mag worden gelegd. Het zou dus niet noodzakelijk hoeven te gaan om de omzetting van een bewarend in een uitvoerend beslag³⁹⁷.

10.246. De theorie van de algemene omzetbaarheid kent één belangrijke mildering: thans wordt op basis van artikel 9 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 aangenomen dat geen bewarend beslag meer kan worden gelegd op het zeeschip waarop de vordering betrekking heeft wanneer het na het ontstaan van die zeevordering van eigenaar is veranderd. Een beslag na eigendomsoverdracht is volgens de huidige rechtspraak enkel mogelijk indien de schuldeiser beschikt over een volgrecht ingevolge een voorrecht, een hypotheek of een andere vorm van zakelijke zekerheid³⁹⁸. Aangenomen mag worden dat deze beperking *a fortiori* geldt m.b.t. het *uitvoerend* beslag op een schip dat van eigenaar is veranderd³⁹⁹.

10.247. Ten slotte mag het belang van de omzetbaarheid van bewarend beslag wegens schulden van een niet-eigenaar volgens Devos niet worden overschat, aangezien het geval waarin de schuldeiser van de bevrachter enkel een uitvoerbare titel jegens de bevrachter en niet jegens de scheepseigenaar kan bekomen, naar Belgisch recht eerder zeldzaam is. Op basis van de artikelen 46 en 59 van de Zeewet is de scheepseigenaar bijna altijd mede-aansprakelijk zijn en kan deze mee worden veroordeeld. De schuldeiser zou alleen dan geen uitvoerbare titel jegens de

---

³⁹⁴ Antwerpen 30 oktober 1991, *Eur.Vervoerr.* 1991, 774.

³⁹⁵ Gent 12 januari 1988, *Eur.Vervoerr.* 1988, 63, met noot L.W.

³⁹⁶ Concl. Adv.-Gen. D'Hoore voor Cass. 1 oktober 1993, *RHA* 1994, 132.

³⁹⁷ Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in LA Libert, (375), 380-381; Van Herreweghe, art. 1545, 7, nr. 7.

³⁹⁸ Zie o.m. Cass. 27 maart 2003, *RHA* 2003, 6, *Eur.Vervoerr.* 2003, 326, *TBH* 2003, 848, *NjW* 2003, 1074; Antwerpen 30 oktober 1991, *Eur.Vervoerr.* 1991, 774; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in LA Libert, (375), 381; Franssen, W., “La saisie d'un navire affrété. Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (573), 577-578; Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n'est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 640; Dirix, E., “Bewarend beslag op zeeschepen en op scheepsdocumenten. Actuele ontwikkeling” in *De bank en de zee*, Brussel, Bruylant, 1998, (41), 51-52, nr. 11; zie reeds *supra*, nr. 10.48.

³⁹⁹ Vgl. Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n'est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 640.

scheepseigenaar kunnen bekomen (1) wanneer de bevrachter uitdrukkelijk voor eigen rekening met een leverancier heeft gecontracteerd, of (2) wanneer op de overeenkomst tussen de schuldeiser en de bevrachter een vreemd rechtstelsel van toepassing is, dat de medeaansprakelijkheid van de scheepseigenaar niet voorschrijft⁴⁰⁰. Ofschoon allicht nog wel andere hypothesen denkbaar zijn waarbij een schuldeiser van een zeevordering niet over een uitvoerbare titel jegens de scheepseigenaar beschikt, dient inderdaad te worden vastgesteld dat de schuldeiser onder de vigerende wetgeving de scheepseigenaar vaak medeaansprakelijk kan stellen⁴⁰¹.

10.248. Bij nader toezien is de gesuggereerde algemene omzetbaarheid van het bewarend beslag op een zeeschip in een uitvoerend beslag, *de lege lata* en ook *de lege ferenda* niet ernstig houdbaar.

In wat hieronder volgt zal vooreerst worden uiteengezet dat de theorie van de algemene omzetbaarheid onverenigbaar is met het vigerende recht inzake scheepsbeslag.

Verderop zal worden uiteengezet dat bedoelde theorie minstens op gespannen voet staat met het Eerste Protocol bij het EVRM⁴⁰² en dat een bekrachtiging van deze theorie in de context van de herziening van het scheepvaartrecht schade zou toebrengen aan de in het geding zijnde belangen en derhalve geenszins wenselijk is⁴⁰³.

10.249. Vooreerst moet eraan worden herinnerd dat het Belgische beslagrecht vertrekt van het uitgangspunt dat beslag alleen mogelijk is op goederen die de debiteur toebehoren⁴⁰⁴. Dit beginsel berust op de ter zake fundamentele artikelen 7 en 8 Hyp.W., die bepalen:

Artikel 7

Ieder die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verbintenissen na te komen, onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige.

Artikel 8

De goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers, en de prijs ervan wordt onder hen naar evenredigheid van hun vordering verdeeld, tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan.

Het algemene principe dat beslag alleen mogelijk is op goederen van de debiteur wordt ter zake van het bewarend beslag bevestigd in artikel 1413 Ger.W., dat bepaalt dat iedere schuldeiser in spoedeisende gevallen aan de rechter toelating kan vragen om “op de voor beslag vatbare goederen van zijn schuldenaar” bewarend beslag te leggen, en ter zake van het uitvoerend beslag in artikel 1514 Ger.W. betreffende het verzet tegen dergelijk beslag door de eigenaar van de in beslag genomen voorwerpen⁴⁰⁵.

Waar het Scheepsbeslagverdrag 1952 van voormeld beginsel afwijkt wat het bewarend beslag op zeeschepen betreft⁴⁰⁶, is dergelijke afwijking m.b.t. het uitvoerend beslag op schepen nergens als dusdanig gestipuleerd.

---

⁴⁰⁰ Devos, Ph., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n’est pas débiteur ? Le droit positif belge”, *DMF* 2010, (635), 635-637.

⁴⁰¹ Zie Blauwboek 4.

⁴⁰² Zie *infra*, nr. 10.279.

⁴⁰³ Zie *infra*, nr. 10.301 e.v.

⁴⁰⁴ Zie o.m. Dirix-Broeckx, 92-93, nr. 111; Dirix-De Corte, 25, nr. 25.

⁴⁰⁵ Over dit laatste, zie *infra*, nr. 10.260.

⁴⁰⁶ Zie o.m. Dirix-Broeckx, 93, nr. 111; vgl. o.m. Gent, 31 mei 2010, *NJW* 2011, 187, met noot ES; Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 159 (Engelse vertaling); Antwerpen 17 januari 2011, *Eur. Vervoerr.* 2011, 190.

10.250. Onderzoek van de parlementaire voorbereiding van artikel 12 van de Wet van 4 september 1908 op de inbeslagneming en het opbod bij vrijwillige vervreemding van de zee- en de binnenschepen, alsmede op de bevoegdheid in zake van zee- en binnenvaart, dat de voorganger was van het door de voorstanders van de algemene omzetbaarheidstheorie ingeroepen⁴⁰⁷ artikel 1548 Ger.W., leert dat de bepaling eigenlijk het geval viseert van de derde-bezitter waaraan een bevoorrechte of hypothecaire vordering zou kunnen worden tegengeworpen omdat hij de vormvoorschriften niet heeft vervuld die door de artikelen 38 to 40 van de Zeewet zijn voorgeschreven met het oog op het tenietgaan door vrijwillige vervreemding van de voorrechten en hypotheeken op schepen⁴⁰⁸.

Dat het Gerechtelijk Wetboek bepalingen bevat over de formaliteiten voor uitvoerend scheepsbeslag wanneer de scheepseigenaar niet de debiteur is, is niet verwonderlijk aangezien deze formaliteiten alleszins kunnen worden toegepast in geval van een bevoorrechte schuldvordering⁴⁰⁹.

Uit de genoemde wetsbepalingen lijkt dus niet te kunnen worden afgeleid dat uitvoerend beslag *altijd* mogelijk is wanneer de scheepseigenaar niet de schuldenaar van de zeevordering is.

10.251. Het is overigens nogal vergezocht om de exorbitante mogelijkheid om fundamenteel in het eigendomsrecht van de scheepseigenaar in te grijpen wegens schulden van een derde, alleen maar te stelen op wetteksten die procedurele randaspecten zoals betekeningen van akten regelen. De theorie van de algemene omzetbaarheid is zodanig verstrekkend en divergeert zo sterk van het gemeen recht, dat men er in redelijkheid wel een uitdrukkelijke en substantiële wettelijke basis voor zou mogen verwachten.

Daar de besproken theorie, zoals aangekondigd en hieronder nader uiteengezet⁴¹⁰, bovendien op gespannen voet staat met de bescherming van het eigendomsrecht in de Grondwet en het EVRM, dient men, in het licht van de onduidelijkheid van de wettekst, terug te vallen op een verdrags- en grondwetsconforme interpretatie ervan.

10.252. Verder kan de theorie van de algemene omzetbaarheid, anders dan gesuggereerd⁴¹¹, geenszins worden gesteund op het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Dit Verdrag heeft het uitvoerend scheepsbeslag uitdrukkelijk *niet* willen regelen. Zulks blijkt uit de definitie van beslag in het Verdrag⁴¹² en uit de voorbereidende werkzaamheden⁴¹³, en wordt bevestigd door de meest gezaghebbende rechtsleer⁴¹⁴.

---

⁴⁰⁷ Zie *supra*, nr. 10.240.

⁴⁰⁸ *Parl.St.*, Kamer, 1907-08, nr. 179, 14; Delwaide SB, 251-252, nr. 207; Van Herreweghe, Art. 1545, 5, nr. 6; zie ook Smeesters-Winkelmolen III, 459, nr. 1250.

⁴⁰⁹ Franssen, W. en Mottrie, F., "Bewaard beslag op zeeschip", in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 198.

⁴¹⁰ Zie *infra*, nr. 10.279.

⁴¹¹ Zie *supra*, nrs. 10.243-244.

⁴¹² Art. 1 (2) Scheepsbeslagverdrag 1952 bepaalt:

"Beslag" betekent de vastlegging van een schip na verlof van de bevoegde rechterlijke autoriteit ter bewaring van een zeevordering, maar het omvat niet de inbeslagneming van een schip tot tenuitvoerlegging van een executorialen titel (nadruk toegevoegd).

⁴¹³ Zie de volgende interventies van de h. Asser:

In the first place we would suggest that, at least for the present, unification be limited to the provisional arrest, "saisie conservatoire", of ships and that questions pertaining to attachment, "saisie exécutoire", be left out;

van de h. Miller:

We should not, I think, make any recommendations with regard to the other form of "saisie" ("saisie exécutoire"), which we in England call "attachment";

De mogelijkheid om, in afwezigheid van een zakelijke zekerheid op het schip, uitvoerend scheepsbeslag te leggen indien de scheepseigenaar niet de schuldenaar is van de zeevordering waarvoor beslag werd gelegd, wordt in realiteit gestoeld op – een overigens eerder suggestieve lezing van – de artikelen 1491 en 1497 Ger.W. Zonder een beroep op deze zuiver nationaalrechtelijke bepalingen lijkt ter onderbouwing van een uitvoerend scheepsbeslag uit hoofde van een zeevordering waarvan de scheepseigenaar niet de schuldenaar is, geen enkele toepasselijke bepaling te kunnen worden aangevoerd.

10.253. Ook uit de voorbereiding van het Scheepsbeslagverdrag 1999 blijkt dat de theorie van de algemene omzetbaarheid, zeker t.a.v. landen met een civilistische rechtstraditie, geenszins vanzelfsprekend is.

Tijdens besprekingen in de schoot van het CMI stelde de afgevaardigde van het Verenigd Koninkrijk de vraag of het recht op bewarend beslag zuiver conservatoir is, zoals in het aan artikel 1 (2) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 analoge artikel 1.2 van het Scheepsbeslagverdrag 1999 wordt uitgedrukt, dan wel, wanneer geen waarborg wordt verleend, automatisch tot de verkoop van het schip dient te leiden. Hij verklaarde dat de meeste civilistische landen het bewarend beslag op de eerste manier benaderen, terwijl de *common law*-landen er de tweede benadering op na houden⁴¹⁵. Voorts stelde de afgevaardigde dat de in Frankrijk vigerende situatie waarbij bewarend scheepsbeslag wordt toegelaten voor schulden van een tijdbevrachter inconsistent is met het in de *common law*-landen erkende recht om een in beslag genomen schip gedwongen te verkopen⁴¹⁶. Hij achtte dus alleszins ondenkbaar dat een gedwongen verkoop van het schip zou worden toegestaan uit hoofde van schulden van een tijdbevrachter. De Franse afgevaardigde bevestigde dat het onder het Scheepsbeslagverdrag 1952 niet mogelijk is om een schip gedwongen te verkopen uit hoofde van een schuld van de bevrachter⁴¹⁷. Een auteur als Herber beschouwt het feit dat het bewarend beslag in België wordt toegelaten uit hoofde van een zeevordering waarvoor de scheepseigenaar niet aansprakelijk als een illustratie van de verwarring waartoe het Scheepsbeslagverdrag 1952 aanleiding heeft gegeven. Hij stelt dat het bewarend beslag in dergelijk geval natuurlijk niet tot de openbare verkoop van het schip kan leiden, maar slechts een “Belästigung” vormt ten aanzien van de scheepseigenaar, bedoeld om deze laatste te

---

en van de h. de Grandmaison:

Le projet de convention est un projet qui concerne la saisie conservatoire des navires, ce qui exclut les autres saisies prévues par la loi française, comme la saisie-exécution, la saisie-arrêt (Travaux Préparatoires, 296-298)

⁴¹⁴ Zie Berlingieri, 142, nrs. 4.04:

The substantial difference between arrest covered by the Convention and seizure excluded from its scope is that the former is a security measure that is requested before the claim is the subject of an assessment on its merits by a court. Its purpose is to preserve the security until a judgment on the merits is obtained and can be enforced; consequently, an alternative security may replace that of the ship herself. The seizure, on the other hand, is a manner of enforcing a judgment and satisfying the claim out of the proceeds of the sale. In this event the assets of the debtor, including the ship or ships owned by him, are all liable to seizure irrespective of the nature of the claim, whether maritime or not.

Ibid., 142, nr. 4.05:

The purpose of the definition is to exclude from the scope of the Convention all enforcement proceedings, irrespective as to whether the seizure of a ship is effected on the basis of a judgment or any other order issued by a court.

Ibid., 232-233, nr. 7.121:

Since, as has previously been seen, the purpose of the Convention is that of regulating the right to detain a ship to secure a maritime claim, but not that of regulating the seizure of a ship, the right to expropriate a ship that is not owned by the person liable cannot be implied in article 3(4).

⁴¹⁵ X., “Maritime liens and mortgages and arrest of ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (278), 281.

⁴¹⁶ X., “Maritime liens and mortgages and arrest of ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (278), 281.

⁴¹⁷ X., “Maritime liens and mortgages and arrest of ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 1997. Antwerp II. Documents of the Centenary Conference*, Antwerpen, CMI, 1997, (278), 284.

dwingen tot betaling van een schuld waarvoor hij niet aansprakelijk is⁴¹⁸. Uit deze stellingnamen blijkt op zijn allermindst dat er internationaal *niet* van wordt uitgegaan dat de theorie van de algemene omzetbaarheid vanzelfsprekend is, of dat deze uit het Scheepsbeslagverdrag 1952 zou voortvloeien.

10.254. De hierboven gesuggereerde expansie van de theorie van de algemene omzetbaarheid, waarin ook nog eens het recht op *rechtstreeks* uitvoerend beslag wegens zeevorderingen van een niet-eigenaar wordt geproclameerd⁴¹⁹, is zo mogelijk nog minder op enige verdrags- of wetsbepaling te gronden.

De opeenstapeling van extensieve interpretaties gaat met deze suggestie wel heel erg ver. Vertrekkend van de internationaal al vrij afwijkende “Omala”-rechtspraak⁴²⁰, wordt zonder behoorlijke wettelijke basis een algemene omzetbaarheid van bewarend in uitvoerend beslag naar voren geschoven, waarop vervolgens, als kroonstuk, ook nog eens een in geen enkele verdrags- of wetsbepaling gefundeerd algemeen recht op uitvoerend beslag wordt geponeerd.

10.255. In de rechtsleer werd gewezen op de onbillijke gevolgen van een uitvoerend beslag voor een vordering waarvan de scheepseigenaar niet de schuldenaar is en op de praktische moeilijkheden voor de vereffenaar van de opbrengst van de gedwongen verkoop, die zal moeten vaststellen dat tegen de eigenaar van het schip geen vordering bestaat. Het loutere beslag creëert immers geen persoonlijk vorderingsrecht tegen de scheepseigenaar die niet zelf schuldenaar van de zeevordering is⁴²¹.

Dat voor elke zeevordering bewarend beslag kan worden gelegd op het zeeschip waarop de vordering betrekking heeft en dat dienvolgens veelal door de scheepseigenaar een zekerheid wordt gesteld die het schip bevrijdt, impliceert nog niet dat de scheepseigenaar voor deze zeeschuld ook ten gronde moet en zal worden veroordeeld. Uit artikel 5 (3) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 volgt dat het verlenen van een dergelijke zekerheid door de beslagen scheepseigenaar niet kan worden uitgelegd als een erkenning van aansprakelijkheid. De uitspraken van de beslagrechter worden beschouwd als voorlopige beslissingen die geen nadeel kunnen toebrengen aan het bodemgeschil. Artikel 9 van het Scheepsbeslagverdrag 1952 bepaalt bovendien uitdrukkelijk dat het Verdrag geen nieuwe vorderingsrechten scheidt. Delwaide en Blockx maakten dan ook een onderscheid tussen de toelating tot bewarend beslag op het zeeschip waarop de zeevordering betrekking heeft, die kan worden verleend zonder acht te slaan op de werkelijke aansprakelijkheid voor de betrokken zeevordering, en de persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar⁴²². Logischerwijze lijkt te moeten worden geconcludeerd dat ingeval op de scheepseigenaar geen persoonlijke aansprakelijkheid rust, op het van zijn vermogen deel uitmakende schip geen uitvoerend beslag kan worden gelegd.

---

⁴¹⁸ Herber, R., “100 Jahre Comité Maritime International. Konferenz in Antwerpen im Juni 1997”, *Transportrecht* 1997, (325), 328.

⁴¹⁹ Zie *supra*, nr. 10.245.

⁴²⁰ Zie *supra*, nrs. 10.44-45 en 10.122.

⁴²¹ Franssen, W. en Mottrie, F., “Bewarend beslag op zeeschip”, in *Liber amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, 1993, (189), 201-202; Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in *LA Libert*, (375), 380. *Contra*: Roland, R., “Initiation sommaire au droit maritime belge”, *DMF* 1996, (451), 456: “L’on peut également considérer que la saisie conservatoire, lorsqu’elle a été effectivement pratiquée, confère un droit à agir sur le fond contre le propriétaire”; zie ook Kh. Antwerpen 19 november 1987, *Eur. Vervoer*. 1988, 477, waar werd gesteld dat het feit dat het schip in bewarend beslag was genomen wegens een schuld van de bevrachter “met zich meebrengt dat de huidige scheepseigenaar ook ten gronde aansprakelijk is vermits een bewarend beslag steeds in een uitvoerend beslag moet kunnen worden omgezet”.

⁴²² Delwaide-Blockx 1991, 1021-1022, nr. 240.

Ook de internationaal gezaghebbende commentator Berlingieri meent dat uit artikel 3 (4) van het Scheepsbeslagverdrag 1952 geen recht kan worden afgeleid om de betrokken zeevordering ten uitvoer te leggen tegen het betrokken schip wanneer de eigenaar van dat schip niet voor de zeevordering aansprakelijk is. Zulks zou volgens hem inderdaad in strijd zijn met artikel 9 van het Verdrag, luidens welke bepaling het Verdrag geen nieuw vorderingsrecht scheidt en geen nieuw volgrecht toekent. Hij wijst de andersluidende evolutie in de Belgische rechtspraak en rechtsleer dan ook uitdrukkelijk af⁴²³.

10.256. De hierboven vermelde redenering van Devos dat de na een gedwongen scheepsverkoop aangestelde vereffenaar een al dan niet bevoorrechte zeevordering hoe dan ook in het passief moet op nemen, zelfs wanneer de schuldeiser slechts over een uitvoerbare titel jegens de bevrachter beschikt, zodat dergelijke schuldeiser logischerwijze ook zelf uitvoerend scheepsbeslag moet kunnen leggen⁴²⁴, lijkt niet sluitend, want het ligt niet voor de hand dat de vorderingen van gewone schuldeisers van de bevrachter, die geen vordering jegens de scheepseigenaar hebben, in de verdeling der gelden na een gedwongen verkoop van het schip moeten worden opgenomen.

10.257. De hierboven⁴²⁵ aangehaalde rechtspraak volgens welke de omzetbaarheid naar intern recht geldt als voorwaarde voor het leggen van bewarend beslag op een zeeschip, voegt aan het Scheepsbeslagverdrag een voorwaarde tot bewarend beslag toe en doet afbreuk aan de door het Verdrag beoogde harmonisatie op het gebied van bewarend beslag op zeeschepen. Voor zover de toepassingsvoorwaarden voor het bewarend beslag en deze voor het uitvoerend beslag toch zouden behoren gelijk te lopen, en de nadruk zou worden gelegd op het wezenskenmerk van het bewarend beslag als een maatregel “ter bewaring van een zeevordering” (art. 1 (2) Scheepsbeslagverdrag 1952), lijkt deze gelijkschakeling eerder te moeten resulteren in een inperking van de mogelijkheden tot het leggen van bewarend beslag, dan tot een uitbreiding van deze tot uitvoerend beslag, waarop het Verdrag, zoals uiteengezet⁴²⁶, niet van toepassing is⁴²⁷. In deze zin gaat bijv. het Nederlandse recht: bewarend beslag is alleen mogelijk wanneer de beslaglegger een verhaalsrecht op het schip heeft, dat “hij uiteindelijk te gelde kan maken door zich uit de executie-opbrengst te verhalen”⁴²⁸. In het algemeen leidt de premisse dat de toepassingsvoorwaarden van het bewarend en het uitvoerend beslag gelijk moeten lopen m.a.w. eerder tot het resultaat dat het bewarend beslag moet worden verworpen wanneer noch de eigenaar, noch de reder schuldenaar is⁴²⁹.

10.258. Het argument dat het bewarend scheepsbeslag, indien het niet kan worden gevolgd door uitvoerend scheepsbeslag, een ongepast “drukkingsmiddel” wordt, is moeilijk te begrijpen. Het bewarend scheepsbeslag kent een afzonderlijke, specifieke en inderdaad verregaande regeling, die er precies op is gericht dat maritieme schuldeisers een zekerheid kunnen bekomen. Dit mechanisme kan inderdaad als een soort drukkingsmiddel worden verstaan. Dat wordt trouwens uitdrukkelijk en onbeschroomd erkend in gezaghebbende en blijkbaar unanieme Franse⁴³⁰ en

---

⁴²³ Berlingieri, 232-233, nr. 7.121 en 234-235, nr. 7.126.

⁴²⁴ Zie *supra*, nr. 10.242.

⁴²⁵ Zie *supra*, nr. 10.243.

⁴²⁶ Zie *supra*, nr. 10.252.

⁴²⁷ In die zin Berlingieri, 232-233, nrs. 7.118-7.122.

⁴²⁸ Claringbould, M.H., “Over voorrechten en verhaalbaarheid”, in *Vergelijkend zee-recht. Een bundeling van ter ere van Prof. Mr. R.E. Japikse op 18 februari 1994 gehouden voordrachten*, Zwolle, Tjeenk Willink, 1994, (93), 107; zie reeds *supra*, nr. 10.97.

⁴²⁹ Vgl. Rimaboschi, M., *Méthodes d'unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 224.

⁴³⁰ Zie Bonassies-Scapel, 407, nr. 589:

La saisie conservatoire du droit maritime, laquelle est très largement ouverte aux créanciers de l'armateur, peut avoir pour but d'arriver à la vente judiciaire du navire et à l'attribution du prix de la vente au créancier saisissant. Mais, le plus souvent, elle n'intervient pas dans un tel but. Elle est un simple moyen de pression exercé par le créancier pour obtenir le paiement des sommes qui lui sont dues. L'immobilisation qui résulte de la saisie cause en effet un préjudice très grave à l'armateur, lequel est

internationale⁴³¹ rechtsleer. Deze “drukkingsfunctie”, waar op zich niets verkeerd mee is, levert echter geen reden op om er automatisch nog een ander, veel verstrekkender “drukkingsmiddel” toe te voegen, m.n. de mogelijkheid ook nog eens tot uitvoerend beslag op het schip over te gaan.

In een bondige maar erg lucide bijdrage schreef Simon:

Il faut en effet bien faire la distinction entre saisie conservatoire et exécution d'un jugement au fond. Ce n'est pas parce que l'on peut saisir que l'on pourra forcément exécuter. Pour exécuter il faut que le propriétaire du bien saisi soit le débiteur ou que le bien soit grevé d'un privilège permettant l'exercice d'une action in rem. S'il n'y a ni l'un ni l'autre, par exemple s'il s'agit de frais de manutention effectués sur le navire objet de la saisie, et d'us par l'affréteur, l'exécution est impossible.

En somme la situation se résume au schéma suivant:

	Saisie conservatoire (Convention de 1952)	Exécution de jugement (Convention de 1926)
Créance in personam	<i>oui</i>	oui
Créance privilégiée	<i>oui</i>	oui
Créance non privilégiée et non in personam	<i>oui</i>	non

Répondre par une double affirmative à la troisième catégorie de créance reviendrait à instituer un cas qui n'est prévu par aucune législation: celui d'un créancier agissant contre un débiteur ne possédant pas le bien saisi ainsi que contre un bien sur lequel il n'a aucun privilège et pouvant néanmoins exécuter et donc déposséder le propriétaire de son bien par le jeu de la saisie-exécution. N'y aurait-il pas là une atteinte flagrante au droit de propriété et donc une injustice profonde⁴³² ?

Het behoort alleszins niet tot het wezen van het bewarend beslag op zeeschepen dat wegens dezelfde zeevordering op het betrokken schip ook uitvoerend beslag kan worden gelegd.

privé des bénéfices d'exploitation du navire alors que ses coûts continuent à courir, à hauteur de plusieurs dizaines de milliers d'euros par jour. Pour pallier cette situation, et reprendre la libre disposition de son navire, l'armateur sera donc très vite conduit à verser les sommes réclamées, ou tout au moins à en consigner le montant, soit personnellement, soit, le plus souvent, grâce à l'intervention de son P & I Club.

Vgl. in dezelfde zin Rémy, J.-P., “Bibliographie. Annabel Rossi, «La nature d'une saisie conservatoire de navire», Thèse Doctorat en droit, Paris I, 17 novembre 2004”, DMF 2005, (341), 342:

Soumis à un formidable moyen de pression, qui l'empêche d'exploiter son navire, l'armateur préférera, le plus souvent, le libérer avec l'aide de son banquier ou de son club de garantie, plutôt que de discuter, dans l'immédiat, du principe et du montant de la créance qui lui est réclamée. Autrement dit, la saisie conservatoire d'un navire ne prépare pas une exécution future de la condamnation escomptée par le saisissant sur le produit de la vente du navire, mais est le moyen d'amener le saisi à la constitution amiable d'une garantie financière (caution, garantie à première demande...).

Vgl. in steeds dezelfde zin Rossi, A., *La nature d'une saisie conservatoire de navire*, Thèse pour le Doctorat en Droit, Université Paris I Panthéon-Sorbonne, 2004, 21, nr. 28:

En effet, la saisie conservatoire a aussi une fonction comminatoire; elle constitue un moyen de pression pouvant conduire à un règlement négocié. Dans certains cas et, selon la nature de certains biens, le créancier y recourt car la mesure est, en elle-même, suffisamment gênante pour faire céder le débiteur, pour le pousser au paiement. Ainsi, immobilisé au port, un navire ne peut plus naviguer et l'armateur perd l'usage de son outil de production; le débiteur ne dispose alors que d'une alternative: payer ou obtenir une garantie à fin de libération de son bien. Le créancier peut ainsi obtenir satisfaction alors même que ses droits ne sont encore qu'hypothétiques et qu'il ne peut exécuter d'un titre exécutoire.

Nog in dezelfde zin: Beurrier, 298, nr. 323.22: “Mais la saisie conservatoire reste une procédure destinée uniquement à faire pression en vue du règlement d'une créance litigieuse”; Rohart, J.S., “Quelques réflexions sur les développements récents de la jurisprudence française en matière de saisie conservatoire de navires apparentés”, in LA Tricot, (425), 425-426; Vialard, 311-312, nr. 365; ook nog de bronnen aangehaald *infra*, nr. 10.283.

⁴³¹ Rimaboschi, M., *Méthodes d'unification du droit maritime*, II, Trieste, EUT, 2005, 196, 209-210 en 223-224.

⁴³² Simon, P., “Action in rem et action in personam”, DMF 1997, (339), 342.

Het eigenlijke doel van het bewarend scheepsbeslag is niet het immobiliseren van het schip, maar het verschaffen van een waarborg voor de vordering van de schuldeiser⁴³³. De machtiging tot bewarend scheepsbeslag lastens een niet-schuldenaar is in de praktijk een middel om deze borgstelling te verkrijgen, vanwege de schuldenaar of vanwege de scheepseigenaar. Logisch gevolg hiervan is dat, ingeval per uitzondering geen borgstelling kan worden bekomen, de mogelijkheid tot bewarend beslag niet zomaar mag worden doorgetrokken naar het uitvoerend beslag⁴³⁴.

Zoals hierboven uiteengezet⁴³⁵, regelt het Scheepsbeslagverdrag 1952 enkel het *bewarend* scheepsbeslag, en heeft het Verdrag het uitvoerend beslag uitdrukkelijk *niet* willen regelen. De gevallen waarin uitvoerend beslag wordt toegestaan, worden dus bepaald door het nationaal recht. Argumenten omtrent de noodzakelijke samenhang tussen bewarend en uitvoerend scheepsbeslag kunnen dus alleszins niet aan het Verdrag worden ontleend.

Voorts dient nogmaals te worden benadrukt dat bewarend en uitvoerend beslag nu eenmaal twee onderscheiden rechtsinstellingen zijn⁴³⁶. De wederzijdse autonomie van het bewarend en het uitvoerend beslag werd ook benadrukt in het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen, waar valt te lezen:

*Het bewarend beslag is in het voorgestelde stelsel autonoom. De grenzen van de middelen tot tenuitvoerlegging die thans losgemaakt zijn van hun band met de bewarende beslagen, worden ook beter bepaald; zij kunnen slechts aangewend worden wanneer de schuld vaststaat*⁴³⁷.

In dezelfde zin schreef de Franse onderzoekster Rossi in 2004:

*Indépendamment de la mesure d'exécution forcée qui suivra le cas échéant, la saisie conservatoire est un mécanisme ayant ses propres effets, sa propre efficacité et ses propres conditions de validité*⁴³⁸.

Ofschoon beide rechtsinstellingen verband houden met het afdwingen van door de rechter vastgestelde of vast te stellen rechten, lijkt het perfect denkbaar dat zij niet onder dezelfde voorwaarden toepasbaar zouden zijn. Meer zelfs, wat betreft het beslag op schepen is dit hoe dan ook het geval aangezien het uitvoerend scheepsbeslag ook mogelijk is uit hoofde van vorderingen die niet in de lijst met zeevorderingen voorkomen en dus louter "landvorderingen" zijn. Zulks blijkt impliciet maar zeker uit artikel 1547 Ger.W. inzake het bevel dat aan de beslaglegging voorafgaat, waarin bijzondere betekenisregels zijn opgenomen voor de hypothese dat het bevel een zeevordering betreft. Dit principe wordt, voor zover bekend, door niemand betwist. Voorts

---

⁴³³ Van Herreweghe, Art. 1545, 6, nr. 7. Zie bijv. ook:

- de commentaar van de Franse zeerechtvereniging m.b.t. het ontwerpverdrag dat werd voorgelegd aan de CMI Conferentie van 1951 te Napels, volgens de machtiging om bewarend beslag te leggen door de rechter wordt gegeven

"[...] afin de donner au saisissant les sûretés et garanties que lui permettent d'exécuter utilement les décisions ultérieures de Justice qu'il obtiendrait" (Travaux Préparatoires, 275);

- de volgende uitleg over het Griekse recht:

a ship arrest in Greece may function only as a security measure in respect of the claim, and cannot by itself lead to satisfaction of the claim (Kanellopoulos, K., "Ship arrest in Greece", <http://pk-law.gr/articles/sec5291.htm>, 9).

⁴³⁴ Vgl. Van Herreweghe, Art. 1545, 6, nr. 7.

⁴³⁵ Zie *supra*, nr. 10.252.

⁴³⁶ Vgl. Theunis, J., "Belgium", in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd's of London Press, 1986, (1), 13: "the procedures for arrest and judicial sale are wholly independent".

⁴³⁷ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 334.

⁴³⁸ Rossi, A., *La nature d'une saisie conservatoire de navire*, Thèse pour le Doctorat en Droit, Université Paris I Panthéon-Sorbonne, 2004, 24, nr. 32.

staat buiten kijf dat bij een bewarend beslag uit hoofde van de zeevorderingen van de categorieën o) en p) – m.n. geschillen over de scheepseigendom en geschillen omtrent de mede-eigendom, het bezit of het beheer van een schip of de rechten op de beheersinkomsten uit een schip in mede-eigendom –, dat een vorm van het in België bekende bewarend beslag tot terugvordering lijkt te zijn, de omzetting van bewarend naar uitvoerend beslag hoegenaamd niet aan de orde komt. De beslaglegger streeft in een dergelijk geval immers niet de uitwinning, maar de afgifte van de goederen of de erkenning van zijn rechten na⁴³⁹. Er zijn dus tal van gevallen waarop het bewarend en het uitvoerend scheepsbeslag onbetwistbaar *niet* samen kunnen worden toegepast.

10.259. De theorie van de algemene omzetbaarheid staat minstens op gespannen voet met de Grondwet, m.n. met artikel 16, dat het eigendomsrecht beschermt, en met de artikelen 10 en 11, die het gelijkheidsbeginsel vertalen. Het gelijkheidsbeginsel komt in de verdrinking nu het in het landrecht ondenkbaar lijkt dat een contractuele schuldeiser zich wegens de wanprestatie van zijn wederpartij niet enkel tegen die wederpartij zou kunnen richten, maar ook een algemeen verhaalsrecht zou genieten op de infrastructuur of het materieel die ter beschikking zijn gesteld door een derde. Minstens dringt zich een grondwetsconforme interpretatie van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek op.

10.260. Ten slotte is er geen reden waarom, wanneer uitvoerend scheepsbeslag wordt gelegd uit hoofde van schulden waarvoor de scheepseigenaar niet aansprakelijk is, niet tot revindicatie kan worden overgegaan.

Artikel 1545 Ger.W. bepaalt dat uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen, behoudens de bijzondere bepalingen van het desbetreffende Hoofdstuk, wordt gedaan overeenkomstig de bepalingen aangaande uitvoerend beslag op roerend goed.

Eén van die bepalingen is artikel 1514 Ger.W., dat luidt als volgt:

Degene die beweert eigenaar te zijn van het geheel of een gedeelte van de in beslag genomen voorwerpen, kan tegen de verkoop verzet doen bij exploit, betekend aan de beslaglegger, aan de beslagen schuldenaar en aan de gerechtsdeurwaarder, en houdende dagvaarding van de beslaglegger en van de beslagen schuldenaar, met vermelding in het exploit van de bewijzen van eigendom, op straffe van nietigheid. De vordering schorst de vervolging enkel wat betreft de gerecidiveerde goederen. Er wordt uitspraak over gedaan door de beslagrechter. De griffier geeft de eventuele andere beslagleggers bij gerechtsbrief kennis van een afschrift van de dagvaarding, met uitnodiging om te verschijnen, teneinde hen in de zaak te betrekken. Het vonnis wordt geacht ten aanzien van alle partijen op tegenspraak te zijn gewezen. De in het ongelijk gestelde eiser wordt indien daartoe grond bestaat, veroordeeld tot schadevergoeding aan de beslaglegger. De gerechtsdeurwaarder aan wie de revindicatie betekend werd, stelt het bestand van berichten daarvan ten laatste op de eerstvolgende werkdag in kennis, zodat het betrokken bericht van beslag kan worden vervolledigd met de vermelding van het tussengeschied, de identiteit van de revindicerende partij en in voorkomend geval haar raadsman, alsook van de rechter bij wie de revindicatie aanhangig is gemaakt. De griffie van het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, zendt ten laatste op de eerste werkdag volgend op de uitspraak aan het bestand van berichten het beschikkend gedeelte van elk vonnis of arrest dat uitspraak doet over de vordering opdat het bestand van berichten op het betrokken bericht van beslag zou vermelden welk gevolg gegeven is aan de vordering tot revindicatie.

Geen enkel bijzonder wetsartikel uit de regeling van het uitvoerend scheepsbeslag sluit de revindicatie uitdrukkelijk uit. Bijgevolg lijkt zij wel degelijk te kunnen worden toegepast⁴⁴⁰.

⁴³⁹ Zie Dirix-Broeckx, 349-350, nr. 514.

⁴⁴⁰ Van Herreweghe, V., *Beslagzakboekje*, Antwerpen, Kluwer, 2008, 262, nr. 793; Van Herreweghe, Art. 1545, 6, nr. 7.

Van Herreweghe lijkt aan te geven dat de revindicatie eventueel zou kunnen worden uitgeoefend m.b.t. een schip dat is overgedragen nadat de schuldvordering is ontstaan, wanneer de schuldeiser als hypothecaire of bevoorrechte schuldeiser beschikt over een volgrecht op het schip⁴⁴¹. Dit lijkt te ver te gaan, aangezien zulks het aan de scheepszekerheidsrechten gekoppelde volgrecht in de praktijk volledig zou uithollen.

Wel denkbaar lijkt de toepassing van de revindicatie wanneer het uitvoerend scheepsbeslag wordt gelegd uit hoofde van een schuld van een bevrachter of gebruiker, waarvoor de scheepseigenaar niet aansprakelijk is⁴⁴². Minstens kan geen enkele wetsbepaling worden aangewezen die de revindicatie uitsluit.

10.261. Uit wat voorafgaat blijkt alvast dat de theorie van de algemene omzetbaarheid van het bewarend beslag op zeeschepen naar vigerend recht zwak onderbouwd is.

Daaraan weze toegevoegd dat bedoelde theorie ernstige vragen doet rijzen op het vlak van de verenigbaarheid met de bescherming van het eigendomsrecht. Daarop zal nog worden ingegaan in het raam van de kritiek in het licht van internationaal en Europees recht⁴⁴³.

Zoals reeds aangekondigd doet de theorie ook afbreuk aan de in het geding zijnde belangen⁴⁴⁴.

Een wetgevende correctie is dus sowieso wenselijk.

- OMSLACHTIGHEID VAN DE RECHTSPROCEDURE

10.262. De procedurebepalingen m.b.t. het uitvoerend scheepsbeslag in het Gerechtelijk Wetboek komen voor een aanzienlijk deel voort uit de Wet van 4 september 1908 op de inbeslagneming en het opbod bij vrijwillige vervreemding van de zee- en de binnenschepen, alsmede op de bevoegdheid in zake van zee- en binnenvaart⁴⁴⁵.

De bedoeling van de wetgever in 1908 was om de procedure zo “licht” mogelijk te maken. In tegenstelling tot de toenmalige Duitse wetgeving, wilde men op het uitvoerend scheepsbeslag niet de regels betreffende de onteigening van onroerende goederen toepassen. In de memorie van toelichting bij de Wet van 1908 lichtte de Regering haar standpunt toe als volgt:

Zij heeft gemeend dat het zee- en binnenvaart-krediet, het belang zoo van den schuldenaar als van de schuldeischers, voor de onteigening van zee- en binnenschepen minder ingewikkelde bepalingen vereischten dan die der wet van 15 augustus 1854 en dat regelen moesten gesteld worden die de rechten van schuldenaar en derden zouden vrijwaren, en tevens toelaten tot een spoedige en minder bezwarende tegeldemaking van de inbeslaggenomen vaartuigen te komen.

Uit de ervaring blijkt dat overlast van formaliteiten, wel verre van ten goede te komen aan den schuldenaar, te zijnen nadeele werkt. Niet alleen wordt daardoor het verkrijgen van krediet belemmerd, maar ook veroorzaakt zij aanzienlijke kosten, welke de liquidatie der eigendommen van geringe waarde drukkend bezwaren⁴⁴⁶.

⁴⁴¹ Van Herreweghe, V., *Beslagzakboekje*, Antwerpen, Kluwer, 2008, 262, nr. 794.

⁴⁴² In deze zin blijkbaar Van Herreweghe, Art. 1545, 6, nr. 7. Wegens de voorrang van het Scheepsbeslagverdrag 1952 op art. 1514 Ger.W. werd revindicatie in de context van bewarend beslag op een zeeschip afgewezen in Antwerpen 17 januari 2011, *Eur.Vervoerr.* 2011, 159.

⁴⁴³ Zie *infra*, nr. 10.279.

⁴⁴⁴ Zie nogmaals *infra*, nrs. 10.301 e.v.

⁴⁴⁵ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 339.

⁴⁴⁶ *Parl.St.*, Kamer, 1907-08, nr. 91, 3.

10.263. Bij toepassing van artikel 1494 Ger.W. kan het uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen, zoals elk uitvoerend beslag, maar worden gelegd krachtens een uitvoerbare titel.

Hieronder zal nog worden ingegaan op de vraag of de gedwongen verkoop van het schip in bepaalde omstandigheden niet reeds hangende het geding ten gronde zou kunnen plaatsvinden⁴⁴⁷.

Alleszins dient te worden vastgesteld dat de hele procedure van uitvoerend scheepsbeslag onder het vigerende recht verscheidene maanden kan duren. Deze toestand zou kunnen worden beschouwd als strijdig met de hierboven aangehaalde bedoelingen van de wetgever.

De hieronder gegeven schets van de typisch te doorlopen procedure van uitvoerend scheepsbeslag moge de duurtijd ervan nader illustreren.

10.264. In sommige gevallen beschikt de beslaglegger over een buitenlandse uitvoerbare titel, hetzij een vonnis, hetzij een hypotheekakte. Dergelijke buitenlandse titel kan in principe pas in België ten uitvoer worden gelegd nadat een uitvoerbaarverklaring (exequatur) door een Belgische rechter werd verkregen. Het exequatur van een buitenlandse titel kan naar verluidt soms op één dag worden bekomen, maar kan ook lang duren.

Een exequatur is niet uitvoerbaar bij voorraad. Afhankelijk van de woonplaats van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, bedraagt de termijn om een rechtsmiddel in te stellen één of twee maanden (art. 43.5 Brussel I-Verordening) of, onder gelding van het nationaal recht, één maand (art. 1031 en 1034 Ger.W.). Gedurende die termijn kunnen slechts bewarende maatregelen worden genomen (art. 47.3 en 57.1 Brussel I-Verordening en art. 23, § 5 en 27, § 2 WIPR).

Ook een binnenlands vonnis is doorgaans niet uitvoerbaar bij voorraad, zodat het normaliter niet mag worden ten uitvoer gelegd vóór het verstrijken van een maand na de betekening ervan (art. 1495 Ger.W.). Deze termijn stemt overeen met de normale termijn om de gewone rechtsmiddelen in te stellen (artt. 1048, eerste lid en 1051, eerste lid Ger.W.).

10.265. Eenmaal de in het vorige randnummer bedoelde termijn is verstreken, d.i. – per hypothese – de 31ste dag te rekenen van de betekening van de verklaring van uitvoerbaarheid of van het binnenlandse vonnis, kan, bij toepassing van artikel 1546 Ger.W., het bevel voorafgaand aan het uitvoerend beslag worden gedaan. Gelijkzeitig kan het uitvoerend beslag worden gelegd (art. 1549 Ger.W.).

Per hypothese wordt het beslagexploot de dag erna, de 32ste dag, ter registratie aangeboden, en wordt het geregistreerd beslagexploot 's anderendaags, de 33ste dag, ingeschreven in het scheepsregister bij de bewaarder der scheepshypotheek, dan wel aan deze aangezegd, naargelang het schip al dan niet de Belgische vlag voert (art. 1552 Ger.W.).

10.266. Vervolgens, per hypothese de 34ste dag, wordt een verzoekschrift tot aanstelling van een openbare of ministeriële ambtenaar belast met de verkoop neergelegd (art. 1553 Ger.W.).

Zo de rechter nog dezelfde dag uitspraak doet, kan de verkoophoudende ambtenaar zijn werk aanvatten op de 34ste dag. Hij dient omslachtig werk te verrichten: de verkoopsvoorwaarden opstellen en talrijke beslissingen nemen en schikkingen treffen over het verloop en de organisatie van de verkoop. Dit neemt naar verluidt verschillende werkdagen in beslag.

---

⁴⁴⁷ Zie *infra*, nr. 10.314.

Het is realistisch te stellen dat, ten vroegste de 40ste kalenderdag, de diverse partijen geïndiceerd in artikel 1555 Ger.W. worden aangemaand kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden.

De aangemaande partijen beschikken over acht dagen om tegen de verkoopsvoorwaarden bezwaren te laten gelden (art. 1555, derde lid Ger.W.).

Het komt voorzichtig voor het verloop van de termijn van acht dagen af te wachten vooraleer tot publiciteit over te gaan. De publicatie van de verkoop zal dus pas plaatsvinden 49 dagen na de betekening van de uitvoerbaarverklaring of het binnenlands vonnis.

Commercieel gesproken, dienen naar verluidt minstens drie weken te verlopen tussen de publicatie en de verkoop. Dit brengt de eerste veilingdag op ongeveer de 70ste dag.

10.267. Artikel 1556, eerste lid Ger.W. voorziet in de mogelijkheid van een hoger bod na de eerste veilingdag. Het recht van hoger bod moet worden bekendgemaakt. Dit kan ten vroegste de 71ste dag. Van dan af moet een periode van 15 dagen worden afgewacht, waarbinnen het hoger bod kan worden gedaan (art. 1556, eerste lid Ger.W.).

Naar verluidt zou het bestaan van de mogelijkheid tot hoger bod ervoor zorgen dat de meeste gegadigden niet de financiële en praktische inspanningen leveren om aan de eerste veilingdag deel te nemen.

In de Wet van 4 september 1908 op de inbeslagneming en het opbod bij vrijwillige vervreemding van de zee- en de binnenschepen, alsmede op de bevoegdheid in zake van zee- en binnenvaart werd de mogelijkheid van een hoger bod niet geboden. Ofschoon een bepaling in die zin wel was opgenomen in het wetsontwerp van de regering, achtte de Kamercommissie het recht van hoger bod bij uitvoerend scheepsbeslag onnodig. Zij meende dat het recht van hoger bod hinderlijk zou zijn voor de verkoop en dat de wachtperiode van vijftien dagen potentiële kopers zou afschrikken. Ook zonder recht van hoger bod, zou de procedure van uitvoerend scheepsbeslag reeds voldoende waarborgen bieden om tot een met de werkelijke waarde van het schip overeenstemmende prijs te komen⁴⁴⁸. Smeesters en Winkelmolen stelden vast dat het recht van hoger bod bij uitvoerend scheepsbeslag “absolument inutile” werd geacht⁴⁴⁹. Ook in het oorspronkelijk ontwerp van Gerechtelijk Wetboek, dat voortvloeide uit de werkzaamheden van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen, kwam het recht op hoger bod niet voor⁴⁵⁰. Artikel 1556, eerste lid werd pas in de loop van de parlementaire behandeling toegevoegd, blijkbaar zonder enig commentaar⁴⁵¹.

Dankzij de verwijzing naar artikel 1592 Ger.W. m.b.t. het uitvoerend onroerend beslag, is het recht op hoger bod sinds kort niet langer absoluut. Door artikel 6 van de Wet van 15 mei 2009 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de openbare verkoop van onroerende goederen betreft⁴⁵² werd artikel 1592 immers aangevuld met een lid, luidende:

In alle gevallen kunnen de verzoekers, wegens bijzondere omstandigheden, hetzij in de verkoopvoorwaarden vermelden, hetzij ter zitting beslissen dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast.

⁴⁴⁸ *Parl.St.*, Kamer, 1907-08, nr. 179, 7-8.

⁴⁴⁹ Smeesters-Winkelmolen III, 466, nr. 1261.

⁴⁵⁰ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 665.

⁴⁵¹ *Parl.St.*, Senaat, 1964-65, nr. 170, 224.

⁴⁵² BS 24 juli 2009.

Het begrip verzoekers is enigszins verwarrend. De formulering van het nieuwe lid lijkt rechtstreeks te zijn geïnspireerd door artikel 1193, derde lid Ger.W., dat een bijna gelijklopende regeling voor bepaalde vrijwillige openbare verkopen voorschrijft. Het amendement dat strekte tot de aanvulling van artikel 1592 met het nieuwe lid werd gemotiveerd als volgt:

*Deze aanvulling van artikel 1592 van het Gerechtelijk Wetboek bevordert [sic] de gelijkstelling in de procedure van de verschillende vormen van openbare verkoop van onroerende goederen*⁴⁵³.

In het geval van een gedwongen verkoop bij uitvoerend beslag lijkt het echter juist om te spreken van de beslaglegger in plaats van de verzoeker. Devos geeft, m.b.t. het uitvoerend onroerend beslag, aan dat het initiatief afhangt van de “schuldeiser verzoeker”⁴⁵⁴. Wanneer de “betrokkenen”⁴⁵⁵ het niet eens geraken, zou het aan de beslagrechter toekomen om het geschil te beslechten⁴⁵⁶.

Allicht moet artikel 1556, eerste lid *j*° artikel 1592, *laatste lid*, aldus worden geïnterpreteerd dat de beslaglegger in de verkoopsvoorwaarden kan vermelden of ter zitting kan beslissen dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast. Logischerwijze zal de beslaglegger hiervoor opteren wanneer hij een snelle verkoop verkiest boven de onzekere kans op een hogere verkoopprijs. Om het recht van hoger bod uit te sluiten moeten volgens de wettekst “bijzondere omstandigheden” voorhanden zijn. Volgens Devos kan men hieronder wellicht de gevallen plaatsen waarin de verzoeker de uitslag van de bieding als een voldoende hoog bod omschrijft of wanneer er redenen zijn om te denken dat er geen voordeliger bod meer zal worden geformuleerd⁴⁵⁷.

Volgens Michielsens, die de toepassing van de nieuwe regeling op het uitvoerend beslag op onroerende goederen becommentarieerde, zou de opportuniteitsvraag om af te wijken van de mogelijkheid van hoger bod wellicht te zwaar wegen bij verkoping op beslag. Er zouden te veel belangen zijn die moeten worden afgewogen. Hij stelt daarbij de vraag of de opheffing van de mogelijkheid van hoger bod staande de zitting geen enorme verantwoordelijkheid voor de notaris zou meebrengen, vermits het door de aard van de verkoping ondenkbaar zou zijn dat de verzoeker alleen zou kunnen optreden zonder rekening te houden met de belangen van andere schuldeisers of de beslagene⁴⁵⁸. Om die redenen suggereert hij om steeds in de verkoopsvoorwaarden te kiezen of het recht van hoger bod al dan niet zal worden toegepast. De belanghebbenden kunnen dan desgevallend bezwaar maken tegen de verkoopsvoorwaarden en de beslagrechter zal, na debat, de beslissing nemen. Michielsens formuleert zelfs een voorstel van tekst om dienaangaande in de verkoopsvoorwaarden op te nemen, waarin wordt gestipuleerd dat van de in de verkoopsvoorwaarden opgenomen keuze slechts kan worden afgeweken met unanieme instemming van de verzoeker, de ingeschreven schuldeisers en de beslagene⁴⁵⁹. Dergelijk beding in de verkoopsvoorwaarden lijkt nochtans niet te volstaan om aan de verzoeker zijn wettelijke recht te ontnemen om ter zitting te beslissen dat het recht van hoger bod niet zal worden toegepast. Een dergelijk regime, waarbij de keuze in de verkoopsvoorwaarden moet

⁴⁵³ *Parl.St.*, Kamer, 2008-09, nr. 1273/3, 4.

⁴⁵⁴ Devos, S., “Openbare verkoping op uitvoerend beslag van onroerende goederen”, in De Knijf, I. (ed.), *Beslag- en executierecht*, Gent, Larcier, 2010, (97), 111, nr. 24.

⁴⁵⁵ Allicht wordt bedoeld op de situatie waarbij meer dan één beslaglegger optreedt.

⁴⁵⁶ Devos, S., “Openbare verkoping op uitvoerend beslag van onroerende goederen”, in De Knijf, I. (ed.), *Beslag- en executierecht*, Gent, Larcier, 2010, (97), 111, nr. 24.

⁴⁵⁷ Devos, S., “Openbare verkoping op uitvoerend beslag van onroerende goederen”, in De Knijf, I. (ed.), *Beslag- en executierecht*, Gent, Larcier, 2010, (97), 111, nr. 24.

⁴⁵⁸ Michielsens, A., “De openbare verkoping na de wet van 15 mei 2009”, *Not.Fisc.M.* 2010, (19), 27, nr. 25.

⁴⁵⁹ Michielsens, A., “De openbare verkoping na de wet van 15 mei 2009”, *Not.Fisc.M.* 2010, (19), 27-28, nrs. 25-26.

worden gemaakt, eventueel op voorhand kan worden betwist voor de beslagrechter en ter verkoopszitting enkel kan worden gewijzigd bij unanimité van alle belanghebbende schuldeisers en de beslagene, zou echter wel bij wet kunnen worden vastgesteld.

10.268. Wordt de procedure van hoger bod toegepast, dan zou ten laatste op de 86ste dag bekend zijn of er effectief een hoger bod wordt gedaan. De organisatie en de schikkingen voor de tweede veiling, na hoger bod, kunnen dan worden aangevat. Praktisch gesproken vindt die tweede veiling naar verluidt ten vroegste drie weken later plaats, hetzij, per hypothese, de 107de dag.

De 108ste dag kunnen dan de nodige betekeningen overeenkomstig artikel 1557 Ger.W. worden gedaan, zodat de termijn van 15 dagen voor de vordering tot nietigverklaring kan aanvatten (art. 1557, *in fine* Ger.W.). De 123ste dag kan de nieuwe eigenaar vrij over het schip beschikken.

10.269. Uit het voorgaande blijkt dat een procedure van uitvoerend beslag, zelfs wanneer niet wordt gedraald, een behoorlijke tijd in beslag neemt.

Sommige van de wachttermijnen vloeien niet voort uit de wet, maar uit praktische besognes of commerciële overwegingen. Aan deze vertraging lijkt de Proeve van Belgische Scheepvaartwetboek weinig te kunnen veranderen.

Andere termijnen vloeien echter rechtstreeks voort uit de toepassing van wetsbepalingen. Gelet op de grote commerciële waarde van een schip, en de aanzienlijke kosten – inclusief gederfde winst – die een stilliggend schip veroorzaakt, lijkt het nuttig om de wettelijk voorgeschreven wachttermijnen bij een uitvoerend beslag op een zee- of binnenschip terug te dringen. Te denken valt hierbij vooral aan de termijn voor de vordering tot nietigverklaring, die bijv. naar analogie met de termijn voor betwistingen inzake de verkoopsvoorwaarden op acht dagen zou kunnen worden teruggebracht. Voorts zouden de termijnen om rechtsmiddelen in te stellen tegen de exequatur-beslissing of tegen het binnenlands vonnis in scheepvaartzaken kunnen worden ingekort of zou kunnen worden bepaald dat de exequatur-beslissing of het veroordelend binnenlands vonnis in scheepvaartzaken steeds uitvoerbaar bij voorraad is. M.b.t. deze laatste mogelijkheden dient echter te worden opgemerkt dat, binnen het toepassingsgebied van de Brussel I-Verordening, niet bij nationaal recht van haar bepalingen mag worden afgeweken en voorts dat bezwaren op grond van het gelijkheidsbeginsel niet denkbeeldig lijken te zijn.

10.270. Ten slotte wordt de verkoop per opbod bij handopsteken door sommigen ervaren als inefficiënt en onaantrekkelijk. Een openbare verkoop per opbod van schepen zou naar verluidt vaak geen bevredigende prijs opleveren. De geïnteresseerden zouden op voorhand voor zichzelf een prijs bepalen en zich niet laten meeslepen door het spel van het opbod. Zij zouden niet meer bieden dan nodig.

De wijze waarop de gedwongen scheepsverkoop wordt georganiseerd, lijkt niet in de wet te worden geregeld.

M.b.t. het uitvoerend beslag op roerende goederen wordt enkel bepaald waar de verkoop plaatsheeft, met name “in een veilingzaal van de gerechtsdeurwaarders van het arrondissement of, wanneer zulk een zaal niet bestaat binnen een door de arrondissementskamer van de gerechtsdeurwaarders te bepalen straal, op de dichtbijgelegen openbare markt, op de gewone dag en op het gewone uur van de markten of op een zondag” of, indien de rechter op verzoekschrift de toestemming verleent, “op een geschikter plaats” (art. 1522 Ger.W.).

M.b.t. het uitvoerend beslag op onroerende goederen bepaalt artikel 1587, eerste lid Ger.W. dat de toewijzing “wordt gedaan op de wijze bepaald door het plaatselijk gebruik”⁴⁶⁰. Dujardin meent dat de verkoop “volgens plaatselijk gebruik” ook van toepassing is bij verkoop naar aanleiding van een scheepsbeslag⁴⁶¹.

In de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek kan worden verduidelijkt welke verkoopsmethode dient te worden gehanteerd, of zou dienaangaande vrijheid kunnen worden gelaten aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar.

10.271. Na de gerechtelijke verkoop van het schip dient de procedure tot vereffening van het bedrag nog te worden ondernomen. Deze procedure lijkt ook nog een aanzienlijke tijd in beslag te kunnen nemen, inz. indien bepaalde schuldvorderingen worden betwist. Dit lijkt echter moeilijk te vermijden. Aangezien de koopsom inmiddels interesten kan opbrengen, lijkt dit trouwens minder problematisch.

B) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING

10.272. Over de materie van het uitvoerend scheepsbeslag bestaan tot op heden geen specifieke, omvattende internationale verdragen. Verschillende internationale rechtsinstrumenten over andere materies raken echter wel bepaalde aspecten van het uitvoerend scheepsbeslag aan.

10.273. Zoals hierboven werd aangegeven, regelt het Scheepsbeslagverdrag 1952 slechts het bewarend beslag en niet het uitvoerend beslag. Zoals uiteengezet, blijkt dit zowel uit de definitie van “beslag” in artikel 1 (2) van het Verdrag als uit de voorbereidende werkzaamheden bij het Verdrag, en wordt deze conclusie bevestigd door gezaghebbende rechtsleer⁴⁶².

10.274. In het Scheepsbeslagverdrag 1999 wordt de materie van het uitvoerend beslag zijdelings aangeraakt in artikel 3.3. Die bepaling luidt als volgt:

Notwithstanding the provisions of paragraphs 1 and 2 of this article, the arrest of a ship which is not owned by the person liable for the claim shall be permissible only if, under the law of the State where the arrest is applied for, a judgment in respect of that claim can be enforced against that ship by judicial or forced sale of that ship.

Deze bepaling onderwerpt het bewarend scheepsbeslag, ingeval de debiteur niet de scheepseigenaar is, aan een bijkomende voorwaarde, m.n. dat een vonnis m.b.t. de zeevordering, naar het nationale recht van de Staat waar beslag wordt aangevraagd, op het schip kan worden uitgevoerd. In bepaalde omstandigheden wordt het leggen van bewarend scheepsbeslag aldus afhankelijk gesteld van de mogelijkheid tot uitvoerend scheepsbeslag. Nog steeds wordt evenwel aanvaard dat de mogelijkheden tot uitvoerend scheepsbeslag worden bepaald door het nationale recht. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 heeft op de regeling van het uitvoerend beslag als dusdanig geen invloed⁴⁶³.

10.275. Zoals vermeld⁴⁶⁴ heeft België het Binnenschepenverdrag 1965 ondertekend maar niet geratificeerd, en regelt het Tweede Protocol bij dit Verdrag het bewarend en uitvoerend beslag op

---

⁴⁶⁰ Sinds de wijzigingen door de Wet van 15 mei 2009 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de openbare verkoop van onroerende goederen betreft, geeft het genoemde artikel in de daarop volgende leden een aantal meer gedetailleerde voorschriften over de gebruikte verkoopsmethoden.

⁴⁶¹ Dujardin BUSB, 67, nr. 225.

⁴⁶² Zie *supra*, nr. 10.252.

⁴⁶³ Zie evenwel *supra*, nr. 10.252 omtrent de voorbereiding van het Verdrag.

⁴⁶⁴ Zie *supra*, nr. 10.76.

binnenschepen (art. 2 van het Protocol). Het Tweede Protocol bevat de regel dat het beslag slechts kan worden uitgevoerd in de Staat waar het schip zich bevindt en dat de procedure wordt geregeld door de wet van die Staat (art. 4). Het schrijft voor dat de beslagmaatregelen moeten worden ingeschreven in het betrokken scheepsregister en dat om die inschrijving, indien zij dient plaats te vinden in een andere Staat dan de Staat van het beslag, wordt verzocht door een aan te wijzen autoriteit (art. 5). De gevolgen van een gewongen tenuitvoerlegging in een Verdragsstaat worden in de andere Verdragsstaten erkend, behalve indien in de andere Verdragsstaat reeds vóór de tenuitvoerlegging een in kracht van gewijsde gegane stijgende rechterlijke uitspraak voorlag. De titel waarop de tenuitvoerlegging wordt gebaseerd dient te voldoen aan de door de wet van de Staat waar het uitvoerend beslag plaatsvindt opgelegde voorwaarden (art. 20). Het Protocol bevat bekendmakings- en publicatievoorschriften m.b.t. de gedwongen verkoop (art. 21) en regelt de aanpassingen in het scheepsregister na de gedwongen verkoop van het schip in een andere Verdragsstaat, evenals de eventuele inschrijving in een ander scheepsregister na verkoop (art. 22).

10.276. In tegenstelling tot het Scheepsvoorrechtenverdrag 1926 bevatten het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967 en het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 over de gedwongen verkoop van schepen enkele bijzondere bepalingen.

Het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967 – waardoor België niet gebonden is⁴⁶⁵ – bevat m.n. enkele bepalingen m.b.t. de bekendmakingen de gevolgen van een gedwongen verkoop. Zij luiden als volgt:

Article 10

Prior to the forced sale of a vessel in a Contracting State, the competent authority of such State shall give, or cause to be given at least thirty days written notice of the time and place of such sale to:

- (a) all holders of registered mortgages and "hypothèques" which have not been issued to bearer;*
- (b) such holders of registered mortgages and "hypothèques" issued to bearer and to such holders of maritime liens set out in Article 4 whose claims have been notified to the said authority;*
- (c) the registrar of the register in which the vessel is registered.*

Article 11

1. In the event of the forced sale of the vessel in a Contracting State all mortgages and "hypothèques", except those assumed by the purchaser with the consent of the holders, and all liens and other encumbrances of whatsoever nature shall cease to attach to the vessel, provided however that:

- (a) at the time of the sale, the vessel is in the jurisdiction of such Contracting State, and*
- (b) the sale has been effected in accordance with the law of the said State and the provisions of this Convention.*

No charter party or contract for the use of the vessel shall be deemed a lien or encumbrance for the purpose of this Article.

2. The cost awarded by the Court and arising out of the arrest and subsequent sale of the vessel and the distribution of the proceeds shall first be paid out of the proceeds of such sale. The balance shall be distributed among the holders of maritime liens, liens and rights of retention mentioned in paragraph 2 of Article 6 and registered mortgages and "hypothèques" in accordance with the provisions of this Convention to the extent necessary to satisfy their claims.

3. When a vessel registered in a Contracting State has been the object of a forced sale in a Contracting State, the Court or other competent authority having jurisdiction shall, at the request of the purchaser, issue a certificate to the effect that the vessel is sold free of all mortgages and "hypothèques", except those assumed by the purchaser, and all liens and other encumbrances, provided that the requirements set out in paragraph 1, sub-paragraphs (a) and (b) have been complied with, and that the proceeds of such forced sale have been distributed in compliance with paragraph 2 of this Article or have been deposited with the

---

⁴⁶⁵ Over dit Verdrag, zie eveneens Blauwboek 3.

authority that is competent under the law of the place of the sale. Upon production of such certificate the registrar shall be bound to delete all registered mortgages and "hypothèques", except those assumed by the purchaser, and to register the vessel in the name of the purchaser or to issue a certificate of deregistration for the purpose of re-registration, as the case may be.

Ook het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 – dat voor België evenmin bindend is⁴⁶⁶ – bevat enkele bepalingen m.b.t. de bekendmakingen de gevolgen van een gedwongen verkoop. Deze luiden als volgt:

Article 11. Notice of forced sale

1. Prior to the forced sale of a vessel in a State Party, the competent authority in such State Party shall ensure that notice in accordance with this article is provided to:

- (a) The authority in charge of the register in the State of registration;*
- (b) All holders of registered mortgages, "hypothèques" or charges which have not been issued to bearer;*
- (c) All holders of registered mortgages, "hypothèques" or charges issued to bearer and all holders of the maritime liens set out in article 4, provided that the competent authority conducting the forced sale receives notice of their respective claims; and*
- (d) The registered owner of the vessel.*

2. Such notice shall be provided at least 30 days prior to the forced sale and shall contain either:

- (a) The time and place of the forced sale and such particulars concerning the forced sale or the proceedings leading to the forced sale as the authority in a State Party conducting the proceedings shall determine is sufficient to protect the interests of persons entitled to notice; or,*
- (b) If the time and place of the forced sale cannot be determined with certainty, the approximate time and anticipated place of the forced sale and such particulars concerning the forced sale as the authority in a State Party conducting the proceedings shall determine is sufficient to protect the interests of persons entitled to notice.*

If notice is provided in accordance with subparagraph (b), additional notice of the actual time and place of the forced sale shall be provided when known but, in any event, not less than seven days prior to the forced sale.

3. The notice specified in paragraph 2 of this article shall be in writing and either given by registered mail, or given by any electronic or other appropriate means which provide confirmation of receipt, to the persons interested as specified in paragraph 1, if known. In addition, the notice shall be given by press announcement in the State where the forced sale is conducted and, if deemed appropriate by the authority conducting the forced sale, in other publications.

Article 12. Effects of forced sale

1. In the event of the forced sale of the vessel in a State Party, all registered mortgages, "hypothèques" or charges, except those assumed by the purchaser with the consent of the holders, and all liens and other encumbrances of whatsoever nature, shall cease to attach to the vessel, provided that:

- (a) At the time of the sale, the vessel is in the area of the jurisdiction of such State; and*
- (b) The sale has been effected in accordance with the law of the said State and the provisions of article 11 and this article.*

2. The costs and expenses arising out of the arrest or seizure and subsequent sale of the vessel shall be paid first out of the proceeds of sale. Such costs and expenses include, inter alia, the costs for the upkeep of the vessel and the crew as well as wages, other sums and costs referred to in article 4, paragraph 1(a), incurred from the time of arrest or seizure. The balance of the proceeds shall be distributed in accordance with the provisions of this Convention, to the extent necessary to satisfy the respective claims. Upon satisfaction of all claimants, the residue of the proceeds, if any, shall be paid to the owner and it shall be freely transferable.

---

⁴⁶⁶ Over dit Verdrag, zie Blauwboek 3.

3. *A State Party may provide in its law that, in the event of the forced sale of a stranded or sunken vessel following its removal by a public authority in the interest of safe navigation or the protection of the marine environment, the costs of such removal shall be paid out of the proceeds of the sale, before all other claims secured by a maritime lien on the vessel.*

4. *If at the time of the forced sale the vessel is in the possession of a shipbuilder or of a shiprepairer who under the law of the State Party in which the sale takes place enjoys a right of retention, such shipbuilder or shiprepairer must surrender possession of the vessel to the purchaser but is entitled to obtain satisfaction of his claim out of the proceeds of sale after the satisfaction of the claims of holders of maritime liens mentioned in article 4.*

5. *When a vessel registered in a State Party has been the object of a forced sale in any State Party, the competent authority shall, at the request of the purchaser, issue a certificate to the effect that the vessel is sold free of all registered mortgages, "hypothèques" or charges, except those assumed by the purchaser, and of all liens and other encumbrances, provided that the requirements set out in paragraph 1 (a) and (b) have been complied with. Upon production of such certificate, the registrar shall be bound to delete all registered mortgages, "hypothèques" or charges except those assumed by the purchaser, and to register the vessel in the name of the purchaser or to issue a certificate of deregistration for the purpose of new registration, as the case may be.*

6. *States Parties shall ensure that any proceeds of a forced sale are actually available and freely transferable.*

Zoals elders uiteengezet, tellen de Scheepsvoorrechtenverdragen van 1967 en 1993 slechts een gering aantal gebonden Staten, waaronder geen enkel buurland van België, en werd vastgesteld dat het niet aangewezen is dat België zich alsnog bij één van deze regimes aansluit⁴⁶⁷. Desalniettemin kunnen sommige van de hierboven aangehaalde bepalingen bij de redactie van nieuwe nationale bepalingen tot inspiratie dienen.

Het in artikel 11.1 (a) van het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 vervatte voorschrift het scheepsregister van de Staat van registratie van de gedwongen verkoop op de hoogte te brengen, zou kunnen worden geïmplementeerd in de publiekrechtelijke bepalingen van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

Opmerkenswaard is dat het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993, in tegenstelling tot het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967, geen bepaling bevat m.b.t. het lot, na de gedwongen verkoop van het schip, van bevrachtings- en andere gebruiksovereenkomsten. Bijgevolg wordt het vraagstuk of die overeenkomsten van kracht blijven na de gedwongen verkoop door het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 overgelaten aan het nationale recht⁴⁶⁸. Het verschil ten aanzien van het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967 lijkt anderzijds niet al te groot, aangezien de strekking van artikel 11.1, laatste lid van dat Verdrag eveneens lijkt te zijn dat het lot van de bevrachtings- en andere gebruiksovereenkomsten niet door het Verdrag wordt geregeld. Naar Belgisch recht lijken de door de voormalige eigenaar aangegane overeenkomsten, bij gebreke van een andersluidende wettelijke regeling, door de gedwongen verkoop te worden beëindigd, behalve wanneer de nieuwe eigenaar er – bijv. in de verkoopvoorwaarden – mee instemt het contract over te nemen. Ter vergelijking kan worden verwezen naar de wettelijke bepalingen inzake huur, luidens welke vóór het beslag gesloten huurovereenkomsten met vaste dagtekening tegenstelbaar zijn aan de koper, maar huurovereenkomsten zonder vaste dagtekening niet⁴⁶⁹. Hoewel de automatische beëindiging van bevrachtings- en andere gebruiksovereenkomsten m.b.t. het schip na een gedwongen verkoop elders werd geïdentificeerd als belangrijk met het oog op de

---

⁴⁶⁷ Zie Blauwboek 3, nr. 3.386.

⁴⁶⁸ Zie hierover Antapassis, A., "Brève analyse de certaines règles tirées de la convention internationale de 1993 sur les privilèges et hypothèques maritimes", *DMF* 2009, (322), 334.

⁴⁶⁹ Zie nader Dirix-Broeckx, 556-559, nrs. 910-914.

scheepsfinanciering⁴⁷⁰, werden hieromtrent in België vooralsnog noch problemen, noch vragen om een wettelijke regeling genoteerd.

10.277. Binnen het CMI vinden momenteel werkzaamheden plaats m.b.t. de erkenning van de gedwongen verkoop van schepen in het buitenland. Deze hebben reeds geleid tot een eerste *Draft Instrument on the Recognition of Foreign Judicial Sales of Ships*, opgesteld door de *International Working Group on Judicial Sales of Ships*. Dit *Draft Instrument* wordt nu verder besproken in een *International Sub-Committee*, dat een eerste maal bijeen kwam op 27 september 2011 te Oslo.

Het *Draft Instrument* bevat een groot aantal definities, die voor het grootste deel evident lijken (art. 1). Voorts bepaalt het zijn toepassingsgebied, m.n. “the recognition of a Judicial Sale taking place in the territory of a State other than the State in which its recognition is sought” (art. 2). Het betreft dus niet de problematiek van de erkenning of het aanvechten van een binnenlands uitvoerend scheepsbeslag; een grensoverschrijdend element dient aanwezig te zijn. Artikel 6, betreffende “Deregistration and Registration of the Ship” lijkt vooral van belang voor de publiekrechtelijke bepalingen m.b.t. het Belgisch Scheepsregister, die in Boek 2 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek zullen worden opgenomen. De artikelen 3, 4, 5, 7, 8 en 9 van het *Draft Instrument* hebben overwegend betrekking op de in Boek 3 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde materie, en worden hieronder integraal weergegeven:

Article 3. Notice of Judicial Sale

1. *Prior to a Judicial Sale in a State, the Court in such State shall ensure that notice in accordance with this Article is provided to:*

(a) *the registered owner of the ship;*

(b) *all holders of registered mortgages, “hypothèques” or charges which have not been issued to bearer;*

(c) *all holders of registered mortgages, “hypothèques” or charges issued to bearer and all holders of maritime liens, provided that the Court conducting the Judicial Sale receives notice of their respective claims;*

(d) *the authority in charge of the ship’s register in the State of Registration; and*

(e) *the Embassy or Consulate of the ship’s Flag State to the State in which the Judicial Sale takes place, unless no such Embassy or Consulate is established in such State.*

2. *The notice required by paragraph 1 of this Article shall be provided at least 30 days prior to the Judicial Sale and shall contain, as a minimum, the following information:*

(a) *The name, the IMO number, the registered shipowner of the ship;*

(b) *The time and place of the Judicial Sale; or if the time and place of the Judicial Sale cannot be determined with certainty, the approximate time and anticipated place of the Judicial Sale which shall be followed by additional notice of the actual time and place of the Judicial Sale when known but, in any event, not less than seven days prior to the judicial sale; and*

(c) *Such particulars concerning the Judicial Sale or the proceedings leading to the Judicial Sale as the Court conducting the proceedings shall determine is sufficient to protect the interests of persons entitled to notice.*

3. *The notice specified in paragraph 2 of this Article shall be in writing, and either given by registered mail, or given by any electronic or other appropriate means which provide confirmation of receipt, to the persons as specified in paragraph 1, if known. In addition, the notice shall be given by press announcement in the State in which the Judicial Sale is conducted and if deemed appropriate by the Court conducting the Judicial Sale, in other publication.*

---

⁴⁷⁰ Li, H.H., “A Brief Discussion on Judicial Sale of Ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2009. Athens II. Documents of the Conference*, s.l., CMI, s.d., (342), 347.

Article 4. Effect of Judicial Sale

Subject to:

(a) the ship being in the area of the jurisdiction of the State in which the Sale is accomplished, at the time of the Sale and

(b) the Sale having been conducted in accordance with the law of the State in which the Sale is accomplished and the provisions of this Instrument

the ownership of the shipowner prior to the Sale shall be extinguished and all mortgages, "hypothèques" or charges, except those assumed by the Purchaser, and all kinds of liens (including Maritime liens) and other encumbrances of whatsoever nature, shall cease to attach to the ship.

Article 5. Issuance of a Certificate of Judicial Sale

When a ship is sold by way of Judicial Sale, the Court or court officer conducting the Sale shall, at the request of the Purchaser, issue a Certificate to the Purchaser containing the date of the judicial sale and recording that (1) the ship has been sold in accordance with the law of the said State and the provisions of this Instrument free of all registered mortgages, "hypothèques" or charges, except those assumed by the Purchaser and of all kinds of liens (including Maritime liens) and other encumbrances of whatsoever nature, and (2) that the ownership of the shipowner prior to the Sale is extinguished.

Article 7. Recognition of Judicial Sale

1. Subject to the provisions of this Instrument, each State Party shall recognize a Judicial Sale in any other State accomplished in accordance with the law of the said State and the provisions of this Instrument, as having the effect

(i) that ownership of the ship is transferred to the purchaser and the rights of the previous owner to the vessel are extinguished;

(ii) that (subject to Article 4) the ship has been sold free of all registered mortgages, "hypothèques" or charges, except those assumed by the Purchaser and of all maritime liens and of all other kinds of liens and other encumbrances of whatsoever nature.

2. Where a ship which was sold by way of a Judicial Sale is sought to be arrested or is arrested by a Court in a State Party, the Court shall reject the application for arrest or release the ship from arrest upon production by the Purchaser or Subsequent Purchaser of the Certificate as provided for in Article 5 of this Instrument or a duly certified copy thereof, unless the Interested Person furnishes proof evidencing the existence of any of the circumstances provided for in Article 8 of this Instrument.

3. No Court of a State Party other than of the State Party in which recognition of a Judicial Sale is sought shall entertain any application to challenge or nullify the Judicial Sale.

4. Where a claim to challenge or nullify the Judicial Sale is filed by an Interested Person against the Purchaser or the Subsequent Purchaser or the ship before the Court of a State Party where recognition is sought, the Court shall refuse to entertain the claim or reject the claim upon production by the Purchaser or Subsequent Purchaser of the Certificate which is provided for in Article 5 of this Instrument or a duly certified copy thereof, unless the Interested Person furnishes proof evidencing the existence of any of the circumstances provided for in Article 8 of this Instrument.

Article 8. Circumstances in which Recognition may be Refused

1A. Recognition of a Judicial Sale may be refused by a State Party, at the request of an Interested Person, only if that Interested Person furnishes to the Court where the recognition is sought, proof that:

(a) at the time of the Sale, the ship was not physically in the area of the jurisdiction of the State in which the Court issuing the Certificate provided for in Article 5 is located; or

(b) the Judicial Sale was not accomplished in accordance with the law of the State in which the Judicial Sale took place or the provisions of this Instrument; or

(c) the Certificate produced by the Purchaser or Subsequent Purchaser is not issued by the Court appearing on the produced Certificate.

1B. Any such request by an Interested Person will only be admitted if it is presented within 12 months of the date of the judicial sale as recorded in the Certificate.

2. Recognition of a Judicial Sale may also be refused if the Court in a State Party in which recognition is sought finds that the recognition of the Judicial Sale would be contrary to the public policy of that State Party.

Article 9. Restricted Recognition

When signing, ratifying or acceding to this Instrument, any State may on the basis of reciprocity declare that it will only apply the Instrument to the recognition of a Judicial Sale accomplished in the territory of a State Party and the ship is flying the flag of a State Party.

De aangehaalde bepalingen vertonen een aantal gelijkenissen met de hierboven besproken bepalingen van het Tweede Protocol bij het Binnenschepenverdrag 1965 en van de Scheepsvoorrechtenverdragen 1967 en 1993. Deze laatste regelingen werden door het CMI overigens uitdrukkelijk in overweging genomen⁴⁷¹.

Uit de bedoelde bepalingen kan worden besloten dat blijkbaar vooral een nood bestaat aan regels m.b.t. (1) de registratie en deregistratie na een vreemde gedwongen verkoop, (2) de verwittiging van alle betrokken partijen voorafgaand aan de gedwongen verkoop, (3) criteria voor de erkenning van een vreemde gedwongen verkoop en (4) de internationale bevoegdheid om kennis te nemen van betwistingen inzake de geldigheid van een gedwongen verkoop⁴⁷².

De eerste kwestie lijkt vooral van belang i.v.m. de publiekrechtelijke bepalingen m.b.t. het Belgisch Scheepsregister, die in Boek 2 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek zullen worden opgenomen. De tweede kwestie is reeds geregeld in het huidige Belgische recht.

De bepalingen over de erkenning van een vreemde gedwongen verkoop lijken, voor zover de betrokken gedwongen verkoop in sommige rechtstelsels het voorwerp uitmaakt van een rechterlijke beschikking, in de EU-lidstaten het terrein te betreden van de Brussel I-Verordening, die immers de erkenning van rechterlijke beslissingen regelt⁴⁷³. Hetzelfde geldt voor eventuele bepalingen m.b.t. rechterlijke bevoegdheid (ofschoon niet geheel duidelijk is of artikel 7.3 van het *Draft Instrument* de rechterlijke bevoegdheid beoogt te regelen): voor intra-Europese zaken wordt de bevoegdheid dwingend door de Brussel I-Verordening geregeld⁴⁷⁴. Het lijkt dan ook vooralsnog niet wenselijk, of zelfs niet mogelijk, om de bedoelde bepalingen in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek te implementeren.

10.278. Om een grond tot uitvoerend beslag in België te vormen, moet een buitenlandse titel in België uitvoerbaar zijn.

Op grond van de Brussel I-Verordening worden gerechtelijke uitspraken en authentieke akten uit andere lidstaten in België erkend en vormen zij er een uitvoerbare titel nadat zij een “exequatur” hebben verkregen. Hetzelfde geldt voor vonnissen en akten uit landen waarmee een verdrag over de erkenning en uitvoerbaarverklaring van gerechtelijke uitspraken en authentieke akten werd

---

⁴⁷¹ Zie Li, H.H., “A Brief Discussion on Judicial Sale of Ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2009. Athens II. Documents of the Conference*, s.l., CMI, s.d., (342), 352-354.

⁴⁷² Zie nader Li, H.H., “A Brief Discussion on Judicial Sale of Ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2009. Athens II. Documents of the Conference*, s.l., CMI, s.d., (342), 351-354.

⁴⁷³ Smeele, F., “Recognition of the legal effects of foreign judicial sales of ships”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2010*, www.comitemaritime.org, (225), 225-226, nrs. 2-3.

⁴⁷⁴ Erauw, 90-91, nr. 33.

gesloten⁴⁷⁵. De erkenning en uitvoerbaarverklaring van andere buitenlandse vonnissen en authentieke akten wordt geregeld in het WIPR⁴⁷⁶.

De erkenning van arbitrale beslissingen valt in de meeste gevallen onder het toepassingsgebied van het ruim gevolgde Verdrag van New York van 10 juni 1958 over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken⁴⁷⁷, op basis waarvan België waarborgt dat een buitenlandse arbitrale uitspraak in België kan worden uitgevoerd⁴⁷⁸. De uitvoerbaarverklaring van buitenlandse arbitrale uitspraken wordt geregeld in de artikelen 1719 e.v. Ger.W.

10.279. Zoals hierboven aangegeven⁴⁷⁹, staat de in België door sommigen aangehangen theorie van de algemene omzetbaarheid van het bewarend scheepsbeslag in een uitvoerend scheepsbeslag op gespannen voet met de bescherming van het eigendomsrecht zoals die is verzekerd in artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM en bovendien in artikel 16 van de Grondwet.

In dit verband kan worden verwezen naar de uiteenzetting hierboven m.b.t. het bewarend scheepsbeslag⁴⁸⁰, met dien verstande (1) dat het in deze context gaat om een – althans door sommigen vooropgestelde – zuiver nationale regel, en niet om een interpretatie van een verdragsregel, en (2) dat de hier aan de orde zijnde aantasting van het eigendomsrecht aanzienlijk verstrekkender is.

Hierboven werd geconcludeerd dat zich ter zake alleszins een verdrags- en grondwetsconforme uitlegging van de relevante bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek opdringt⁴⁸¹.

C) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING

- DUITSLAND

10.280. M.b.t. het Duitse recht dient te worden gewezen op het *Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung*, § 17 (1) van deze wet bepaalt m.b.t. de gedwongen verkoop van gronden:

Die Zwangsversteigerung darf nur angeordnet werden, wenn der Schuldner als Eigentümer des Grundstücks eingetragen oder wenn er Erbe des eingetragenen Eigentümers ist.

In de sectie van de wet over de gedwongen verkoop van schepen en schepen in aanbouw valt te lezen:

§ 162

Auf die Zwangsversteigerung eines im Schiffsregister eingetragenen Schiffs oder eines Schiffsbauwerks, das im Schiffsbauregister eingetragen ist oder in dieses Register eingetragen werden kann, sind die Vorschriften des Ersten Abschnitts [waartoe § 17 behoort] entsprechend anzuwenden, soweit sich nicht aus den §§ 163 bis 170a etwas anderes ergibt.

⁴⁷⁵ Zie Erauw, 237-255, nrs. 169-184 en 267, nrs. 192-193; van Lynden, C.J.H., “Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais”, *DMF* 2009, (627), 628.

⁴⁷⁶ Zie Erauw, 269-294, nrs. 194-223.

⁴⁷⁷ Goedgekeurd bij W. 5 juni 1975 houdende goedkeuring van het Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, opgemaakt te New York op 10 juni 1958 (*BS* 15 november 1975).

⁴⁷⁸ Zie Erauw, 305-306, nr. 237.

⁴⁷⁹ Zie *supra*, nr. 10.248.

⁴⁸⁰ Zie *supra*, nr. 10.47.

⁴⁸¹ Zie *supra*, nrs. 10.47 en 10.259.

Uit § 164 blijkt dat het in § 17 (1) vooropgestelde vereiste dat de schuldenaar ook de eigenaar van het gedwongen verkochte goed is, m.b.t. schepen en schepen in aanbouw niet geldt op absolute wijze:

Die Beschränkung des § 17 gilt für die Zwangsversteigerung eines eingetragenen Schiffs nicht, soweit sich aus den Vorschriften des Handelsgesetzbuchs oder des Gesetzes, betreffend die privatrechtlichen Verhältnisse der Binnenschifffahrt, etwas anderes ergibt; [...]

Ook m.b.t. de gedwongen verkoop van buitenlandse schepen die, wanneer zij Duitse schepen waren, in het scheepsregister zouden moeten worden geregistreerd, valt in § 171 (2) te lezen:

[...] Die Zwangsversteigerung darf, soweit sich nicht aus den Vorschriften des Handelsgesetzbuchs oder des Gesetzes, betreffend die privatrechtlichen Verhältnisse der Binnenschifffahrt, etwas anderes ergibt, nur angeordnet werden, wenn der Schuldner das Schiff im Eigenbesitz hat; [...]

De voorbereidende werken verduidelijken enigszins welke concrete situaties waarbij de schuldenaar niet de eigenaar van het gedwongen verkochte schip is in ogenschouw werden genomen:

Der Abs. 2 setzt im Einklang mit dem § 211 Abs. 1 des Entwurfs voraus, daß der Schuldner im Eigenbesitze des Schiffes ist. Der weitere Fall des Art. 764 H.G.B., wenn er das Schiff als Schiffer führt, ist durch den Vorbehalt, "soweit sich nicht aus den Vorschriften des Handelsgesetzbuchs ... ein anderes ergibt", gedeckt. Die ausdrückliche Bezugnahme auf diese Vorschrift ist vermieden, weil auch die Vorschriften des Binnenschifffahrtsgesetzes zu berücksichtigen waren (§ 2 des Ges.) und auch die Art. 758, 764, 477 H.G.B. in Betracht kommen können. Die Fassung läßt dabei die Frage offen, ob und inwieweit schon nach den angeführten Vorschriften eine Zwangsvollstreckung gegen den bloßen Inhaber, Ausrüster oder gegen den Schiffer als solchen stattfindet⁴⁸².

Het antwoord op de vraag of een uitvoerend beslag tegen het schip mogelijk is voor schulden van een andere partij dan de scheepseigenaar dient luidens het *Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung* in de eerste plaats in het *Handelsgesetzbuch* te worden gezocht. Naar Duits recht is hetzij de scheepseigenaar, hetzij de *Ausrüster* (*de facto* inz. de rompbevrachter) persoonlijk voor de vorderingen die ontstaan uit het commerciële gebruik van het schip aansprakelijk. Voor persoonlijke schulden van de *Ausrüster*, d.w.z. de exploitant van het schip die geen eigenaar is, bestaat echter vaak een zakelijke medeaansprakelijkheid van de scheepseigenaar op grond van een scheepsvoorrecht⁴⁸³. § 760 van het *Handelsgesetzbuch* bepaalt in dit verband:

(1) Die Befriedigung des Schiffsgläubigers aus dem Schiff erfolgt nach den Vorschriften über die Zwangsvollstreckung.

(2) Die Klage auf Duldung der Zwangsvollstreckung kann außer gegen den Eigentümer des Schiffes auch gegen den Ausrüster oder gegen den Kapitän gerichtet werden. Das gegen den Ausrüster oder gegen den Kapitän gerichtete Urteil ist auch gegenüber dem Eigentümer wirksam.

[...]

---

⁴⁸² X., "Bemerkungen zu der vorläufigen Zusammenstellung der Beschlüsse der Kommission für die zweite Lesung des Entwurfs eines Gesetzes, betreffend die Zwangsvollstreckung in das unbewegliche Vermögen", in Jakobs, H.H. en Schubert, W., *Die Beratung des Bürgerlichen Gesetzbuches in systematischer Zusammenstellung der unveröffentlichten Quellen. Sachenrecht IV. Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung*, Berlin, de Gruyter, 1983, 1011.

⁴⁸³ Zie o.m. Athanassopoulou, V., *Schiffsunternehmen und Schiffsüberlassungsverträge*, Tübingen, Mohr Siebeck, 2005, 95 en 98.

De scheepseigenaar moet in principe de tenuitvoerlegging op zijn schip door de houders van een scheepsvoorrecht dulden. Enkel indien de gebruiker van het schip het op een wederrechtelijke manier in bezit heeft gekregen en de houder van het scheepsvoorrecht hiervan op de hoogte was of behoorde te zijn, kan hij zich op grond van § 510 (2) van het *Handelsgesetzbuch* tegen de tenuitvoerlegging verzetten⁴⁸⁴. In de binnenvaart geldt dezelfde regel luidens § 2 (2) van het *Binnenschiffahrtsgesetz*.

Een uitvoerend beslag op een schip lijkt naar Duits recht derhalve niet mogelijk te zijn wegens een niet-bevoorrechte vordering tegen een ander dan de scheepseigenaar.

- ENGELAND

10.281. Wat het Engelse recht betreft, dient vooreerst nogmaals te worden gewezen op de bijzondere aard van de *action in rem*. Dergelijke vordering is, naar traditionele opvattingen in het Engels recht, volledig onafhankelijk van een vordering *in personam*. Een *action in rem* tegen het schip wordt uitgebracht tegen het schip zelf en niet tegen de scheepseigenaar. Zij kan uitmonden in een veroordeling tegen het schip, zelfs zonder dat de scheepseigenaar in het geding is opgetreden. De persoonlijke aansprakelijkheid van de scheepseigenaar is irrelevant, maar de scheepseigenaar kan, indien hij het opportuun acht, wel deelnemen aan het geding om zijn eigendom te beschermen⁴⁸⁵.

Wat het uitvoerend beslag betreft, dient te worden gewezen op Rule 61.10 (1) in de *Civil Procedure Rules*, Part 61 (“Admiralty Claims”), die luidt als volgt:

An application for an order for the survey, appraisal or sale of a ship may be made in claim in rem at any stage by any party.

Een gerechtelijke verkoop van het schip dat het voorwerp uitmaakt van een *action in rem* is dus zelfs mogelijk vóór een uitspraak ten gronde wordt geveld, met name wanneer de kosten om het schip onder bewarend beslag te houden te hoog zouden oplopen. De opbrengst van de verkoop neemt als onderpand voor de eisende partij dan de plaats in van het schip⁴⁸⁶.

De gevallen waarin de rechtbank kan overgaan tot gerechtelijke verkoop van het schip lijken dezelfde te zijn als deze waarin bewarend beslag kan worden gevorderd. Tsimplis schrijft:

*Under arrest, the ship becomes the financial security for the claimant in rem. This means that unless the shipowner puts up security in order to have the ship released from arrest, the ship will be sold and the claimants will be paid out of the proceeds of sale*⁴⁸⁷.

De *Civil Procedure Rules* bepalen niet uitdrukkelijk dat het schip reeds onder bewarend beslag moet zijn wanneer het bevel tot verkoop wordt gegeven, maar de eraan toegevoegde *Practice Directions* lijken er wel van uit te gaan⁴⁸⁸. Verkoop lijkt mogelijk te zijn wegens alle *actions in rem*. Zoals werd uiteengezet in verband met het bewarend beslag⁴⁸⁹, hoeft de grondslag van de vordering niet noodzakelijk een persoonlijke schuld van de scheepseigenaar te zijn, maar worden, althans voor zover de vordering niet bevoorrecht is op het schip, en voor zover het geen geschil over

---

⁴⁸⁴ Athanassopoulou, V., *Schiffsunternehmen und Schiffsüberlassungsverträge*, Tübingen, Mohr Siebeck, 2005, 95 en 98-99.

⁴⁸⁵ Hill, 100.

⁴⁸⁶ Tsimplis, M., “Procedures for Enforcement”, in Southampton, (349), 358; Derrington-Turner, 170-171, nr. 7.59.

⁴⁸⁷ Tsimplis, M., “Procedures for Enforcement”, in Southampton, (349), 357.

⁴⁸⁸ Derrington-Turner, 169, nr. 7.55.

⁴⁸⁹ Zie *supra*, nr. 10.84.

scheepseigendom, scheepsmedeëigendom en sloopshypotheek of sloopverband betreft, wel bepaalde vereisten gesteld m.b.t. de band tussen het sloop en de schuldenaar van de vordering. Vereist is m.n. dat de schuldenaar op het ogenblik waarop de vordering ontstaat hetzij eigenaar, hetzij bevrachter, hetzij bezitter van het sloop is en bovendien dat de schuldenaar op het ogenblik waarop de vordering wordt ingesteld, hetzij eigenaar, hetzij rompbevrachter van het sloop is. Een gerechtelijke verkoop van het sloop omwille van een schuld van de rompbevrachter lijkt bijv. wel degelijk mogelijk te zijn.

- FRANKRIJK

10.282. Tot vóór de invoering van de *Code des Transports*⁴⁹⁰ lagen de nationale bepalingen betreffende het uitvoerend beslag op zeeschepen vervat in de *Loi n° 67-5 du 3 janvier 1967 Loi relative au statut des navires et autres bâtiments de mer* en in het *Décret n° 67-967 du 27 octobre 1967 relatif au statut des navires et autres bâtiments de mer*.

De *Loi* bepaalde:

Article 70

La saisie des navires est régie par des dispositions réglementaires particulières.

Article 71

En cas de saisie, l'adjudication du navire fait cesser les fonctions du capitaine, sauf à lui à se pourvoir en dédommagement contre qui de droit.

Het *Décret* bepaalde:

Section I: Dispositions générales

Article 26

Lorsqu'il est avisé d'une saisie par la notification de la décision qui l'a autorisée, le service du port refuse l'autorisation de départ du navire.

Article 27

Nonobstant toute saisie, le président du tribunal de grande instance statuant en la forme des référés peut autoriser le départ du navire pour un ou plusieurs voyages déterminés. Pour obtenir cette autorisation, le requérant doit fournir une garantie suffisante.

Article 28

Le président fixe le délai dans lequel le navire devra regagner le port de la saisie. Il peut ultérieurement modifier ce délai pour tenir compte des circonstances et, le cas échéant, autoriser le navire à faire des voyages.

Si, à l'expiration du délai fixé, le navire n'a pas rejoint son port, la somme déposée en garantie est acquise aux créanciers, sauf le jeu de l'assurance en cas de sinistre couvert par la police.

Section III: Saisie-exécution

Article 31

Il ne peut être procédé à la saisie-exécution que vingt-quatre heures après le commandement de payer.

---

⁴⁹⁰ Een aantal van de hieronder geciteerde bepalingen werden, in enigszins gewijzigde vorm, overgebracht naar het wettelijke gedeelte van de *Code des Transports*. Zoals in de andere Blauwboeken worden de bepalingen van dit nieuwe wetboek hier niet besproken.

Article 32

Le commandement est fait à la personne du propriétaire ou à son domicile.

Article 33

Le commandement se périmé par dix jours.

Article 34

La saisie est faite par huissier.

L'huissier énonce dans son procès-verbal:

Les nom, profession et demeure du créancier pour qui il agit;

Le titre exécutoire en vertu duquel il procède;

La somme dont il poursuit le paiement;

La date du commandement à payer; L'élection de domicile faite par le créancier dans le lieu où siège le tribunal devant lequel la vente doit être poursuivie et dans le lieu où le navire est amarré;

Le nom du propriétaire;

Les nom, espèce, tonnage et nationalité du bâtiment.

Il fait l'énonciation et la description des chaloupes, canots, agrès et autres apparaux du navire, provisions et soutes.

Il établit un gardien.

Article 35

Le procès-verbal de saisie est notifié au service du port ainsi qu'au consul de l'Etat dont le navire bat pavillon.

Article 36

Le saisissant doit, dans le délai de trois jours, notifier au propriétaire copie du procès-verbal de saisie et le faire citer devant le tribunal de grande instance du lieu de saisie, pour voir dire qu'il sera procédé à la vente des choses saisies.

Si le propriétaire n'est pas domicilié dans le ressort du tribunal, les significations et citations lui sont données en la personne du capitaine du bâtiment saisi, ou en son absence, en la personne de celui qui représente le propriétaire ou le capitaine. Le délai de trois jours est augmenté de dix jours si le destinataire demeure hors de la France métropolitaine et en Europe et de vingt jours s'il demeure en toute autre partie du monde.

S'il est étranger, hors du territoire français et non représenté, les citations et significations sont données dans les formes prescrites en matière de procédure civile.

Article 37

Le procès-verbal de saisie est inscrit, si le navire est francisé, sur le registre prévu à l'article 15 et sur le fichier des inscriptions des navires prévu à l'article 88; si le navire n'est pas francisé, le procès-verbal de saisie est inscrit sur le fichier spécial tenu au bureau des douanes du lieu de la saisie.

Cette inscription est requise dans le délai de sept jours courant de la date du procès-verbal. Ce délai est augmenté de vingt jours si le lieu de la saisie et le lieu où le fichier est tenu ne se trouvent pas l'un et l'autre en France métropolitaine ou dans un même département d'outre-mer ou un même territoire d'outre-mer.

Article 38

Lorsque le navire est francisé, le conservateur des hypothèques maritimes délivre un état des inscriptions.

Dans les sept jours qui suivent, la saisie est dénoncée aux créanciers inscrits aux domiciles élus dans leurs inscriptions. Ce délai est augmenté de vingt jours si le lieu de la saisie et le lieu du tribunal qui doit

connaître de la saisie et de ses suites ne se trouvent pas l'un et l'autre en France métropolitaine ou dans un même département d'outre-mer ou un même territoire d'outre-mer.

La dénonciation aux créanciers indique le jour de la comparution devant le tribunal. Le délai de comparution est augmenté de vingt jours si le domicile élu et le siège du tribunal ne se trouvent pas l'un et l'autre en France métropolitaine ou dans un même département d'outre-mer ou un même territoire d'outre-mer.

Article 39

Lorsque le navire saisi n'est pas français, la procédure de l'article précédent subit les modifications qui suivent:

La dénonciation est adressée au consul désigné à l'article 35.

Le délai de comparution est de trente à soixante jours après cette dénonciation.

Article 40

Le tribunal fixe par son jugement la mise à prix, les conditions de vente et, pour le cas où il ne serait pas fait d'offre, le jour auquel de nouvelles enchères auront lieu sur mise à prix inférieure qui est déterminée par le même jugement.

Article 41

La vente se fait à l'audience de criées du tribunal de grande instance, quinze jours après une apposition d'affiche et une insertion de cette affiche dans un journal d'annonces légales sans préjudice de toutes autres publications qui peuvent être autorisées par le tribunal.

Néanmoins, le tribunal peut ordonner que la vente sera faite soit devant un autre tribunal, soit en l'étude et par le ministère d'un notaire, soit par un courtier interprète et conducteur de navires, soit en tout autre lieu du port où se trouve le navire saisi.

Dans ces divers cas, le jugement règle la publicité.

Article 42

Les affiches sont apposées au grand mât ou sur la partie la plus apparente du bâtiment saisi, à la porte principale du tribunal devant lequel on procédera, dans la place publique ou sur le quai du port où le bâtiment est amarré, à la chambre de commerce, au bureau de douane et à la circonscription maritime.

Article 43

Les affiches doivent indiquer:

Les nom, profession et demeure du poursuivant;

Les titres en vertu desquels il agit;

Le montant de la somme qui lui est due;

L'élection de domicile par lui faite dans le lieu où siège le tribunal de grande instance et dans le lieu où se trouve le bâtiment;

Les nom, profession et domicile du propriétaire du bâtiment saisi;

Le nom du bâtiment et, s'il est armé ou en armement, le nom du capitaine ainsi que la puissance motrice en cas de propulsion mécanique;

Le lieu où il se trouve;

La mise à prix et les conditions de la vente;

Les jour, lieu et heure de l'adjudication.

Article 44

Les demandes en distraction sont formées et notifiées au greffe du tribunal avant l'adjudication.

Si les demandes en distraction ne sont formées qu'après l'adjudication, elles seront converties de plein droit en opposition à la délivrance des sommes provenant de la vente.

Article 45

*Le demandeur ou l'opposant a trois jours francs pour fournir ses moyens.
Le défendeur a trois jours francs pour contredire.
La cause est portée à l'audience sur simple citation.*

Article 46

Pendant trois jours francs après celui de l'adjudication, les oppositions à la délivrance du prix sont reçues; passé ce temps elles ne seront plus admises.

Article 47

La surenchère n'est pas admise en cas de vente judiciaire.

Article 48

L'adjudicataire est tenu de verser son prix, sans frais, à la caisse des dépôts et consignations et dans les vingt-quatre heures de l'adjudication à peine de folle enchère.

Article 49

*A défaut de paiement ou de consignation, le bâtiment est remis en vente et adjugé, trois jours après une nouvelle publication et affiche unique, à la folle enchère des adjudicataires qui seront également tenus pour le paiement du déficit, des dommages, des intérêts et des frais.
L'adjudicataire doit dans les cinq jours suivants présenter requête au président du tribunal de grande instance pour faire commettre un juge devant lequel il citera les créanciers par acte signifié aux domiciles élus, à l'effet de s'entendre à l'amiable sur la distribution du prix.*

Article 50

*L'acte de convocation est affiché dans l'auditoire du tribunal et inséré dans un journal habilité à recevoir des annonces légales.
Le délai de convocation est de quinzaine sans augmentation à raison de la distance.*

Article 51

Les créanciers opposants sont tenus de produire au greffe leurs titres de créances dans les trois jours qui suivent la sommation qui leur en est faite par le créancier poursuivant ou par le tiers saisi, faute de quoi il sera procédé à la distribution du prix de la vente sans qu'ils y soient compris.

Article 52

*Dans le cas où les créanciers ne s'entendraient pas sur la distribution du prix, il est dressé procès-verbal de leurs prétentions et contredits.
Dans la huitaine, chacun des créanciers doit déposer au greffe une demande de collocation avec titre à l'appui.
A la requête du plus diligent, les créanciers sont, par simple acte extrajudiciaire, appelés devant le tribunal, qui statuera à l'égard de tous, même des créanciers privilégiés.*

Article 53

*Le délai d'appel est de dix jours à compter de la signification du jugement, outre les délais de distance prévus en matière de procédure civile.
L'acte d'appel doit contenir assignation et l'énonciation des griefs, à peine de nullité.*

Article 54

Dans les huit jours qui suivent l'expiration du délai d'appel et, s'il y a appel, dans les huit jours de l'arrêt, le juge déjà assigné dresse l'état des créances colloquées en principal, intérêts et frais. Les intérêts des créances utilement colloquées cesseront de courir au détriment de la partie saisie.

Article 55

La collocation des créanciers et la distribution des deniers sont faites entre les créanciers privilégiés et hypothécaires suivant leur ordre et entre les autres créanciers au marc le franc de leurs créances. Tout créancier colloqué l'est, tant pour son principal que pour ses intérêts et frais.

Article 56

Les dépens des contestations ne peuvent être pris sur les deniers à distribuer, sauf les frais de l'avoué le plus ancien.

Article 57

Sur ordonnance rendue par le juge-commissaire, le greffier délivre les bordereaux de collocation contre la caisse des dépôts et consignations, comme il est prévu en matière de saisie immobilière.

La même ordonnance autorise la radiation des inscriptions des créanciers non colloqués. Il est procédé à cette radiation sur demande de toute partie intéressée.

Article 58

La saisie d'un ou plusieurs quirats d'un navire et la distribution du prix provenant de l'adjudication obéissent aux règles précédentes, sauf les modifications qui suivent:

La saisie doit être dénoncée aux autres quirataires dans les conditions de l'article 38, deuxième et troisième alinéa.

Dans le cas prévu par l'article 29 de la loi n° 67-5 du 3 janvier 1967 portant statut des navires et autres bâtiments de mer, il est statué sur l'opposition par le tribunal de la saisie avant l'adjudication.

M.b.t. binnenschepen gelden voornog de artikelen 118 tot 131 van de *Code du domaine public fluvial et de la navigation intérieure*. Deze bepalingen regelen de procedure van beslag en gedwongen verkoop m.b.t. binnenschepen. Het betreft enkel bepalingen m.b.t. het uitvoerend beslag op binnenschepen⁴⁹¹. Zij luiden als volgt:

Article 118

La saisie et la vente forcée des bateaux de navigation intérieure d'un tonnage égal ou supérieur à 20 tonnes sont effectuées dans les formes prévues par le présent code.

Article 119

Il ne peut être procédé à la saisie que vingt-quatre heures après le commandement de payer fait à la personne du propriétaire ou à son domicile.

Article 120

L'huisier énonce dans le procès-verbal de saisie:

Les nom, prénoms et domicile du créancier pour qui il agit;

Le titre en vertu duquel il procède;

La somme dont il poursuit le paiement;

L'élection de domicile faite par le créancier dans le lieu où siège le juge de l'exécution devant lequel la vente doit être poursuivie et dans le lieu où le bateau saisi est amarré;

Les noms du propriétaire et du capitaine ou patron;

Le nom et la devise, le type, le tonnage du bateau, son numéro et le bureau d'immatriculation.

Il fait l'énonciation et la description des agrès, batelets, ustensiles et approvisionnements.

Il établit un gardien.

---

⁴⁹¹ Navarre-Laroche, C., *La saisie conservatoire des navires en droit français*, Parijs, Moreux, 2001, 11, vn. 26.

Article 121

Le saisissant doit, dans le délai de trois jours, notifier au propriétaire copie du procès-verbal de saisie et le faire citer devant le juge de l'exécution du lieu de la saisie pour voir dire qu'il sera procédé à la vente des choses saisies.

Si le propriétaire n'est pas domicilié dans l'arrondissement où se trouve le bateau, les significations et citations lui sont données en la personne du capitaine ou patron du bateau saisi, ou, en son absence, en la personne de celui qui représente le propriétaire ou le capitaine ou patron. Le délai de trois jours est porté à huit jours si le propriétaire est domicilié dans le département et à quinze jours s'il est domicilié en France hors du département.

Si le propriétaire est domicilié hors de France et non représenté, les citations et les significations seront données ainsi qu'il est prescrit par l'article 69, paragraphe 10, du code de procédure civile, sous réserve de toutes autres dispositions des traités internationaux.

Article 122

Le procès-verbal de saisie est transcrit au greffe du tribunal de commerce du lieu de l'immatriculation ou dans le ressort duquel le bateau est en construction, dans le délai de trois jours, huit jours ou quinze jours, selon que le lieu où se trouve la juridiction qui doit connaître de la saisie et de ses suites est dans l'arrondissement, dans le département ou hors du département.

Dans la huitaine, le greffe du tribunal de commerce délivre un état des inscriptions et, dans les trois jours qui suivent (avec augmentation du délai à raison des distances comme il est dit ci-dessus), la saisie est dénoncée aux créanciers inscrits aux domiciles élus dans leurs inscriptions, avec l'indication du jour de la comparution devant le juge de l'exécution.

Le délai de comparution est également calculé à raison de trois, huit ou quinze jours selon la distance entre le lieu où le bateau est immatriculé et le lieu où siège la juridiction dans le ressort de laquelle la saisie a été pratiquée.

Article 123

Lorsqu'il est procédé à la saisie d'un bateau immatriculé à l'étranger dans un des pays signataires de la convention de Genève, du 9 décembre 1930, concernant l'immatriculation des bateaux de navigation intérieure, les droits réels sur ces bateaux et autres matières connexes, la saisie est dénoncée aux créanciers inscrits par lettre recommandée avec accusé de réception un mois avant le jour de la comparution devant le juge de l'exécution. Ces créanciers seront avisés de la même manière au moins un mois à l'avance, de la date fixée pour la vente.

La date de la vente sera publiée dans le même délai au lieu d'immatriculation du bateau.

Article 124

Le juge de l'exécution fixe par son jugement la mise à prix et les conditions de la vente. Si, au jour fixé pour la vente, il n'est pas fait d'offre, le juge indique par jugement le jour auquel les enchères auront lieu sur une nouvelle mise à prix inférieure à la première et qui est déterminée par jugement.

Article 125

La vente sur saisie se fait à l'audience des criées du juge de l'exécution quinze jours après une apposition d'affiche et une insertion de cette affiche;

1° Dans un des journaux désignés pour recevoir les annonces judiciaires dans le ressort du tribunal de grande instance où la vente a lieu;

2° Dans un journal spécial de navigation intérieure.

Néanmoins, le juge peut ordonner que la vente soit faite ou devant un autre juge de l'exécution ou en l'étude et par le ministère soit d'un notaire, soit d'un autre officier public, au lieu où se trouve le bateau saisi.

Dans ces divers cas, le jugement régleme la publicité locale.

Article 126

Les affiches sont apposées sur la partie la plus apparente du bateau saisi, à la porte principale du tribunal de grande instance devant lequel on doit procéder, sur la place publique, le quai du lieu où le bateau est amarré, à la bourse de commerce s'il y en a une, sur les marchés d'affrètement de la région, ainsi qu'à la porte du bureau d'immatriculation et à celle du tribunal de commerce.

Article 127

Les annonces et affiches doivent indiquer:

Les nom, profession et domicile du poursuivant;

Les titres en vertu desquels il agit;

La somme qui lui est due;

L'élection de domicile par lui faite dans le lieu où siège le juge de l'exécution et dans le lieu où le bateau saisi est amarré;

Les nom, prénoms, profession et domicile du propriétaire du bateau saisi;

Les caractéristiques du bateau portées au certificat d'immatriculation;

Le nom du capitaine ou patron;

Le lieu où se trouve le bateau;

La mise à prix et les conditions de la vente, les jour, lieu et heure de l'adjudication.

Article 128

L'adjudicataire est tenu de verser son prix sans frais, à la caisse des dépôts et consignations dans les vingt-quatre heures de l'adjudication, à peine de folle enchère.

Il doit attraire devant le juge de l'exécution les créanciers, par acte signifié aux domiciles élus, à l'effet de s'entendre à l'amiable sur la distribution du prix.

L'acte de convocation est affiché dans l'auditoire du tribunal de grande instance et inséré dans l'un des journaux désignés pour recevoir les annonces judiciaires dans le ressort du tribunal et dans un journal spécial de navigation intérieure.

Le délai de convocation est de quinzaine, sans augmentation à raison de la distance.

Article 129

Seront déduits du prix d'adjudication, avant sa distribution, les frais de justice effectués dans l'intérêt commun des créanciers pour parvenir à la vente et à la distribution du prix, y compris les frais de garde.

Article 130

Dans le cas où les créanciers ne s'entendraient pas sur la distribution du prix, il sera dressé procès-verbal de leurs prétentions et contredits.

Dans la huitaine, chacun des créanciers doit déposer au greffe du juge de l'exécution une demande de collocation contenant constitution d'avoué avec titre à l'appui.

A la requête du plus diligent, les créanciers sont, par un simple acte d'avoué, appelés devant le juge de l'exécution qui statue à l'égard de tous, même des créanciers privilégiés.

Article 131

Le jugement est signifié dans les trente jours de sa date, à avoué seulement pour les parties présentes, et aux domiciles élus pour les parties défaillantes; le jugement n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai d'appel est de dix, quinze ou trente jours à compter de la signification du jugement, selon que le siège du tribunal et le domicile élu dans l'inscription sont dans le même arrondissement, dans le même département ou dans des départements différents.

L'acte d'appel contient assignation et énonciation des griefs à peine de nullité.

La disposition finale de l'article 762 du code de procédure civile est appliquée, ainsi que les articles 761, 763 et 764 du même code relativement à la procédure devant la cour.

Dans les huit jours qui suivent l'expiration du délai d'appel et, s'il y a appel, dans les huit jours de l'arrêt, le juge déjà désigné dresse l'état des créances, colloquées en principal, intérêts et frais. Les intérêts des sommes utilement colloquées cessent de courir à l'égard de la partie saisie. Les dépens des contestations ne pourront être pris sur les deniers à distribuer, sauf les frais de l'avoué le plus ancien.

Sur ordonnance par le juge-commissaire, le greffier du tribunal de grande instance délivre les bordereaux de collocation exécutoire contre la caisse des dépôts et consignations dans les termes de l'article 770 du code de procédure civile. La même ordonnance autorise la radiation, par le greffier du tribunal de commerce, des inscriptions des créanciers non colloqués. Il est procédé à cette radiation sur la demande de toute partie intéressée.

10.283. De Franse wetgeving bevat, in tegenstelling tot de Belgische, geen procedurebepalingen voor het geval het schip waarop uitvoerend beslag wordt gelegd geen eigendom van de schuldenaar is. In dit verband kan worden verwezen naar het hierboven aangehaalde artikel 32 van het *Décret n° 67-967*, luidens welk het bevel wordt gedaan aan de eigenaar of zijn woonplaats. De Franse wetgever lijkt er dus van uit te gaan dat uitvoerend beslag op een zeeschip hoe dan ook enkel mogelijk is uit hoofde van een schuld van de scheepseigenaar.

Zulks wordt ook bevestigd in de Franse rechtsleer. Bij Rodière valt erg stellig te lezen:

Le saisi ne peut être que le propriétaire du navire. Il n'est pas nécessairement le débiteur puisque le navire hypothéqué ou grevé d'un privilège est suivi entre les mains de l'acquéreur grâce au droit de suite des créanciers hypothécaires [...] et privilégiés [...]. Par contre, s'il peut être admissible dans certaines circonstances et surtout suivant certains systèmes imités de la Convention de 1952 que le navire n'appartienne pas au saisi dans la saisie conservatoire, la même situation ne saurait se rencontrer dans une procédure qui conduit à l'expropriation du saisi⁴⁹².

Het uitvoerend beslag op een schip “onteigent” de reder en kan dus in principe slechts betrekking hebben op een schip dat toebehoort aan de debiteur. Hierop geldt slechts een uitzondering wanneer het gaat om het innen van een bevoorrechte schuldvordering of een schuldvordering waarvoor een scheepshypotheek werd gevestigd. Het scheepsvoorrecht en de scheepshypotheek worden immers gekenmerkt door een volgrecht. Het uitvoerend beslag heeft trouwens een volkomen verschillende aard dan het bewarend beslag, dat een louter drukkingsmiddel is. De beide vormen van beslag kunnen chronologisch op elkaar volgen, maar het betreft volkomen verschillende maatregelen⁴⁹³.

10.284. Artikel 47 van het *Décret n° 67-967 du 27 octobre 1967 relatif au statut des navires et autres bâtiments de mer* sluit de mogelijkheid van hoger bod uitdrukkelijk uit.

10.285. Blijkens een recent vonnis van het *Tribunal de Grande Instance* van Nice is het mogelijk om een uitvoerend beslag te leggen en tot de gedwongen verkoop van een schip over te gaan op grond van een beschikking in kort geding waarbij de betaling van een geldsom wordt bevolen en een dwangsom wordt opgelegd. Dergelijke kort gedingbeschikking is immers een uitvoerbare titel. Voordien werd aangenomen dat een gedwongen verkoop pas kon plaatsvinden op grond van een veroordeling ten gronde die in kracht van gewijsde is gegaan⁴⁹⁴.

---

⁴⁹² Rodière LN, 260, nr. 209.

⁴⁹³ Carlier, J.-Cl., “Saisie conservatoire et insolvabilité ou faillite. Le droit positif français”, *DMF* 2010, (603), 603; Marguet, B., “Peut-on vendre judiciairement un navire pour une créance dont le propriétaire n'est pas débiteur?”, *DMF* 2010, (633), 633-635; zie nog meer bronnen *supra*, nr. 10.258.

⁴⁹⁴ Tribunal de Grande Instance Nice 28 februari 2008, *DMF* 2008, 813, met noot Coste, B., “La procédure d'adjudication d'un navire saisi peut être engagée sur la base d'une simple ordonnance de référé”.

- LUXEMBURG

10.286. In Luxemburg werden, voor zover bekend, geen nationale wetsbepalingen over uitvoerend beslag op schepen aangenomen.

- NEDERLAND

10.287. Het uitvoerend of “executoriaal” beslag op en de executie van schepen worden geregeld in de artikelen 562a tot 582 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Daarnaast zijn de algemene regels omtrent de gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen, beschikkingen en authentieke akten (art. 430-438a Rv.) van aanvullende toepassing⁴⁹⁵.

Voorts dient te worden gewezen op artikel 704, lid 1 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, waarvan de tekst luidt als volgt:

Zodra de beslaglegger in de hoofdzaak een executoriale titel heeft verkregen en deze voor tenuitvoerlegging vatbaar is geworden, gaat het conservatoir beslag over in een executoriaal beslag, mits de verkregen titel aan de beslagene en, zo het beslag onder een derde is gelegd, ook aan deze is betekend.

10.288. Hierboven werd uiteengezet dat met het oog op het leggen van bewarend zowel als uitvoerend beslag op een schip in Nederland wordt geëist dat het schip deel uitmaakt van het vermogen van de debiteur dan wel dat er op het schip een verhaalsrecht bestaat⁴⁹⁶.

Hierboven werd eveneens de aandacht gevestigd op de Nederlandse theorie van de “vereenzelviging”. Daarvan is sprake wanneer door vennootschapsrechtelijke constructies tussen de debiteur en de scheepseigenaar een kunstmatig onderscheid is gemaakt⁴⁹⁷.

In artikel 565, lid 3 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt bepaald dat het proces-verbaal van executoriaal beslag moet worden betekend aan de eigenaar van het schip of de boekhouder van de rederij “alsmede aan degene jegens wie de in het eerste lid onder b bedoelde titel luidt [bedoeld wordt de titel uit hoofde waarvan het beslag wordt gelegd], indien dit een andere is dan de eigenaar”. Ook hieruit blijkt dat executoriaal beslag op een schip, tenminste in bepaalde gevallen, mogelijk is op grond van een uitspraak waarbij een ander dan de scheepseigenaar werd veroordeeld.

10.289. Het Nederlandse recht biedt een aantal mogelijkheden om, wanneer tussen de partijen een bevoegdheidsbeding is overeengekomen dat naar een vreemde rechter verwijst, toch een Nederlandse uitvoerbare titel te bekomen. Vooreerst laat het Nederlandse recht toe om, ondanks een bevoegdheidsbeding, een vordering tot betaling van een geldsom *in kort geding* voor de Nederlandse rechter te brengen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om in Nederland een notariële akte van schulderkenning te bekomen. Een hypothecaire akte verleent de hypothecaire schuldeiser doorgaans een ruime mogelijkheid om akten te ondertekenen voor rekening van de schuldenaar. Derhalve zou de hypothecaire schuldeiser voor rekening van zijn schuldenaar een notariële akte van schulderkenning kunnen ondertekenen, die meteen een uitvoerbare titel vormt⁴⁹⁸.

---

⁴⁹⁵ Winckels, D.H.S., “Beslag”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 287.

⁴⁹⁶ Zie *supra*, nr. 10.97.

⁴⁹⁷ Zie *supra*, nr. 10.99.

⁴⁹⁸ van Lynden, C.J.H., “Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais”, *DMF* 2009, (627), 628-629.

Op basis van de aldus bekomen Nederlandse uitvoerbare titel kan, zonder verdere exequatur-procedure, in Nederland uitvoerend beslag worden gelegd.

10.290. De beslaglegger is naar Nederlands recht niet voor het schip verantwoordelijk. Hij staat niet in voor de havengelden en de lopende kosten. Allicht heeft een beslaglegger er belang bij dat het schip in goede staat blijft, en zal hij daartoe desnoods de nodige stappen ondernemen, maar hij is hiertoe niet gehouden⁴⁹⁹.

10.291. De openbare verkoop geschiedt bij opbod en vervolgens bij afmijning (art. 575, lid 5 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering). Na een eerste fase, waarbij steeds hogere boden worden gedaan, wordt aan het hoogste bod een bepaald bedrag toegevoegd. Vervolgens wordt dit bedrag in een tweede fase stap voor stap verlaagd, tot een potentiële koper “mijn!” roept en daardoor het schip koopt. Roept niemand “mijn!”, dan wordt het schip verkocht aan degene die tijdens de eerste fase het hoogste bod deed⁵⁰⁰. Dergelijke wijze van veilen kan een hogere prijs opleveren dan een klassieke veiling met verkoop aan de meestbiedende⁵⁰¹.

10.292. Opmerkenswaard is dat naar Nederlands recht de hypotheekhouder en de hypotheekgever in het raam van een procedure tot openbare verkoop over de mogelijkheid beschikken om alsnog tot onderhandse verkoop van het verbonden goed over te gaan. Daartoe wordt, ten laatste één week vóór de verkoopsdag (art. 548, lid 1 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering), een verzoek bij de voorzieningenrechter ingediend waarbij de onderhandse verkoopovereenkomst ter goedkeuring wordt voorgelegd, samen met een recent waarderingsrapport. In de loop van de procedure voor de voorzieningenrechter kan nog een gunstiger aanbod worden voorgelegd, waarna deze kan bepalen dat de verkoop overeenkomstig dit aanbod zal geschieden (art. 3:268, lid 2 Burgerlijk Wetboek)⁵⁰². De afdeling m.b.t. het executorial beslag op schepen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verwijst niet naar deze procedure. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de wetgever dit bewust heeft gewild omdat de onderhandse verkoop niet zou stroken met de wenselijkheid van een vlotte tenuitvoerlegging die bij schepen op haar plaats is. De rechtspraak heeft echter geoordeeld dat het een misvatting van de wetgever betreft en dat de algemene regeling uit het Burgerlijk Wetboek in geval van een scheepshypotheek wel degelijk kan worden toegepast⁵⁰³.

- ANDERE LANDEN

10.293. Zoals hoger reeds werd uiteengezet⁵⁰⁴, is bewarend beslag op een schip naar Noors recht enkel mogelijk ten behoeve van een schuldvordering tegen de scheepseigenaar en niet ten behoeve van bijv. een schuldvordering tegen de bevrachter. Section 93, vierde lid van het Noors Maritiem Wetboek bepaalt dat bewarend beslag enkel mogelijk is wanneer het schip als verhaalsobject kan dienen in uitvoering van de *Enforcement of Claims Act*. Uit de *Enforcement of*

---

⁴⁹⁹ van Lynden, C.J.H., “Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais”, *DMF* 2009, (627), 630; X., “Lawyers say vessel auctions to rise”, *Lloyd's List* 27 maart 2009, 10.

⁵⁰⁰ van Lynden, C.J.H., “Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais”, *DMF* 2009, (627), 629-630.

⁵⁰¹ Bonassies, P., “Brèves observations comparatives”, *DMF* 2009, (632), 632; X., “Lawyers say vessel auctions to rise”, *Lloyd's List* 27 maart 2009, 10.

⁵⁰² van Lynden, C.J.H., “Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais”, *DMF* 2009, (627), 630.

⁵⁰³ Hof 's Gravenhage 19 december 1995, besproken in van der Kwaak, D.J., “Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging van schepen en luchtvaartuigen”, in Boonekamp, R.J.B., van Schaick, A.C. en Wesseling-van Gent, E.M., *Burgerlijke rechtsvordering. Wet en rechtspraak*, Deventer, Kluwer, 2009, (818), 828.

⁵⁰⁴ Zie *supra*, nr. 10.102.

Claims Act blijkt dan weer dat de schuldenaar de eigenaar moet zijn van het goed waarop beslag wordt gelegd⁵⁰⁵. De vraag naar de omzetbaarheid in uitvoerend beslag wanneer het bewarend beslag betrekking heeft op een schuldvordering tegen een ander dan de scheepseigenaar, rijst naar Noors recht bijgevolg niet.

De gerechtelijke verkoop van een schip is naar Noors recht enkel mogelijk op basis van een finale en bindende gerechtelijke uitspraak of een hypotheek⁵⁰⁶.

10.294. Het Sloveens Maritiem Wetboek kent m.b.t. de tenuitvoerlegging van vonnissen en arresten op schepen opmerkelijke bepalingen.

Artikel 841, eerste lid bepaalt immers:

A ship owned by a debtor who engages in an economic activity may not be subjected to the execution process if the ship is indispensable for the performance of that activity.

Dit zal allicht vaak het geval zijn, waardoor een uitvoerend beslag op een schip doorgaans niet mogelijk lijkt.

De daaropvolgende leden vermelden echter een aantal gevallen waarin een schip alsnog aan uitvoeringsmaatregelen kan worden onderworpen. De desbetreffende lijst van zeevorderingen bepaalt ook de gevallen waarin bewarend beslag op zeeschepen mogelijk is. Aldus lijkt een beperking tot limitatief opgesomde zeevorderingen naar Sloveens recht te worden toegepast op *uitvoeringsmaatregelen*, en niet slechts op *bewarende maatregelen* ten aanzien van het schip. Een vonnis m.b.t. een loutere “landvordering” lijkt veelal niet op het schip ten uitvoer te kunnen worden gelegd.

10.295. Het zeerecht van Malta kent sinds enkele jaren een bijzondere tenuitvoerleggingswijze, genaamd de “court approved private sale”. Een *mortgagee* heeft er traditioneel de mogelijkheid om zich in bezit te stellen van het schip en het op eigen initiatief te verkopen en de mogelijkheid om een procedure tot gerechtelijke openbare verkoop in te stellen. Daarnaast heeft een schuldeiser met een uitvoerbare titel, incl. een *mortgagee*, nu ook de mogelijkheid om het schip op de private markt te verkopen, maar onder gerechtelijke controle. Hij zoekt eerst een koper en spreekt een verkoopprijs af. Vervolgens dient hij, samen met het verzoekschrift om de private verkoop goed te keuren, twee rapporten van onafhankelijke schatters bij de rechtbank in te dienen, waaruit moet blijken dat de overeengekomen prijs die de koper heeft geboden correct is. Wanneer de rechtbank de private verkoop goedkeurt, verkrijgt de koper het schip vrij en onbelast. De bestaande rechten van schuldeisers gaan over op de verkoopprijs. Dat is het belangrijkste voordeel ten opzichte van een normale private verkoop door de *mortgagee*, waarbij het schip niet vrij en onbelast wordt verkocht. Ten opzichte van de gerechtelijke openbare verkoop vertoont de “court approved private sale” het voordeel dat de procedure sneller kan worden afgerond en dat de verkoopprijs doorgaans hoger ligt. Deze procedure is ook voor de scheepseigenaar aantrekkelijker aangezien hij zelf een koper kan aanbrengen – die geen hoger bod hoeft te vrezen – en omdat de eventuele hogere verkoopprijs zal toelaten om een groter deel van zijn schulden te

---

⁵⁰⁵ Fuglevåg, I., “Ship Arrest in Norway”,

<http://www.vogtwaig.no/Documents/Ship%20arrest%20in%20norway%202009.pdf>, 6; Steinsholt Visnes, S., *Arrest of ships in Norway and South Africa – a comparison*, University of Cape Town, 2005, 57-58.

⁵⁰⁶ Fuglevåg, I., “Ship Arrest in Norway”,

<http://www.vogtwaig.no/Documents/Ship%20arrest%20in%20norway%202009.pdf>, 8.

betalen of, wanneer de prijs volstaat om alle schulden te betalen, aan hem het overschot uit te keren⁵⁰⁷.

10.296. Zoals hierboven werd uiteengezet, is een bewarend beslag op een schip ingevolge een *actio in rem* naar Canadees recht in beginsel slechts mogelijk indien de eigenaar van het schip t.a.v. de eiser ook *in personam* aansprakelijk is.

Wanneer, na afloop van een procedure *in rem*, de rechterlijke uitspraak niet vrijwillig wordt voldaan, kan de eiser een bevel tot *appraisement and sale* (vrij vertaald: schatting en verkoop) bekomen. In bepaalde gevallen kan het schip zelfs tijdens de procedure worden verkocht op basis van een bevel tot *pre-judgment sale*⁵⁰⁸.

D) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN

- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE PUBLIEKE CONSULTATIE

10.297. Tijdens de eerste publieke consultatie gaf KBRV aan geen principieel bezwaar te hebben tegen een vereenvoudiging van de procedureregels m.b.t. uitvoerend beslag, maar benadrukte zij dat een goede afbakening en evenwicht tussen de belangen van de eigenaars, de schuldeisers en de havens nodig is. Met name was haar bekommernis dat de havens zouden worden overrompeld met schepen die aan de ketting worden gelegd. Het bedoelde evenwicht dient volgens KBRV te worden bekeken in het licht van de hele Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

10.298. HVB-A deelde mee een versoepeling van de procedureregels m.b.t. uitvoerend beslag op zeeschepen liefst via een andere weg dan het kanaal van de codificatie gerealiseerd te zien.

10.299. In dezelfde zin werd in BVZ opgemerkt dat de vraag naar een versoepeling van de procedureregels m.b.t. uitvoerend beslag op schepen geen betrekking heeft op de hervorming van het zeerecht, maar op deze van het Gerechtelijk Wetboek.

- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN

10.300. Hierboven werd reeds uiteengezet waarom de materie van het scheepsbeslag in de Proeve wordt overgeheveld van het Gerechtelijk Wetboek naar het nieuwe Belgisch Scheepvaartwetboek⁵⁰⁹. De aangelegenheid behoort alleszins tot het domein van de herziening van het scheepvaartrecht.

10.301. In de maritieme praktijk wordt de schuldeiser van een zeevordering vaak geconfronteerd met de situatie waarin zijn schuldenaar geen eigenaar is van het schip waarop de zeevordering betrekking heeft. Dikwijls blijkt de schuldenaar bovendien geen andere goederen te bezitten

---

⁵⁰⁷ Zammit & Associates, “The Enforcement of Malta-registered Mortgages, ‘In Rem’ Actions Against Vessels Sailing in Maltese Waters”, website HG.org Legal Directories, <http://www.hg.org/article.asp?id=22596>, 19 juli 2011; Vassalo, A., “Key factors in the choice of appropriate jurisdiction for registering a superyacht”, http://www.mmla.org.mt/news_logbook.php, 7 juli 2010; X., “Maritime Q&A – Malta”, website Lawyer Monthly, <http://www.lawyer-monthly.com/news/Maritime-QA--Malta>, 25 januari 2011. Volgens bepaalde bronnen zou deze wijze van tenuitvoerlegging trouwens ook door de Engelse rechters worden aanvaard (Thomas, J.-Y., “Faut-il réformer l'exercice de l'hypothèque maritime ?”, in *Gazette de la Chambre. Lettre d'Information de la Chambre Arbitrale Maritime de Paris* 2004, afl. 4, (5), 6-7).

⁵⁰⁸ Gold-Chircop-Kindred, 791-792.

⁵⁰⁹ Zie *supra*, nrs 10.15-10.25.

waarop beslag kan worden gelegd⁵¹⁰. Wanneer de vordering niet op het schip zou kunnen worden verhaald, worden de mogelijkheden voor schuldeisers van zeevorderingen om betaling af te dwingen beperkt.

Anderzijds heeft de scheepseigenaar niet altijd zelf in handen welke schulden in verband met het gebruik van zijn schip worden aangegaan of veroorzaakt. Wanneer deze schulden op zijn schip verhaalbaar zouden zijn, kan dit ertoe leiden dat hij een – vaak aanzienlijk – deel van zijn vermogen verliest zonder daar zelf controle over te hebben.

Een belangrijke materieelrechtelijke vraag is dan ook in welke gevallen een schuldeiser moet worden toegelaten om uitvoerend scheepsbeslag te leggen. Dit is in het hedendaagse zeerecht een belangrijk discussiepunt en de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek dient op dit vlak alleszins een duidelijke en rechtszekere oplossing te bieden.

10.302. M.b.t. de schuldvorderingen uit hoofde waarvan het leggen van uitvoerend scheepsbeslag wordt toegestaan zijn de volgende wetgevende scenario's denkbaar:

1° uitvoerend beslag op een schip wordt toegelaten uit hoofde van (1) vorderingen tegen de scheepseigenaar, (2) vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of -hypotheek (“scheepszekerheidsrechten” in de terminologie van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek) en (3) alle zeevorderingen, tenzij het schip sinds het ontstaan van de vordering van eigenaar is veranderd en de schuldeiser geen volgrecht geniet;

2° uitvoerend beslag op een schip wordt toegelaten uit hoofde van (1) vorderingen tegen de scheepseigenaar en (2) vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of -hypotheek;

3° uitvoerend beslag op een schip wordt toegelaten uit hoofde van (1) vorderingen tegen de scheepseigenaar en (2) vorderingen gewaarborgd door scheepshypotheek.

10.303. Het eerste beschreven scenario bestendigt de meerderheidsstrekking in de huidige rechtsleer. Naast de mogelijkheid tot uitvoerend scheepsbeslag voor schulden van de scheepseigenaar en voor vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of scheepshypotheek, zou uitvoerend scheepsbeslag ook worden toegelaten uit hoofde van alle zeevorderingen, waarvoor bewarend scheepsbeslag mogelijk is.

Slechts indien het schip sinds het ontstaan van de vordering van eigenaar is veranderd en de schuldeiser geen volgrecht geniet, zou geen uitvoerend scheepsbeslag worden toegestaan. Dat het recht de zaak (*in casu* het schip) volgt, ongeacht in wiens handen zij overgaat, is immers de essentie van het volgrecht. Wanneer de wet een schuldeiser geen volgrecht toekent, kan de schuldeiser zijn recht om uitvoerend beslag te leggen logischerwijze niet behouden nadat het schip van eigenaar is veranderd. Dat een houder van een gewone zeevordering na een dergelijke eigendomsoverdracht geen uitvoerend scheepsbeslag kan leggen, wordt in de huidige Belgische rechtspraak overigens reeds aanvaard.

Het hier geschetste scenario is bijzonder voordelig voor de schuldeisers met een zeevordering die geen scheepsvoorrecht of -hypotheek genieten. Niet alleen kunnen zij de scheepseigenaar er door een bewarend beslag toe bewegen om een borgstelling te verstrekken, maar zij kunnen het schip ook gedwongen doen verkopen en – naar valt aan te nemen – zich uit de opbrengst doen betalen, ongeacht of de scheepseigenaar hun debiteur is. Het korte termijn-krediet wordt sterk bevorderd, wat mede in het belang van de scheepsexploitant-niet-eigenaar is. Voor de scheepseigenaar is het scenario uiteraard nadelig.

---

⁵¹⁰ Van Aerde, C., “Doorbraak van rechtspersoonlijkheid, van eigendomsrecht of van eigendomsoverdracht bij beslag op zeeschepen”, in LA Libert, (375), 377.

Los van deze belangenafweging moet worden vastgesteld dat het eerste scenario tal van bezwaren oproept.

Vooreerst is hierboven aangetoond⁵¹¹ dat de theorie van de algemene omzetbaarheid van bewarend in uitvoerend scheepsbeslag, welke erop neerkomt dat in principe ook uitvoerend beslag mogelijk is wegens gewone schulden van een tijd- of reisbevrachter en welke thans door verschillende Belgische juristen wordt aangehangen, in de vigerende internationale en interne regelgeving geen of minstens geen voldoende steun vindt.

De lege ferenda is belangrijk dat deze theorie, zoals eveneens aangetoond⁵¹², erg afwijkt van de internationale norm. De theorie vindt geen steun in het Scheepsbeslagverdrag 1952, bestaat als dusdanig in geen van de andere onderzochte rechtsstelsels, ook niet in de buurlanden, wordt in de internationale rechtsleer onthaald op onbegrip zonet grote verwondering, en staat op gespannen voet met de bescherming van het eigendomsrecht, die wordt verzekerd door het Eerste Protocol bij het EVRM en door de Grondwet, en met het gelijkheidsbeginsel. Indien zij zich in rechtspraak of thans in wetgeving zou doorzaetten zou zij de Belgische havens overigens bijzonder onaantrekkelijk kunnen maken.

Deze bezwaren zijn zo zwaarwichtig, dat het eerste scenario in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek niet is gevolgd.

Zulks doet overigens geen afbreuk aan de belangen van de schuldeisers. Zoals elders uiteengezet⁵¹³, blijft het principe van de mede-gehoudenheid van de scheepseigenaar, dat thans vervat ligt in artikel 46 van de Zeewet, principieel behouden. Daaruit vloeit voort dat de scheepseigenaar in vele gevallen persoonlijk zal gehouden blijven, en derhalve ook aan het risico van uitvoerend beslag zal blijven blootstaan. Bovenop deze laatste – op zich reeds verregaande en internationaal afwijkende regel – nog eens overgaan tot een wetgevende consacrerings van de theorie van de algemene omzetbaarheid, zou het Belgische recht extreem van de internationale mediaan doen afwijken.

10.304. In het tweede wetgevende scenario wordt uitvoerend scheepsbeslag enkel nog toegestaan uit hoofde van schulden die traditioneel worden geacht verhaalbaar te zijn op het schip, m.a.w. voor schulden van de scheepseigenaar en vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of een scheepshypotheek.

De beperking van uitvoerend scheepsbeslag tot die gevallen lijkt beter overeen te stemmen met wat internationaal gangbaar is. Zoals bekend, is het een algemene doelstelling van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek om het Belgische zeerecht aansluiting te doen vinden bij internationaal gangbare rechtsregimes⁵¹⁴.

In de rapportage van de resultaten van een CMI-*questionnaire* aangaande *judicial sales of ships* valt inderdaad te lezen:

So, generally it can be said to be common ground that while some jurisdictions allow to sell the vessel as a result and consequence of Court procedures for the satisfaction of a special type of secured credit, i.e. a lien or mortgage, in others the sale of a vessel as a result of judicial procedures is also possible for other creditor's rights insofar as those creditor's rights are either contained in an executive title such as for example a

---

⁵¹¹ Zie *supra*, nrs. 10.248 e.v.

⁵¹² Zie *supra*, nrs. 10.280 e.v.

⁵¹³ Zie Blauwboek 4.

⁵¹⁴ Zie o.m. Blauwboek 1, nr. 1.26.

*notarized document of debt, a promissory note or draft, or some other title or credit that has been shown through the evidence presented in Court as sufficient for the creditor to be considered to have a right to satisfy his debt with the sale of assets from the defendant*⁵¹⁵.

M.a.w. staan sommige landen enkel uitvoerend scheepsbeslag toe uit hoofde van schulden gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of een scheepshypotheek, terwijl in andere landen ook uitvoerend scheepsbeslag mogelijk is uit hoofde van een vonnis of een andere uitvoerbare titel ten aanzien van de scheepseigenaar. Met het tweede wetgevende scenario zou België nog steeds tot de categorie landen met de ruimste uitvoeringsmogelijkheden blijven behoren.

Van onze buurlanden hebben Duitsland, Frankrijk en Nederland een regeling van het uitvoerend scheepsbeslag die min of meer aan de omschrijving van dit tweede scenario beantwoordt. Het Engelse recht kent iets ruimere uitvoeringsmogelijkheden, aangezien daarin ook een gerechtelijke verkoop van het schip omwille van een schuld van de rompbefrachter mogelijk lijkt te zijn. Toch is ook die regeling, die eigen is aan de typisch Engelse *in rem*-jurisdictie, nauwer met het tweede scenario verwant dan met het eerste scenario, waarin m.b.t. de rechtsband tussen de schuldenaar en het schip geen enkel vereiste zou worden opgelegd.

Het weze benadrukt dat, ingevolge de blijvende gelding van de persoonlijke mede-gehoudenheid van de scheepseigenaar (thans art. 46 Zeewet)⁵¹⁶ binnen het tweede scenario nog steeds een erg ruim recht op uitvoerend scheepsbeslag zou blijven bestaan. Bovendien blijven talrijke n.a.v. de exploitatie van het schip aangegane of ontstane schulden gewaarborgd door een scheepsvoorrecht⁵¹⁷. In al de bedoelde gevallen zou de schuldeiser nog steeds tot uitvoerend scheepsbeslag kunnen overgaan.

10.305. In het derde wetgevende scenario zou enkel nog uitvoerend scheepsbeslag worden toegestaan uit hoofde van schulden van de scheepseigenaar en vorderingen gewaarborgd door een scheepshypotheek. Een vordering waaraan overeenkomstig de geldende wetgeving een scheepsvoorrecht is verbonden zou niet meer tot uitvoerend scheepsbeslag aanleiding kunnen geven wanneer de scheepseigenaar niet de debiteur van de vordering is.

Rechtstheoretisch kan worden verdedigd dat een voorrecht op een bepaald goed niet noodzakelijk veronderstelt dat de vordering ook *ipso facto* op dat goed verhaalbaar is. Een verhaalsrecht kan juridisch-technisch van een voorrecht worden onderscheiden. Een voorrecht is strikt genomen niet meer dan het recht om bij een rangregeling hoger te worden geplaatst dan mede-schuldeisers. Een verhaalsrecht werkt daarentegen “primair”: bij de tenuitvoerlegging op goederen zou eerst moeten worden nagegaan of er een verhaalsrecht is op die goederen, voordat een mogelijk voorrecht op diezelfde goederen een rol kan spelen, d.w.z. dat bij de uitoefening van het verhaal de schuldeiser ook een bepaalde voorrang geniet. Een voorrecht op een goed zou de schuldeiser dus slechts baten indien hem ook een verhaalsrecht op dat goed toekomt, en wanneer het een goed van een derde betreft, zou dit enkel het geval zijn wanneer de wet ook een verhaalsrecht aan de betrokken schuldeiser toekent⁵¹⁸.

Nu de gelding van een scheepsvoorrangsrecht of een scheepsvoorrecht in de systematiek van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wel degelijk impliceert dat de betrokken vordering op

---

⁵¹⁵ Fernández-Concheso, A., “Presentation on the first set of questions”, in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2010*, www.comitemaritime.org, (207), 210.

⁵¹⁶ Zie andermaal Blauwboek 4.

⁵¹⁷ Zie Blauwboek 3.

⁵¹⁸ Claringbould, M.H., “Over voorrechten en verhaalbaarheid”, in *Vergelijkend zeerecht. Een bundeling van ter ere van Prof. Mr. R.E. Japikse op 18 februari 1994 gehouden voordrachten*, Zwolle, Tjeenk Willink, 1994, (93), 94-97; vgl. Dekkers-Dirix, 398, nr. 966.

het schip verhaalbaar is⁵¹⁹, en ook in andere landen bevoorrechting meestal verhaalbaarheid en beslagbaarheid veronderstellen, is het derde scenario geen valabel alternatief.

10.306. Verder mag ook worden uitgegaan van de wenselijkheid om de nieuwe regeling van het uitvoerend scheepbeslag uitdrukkelijk te laten gelden t.a.v. niet-commerciële schepen. In feite is dit ook al het geval met het huidig recht en alleszins beoogt de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek mede t.a.v. de niet-commerciële scheepvaart te gelden⁵²⁰.

10.307. Naast de zonet besproken materieelrechtelijke ingrepen is het aangewezen de procedureregels te verbeteren.

Het aantrekkelijker maken van de Belgische procedure van uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen zou nieuwe maritiem-juridische activiteiten en fiscale opbrengsten kunnen genereren. Hierbij zijn, naast het elders besproken regime van scheepsvoorrechten en -hypotheek⁵²¹, o.m. van belang de duur van de procedure, de verantwoordelijkheid voor het schip gedurende de procedure en de kosten van de procedure⁵²². De totale kost van de hele procedure, waaronder de kosten van bewaring, diverse andere lopende kosten en de waardevermindering van het schip, hangen nauw met de duur ervan samen.

Een verkorting van de beslagprocedure zou niet alleen de belangen van de schuldeisers en de juridische dienstverleners, maar ook deze van de havenbesturen en -bedrijven dienen.

10.308. Concreet zou de verkoopprocedure korter en aantrekkelijker kunnen worden gemaakt door:

- 1° de aanpassing van enkele wettelijke termijnen,
- 2° de vaststelling van de veilingmethode over te laten aan de optredende gerechtsdeurwaarder of;
- 3° de invoering van de mogelijkheid om, voorafgaand aan de openbare verkoop, een private verkoopsovereenkomst te sluiten;
- 4° een beperking van het recht op hoger bod.

10.309. Specifiek m.b.t. het recht op hoger bod in de procedure van uitvoerend beslag kunnen drie wetgevende scenario's worden overwogen:

- 1° het behoud van de huidige regeling;
- 2° afschaffing van het recht op hoger bod;
- 3° de afschaffing van de mogelijkheid om ter zitting van het recht op hoger bod af te zien.

In wat volgt worden deze scenario's tegen elkaar afgewogen.

10.310. Wat betreft het eerste wetgevende scenario, m.n. het behoud van de huidige regeling, dient er vooreerst aan te worden herinnerd dat het recht op hoger bod sinds 1 januari 2010 niet langer absoluut is.

Zoals reeds uiteengezet⁵²³ kan de beslaglegger, overeenkomstig artikel 1556, eerste lid *juncto* artikel 1592, laatste lid Ger.W., in de verkoopvoorwaarden vermelden of ter zitting beslissen dat de

---

⁵¹⁹ Zie Blauwboek 3, nr. 3.417.

⁵²⁰ Zie Blauwboek 1, 180, nr. 1.217.

⁵²¹ Zie Blauwboek 3, nrs. 3.309-3.564.

⁵²² van Lynden, C.J.H., "Quelques observations concernant la vente aux enchères de navires selon le droit néerlandais", *DMF* 2009, (627), 628.

⁵²³ Zie *supra*, nr. 10.267.

formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast. Logischerwijze zal de beslaglegger hiervoor opteren wanneer hij een snelle verkoop verkiest boven de onzekere kans op een hogere verkoopprijs, wanneer hij de uitslag van de bieding als voldoende hoog beschouwt of wanneer hij denkt dat er geen voordeliger bod meer zal volgen. Wanneer, bij pluraliteit van beslagleggers, de verschillende beslagleggers het niet eens raken, zou het blijkens de rechtsleer aan de beslagrechter toekomen om het geschil te beslechten. Hoe een betwisting op de verkoopszitting zelf zou worden beslecht, valt echter moeilijk in te schatten.

Volgens bepaalde, niet specifiek op het scheepsbeslag gerichte rechtsleer zal de uitschakeling van het recht op hoger bod eerder uitzonderlijk voorkomen. Het risico zou immers bestaan dat door de enige zitdag wordt toegewezen aan een prijs die te laag is of waaraan men toch minstens kan twijfelen. Om die reden wordt het hoger bod beschouwd als een belangrijk middel tot correctie of controle van de toewijsprijs⁵²⁴.

Hoewel de beslaglegger door het recht op hoger bod uit te schakelen een kans op een hogere verkoopprijs laat varen, blijft hij goed geplaatst om zelf de betrokken inschatting te maken.

10.311. Wanneer het recht op hoger bod in het raam van het uitvoerend scheepsbeslag, overeenkomstig het tweede scenario, geheel zou worden afgeschaft, zou de procedure met zekerheid minstens vijftien dagen worden ingekort ten opzichte van een procedure mét recht op hoger bod. In dat laatste geval dient immers de eventuele uitoefening van het recht op hoger bod te worden afgewacht. Wanneer effectief een hoger bod wordt uitgebracht, wordt de procedure nog verder verlengd.

Het bestaan van het recht op hoger bod lijkt bovendien tot gevolg te kunnen hebben dat de geïnteresseerde kopers tijdens de eerste zitdag geen ernstig bod doen. Onder de huidige regeling, waarin de toepassing van de procedure van het hoger bod facultatief is, zou dit theoretisch niet meer mogen voorkomen, maar wanneer het recht op hoger bod niet vóór de zitdag – in de verkoopsvoorwaarden – is uitgeschakeld, is het niet uit te sluiten.

Wanneer het recht op hoger bod geheel wordt afgeschaft, wordt de beslaglegger de mogelijkheid ontzegd om, na een ontoereikend bod op de eerste zitdag, toch nog een behoorlijke verkoopprijs te realiseren. In het licht van de doelstelling van het uitvoerend scheepsbeslag om een zo groot mogelijk deel van de vordering te gelde te kunnen maken, is dit is een belangrijk nadeel.

10.312. Het derde wetgevend scenario bestaat erin dat de huidige mogelijkheid voor de beslaglegger zou worden afgeschaft om ter zitting te beslissen dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast. De beslaglegger zou echter wel nog in de verkoopsvoorwaarden kunnen bepalen dat het recht op hoger bod niet zal worden toegepast.

Wanneer de beslaglegger boven de onzekere kans op een hogere verkoopprijs als gevolg van een hoger bod een snelle verkoop verkiest, kan hij er nog steeds voor kiezen om de formaliteit van het hoger bod niet toe te passen. Indien hij echter meer belang hecht aan een zo hoog mogelijke verkoopprijs, kan hij het hoger bod toch mogelijk maken. Net zoals i.v.m. het eerste scenario kan ervan worden uitgegaan dat de beslaglegger zelf het best is geplaatst om de inschatting te maken.

Wanneer er meer dan één beslaglegger is en zij het onderling niet eens geraken, of wanneer andere betrokken partijen, zoals de scheepseigenaar, de debiteur of de andere schuldeisers, het

---

⁵²⁴ Devos, S., “Openbare verkoping op uitvoerend beslag van onroerende goederen”, in De Knijf, I. (ed.), *Beslag- en executierecht*, Gent, Larcier, 2010, (97), 112, nr. 24; Michielsens, A., “De openbare verkoping na de wet van 15 mei 2009”, *Not.Fisc.M.* 2010, (19), 27, nr. 25.

met de keuze van de beslaglegger niet eens zijn, kan tegen de verkoopsvoorwaarden bezwaar worden gemaakt en kunnen de geschillen worden beslecht door de beslagrechter. Wanneer de keuze pas ter verkoopszitting zou kunnen worden gemaakt, lijkt dergelijke geschillenbeslechting praktisch niet haalbaar.

Wanneer vóór de verkoopszitting hoe dan ook vaststaat of de formaliteit van het hoger bod al dan niet zal worden toegepast, zijn ook de geïnteresseerde kopers hiervan meteen op de hoogte. Het risico dat tijdens de eerste zitdag geen ernstig bod wordt gedaan, verdwijnt dus.

10.313. Alles wel beschouwd, lijkt het derde scenario, waarin de beslaglegger de keuze heeft om het recht op hoger bod al dan niet toe te passen, maar die keuze wel reeds dient te maken in de verkoopsvoorwaarden, het meest verkieslijke. Bij een gedwongen verkoop van het schip waarop beslag wordt gelegd, is het in het voordeel van alle betrokkenen dat een zo hoog mogelijke verkoopprijs wordt behaald. De beslaglegger zelf is best geplaatst om, in functie van de specifieke omstandigheden van het geval, in te schatten op welke manier dit resultaat kan worden bereikt. Over de keuze dient echter tegenspraak mogelijk te zijn en de geïnteresseerde kopers dienen vóór de zitting te weten of het schip al dan niet definitief zal worden toegewezen.

10.314. Teneinde de duur van de beslagprocedure en de kosten ervan te beperken is het op het eerste gezicht ook denkbaar om, in gevallen waar de scheepseigenaar nalaat om het bewarend beslag te beëindigen door het aanbieden van een garantie en blijkbaar zijn interesse in het schip heeft verloren, de gedwongen verkoop mogelijk te maken hangende het geding ten gronde (verkoop *pendente lite*). Daardoor zou onnodig stilliggen van het schip kunnen worden vermeden én zouden de schuldeisers vrij snel na het bekomen van een uitvoerbare titel over de inmiddels al gerealiseerde opbrengst van de gedwongen verkoop kunnen beschikken.

Zoals hierboven uiteengezet⁵²⁵ bestaat bedoelde mogelijkheid o.a. in het Engelse en het Canadese rechtssysteem, en, blijkens de resultaten van een recente CMI-*questionnaire* aangaande *judicial sales of ships*⁵²⁶, o.m. ook in Nigeria, Singapore en de VS:

In a number of jurisdictions, for example, France, the Dominican Republic and Venezuela, to mention just three, a judicial sale is only possible when the procedures in respect of the lien, mortgage or such other type of credit have concluded with judgment or an award. But in others cases, say for example Nigeria, Singapore the United States and Canada the judicial sale is possible pendent litis [sic] that is to say in the context of the i.e. at the start of procedures or irrespective of whether a judgment has been reached, when there is a clear right, to prevent deterioration, increased costs or in a combination of factors. That is also the case when there is a mortgage and the mortgage agreement provides for a direct repossession pre-judgment sale.

Ofschoon de idee van een gerechtelijke verkoop hangende het geding evident bepaalde voordelen biedt, lijkt zij toch vooral typisch voor de *common law*-rechtssystemen, en valt naar Belgisch recht moeilijk te verdedigen dat een waardevol vermogensbestanddeel zoals een schip gedwongen uit hoofde van een ingestelde rechtsvordering zou worden verkocht vóórdát de gegrondheid van die vordering definitief door een rechter werd vastgesteld. Daarom is er in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek voor geopteerd om de verkoop *pendente lite* niet in te voeren.

---

⁵²⁵ Zie *supra*, nrs.10.281 en 10.296.

⁵²⁶ Fernández-Concheso, A., "Presentation on the first set of questions", in Comité Maritime International, *CMI Yearbook 2010*, www.comitemaritime.org, (207), 210-211.

10.315. Zoals hierboven vermeld⁵²⁷, behoren de bestaande wetsbepalingen over uitvoerend scheepsbeslag op talrijke vlakken redactionele verbetering. Op de verkieslijke aanpassingen zal worden ingegaan in de artikelsgewijze toelichting hieronder.

E) SLOTSOM

10.316. Zoals ook wordt voorgesteld m.b.t. het bewarend scheepsbeslag, dient de wettelijke regeling van het uitvoerend scheepsbeslag te worden overgeheveld van het Gerechtelijk Wetboek naar het Belgisch Scheepvaartwetboek. De nieuwe regeling dient mede te gelden voor beslag op niet-commerciële schepen.

Vooraf dient het Belgisch Scheepvaartwetboek duidelijk aan te geven in welke gevallen een schuldeiser uitvoerend scheepsbeslag kan leggen. Uit een kritische analyse van het vigerende recht en een internationale vergelijking blijkt een scenario de voorkeur te genieten waarin uitvoerend scheepsbeslag enkel nog wordt toegestaan uit hoofde van vorderingen tegen de scheepseigenaar en vorderingen gewaarborgd door een scheepsvoorrecht of een sloopshypotheek (“scheepszekerheidsrechten” in de nieuwe terminologie van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek). Door deze wetgevende keuze zou België dichter aansluiten bij de internationale mediaan en in het bijzonder bij het recht van de buurlanden. Door de nieuwe regeling blijven de schuldeisers goed beschermd, aangezien de scheepseigenaar in vele gevallen persoonlijk medegehouden zal blijven.

De verkoopprocedure wordt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek korter en aantrekkelijker gemaakt door:

- 1° de aanpassing van enkele wettelijke termijnen,
- 2° de vaststelling van de veilingmethode over te laten aan de optredende gerechtsdeurwaarder of;
- 3° de invoering van de mogelijkheid om, voorafgaand aan de openbare verkoop, een private verkoopsovereenkomst te sluiten;
- 4° de mogelijkheid tot uitsluiting van het recht op hoger bod, doch alleen via de verkoopvoorwaarden.

Verder dienen aan de bestaande wetsbepalingen betreffende het uitvoerend scheepsbeslag een aantal redactionele verbeteringen te worden aangebracht.

Ten slotte lijkt het niet aangewezen de verkoop *pendente lite* in te voeren.

---

⁵²⁷ Zie *supra*, nr. 10.234.

B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING

B.1. ARTIKEL 10.28. INTERNATIONALE EN MATERIËLE TOEPASSING

A) WETTEKST

10.317.

Afdeling 2 – Uitvoerend scheepsbeslag

Artikel 10.28. Internationale en materiële toepassing

Deze Afdeling is van toepassing op elk uitvoerend beslag op zeeschepen in België of in de Belgische zeegebieden.

B) TOELICHTING

10.318. De voorgestelde § 1 bepaalt tegelijk het internationale en het materiële toepassingsgebied van deze Afdeling.

Zoals uiteengezet⁵²⁸, geldt de nieuwe regeling voor alle schepen, met inbegrip van niet-commerciële zee- en binnenschepen. M.b.t. de betekenis van het begrip schip geldt de algemene definitie die is opgenomen in artikel 3.1, 1° van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

B.2. ARTIKEL 10.29. ANDERE REGELGEVING

A) WETTEKST

10.319.

Artikel 10.29. Andere regelgeving

§ 1. Voor zover deze Afdeling er niet van afwijkt, zijn de algemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het uitvoerend beslag mede op het door deze Afdeling geregelde beslag van toepassing.

§ 2. De artikelen 513 en 633 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing op de territoriale bevoegdheid van de gerechtdeurwaarder respectievelijk beslagrechter ter zake van het in deze Onderafdeling geregelde beslag.

§ 3. Deze Afdeling doet geen afbreuk aan artikel 28 van het Verdrag van de Verenigde Naties van Montego Bay van 10 december 1982 inzake het recht van de zee.

§ 4. Deze Afdeling doet geen afbreuk aan artikel 507 het het Strafwetboek.

---

⁵²⁸ Zie *supra*, nr. 10.306.

B) TOELICHTING

10.320. Het uitvoerend scheepsbeslag is een bijzondere vorm van roerend beslag. Overeenkomstig het geldende artikel 1545 Ger.W. zijn de bepalingen inzake het uitvoerend beslag op roerend goed op uitvoerend scheepsbeslag van toepassing voor zover de desbetreffende bijzondere bepalingen er niet van afwijken⁵²⁹.

Nochtans is de regeling inzake het uitvoerend scheepsbeslag hier en daar mede geïnspireerd door het uitvoerend onroerend beslag. In de artikelen 1555 en 1556 Ger.W. wordt trouwens uitdrukkelijk naar specifieke bepalingen aangaande het uitvoerend onroerend beslag verwezen. Wetstechnisch is deze situatie niet bijster geslaagd. Aangezien interpretatieproblemen zouden kunnen rijzen, is eerder al voor een herschrijven van de betreffende wetteksten gepleit⁵³⁰.

10.321. De hier voorgestelde § 1 strekt ertoe de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek over beslag in het algemeen en over het uitvoerend beslag op roerende goederen in het bijzonder een ten aanzien van de in deze Afdeling opgenomen bijzondere bepalingen een aanvullende werking te verlenen.

Onder de mede toepasselijke bepalingen is inz. ook artikel 1491 Ger.W. te rekenen, dat betrekking heeft op de omzetting van bewarend in uitvoerend beslag.

10.322. De voorgestelde § 2, § 3 en § 4 corresponderen met het hierboven reeds toegelichte artikel 10.4, § 2, § 3 en § 4.

B.3. ARTIKEL 10.30. GRONDVEREISTEN

A) WETTEKST

10.323.

Artikel 10.30. Grondvereisten

§ 1. Op een schip kan uitsluitend uitvoerend beslag worden gelegd:

1° krachtens een ten aanzien van de scheepseigenaar uitvoerbare titel; of

2° krachtens een ten aanzien van een andere persoon uitvoerbare titel, op voorwaarde dat de vordering ten opzichte van die persoon wordt gewaarborgd door een scheepszekerheidsrecht.

§ 2. Buiten de in § 1 bepaalde gevallen kan bewarend beslag op een schip niet in uitvoerend beslag worden omgezet.

B) TOELICHTING

10.324. De voorgestelde § 1 verduidelijkt dat uitvoerend scheepsbeslag onder de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek enkel is toegestaan krachtens een uitvoerbare titel waarin hetzij schulden van de scheepseigenaar, hetzij schulden van een andere persoon gewaarborgd door een scheepszekerheidsrecht op het betrokken schip zijn vastgesteld. De ratio van deze keuze werd

⁵²⁹ Van Herreweghe, Art. 1545, 2, nr. 3; Dujardin BUSB, 51, nr. 178.

⁵³⁰ Zie m.n. Van Herreweghe, art. 1545, 3-4, nrs. 3.3-4.

hierboven omstandig uiteengezet⁵³¹. De definitie van scheepszekerheidsrechten wordt elders toegelicht⁵³².

10.325. De voorgestelde § 2 maakt duidelijk dat de – reeds naar huidig recht hoogst dubieuze – theorie van de algemene omzetbaarheid van bewarend in uitvoerend scheepsbeslag in het raam van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek niet wordt gehandhaafd.

B.4. ARTIKEL 10.31. VOORAFGAAND BEVEL

A) WETTEKST

10.326.

Artikel 10.31. Voorafgaand bevel

Het bevel dat voorafgaat aan het beslag bevat op straffe van nietigheid opgave van het verschuldigde bedrag en van het schip waarop bij niet-betaling beslag zal worden gelegd. Het bevel bevat een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip. Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in dat verband in het bevel moeten worden vermeld.

B) TOELICHTING

10.327. De voorgestelde bepaling correspondeert met het huidige artikel 1546 Ger.W.

10.328. Het nut van het bevel dat voorafgaat aan het uitvoerend scheepsbeslag is in bepaalde literatuur in vraag gesteld. Er zouden nutteloze kosten uit voortvloeien en de afwezigheid van bevel bij uitvoerend beslag onder derden zou nooit op bezwaren zijn gestuit⁵³³. Nochtans werd het voorafgaand bevel door anderen een “essentiële stap” en een “kapitaal element dat onontbeerlijk is om de vervolging voort te zetten” genoemd⁵³⁴ en in recente rechtsleer is van dergelijke kritiek niets terug te vinden.

De kosten van het bevel lijken in verhouding tot de waarde van het beslagen goed, m.n. een schip, geen al te belangrijke rol te spelen. Aangezien het bevel tegelijk met het beslag kan worden betekend, en blijkens artikel 1551, tweede lid Ger.W. zelfs in eenzelfde akte, lijkt het vereiste geen reële problemen op te leveren. Het vereiste van een voorafgaand bevel sluit bovendien aan bij de systematiek van zowel het roerend als het onroerend uitvoerend beslag, waarmee het uitvoerend scheepsbeslag meer gemeen heeft dan met het beslag onder derden.

10.329. In plaats van de thans door artikel 1546, tweede lid Ger.W. vereiste vermelding van de naam, de soort, de tonnenmaat en de soort van beweegkracht van het schip, wordt in de voorgestelde bepaling slechts een “beknopte beschrijving” van het schip gevraagd. Dit stemt overeen met de hierboven toegelichte corresponderende regeling m.b.t. het bewarend beslag (zie art. 10.8) alsook met de hieronder toelichte regeling m.b.t. de inhoud van het beslagexploot (art.10.35). In lijn met suggesties in de rechtsleer⁵³⁵ is de onder het huidige recht ook m.b.t. de beschrijving van het schip geldende nietigheidssanctie (art. 1556, tweede lid Ger.W.) weggelaten.

⁵³¹ Zie *supra*, nr. 10.301 e.v.

⁵³² Zie Blauwboek 3, nr. 3.388.

⁵³³ Delwaide SB, 248, nr. 205.

⁵³⁴ Dujardin BUSB, 51, nr. 179 en 55, nr. 186.

⁵³⁵ Zie Delwaide SB, 218-222, nr. 189 en 248, nr. 205.

10.330. Op suggestie van de Scheepshypotheekbewaarder is wel de mogelijkheid gecreëerd dat de Koning nader bepaalt welke identificatiegegevens in het exploit moeten worden opgenomen⁵³⁶.

B.5. ARTIKEL 10.32. BETEKENING VAN HET BEVEL

A) WETTEKST

10.331.

Artikel 10.32. Betekening van het bevel

Het voorafgaand bevel wordt betekend aan de schuldenaar.

Is het schip geen eigendom van de schuldenaar, dan wordt het voorafgaand bevel bovendien betekend aan de scheepseigenaar.

B) TOELICHTING

10.332. De voorgestelde bepaling regelt de betekening van het bevel aan de schuldenaar en aan de scheepseigenaar en komt in de plaats van de artikelen 1547 en 1548 Ger.W.

10.333. De formulering van het hier voorgestelde eerste lid is aanzienlijk beknopter dan die van het corresponderende artikel 1547 Ger.W.

De mogelijkheid dat de betekening kan gebeuren “aan de persoon of aan de woonplaats” moet niet meer worden vermeld aangezien de algemene regelen van het Gerechtelijk Wetboek een voldoende regeling bevatten (art. 33-38). Volgens die regeling kan de betekening worden gedaan aan de persoon, indien dat onmogelijk is aan de woonplaats of de verblijfplaats, indien ook dat onmogelijk is, door achterlating aan de woonplaats of de verblijfplaats, en indien ook dat materieel onmogelijk is, aan de procureur des Konings.

Ook de specificaties i.v.m. de mogelijkheid tot betekening aan de kapitein of aan één van de officieren of aan de – niet meer bestaande – waterschout⁵³⁷ mogen in deze bepaling achterwege

⁵³⁶ Zie reeds *supra*, nr. 10.167.

⁵³⁷ De noodzaak van een aanpassing van artikel 1547 Ger.W. werd bij de voorbereiding van de hierboven vermelde Wet van 3 mei 1999 “tot regeling van de bevoegdheidsverdeling ingevolge de integratie van de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie en de spoorwegpolitie in de federale politie” (zie *supra*, nr. 10.175) over het hoofd gezien (Dujardin, R., “De territoriale bevoegdheid ter zee”, *De Gerechtsd.* 1999, (94), 97). Hoe de vermelding van de waterschout thans moet worden gelezen is niet duidelijk. Voornoemde Wet heeft de federale politie bevoegdheden verleend inzake “het uitvoeren van het beslag op zee- en binnenschepen naar aanleiding van de uitoefening van opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie” (art. 18, 4°), maar heeft tegelijk de ambtenaren van de Dienst Scheepvaartcontrole de bevoegdheid gegeven voor “het uitvoeren van het gerechtelijk beslag op zee- en binnenschepen” (art. 13, 4°; zie daaromtrent nogmaals *supra*, nr. 10.175). Lannoy vraagt zich luidop af of – en, zo ja, waarom – de wetgever heeft bedoeld om de federale politie bevoegd te maken voor het bewarend scheepsbeslag en de Dienst Scheepvaartcontrole voor het uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen (Lannoy, G., “Van zeevaartpolitie tot scheepvaartcontrole en scheepvaartpolitie”, in Van Hooydonk, E. (ed.), *Actualia Zee- en Vervoerrecht*, Antwerpen / Apeldoorn, Maklu, 2003, (29), 32-33). Lannoy’s suggestie dat de wetgever met de onnauwkeurige term “gerechtelijk” beslag misschien uitvoerend beslag kan hebben bedoeld, wat dan tot de bevoegdheden van de Dienst Scheepvaartcontrole zou behoren, wordt tegengesproken door de memorie van toelichting bij de Wet van 3 mei 1999, waarin het begrip juist in de context van het bewarend beslag wordt gehanteerd. In het bijzonder valt te lezen: *In artikel 1471, tweede lid, wordt de federale politie belast met het uitvoeren van het gerechtelijk beslag op schepen en vooral met het verbinderen dat het schip toch zou afvaren (Parl.St., Kamer, 1998-99, nr. 2045/1, 14-15).*

blijven. De mogelijkheid tot betekening aan de gezagvoerder en de schepelingen wordt immers in algemene zin geregeld in artikel 5.14.

De gemeenrechtelijke procesrechtelijke bepalingen inzake betekening blijven eveneens gelden, zodat de betekening aan de procureur des Konings als laatste optie in de plaats komt van de – verouderde – bepaling m.b.t. de betekening aan de waterschout.

10.334. Om de grootst mogelijke voorzorgen te nemen opdat de geadresseerde op de best mogelijke manier wordt bereikt en geïnformeerd stelde Dujardin voor om ook de mogelijkheid tot betekening aan “de persoon die belast is met de bewaring van het schip” aan artikel 1547, derde lid toe te voegen⁵³⁸. Nu in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt geopteerd voor een vervanging van de “bewaarder” door de “bewaker”⁵³⁹, en deze laatste in de praktijk veelal wordt aangesteld door de gerechtsdeurwaarder en bezwaarlijk kan worden beschouwd als lasthebber van de scheepseigenaar, werd alhier aan deze suggestie geen gevolg gegeven.

10.335. Wat het voorgestelde tweede lid betreft weze vermeld dat de mogelijkheid van betekening aan de agent van de scheepseigenaar is weggelaten, nu ook hieromtrent een algemene regeling in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek is opgenomen⁵⁴⁰.

Overigens dient te worden benadrukt dat ook in dit verband de nieuwe algemene regeling m.b.t. betekening aan de gezagvoerder en de schepelingen toepassing kan vinden, naast de betekeningregelingen van gemeen procesrecht (art. 33-38 Ger.W.).

B.6. ARTIKEL 10.33. INSCHRIJVING VAN HET BEVEL TOT OMZETTING

A) WETTEKST

10.336.

Artikel 10.33. Inschrijving van het bevel tot omzetting

Wanneer bewarend scheepsbeslag wordt omgezet in uitvoerend scheepsbeslag, geldt de inschrijving van het voorafgaand bevel voor de toepassing van deze Afdeling als inschrijving van het exploit van uitvoerend beslag.

Het bevel moet ten laatste binnen vijftien dagen worden ingeschreven in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister en de nauwkeurige aanduiding bevatten van de inschrijving van het bewarend beslag dat in uitvoerend beslag is omgezet.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploit in het register van neerlegging.

B) TOELICHTING

10.337. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1497, tweede lid Ger.W. Deze laatste bepaling zal middels de Invoeringswet worden aangepast zodat zij nog alleen geldt voor de omzetting van beslag op onroerend goed.

De hier voorgestelde redactie vermeldt de hypothese van neerlegging.

⁵³⁸ Dujardin, R., “De territoriale bevoegdheid ter zee”, *De Gerechtsd.* 1999, (94), 97.

⁵³⁹ Zie reeds *supra*, nr. 10.179.

⁵⁴⁰ Zie Blauwboek 7, nr. 7.158.

B.7. ARTIKEL 10.34. TIJDSTIP VAN BESLAGLEGGING

A) WETTEKST

10.338.

Artikel 10.34. Tijdstip van beslaglegging

Het beslag mag worden gelegd tegelijk met of na de betekening van het voorafgaand bevel.

Laat de schuldeiser na het bevel meer dan een jaar verstrijken, dan is hij ertoe gehouden dit te hernieuwen alvorens beslag te leggen.

B) TOELICHTING

10.339. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1549 Ger.W. In afwijking van artikel 1499 Ger.W. mag het beslag dadelijk na de betekening van het bevel geschieden teneinde de vlucht van het schip na het bevel te verhinderen⁵⁴¹. Conform een vigerende zienswijze wordt verduidelijkt dat het beslag ook samen met de betekening van het bevel kan geschieden⁵⁴².

B.8. ARTIKEL 10.35. BESLAGEXPLOOT

A) WETTEKST

10.340.

Artikel 10.35. Beslagexploot

Het exploit van beslaglegging bevat, behalve de vermeldingen voorgeschreven in artikel 1389 van het Gerechtelijk Wetboek, een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip. Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in dat verband in het exploit moeten worden vermeld.

Is het beslag gedaan bij een van het voorafgaand bevel onderscheiden exploit, dan wordt zulks in het proces-verbaal van beslaglegging vermeld.

B) TOELICHTING

10.341. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1551, eerste en tweede lid Ger.W. Omwille van de consistentie werd het woord “vaartuig” vervangen door “schip”.

⁵⁴¹ Delwaide SB, 255, nr. 208; Van Herreweghe, Art. 1549, 1, nr. 1.

⁵⁴² Zie o.m. Van Herreweghe, Art. 1549, 1, nr. 2.

A) WETTEKST

10.342.

Artikel 10.36. Betekening en aanzegging van het beslag

§ 1. Een afschrift van het beslagexploot wordt terstond aan boord van het schip betekend aan de gezagvoerder of, bij diens afwezigheid, aan een andere schepeling of aangestelde of aan de bewaker bedoeld in artikel 10.37. Zo de betekening niet aan de gezagvoerder, een andere schepeling, een aangestelde of een bewaker aan boord kan geschieden, bestaat de betekening in de terhandstelling van het afschrift aan de Procureur des Konings in wiens rechtsgebied het schip zich bevindt.

De betekening geldt als verbod tot afvaart van het schip.

Het beslag wordt aangeplakt op de brug van het schip en desgevallend op andere geschikte plaatsen aan boord of aan wal.

§ 2. Binnen drie dagen na de betekening bedoeld in § 1, wordt het beslag bovendien betekend aan de scheepseigenaar en aan de schuldenaar, indien het in beslag genomen schip zijn eigendom niet is.

§ 3. De in paragrafen 1 en 2 bepaalde formaliteiten en termijnen worden in acht genomen op straffe van nietigheid.

§ 4. Het beslag wordt aangezegd hetzij, naar keuze van de beslaglegger, aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of aan de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole hetzij, bij hun ontstentenis, aan de havenkapitein of havenmeester, met aanmaning de afvaart van het in beslag genomen schip te beletten.

In kanalen of rivieren met sluizen, die niet behoren tot het gebied van een havenkapitein of havenmeester, kan de aanzegging worden gedaan aan de sluiswachters en de brugwachters stroomopwaarts en stroomafwaarts van de plaats waar het schip ligt.

Indien de aanzegging aan een loodsdienst wordt gedaan, geldt zij als verbod om een loods uit te sturen.

B) TOELICHTING

10.343. De voorgestelde §§ 1 en 2 corresponderen met artikel 1550 Ger.W. De indeling in paragrafen werd toegevoegd om de tekst duidelijker te maken.

10.344. De formulering van § 1 stemt overeen met het hierboven toegelichte artikel 10.9, § 1 betreffende het bewarend scheepsbeslag.

In § 1 werd het begrip kapitein, overeenkomstig het in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gehanteerde begrippenapparaat, vervangen door het begrip gezagvoerder. De regeling van het uitvoerend scheepsbeslag geldt immers zowel voor zeeschepen als voor binnenschepen, en binnenschepen hebben geen kapitein.

Verder is, anders dan in artikel 1550, eerste lid Ger.W., uitdrukkelijk vermeld dat de betekening gebeurt “aan boord”, omdat zij resulteert in een onmiddellijk afvaartverbod.

Vanuit hetzelfde perspectief is toegevoegd dat het beslag, bij afwezigheid van de gezagvoerder, aan een andere schepeling of aangestelde of aan de bewaker mag geschieden. Op die manier wordt de bemanning ten minste zo snel mogelijk geïnformeerd. Voor het geval betekening aan boord van het schip niet mogelijk blijkt, wordt de terhandstelling aan de Procureur des Konings als alternatief ingevoerd. Ook onder de huidige wetgeving wordt aanvaard dat de betekening, in plaats van aan de kapitein of de door de deurwaarder aangestelde bewaarder, aan één van de scheepsofficieren of aan de – niet langer bestaande – waterschout mag geschieden⁵⁴³.

Voorts is het woord “onverwijld” vervangen door “terstond”, zodat de bepalingen betreffende het bewarend en het uitvoerend beslag ook wat dit aspect betreft beter op elkaar worden afgestemd.

10.345. De voorgestelde § 2 betreft de betekening aan de scheepseigenaar en de schuldenaar. Hier werd de bepaling weggelaten dat de betekening aan de scheepseigenaar, indien deze zijn woonplaats niet heeft in het rechtsgebied van de rechtbank waar het schip ligt gemeerd, kan worden gedaan aan de kapitein of aan zijn vertegenwoordiger. De mogelijkheid tot betekening aan de gezagvoerder en de schepelingen wordt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek immers geregeld op algemene wijze. Deze mogelijkheid geldt onder het regime van de Proeve voor elke betekening, ongeacht de woonplaats van de scheepseigenaar. Bovendien geldt ook hier de algemene in de Proeve opgenomen mogelijkheid tot betekening aan de scheepsagent.

Indien de krachtens § 1 verrichte betekening aan de gezagvoerder of een schepeling op grond van de algemene betekeningregeling van de Proeve meteen ook geldt als betekening aan de scheepseigenaar, dient vanzelfsprekend slechts één betekening te worden uitgevoerd.

Indien de betekening aan de scheepseigenaar of de schuldenaar in het buitenland dient plaats te vinden, geldt de regeling van artikel 40 Ger.W. De betekening wordt geacht te zijn verricht bij afgifte van de akte aan de post.

10.346. De in § 3 omschreven nietigheidssanctie correspondeert met artikel 1556, tweede lid Ger.W.

10.347. De voorgestelde § 4 stemt overeen met de desbetreffende, hierboven reeds toegelichte regeling voor het bewarend scheepsbeslag (art. 10.9, § 3). Het Gerechtelijk Wetboek regelt de aanzegging m.b.t. het uitvoerend scheepsbeslag niet, maar deze wordt in de rechtsleer wel aanbevolen⁵⁴⁴.

---

⁵⁴³ Van Herreweghe, Art. 1550, 2, nr. 5; Delwaide SB, 255, nr. 210; vgl. evenwel Dujardin BUSB, 57-58, nrs. 194-195, die meent dat het afschrift van het beslagexploot dan onder gesloten omslag dient te worden achtergelaten aan boord van het schip, maar ook de betekening aan één van de officieren of aan de scheepsagent als mogelijkheid vermeldt.

⁵⁴⁴ Dujardin BUSB, 59, nrs. 197-199; Van Herreweghe, Art. 1550, 2, nr. 6; X., *Algemene Modellenverzameling voor de praktijk van de Gerechtsdeurwaarder*, Brussel, E. Story-Scientia, losbl., “Uitvoerend beslag op zeeschepen en binnenschepen”, 10, vn. 1.

B.10. ARTIKEL 10.37. BEWAKING

A) WETTEKST

10.348.

Artikel 10.37. Bewaking

De gerechtsdeurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaker van het in beslag genomen schip aanstellen.

B) TOELICHTING

10.349. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1551, derde lid Ger.W. De nieuwe formulering is identiek aan deze van het hierboven reeds toegelichte artikel 10.11.

B.11. ARTIKEL 10.38. INSCHRIJVING

A) WETTEKST

10.350.

Artikel 10.38. Inschrijving

Tenzij het beslag volgt op een behoorlijk ingeschreven bewarend beslag, wordt het beslagexploot overeenkomstig de artikelen 10.12 en 10.13 ingeschreven in het schepenregister.

De artikelen 10.18 tot 10.20 zijn op de inschrijving en haar gevolgen van overeenkomstige toepassing.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploot in het register van neerlegging.

B) TOELICHTING

10.351. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1552 Ger.W.

De terminologie werd aangepast aan het in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gebezigde begrippenkader.

Voorts wordt nu verwezen naar de relevante, uit het Gerechtelijk Wetboek overgebrachte bepalingen van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

Het regime van de inschrijving van het scheepsbeslag vormt een bijzondere vorm van openbaarheid, die niet is geregeld in het algemene Hoofdstuk betreffende de openbaarheid van rechten op schepen⁵⁴⁵, maar, zoals thans in het Gerechtelijk Wetboek, en voordien onder vigeur van de Wet van 4 september 1908, in de specifieke bepalingen m.b.t. het scheepsbeslag. M.b.t. de algemene regeling van de openbaarheid van rechten op schepen is geen aanleiding gebleken om fundamentele innovaties door te voeren⁵⁴⁶.

⁵⁴⁵ Zie Blauwboek 3, nrs. 3.565-3.647.

⁵⁴⁶ Zie Blauwboek 3, nr. 3.569.

B.12. ARTIKEL 10.39. GELDIGHEIDSDUUR

A) WETTEKST

10.352.

Artikel 10.39. Geldigheidsduur

Het beslag geldt gedurende drie jaar te rekenen van de datum van de betekening bedoeld in art. 10.36, § 1.

Bij het verstrijken van deze termijn:

1° houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben;

2° wordt van het beslag op een in België geregistreerd of teboekgesteld schip geen melding meer gemaakt in de getuigschriften die het Belgisch Scheepsregister afgeeft, tenzij de inschrijving is hernieuwd.

Het beslag kan worden hernieuwd door nieuwe betekeningen als bedoeld in art. 10.36, § 1 en 2. De hernieuwing gaat in op de datum van de laatste van deze betekeningen.

B) TOELICHTING

10.353. Het huidige artikel 1552 Ger.W. gaf, wat betreft de geldigheidsduur van het uitvoerend scheepsbeslag, aanleiding tot aanzienlijke rechtsonzekerheid en bovendien tot een ongelijke behandeling van Belgische en vreemde schepen. Volgens sommige rechtsleer betrof de geldigheidsduur van drie jaar niet de geldigheid van het beslag zelf, maar slechts deze van de inschrijving en haar gevolgen wat betreft de tegenstelbaarheid van latere vervreemdings- en hypotheekakten en de mogelijkheid tot doorhaling van de inschrijving⁵⁴⁷. Inz. is onduidelijkheid ontstaan door de kruisverwijzing in artikel 1552 Ger.W. naar artikel 1474, maar niet naar de artikelen 1475 tot 1477.

In de voorgestelde bepaling is een volledig nieuwe, meteen eenvoudiger regeling uitgewerkt.

Het belang van deze kwestie is allicht miniem, nu de aangestelde gerechtsdeurwaarder of notaris geen drie jaar met de verkoop van het schip zal wachten⁵⁴⁸.

B.13. ARTIKEL 10.40. BESCHIKKING TOT AANVANG VAN DE VERKOOPSPROCEDURE

A) WETTEKST

10.354.

Artikel 10.40. Beschikking tot aanvang van de verkoopprocedure

Binnen acht dagen na de inschrijving van het exploit van beslaglegging of, indien er een voorafgaand bewarend beslag is verricht, binnen acht dagen na het bevel tot omzetting van het bewarend in uitvoerend beslag, wordt bij de beslagrechter een verzoekschrift ingediend tot het aanstellen van een openbare of ministeriële ambtenaar die met de verkoop zal worden belast.

⁵⁴⁷ Van Herreweghe, Art. 1552, 2, nr. 4; Dujardin BUSB, 60, nr. 204.

⁵⁴⁸ Vgl. Delwaide SB, 261, vn. 11.

In zijn beschikking wijst de rechter de plaats aan waar de verkoop zal geschieden. Deze plaats kan gelegen zijn buiten het arrondissement waar het schip zich bevindt. Op verzoekschrift van een betrokken partij kan de rechter gelasten dat, zelfs in het buitenland, tot de verkoop zal worden overgegaan door een scheepsmakelaar. Alsdan bepaalt hij de voorwaarden voor de verkoop.

B) TOELICHTING

10.355. De voorgestelde bepaling stemt overeen met het huidige artikel 1553 Ger.W.

10.356. Wel werd verduidelijkt dat de bedoelde rechter de beslagrechter is. Overeenkomstig artikel 633 Ger.W. betreft het de beslagrechter van de plaats van het beslag⁵⁴⁹.

10.357. Op basis van een suggestie uit de gerechtsdeurwaarderspraktijk is uitdrukkelijk bepaald dat deze plaats van verkoop kan gelegen zijn buiten het arrondissement waar het schip zich bevindt.

10.358. Het voorschrift dat de beslagrechter de bekendmaking regelt is geschrapt. In het licht van de praktijk wordt die kwestie beter overgelaten aan de optredende ambtenaar, die rekening kan houden met elementen als de kostprijs, het type schip en de relevante markt.

B.14. ARTIKEL 10.41. VERKOOPSVORWAARDEN

A) WETTEKST

10.359.

Artikel 10.41. Verkoopvoorwaarden

In de verkoopvoorwaarden, opgemaakt door de openbare of ministeriële ambtenaar, worden de plaats, de dag en het uur van de verkoop vermeld.

B) TOELICHTING

10.360. De voorgestelde bepaling stemt overeen met artikel 1554 Ger.W.

B.15. ARTIKEL 10.42. INZAGE EN GESCHILLEN

A) WETTEKST

10.361.

Artikel 10.42. Inzage en geschillen

§ 1. Minstens vijftien dagen vóór de verkoop maant de aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar bij gerechtsdeurwaardersexploot aan om inzage van de verkoopvoorwaarden te nemen:

⁵⁴⁹ Over deze kwesties, zie *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 340; Delwaide SB, 263, nr. 220 en 264, nr. 222; Dujardin BUSB, 61, nr. 207; Storme, M., "Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken", *TBH* 1985, (420), 436, nr. 23; Van Herreweghe, Art. 1553, 1, nr. 1.

1° de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt;
2° de scheepseigenaar, indien hij niet de schuldenaar is;
3° de ingeschreven en de verzetdoende schuldeisers, hetzij aan de in hun inschrijving gekozen woonplaats, hetzij aan hun woonplaats, hetzij aan hun maatschappelijke zetel. Het exploit vermeldt plaats, dag en uur van de verkoop.
Bovendien geeft de ambtenaar bij een ter post aangetekend schrijven kennis van de verkoopvoorwaarden aan iedere derde die schuldeiser beweert te zijn.

§ 2. Bezwaren tegen de verkoopvoorwaarden zijn alleen ontvankelijk indien zij bij de openbare of ministeriële ambtenaar worden aangebracht binnen acht dagen na de aanmaning. De optredende ambtenaar maakt er proces-verbaal van op en schorst alle verrichtingen.

Na neerlegging ter griffie van het proces-verbaal door de optredende ambtenaar, bepaalt de beslagrechter de dag en het uur voor het onderzoek en de berechting van de bezwaren. De partijen worden door toedoen van de griffier bij gerechtsbrief opgeroepen en worden gehoord indien zij verschijnen. Op de vastgestelde zitting worden de bezwaren berecht. In voorkomend geval bepaalt de beslagrechter voor de toewijzing een nieuwe termijn. De beslissing is niet vatbaar voor verzet, noch voor hoger beroep.

§ 3. De schuldeiser die een rechtsvordering tot ontbinding kan instellen, is op straffe van verval, gehouden deze vóór de dag van de toewijzing in te stellen en zijn beslissing daartoe vóór de dag van de toewijzing te betekenen aan de openbare of ministeriële ambtenaar.

De openbare of ministeriële ambtenaar brengt de in § 1 genoemde partijen van het instellen van de vordering tot ontbinding op de hoogte.

Te rekenen van de dag waarop de beslissing tot het instellen van de rechtsvordering tot ontbinding aan de openbare of ministeriële ambtenaar wordt betekend, wordt de verkoopprocedure geschorst ten aanzien van het schip waarop de vordering tot ontbinding betrekking heeft, en zij kan eerst worden hervat nadat de schuldeiser van de rechtsvordering tot ontbinding afstand heeft gedaan of nadat deze eis is afgewezen. Ten aanzien van andere schepen van de schuldenaar kan de verkoopprocedure eveneens worden geschorst, op aanvraag van de partijen en op beslissing van de beslagrechter. De vervolgende partij en de ingeschreven schuldeisers kunnen in het geding tot ontbinding tussenkomen.

B) TOELICHTING

10.362. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1555 Ger.W. Om de structuur van het wetsartikel overzichtelijker te maken, werd het opgedeeld in paragrafen.

10.363. De in § 1 genoemde termijn van vijftien dagen is een minimumtermijn. Anders dan in de vigerende wetsbepaling, wordt dit hier geëxpliciteerd.

Voorts wordt door de invoeging van het woordje “de” in het eerste lid, 3° verduidelijkt dat de ingeschreven schuldeisers en de verzetdoende⁵⁵⁰ schuldeisers twee onderscheiden categorieën van aan te manen schuldeisers zijn en dat “ingeschreven en verzetdoend” geen cumulatieve voorwaarde beoogt te zijn. Ook de vigerende bepaling wordt door gezaghebbende rechtsleer

---

⁵⁵⁰ Het bedoelde verzet betreft het zogenaamde “verzet tegen de uitdeling van de prijs”, waarmee de schuldeiser te kennen geeft dat hij wenst te worden opgenomen in de verdeling van de gelden (zie Jansen, R., “Interferentie tussen beslag en samenloop”, in De Knijf, I. (ed.), *Beslag- en executierecht*, Gent, Larcier, 2010, (151), 165, nrs. 20 e.v.).

terecht zo geïnterpreteerd⁵⁵¹. Bovendien is het wenselijk dat zoveel mogelijk bekende schuldeisers worden aangemaand om van de verkoopsvoorwaarden kennis te nemen en is er alleszins geen reden voorhanden om bepaalde categorieën van bekende schuldeisers uit te sluiten.

Op grond van § 1 worden dus de volgende schuldeisers bij deurwaardersexploot aangemaand: de hypothecaire schuldeisers, die zijn ingeschreven overeenkomstig artikel 3.77, § 1 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek⁵⁵², de beslagleggende schuldeisers wier beslag, resp. voorafgaand bevel werd ingeschreven overeenkomstig de artikelen 10.12, 10.13, 10.33 of 10.38 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek, en de schuldeisers die geen beslag hebben laten leggen, maar die uit welke hoofde ook tegen de afgifte van de verkoopprijs verzet hebben gedaan.

10.364. De voorgestelde § 2 stemt overeen met het huidige derde en vierde lid van artikel 1555 Ger.W. De schorsende kracht van een geschil over de verkoopsvoorwaarden wordt verantwoord door de waarde van het zeeschip, die niet toelaat dat tot verkoop zou worden overgegaan terwijl de dwanguitvoering het voorwerp uitmaakt van betwisting⁵⁵³.

Het bestaande artikel 1555, vierde lid Ger.W. is slordig geformuleerd. Daarom werd de bepaling aangepast, zonder een inhoudelijke wijziging te beogen. In de voorgestelde wettekst wordt verduidelijkt dat de rechter de dag en het uur voor het onderzoek en de berechting bepaalt, dat de partijen vervolgens *hoe dan ook* bij gerechtsbrief moeten worden opgeroepen en, *indien zij verschijnen*, worden gehoord en dat daarna de geschillen worden berecht.

10.365. In het eerste lid van § 3 worden, ten opzichte van het overeenstemmende artikel 1555, vijfde lid Ger.W., de woorden “krachtens dit artikel aangemaande” weggelaten. Het is immers wenselijk dat *alle* schuldeisers die een rechtsvordering tot ontbinding kunnen instellen dit vóór de dag van de toewijzing zouden doen. Zoniet kunnen immers complexe juridische problemen rijzen aangaande de eigendom van het schip. Die bekommernis geldt niet enkel ten aanzien van de krachtens dit artikel aangemaande schuldeisers⁵⁵⁴.

Voorts wordt verduidelijkt dat niet alleen de instelling van de rechtsvordering tot ontbinding, maar ook de betekening van de beslissing daartoe aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar vóór de dag van de toewijzing dient te gebeuren, beide op straffe van verval van het recht om de ontbindingsvordering in te stellen. Daardoor wordt de situatie uitgesloten waarin de ontbindingsvordering wel reeds zou zijn ingesteld, maar de openbare of ministeriële ambtenaar hiervan nog niet op de hoogte zou zijn en de verkoopszitting toch zou laten plaatsvinden.

---

⁵⁵¹ Dujardin BUSB, 64, nr. 217; Delwaide SB, 269, vn. 8; *contra* Van Herreweghe, Art. 1555, 2, nr. 3. In het Verslag-Van Reepinghen staat duidelijk te lezen:

Alle betrokken partijen worden er door de ministeriële ambtenaar toe aangemaand kennis te nemen van de verkoopsvoorwaarden. In dit verband bepaalt artikel 1555 dat de aanmaning niet enkel gedaan moet worden aan de eigenaar, aan de ingeschreven hypothecaire schuldeisers en aan de ingeschreven beslagleggende schuldeisers, zoals artikel 18, lid 2, van de wet van 1908 het voorschreef, maar ook aan de beslagen schuldenaar, wanneer hij geen eigenaar is, en aan de schuldeisers die geen beslag hebben gelegd maar die verzet kunnen doen tegen de prijs zoals bepaald is in artikel 1515, en zelfs aan de derden die beweren schuldeisers te zijn; al die schuldeisers kunnen inderdaad optreden bij de verdeling (art. 1660) (Parl.St., Senaat, 1963-64, nr. 60, 340).

⁵⁵² Zie Blauwboek 3, nrs. 3.577 en 3.582.

⁵⁵³ Zie Delwaide SB, 270, vn. 10; Dujardin BUSB, 65, nr. 222.

⁵⁵⁴ De verplichting een eventuele rechtsvordering tot ontbinding in te stellen vóór de dag van de toewijzing, geldt volgens Van Herreweghe enkel in hoofde van de ingeschreven en verzetdoende schuldeisers. De andere schuldeisers zouden door artikel 1555 Ger.W. niet worden bedoeld, en bijgevolg uit de voorschriften ervan noch een voordeel, noch een nadeel putten. Zij zouden door hun ontbindingsvordering de verkoopsprocedure niet kunnen doen schorsen, maar hun ontbindingsvordering zou evenmin vervallen wanneer zij deze vordering niet vóór de dag van de toewijzing instellen (Van Herreweghe, Art. 1555, 3-4, nr. 8). Van Herreweghe erkent wel dat deze stand van zaken aanleiding kan geven tot onoverzichtelijke praktische problemen en meent dat artikel 1555 Ger.W. zou moeten worden herschreven (Van Herreweghe, Art. 1555, 4, nr. 8).

In de voorgestelde tekst wordt voorgeschreven dat de openbare of ministeriële ambtenaar alle betrokken partijen van het instellen van de vordering tot ontbinding op de hoogte brengt. Gezaghebbende rechtsleer was reeds van mening dat hij die verplichting had, maar zij was tot nu toe niet in de wet opgenomen⁵⁵⁵.

In het vervolg van § 3 zijn, *mutatis mutandis*, de regels geïntegreerd welke m.b.t. het uitvoerend onroerend beslag worden voorgeschreven door artikel 1583 Ger.W. Door deze integratie worden interpretatieproblemen⁵⁵⁶ vermeden en de wettekst overzichtelijker gemaakt.

10.366. Doorheen de tekst van het voorgestelde wetsartikel wordt verduidelijkt dat de bedoelde rechter de beslagrechter is. Uit het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen bij het Gerechtelijk Wetboek blijkt dat inderdaad de beslagrechter werd bedoeld. De bevoegdheid van de beslagrechter wordt ook in de rechtsleer verdedigd. Overeenkomstig artikel 633 Ger.W. betreft het de beslagrechter van de plaats van het beslag.

10.367. Wie ten onrechte bezwaren indient overeenkomstig de voorgestelde § 2 of een vordering tot ontbinding instelt overeenkomstig de voorgestelde § 3 zal, indien zijn handelen kan worden beschouwd als procesrechtsmisbruik, op grond van artikel 1382 B.W. kunnen worden veroordeeld tot de betaling van een vergoeding van de schade die hij, door de vertraging van de procedure van uitvoerend beslag heeft teweeggebracht. Er is geen aanleiding tot de opname hieromtrent van een bijzondere bepaling.

B.16. ARTIKEL 10.43. ONDERHANDSE VERKOOP

A) WETTEKST

10.368.

Artikel 10.43. Onderhandse verkoop

Tot de dag vóór de in de verkoopsvoorwaarden aangegeven dag van de verkoop, kan de voorzitter van de rechtbank, zetelend in kort geding, bepalen dat de verkoop onderhands zal geschieden bij een overeenkomst die hem ter goedkeuring wordt voorgelegd.

De vordering kan worden ingesteld door de beslaglegger, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, de scheepseigenaar, de ingeschreven schuldeisers en de verzetdoende schuldeisers.

De eiser betekent de dagvaarding aan al de in het vorige lid vermelde andere partijen en aan de openbare of ministeriële ambtenaar.

De voorzitter kan de vordering inwilligen wanneer aan de hand van een onafhankelijk waarderingsrapport en een raadpleging van de markt aannemelijk wordt gemaakt dat de in de overeenkomst bedongen verkoopprijs overeenstemt met de marktwaarde van het schip.

Indien door één van de partijen vóór de afloop van de rechtspleging een gunstiger aanbod wordt voorgelegd, kan de voorzitter bepalen dat de verkoop overeenkomstig dit aanbod zal geschieden.

De ingevolge dit artikel toegelaten onderhandse verkoop vervangt de in de artikelen 10.44 tot 10.46 geregelde openbare verkoop en heeft dezelfde gevolgen als de toewijzing bij openbare verkoop.

⁵⁵⁵ Delwaide SB, 264-265, nr. 223.

⁵⁵⁶ Zie hierover Van Herreweghe, Art. 1555, 4-5, nrs. 9-10.

B) TOELICHTING

10.369. De voorgestelde bepaling voert de mogelijkheid in om, voorafgaand aan de openbare verkoop, een onderhandse verkoopovereenkomst te sluiten.

Dergelijke mogelijkheid tot een “court approved private sale” bestaat o.a. in het Nederlandse⁵⁵⁷ en het Maltese⁵⁵⁸ recht en wordt voor deze fora beschouwd als een belangrijke troef. De belangrijkste betrokken partijen krijgen de kans om, buiten het kader van een openbare verkoop, een koper van hun keuze aan te brengen, de verkoopsprocedure te versnellen en een mogelijk hogere verkoopprijs te bekomen. De invoering van deze mogelijkheid in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek kan worden geacht zowel de schuldeisers als de sector van de scheepvaartrechtelijke dienstverlening ten goede te komen.

In Nederland en Malta wordt de groep van de gerechtigden die van deze mogelijkheid gebruik kunnen maken beperkt tot de hypotheekgever en hypotheekhouder, resp. tot de schuldeisers met een uitvoerbare titel. Tot een dergelijke beperking lijkt hier echter geen aanleiding te zijn. De voorgestelde bepaling verleent de mogelijkheid aan een ruime groep betrokken partijen, met name de beslaglegger, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, de eigenaar van het schip, de ingeschreven schuldeisers en de verzetdoende schuldeisers. Zij schrijft ook voor dat al deze partijen dienen te worden gedagvaard, opdat zij van de procedure op de hoogte zouden zijn en eventueel een gunstiger aanbod aan de rechter kunnen voorleggen.

De mogelijkheid tot onderhandse verkoop na uitvoerend *onroerend* beslag werd in België reeds ingevoerd bij Wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen⁵⁵⁹. De desbetreffende regeling is te vinden in de artikelen 1580*bis* tot 1580*quater* Ger.W. De procedure lijkt echter niet geheel te zijn aangepast aan het scheepsbeslag en aan de snelheid waarmee de procedure bij voorkeur wordt gevoerd. Daarom is de voorgestelde bepaling veeleer geïnspireerd door de Nederlandse regeling en wordt de mogelijkheid enkel geboden tijdens de wachttermijn die hoe dan ook aan de openbare verkoopdag voorafgaat. De dagvaarding kan, overeenkomstig artikel 1037 Ger.W., van dag tot dag of van uur tot uur geschieden en bij verstek kan terstond recht worden gedaan. De rechterlijke beslissing moet ten laatste de dag vóór de geplande verkoopdag worden genomen. Zo wordt elke vertraging als gevolg van de nieuwe procedure vermeden. Het vereiste van de een onafhankelijk waarderingsrapport werd ontleend aan het Nederlandse recht en lijkt, samen met de eis van een marktraadpleging, een goede wijze om te kunnen aannemen dat de verkoop aan een correcte prijs geschiedt. Anders dan in het Maltese recht, worden geen twee waarderingsrapporten geëist. De reden is dat deze rapporten duur zijn en op zich toch geen absolute zekerheid kunnen verschaffen.

Het voorlaatste lid verduidelijkt dat de onderhandse verkoop de hele procedure van openbare verkoop vervangt, inclusief de eventuele procedure na hoger bod en de eventuele procedure tot nietigverklaring. Dit brengt dus een aanzienlijke versnelling van de procedure met zich. Het lid bepaalt voorts dat de verkoop dezelfde gevolgen heeft als de toewijzing bij openbare verkoop, waarvan het belangrijkste de zuivering van de voorrechten en hypotheken is. Dit is een noodzakelijke voorwaarde om het schip aan een goede prijs te kunnen verkopen, aangezien de koper het schip vrij en onbelast zal willen verkrijgen.

---

⁵⁵⁷ Zie *supra*, nr. 10.292.

⁵⁵⁸ Zie *supra*, nr. 10.295.

⁵⁵⁹ BS 31 juli 1998, err. BS 18 september 1998.

Het laatste lid is duidelijkheidshalve toegevoegd op suggestie van de Scheepshypotheekbewaarder.

B.17. ARTIKEL 10.44. VEILINGWIJZE

A) WETTEKST

10.370.

Artikel 10.44. Veilingwijze

De openbare verkoop verloopt volgens een door de openbare of ministeriële ambtenaar passend geachte veilingwijze die in de verkoopsvoorwaarden wordt omschreven en die de nodige waarborgen biedt voor het bekomen van een eerlijke prijs.

B) TOELICHTING

10.371. De verkoop per opbod, bij handopsteken, wordt door sommigen ervaren als inefficiënt en onaantrekkelijk. In de huidige wettekst lijkt de wijze waarop de gedwongen scheepsverkoop wordt georganiseerd, niet speciaal te worden geregeld.

De voorgestelde bepaling laat aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar de vrijheid om de toegepaste veilingwijze te bepalen, maar benadrukt dat die veilingwijze vooraf in de verkoopsvoorwaarden moet worden omschreven en de nodige garanties dient te bieden voor het bekomen van een eerlijke prijs. Denkbare alternatieven voor de klassieke verkoop per opbod bij handopsteking zijn de verkoop bij afmijning, de verkoop bij opbod en vervolgens bij afmijning (het Nederlandse systeem), en de verkoop met biedingen onder gesloten omslag.

B.18. ARTIKEL 10.45. HOGER BOD

A) WETTEKST

10.372.

Artikel 10.45. Hoger bod

Iedere persoon heeft recht een hoger bod te doen gedurende vijftien dagen na de verkoop en in de vormen en onder de voorwaarden gesteld in artikel 1592 van het Gerechtelijk Wetboek. In afwijking van artikel 1592, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek, kan echter niet ter zitting worden beslist dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast.

In geval de formaliteit van het hoger bod wordt toegepast, handelt de optredende openbare of ministeriële ambtenaar zoals bepaald is in de artikelen 1593 en 1594 van het Gerechtelijk Wetboek.

B) TOELICHTING

10.373. Deze bepaling stemt overeen met het huidige artikel 1556, eerste lid Ger.W. Aangezien het huidige artikel 1556, tweede lid Ger.W. geen verband hield met het bepaalde in het huidige artikel 1556, eerste lid, werden de twee bepalingen losgekoppeld.

De wenselijkheid van een nieuwe regeling i.v.m. het hoger bod werd hierboven omstandig toegelicht⁵⁶⁰.

10.374. In de verwijzing naar de artikelen 1593 en 1594 Ger.W. werd de zinsnede “in geval van hoger bod” vervangen door “in geval de formaliteit van het hoger bod wordt toegepast”. Artikel 1593 regelt immers de handelwijze van de ambtenaar na de toewijzing, teneinde de mogelijkheid tot hoger bod bekend te maken. Die bepaling geldt dus niet alleen in geval effectief een hoger bod wordt uitgebracht, maar in *alle* gevallen (behalve wanneer werd beslist dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast).

B.19. ARTIKEL 10.46. VORDERING TOT NIETIGVERKLARING

A) WETTEKST

10.375.

Artikel 10.46. Vordering tot nietigverklaring

Een uittreksel uit de akte van toewijzing wordt betekend aan de beslagen schuldenaar, aan de scheepseigenaar indien hij niet de schuldenaar is, aan alle ingeschreven schuldeisers en aan degenen die zich hebben aangemeld.

Het uittreksel bevat de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats van de beslaglegger, van de partij tegen wie het beslag geschiedt en van de koper, de dag van de toewijzing, de prijs waarvoor de toewijzing is gedaan en de naam van de openbare of ministeriële ambtenaar die de verkoop heeft gehouden.

Op straffe van verval worden de vorderingen tot nietigverklaring ingesteld binnen acht dagen na de betekening.

B) TOELICHTING

10.376. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1557 Ger.W.

De partijen aan wie overeenkomstig het eerste lid een uittreksel uit de akte van toewijzing moet worden betekend, kunnen binnen de vijftien dagen na die betekening een vordering tot nietigverklaring instellen⁵⁶¹.

De termijn voor de vordering tot nietigverklaring wordt, naar analogie met de termijn voor betwistingen inzake de verkoopsvoorwaarden, teruggebracht van 15 dagen op 8 dagen. Dit draagt bij tot een verkorting van de procedure.

De hier bedoelde “akte van toewijzing” is normaliter de akte waarin de loutere toewijzing wordt vastgesteld, voordat is overgegaan tot betaling van de koopprijs.

⁵⁶⁰ Zie *supra*, nr. 10.267 e.v. en 10.309 e.v.

⁵⁶¹ Dujardin BUSB, 73, nr. 253.

B.20. ARTIKEL 10.47. EINDE VAN DE DIENST VAN DE GEZAGVOERDER

A) WETTEKST

10.377.

Artikel 10.47. Einde van de dienst van de gezagvoerder

De definitieve toewijzing van het schip doet de dienst van de gezagvoerder ophouden.

B) TOELICHTING

10.378. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1558 Ger.W.

10.379. Er is gespecificeerd dat het om een definitieve toewijzing moet gaan. In afwachting van een definitieve toewijzing moet de kapitein aan boord blijven.

10.380. Overeenkomstig het in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek gehanteerde begrippenkader, werd het woord kapitein vervangen door gezagvoerder. De bepaling is immers mede van toepassing op binnenschepen.

In de rechtsleer is gesteld dat de huidige bepaling enkel geldt voor zeeschepen⁵⁶². *De lege ferenda* valt niet in te zien waarom deze regel niet van toepassing zou moeten zijn op alle gezagvoerders van zee- of binnenschepen. Wanneer het schip ingevolge een gedwongen verkoop definitief wordt toegewezen aan de koper, lijkt de opdracht van de gezagvoerder sowieso te moeten worden beëindigd. De koper van het schip heeft de keuze om een andere (of dezelfde) persoon als gezagvoerder aan te stellen.

B.21. ARTIKEL 10.48. IN GEBREKE BLIJVEN EN WEDERVERKOOP

A) WETTEKST

10.381.

Artikel 10.48. In gebreke blijven en wederverkoop

Voldoet de koper niet aan de voorwaarden der toewijzing, dan wordt het schip ten laste van hem aan wie het toegewezen is, verkocht na een ingebrekestelling die betekend is aan de in gebreke blijvende koper en zonder gevolg is gebleven binnen drie dagen na de betekening.

De wederverkoop geschiedt door de reeds aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar, onder dezelfde veilingsvoorwaarden doch na nieuwe bekendmakingen in de vormen en onder de voorwaarden in artikel 10.42 voorgeschreven.

Voldoet de koper na ingebrekestelling alsnog aan de voorwaarden van de toewijzing, dan wordt het bewijs van de voldoening door de koper betekend aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar en aan degene die de ingebrekestelling heeft laten verrichten.

⁵⁶² Delwaide SB, 268, nr. 225.

B) TOELICHTING

10.382. De twee eerste leden van de voorgestelde bepaling corresponderen met artikel 1559 Ger.W.

De verwijzing in de tekst van artikel 1559 Ger.W. naar artikel 1555 is vervangen door een verwijzing naar het overeenstemmende artikel van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

Het derde lid is ten aanzien van de huidige wettekst een bijkomend voorschrift. Gezien het belang van de zaak, dienen de optredende notaris of gerechtsdeurwaarder en degene die de hervereiling vordert bij gerechtsdeurwaardersexploot in kennis te worden gesteld van het feit dat de koper na de ingebrekestelling alsnog aan de voorwaarden van de toewijzing heeft voldaan⁵⁶³.

B.22. ARTIKEL 10.49. OVERGANG VAN RECHTEN OP DE PRIJS

A) WETTEKST

10.383.

Artikel 10.49. Overgang van rechten op de prijs

Onverminderd de volgende bepalingen, gaan de rechten van de ingeschreven schuldeisers over op de prijs van de toewijzing.

B) TOELICHTING

10.384. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1655 Ger.W. Aangezien de evenredige verdeling en rangregeling bij scheepsbeslag in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek niet in een afzonderlijk onderdeel wordt geregeld, werd de tekst dienovereenkomstig aangepast.

B.23. ARTIKEL 10.50. TE BETALEN BEDRAGEN

A) WETTEKST

10.385.

Artikel 10.50. Te betalen bedragen

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar geeft aan de koper een bewijs af, waarin de bedragen zijn vermeld die hij op grond van de verkoop gehouden is te betalen, te weten:

1° de prijs;

2° de interest;

3° de kosten, rechten en erelonen;

4° alle andere bijkomende kosten.

---

⁵⁶³ Dujardin BUSB, 74, nr. 257.

B) TOELICHTING

10.386. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1656 Ger.W.

Aangezien de veiling niet de enige manier is waarop de verkoop kan gebeuren, werden de woorden “krachtens de veilingvoorwaarden” vervangen door de woorden “op grond van de verkoop”.

B.24. ARTIKEL 10.51. BETALING

A) WETTEKST

10.387.

Artikel 10.51. Betaling

De koper betaalt de in artikel 10.50, 1°, 2° en 4°, bedoelde bedragen op de in de verkoopvoorwaarden bepaalde wijze.

Hij betaalt het in artikel 10.50, 3°, bedoelde bedrag in handen van de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar.

Door deze betalingen is de koper bevrijd.

B) TOELICHTING

10.388. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1657 Ger.W. Ten opzichte van de huidige wettekst werden enkele wijzigingen doorgevoerd.

In de rechtsleer werd gesuggereerd om de storting die de koper moet verrichten, in plaats van rechtstreeks aan de Deposito- en Consignatiekas, aan de optredende notaris of gerechtsdeurwaarder te laten verrichten en toe te laten dat de sommen zouden berusten bij een andere financiële instelling⁵⁶⁴. Het eerste lid van de voorgestelde bepaling geeft dergelijke werkwijze een wettelijke grondslag.

De bevrijdende betaling gebeurt overeenkomstig de voorgestelde bepaling op de wijze in de verkoopvoorwaarden bepaald. De verkoopvoorwaarden dienen aan te duiden of de sommen aan de Deposito- en Consignatiekas dan wel aan een andere financiële instelling moeten worden gestort, met desgevallend de aanwijzing van de consignatierekening op naam van de notaris of gerechtsdeurwaarder, die door de financiële instelling onbeschikbaar wordt gemaakt tot de overhandiging van de door de beslagrechter uitvoerbaar verklaarde borderellen.

Wat betreft de kosten, rechten en erelonen betreffende de verkoop blijft de regel dat zij in handen van de notaris of gerechtsdeurwaarder worden betaald. Ook de regel dat de betalingen de koper bevrijden werd behouden.

De begrippen “storten” en “stortingen” werden vervangen door “betalen” en “betalingen”, teneinde de verschillende mogelijke betalingswijzen af te dekken.

---

⁵⁶⁴ Delwaide SB, 275-276, nr. 231; Dujardin BUSB, 76, nr. 260; vgl. Van Lennep, R., *Gerechtelijk Wetboek*, Leuven, Universitas, 1969, 1755.

10.389. Ter nadere illustratie worden hieronder de betalingsvoorwaarden weergegeven uit de verkoopsvoorwaarden van de recente openbare verkoping van het MT “ATLANTIC GALAXY” te Antwerpen in 2011:

Artikel 9 – BETALING VAN DE KOOPPRIJS DOOR DE KOPER

Onmiddellijk na de toewijzing onder de opschortende voorwaarde van afwezigheid van hoger bod, moet de koper in handen van de verkoop houdende gerechtsdeurwaarder een borg stellen, in de vorm van

- ofwel een onvoorwaardelijke en onherroepelijke bankwaarborg uitgaande van een Belgische bank en luidende in Euro en waarvan de geldigheidstermijn tenminste drie maanden dient te zijn, en dit ten bedrage van één miljoen Euro (€ 1.000.000);

- ofwel een door een Belgische bank onvoorwaardelijke en onherroepelijke gewaarborgde bankcheque voor een bedrag van één miljoen Euro (€ 1.000.000), in welk geval de termijn van de waarborg tenminste drie maanden dient te zijn.

De koper is gehouden de koopprijs met bijhorigheden te betalen :

- ofwel met een door een Belgische bank onvoorwaardelijke en onherroepelijke gewaarborgde bankcheque luidende in Euro, in welk geval de termijn van de waarborg tenminste drie maanden dient te zijn;

- ofwel door een Europese overschrijving (iban & bic) of een internationale (swift) overschrijving in Euro op de rubriekrekening van het kantoor van de verkoop houdende gerechtsdeurwaarder.

De betaling van de volledige koopsom moet geschieden ten kantore, in handen en tegen kwijting van de verkoop houdende gerechtsdeurwaarder, binnen drie werkdagen na het verstrijken van de termijn van hoger bod vermeerderd met de termijn voor het instellen van de vorderingen tot nietigverklaring, of binnen drie werkdagen na het verstrijken van de termijn voor het instellen van de vorderingen tot nietigverklaring na de toewijzing ingevolge hoger bod, indien het schip hem definitief is toegewezen.

De gerechtsdeurwaarder is in voorkomend geval gemachtigd, ofwel de hem bij de voorlopige toewijzing overhandigde bankwaarborg te verzilveren, ofwel de hem bij de voorlopige toewijzing overhandigde gecertificeerde bankcheque te innen, vanaf de vierde werkdag na het verstrijken van de voormelde termijnen.

Verkiest de koper te betalen op de wijze die hierboven is uiteengezet, dan wordt hem de verstrekte bankwaarborg bij de volledige betaling – zijnde binnen de tien werkdagen na de creditering van de rubriekrekening van de verkoop houdende gerechtsdeurwaarder - teruggegeven.

Indien na hoger bod degene aan wie het schip definitief wordt toegewezen niet dezelfde is als de eerste koper, dan zal aan de eerste koper ofwel de door hem verstrekte bankwaarborg ofwel de door hem verstrekte gecertificeerde bankcheque worden teruggegeven binnen de tien werkdagen na de definitieve toewijzing.

Degene die pas ingevolge hoger bod koper wordt, is eveneens gehouden de volledige koopprijs te betalen op de wijze en binnen de termijnen zoals hierboven uiteengezet.

Deze betaling bevrijdt de koper.

De kosten van inning van cheques zijn ten laste van de koper. Dit moet op elke cheque zijn vermeld. De bepalingen van dit artikel doen geen afbreuk aan de dwingende voorschriften ter zake uitgevaardigd door de Nationale Bank van België.

A) WETTEKST

10.390.

Artikel 10.52. Aanstelling van een vereffenaar

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar legt het dossier van de procedure van toewijzing en rangregeling neer ter griffie van de beslagrechter. Hij dient bij de beslagrechter een verzoek in om een vereffenaar te doen aanstellen.

Het dossier en het verzoekschrift worden neergelegd binnen acht dagen, te rekenen:

1° van het verstrijken van de termijn van acht dagen, bepaald in 10.46, indien de toewijzing binnen die termijn niet bestreden wordt;

2° van het verstrijken van de termijn van een maand na het wijzen van het vonnis waarbij op de vordering tot nietigverklaring is beschikt; of

3° ingeval tegen het vonnis hoger beroep is ingesteld, te rekenen van de aanzegging van het arrest aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar door de meest gerede partij.

Artikel 4.8, § 1, 2, 3, 4, 6, tweede lid en 7 is op de vereffenaar van overeenkomstige toepassing.

B) TOELICHTING

10.391. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1658 Ger.W.

10.392. In de rechtsleer werd de vraag opgeworpen waarom de aanstelling van de vereffenaar overeenkomstig artikel 1658 Ger.W. het voorwerp moet uitmaken van een afzonderlijk verzoekschrift, aangezien de aanstelling van een vereffenaar verplicht is en dus ook van ambtswege zou kunnen geschieden⁵⁶⁵. Anderzijds valt bezwaarlijk in te zien waarin voor de notaris of gerechtsdeurwaarder de moeilijkheid zou bestaan om dergelijk verzoekschrift in te dienen samen met de neerlegging van het dossier van de procedure van toewijzing en rangregeling ter griffie. De huidige regeling lijkt geen betekenisvolle problemen mee te brengen.

10.393. De rechters en rechtbanken bevoegd in het raam van de procedure van verdeling worden in de vigerende bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek niet voldoende precies aangeduid. In de artikelen 1658, 1660, 1664, 1666, 1667, 1673 en 1675 Ger.W. is nu eens sprake van “de rechter”, dan weer van “de beslagrechter”, en ook nog van “de rechtbank”. Er wordt niet duidelijk aangegeven welke rechter of rechtbank de wetgever bedoelt. Uit het verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen kan men afleiden dat de beslagrechter instaat voor alle aspecten van de verdeling, zij het dan op voorstel van de vereffenaar. De beslagrechter aanvaardt of verwerpt de schuldvorderingen, begroot de omvang ervan en bepaalt hun rang⁵⁶⁶.

Die interpretatie lijkt evenwel strijdig te zijn met artikel 574, 7° Ger.W., dat de rechtbank van koophandel de bevoegdheid verleent om kennis te nemen “van vorderingen inzake zee- en binnenvaart, en inzonderheid van het onderzoek van de schuldvorderingen bij verdeling van de gelden voortkomend van de toewijzing van een in beslag genomen vaartuig” (nadruk toegevoegd). De rechtspraak in Antwerpen is zo gevestigd dat bij de beschikking tot benoeming van de vereffenaar de

⁵⁶⁵ Dujardin BUSB, 78, nr. 269; Van Lennep, R., *Gerechtelijk Wetboek*, Leuven, Universitas, 1969, 1756.

⁵⁶⁶ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 354; Delwaide SB, 272-273, nr. 227.

procedure naar de rechtbank van koophandel wordt verwezen, waar de verdelingsprocedure wordt voortgezet⁵⁶⁷. Uit inlichtingen die Storme inwon voor een bijdrage uit 1985, bleek dat de Gentse beslagrechter niet naar de rechtbank van koophandel verwees⁵⁶⁸. Sindsdien blijkt echter ook de Gentse beslagrechter de zaak, bij de aanstelling van een vereffenaar, voor het onderzoek van de schuldvorderingen en de verdeling van de toewijzingsprijs naar de rechtbank van koophandel te verwijzen⁵⁶⁹. Allicht mag ervan worden uitgegaan dat deze rechtspraak nu alom wordt gevolgd⁵⁷⁰. Het lijkt bijgevolg passend om ook op wetgevend vlak duidelijkheid te scheppen en de vigerende interpretatie daarbij een wettelijke basis te verlenen.

In het eerste lid wordt, in overeenstemming met de vigerende interpretatie, verduidelijkt dat in deze fase van de procedure de beslagrechter en de griffie van de beslagrechter optreden⁵⁷¹.

10.394. In het laatste lid worden een aantal bepalingen van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek betreffende het statuut van de vereffenaars van beperkingsfondsen op de hier bedoelde vereffenaars van overeenkomstige toepassing verklaard. Deze maatregel beoogt kwalitatieve garanties in te voeren, door enkel gespecialiseerde advocaten tot het vereffenaarsambt toe te laten.

Anderzijds kan de vraag worden gesteld waarom ook gespecialiseerde gerechtsdeurwaarders of notarissen niet als vereffenaar zouden mogen optreden⁵⁷². Vooralsnog is nog niet in dergelijke uitbreiding voorzien.

B.26. ARTIKEL 10.53. KENNISGEVING AAN HET BELGISCH SCHEEPSREGISTER

A) WETTEKST

10.395.

Artikel 10.53. Kennisgeving aan het Belgisch Scheepsregister

Binnen de in artikel 10.52 bepaalde termijn overhandigt de openbare of ministeriële ambtenaar twee ondertekende afschriften van de akte van toewijzing en verkoping aan het Belgisch Scheepsregister.

De openbare of ministeriële ambtenaar geeft aan het Belgisch Scheepsregister tevens het in artikel 3.99 bedoelde getuigschrift af.

Het Belgisch Scheepsregister schrijft de akte en het getuigschrift in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister in.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van de stukken in het register van neerlegging.

⁵⁶⁷ Delwaide SB, 273, nr. 227; zie ook Dujardin BUSB, 81-84, nrs. 277 en 282-288.

⁵⁶⁸ Storme, M., "Rechter ter zee. Beschouwingen over de tussenkomst van de rechter in scheepszaken", *TBH* 1985, (420), 437, nr. 24.

⁵⁶⁹ Beslagr. Gent 22 april 1985, *TGR* 1985, 90.

⁵⁷⁰ Zie Theunis, J., "Belgium", in Theunis, J., Claringbould, M., Saldanha, W. en Ivkovic, G., *Arrest of ships*, II, Londen / New York / Hamburg / Hong Kong, Lloyd's of London Press, 1986, (1), 29, die geen melding maakt van enige dispariteiten tussen de onderscheiden territoriaal bevoegde rechters.

⁵⁷¹ Zie *supra*, nr. 10.366.

⁵⁷² Eerder werd gesteld dat de vereffenaar van de verkoopprijs na uitvoerend scheepsbeslag minder ruime taken en bevoegdheden dan de vereffenaar van het beperkingsfonds heeft. Bij de evenredige verdeling en rangregeling is het de rechter die alle beslissingen neemt, terwijl de vereffenaar slechts advies verleent (zie Dujardin BUSB, 79, nr. 270). Zie voorts het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen (*Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 353-354), die voor ogen had dat de beslagrechter de beslissingen bij evenredige verdeling en rangregeling zou nemen.

B) TOELICHTING

10.396. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1659 Ger.W.

De verwijzing naar artikel 1658 Ger.W. werd vervangen door een verwijzing naar het overeenstemmende artikel in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

De terminologie m.b.t. het scheepsregister en de bewaarder der scheepshypotheken werd aangepast aan het begrippenkader van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek. Over de nieuwe redactie is ook hier overlegd met de Scheepshypotheekbewaarder.

Uit de in het eerste lid bedoelde “akte van toewijzing en verkoping” blijkt dat inmiddels is overgegaan tot betaling.

10.397. De doorhaling van allerhande inschrijvingen op het schip naar aanleiding van de gedwongen verkoop en de daarop volgende evenredige verdeling en rangregeling is in de huidige wettekst niet op duidelijke wijze geregeld.

In de voorgestelde bepaling wordt daarom bijkomend voorgeschreven dat de optredende gerechtsdeurwaarder of notaris, naast een uittreksel uit de akte van toewijzing, een getuigschrift afgeeft dat vaststelt dat hij de door hem verschuldigde bedragen heeft betaald. Op overlegging van dit getuigschrift aan het Belgisch Scheepsregister, gaat dit op grond van artikel 3.99 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek ambtshalve over tot de doorhaling van alle tot aan de definitieve toewijzing aangaande het gedwongen verkochte schip bestaande inschrijvingen. Deze regeling tracht rechtszekerheid te brengen en de formaliteiten en procedures om de doorhaling te bekomen tot een minimum te herleiden. Zij is geïnspireerd door het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen en een voorstel *de lege ferenda* door gerechtsdeurwaarder Dujardin gedaan in diens werk over het bewarend en uitvoerend scheepsbeslag⁵⁷³, en komt tegemoet aan de opmerkingen ter zake van Delwaide. Zij is voorts in overeenstemming met artikel 11.3 van het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967, artikel 12.5 van het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 en artikel 5 van het CMI *Draft Instrument on the Recognition of Foreign Judicial Sales of Ships*. Ten slotte berust zij mede op overleg met de Scheepshypotheekbewaarder.

B.27. ARTIKEL 10.54. BEKENDMAKING

A) WETTEKST

10.398.

Artikel 10.54. Bekendmaking

Binnen vijftien dagen nadat de griffier hem kennis heeft gegeven van de beschikking van de beslagrechter, zendt de vereffenaar aan de ingeschreven en de verzetdoende schuldeisers en aan degenen die zich aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar kenbaar hebben gemaakt, een bericht om hen te laten weten dat hij benoemd is en dat zij overeenkomstig artikel 10.55 ter griffie aangifte moeten doen.

Het bericht wordt door de zorg van de vereffenaar binnen dezelfde termijn bekendgemaakt:

---

⁵⁷³ Dujardin BUSB, 72, nr. 248.

1° in het Belgisch Staatsblad;
2° in een minstens wekelijks verschijnend blad dat hetzij specifiek is gericht op de scheepvaart, hetzij verschijnt in het arrondissement waar de rechtbank zetelt;
3° indien nuttig, in een of meer buitenlandse op de scheepvaart gerichte publicaties;
4° op de desgevallend bijkomend door de Koning voorgeschreven elektronische wijze.

B) TOELICHTING

10.399. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1660 Ger.W.

10.400. I.v.m. artikel 1660, eerste lid Ger.W. betreffende het bericht dat de vereffenaar aan de schuldeisers zendt om hen te laten weten dat hij benoemd is en dat zij aangifte van hun schuldvordering moeten doen, rijst inzake de omschrijving van de categorieën schuldeisers een gelijkaardig probleem als hierboven werd besproken m.b.t. artikel 1555, eerste lid Ger.W.⁵⁷⁴. Luidens artikel 1660, eerste lid dient de vereffenaar een bericht te zenden aan “de ingeschreven schuldeisers die verzet hebben gedaan en aan degene die zich aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar kenbaar hebben gemaakt”. Luidens de Franse tekstversie zendt hij zijn bericht “aux créanciers inscrits et opposants et à ceux qui se sont fait connaître à l'officier public ou ministériel commis” (nadruk toegevoegd). Dujardin meent, net als t.a.v. artikel 1555, eerste lid, dat ook de verzetdoende schuldeisers die de uitwinning niet hebben vervolgd doch verzet op het verkoopproduct hebben gedaan, in de procedure dienen te worden betrokken⁵⁷⁵. Ook Van Lennep was die mening toegedaan⁵⁷⁶. De woorden “inscrits et opposants” zouden dus niet mogen worden gelezen als een cumulatieve voorwaarde. Ook hier wordt deze interpretatie ondersteund door het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen, waar het volgende valt te lezen:

*Artikel 1660 organiseert de openbaarheid van de verdelingsprocedure, zodat de schuldeisers er op doeltreffende wijze van verwittigd worden : aan de schuldeisers die ingeschreven zijn, verzet doen of zich bekend gemaakt hebben, moet de vereffenaar een bericht zenden [...]*⁵⁷⁷.

De hier voorgestelde wettekst verduidelijkt dat de volgende categorieën het bericht van de vereffenaar ontvangen: de hypothecaire en beslagleggende schuldeisers (“ingeschreven schuldeisers”), de schuldeisers die geen beslag hebben laten leggen, maar die verzet hebben gedaan tegen de afgifte van de verkoopprijs (“verzetdoende schuldeisers”) en degenen die zich aan de notaris of gerechtsdeurwaarder kenbaar hebben gemaakt.

10.401. De in het laatste lid opgenomen bekendmakingsregeling is afgestemd op gelijkaardige bepalingen elders in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek.

---

⁵⁷⁴ Zie *supra*, nr. 10.363.

⁵⁷⁵ Dujardin BUSB, 81, nr. 276.

⁵⁷⁶ Van Lennep, R., *Gerechtelijk Wetboek*, Leuven, Universitas, 1969, 1756-1757.

⁵⁷⁷ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 355.

B.28. ARTIKEL 10.55. AANGIFTE VAN SCHULDVORDERINGEN

A) WETTEKST

10.402.

Artikel 10.55. Aangifte van schuldvorderingen

Binnen drie maanden na de verzending van het bericht door de vereffenaar moeten de schuldeisers, op straffe van verval van hun rechten op de prijs van de toewijzing, bij aangetekende brief aan de griffie van de rechtbank van koophandel de aangifte doen geworden van het bedrag of van de voorlopige raming van hun schuldvordering en, indien daartoe grond bestaat, van het voorrecht of van de hypotheek waarop zij aanspraak maken en van de rechtsvorderingen die zij hebben ingesteld.

Deze aangifte bevat keuze van woonplaats.

De bewijsstukken worden bijgevoegd.

B) TOELICHTING

10.403. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1661 Ger.W.

In overeenstemming met de vigerende interpretatie wordt verduidelijkt dat de aangifte dient te worden gedaan aan de griffie van de rechtbank van koophandel⁵⁷⁸.

B.29. ARTIKEL 10.56. STUITING VAN DE VERJARING

A) WETTEKST

10.404.

Artikel 10.56. Stuiting van de verjaring

De verjaring van de schuldvordering houdt op te lopen vanaf de datum waarop de aangifte verzonden is, indien deze binnen de termijnen op de griffie is toegekomen.

B) TOELICHTING

10.405. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1662 Ger.W.

De bepaling omtrent het ophouden van de “verjaring” *van het voorrecht* werd weggelaten aangezien artikel 3.48 j^o artikel 3.50, § 2 van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek m.b.t. het verval van de scheepsvoorrechten een sluitende regeling bevatten⁵⁷⁹.

---

⁵⁷⁸ Zie *supra*, nr. 10.393.

⁵⁷⁹ Zie Blauwboek 3, nrs. 3.463 en 3.468-3.471.

B.30. ARTIKEL 10.57. LIJST VAN DE SCHULDVORDERINGEN EN ADVIES

A) WETTEKST

10.406.

Artikel 10.57. Lijst van de schuldvorderingen en advies

Bij het verstrijken van de termijn voor aangifte van de schuldvorderingen legt de vereffenaar binnen vijftien dagen de lijst van de aangegeven schuldvorderingen ter griffie van de rechtbank van koophandel neer, met vermelding van de hypotheken en voorrechten waarop de schuldeisers zich beroepen.

Hij voegt hierbij zijn advies over de gegrondheid van deze schuldvorderingen, de scheepszekerheidsrechten en een ontwerp van verdeling of van rangregeling.

B) TOELICHTING

10.407. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1663 Ger.W.

In overeenstemming met de vigerende interpretatie wordt verduidelijkt dat de lijst en het advies worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel⁵⁸⁰.

10.408. In de rechtsleer werd erop gewezen dat de wetgever in artikel 1663, tweede lid Ger.W., waar hij bepaalt dat de vereffenaar zijn advies dient te verlenen over de gegrondheid van de schuldvorderingen en voorrechten en een ontwerp van verdeling of van rangregeling bijvoegt, blijkbaar de hypotheken is vergeten. In het ontwerp van verdeling of van rangregeling zal de vereffenaar noodzakelijkerwijze met de hypotheken rekening moeten houden. Zijn gemotiveerd advies dient dan ook de rechtsgeldigheid en de omvang van de hypotheekvorderingen te omvatten⁵⁸¹.

Daarom wordt in het voorgestelde tweede lid verduidelijkt dat het gemotiveerd advies van de vereffenaar in het algemeen de scheepszekerheidsrechten dient te omvatten.

B.31. ARTIKEL 10.58. BERECHTING VAN GESCHILLEN

A) WETTEKST

10.409.

Artikel 10.58. Berechting van geschillen

Binnen acht dagen nadat de vereffenaar de in artikel 10.57 bepaalde stukken heeft neergelegd, roept de griffier de vereffenaar, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt en de schuldeiser bij gerechtsbrief en binnen de termijnen van dagvaarding op om voor de rechtbank van koophandel te verschijnen op dag en uur door de rechter vooraf bepaald, ten einde aldaar uitspraak te horen doen over de geschillen inzake schuldvorderingen en, indien daartoe grond bestaat, over de tegenspraken omtrent de rang van de scheepszekerheidsrechten.

⁵⁸⁰ Zie *supra*, nr. 10.393.

⁵⁸¹ Delwaide SB, 283, vn. 21.

De schuldeisers kunnen op de griffie inzage nemen van het dossier.

B) TOELICHTING

10.410. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1664 Ger.W.

In overeenstemming met de vigerende interpretatie wordt verduidelijkt dat de berechting van de geschillen geschiedt door de rechtbank van koophandel⁵⁸².

B.32. ARTIKEL 10.59. CONCLUSIES

A) WETTEKST

10.411.

Artikel 10.59. Conclusies

De geschillen en tegenspraken worden voorgelegd in de vorm van conclusies.

B) TOELICHTING

10.412. De voorgestelde bepaling is de letterlijke overname van artikel 1665 Ger.W.

B.33. ARTIKEL 10.60. HANGENDE GEDINGEN

A) WETTEKST

10.413.

Artikel 10.60. Hangende gedingen

Indien een schuldvordering vóór haar aangifte het voorwerp is geweest van een rechtsvordering waarover geen uitspraak is gedaan in een eindbeslissing over de zaak zelf, wordt deze vordering, volgens de regels bepaald in de artikelen 661 tot 663 van het Gerechtelijk Wetboek, verwezen naar de rechtbank van koophandel waarbij het onderzoek van de schuldvorderingen aanhangig is.

Indien de vordering onderworpen is geweest aan de rechter in hoger beroep, doet de griffier, op verzoek van de vereffenaar een afschrift van de beslissing in hoger beroep toekomen aan de rechtbank van koophandel waarbij het geschil inzake de schuldvorderingen aanhangig is.

B) TOELICHTING

10.414. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1666 Ger.W.

10.415. In artikel 1666, eerste lid Ger.W. heeft de wetgever een klaarblijkelijk aan een drukfout te wijten vergissing begaan. De bepaling betreft het geval waarin een schuldvordering vóór de aangifte ervan reeds het voorwerp was van een aanhangig geding. Er wordt bepaald dat de vordering naar de rechtbank bij welke het onderzoek van de schuldvordering aanhangig is, wordt

---

⁵⁸² Zie *supra*, nr. 10.393.

verwezen “volgens de regels bepaald in de artikelen 1661 tot 1663”. De algemene verwijzingsregels zijn echter opgenomen in de artikelen 661 tot 663 Ger.W.⁵⁸³. Allicht beoogde de wetgever die bepalingen van toepassing te verklaren. De nieuwe regeling corrigeert deze vergissing.

10.416. In overeenstemming met de vigerende interpretatie wordt in de voorgestelde bepaling andermaal verduidelijkt dat het onderzoek en de berechting van de geschillen over de aangegeven schuldvorderingen geschiedt door de rechtbank van koophandel⁵⁸⁴.

B.34. ARTIKEL 10.61. VONNIS

A) WETTEKST

10.417.

Artikel 10.61. Vonnis

Na het advies van de vereffenaar te hebben gehoord, doet de rechtbank van koophandel bij een enkel vonnis uitspraak over de gezamenlijke geschillen en tegenspraken die haar zijn voorgelegd; zij sluit de tabel van de verdeling der gelden af.

Zijn sommige geschillen echter niet in staat van wijzen, dan kan de rechtbank de rechten van de partijen vereffenen, met inbegrip van het bedrag van de betwiste schuldvorderingen dat, voorlopig in consignatie gegeven, later in dezelfde vormen wordt verdeeld indien daartoe grond bestaat.

Tegen het vonnis staat geen verzet open.

B) TOELICHTING

10.418. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1667 Ger.W.

In overeenstemming met de vigerende interpretatie wordt in de voorgestelde bepalingen andermaal verduidelijkt dat de berechting van de geschillen geschiedt door de rechtbank van koophandel⁵⁸⁵.

B.35. ARTIKEL 10.62. INTERESTEN

A) WETTEKST

10.419.

Artikel 10.62. Interesten

De interesten en rentetermijnen, verschuldigd aan de gerangschikte schuldeisers, houden op te lopen vanaf de toewijzing.

---

⁵⁸³ Delwaide SB, 283, vn. 28.

⁵⁸⁴ Zie *supra*, nr. 10.393.

⁵⁸⁵ Zie *supra*, nr. 10.393.

B) TOELICHTING

10.420. De voorgestelde bepaling is de letterlijke overname van artikel 1668 Ger.W.

Met de “toewijzing” wordt in deze bepaling de definitieve verkoop van het schip bedoeld⁵⁸⁶.

B.36. ARTIKEL 10.63. KENNISGEVING VAN HET VONNIS

A) WETTEKST

10.421.

Artikel 10.63. Kennisgeving van het vonnis

Binnen acht dagen geeft de griffier bij gerechtsbrief kennis van het vonnis aan de vereffenaar en aan de partijen.

B) TOELICHTING

10.422. De voorgestelde bepaling is de letterlijke overname van artikel 1669 Ger.W.

B.37. ARTIKEL 10.64. AFZONDERLIJKE BERECHTING VAN SCHULDVORDERINGEN

A) WETTEKST

10.423.

Artikel 10.64. Afzonderlijke berechting van schuldvorderingen

Op dezelfde wijze als in het vorige artikel bepaald wordt gehandeld voor de eisen betreffende de schuldvorderingen waarover nog uitspraak moet worden gedaan. Worden zij afgewezen, dan wordt hun bedrag, overeenkomstig de verdelingstabel, verdeeld over de definitief in aanmerking genomen schuldeisers.

B) TOELICHTING

10.424. De voorgestelde bepaling is de vrijwel letterlijke overname van artikel 1670 Ger.W.

B.38. ARTIKEL 10.65. AANWENDING VAN DE PRIJS

A) WETTEKST

10.425.

Artikel 10.65. Aanwending van de prijs

De prijs van de toewijzing wordt bij voorkeur aangewend tot betaling van de schuldvorderingen die in aanmerking zijn genomen in het definitief proces-verbaal van verdeling of van rangregeling.

⁵⁸⁶ Dujardin BUSB, 86, nr. 302; Van Lennep, R., *Gerechtelijk Wetboek*, Leuven, Universitas, 1969, 1760.

Deze aanwending kan worden ingeroepen tegen alle andere schuldeisers en, indien daartoe grond bestaat, tegen het faillissement van de schuldenaar, dat na de toewijzing is uitgesproken, of de gerechtelijke reorganisatie van de schuldenaar, die na de toewijzing is gehomologeerd of bevolen.

B) TOELICHTING

10.426. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1671 Ger.W.

Het tweede lid is aangepast aan de door de Wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen⁵⁸⁷ ingevoerde procedures tot gerechtelijke reorganisatie. De prioritaire aanwending van de prijs van de gedwongen verkoop tot betaling van de in de procedure van evenredige verdeling en rangregeling betrokken schuldvorderingen, dient niet enkel tegen het faillissement van de schuldenaar te kunnen worden ingeroepen, maar ook tegen de in de recente Wet vervatte procedures van het gerechtelijke reorganisatieplan en de overdracht onder gerechtelijk gezag.

B.39. ARTIKEL 10.66. HOGER BEROEP

A) WETTEKST

10.427.

Artikel 10.66. Hoger beroep

De griffier van het hof geeft aan de vereffenaar bericht van het hoger beroep en van de bepaling van de dag waarop het wordt opgeroepen.

Van het arrest, gewezen nadat het advies van de vereffenaar is gehoord, wordt hem, terzelfdertijd als aan partijen, door de griffier bij gerechtsbrief kennis gegeven.

B) TOELICHTING

10.428. De voorgestelde bepaling is de letterlijke overname van artikel 1672 Ger.W.

B.40. ARTIKEL 10.67. BORDERELLEN VAN TOEWIJZING

A) WETTEKST

10.429.

Artikel 10.67. Borderellen van toewijzing

Binnen vijftien dagen na het verstrijken van de termijn van hoger beroep of, indien daartoe grond bestaat, binnen vijftien dagen na de kennisgeving van het arrest, geeft de vereffenaar aan de schuldeisers de borderellen van toewijzing af.

Deze worden opgemaakt voor het bedrag dat aan de schuldeisers is toegekend, onder aftrek van het deel der kosten en erelonen van de vereffenaar.

De borderellen worden uitvoerbaar verklaard door de beslagrechter.

---

⁵⁸⁷ BS 9 februari 2009 (Ed. 1).

B) TOELICHTING

10.430. De voorgestelde bepaling is de letterlijke overname van artikel 1673 Ger.W.

B.41. ARTIKEL 10.68. KWIJTING

A) WETTEKST

10.431.

Artikel 10.68. Kwijting

De schuldeisers geven kwijting voor het bedrag dat hun toegewezen is.

B) TOELICHTING

10.432. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1674 Ger.W.

10.433. De doorhaling van allerhande inschrijvingen op het schip naar aanleiding van de gedwongen verkoop en de daarop volgende evenredige verdeling en rangregeling is in de vigerende wetgeving niet op duidelijke wijze geregeld.

Artikel 1674 Ger.W. bepaalt dat de hypothecaire schuldeisers na de toewijzing van de in de verdeling en rangregeling vastgestelde bedragen instemmen met de doorhaling van hun hypothecaire inschrijving. Delwaide oppert dat de bepaling onvolledig is, omdat ook de doorhaling van de overschrijvingen, van het bewarend beslag en het bevel tot betaling noodzakelijk is⁵⁸⁸. Het is niet meteen duidelijk over welke overschrijvingen hij het heeft. De formaliteit van de overschrijving bestaat in de scheepshypotheekbewaring immers niet⁵⁸⁹. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat ook de doorhaling van het uitvoerend beslag nodig zou kunnen zijn.

M.b.t. deze problematiek stelt Dujardin voor om artikel 1659 Ger.W. aan te vullen met de regel dat de overhandiging aan de scheepshypotheekbewaarder van het uittreksel uit de akte van toewijzing (na gedwongen verkoop) de doorhaling van de tot aan de definitieve toewijzing bestaande inschrijvingen aangaande het gedwongen verkochte schip tot gevolg heeft⁵⁹⁰.

Het Verslag van Koninklijk Commissaris Van Reepinghen bepaalde reeds dat van de stortingen door de koper “melding [wordt] gemaakt bij de bewaarder der zeehypotheken, wat geldt als schrapping van alle bestaande inschrijvingen”⁵⁹¹. Die regel blijkt in de huidige wettekst echter niet uitdrukkelijk te zijn opgenomen⁵⁹². Dujardin meent voorts dat de bedoelde “schrapping” van de inschrijvingen niet de materiële doorhaling van de inschrijvingen meebrengt, die doorgaans op het schip blijven rusten tot aan het einde van de vereffeningshandelingen⁵⁹³. Dat de doorhaling aan het einde van de vereffening nog aan de orde kan komen, vindt bevestiging in voormeld

⁵⁸⁸ Delwaide SB, 280, nr. 241.

⁵⁸⁹ De Latte, G., *Zakelijke rechten en hypotheeken op schepen*, Mechelen, Kluwer, 2006, 7, nr. 20.

⁵⁹⁰ Dujardin BUSB, 72, nr. 248.

⁵⁹¹ *Parl.St.*, Senaat, 1963-64, nr. 60, 354.

⁵⁹² Van Lennep scheen dienaangaande nochtans geen probleem te zien en gaf de geciteerde stelling in het Verslag van Van Reepinghen weer alsof het geldend recht betrof (Van Lennep, R., *Gerechtelijke Wetboek*, Leuven, Universitas, 1969, 1755).

⁵⁹³ Dujardin BUSB, 77, 264.

artikel 1674 Ger.W. De materiële doorhaling van de inschrijvingen zou, wanneer zij niet met instemming van de belanghebbende partijen geschiedt, enkel kunnen worden bekomen door het voeren van een afzonderlijke rechtspleging op dagvaarding, waarvan een aantal aspecten niet op een rechtszekere wijze lijken te zijn geregeld⁵⁹⁴.

Teneinde – vooral in het belang van de koper – een rechtszekere regeling te creëren met een minimum aan formaliteiten en procedures, lijkt het wenselijk om in de nieuwe wettekst te bepalen dat de storting van de door de koper verschuldigde bedragen wordt gemeld aan de scheepshypotheekbewaarder, waarna deze overgaat tot de doorhaling van alle tot aan de definitieve toewijzing bestaande inschrijvingen aangaande het gedwongen verkochte schip.

In tegenstelling tot wat Dujardin voorstelt lijkt de enkele overhandiging aan de scheepshypotheekbewaarder van het uittreksel uit de akte van toewijzing niet te volstaan om er de ambtshalve doorhaling van alle inschrijvingen aan te verbinden. Het uittreksel uit de akte van toewijzing lijkt, onder de huidige wetgeving, immers niet noodzakelijk de vaststelling te bevatten dat de koper de door hem verschuldigde bedragen daadwerkelijk heeft betaald. Pas wanneer de bevrijdende betaling is verricht, lijken alle inschrijvingen op het schip te mogen worden doorgehaald.

Nu de voorgestelde regeling een systeem van ambtshalve doorhaling van de inschrijvingen na bevrijdende betaling door de koper invoert (art. 10.53 j° art. 3.99), kan de bepaling in artikel 1674 Ger.W. dat de hypothecaire schuldeisers na de toewijzing van de in de verdeling en rangregeling vastgestelde bedragen met de doorhaling van hun hypothecaire inschrijving instemmen, wegvallen. Hun inschrijving zou dan immers reeds voordien zijn doorgehaald.

B.42. ARTIKEL 10.69. KOSTEN EN ERELONEN VAN DE VEREFFENAAR

A) WETTEKST

10.434.

Artikel 10.69. Kosten en erelonen van de vereffenaar

De staat der kosten en erelonen van de vereffenaar wordt begroot door de beslagrechter, die tevens in de loop van de vereffening kan bevelen dat aan de vereffenaar een voorschot wordt gestort.

De beschikking tot begroting bepaalt de verdeling van het bedrag der kosten en erelonen naar evenredigheid van de geplaatste bedragen.

De toegewezen bedragen worden betaald aan de vereffenaar, op overlegging van de uitgifte van de beschikking.

B) TOELICHTING

10.435. De voorgestelde bepaling correspondeert met artikel 1675 Ger.W.

Aangezien de gelden niet langer noodzakelijk bij de Deposito- en Consignatiekas worden geplaatst, werd de verwijzing naar “de ambtenaar van de Deposito- en Consignatiekas” uit het laatste lid van artikel 1675 Ger.W. in de voorgestelde bepaling weggelaten.

⁵⁹⁴ Zie de uiteenzetting in Dujardin BUSB, 87-94, nrs. 306-326.

4. TAALGEBRUIK IN SCHEEPVAARTGEDINGEN

A. HUIDIGE REGELING

A.1. RELEVANTE WETTEKSTEN

10.436. M.b.t. de regulering van het taalgebruik in scheepvaartgedingen dient vooreerst artikel 30 van de Grondwet in herinnering te worden gebracht, dat bepaalt dat het gebruik van de in België gesproken talen vrij is. Het taalgebruik kan niet worden geregeld “dan door de wet en alleen voor handelingen van het openbaar gezag en voor gerechtszaken”.

Het taalgebruik in gerechtszaken wordt in België geregeld door de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken⁵⁹⁵ (hieronder: "Taalwet Gerechtszaken").

10.437. Relevant zijn inz. de artikelen 1 tot en met 10, 24 tot en met 26 en 27 tot en met 29 van de Taalwet Gerechtszaken.

De belangrijkste regels kunnen worden samengevat als volgt:

- Voor alle rechtbanken van het Rijk wordt het Frans gebruikt in het Franstalige landsgedeelte (art. 1) en het Nederlands in het Nederlandstalige landsgedeelte (art. 2). Aldus is bijvoorbeeld in de provincie Namen het gebruik van de Franse taal verplicht, terwijl in Oost-Vlaanderen het Nederlands zal moeten worden gebruikt.
- In het arrondissement Eupen wordt de rechtspleging in het Duits gevoerd (art. 2bis).
- Voor het arrondissement Brussel geldt een aparte regeling. De akte tot inleiding van de procedure wordt in het Frans gesteld indien de verweerder in het Franstalige gebied woont en in het Nederlands indien hij in het Nederlandstalige gebied woont. De eiser heeft de keuze tussen het Nederlands en het Frans indien de verweerder in een gemeente van de Brusselse agglomeratie woont of geen gekende woonplaats in België heeft. De verweerder kan dan vóór alle verweer en vóór elke andere exceptie vragen dat de rechtspleging in een andere taal wordt voortgezet (art. 4).
- Voor alle rechtscolleges in hoger beroep wordt voor de rechtspleging de taal gebruikt waarin de bestreden beslissing is gesteld (art. 24). Hetzelfde geldt voor de rechtspleging voor het Hof van Cassatie (art. 27).
- Indien de stukken of documenten, in een geding overgelegd, in een andere taal dan die van de rechtspleging zijn opgesteld, kan de rechter, op verzoek van de partij tegen dewelke die stukken of documenten worden ingeroepen, hiervan de vertaling in de taal van de rechtspleging bevelen en dit bij een met redenen omklede beslissing. Dergelijke beslissing van de rechter is noch voor verzet noch voor hoger beroep vatbaar en de kosten van de vertaling worden door de rechter begroot (art. 8).

Voluit luiden de bedoelde wetsartikelen als volgt:

---

⁵⁹⁵ BS 22 juni 1935 (zoals gewijzigd).

Artikel 1

Voor de burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van eerste aanleg, en de arbeidsrechtbanken, die hun zetel hebben in de provincies Henegouwen, Luxemburg en Namen en in de arrondissementen Nijvel, Luik, Hoi en Verviers, wordt de gehele rechtspleging in betwiste zaken in het Frans gevoerd.

Artikel 2

Voor de burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van eerste aanleg, en de arbeidsrechtbanken die hun zetel hebben in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Limburg en in het arrondissement Leuven, wordt de gehele rechtspleging in betwiste zaken in het Nederlands gevoerd.

Artikel 2bis

Voor de burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van eerste aanleg, en de arbeidsrechtbank die hun zetel hebben in het arrondissement Eupen wordt de gehele rechtspleging in betwiste zaken in het Duits gevoerd.

Artikel 3

De bij artikel 2 vastgestelde regel geldt insgelijks voor de vrederechten en, wanneer de vordering het bedrag, vastgesteld in artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek, niet overschrijdt, voor de politierechtbanken van het arrondissement Brussel die zitting houden in de aangelegenheden bedoeld in artikel 601bis van hetzelfde Wetboek en wier rechtsgebied uitsluitend uit Vlaamse gemeenten bestaat gelegen buiten de Brusselse agglomeratie.

Hij is eveneens van toepassing op de vorderingen die worden ingesteld voor de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank, de rechtbank van koophandel en, wanneer de vordering het bedrag vastgesteld in artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek overschrijdt, de politierechtbanken die zitting houden in de aangelegenheden bedoeld in artikel 601bis van het Gerechtelijk Wetboek, waarvan de zetel in het arrondissement Brussel is gevestigd, wanneer een zaak voor de rechtbank aanhangig wordt gemaakt op grond van een territoriale bevoegdheid bepaald door een plaats welke zich op het grondgebied van een van voormelde gemeenten bevindt.

Artikel 4

§ 1. Behoudens de gevallen van artikel 3 wordt het gebruik der talen voor geheel de rechtspleging in betwiste zaken voor de gerechten van eerste aanleg waarvan de zetel in het arrondissement Brussel is gevestigd, en, wanneer de vordering het bedrag vastgesteld in artikel 590 van het Gerechtelijk wetboek overschrijdt, voor de politierechtbank van Brussel die zitting houdt in de aangelegenheden bedoeld in artikel 601bis van hetzelfde Wetboek geregeld als volgt:

De akte tot inleiding van het geding wordt in het Fransch gesteld, indien de verweerder woonachtig is in het Frans taalgebied; in het Nederlandsch, indien de verweerder woonachtig is in het Nederlands taalgebied; in het Fransch of in het Nederlandsch, ter keuze van den eischer, indien de verweerder woonachtig is in eene gemeente van de Brusselsche agglomeratie of geen gekende woonplaats in België heeft.

De rechtspleging wordt voortgezet in de taal der akte tot inleiding van het geding, tenzij de verweerder, voor alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal wordt voortgezet.

§ 2. De bij de vorige alinea voorziene aanvraag wordt mondeling gedaan door den verweerder die in persoon verschijnt; zij wordt schriftelijk ingediend, wanneer de verweerder bij lasthebber verschijnt. Het geschrift moet van de hand zijn van verweerder en door hem zelf ondertekend; het blijft aan het vonnis gehecht.

De rechter doet op staanden voet uitspraak. Hij kan weigeren op de aanvraag in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt dat de verweerder eene toereikende kennis bezit der taal gebruikt voor het opmaken der akte tot inleiding van het geding. De beslissing van den rechter moet met redenen omkleed

zijn; zij is voor verzet noch voor beroep vatbaar. Zij is uitvoerbaar op de minuut en voor registratie, zonder andere rechtspleging noch vormvereisten; de uitspraak van de beslissing, zelfs in afwezigheid van partijen, geldt als beteekening.

§ 3. Dezelfde aanvraag tot voortzetting in de andere taal mag, onder dezelfde voorwaarden, worden gedaan door de verweerders die gedomicileerd zijn in een der volgende gemeenten: Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Oppem.

Artikel 5

Behoudens de in artikel 3 bedoelde gevallen wordt het gebruik der talen voor geheel de rechtspleging in betwiste zaken voor de politierechtbanken te Halle en te Vilvoorde, die zitting houden in de aangelegenheden bedoeld in artikel 601bis van het Gerechtelijk Wetboek, geregeld als volgt, wanneer de vordering het bedrag vastgesteld bij artikel 590 van hetzelfde Wetboek overschrijdt:

De akte van rechtsingang wordt in het Nederlands opgesteld en de rechtspleging wordt in deze taal voortgezet, tenzij de verweerder, vóór elk verweer en elke exceptie, zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in het Frans wordt voortgezet.

In dat geval wordt behandeld overeenkomstig de bepalingen van artikel 4, § 2.

Wanneer de rechter de vraag inwilligt, verzendt hij de zaak naar de politierechtbank van Brussel.

Artikel 6

§ 1. Wanneer, in dezelfde zaak, verscheidene verweerders zijn en, krachtens artikel 4, de akte tot inleiding van het geding in het Fransch of in het Nederlandsch moet gesteld worden, naar gelang de verweerder woonachtig is in het Frans taalgebied of in het Nederlands taalgebied, wordt, voor het opstellen dier akte, de eene of de andere dezer talen gebruikt, naar gelang dat de meerderheid der verweerders in het Frans taalgebied of in het Nederlands taalgebied woonachtig is.

Bij de berekening van die meerderheid, komt de verweerder, die geen gekende woonplaats heeft, niet in aanmerking.

In geval van gelijkheid, wordt de akte tot inleiding van het geding gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de keus van den eischer.

§ 2. Wanneer, in dezelfde zaak, verscheidene verweerders zijn en, krachtens artikel 4, de keus van de taal der rechtspleging aan den verweerder behoort, wordt de taal gebruikt die door de meerderheid wordt gevraagd. Evenwel kan de rechter weigeren op die aanvraag in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt, dat de verweerders voldoende de taal kennen, die werd gebruikt voor het opmaken van de akte tot inleiding van het geding. In geval van gelijkheid, duidt de rechter zelf de taal aan, waarin de rechtspleging moet voortgezet worden, daarbij rekening houdende met de noodwendigheden der zaak.

Zijne beslissing moet met redenen omkleed zijn; zij is voor verzet noch voor beroep vatbaar en is uitvoerbaar op de minuut en voor de registratie, zonder eenige andere rechtspleging noch vormvereichte. De uitspraak van de beslissing geldt als beteekening, zelfs in geval van afwezigheid der partijen.

Artikel 7

§ 1. Wanneer de partijen eenstemmig vragen dat de rechtspleging wordt voortgezet in het Nederlands of het Duits voor de in het artikel 1 genoemde gerechten, of in het Frans of het Duits voor de in de artikelen 2 en 3 genoemde gerechten, of in het Duits voor de in artikel 4, § 1, genoemde gerechten, of in het Nederlands voor de in artikel 2bis genoemde gerechten, wordt de zaak verwezen naar het gerecht van dezelfde rang dat in een ander taalgebied gevestigd is en het meest nabij is of naar het gerecht van dezelfde rang uit dat taalgebied, dat door de partijen gezamenlijk wordt gekozen.

Wanneer de partijen voor de in artikel 2bis genoemde gerechten eenstemmig vragen dat de rechtspleging in het Frans wordt voortgezet, wordt de rechtspleging voor datzelfde gerecht in het Frans voortgezet.

De aanvraag bedoeld in deze paragraaf moet door de eiser gedaan worden in de inleidende akte. Zij kan ook door de verweerder worden gedaan. Beide partijen moeten ze aanvaarden voor alle verweer en exceptie, ook die van onbevoegdheid.

§ 1 bis. Wanneer de verweerder, wonende in één van de gemeenten van de kantons Moeskroen en Komen of in een van de gemeenten van het kanton Sint-Martens-Voeren, vraagt dat de rechtspleging in het Nederlands wordt voortgezet voor de in het eerste artikel aangeduide rechtsmachten, of in het Frans voor de in artikel 2 aangeduide rechtsmachten, wordt de rechtspleging in die taal voortgezet voor de vrederechter; de zaak wordt verwezen naar de dichtst bij de woonplaats van de verweerder gelegen rechtsmacht van dezelfde rang en met een andere taalregeling, waar het gaat om een zaak die te berechten is door de rechtbank van eerste aanleg die in eerste instantie uitspraak heeft te doen, of door de rechtbank van koophandel dan wel door de politierechtbank, wanneer zij kennis neemt van de vorderingen bedoeld in artikel 601 bis van het Gerechtelijk Wetboek.

Beroep tegen de vonnissen van de vrederechter wordt, volgens dezelfde regel, ingesteld voor de rechtsmacht van het andere taalregime, dat overeenstemt met de taal van het vonnis.

De aanvraag moet worden gedaan vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid. Zij wordt schriftelijk ingediend wanneer de verweerder bij lasthebber verschijnt.

§ 2. De rechter beveelt de verwijzing niettegenstaande de regelen der plaatselijke bevoegdheid. Zijn beslissing is noch voor verzet noch voor beroep vatbaar.

Zijn uitspraak, zelfs in afwezigheid van partijen, geldt als betekening.

Ter benaarstiging van den griffier van de betrokken rechtbank, wordt een uitgifte van de beslissing overgemaakt aan den griffier van de rechtbank naar dewelke de zaak verwezen werd.

Ter benaarstiging van een van partijen, brengt de griffier de zaak op de rol, zonder kosten.

Artikel 7 bis

§ 1. Voor de vrederechten van Kraainem, Sint-Genesius-Rode en Meise kan de verweerder met woonplaats te Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Opem, vragen dat de rechtspleging in de Franse taal wordt voortgezet, vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid.

De bij de vorige alinea bedoelde aanvraag wordt mondeling gedaan door de verweerder die in persoon verschijnt; zij wordt schriftelijk ingediend, wanneer de verweerder bij lasthebber verschijnt.

De rechter doet op staande voet uitspraak. Hij kan weigeren op de aanvraag in te gaan, indien uit de elementen van de zaak blijkt dat de verweerder een toereikende kennis bezit van de taal gebruikt voor het opmaken van de akte tot inleiding van het geding. De beslissing van de rechter moet met redenen omkleed zijn; zij is voor verzet noch voor beroep vatbaar. Zij is uitvoerbaar op de minuut en vóór registratie, zonder andere rechtspleging noch vormvereisten.

De uitspraak van de beslissing, zelfs in afwezigheid van partijen, geldt als betekening.

§ 2. De regels omschreven in § 1 zijn eveneens van toepassing op de politierechtbanken te Halle en te Vilvoorde, die zitting houden in verband met materies bedoeld in artikel 601 bis van het Gerechtelijk Wetboek.

In dat geval draagt de rechter de zaak over aan een rechter benoemd in de politierechtbank te Brussel, alsook aan zijn rechtbank.

Artikel 8

Indien de stukken of documenten, in een geding overgelegd, in eene andere taal dan die der rechtspleging gesteld zijn, kan de rechter, op verzoek der partij tegen dewelke die stukken of documenten worden ingeroepen, hiervan de overzetting in de taal der rechtspleging bevelen bij eene met redenen omkleede beslissing. De beslissing van den rechter is noch voor verzet noch voor beroep vatbaar. De kosten van vertaling worden mede begroot.

Artikel 9

De akten van de willige rechtsmacht worden gesteld in de taal welke, bij de vorige artikelen, voor de gedingbeslissende rechtsmacht is voorzien.

De notulen van de beraadslagingen der familieraden worden opgemaakt in de bestuurstaal van de gemeente waar de voogdij opengevallen is. Wanneer echter de omstandigheden het rechtvaardigen, kan de rechter, bij eene met redenen omkleede beslissing, een afwijking van dezen regel toelaten.

In de Brusselsche agglomeratie, zal de meerderheid van den familieraad, daartoe door den rechter uitdrukkelijk aangezocht, beslissen in welke taal de notulen worden opgemaakt. Deze beslissing wordt in de notulen vermeld.

De in dit artikel voorziene beslissingen van den rechter zijn noch voor verzet noch voor beroep vatbaar.

Artikel 10

Ter zake van gerechtelijk akkoord en faillissement, worden de berichten, oproepingen en voorstellen waarvan de bekendmaking door de wet vereist wordt, gedaan in het Frans in het Franse taalgebied, in het Nederlands in het Nederlands taalgebied, in het Duits en in het Frans in het Duitse taalgebied, en in het Nederlands en in het Frans in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Artikel 24

Voor al de rechtscolleges in hooger beroep wordt, voor de rechtspleging, de taal gebruikt waarin de bestreden beslissing is gesteld.

Artikel 24bis

Wanneer het hof van beroep kennis neemt van de in artikel 603 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde voorzieningen, wordt voor de rechtspleging de taal gebruikt waarin de bestreden beslissing is gesteld.

Artikel 25

Voor het Hof van beroep, in eerste en laatste aanleg rechtsprekende in strafzaken, wordt de rechtspleging in het Frans, in het Nederlands of in het Duits gevoerd, naargelang de beklaagde een ambt uitoefent bij een van de gerechten onderscheidenlijk bepaald in artikel 1, in de artikelen 2 en 3, of in artikel 2bis, of zijn wettelijke verblijfplaats heeft in het rechtsgebied van een van die gerechten.

Wanneer de verdachte een ambt uitoefent bij een van de in artikel 4 voorziene rechtbanken, of zijn wettelijke verblijfplaats heeft binnen het rechtsgebied van een van die rechtbanken, wordt de rechtspleging voor het Hof van Beroep te Brussel, in het Nederlandsch of in het Fransch gevoerd, naar gelang dat de verdachte, voor zijne verklaringen, in het vooronderzoek de eene of de andere taal heeft gebruikt of zich gedragen heeft naar de schikkingen van artikel 16, § 2.

Wanneer de beklaagde een ambt uitoefent bij de arbeidsrechtbanken of de rechtbanken van koophandel te Verviers en te Eupen, of wanneer hij zijn wettelijke verblijfplaats heeft in het rechtsgebied van een van die gerechten, wordt de rechtspleging voor het Hof van beroep te Luik in het Frans of in het Duits gevoerd, naargelang de beklaagde tijdens het vooronderzoek de ene of de andere taal gebruikt.

In oorlogstijd wordt voor het Militair Gerechtshof, rechtsprekende in eerste en laatste aanleg, alsmede voor de kamer van inbeschuldigingstelling bij dit Hof, de taal van de rechtspleging bepaald overeenkomstig artikel 18.

De regeling voorzien in alinea 3 van artikel 21 is toepasselijk wanneer verscheidene verdachten in dezelfde zaak betrokken zijn.

Artikel 26

Wanneer de rechtbanken van eersten aanleg, waarvan de zetel gevestigd is in de provinciën en in het arrondissement in het eerste artikel aangeduid, in beroep kennis nemen van in het Nederlandsch gestelde scheidsrechterlijke vonnissen, verwijzen zij de zaak naar de meest nabije rechtbank van denzelfden rang in een ander taalgebied.

Evenzo verwijzen de rechtbanken van eersten aanleg, waarvan de zetel gevestigd is in de provinciën en in het arrondissement in artikel 2 aangeduid, wanneer zij in beroep kennis nemen van in het Fransch gestelde scheidsrechterlijke vonnissen, de zaak naar de meest nabije rechtbank van denzelfden rang in een ander taalgebied.

De rechtspleging tot verwijzing wordt, overeenkomstig artikel 7, § 2, gevoerd; de beslissing tot verwijzing is vatbaar noch voor verzet noch voor beroep.

Artikel 27

Indien de bestreden beslissing in het Frans of in het Nederlands werd gewezen, wordt de rechtspleging vóór het Hof van verbreking gevoerd in de taal van die beslissing.

Artikel 27bis

Wanneer de bestreden beslissing in het Duits is gewezen, worden de volgende regels toegepast:

§ 1. In zaken waarop de regels van de rechtspleging in cassatie in burgerlijke zaken toepasselijk zijn, stelt de eiser naar keuze het verzoekschrift tot cassatie op in het Nederlands, in het Frans of in het Duits.

Indien het verzoekschrift in het Nederlands of in het Frans is gesteld, bepaalt die keuze ten aanzien van allen, de taal waarin de rechtspleging wordt gevoerd.

Indien het verzoekschrift in het Duits is gesteld of indien verscheidene verzoekschriften betreffende dezelfde beslissing in verschillende talen zijn gesteld, geeft de eerste voorzitter, zodra de voorziening is ingesteld, een beschikking waarbij de taal wordt bepaald waarin de rechtspleging wordt gevoerd.

§ 2. In de andere zaken worden, naar keuze van partijen, de voorzieningen in cassatie ingesteld en de verzoekschriften of memories gesteld in het Nederlands, het Frans of het Duits.

Indien alle verklaringen, verzoekschriften en memories die op dezelfde beslissing betrekking hebben, in het Nederlands of in het Frans zijn gesteld, bepaalt die keuze te aanzien van allen, de taal waarin de rechtspleging ter terechtzitting wordt gevoerd.

Indien de verklaringen, verzoekschriften en memories in het Duits of in verschillende talen zijn gesteld, geeft de eerste voorzitter bij de toedeling van de zaak een beschikking waarbij de taal wordt bepaald waarin de rechtspleging ter terechtzitting wordt gevoerd.

§ 3. In alle zaken kan de raadsheer-verslaggever, ten laste van de Staatskas, de vertaling gelasten van alle stukken of van een gedeelte ervan.

Artikel 28

De arresten van het Hof van Cassatie worden uitgesproken in de taal van de rechtspleging.

De arresten uitgesproken in het Nederlands of in het Frans worden respectievelijk vertaald in het Frans of in het Nederlands.

Wanneer de bestreden beslissing in het Duits is gewezen, wordt het arrest bovendien vertaald in die taal.

De vertalingen worden gemaakt onder toezicht van de leden van het Hof van Cassatie die daartoe door de eerste voorzitter worden aangewezen.

Artikel 29

Voor de rechtspleging die volgt op de uitspraak van het arrest, zijn die regelen betreffende het gebruik der talen in acht te nemen, welke toepasselijk waren op het geding waarover de bestreden beslissing uitspraak deed.

Wanneer de vernietigde beslissing in het Duits is gewezen en de zaak wordt verwezen naar een gerecht dat geen uitspraak doet in die taal, wordt de rechtspleging voor dat gerecht gevoerd in de taal van dat gerecht.

De partijen of de beklaagde, naar gelang van het geval, hebben de keuze tussen de taal van het gerecht of het Duits. De rechter kan, op verzoek van de partijen of van een van hen, of ambtshalve bevelen dat een beroep wordt gedaan op een vertaler; de kosten zijn ten laste van de Staatskas. Het arrest of het vonnis wordt in het Duits vertaald.

10.438. De sancties op een schending van de regels van de Taalwet Gerechtszaken en de gevolgen van een akte die deze regels schendt, zijn vastgesteld in artikel 40, eerste tot derde lid van de Taalwet Gerechtszaken. De bedoelde bepaling luidt als volgt:

Artikel 40

Vorenstaande regels zijn voorgeschreven op straf van nietigheid. Deze wordt van ambtswege door den rechter uitgesproken.

Evenwel, dekt elk niet zuiver voorbereidend vonnis of arrest dat op tegenspraak werd gewezen, de nietigheid van het exploit en van de overige akten van rechtspleging die het vonnis of het arrest zijn voorafgegaan.

De akten, nietig verklaard wegens overtreding van deze wet, stuiten de verjaring alsmede de termijnen van rechtspleging toegekend op straf van verval.

De voorziening in verbreking die na de verwerping van een eerste voorziening wordt ingesteld is ontvankelijk indien, op de tweede voorziening, het Hof vaststelt dat in de eerste voorziening geen andere nietigheid aanwezig was dan die welke uit een overtreding van deze wet voortspruit.

In het bij de vorige alinea voorzien geval, begint de termijn die bij de wet is bepaald om zich in verbreking te voorzien, te lopen te rekenen van de dag van de uitspraak van het arrest dat de eerste voorziening heeft verworpen; indien de bij de wet bepaalde termijn meer dan één maand bedraagt, wordt hij tot die duur teruggebracht.

De nietigheidssanctie wordt ambtshalve door de rechter uitgesproken. Zelfs indien een partij niet zelf de nietigheid opwerpt, is de rechter hiertoe verplicht.

10.439. Voor een goed begrip moet worden benadrukt dat de voorgaande regels niet enkel gelden voor procedurestukken die van een partij uitgaan (bijv. een dagvaarding of conclusies) maar dat ook de vonnissen en arresten in de taal van de rechtspleging moeten worden gesteld (art. 37)⁵⁹⁶. Dit betekent bijv. dat een rechter in hoger beroep de bestreden beslissing ambtshalve nietig zal verklaren indien de Taalwet Gerechtszaken door de eerste rechter niet werd nageleefd.

Ook de pleidooien, de adviezen en vorderingen van het openbaar ministerie, de mondelinge verklaringen van de partijen, de verslagen van deskundigen en de verklaringen van getuigen geschieden in principe in de taal van de rechtspleging, ofschoon hierop bepaalde uitzonderingen mogelijk zijn (art. 30-36).

De artikelen 11 tot 23ter van de Taalwet Gerechtszaken bepalen specifieke taalregels voor strafzaken. Het taalregime in strafzaken verschilt van datgene voor burgerlijke zaken en valt buiten het privaatrechtelijke luik van het huidige herzieningsproject.

De Taalwet Gerechtszaken bevat voorts nog een aantal bepalingen m.b.t. de rechterlijke inrichting en de kennis van de talen door de magistraten, gezworenen en griffiers, die eveneens buiten het privaatrechtelijke luik van het huidige herzieningsproject vallen.

A.2. BEOORDELING

A) ALGEMENE KRITIEK

- OVERZICHT VAN KNELPUNTEN

10.440. Vanuit het perspectief van de behandeling van scheepvaartzaken vertoont de Taalwet Gerechtszaken diverse knelpunten:

- de overbodigheid van strenge taalregels in de context van het internationale scheepvaart- en havenbedrijf;
- de onduidelijkheid van de in de rechtspraak gehanteerde criteria;

---

⁵⁹⁶ Zie Clijmans, N., "De vereiste ééntaligheid van de akten van rechtspleging", noot onder Cass. 18 oktober 2004, RAGB 2005, (854), 861, vn. 71.

- de draconische ambtshalve uit te spreken nietigheidssanctie, zonder mogelijkheid tot mildering;
- de inefficiëntie van de huidige taalregels.

In wat volgt wordt op deze knelpunten ingegaan.

- OVERBODIGHEID VAN STRENGE TAALREGELS IN DE CONTEXT VAN HET
INTERNATIONALE SCHEEPVAART- EN HAVENBEDRIJF

10.441. De wetgeving op het gebruik van de talen in gerechtszaken werd in het leven geroepen om te vermijden dat de rechtszaak van een rechtsonderhorige zou worden behandeld – met mogelijk een veroordeling tot gevolg – in een taal die hij niet begreep. Dit was de oorspronkelijke *ratio legis* van de Taalwet Gerechtszaken. Het lijkt geen twijfel dat deze taalwetgeving in 1935 een absolute noodzaak was⁵⁹⁷ en ook vandaag nog lijkt zij in bepaalde omstandigheden relevant te zijn.

De vraag rijst evenwel of in handelszaken in het algemeen en in scheepvaartzaken in het bijzonder geen versoepeling nodig is, gezien het internationale karakter van de handel, de dominantie van de Engelse taal als *lingua franca* in maritieme zaken en de onder de actoren van het scheepvaart- en havenbedrijf ruim verspreide kennis van deze taal. De Engelse taal is de gemeenschappelijke taal van de vaak heterogeen samengestelde scheepsbemanning, de havenautoriteiten en de vervoerders. De Internationale Maritieme Organisatie heeft het Engels gekozen voor de ontwikkeling van een Standard Marine Navigational Vocabulary en later de Standard Marine Communication Phrases. Het Engels is, heden ten dage, de dominante taal van het internationale zeerecht. De ontwikkeling van verdragsteksten, die vaak de harmonisering van het private zeerecht beogen, verloopt normaliter in het Engels. Dit is zelfs het geval voor de verdragen waarvan naast de Engelse tekst nog andere authentieke versies bestaan. Ook binnen het Comité Maritime International is het Engelse de dominerende werktal. Zeer vaak worden grensoverschrijdende commerciële contracten, inz. transportcontracten in het Engels opgesteld. Daarenboven worden ook de besprekingen en de correspondentie tussen de partijen in dergelijke gevallen overwegend of uitsluitend in het Engels gevoerd⁵⁹⁸. Ook de voor het internationale scheepvaart- en havenbedrijf zo typische zelfregulering is grotendeels in het Engels gesteld⁵⁹⁹.

Dat de partijen de taal beheersen waarin zij de overeenkomst opstelden en de correspondentie voerden, en dat zij minstens de bepalingen uit het door henzelf opgestelde contract begrijpen, mag redelijkerwijze worden aangenomen. Ook de Belgische rechters verstaan in de meeste gevallen het Engels.

Deze situatie vergt een soepele toepassing van de taalregels in gerechtszaken⁶⁰⁰.

⁵⁹⁷ M.b.t. de wantoestanden van vóór de inwerkingtreding van de Taalwet Gerechtszaken, zie Marck, H., “Het ontstaan en de toepassing van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken”, *RW* 1955-56, (161), 161-164; Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 3-4, nrs. 1-2; Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 224, nr. 6; Brewaeys, E., “De beroepsakte: in Vlaanderen Vlaams !”, *De Juristenkrant* 2004, nr. 99, 6.

⁵⁹⁸ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 224, nr. 6; Cachard, O., *Code maritime. Droit international et droits européens*, Brussel, Larcier, 2006, v-vi (“Avant-propos”); Ponet, B., ““Nul ne plaide par procureur”... ni par langue étrangère ?”, in LA Huybrechts, (443), 450-451; Tetley, W., “Nationalism in a Mixed Jurisdiction and the Importance of Language”, <http://www.mcgill.ca/files/maritimelaw/nationalism.pdf>, 30. Vgl. Laenens, J., “De gulden middenweg betreffende de taalwetgeving”, noot onder Cass. 18 oktober 2004, *RW* 2005-2006, (547), 547, nr. 3; Brewaeys, E., “De beroepsakte: in Vlaanderen Vlaams !”, *De Juristenkrant* 2004, nr. 99, 6; Drion, C.E., “Procederen in het Engels, keert het tij ?”, *NJB* 2004, 619.

⁵⁹⁹ Zie nader Blauwboek 2.

⁶⁰⁰ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 224, nr. 6; Brewaeys, E., “De beroepsakte: in Vlaanderen Vlaams !”, *De Juristenkrant* 2004, nr. 99, 6.

Inzake bewijsstukken en verklaringen geldt reeds een soepel regime. Volgens vaste rechtspraak mag en moet de rechter rekening houden met bewijsstukken en verklaringen die in een andere taal dan de proces taal zijn opgesteld resp. afgelegd⁶⁰¹. Zoals bepaald in artikel 8 van de Taalwet Gerechtszaken kan de rechter, op verzoek van de partij tegen dewelke die stukken of documenten worden ingeroepen, of zelfs ambtshalve⁶⁰², hiervan de vertaling in de taal van de rechtspleging bevelen. Hij mag de stukken enkel uit de debatten weren indien hij de vertaling heeft gelast en de stukken desondanks niet werden vertaald⁶⁰³. De beoordeling of een vertaling in een concreet geval werkelijk nodig is, wordt inzake bewijsstukken en verklaringen dus reeds aan de rechter overgelaten⁶⁰⁴. Dergelijke soepelheid lijkt ook t.a.v. van de partijen uitgaande procedureakten en t.a.v. rechterlijke uitspraken welkom te zijn. In de context van de internationale zeehandel, waar geredelijk kan worden aangenomen dat de partijen de Engelse vaktermen uit hun eigen sector begrijpen, zou de rechter in een versoepelde wetgevende context allicht tot het besluit komen dat een vertaling van bedoelde termen en zinsneden overbodig is.

Bij wijze van illustratie kan worden gewezen op het feit dat in de Wet tot bescherming van de economische mededinging⁶⁰⁵ voor de bij die Wet voorziene administratieve rechtsprocedures een eigen taalregeling werd uitgewerkt. De Taalwet Gerechtszaken is op die procedures niet van toepassing. In het raam van bedoelde mededingingsprocedures is de eentaligheid van de procedure wel het principe, maar de regeling bevat geen nietigheidssancties bij occasioneel gebruik van een andere taal. Overigens moeten alle raadsleden een functionele kennis hebben van de Engelse taal (art. 15, § 1, derde lid)⁶⁰⁶. Net als in scheepvaartzaken kan in mededingingszaken worden verondersteld dat de documenten die aan de basis van de betwisting liggen vaak in het Engels zijn opgesteld en dat de partijen, althans wanneer het om multinationale ondernemingen gaat, eerder de Engelse taal hanteren dan de Nederlandse, Franse of Duitse. In de rechtsleer werd gesuggereerd dat de Mededingingswet op dit vlak inspiratie zou kunnen bieden voor de herziening van het Belgische zeerecht⁶⁰⁷. Ook kan worden geattendeerd op de Wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen⁶⁰⁸, waarin de mogelijkheid is geregeld om een administratief beroep in te stellen in één van de landstalen of in het Engels (art. 47, § 1, derde lid).

---

⁶⁰¹ Cass. 15 juni 1964, *Pas.* 1964, I, 1108; Cass. 25 september 1969, *AC* 1970, 101; Cass. 7 januari 1971, *AC* 1971, 436; Cass. 17 december 1976, *RW* 1977-78, 696; Cass. 16 juni 1982, *RW* 1982-83, 2542, noot Vandeplass, A., “Het weren van stukken uit het straf dossier”; Cass. 10 mei 1988, *RW* 1988-89, 466; Cass. 13 maart 1992, *RW* 1991-92, 1402; Cass. 14 november 1997, *AC* 1997, 1131; Cass. 22 januari 2008, *P&B* 2008, 344; Antwerpen 24 december 1980, *RW* 1980-81, 1952.

⁶⁰² Cass. 22 januari 2008, *P&B* 2008, 344; Lindemans, L. en Van Reybrouck, M., “Taalgebruik in gerechtszaken”, in *Gerechtelijke recht. Artikkelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, s.d., losbl., Artikel 8 Taalwet Gerechtszaken, nr. 1.

⁶⁰³ Brugge 25 januari 1982, *JT* 1983, 397.

⁶⁰⁴ Zie Lindemans, L. en Van Reybrouck, M., “Taalgebruik in gerechtszaken”, in *Gerechtelijke recht. Artikkelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, s.d., losbl., Artikel 8 Taalwet Gerechtszaken, nr. 1; Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 98, nr. 165.

⁶⁰⁵ W. tot bescherming van de economische mededinging, gecoördineerd op 15 september 2006 (*BS* 29 september 2006, zoals gewijzigd).

⁶⁰⁶ Vandermeersch, D., *De Mededingingswet*, Mechelen, Kluwer, 2007, 288-289, nr. 13-68; Ponet, B., ““Nul ne plaide par procureur”... ni par langue étrangère ?”, in *LA Huybrechts*, (443), 454.

⁶⁰⁷ Ponet, B., ““Nul ne plaide par procureur”... ni par langue étrangère ?”, in *LA Huybrechts*, (443), 454.

⁶⁰⁸ *BS* 7 mei 2007 (zoals gewijzigd).

10.442. In de rechtspraak wordt de Taalwet Gerechtszaken vooral toegepast n.a.v. de opname in bijv. een dagvaarding, conclusies of een vonnis van passages in een vreemde taal (bijv. in het Engels, of in het Frans indien het een Nederlandstalige procedure betreft).

Oorspronkelijk was de rechtspraak vrij soepel. Zo werd geoordeeld dat de aanhaling van enkele regels van een in een vreemde taal opgesteld document niet de nietigheid van een beslissing met zich brengt. Een vertaling of weergave van de zakelijke inhoud in de taal van de procedure werd niet nodig geacht⁶⁰⁹.

Later werd de rechtspraak aanzienlijk strenger. Maatgevend is het arrest van het Hof van Cassatie van 25 november 1987⁶¹⁰. Het Hof besliste dat de citaten in een andere taal die deel uitmaken van de uiteenzetting van de motieven slechts zijn toegestaan indien de vertaling of de zakelijke inhoud ervan in de taal van de procedure is weergegeven. In het vermelde arrest stelden de cassatierechters vooreerst vast dat het bestreden vonnis in het Frans werd opgesteld en vervolgens: “[q]ue la partie du jugement attaqué, libellée en langue néerlandaise, constitue un motif des juges quoique sous la forme de citations” en “[q]u’à aucun endroit, la substance desdites citations n’est reproduite dans la langue de la procédure”. Omdat het motief in een andere taal dan deze van de procedure werd geredigeerd en nergens werd vertaald, werd de beslissing nietig geacht⁶¹¹.

Nadien oordeelde het Hof van Cassatie bij herhaling dat een vonnis of arrest geheel nietig is indien werd beslist op grond van een citaat in een andere taal dan die van de rechtspleging wanneer de vertaling of de zakelijke inhoud ervan niet in de procestaal werden weergegeven⁶¹².

10.443. Ook in de rechtspraak van het Hof van Beroep te Antwerpen in handels- en vervoerszaken vindt men van voormelde principes toepassingen. Zo kan worden verwezen naar de zaak "Maronship" waarover het Hof van Beroep te Antwerpen oordeelde in zijn arrest van 2 februari 2004⁶¹³. Uit het arrest blijkt dat eiseres in hoger beroep in het verzoekschrift enige (korte) passages in het Engels had opgenomen. Zij had o.m. vermeld dat de huur van het schip “had to be paid by charterers direct to the owners nominated bank via Maronship Veenendaal” en verder dat de huur aan de scheepseigenaar moest worden overgemaakt “for further division between the brokers involved”. Hoewel het ook in dat geval om eenvoudig Engels ging dat uiteraard de beide partijen en allicht ook de raadsheren begrepen, verklaarde het arrest dit verzoekschrift nietig wegens de schending van de artikelen 2 en 24 van de Taalwet Gerechtszaken, zulks meer bepaald in toepassing van artikel 40 van de tekst. Het verzoekschrift werd nietig verklaard “zowel naar de inhoud als naar de vorm”.

In de zaak "Garant Versicherung"⁶¹⁴ werd evenzo beslist dat het verzoekschrift waarin Duitse citaten uit een contract tussen partijen niet werden vertaald en de zakelijke inhoud ervan niet

---

⁶⁰⁹ Cass. 18 december 1961, *Pas.* 1962, I, 475; in dezelfde zin (maar toen reeds afwijkende rechtspraak): Cass. 29 augustus 1995, *Rev.dr.pén.* 1996, 325, *AC* 1995, 718, *Pas.* 1995, I, 740.

⁶¹⁰ Cass 25 november 1987, *Pas.* 1988, I, 365, *JT* 1988, 279; zie tevens: Cass. 8 juni 2000, *AC* 2000, 1066.

⁶¹¹ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 222, nr. 4.

⁶¹² Cass. 20 januari 1992, *AC* 1991-92, 443, met concl. Adv.-Gen. Lenaerts (3 arresten); Cass. 7 september 1992, *AC* 1991-92, 1075; Cass. 15 februari 1993, *AC* 1993, 184; Cass. 30 mei 1996, *AC* 1996, 522; Cass. 27 maart 2003 (Clovis Matton/BNP Paribas e.a.), www.cass.be; Cass. 2 april 2003, *Verkeersrecht* 2003, 179.

⁶¹³ Antwerpen 2 februari 2004, *Eur. Vervoerr.* 2004, 216, met noot Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”.

⁶¹⁴ Antwerpen 17 maart 2003, onuitg., 1998/AR/726, besproken in Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 223, nr. 5.

werd weergegeven, nietig is, zowel naar de inhoud als naar de vorm. Het Hof stelde vast dat appellante haar vordering had gebaseerd op de voormelde citaten en dat “het een tekst betreft waaruit zij een bepaalde juridische erkenning door Assubel afleidt”.

Dat de nietigheid “zowel de vorm als de inhoud van die akte treft”, sluit aan bij de rechtspraak van het Hof van Cassatie⁶¹⁵.

Volledig in dezelfde lijn liggen de uitspraken van het Hof te Antwerpen van 24 september 2001⁶¹⁶, 14 mei 2002 (drie arresten in de zaak "DS Pioneer")⁶¹⁷ en 27 mei 2002⁶¹⁸. In de zaken beslecht door de arresten van 14 mei 2002 waren op cognossementen Engelse clausules aangebracht, waaronder “packing partly rust stained where uncoated and/or scratched”. In de bestreden vonnissen van 13 maart 1997 werden de voorbehouden in de Engelse taal geciteerd, zonder vertaling in het Nederlands of weergave van de zakelijke inhoud ervan. Het Hof oordeelde dat vermits de beslissing hiervan afhankelijk was gemaakt, de artikelen 24 en 37 van de Taalwet Gerechtszaken waren geschonden en de bestreden vonnissen derhalve op basis van artikel 40, eerste lid in hun geheel nietig moesten worden verklaard. Het Hof trok de respectieve zaken vervolgens ter beoordeling aan zich⁶¹⁹.

10.444. Het Hof van Cassatie heeft zijn rechtspraak genuanceerd in zijn arrest van 15 februari 1993. Daarin werd geoordeeld dat

*het citaat van P. Mahaux, enkel in het Frans aangehaald in de toelichting van het tweede middel van de voorziening, geen nietigheid van de voorziening meebrengt, nu de vermeldingen in de toelichting niet vereist zijn voor de processuele regelmatigheid van de voorziening*⁶²⁰.

Het Hof van Beroep te Brussel steunde zich op deze rechtspraak in een arrest van 8 juli 1998⁶²¹. Het Hof resumeerde vooreerst de cassatierechtspraak, m.n. dat de woordelijke aanhaling van een commentaar die in een andere taal is gesteld, aan de eentaligheid van de akte in de zin van de wet niets afdoet wanneer de zakelijke inhoud van hetzelfde bewijsstuk, voor zover die voor de regelmatigheid van de akte vereist is, in de akte is weergegeven in de taal van de rechtspleging⁶²². Het Hof oordeelde dat een akte moet worden geacht geheel in de taal van de rechtspleging te zijn gesteld, wanneer alle vermeldingen vereist voor de "processuele" regelmatigheid van de akte in die taal zijn gesteld. Hieraan voegde het Hof toe dat, hoewel de zakelijke inhoud van de gewraakte aanhaling in de Franse taal niet in de taal van de rechtspleging werd weergegeven, dient te worden vastgesteld dat de bedoelde aanhaling noch een grief tegen het bestreden vonnis, noch een middel ter ondersteuning van een grief vermeld in de beroepsakte uitmaakt, “doch slechts

---

⁶¹⁵ Cass. 13 februari 1984, *RW* 1984-85, 413; Cass. 22 januari 1988, *JT* 1989, 578, met noot Felten, E., waarin een wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken nietige conclusie niet werd beschouwd als een geldige ingebrekestelling die de interesten kon doen lopen.

⁶¹⁶ Antwerpen 24 september 2001, *Limb.Rechtsl.* 2001, 307, noot P.V.

⁶¹⁷ Antwerpen 14 mei 2002, 1997/AR/1711, 1997/AR/1712 en 1997/AR/1713, onuitg., besproken in Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur.Vervoerr.* 2004, (220), 223, nr. 5.

⁶¹⁸ Antwerpen 27 mei 2002, *RHA* 2002, 131.

⁶¹⁹ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur.Vervoerr.* 2004, (220), 223, nr. 5.

⁶²⁰ Cass. 15 februari 1993, *AC* 1993, 184; Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur.Vervoerr.* 2004, (220), 222, nr. 4. Vgl. Cass. 25 maart 1983, *AC* 1982-83, 912, waar een vonnis werd nietigverklaard omdat een anderstalig citaat wel degelijk een overweging van de rechters uitmaakte en niet enkel een citaat uit een bewijsstuk of een nadere toelichting van een gedachte, waarvan de zakelijke inhoud in de proces taal is weergegeven.

⁶²¹ Brussel 8 juli 1998, *TBH* 1998, 667.

⁶²² Cass. 3 mei 1977, *AC* 1977, II, 898; Cass. 16 november 1987, *Pas.* 1988, I, 317; Cass. 19 december 1988, *AC* 1989-90, 483, met concl. Adv.-Gen. Lenaerts; Cass. 15 januari 1990, *AC* 1989-90, 635; Cass. 15 februari 1993, *AC* 1993, 184; Cass. 19 juni 2009, nr. C.08.0475.N, www.cass.be.

een toelichting bij dergelijk middel”. Bijgevolg lag geen schending van de Taalwet Gerechtszaken voor⁶²³.

In dit verband kan ook worden gewezen op een arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen van 22 mei 2006, waarin werd geoordeeld dat citaten noch middelen, noch argumenten zijn, maar excerpten uit bronnen die noch de eigen redenering, noch de ingeroepen middelen van appellants weergeven. Het Hof oordeelde dat de anderstalige citaten helemaal niet moesten worden aanzien als grieven en dus niet tot de nietigheid van een beroepsakte konden leiden⁶²⁴.

Dat de hierboven uiteengezette mildering van de toepasselijke regels op grond van het criterium van de voor de regelmatigheid van de akte vereiste vermeldingen ook haar grenzen kent, toonde het Hof van Cassatie aan in zijn arrest van 18 oktober 2004. De discussie betrof een citaat in het Engels dat als argument ter ondersteuning van een grief in het verzoekschrift tot hoger beroep was opgenomen. Het Hof van Cassatie oordeelde:

Dat wanneer de akte van hoger beroep tevens argumenten ter ondersteuning van de grieven bevat, zij tot de grieven behoren die in het debat worden gebracht en waarvan de geïntimeerde kennis moet kunnen nemen in de taal van de rechtspleging;

Dat het onderdeel dat er vanuit gaat dat de argumenten ter ondersteuning van een grief in de akte van hoger beroep in een andere taal dan die van de rechtspleging mogen worden gesteld, faalt naar recht⁶²⁵.

In dezelfde lijn ligt het arrest van het Hof van Cassatie van 26 september 2005. Het Hof verduidelijkte hierin dat ook aanhalingen die onder het hoofdstuk “feiten” van het verzoekschrift tot hoger beroep zijn opgenomen en die feitelijke gegevens betreffen, kunnen worden beschouwd als een deel van de grieven wanneer zij worden vermeld ter ondersteuning van de gegrondheid van het hoger beroep. Ook dergelijke vermeldingen en aanhalingen moeten derhalve, op straffe van nietigheid, in de taal van het geding gebeuren⁶²⁶.

In sommige andere arresten van het Hof van Cassatie werd een rechterlijke uitspraak niet geacht de Taalwet Gerechtszaken te schenden omdat de anderstalige vermeldingen slechts een aanvullend karakter hadden en niet essentieel waren, en dit zonder verwijzing naar de “processuele regelmatigheid”. Zo werd in het arrest van 19 september 2006 geoordeeld:

dat de uitdrukking “quod non” niet door iedereen zal worden verstaan. De bekritiseerde overweging is evenwel verstaanbaar en zinnig met of zonder de toevoeging “quod non”. Het is voor de lezer ook onmiddellijk duidelijk dat deze toevoeging, wat ze ook moge betekenen, geen afbreuk kan doen aan de in het Nederlands gestelde voorafgaande overweging⁶²⁷.

---

⁶²³ In dezelfde zin: Gent 26 juni 2007, *P&B* 2008, 358. Eveneens in dezelfde zin, m.b.t. een Frans citaat als “toelichting of illustratie” bij de uiteenzetting van een middel in een conclusie: Vred. Wolvertem 16 maart 1995, *RW* 1995-96, 27. Nog in dezelfde zin, m.b.t. anderstalige passages in een herstellvordering die geen rechtstreekse motieven waren doch louter een illustratieve functie hadden t.a.v. een in het Nederlands aangehaald argument: Antwerpen 22 februari 2006, *P&B* 2008, 349.

⁶²⁴ Antwerpen 22 mei 2006, *P&B* 2008, 350.

⁶²⁵ Cass. 18 oktober 2004, *RW* 2005-2006, 547 met noot Laenens, J., “De gulden middenweg betreffende de taalwetgeving”. In dezelfde zin: Cass. 6 juni 2008, *P&B* 2008, 346 en Antwerpen 4 februari 2008, *P&B* 2008, 351.

⁶²⁶ Cass. 26 september 2005, nr. S050017N, www.cass.be.

⁶²⁷ Cass. 19 september 2006, *P&B* 2008, 335. Vgl. Cass. 20 februari 2009, nr. C.07.0250.N, www.cass.be, waarin werd geoordeeld dat:

het gebruik van de woorden “stand alone”, tussen aanbalingstekens geplaatst in de beslissing, [...] de Taalwet Gerechtszaken niet [schendt], in zoverre de bekritiseerde overweging waarin deze woorden worden gebruikt verstaanbaar en zinnig is blijkens haar context.

Voorts kan worden gewezen op het arrest van het Hof van Cassatie van 22 april 2008. Een arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen had de redengeving van de schriftelijke vordering van het Openbaar Ministerie overgenomen, waarin een in het Frans gesteld citaat uit de rechtsleer voorkwam zonder een vertaling in het Nederlands. Het Hof oordeelde:

*Uit de lezing van de in het Nederlands gestelde tekstgedeelten van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie bij het hof van beroep [...] blijkt dat het citaat wordt aangehaald ter verduidelijking van de eraan voorafgaande in het Nederlands geformuleerde rechtsregel. Het citaat heeft derhalve op zich geen enkele pertinentie*⁶²⁸.

10.445. Op 20 december 2004 milderde het Hof van Cassatie zijn rechtspraak op nog een andere grond. Het verwees weliswaar vooreerst naar het artikel 24 van de Taalwet Gerechtszaken om daaruit af te leiden dat voor al de rechtscollages voor de rechtspleging de taal wordt gebruikt waarin de bestreden beslissing is gewezen en dat een akte die niet volledig in die taal van de rechtspleging is gesteld, nietig is. Maar het Hof aanvaardde dat de woorden “tape à l’oeuil” door de appelrechters werden vertaald, terwijl anderzijds de woorden “no cure no pay”, “field worker”, “WC-madame”, “sanitaire manager” en “extremely upgraded titles” kunnen worden beschouwd als “uitdrukkingen die in de Nederlandse taal in het gewone spraakgebruik en in het bedrijfsleven zijn ingeburgerd”. In het cassatie-arrest werd derhalve geen nietigheid aangenomen⁶²⁹.

In de arresten van 16 maart 2007 en 22 mei 2009 oordeelde het Hof van Cassatie dat het gebruik in een arrest of in een beroepsakte van in de rechtstaal algemeen gekende en aanvaarde uitdrukkingen en adagia (*in casu* “accessorium sequitur principale” en “nul ne plaide par procureur”) geen schending van de taalwetgeving uitmaakt⁶³⁰.

10.446. Een algemene kritiek op de hierboven aangehaalde rechtspraak betreft de scheiding tussen enerzijds een *grief* of *motief*, die dus niet in een vreemde taal mag worden geciteerd (en, indien wel geciteerd, ofwel moet worden vertaald ofwel zakelijk weergegeven), en een louter *toelichting* of *illustratie*. Deze laatste is immers wel toegelaten in een vreemde taal, zonder vertaling. Uitmaken of de gewraakte, in een vreemde taal weergegeven passage als een grief of motief dan wel een toelichting of illustratie moet worden begrepen, is soms een delicate oefening. De grens trekken is dikwijls niet eenvoudig en het blijft een appreciatie van de aangezochte rechter⁶³¹. Men kan zich trouwens ernstig afvragen hoe vaak een anderstalig citaat in een procedureakte zou worden opgenomen “louter ter illustratie” en zonder dat er enig argument op wordt gebaseerd.

Ook het in het arrest van 20 december 2004 gehanteerde criterium, m.n. of de gehanteerde vreemde woorden kunnen worden beschouwd als uitdrukkingen die in de Nederlandse taal in het gewone spraakgebruik en in het bedrijfsleven zijn ingeburgerd, is niet scherp. Alles lijkt ervan af te hangen in welke mate de rechter bereid is zich te verdiepen in het jargon van de betrokken sector, en hoe soepel de rechter zich wil opstellen⁶³².

---

⁶²⁸ Cass. 22 april 2008, *P&B* 2008, 345.

⁶²⁹ Cass. 20 december 2004, *RW* 2005-06, 556. Vgl. Cass. 7 maart 2005, nr. S.04.0103.N, www.cass.be, waar het opnemen van de bedrijfsinterne Engelse benaming van management-functies in het vonnis niet werd geacht de Taalwet Gerechtszaken te schenden.

⁶³⁰ Cass. 16 maart 2007, *P&B* 2008, 336; Cass. 22 mei 2009, *RW* 2009-2010, 671, met noot Lindemans, D., “Schipperen tussen taaleigenheid, anderstaligheid en aantasting van eentaligheid”, *NjW* 2009, 900, met noot AV, “Anderstalige rechtsadagia in een akte van rechtspleging”.

⁶³¹ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 224, nr. 6.

⁶³² Zo kan men bijv. de uitdrukkingen “WC-madame” en “sanitaire manager” via Google op een aanzienlijk aantal Nederlandstalige websites aantreffen. De uitdrukking “extremely upgraded title” daarentegen vindt men slechts éénmaal, m.n. bij een bespreking van het arrest van het Hof van Cassatie zelf.

Lindemans tracht de door de rechtspraak gehanteerde voorwaarden om tot de nietigheid op grond van de Taalwet Gerechtszaken te besluiten als volgt te inventariseren: (1) het moet gaan om een anderstalig woord, (2) van het anderstalig woord moet een zinvolle vertaling mogelijk zijn, (3) het anderstalig woord moet in de akte zelf zijn opgenomen en (4) het anderstalig woord moet een wezenlijk onderdeel van de procesakte uitmaken. Een dergelijke limitatieve opsomming van de gehanteerde criteria wekt de indruk dat de rechtspraak wel degelijk samenhangend is. Wanneer men de inhoudelijke bespreking van elk van de genoemde criteria er echter op naslaat, bevestigt zijn bijdrage⁶³³ slechts dat de criteria onduidelijk en onnauwkeurig zijn en dat de rechtspraak ze toepast op inconsistente wijze.

Niettegenstaande de tendens tot versoepeling, dient te worden vastgesteld dat de rechtspraak niet zelden op nogal “creatieve” en soms zelfs artificiële wijze, en alleszins op uiteenlopende wijzen, de nietigheidssanctie uit de weg gaat, met rechtsonzekerheid tot gevolg⁶³⁴.

- DRACONISCHE AMBTSHALVE UIT TE SPREKEN NIETIGHEIDSSANCTIE, ZONDER
MOGELIJKHEID TOT MILDERING

10.447. Zoals reeds uiteengezet⁶³⁵, dient de rechter de nietigheid op grond van een schending van de taalregels ambtshalve uit te spreken. Dat de wederpartij geen bezwaar heeft tegen het gebruik van een vreemde taal of zich hier zelfs uitdrukkelijk akkoord mee heeft verklaard, is dus irrelevant⁶³⁶.

Enkel voor de schending van de in artikel 38 van de Taalwet Gerechtszaken vastgestelde regel dat bij de betekening of de kennisgeving van een akte van rechtspleging, vonnis of arrest, opgesteld in een andere taal dan die van het taalgebied waar de betekening of de kennisgeving moet worden verricht, een vertaling moet worden gevoegd, wordt de sanctie door de wet gemilderd. Artikel 38, achtste lid, bepaalt immers:

Van de voorschriften van dit artikel mag afgeweken worden, indien de partij aan dewelke de betekening moet gedaan worden, voor de rechtspleging de taal heeft gekozen of aanvaard, in dewelke de akte, het vonnis of het arrest is gesteld⁶³⁷.

10.448. Ook wanneer het aangeklaagde verzuim of de onregelmatigheid de belangen niet schaadt van de partij die de exceptie opwerpt, of van eender welke partij trouwens, geeft het verzuim of de onregelmatigheid betreffende het taalgebruik in gerechtszaken aanleiding tot de nietigheid van de proceshandeling⁶³⁸.

In het procesrecht worden de door de wet opgelegde nietigheden in de regel enkel toegepast wanneer het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de procesbelangen schaadt van de partij die de exceptie van nietigheid opwerpt (art. 861 Ger.W.)⁶³⁹. De

---

⁶³³ Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 323-332, nrs. 4-27.

⁶³⁴ Zie Wagner, K., “De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?”, *TBH* 2010, (234), 240, nr. 12.

⁶³⁵ Zie *supra*, nr. 10.438.

⁶³⁶ Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 221, nr. 2.

⁶³⁷ Voor een toepassing van deze wetsbepaling, zie Brussel, 8 maart 1983, *JT*, 1983, 467.

⁶³⁸ Cass. 24 mei 1993, *RW* 1993-94 (verkort), 443; vgl. Gent 2 december 1988, *Pas.* 1989, II, 136; Cass. 3 oktober 1968, *AC* 1969, 138; Vred. Wolvertem 7 maart 1996, *RW* 1996-97, 17; Verguts, P., “Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex”, *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 221, nr. 2; Verbijlen, M., “Taalgebruik in beslagzaken”, *Jura Falconis* 2007-08, (505), 529; Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 322, nr. 2.

⁶³⁹ Laenens, J., Broeckx, K., Scheers, D. en Thiriar, P., *Handboek Gerechtelijke Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 139, nr. 234; Castermans, M., *Gerechtelijke Privaatrecht*, Gent, Story, 2009, 474-475, nr. 720.

nietigheidssanctie wegens de schending van de Taalwet Gerechtszaken is van deze toetsing uitgesloten⁶⁴⁰.

In de oorspronkelijke versie van het Gerechtelijk Wetboek werd het taalgebruik in gerechtszaken door artikel 862, § 1, 10° uitdrukkelijk van de toepassing van artikel 861 uitgesloten. Bij een wijziging van het Gerechtelijk Wetboek in 1992 werd deze bepaling geschrapt, omdat de Wet van 15 juni 1935 een volledig sanctiestelsel zou omvatten dat verschilt van dat van het Gerechtelijk Wetboek en omdat het gebruik der talen in gerechtszaken tot de gerechtelijke organisatie zou behoren. Een bepaling die betrekking heeft op de schending van de regelen van gerechtelijke organisatie zou “bijgevolg” geen betrekking hebben op de nietigheid van proceshandelingen. De vermelding van een dergelijk geval in artikel 862, § 1 Ger.W. zou aanleiding geven tot verwarring tussen twee uiteenlopende stelsels van nietigheid. De wettelijke bepalingen m.b.t. de gerechtelijke organisatie zouden het goede functioneren van de rechtsbedeling beogen en in principe van openbare orde zijn, en hun miskenning zou volstreekte nietigheid meebrengen, zelfs wanneer de tekst dit niet aangeeft, ten ware de wetgever het anders voorschrijft⁶⁴¹. Deze redenering kan op zich misschien bevreedend aandoen⁶⁴², maar zij geeft in elk geval duidelijk aan dat de schrapping van “het gebruik der talen in gerechtszaken” in artikel 862, § 1 Ger.W. niet tot doel had om de regel inzake belangenschade bij nietigheden op de schendingen van de Taalwet Gerechtszaken van toepassing te maken. Integendeel werd duidelijk gemaakt dat de in de Taalwet Gerechtszaken vervatte nietigheidssanctie niet aan het regime inzake nietigheden zoals het wordt geregeld in het Gerechtelijk Wetboek onderworpen is⁶⁴³.

Op dezelfde grond kan worden besloten dat artikel 867 Ger.W., dat bepaalt dat een verzuim of onregelmatigheid niet tot nietigheid kan leiden wanneer uit de gedingstukken blijkt dat de handeling het doel heeft bereikt dat de wet ermee beoogt, evenmin op de in artikel 40 van de Taalwet Gerechtszaken geregelde nietigheid van toepassing is⁶⁴⁴.

10.449. Uit de verschillende milderingen van de rechtspraak doorheen de laatste decennia zou kunnen worden afgeleid dat het Hof van Cassatie bereid is om een proportionaliteitsregel toe te passen, m.n. dat de sanctie geen kennelijk onredelijke gevolgen mag meebrengen in vergelijking met het te bereiken normdoel⁶⁴⁵. Dergelijke proportionaliteitsregel wordt in bepaalde hedendaagse rechtsleer geacht ook op de normale procesrechtelijke sancties toepasselijk te zijn⁶⁴⁶.

---

⁶⁴⁰ Rb. Gent 7 april 2004, *P&B* 2004, 148; Laenens, J., Broeckx, K., Scheers, D. en Thiriart, P., *Handboek Gerechtelijke Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 138, nr. 232; Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 322, nr. 2.

⁶⁴¹ *Parl.St.* Senaat 1990-91, nr. 1198/1, 17-18 en 20.

⁶⁴² Zie Closset-Marchal, G., “Considérations sur l’emploi des langues devant les juridictions civiles, commerciales et du travail du premier degré”, *Ann.Dr.Louwain* 1989, (173), 174-175, die de meerderheid van de regels in de Taalwet Gerechtszaken als procedureregels beschouwt en niet als regels van gerechtelijke organisatie.

⁶⁴³ Vgl. Verbijlen, M., “Taalgebruik in beslagzaken”, *Jura Falconis* 2007-08, (505), 529. *Contra*: Wagner, K., “De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra ?”, *TBH* 2010, (234), 237, nr. 8, die evenwel toegeeft dat voor de schrapping ook een andere verklaring kan worden gegeven en die niet rechtstreeks verwijst naar de parlementaire stukken, waaruit de bedoeling van de wetgever blijkt.

⁶⁴⁴ Zie Laenens, J., Broeckx, K., Scheers, D. en Thiriart, P., *Handboek Gerechtelijke Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 138, nr. 232; Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 322, nr. 2.

⁶⁴⁵ Zie Laenens, J., “De gulden middenweg betreffende de taalwetgeving”, noot onder Cass. 18 oktober 2004, *RW* 2005-2006, (547), 547, nr. 4. Vgl. Rb. Gent 7 april 2004, *P&B* 2004, 148, waarin de genoemde proportionaliteitsregel effectief wordt toegepast om, rekening houdend met het feit dat het normdoel was bereikt en de partij die de exceptie had opgeworpen geen belangenschade had geleden, de nietigheidsexceptie te verwerpen. Voor een andere toepassing van de genoemde proportionaliteitsregel, zie Antwerpen 22 mei 2006, *P&B* 2008, 350.

⁶⁴⁶ Laenens, J., Broeckx, K., Scheers, D. en Thiriart, P., *Handboek Gerechtelijke Recht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 137, nr. 229 en 144, nr. 243.

In de meeste handboeken procesrecht wordt dergelijke proportionaliteitsregel echter niet als een afzonderlijke beperking van de procesrechtelijke nietigheidssancties opgenomen⁶⁴⁷.

10.450. De strenge nietigheidssanctie, van ambtswege uit te spreken, heeft destijds zeker tot de stipte toepassing van de taalwetgeving bijgedragen⁶⁴⁸. Vandaag rijst echter de vraag of de normale procesrechtelijke toetsing van de nietigheidssanctie aan de hand van de criteria van belangenschade, normdoel en eventueel proportionaliteit niet op de Taalwet Gerechtszaken toepasselijk zou moeten worden gemaakt. Naar hedendaagse opvattingen moet het procesrecht immers ten dienste staan van het streven naar gerechtigheid en mag het zo weinig mogelijk een hinderpaal zijn waarop de zoektocht naar gerechtigheid strandt⁶⁴⁹.

Wanneer uit de aard van de miskennis van de regel vervat in de Taalwet Gerechtszaken of uit de omstandigheden van het geding blijkt dat degene die zich op de schending van de taalwetgeving beroept onmogelijk naar aanleiding van die beweerdde schending heeft kunnen dwalen nopens de inhoud van de betrokken akte, of zelfs maar moeilijkheden of ongemakken heeft kunnen ondervinden bij de kennisname daarvan, mag in beginsel worden besloten dat enige sanctie wegens ontstentenis van belangenschade niet opportuun is (art. 861 Ger.W.). Als de tekst in zijn geheel verstaanbaar is, desgevallend na raadpleging van een specialist, is trouwens ook het normdoel van de Taalwet Gerechtszaken bereikt (art. 867 Ger.W.)⁶⁵⁰.

- INEFFICIËNTIE VAN DE HUIDIGE TAALREGELS

10.451. De Taalwet Gerechtszaken is, met zijn ambtshalve nietigheidssanctie, weliswaar streng, maar artikel 40, derde lid van de Wet tempert de gevolgen van die sanctie.

Artikel 40, derde lid bepaalt immers:

De akten, nietig verklaard wegens overtreding van deze wet, stuiten de verjaring alsmede de termijnen van rechtspleging toegekend op straffe van verval.

Dit zal *de facto* betekenen dat bijv. een nieuwe dagvaarding of verzoekschrift tot hoger beroep zal kunnen worden neergelegd. De nietigheid betekent dus niet noodzakelijk het definitieve einde van de procedure. Zij leidt echterwel tot een ernstige vertraging van de procesgang. De beide partijen zullen dit uitstel moeten ondergaan⁶⁵¹.

10.452. De rechtspraak heeft artikel 40, derde lid van de Taalwet Gerechtszaken verder uitgewerkt. Naar de letter van de wet heeft de akte die wegens overtreding van de wet werd nietigverklaard stuitende werking. Wat de verjaringstermijnen betreft gaat het om een afwijking van artikel 2247, eerste lid B.W. Indien de dagvaarding nietig is uit hoofde van een gebrek in de vorm, wordt de stuiting op grond van die bepaling normaliter voor niet bestaande gehouden⁶⁵².

---

⁶⁴⁷ Dit is bijv. niet het geval in Castermans, M., *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story, 2009, 471-483, nrs. 715-731, De Leval, G., *Éléments de procédure civile*, Brussel, Larcier, 2005, 66-72, nrs. 44-48 en Maes, B., *Inleiding tot het Burgerlijk Procesrecht*, Brugge, die Keure, 2006, 152-157.

⁶⁴⁸ Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 9-10, nr. 13 en 37, nr. 53.

⁶⁴⁹ Wagner, K., "De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?", *TBH* 2010, (234), 235, nr. 3.

⁶⁵⁰ Wagner, K., "De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?", *TBH* 2010, (234), 239, nr. 10.

⁶⁵¹ Wagner, K., "De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?", *TBH* 2010, (234), 236, nr. 6.

⁶⁵² Verguts, P., "Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex", *Eur. Vervoerr.* 2004, (220), 225, nr. 7.

Een stuiting betekent dat een zelfde (verjarings)termijn begint te lopen, dus een termijn gelijk aan de oorspronkelijke⁶⁵³. De stuiting wijzigt immers niet de aard van het betrokken recht⁶⁵⁴. Het einde van de stuiting werd evenwel niet in de wet zelf bepaald. De rechtspraak heeft de regel ontwikkeld dat de nieuwe termijn begint te lopen vanaf de datum van het vonnis of het arrest dat de nietigheid vaststelt⁶⁵⁵.

Hoewel dit niet uit artikel 40, derde lid als zodanig blijkt, wordt daaraan toegevoegd dat na de datum van stuiting de termijn bovendien wordt geschorst tot het vonnis of arrest kracht van gewijsde heeft gekregen⁶⁵⁶.

10.453. In gevallen waar twee akten van hoger beroep werden ingediend, waarvan de tweede reeds werd ingediend vóór een arrest de nietigheid van de eerste had vastgesteld, toonden het Hof van Cassatie en het Hof van Beroep te Brussel zich voor de appellanten bijzonder mild. In de arresten van beide hoven werd in quasi gelijklopende bewoordingen geoordeeld:

qu'il ressort de l'économie de la loi du 15 juin 1935 qu'en vertu de l'article 40, alinéa 3 de cette loi, l'acte d'appel qui contrevient aux dispositions visées par ledit article 40 suspend le délai d'appel jusqu'au jour où, l'acte irrégulier étant déclaré nul, ce délai est interrompu.

Daaruit werd afgeleid dat een nieuw hoger beroep ontvankelijk is, zelfs indien dit wordt ingesteld na het verstrijken van de beroepstermijn van één maand na de betekening van het vonnis, maar vóór de uitspraak aangaande de geldigheid of de nietigheid van de eerste akte van hoger beroep⁶⁵⁷.

Het Hof van Beroep te Antwerpen zou het voorgaande probleem naar verluidt op een andere manier oplossen. Indien het Hof vaststelt dat een procedureakte (bijv. een verzoekschrift tot hoger beroep) nietig is wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken, dan zou de raadsheer-verslaggever hiervan reeds in zijn verslag aan het Hof en de partijen (voorafgaand aan de debatten) melding maken. De voorzitter van de kamer waarvoor de zaak wordt behandeld, zou dan aan de partijen suggereren om over het ambtshalve opgeworpen middel van nietigheid te concluderen of onmiddellijk een nieuw verzoekschrift neer te leggen dat dan kan worden gevoegd bij het eerste verzoekschrift zodat de procedure uiteindelijk regelmatig wordt gevoerd en de zaak normaal zal worden behandeld, zij het maanden later.

---

⁶⁵³ Vgl. o.m. Cass. 25 januari 1962, *Pas.* 1962, I, 610 en Cass. 9 maart 1972, *RW* 1972-73, 569.

⁶⁵⁴ Zie Van Oevelen, A., "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *TPR* 1987, 1816, nr. 54.

⁶⁵⁵ Cass. 6 april 1949, *Pas.* 1949, I, 269; Kh. Gent 2 juni 1939, *Jur.Comm.Fl.* 1939, 86; K.I. Brussel 7 maart 1947, *Rev.dr.pén.* 1947-48, 598; Luik 5 juli 1955, *Pas.* 1957, II, 62; Corr. Tongeren 1 april 1957, *RW* 1957-58, 672; Brussel 19 februari 1991, *RW* 1992-93, 337; Brussel 10 november 1993, *P&B* 1994, 23; Brussel 5 maart 1997, *T.Not.* 1998, 240, noot Top, F., "Waarom een vliegtuig neerschiet omwille van een navigatiefout?", *Rev.not.b.* 1997, 326, noot Sterckx, D., *RW* 1997-98, 407; Lindemans, L. en Van Reybrouck, M., "Taalgebruik in gerechtszaken", in *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, s.d., losbl., Artikel 40 Taalwet Gerechtszaken, nr. 8; Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 169, nr. 262; Lindemans, D., "De eenalige akte in de Gerechtstaalwet", *P&B* 2008, (321), 322, nr. 3; Boularbah, H. en Englebert, J., "Questions d'actualité en procédure civile", in De Leval, G. (ed.), *Actualités en droit judiciaire*, Brussel, Larcier, 2005, (133), 137, nr. 129.

⁶⁵⁶ Zie opnieuw Lindemans, L. en Van Reybrouck, M., "Taalgebruik in gerechtszaken", in *Gerechtelijk recht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, s.d., losbl., Artikel 40 Taalwet Gerechtszaken, nr. 8; Kh. Gent 2 juni 1939, *Jur.Comm.Fl.* 1939, 86; Verguts, P., "Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex", *Eur.Vervoerr.* 2004, (220), 226, nr. 7; Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 169-170, nr. 262.

⁶⁵⁷ Cass. 5 mei 1971, *Pas.* 1971, I, 813; Brussel, 8 maart 1983, *JT*, 1983, 467; in dezelfde zin: Bergen 21 december 2001, *FJF* 2002, 116; cf. Verguts, P., "Taal van de procedureakten: Dura lex, sed lex", *Eur.Vervoerr.* 2004, (220), 226, nr. 7.

Volgens Lindemans kan een procespartij die een nietige akte in het geding heeft gebracht, die akte echter niet tijdens de procedure, vóór het vonnis dat over die nietigheid uitspraak doet, overdoen: de procespartij moet eerst een vonnis hebben dat de nietigheid beveelt, wil zij op de stuitende werking een beroep kunnen doen⁶⁵⁸. Als er discussie ontstaat over de eentaligheid van de conclusie lijken Boularbah en Englebert daarentegen te menen dat een nieuwe conclusie al kan worden ingediend tijdens het geding, nog vooraleer de rechter de nietigheid heeft uitgesproken⁶⁵⁹. Wanneer een conclusie dient te worden nietigverklaard wegens een schending van de Taalwet Gerechtszaken, zou volgens de rechtspraak van het Antwerpse Hof van Beroep de rechter moeten worden verzocht om daarover uitspraak te doen met een tussenvonnis, waarna de partijen via een heropening van de debatten de gelegenheid krijgen om een nieuwe conclusie in te dienen die de nietige zal vervangen⁶⁶⁰.

10.454. Hoe strikt de Taalwet Gerechtszaken dus ook is, de toepassing daarvan moet niet noodzakelijk leiden tot een verval van het recht, maar zal wel vaak leiden tot aanzienlijke vertraging. Eigenlijk zal de procedure een tweede maal moeten worden overgedaan. Meestal heeft geen van de partijen bij dergelijke vertraging enig belang. In de regel zal dan ook niet één van de partijen maar integendeel de rechtbank of het Hof de schending van de Taalwet Gerechtszaken opwerpen.

10.455. Ten slotte dient te worden gewezen op de mogelijke inefficiëntie van het laten vertalen van overtuigingsstukken wanneer de partijen en de rechters perfect de gehanteerde talen verstaan. Zoals gezien, berust de beslissing of een vertaling in de concrete omstandigheden noodzakelijk is, bij de rechter. Men mag verhopen dat de beoordelingsvrijheid van de rechter voldoende filterend werkt om inefficiënties op dit gebied tegen te gaan.

B) KRITIEK IN HET LICHT VAN INTERNATIONALE EN EUROPESE REGELGEVING

10.456. De taal waarin de procedureakten (dagvaardingen, conclusies, vonnissen en arresten enz.) moeten worden opgesteld, wordt door elk land afzonderlijk geregeld. Hetzelfde geldt wat betreft de taal van de stukken die de partijen in de procedure aanbrengen. Een specifiek internationaal verdrag m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken is niet voorhanden.

Desondanks dient rekening te worden gehouden met het feit dat vooral in maritieme aangelegenheden een belangrijk gedeelte van de regelgeving tijdens de laatste 100 jaar in multilaterale verdragen werd vastgelegd. Vele van deze verdragen hebben slechts een authentieke verdragstekst in het Engels en het Frans. Hoewel een internationaal verdrag, vooraleer het naar Belgisch recht bindend wordt, in principe in de landstalen in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt, zal in procedureakten vaak duidelijkheidshalve worden geciteerd uit de authentieke verdragsteksten.

10.457. Het International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT) en het American Law Institute hebben samen de “Principles of Transnational Legal Procedure” ontwikkeld. Deze principes beogen vooral standaarden te zijn voor de rechtspleging bij transnationale commerciële geschillen. In artikel 6 zijn principes betreffende het taalgebruik vastgesteld, welke als volgt luiden:

---

⁶⁵⁸ Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 322, nr. 3.

⁶⁵⁹ Boularbah, H. en Englebert, J., “Questions d’actualité en procédure civile”, in De Leval, G. (ed.), *Actualités en droit judiciaire*, Brussel, Larcier, 2005, (133), 135, vn. 282.

⁶⁶⁰ Lindemans, D., “De eentalige akte in de Gerechtstaalwet”, *P&B* 2008, (321), 322, nr. 3.

6. Languages

6.1 *The proceedings, including documents and oral communication, ordinarily should be conducted in a language of the court.*

6.2 *The court may allow use of other languages in all or part of the proceeding if no prejudice to a party will result.*

6.3 *Translation should be provided when a party or witness is not competent in the language in which the proceeding is conducted. Translation of lengthy or voluminous documents may be limited to portions, as agreed by the parties or ordered by the court.*

In de commentaar bij deze principes valt onder meer te lezen:

However, if the court and the parties have competence in a foreign language, they may agree upon or the judge may order that language for all or part of the proceeding, for example the reception of a particular document or the testimony of a witness in the witness's native language.

Ofschoon de “Principles” vanzelfsprekend geen enkele bindende kracht hebben, is het interessant om vast te stellen dat de nood om in internationale commerciële geschillen vreemde talen te kunnen gebruiken door gezaghebbende internationale onderzoeksinstituten wordt erkend. Het voorstel om de rechter de bevoegdheid te verlenen om het gebruik van een vreemde taal toe te staan wanneer geen van de partijen hierdoor wordt benadeeld en zowel de rechter als de partijen deze taal begrijpen, en dit zowel voor de gehele procedure als voor een bepaalde proceshandeling, zou de Belgische wetgever tot inspiratie kunnen dienen.

10.458. Voorts kan worden gewezen op het Europees Handvest van 5 november 1992 voor regionale talen of talen van minderheden, ontwikkeld door de Raad van Europa. Ingevolge artikel 9 van het Handvest *kunnen*⁶⁶¹ de partijen in de mogelijkheid voorzien dat de gerechtelijke instanties, op verzoek van één van de partijen, het geding voeren in een streek- of minderheidstaal voor zover dit een behoorlijke procesgang niet in de weg staat, en waar nodig met gebruikmaking van tolken en vertalingen⁶⁶². België is geen Partij bij dit Handvest. Daarnaast kan worden gewezen op artikel 10.3 van het Kaderverdrag van 1 februari 1995 ter Bescherming van de Nationale Minderheden, eveneens ontwikkeld door de Raad van Europa, dat een aantal taalrechten in strafzaken verleent aan personen die behoren tot nationale minderheden. België heeft dit Kaderverdrag op 31 juli 2001 ondertekend maar het nog niet geratificeerd.

10.459. Verder valt te vermelden dat inzake verzoeken tot het verkrijgen van bewijs tussen de gerechten van de EU-lidstaten een bijzonder taalregime geldt, dat werd vastgesteld bij artikel 5 van Verordening 1206/2001 van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverzekering in burgerlijke en handelszaken⁶⁶³.

10.460. M.b.t. de in de Brussel I-Verordening geregelde procedure voor de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse rechterlijke beslissingen kan worden gewezen op artikel 55.2, waarin wordt bepaald:

Indien het gerecht of de bevoegde autoriteit dat verlangt, wordt van de documenten een vertaling overgelegd.

---

⁶⁶¹ De Partijen bij het Handvest zijn niet verplicht om alle bepalingen van het Handvest te implementeren. Van de in deel III van het Handvest opgesomde concrete maatregelen moeten de Partijen slechts een bepaald aantal toepassen (cf. art. 2.2 Handvest).

⁶⁶² Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., “Engels als proces taal”, *NJB* 1998, (1682), 1682.

⁶⁶³ *Pb.* 27 juni 2001, L 174/1.

10.461. Voorts kan worden gewezen op artikel 8 van de Verordening (EG) nr.1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, en tot intrekking van Verordening (EG) nr.1348/2000 van de Raad⁶⁶⁴. Deze bepaling betreft grensoverschrijdende betekeningen binnen de EU en luidt als volgt:

Artikel 8

Weigering van ontvangst van een stuk

1. De ontvangende instantie stelt degene voor wie het stuk is bestemd, door middel van het in bijlage II opgenomen modelformulier in kennis van het feit dat hij kan weigeren het stuk waarvan betekening of kennisgeving moet worden verricht, in ontvangst te nemen op het ogenblik van de betekening of kennisgeving ofwel door het stuk binnen een week naar de ontvangende instantie terug te zenden, indien het niet is gesteld in of niet vergezeld gaat van een vertaling in een van de volgende talen:

a) een taal die degene voor wie het stuk bestemd is, begrijpt,

of

b) de officiële taal van de aangezochte lidstaat of, indien er verscheidene officiële talen in de aangezochte lidstaat zijn, de officiële taal of een van de officiële talen van de plaats waar de betekening of kennisgeving moet worden verricht.

2. Indien de ontvangende instantie ervan op de hoogte is gesteld dat de persoon voor wie het stuk is bestemd dit overeenkomstig lid 1 weigert in ontvangst te nemen, stelt zij de verzendende instantie daarvan onmiddellijk door middel van het in artikel 10 bedoelde certificaat in kennis en zendt zij de aanvraag alsmede de stukken waarvan de vertaling wordt gevraagd terug.

3. Indien degene voor wie het stuk is bestemd overeenkomstig lid 1 heeft geweigerd het stuk in ontvangst te nemen, kan de betekening of kennisgeving van het stuk worden geregulariseerd door aan degene voor wie het stuk is bestemd overeenkomstig deze verordening betekening of kennisgeving te doen van het stuk vergezeld van een vertaling in een taal zoals bedoeld in lid 1. In dat geval is de datum van betekening of kennisgeving van het stuk die waarop de betekening of kennisgeving van het stuk vergezeld van de vertaling overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat is geschied. Wanneer de betekening of kennisgeving van een stuk overeenkomstig het recht van een lidstaat echter binnen een bepaalde termijn moet worden verricht, dan is de datum die tenaanzien van de aanvrager in aanmerking wordt genomen de datum van betekening of kennisgeving van het oorspronkelijk stuk, vastgesteld overeenkomstig artikel 9, lid 2.

[...]

Door de in lid 1 opgenomen mogelijkheid om rekening te houden met het feit dat degene voor wie het stuk is bestemd, de taal waarin het betekende stuk werd opgesteld of waarnaar het werd vertaald, effectief begrijpt ook al is het niet de officiële taal van de Lidstaat, en door de in lid 3 opgenomen mogelijkheid om, na een weigering, de betekening te regulariseren, is de Verordening soepeler en meer proceseconomisch dan de interne Belgische wetgeving. In de rechtsleer werd ervoor gepleit om de Belgische Taalwet Gerechtszaken in dezelfde zin aan te passen⁶⁶⁵.

10.462. Ten slotte kan worden verwezen naar de taalproblematiek inzake octrooien. In het raam van het Verdrag betreffende de verlening van Europese octrooien (Europees Octrooiverdrag), opgemaakt te München op 5 oktober 1973⁶⁶⁶ werden recent gewijzigde taalregels vastgesteld. Dit gebeurde bij het Verdrag inzake de toepassing van artikel 65 van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, gedaan te Londen op 17 oktober 2000. Overeenkomstig dit laatste Verdrag moeten Europese octrooien niet of niet meer volledig worden vertaald in de officiële taal

⁶⁶⁴ *Pb.* 10 december 2007, L 324/79.

⁶⁶⁵ Vanheukelen, Ch., "Taalproblematiek bij de betekening aan een buitenlandse bestemming", in Pertegás, M., Brijs, S. en Samyn, L. (eds.), *Betekenen en uitvoeren over de grenzen heen*, Antwerpen, Intersentia, 2008, (49), 67-68, vn. 51.

⁶⁶⁶ Goedgekeurd bij Wet 8 juli 1977 (*BS* 30 september 1977).

of talen van de landen die het Verdrag ratificeren⁶⁶⁷. België heeft dit echter nog steeds niet gedaan.

Tegelijk wordt reeds lange tijd gepleit voor de invoering binnen de Europese Unie van een gemeenschapsoctrooi, d.w.z. een octrooi dat eenzelfde gelding zal hebben in alle lidstaten van de EU en waarvoor slechts één enkele aanvraag- en verleningsprocedure moet worden doorlopen. De invoering van een dergelijk systeem werd tot op heden niet gerealiseerd. Eén van de belangrijkste knelpunten die de invoering in de weg staan is de taalregeling⁶⁶⁸.

Ofschoon deze problematiek strikt genomen geen verband houdt met de taalregels bij gerechtelijke procedures, toont hij aan hoe gevoelig regelgeving m.b.t. taalgebruik ligt, zowel op Belgisch als op Europees vlak⁶⁶⁹, en ook dat er een streven naar realisme en vereenvoudiging bestaat.

C) KRITIEK IN HET LICHT VAN ANDERE NATIONALE REGELGEVING

- DUITSLAND

10.463. Paragraaf 184 van het Duitse *Gerichtsverfassungsgesetz* (GVG) luidt als volgt:

Die Gerichtssprache ist deutsch. Das Recht der Sorben, in den Heimatkreisen der sorbischen Bevölkerung vor Gericht sorbisch zu sprechen, ist gewährleistet.

De officiële taal in de rechtbanken is dus het Duits. Dit betekent dat alle procedurestukken (bijv. een dagvaarding, een verzoekschrift, een conclusie, een vonnis enz.) in het Duits moeten worden opgesteld en dat de mondelinge behandeling in het Duits verloopt⁶⁷⁰.

Een uitzonderingsregime geldt voor de Sorben. Dit is een Slavisch volk dat vooral leeft in Lausitz, een gebied in het oosten van Saksen, en het zuidoosten van Brandenburg. De uitzonderingen op het gebied van taalgebruik in gerechtszaken ten gunste van de Sorbische taal mogen hier verder buiten beschouwing blijven.

10.464. Het gebruik van het Duits als gerechtstaal is dwingend en op de navolging van deze regel dient van ambtswege te worden toegezien⁶⁷¹. De regel heeft betrekking op verklaringen uitgaand van het gerecht en gericht tot het gerecht, maar niet op bewijsmiddelen en overtuigingsstukken, die in een vreemde taal kunnen worden gebruikt⁶⁷².

Met documenten of pleidooien in een vreemde taal kan in principe geen rekening worden gehouden. Zij kunnen zelfs niet als een onontvankelijk verzoek worden beschouwd. Normaal gezien stuiten zij ook geen termijnen⁶⁷³.

⁶⁶⁷ De Greef, S., "Waarom de Belgische ondernemingen de ratificatie van het Protocol van Londen door België toejuichen", *I.R.D.I.* 2008, (132), 132.

⁶⁶⁸ Gotzen, F. en Janssens, M.-C., *Wegwijs in het intellectueel eigendomsrecht*, Brugge, Vanden Broele, 2009, 194; Ponet, B., "Nul ne plaide par procureur" ... ni par langue étrangère?", in LA Huybrechts, (443), 452-453.

⁶⁶⁹ Ponet, B., "Nul ne plaide par procureur" ... ni par langue étrangère?", in LA Huybrechts, (443), 452-453.

⁶⁷⁰ Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2770, nr. 2; Rosenberg, L. en Schwab, K.H., *Zivilprozessrecht*, München, Beck, 1977, 110.

⁶⁷¹ Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2770, nr. 1;

Zöller, R. e.a., *Zivilprozessordnung*, Keulen, Otto Schmidt, 2004, 2617, nr. 1.

⁶⁷² Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2771, nr. 6;

Zöller, R. e.a., *Zivilprozessordnung*, Keulen, Otto Schmidt, 2004, 2617, nr. 1.

⁶⁷³ Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2770-2771, nr. 3; Rosenberg, L. en Schwab, K.H., *Zivilprozessrecht*, München, Beck, 1977, 110.

Wanneer evenwel wordt aangetoond dat het laten verstrijken van een termijn het gevolg is van taalmoeilijkheden, kan dit, behoudens wanneer zij te wijten zijn aan onverschilligheid van de betrokken partij, alsnog worden rechtgezet⁶⁷⁴.

Het principe dat met documenten in een vreemde taal geen rekening wordt gehouden, dient te worden genuanceerd. De rechtbank mag dergelijke documenten immers niet zonder meer naast zich leggen⁶⁷⁵. De rechtbank dient de procespartij op te dragen om binnen een bepaalde termijn een vertaling te bezorgen. Wanneer de partij nalaat om een vertaling te bezorgen, blijft de situatie onveranderd en zal de rechtbank met het anderstalige stuk geen rekening houden. De rechtbank is niet verplicht om de documenten zelf te laten vertalen⁶⁷⁶.

10.465. Zoals vermeld⁶⁷⁷, geldt een ander regime voor bewijsstukken die in een vreemde taal werden opgesteld. Deze kunnen door de rechtbank niet worden verworpen. Indien de rechter het nodig acht, zal hij de bewijsvoerende partij opdragen om een beëdigde vertaling voor te brengen⁶⁷⁸.

10.466. Indien bepaalde betrokken partijen de Duitse taal niet machtig zijn, dient bij de mondelinge behandeling gebruik te worden gemaakt van een tolk, behalve indien alle betrokken partijen dezelfde vreemde taal machtig zijn (§ 185 GVG)⁶⁷⁹.

- ENGELAND

10.467. In Engeland gaat het statuut van het Engels als rechtstaal terug op de *Pleading in English Act 1362* (ook wel *Statute of Pleading* genoemd) en later de *Courts of Justice Act 1731*, die beide het exclusieve gebruik van het Engels in de rechtbanken voorschreven. Deze wetten waren vooral gericht tegen het gebruik in de rechtbanken van het Latijn en het Frans, die door het gewone volk niet werden begrepen. De *Courts of Justice Act 1731* werd door de *Civil Procedure Acts Repeal Act 1879* opgeheven, zodat het gebruik van het Engels als rechtstaal in Engeland niet langer in het algemeen door een uitdrukkelijke wettekst wordt voorgeschreven⁶⁸⁰.

Naar verluidt gaat men er in Engeland zonder noemenswaardige discussie vanuit dat alle procedurestukken (“writs and pleadings”) in de Engelse taal worden opgesteld. Het geldt er als vanzelfsprekend dat de procedure uitsluitend in het Engels (desgevallend via vertalingen en tolken) wordt gevoerd. Het feit dat het taalgebruik in gerechtszaken in Engeland amper aanleiding geeft tot discussie lijkt mede te kunnen worden verklaard door de dominantie van de Engelse taal in de internationale handel en ook in de maritieme wereld.

Voor het geval een partij voor een Engelse rechtbank een dagvaarding of een conclusie in een vreemde taal zou neerleggen, wordt in de Engelse regelgeving geen sanctie voorgeschreven. Maar

---

⁶⁷⁴ Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2771, nr. 5; Zöller, R. e.a., *Zivilprozessordnung*, Keulen, Otto Schmidt, 2004, 2617, nr. 3.

⁶⁷⁵ Bundesverwaltungsgericht (BVerwG) 9 februari 1996, http://www.lexsoft.de/cgi-bin/lexsoft/kosdirekt.cgi?sessionID=2035464747359035102&chosenIndex=1304c_kos&templateID=document&source=context&highlighting=off&xid=126181.

⁶⁷⁶ Zöller, R. e.a., *Zivilprozessordnung*, Keulen, Otto Schmidt, 2004, 2618, nr. 4.

⁶⁷⁷ Zie vorig randnr.

⁶⁷⁸ Rosenberg, L. en Schwab, K.H., *Zivilprozessrecht*, München, Beck, 1977, 110.

⁶⁷⁹ Baumbach, A., Lauterbach, W., Albers, J. en Hartmann, P., *Zivilprozessordnung*, München, Beck, 2010, 2771-2772, nrs. 1-6; Rosenberg, L. en Schwab, K.H., *Zivilprozessrecht*, München, Beck, 1977, 110; Zöller, R. e.a., *Zivilprozessordnung*, Keulen, Otto Schmidt, 2004, 2618, nr. 1.

⁶⁸⁰ Morris, R., “Great Mischiefs – An Historical Look at Language Legislation in Great Britain”, in Kibbee, D.A. (ed.), *Language Legislation and Linguistic Rights*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins, 1998, (32), 32-37 en 47-48.

indien dit gebeurt, zal de rechtbank deze partij naar verluidt bevelen om een beëdigde vertaling van dergelijk document voor te brengen.

10.468. Een Engelse procedure loopt fundamenteel anders dan een procedure in de rest van West-Europa. Ook in Engeland leidt een dagvaarding (of soortgelijke akte) het geding in en volgen hierna conclusies, maar naar verluidt zijn dergelijke procedurestukken in de regel uiterst summier. Men zou veel meer aandacht besteden aan de overtuigingsstukken maar ook, en vooral, aan getuigenverklaringen en “affidavits” (beëdigde verklaringen).

Het mag dan ook niet verwonderen dat specifieke regelgeving inzake taalgebruik slechts voorhanden is m.b.t. de getuigenverklaringen en affidavits.

“Practice Direction” (PD) 32, para 10.2 bij de *Civil Procedure Rules* (CPR) luidt als volgt:

10.2

Where an affidavit is in a foreign language:

(1) the party wishing to rely on it –

(a) must have it translated, and

(b) must file the foreign language affidavit with the court, and

(2) the translator must make and file with the court an affidavit verifying the translation and exhibiting both the translation and a copy of the foreign language affidavit.

PD 32, para 23.2 is quasi gelijklopend:

23.2

Where the court has directed that a witness statement in a foreign language is to be filed:

(1) the party wishing to rely on it must –

(a) have it translated, and

(b) file the foreign language witness statement with the court, and

(2) the translator must make and file with the court an affidavit verifying the translation and exhibiting both the translation and a copy of the foreign language witness statement.

Geschreven getuigenverklaringen en affidavits mogen dus in een vreemde taal worden opgesteld, maar moeten in dat geval naar het Engels worden vertaald.

10.469. Over de bewijsstukken (“exhibits”) bevatten de *Civil Procedure Rules* en de *Practice Directions* geen taalregels. Zij mogen naar verluidt in een vreemde taal worden opgesteld en indien een partij een dergelijk document voorbrengt, zou zij niet verplicht zijn om het te vertalen. Indien die partij zich evenwel op de inhoud van dit document wenst te beroepen (bijv. om een aansprakelijkheidsontheffing in te roepen), dan zou zij een vertaling moeten voorbrengen.

Bij de procedure van “disclosure” hoeft een partij volgens de rechtspraak in principe geen vertalingen te bezorgen van de anderstalige documenten die zij aan de tegenpartij ter inzage voorlegt. Wanneer die partij evenwel zelf reeds over vertalingen van de documenten beschikt, kan zij worden verplicht om ook deze vertalingen aan de tegenpartij voor te leggen⁶⁸¹.

---

⁶⁸¹ Cunninghame, J.G., “Tactics on disclosure and requests for information”, website van advocatenkantoor Gough Square Chambers, http://www.goughsq.co.uk/documents/lecture_on_disclosure.pdf, 12; Christie, D.H., “Disclosure and Without Prejudice Privilege”, website van advocatenkantoor 7 Bedford Row, <http://www.7br.co.uk/uploads/disclosureandwithoutprejudiceprivilegehandout.pdf>, 3; O’Hare, J. en Brown, K., *Civil litigation*, Londen, Sweet & Maxwell, 2005, 434.

10.470. De taalwetgeving wat betreft o.m. de rechtsgedingen werd in Frankrijk reeds eeuwen geleden vastgelegd. Zij werd verankerd in de *Ordonnance de Villers-Cotterêts* die dateert van 1539. Het gebruik van de Franse taal is verplicht, en dit zowel in procedureakten uitgaande van een partij als wat betreft vonnissen en arresten. Artikel 111 van voormelde *Ordonnance* luidt als volgt:

CXI.

Et pource que telles choses sont souventeffois ad-venues sur l'intelligence des motz latins contenuz esdictz arrestz, nous voulons que doresnavant tous arrestz ensemble toutes autres procédeures, soyent de noz cours souveraines ou autres subalternes et inférieures, soyent de registres, enquestes, contractz, commissions, sentences, testamens et autres quelzconques actes et exploictz de justice, ou qui en dépendent, soyent prononcez, enregistrez et délivrez aux parties en langage maternel françois, et non autrement.

De maritimist Bonassies acht de blijvende gelding van de *Ordonnance* betwistbaar, aangezien de *Code de procédure civile* van 1806 “toutes lois, coutumes, usages et règlements relatifs à la procédure civile” heeft opgeheven⁶⁸². Desondanks wordt de *Ordonnance* nog steeds toegepast in de rechtspraak⁶⁸³. In het raam van gerechtelijke procedures wordt zij enkel van toepassing geacht op de eigenlijke “actes de procédure”⁶⁸⁴.

10.471. Over het gebruik van de talen in gerechtszaken werden een aantal interessante rechterlijke uitspraken geveld.

Een gerechtsdeurwaardersexploot dat in het Corsicaans werd opgesteld, maakte in 1859 het voorwerp uit van het arrest van het Hof van Cassatie⁶⁸⁵. Het Hof kwam tot een strenge interpretatie van de genoemde ordonnantie en van een decreet van 2 thermidor II en een besluit van 24 prairial IX, die voorschrijven dat in openbare akten het Frans moet worden gebruikt. Ofschoon deze sanctie niet uitdrukkelijk is opgenomen in de wetteksten zelf, beschouwde het Hof de nietigheid als de noodzakelijke sanctie van de inbreuk op de regel. Het Hof legde er de nadruk op dat het gebruik van de Franse taal een essentieel publiekrechtelijk principe is, dat van groot belang is voor een goede rechtsbedeling en de eenheid van de nationale taal waarborgt. Het Hof creëerde dus op praetoriaanse wijze een nietigheidssanctie voor het taalgebruik in gerechtszaken⁶⁸⁶.

In een arrest uit 1985 verklaarde de Raad van State een verzoekschrift dat in het Bretoens werd opgesteld onontvankelijk omdat het niet in de Franse taal was geschreven⁶⁸⁷.

De uiteenzetting van de middelen tot cassatie die in een vreemde taal was opgesteld, werd als ongeldig beschouwd, met verval van het cassatieberoep tot gevolg⁶⁸⁸.

---

⁶⁸² Bonassies, P., “Le droit positif français en 2004”, *DMF* 2005 (Hors série n° 9), 39, nr. 40.

⁶⁸³ Zie bijv. Cass. crim. fr. 27 oktober 1987, www.legifrance.gouv.fr; Cass. soc. fr. 1 februari 1995, www.legifrance.gouv.fr; Cass. civ. fr. 25 juni 2009, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁸⁴ Cass. crim. fr. 14 juni 2001 (3 arresten), www.legifrance.gouv.fr; Cass. crim. fr. 5 november 2003 (2 arresten), www.legifrance.gouv.fr; Cass. com. fr. 24 mei 2011, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁸⁵ Cass. fr. 4 augustus 1859, besproken in Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 74-75.

⁶⁸⁶ Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 74-75.

⁶⁸⁷ Conseil d'État fr. 22 november 1985, *Quillevere*, www.conseil-etat.fr/cde/fr/base-de-jurisprudence, besproken in Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, o.c., 78.

⁶⁸⁸ Cass. crim. fr. 27 oktober 1987, www.legifrance.gouv.fr; Cass. soc. fr. 1 februari 1995, www.legifrance.gouv.fr.

Een arrest van het Hof van Beroep van Rennes dat uit een Engelstalig overtuigingsstuk citeerde en er een beoordeling van maakte, zonder de betekenis van het citaat in het Frans weer te geven, werd verbroken⁶⁸⁹.

Het Hof van Beroep van Douai wees zelfs een verzoek tot overlegging van stukken af omdat de benamingen van de betrokken stukken geen Franse woorden zouden zijn die in de woordenboeken van Larousse of Robert voorkomen. Het betrof de “dispatche” (*sic*), de “surestaries” en de “statement of facts”⁶⁹⁰.

Overtuigingsstukken die de partijen voorbrengen, moeten, indien zij in een andere taal dan het Frans zijn opgesteld, vergezeld gaan van een Franse vertaling. In het andere geval zijn zij niet ontvankelijk⁶⁹¹.

De rechtspraak lijkt derhalve uiterst streng te zijn en geen enkele ruimte te laten voor het gebruik in rechtsprocedures van andere talen dan het Frans.

Toch lijkt men in de rechtspraak van de laatste decennia een zekere mildheid te kunnen onderkennen.

In 1986 besliste het Hof van Cassatie dat een document in een andere taal dan het Frans niet als een verzoekschrift kan worden beschouwd. Het verzoek is onontvankelijk *indien* de rechter vooraf aan de verzoeker heeft verzocht om een Franse vertaling te verstrekken en deze niet binnen de gestelde termijn aan de vraag heeft voldaan⁶⁹².

In dezelfde zin oordeelde de Raad van State in 2000 in de zaak “Max Planck” dat indien conclusies in een vreemde taal worden opgesteld, de rechter de partij moet uitnodigen om een beëdigde vertaling voor te brengen. Pas wanneer aan deze uitnodiging geen gevolg wordt gegeven, zal de rechter de conclusies onontvankelijk kunnen verklaren op grond van het feit dat zij in een vreemde taal werden geschreven. Een louter in het Duits opgesteld verzoek aan de rechtbank mocht dus niet onmiddellijk onontvankelijk worden verklaard⁶⁹³.

Het Hof van Cassatie oordeelde recent dat de rechter zijn oordeel mag baseren op bewijsstukken die zonder vertaling zijn voorgebracht, zolang hij maar verduidelijkt wat hun betekenis is in het Frans. In de betrokken zaak had het Hof van Beroep van Douai verklaard dat uit een aantal in het Engels opgestelde en onvertaald voorgebrachte e-mails bleek dat een partij met een bevoegdheidsbeding had ingestemd⁶⁹⁴. Het Hof van Cassatie oordeelde elders zelfs dat een rechtbank in haar uitspraak een Duits citaat mag opnemen, zonder weergave van de betekenis in het Frans, wanneer het slechts een overbodige toevoeging betreft⁶⁹⁵.

In sommige andere recente zaken lijkt de rechtspraak vragen omtrent het taalgebruik uit de weg te gaan.

---

⁶⁸⁹ Cass. civ. fr. 25 juni 2009, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁹⁰ Cour d’Appel Douai 9 september 2004, *DMF* 2005, 550, met afkeurende noot van Le Louer, F.

⁶⁹¹ Cass. civ. fr. 15 juni 1977, *Luciani/Astolfi*, besproken in Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 76.

⁶⁹² Cass. soc. fr. 22 juli 1986, *Cucca/Delbosso*, besproken in Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 77.

⁶⁹³ Conseil d’État fr. 18 oktober 2000, *Société Max Planck-Gesellschaft*, www.conseil-etat.fr/cde/fr/base-de-jurisprudence, besproken in Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 78-79.

⁶⁹⁴ Cass. civ. fr. 23 januari 2008, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁹⁵ Cass. civ. fr. 8 juli 2004, www.legifrance.gouv.fr.

Een onderzoeksgerecht had de Duitse advocaat van een Duitse verdachte niet toegestaan om in het Duits te pleiten, ofschoon er een tolk aanwezig was. In cassatie werd onder meer aangevoerd dat het pleidooi in strafzaken geen “acte de procédure” is en dus niet verplicht in het Frans moet plaatsvinden. Het Hof van Cassatie oordeelde echter dat de verzoekende partij daaromtrent geen bezwaar kon maken aangezien uit de vermeldingen van het arrest bleek dat de advocaat toch werd gehoord (allicht dan in het Frans)⁶⁹⁶.

In een betwisting m.b.t. octrooien had het Hof van Beroep van Lyon zijn uitspraak gesteund op een anderstalig overtuigingsstuk waarvan slechts een officieuze vertaling was voorgebracht en geen vertaling door een beëdigd vertaler. Het Hof van Cassatie wees het daaromtrent aangevoerde cassatiemiddel af omdat de verzoeker gedurende de beroepsprocedure niet had opgeworpen dat de officieuze vertaling onjuist zou zijn en, integendeel, ten gronde op basis van dit document had geconcludeerd⁶⁹⁷.

10.472. Wat betreft het taalgebruik ter zitting kan worden gewezen op artikel 23 van de *Code de procédure civile*, dat luidt als volgt:

Le juge n'est pas tenu de recourir à un interprète lorsqu'il connaît la langue dans laquelle s'expriment les parties.

Hieruit wordt afgeleid dat de rechter de debatten in een regionale taal kan laten plaatsvinden indien hij deze taal zelf beheerst⁶⁹⁸. Allicht zou ook een volstrekt vreemde taal in aanmerking kunnen komen voor de toepassing van deze wetsbepaling. Aangezien het slechts over de gesproken debatten lijkt te gaan, lijkt het belang van deze bepaling beperkt.

- LUXEMBURG

10.473. Artikel 29 van de Luxemburgse Grondwet bepaalt:

La loi réglera l'emploi des langues en matière administrative et judiciaire.

De Luxemburgse wetgever heeft de taalregels vastgelegd in de *Loi du 24 février 1984 sur le régime des langues*, waarvan de bepalingen als volgt luiden:

Art. 1. Langue nationale

La langue nationale des Luxembourgeois est le luxembourgeois.

Art. 2. Langue de la législation

Les actes législatifs et leurs règlements d'exécution sont rédigés en français. Lorsque les actes législatifs et réglementaires sont accompagnés d'une traduction, seul le texte français fait foi.

Au cas où des règlements non visés à l'alinéa qui précède sont édictés par un organe de l'Etat, des communes ou des établissements publics dans une langue autre que la française, seul le texte dans la langue employée par cet organe fait foi.

Le présent article ne déroge pas aux dispositions applicables en matière de conventions internationales.

Art. 3. Langues administratives et judiciaires

---

⁶⁹⁶ Cass. crim. fr. 3 maart 2010, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁹⁷ Cass. com. fr. 26 februari 2008, www.legifrance.gouv.fr.

⁶⁹⁸ Eysseric, V., *Le corpus juridique des langues de France*, s.l., Délégation générale à la langue française et aux langues de France, 2005, 79.

En matière administrative, contentieuse ou non contentieuse, et en matière judiciaire, il peut être fait usage des langues française, allemande ou luxembourgeoise, sans préjudice des dispositions spéciales concernant certaines matières.

Art. 4. Requêtes administratives

Lorsqu'une requête est rédigée en luxembourgeois, en français ou en allemand, l'administration doit se servir, dans la mesure du possible, pour sa réponse de la langue choisie par le requérant.

Art. 5. Abrogation

Sont abrogées toutes les dispositions incompatibles avec la présente loi, notamment les dispositions suivantes [...].

Uit de geciteerde bepalingen, inz. artikel 3, blijkt dat in gerechtszaken én in administratieve gedingen gebruik kan worden gemaakt van zowel het Frans, het Duits als het Luxemburgs.

Voor de rechtbanken geldt in Luxemburg het principe van de vrije keuze van de taal. Het feit dat een procedure bij de rechtbank in het Frans wordt ingesteld, geeft geen aanleiding tot enige onontvankelijkheid, zelfs indien de voorafgaande administratieve procedure in het Duits is verlopen. Voor de keuze van de rechtstaal in een bepaalde zaak kan desgevallend wel rekening worden gehouden met de bijzonderheden van de betrokken rechtstak, de betrokken partijen of de aard van de zaak⁶⁹⁹.

Het voorgaande betekent ook dat de rechtbanken de vrijheid hebben om in hun uitspraken naar keuze één van de drie nationale talen te gebruiken, ofschoon traditioneel het Frans wordt gebruikt. Wanneer bijv. een gedinginleidend verzoekschrift in het Duits werd opgesteld, en zelfs wanneer de verzoeker uitdrukkelijk verzoekt om het Duits als taal van het geding te hanteren, kan het geding desondanks uitmonden in een vonnis opgesteld in de Franse taal⁷⁰⁰.

In de *Loi sur le régime des langues* wordt geen enkele bijzondere sanctie bepaald voor overtredingen van de wet, welke bijv. bestaan in het gebruik van een andere dan één van de drie landstalen.

10.474. In de rechtspraak werd beslist dat een verzoekschrift dat werd opgesteld in een andere taal dan de drie officiële talen niet onontvankelijk is. Het betrof een verzoekschrift in het Engels, maar de argumenten van de rechtbank zijn zodanig algemeen dat zij ook voor andere vreemde talen lijken te gelden. De rechtbank stelde vast dat geen enkele wet een onontvankelijkheidssanctie oplegt voor een verzoekschrift in een vreemde taal én dat in de betrokken zaak inzake de begrijpelijkheid van het verzoekschrift blijkbaar geen probleem was opgetreden⁷⁰¹.

10.475. Luxemburg gaat uit van zijn internationale positie op financieel vlak en erkent dat het Engels een gebruikelijke taal van de zakenwereld is.

Naar verluidt is tussen de rechters en de advocaten dan ook een praktijk gegroeid waarbij teksten die in het Engels worden geciteerd en initieel niet worden vertaald, slechts zullen worden vertaald op uitdrukkelijk verzoek van de rechter of de advocaat van de wederpartij. Een eenvoudige

---

⁶⁹⁹ Trib. Adm. 4 februari 1998, rolnummer 9850.

⁷⁰⁰ Trib. Adm. 28 oktober 1998, rolnummer 9569; Trib. Adm. 14 juli 2003, rolnummer 15882.

⁷⁰¹ Trib. Adm. 2 april 2003, rolnummer 15003 (het anderstalige verzoekschrift maakte deel uit van een administratieve beroepsprocedure en niet van een gerechtelijke procedure, maar aangezien de wettelijke regeling voor beide soorten van procedures dezelfde is, kan worden aangenomen dat het oordeel van de rechtbank ook zou gelden voor procedureakten in gerechtszaken).

vertaling zou in het algemeen worden geaccepteerd. Indien er wat dit betreft evenwel een betwisting ontstaat, zou de advocaat die een dergelijk stuk of een dagvaarding in het Engels voorbrengt, verplicht zijn om een beëdigde vertaling te bezorgen.

- NEDERLAND

10.476. In Nederland bestaat er geen expliciete wettekst met betrekking tot het gebruik der talen in gerechtszaken. De verplichting tot het gebruik van het Nederlands is als zodanig dus niet uitdrukkelijk in de wet verankerd. Dit uitgangspunt wordt in Nederland echter vanzelfsprekend geacht en lijkt te worden bevestigd in de Wet van 11 mei 1956 betreffende “Gebruik Friese taal in het rechtsverkeer”, waarin het bij wijze van uitzondering anders is bepaald. Bij vermelde wet wordt toegelaten dat in rechtszaken voor een in Friesland gevestigd gerecht de Friese taal wordt gebruikt, zowel voor mondelinge verklaringen als voor processtukken, met uitzondering van dagvaardingen en tenlasteleggingen in strafzaken. Voorts kan worden gewezen op een Koninklijk Besluit van 4 juni 1830 dat de Franse taal toestond voor de gerechten in de Nederlandse provincie Limburg, en pas in 1995 werd ingetrokken⁷⁰².

Het recente arrest van de Hoge Raad van 18 april 2006 en de conclusie van Advocaat-Generaal Knigge⁷⁰³ bevestigen dat de rechtstaal, althans in strafzaken, het Nederlands is, ofschoon het niet met zoveel woorden in de wet wordt bepaald.

In een recente uitspraak van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven wordt in algemene bewoordingen vooropgesteld

*dat als uitgangspunt heeft te gelden dat het Nederlands de taal is in het Nederlandse rechtsverkeer. Dat wil zeggen dat het onderzoek ter zitting in de Nederlandse taal plaatsvindt en dat de uitspraak in die taal wordt gedaan*⁷⁰⁴.

10.477. Nu het gebruik van het Nederlands niet uitdrukkelijk door de wet wordt voorgeschreven, is voor het gebruik van andere talen in gerechtszaken logischerwijze ook geen wettelijke sanctie bepaald. Uit het arrest van de Hoge Raad van 12 april 1988 en uit de conclusie die Advocaat-Generaal Meijers voor de Raad opstelde, blijkt wat betreft het taalgebruik in een strafproces dat het onderzoek ter terechtzitting in beginsel in de Nederlandse taal moet plaatshebben en dat de beslissing van een Nederlandse rechter in het Nederlands moet worden opgesteld. Maar uit de vermelde conclusie van de Advocaat-Generaal blijkt ook dat de Hoge Raad reeds in zijn arrest van 19 december 1972 besliste dat de niet-nakoming ervan “niet uitdrukkelijk met nietigheid wordt bedreigd”⁷⁰⁵.

Ofschoon de nietigheids sanctie niet werd opgenomen in een wettekst, kan deze sanctie toch worden uitgesproken. In de zaak waarover de Hoge Raad op 12 april 1988 oordeelde, was een arrest gedeeltelijk in het Duits opgesteld, nu het Gerechtshof in het Duits afgelegde getuigenverklaringen uit een proces-verbaal onvertaald had overgenomen. Er werd geoordeeld dat het gebruik van een andere dan de Nederlandse taal in vonnissen en arresten eerst dan tot nietigheid leidt *indien zij dientengevolge onbegrijpelijk zijn*, wat volgens de Hoge Raad in de betrokken zaak niet het geval was⁷⁰⁶.

---

⁷⁰² Zie Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 8; Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., “Engels als proces taal”, *NJB* 1998, (1682), 1682; Drion, C.E., “Procederen in het Engels, keert het tij?”, *NJB* 2004, 619.

⁷⁰³ Hoge Raad 18 april 2006, nr. 01772/05, met concl. Adv.-Gen. Knigge, www.rechtspraak.nl.

⁷⁰⁴ CBb 19 januari 2009, nr. BH0436, www.rechtspraak.nl.

⁷⁰⁵ Hoge Raad 12 april 1988, nr. 83145, met concl. Adv.-Gen. Meijers, *NJ* 1988, 3156.

⁷⁰⁶ Hoge Raad 12 april 1988, nr. 83145, met concl. Adv.-Gen. Meijers, *NJ* 1988, 3156.

De Nederlandse rechtspraak stelt zich zeer pragmatisch op. Het doorslaggevend criterium is het al dan niet begrijpelijk zijn van de anderstalige tekst. Niet enkel het reeds geciteerde arrest, maar ook twee andere uitspraken van de Hoge Raad hanteren dit criterium. Het opnemen van Duitse geschriften, aldus de Nederlandse cassatierechters, maakt de uitspraak niet onbegrijpelijk⁷⁰⁷. Anderzijds heeft de Hoge Raad beslist dat het oordeel van de rechtbank dat steunt op een in de Turkse taal gesteld stuk dat niet is vertaald of vertolkt, niet begrijpelijk is en moet worden vernietigd⁷⁰⁸. Indien echter uit de beschikking zelf of uit de gedingstukken genoegzaam zou blijken wat de inhoud van het in de Turkse taal gestelde stuk was, zou de beschikking volgens de Advocaat-Generaal mogelijk niet onbegrijpelijk zijn geweest⁷⁰⁹. Op een in het Duits gestelde schriftuur van een verdachte kon volgens de Hoge Raad acht worden geslagen en de door die verdachte overgelegde in het Duits gestelde stukken hoefden niet te worden vertaald⁷¹⁰. Een in het Spaans gesteld verzekeringsbewijs mocht niet zonder meer terzijde worden gelegd⁷¹¹. Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de verschillende vreemde talen in de rechtspraak van de Hoge Raad niet gelijk worden behandeld: het Duits en het Spaans worden blijkbaar begrijpelijk geacht, maar het Turks niet.

Het gaat bij het criterium van begrijpelijkheid niet alleen om begrijpelijkheid voor de procespartijen, maar ook om de begrijpelijkheid voor derden, waaronder de Hoge Raad zelf⁷¹². Er moet rekening worden gehouden met de “externe openbaarheid van het strafproces jegens de Nederlandse rechtsgemeenschap”. Anderzijds wees advocaat-generaal Meijers erop dat de “Nederlandse rechtsgemeenschap” als begrip slechts een abstractie is. Het gaat, volgens de Advocaat-Generaal, bij de vraag of een strafproces en een uitspraak kunnen worden begrepen, “in het bijzonder om de regionale gemeenschap waarbinnen het proces zich afspeelt en de functionele gemeenschap waarin verzoeker zich beweegt of destijds bewoog”⁷¹³. Uit deze uitspraak kan men afleiden dat niet *alle* derden de stukken en uitspraken moeten kunnen begrijpen, maar enkel de derden die op één of andere manier nauwer bij de rechtszaak betrokken zijn. Ook deze regel laat veel ruimte voor een pragmatische invulling door de rechters.

10.478. De rechtspraak van de lagere rechtbanken over het indienen van processtukken in een vreemde taal lijkt consistentie te ontberen.

De kantonrechter van Utrecht oordeelde dat een Nederlandse gerechtelijke procedure *in beginsel* in de Nederlandse taal dient te worden gevoerd. Een verwerende partij had een Duitse conclusie van antwoord ingediend en werd vervolgens tot tweemaal toe in de gelegenheid gesteld om een in de Nederlandse taal gestelde conclusie van antwoord in te dienen, waarbij werd aangegeven dat het niet voldoen aan dat verzoek aanleiding zou kunnen geven tot de toewijzing van de vordering. Nu zij dit desondanks had nagelaten, werd de vordering tegen haar toegewezen als “niet, althans onvoldoende gemotiveerd weersproken”⁷¹⁴. De kantonrechter van Haarlem oordeelde dat in een civiele procedure voor de Nederlandse rechter in het Nederlands dient te worden geprocedeerd. In de betrokken zaak had de gedaagde partij enkel een conclusie van antwoord in de Duitse taal ingediend, ofschoon zij in de gelegenheid was gesteld om alsnog in de

⁷⁰⁷ Hoge Raad 13 december 1988, nr. 84204, met concl. Adv.-Gen. Meijers, NJ 1989, 2359.

⁷⁰⁸ Hoge Raad 18 april 2006, nr. 01772/05, met concl. Adv.-Gen. Knigge, www.rechtspraak.nl.

⁷⁰⁹ Concl. Adv.-Gen. Knigge voor Hoge Raad 18 april 2006, nr. 01772/05, www.rechtspraak.nl.

⁷¹⁰ Hoge Raad 17 juni 1997, NJ 1997, 658, besproken in Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 11.

⁷¹¹ Hoge Raad 19 januari 1993, NJ 1993, 513, besproken in Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 11.

⁷¹² Concl. Adv.-Gen. Knigge bij Hoge Raad 18 april 2006, nr. 01772/05, www.rechtspraak.nl.

⁷¹³ Concl. Adv.-Gen. Meijers bij Hoge Raad 12 april 1988, nr. 83145, NJ 1988, 3156.

⁷¹⁴ Kantonrechter Utrecht 14 december 2005, rolnummer 425568/CS 05-2762, *niet gepubliceerd*.

Nederlandse taal te concluderen, bij voorkeur schriftelijk. Er was dus geen verweer in het Nederlands gevoerd en als gevolg daarvan werd de vordering van de eisende partij als “niet weersproken” toegewezen⁷¹⁵. Dezelfde kantonrechter besliste volledig in dezelfde lijn over een verweer dat enkel in de Engelse taal was gevoerd⁷¹⁶.

Anderzijds accepteerde de rechtbank te Alkmaar een dagvaarding in de Engelse taal⁷¹⁷ en accepteerde de kantonrechter te Den Haag een conclusie van antwoord in het Engels⁷¹⁸. Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven hield in een recente uitspraak, waarin het nochtans vooropstelt “dat het Nederlands de taal is in het Nederlandse rechtsverkeer”, wel degelijk rekening met een hoger beroep dat blijkbaar louter bij een in de Duitse taal opgesteld brief werd ingesteld⁷¹⁹.

10.479. Worden in Nederland procedurestukken (in algemene regel) in het Nederlands geredigeerd, dan geldt dit niet voor de overtuigingsstukken die de partijen voorbrengen, zoals schriftelijke verklaringen, expertiserapporten enz. In het Engels worden deze naar verluidt vaak probleemloos geaccepteerd, en dit zowel door de partijen zelf als door de rechtbank⁷²⁰. Gaat het evenwel om complexe stukken of stukken die worden opgesteld in een andere taal dan het Engels, dan zullen deze naar verluidt niet zonder meer geaccepteerd worden.

10.480. In Nederland is het incidenteel gebruik van vreemde talen in het burgerlijk proces geen ongewoon verschijnsel. Het is niet ongebruikelijk dat de Nederlandse rechter put uit onvertaalde anderstalige bronnen, zoals contractsbepalingen, correspondentie en andere geschriften, teksten van internationale verdragen, vreemde wetten en uitspraken van internationale of vreemde rechters, en in zijn uitspraak zelfs onvertaald uit die bronnen citeert⁷²¹.

Maar bepaalde opiniemakers gaan nog verder. Vanuit de rechtsleer klinkt een pleidooi om procederen in vreemde talen mogelijk te maken. Zo acht een auteur procederen in het Engels voordelig o.a. in het internationale ondernemingsrecht en de internationale handels- en transportpraktijk. Er wordt gesuggereerd dat de inrichting van Engelstalige kamers bijv. bij de rechtbanken van Amsterdam en Rotterdam de rechtspleging vanuit internationaal perspectief effectiever zou maken⁷²². Een andere auteur stelt de oprichting voorop van speciale kamers bij enkele rechtbanken, waar de procedure in het Duits, Engels of Frans wordt gevoerd, wat voor de raad van bestuur van een buitenlandse onderneming inzichtelijker zou zijn én eenvoudiger en goedkoper zou zijn, m.n. op het gebied van vertalingen⁷²³.

---

⁷¹⁵ Kantonrechter Haarlem 3 juli 2008, rolnummer 381173/CV EXPL 08-2887, www.rechtspraak.nl.

⁷¹⁶ Kantonrechter Haarlem 4 september 2008, rolnummer 381134/CV EXPL 08-2877, www.rechtspraak.nl.

⁷¹⁷ Rb. Alkmaar 26 mei 1988, *NJ* 1989, 407, besproken in Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 11.

⁷¹⁸ Kantonrechter (Kort Geding) 's Gravenhage 9 maart 1989, *NJ* 1989, 711, besproken in Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 11.

⁷¹⁹ CBb 19 januari 2009, nr. BH0436, www.rechtspraak.nl.

⁷²⁰ Zie Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., “Engels als proces taal”, *NJB* 1998, (1682), 1682.

⁷²¹ Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 10-12; zie tevens De Groot, G.-R., “Language and law”, Jayme, E. (ed.), *Langue et Droit*, Brussel, Bruylant, 1999, (333), 341; Laenens, J., “De gulden middenweg betreffende de taalwetgeving”, noot onder Cass. 18 oktober 2004, *RW* 2005-2006, (547), 547, nr. 5.

⁷²² Gerritsen, R.B., “Effectieve(re) rechtspleging”, in Hendrikse, M.L. en Jongbloed, A.W. (eds.), *De toekomst van het Nederlands burgerlijk procesrecht*, Deventer, Kluwer, 2004, (47), 59. In dezelfde zin, zie Drion, C.E., “Procederen in het Engels, keert het tij?”, *NJB* 2004, 619, die trouwens meent dat het procederen in het Engels zou kunnen worden gefaciliteerd “zonder al te veel wetgevend ingrijpen”.

⁷²³ Jongbloed, A.W., “Het procesrecht(er) op maat”, in Hendrikse, M.L. en Jongbloed, A.W. (eds.), *De toekomst van het Nederlands burgerlijk procesrecht*, Deventer, Kluwer, 2004, (47), 240.

In 1998 werd een colloquium aan deze kwestie gewijd, waar de algemene tendens was om het Engels als proces taal toe te laten. Een grote meerderheid van de aanwezigen ondersteunde een voorstel om bij de Rotterdamse rechtbank een aparte kamer in te stellen waar partijen in handelsrechtelijke zaken in het Engels kunnen procederen. Ook in hoger beroep ware dit wenselijk, maar niet in cassatie, wegens de bijzondere aard van dit rechtsmiddel. Zelfs het vereiste dat de uitspraken met het oog op de openbaarheid van de rechtspraak altijd in het Nederlands moeten worden gewezen, wensten de aanwezigen af te schaffen, omdat in de praktijk vonnissen toch niet in het openbaar worden voorgelezen en er ook zelden publiek op de tribune aanwezig is. Een aantal van de genoemde voordelen van een procesvoering in vreemde talen, inz. het Engels, waren dat internationale ondernemingen en anderstalige partijen op die manier een eerlijker proces zouden krijgen en dat zou kunnen worden bespaard op vertaling en vertolking, wat zowel op het gebied van tijd, kosten en de correcte interpretatie van de stukken gunstige gevolgen zou hebben. Voorts werd erop gewezen dat de mogelijkheid om in het Engels te procederen de forumkeuze voor Nederland nog aantrekkelijker zou maken, bovenop het feit dat “de Nederlandse rechter geldt als onkreukbaar, onafhankelijk en neutraal”. Er werd wel opgemerkt dat een absolute voorwaarde voor het invoeren van een dergelijk systeem is dat de rechterlijke macht over rechters en griffie-ambtenaren beschikt met voldoende talenkennis, zodat de kwaliteit van de rechtspleging gewaarborgd blijft. De meerkost zou kunnen worden gedekt door een hoger griffierecht of, gezien het economische belang van het systeem, zelfs vanuit de begroting van het Ministerie van Economische Zaken. Een wetsontwerp opgesteld door de Werkgroep Gerechtstolken en -vertalers zou aan de rechter de mogelijkheid bieden om te bepalen dat het rechtsgeding in een andere taal dan het Nederlands wordt gevoerd wanneer de partijen dit éénparig verzoeken. Tijdens het colloquium werd zelfs geopperd om ook dit laatste vereiste te laten vallen, aan de eiser toe te staan om van bij de dagvaarding het Engels als rechtstaal te kiezen wanneer de verweerder een buiten Nederland gevestigde vennootschap is, en voor het overige de rechter bevoegd te maken om ter bevordering van een efficiënte procesvoering op verzoek van één van de partijen het gebruik van een andere taal dan het Nederlands toe te staan⁷²⁴.

10.481. Ten slotte dient nog te worden opgemerkt dat de Nederlandse taal mogelijk binnenkort een in de Nederlandse Grondwet vastgelegde officiële status zal krijgen. Een voorstel van grondwetswijziging dat in de Tweede Kamer wordt behandeld, strekt tot de invoering van een artikel 23a, dat luidt als volgt:

1. *De officiële taal van Nederland is het Nederlands.*
2. *Bevordering van het gebruik van het Nederlands is voorwerp van zorg der overheid. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de kennis van het Nederlands.*
3. *Ieder heeft het recht om in het verkeer met de overheid het Nederlands te gebruiken en door de overheid in het Nederlands te worden benaderd, behoudens in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald.*
4. *De wet stelt regels omtrent het gebruik van het Fries in het verkeer met de overheid.*⁷²⁵

Het in lid 3 vastgestelde subjectieve recht zou zich uitstrekken tot de contacten tussen rechtsonderhorigen en de organen van de rechtsprekende macht. Uit dit recht zou volgen dat de rechterlijke uitspraken in het Nederlands zijn en dat tijdens rechtszittingen in beginsel de Nederlandse taal wordt gebezigd⁷²⁶. In de toelichting bij het voorstel van grondwetswijziging valt te lezen:

⁷²⁴ Voor een uitgebreide bespreking van het colloquium, zie Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., “Engels als proces taal”, *NJB* 1998, (1682), 1682-1684.

⁷²⁵ Stukken Tweede Kamer 2010-11, nr. 32.522/2, 1.

⁷²⁶ Stukken Tweede Kamer 2010-11, nr. 32.522/3, 5.

De voorgestelde grondwetsbepaling beoogt de overheid en de burger dus niet te verplichten te allen tijde de Nederlandse taal te gebruiken in de communicatie tussen beiden. Dat is ook onder de huidige wettelijke regeling niet het geval. Bij of krachtens de wet kunnen uitzonderingen worden gegeven op de hoofdregel dat in het verkeer tussen overheid en burger het Nederlands wordt gebruikt. Dat betekent dat uitzonderingen altijd een basis moeten hebben in de wet in formele zin, hetgeen een striktere beperkingsmogelijkheid is dan de Awb thans biedt. In sectoren waarin het Nederlands niet of nauwelijks de voertaal is, kan het gebruik van de Engelse taal in wet- en regelgeving bijvoorbeeld doelmatiger zijn. Hierbij kan worden gedacht aan de scheepvaart- en luchtvaartsector waarin door de sterke invloed van internationale verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties en het grensoverschrijdende karakter van deze sectoren vrijwel uitsluitend de Engelse taal wordt gebruikt. Dergelijke uitzonderingen zullen derhalve in een wet moeten worden vervat⁷²⁷.

Belangrijk in deze passage is de erkenning dat in de scheepvaartsector vrijwel uitsluitend het Engels als voertaal wordt gebruikt, en dat dit gegeven om redenen van doelmatigheid een uitzondering op de (grond)wettelijke taalregelingen kan verantwoorden. Dergelijke uitzonderingen zouden echter steeds een wettelijke basis vergen. De hierboven besproken vergaande voorstellen om voor internationale handels- en transportzaken procedures in een vreemde taal mogelijk te maken, zouden na de voorgestelde wijziging van de grondwet dus alleszins niet zonder een formele wettelijke basis kunnen worden verwezenlijkt.

De voorgestelde grondwetswijziging zelf lijkt op het eerste gezicht niet noodzakelijk tot een verandering van het huidige taalregime in gerechtszaken te zullen leiden. In de toelichting wordt uiteengezet dat de rechtsprekende organen in de praktijk over het algemeen de Nederlandse taal gebruiken, dat het Nederlands nu reeds de taal is van het Nederlandse rechtsverkeer, dat het onderzoek ter zitting plaatsvindt in het Nederlands, en dat de uitspraak in die taal wordt gedaan⁷²⁸.

- ANDERE LANDEN

10.482. Naar verluidt zou in Oost-Europa de rechtstaal in internationale zaken vaak reeds het Engels zijn⁷²⁹.

In de Estse *Code of Civil Procedure* is bijv. bepaald:

§ 7. Language of proceedings and preparation of petitions

(1) The language of civil proceedings is Estonian. With the consent of the court and the participants in a proceeding, the proceeding may be conducted in another language if the court and the participants in the proceeding are proficient in that language.

(2) A participant in a proceeding and other persons who do not understand the language of the proceeding have the right to submit petitions, give statements and testimony, appear in court and submit applications through an interpreter or translator in the person's native language or in a language in which the person is proficient.

(3) Participants in proceedings are given decisions in Estonian prepared as separate documents. If a proceeding is conducted in another language, the court may prepare the decision as a separate document in Estonian or in the language of the proceeding.

---

⁷²⁷ Stukken Tweede Kamer 2010-11, nr. 32.522/3, 6.

⁷²⁸ Stukken Tweede Kamer 2010-11, nr. 32.522/3, 11.

⁷²⁹ Zie Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., "Engels als procestaal", *NJB* 1998, (1682), 1683. Voor zover deze in vertaalde vorm konden worden geraadpleegd, zijn in de wetgevingen van andere landen dan Estland echter geen voorbeelden teruggevonden.

(4) If a decision prepared as a separate document is not in Estonian, an Estonian translation of the decision shall be given to a participant in the proceeding at the request of such participant. A decision in another language may be given to a participant in the proceeding only with the consent of such participant.

(5) If a written petition, appeal or documentary evidence submitted to the court by a participant in a proceeding is not in Estonian, the court may demand a certified translation of the petition, appeal or documentary evidence by a specified due date. If the translation is not submitted by the due date, the court may disregard the petition or the document. A document in another language may be given to a participant in a proceeding only with the consent of such participant.

(6) Petitions, statements of claim, appeals, appeals in cassation, appeals against rulings and written answers shall be filed with the courts in legible typewritten form in A4 format.

Lid 1 biedt de mogelijkheid om een andere procestaal dan het Ests te gebruiken met instemming van de partijen en de rechtbank en op voorwaarde dat de partijen en de rechtbank de gebruikte taal voldoende beheersen.

10.483. In de Zwitserse *Loi fédérale du 23 septembre 1953 sur la navigation maritime sous pavillon suisse* was tot voor kort een bijzondere bepaling m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken opgenomen. Deze bepaling luidde als volgt:

Art. 16. Garanties en faveur des parties

Dans les affaires civiles ou pénales, chaque partie peut employer l'une des langues officielles suisses et se faire assister ou représenter par un avocat de nationalité suisse, patenté au sens de la loi d'organisation judiciaire du 16 décembre 1943.

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van een nieuw Zwitsers gerechtelijk wetboek werd de bepaling met ingang van 1 januari 2011 opgeheven.

Deze opheffing werd reeds aanbevolen in een voorontwerp m.b.t. de *procédure civile suisse*, opgesteld door een *commission d'experts* in juni 2003⁷³⁰. In hetzelfde voorontwerp werd een algemene bepaling m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken opgenomen, die luidde als volgt:

Art. 122. Langue

1. Les parties procèdent dans une des langues officielles du canton dans lequel l'affaire est jugée. Les cantons qui reconnaissent plusieurs langues officielles déterminent la langue à utiliser.

2. Une autre langue peut être utilisée avec l'accord du tribunal et de la partie adverse.

Het voorontwerp van de expertencommissie zou dus voor alle rechtsgedingen in Zwitserland de mogelijkheid hebben gecreëerd om in andere talen dan de normale gerechtstaal te procederen, op voorwaarde dat zowel de rechtbank als de partijen ermee instemmen. In het raam van een publieke consultatie kwamen op dit voorstel diverse reacties. Er werd o.a. gewezen op het gevaar dat de rechters in hoger beroep de in eerste aanleg gebruikte taal niet zouden begrijpen. Sommige respondenten stelden voor om de taalkeuze te beperken tot de officiële Zwitserse talen. Andere respondenten stelden ook het gebruik van het Engels in het vooruitzicht. Eén respondent wees erop dat voor de handelsrechtbank van Zürich effectief reeds in het Engels wordt gepleit⁷³¹.

---

⁷³⁰ X., "Procédure civile suisse. PCS. Avant-projet de la commission d'experts", juni 2003, website van het Zwitserse Département fédéral de justice et police,

http://www.ejpd.admin.ch/content/dam/data/staat_buerger/gesetzgebung/zivilprozessrecht/entw-zpo-f.pdf.

⁷³¹ X., "Classement des réponses à la procédure de consultation. Avant-projet relatif à une loi fédérale sur la procédure civile suisse (PCS)", 2004, website van het Zwitserse Département fédéral de justice et police, http://www.ejpd.admin.ch/content/dam/data/staat_buerger/gesetzgebung/zivilprozessrecht/ve-ber.pdf.

In het wetsontwerp dat aan het parlement werd voorgelegd, werd de mogelijkheid om in andere talen dan de normale gerechtstaal te procederen behouden. De desbetreffende bepaling luidde als volgt:

Art. 127

1 La procédure est conduite dans une des langues officielles du canton dans lequel l'affaire est jugée. Les cantons qui reconnaissent plusieurs langues officielles déterminent la langue à utiliser.

2 Une autre langue peut être utilisée avec l'accord du tribunal et des parties.

In de Memorie van Toelichting viel te lezen:

L'usage d'une langue officielle du canton reste la règle (al. 1). Les autres langues – p. ex. l'anglais – ne sont toutefois pas exclues si les parties et le tribunal y consentent(al. 2).

In de loop van de parlementaire behandeling werd de tweede alinea echter geschrapt. De redenen hiervoor konden uit de parlementaire stukken niet worden afgeleid. De uiteindelijke relevante wettekst luidt als volgt:

Art. 129

La procédure est conduite dans la langue officielle du canton dans lequel l'affaire est jugée. Les cantons qui reconnaissent plusieurs langues officielles règlent leur utilisation dans la procédure.

Men bemerkte dat, althans wat scheepvaartzaken betreft, de flexibiliteit inzake taalgebruik in gerechtszaken door de wetwijziging lijkt te zijn afgenomen eerder dan toegenomen.

D) KRITIEK IN HET LICHT VAN DE BETROKKEN BELANGEN

- STANDPUNTEN TIJDENS DE EERSTE CONSULTATIE

10.484. In het Groenboek (Vraag 158) werd gevraagd of de wereldvreemde gevolgen van de wetgeving inzake het taalgebruik in gerechtszaken dienden te worden onderzocht en in welke richting een eventuele wijziging zou moeten gaan.

HvB-A maande m.b.t. de wetgeving op het taalgebruik in gerechtszaken, in een communautair geladen land als België, aan tot voorzichtigheid. De magistraten waren van mening dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie niet de maritieme wereld viseert en dat de wet wel degelijk voldoende garanties biedt om met enige soepelheid te worden toegepast. Zij wezen op de specifieke regeling inzake de stuiting van de termijnen door nietigverklarde akten.

BVZ gaf aan dat de wetgeving inzake taalgebruik het maritieme overstijgt. Zij meende wel dat in maritieme en handelszaken een "soepele" houding de voorkeur verdient. Zij merkte op dat men in de omringende landen aan Engelstalige kamers denkt voor internationale handelsgeschillen.

- NADERE INSCHATTING VAN DE BETROKKEN BELANGEN

10.485. Het uitgangspunt van de hier behandelde problematiek is het feit dat het Engels in het scheepvaart- en havenbedrijf de wereldwijd gebruikte taal is. Engelse termen zijn doorgedrongen in het alledaagse taalgebruik in de sector, ook in België. Bovendien wordt de sector uit zijn aard gekenmerkt door een internationale dimensie.

In dit verband kan worden verwezen naar het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende meldingsformaliteiten voor schepen die aankomen in en/of vertrekken uit havens van de lidstaten van de Gemeenschap en tot intrekking van Richtlijn 2002/6/EG. Bij het voorstel van de Europese Commissie werd reeds gesuggereerd om bij het vervullen van administratieve formaliteiten de “language most commonly used at sea”, m.n. het Engels, te gebruiken als alternatief voor de nationale talen⁷³². In het rapport van het Europees Parlement werd zelfs bepaald dat het Engels als enige gemeenschappelijke taal voor de maritieme communicatie verplicht zou worden gebruikt. Deze taal werd erin omschreven als “the widely-used vehicular language”⁷³³. Op aansturen van de Lidstaten werd het verplicht gebruik van een gemeenschappelijke taal niet in de uiteindelijk aangenomen tekst voor de Richtlijn opgenomen⁷³⁴, maar de onderscheiden voorstellen illustreren andermaal het feit dat het Engels geldt als de maritieme *lingua franca* bij uitstek.

10.486. Door de strenge regels inzake het gebruik van talen in Belgische gerechtszaken, is het voor de belanghebbenden bij internationale zeehandels- en scheepvaartgeschillen welke voor de Belgische hoven en rechtbanken worden behandeld moeilijker en duurder om het geding van nabij op te volgen. Ook voor de rechtspractici is het in procedureakten voortdurend opletten om als evident beschouwde termen en uitdrukkingen uit de sector te vermijden en te vervangen door vaak minder nauwkeurige vertalingen⁷³⁵. Pleiters die de nietigheidssanctie inroepen wanneer in de rechtspleging gebruik werd gemaakt van voor eenieder verstaanbare Engelse scheepvaart- en haventermen, maken van de Taalwet Gerechtszaken een oneigenlijk gebruik, dat niet in verband staat met de doelstellingen die de wetgever in 1935 voor ogen had⁷³⁶.

Ofschoon tijdens de eerste consultatie terecht werd opgemerkt dat de Taalwet Gerechtszaken en zijn toepassing door de rechtspraak niet specifiek betrekking hebben op maritieme zaken en de maritieme sector, is reeds gebleken dat de maritieme praktijk door zijn internationale karakter en de dominantie van het Engels als voertaal wel degelijk bijzonder door de strengheid van de gehanteerde taalregels wordt getroffen.

Door de strenge regels inzake het gebruik van talen in gerechtszaken, wordt de Belgische zeerechtcluster internationaal minder aantrekkelijk.

10.487. De strenge regels inzake taalgebruik in gerechtszaken bevorderen de verstaanbaarheid voor het brede publiek en dienen derhalve de door de artikelen 148 en 149 van de Grondwet, artikel 6 van het EVRM en artikel 757 Ger.W. voorgeschreven openbaarheid van de rechtspraak en de rechtspleging, en meteen ook de rechtsontwikkeling.

---

⁷³² Europese Commissie, *Commission staff working document accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on reporting formalities for ships arriving in or departing from ports of the Member States of the Community and repealing directive 2002/6/EC*, COM(2009) 11 final, SEC(2009) 47, C6-0030/09, 21 januari 2009, 7, 16, 27 en 46.

⁷³³ Europees Parlement, Committee on Transport and Tourism (Rapporteur Dirk Sterckx), *Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on reporting formalities for ships arriving in and/or departing from ports of the Member States of the Community and repealing directive 2002/6/EC*, COM(2009)0011 - C6-0030/2009 - 2009/0005(COD), A7-0064/2010, 25 maart 2010, 11, 15-16 en 28.

⁷³⁴ Nieuwsbericht op de website van Europees Parlementslid Dirk Sterckx, http://www.dirksterckx.be/KortNieuws.asp?p_id=321.

⁷³⁵ Vgl. Lindemans, D., “Schipperen tussen taaleigenheid, anderstaligheid en aantasting van de eentaligheid”, noot onder Cass. 22 mei 2009, RW 2009-10, (671), 673, nr. 5:

Vele technische woorden, ontleend aan andere talen, zijn perfect begrijpelijk voor technici in een technisch geschil. Die technische woorden vindt men niet noodzakelijk terug in algemeen gebruikte woordenboeken. Meer nog, sommige ervan hebben geen Nederlandstalig of Franstalig equivalent, zodat het gebruik van die woorden, die wél gebruikt zijn in het geschil, toch niet zouden mogen worden gebruikt in het geding dat over dit geschil wordt gevoerd.

⁷³⁶ Ponet, B., ““Nul ne plaide par procureur”... ni par langue étrangère ?”, in LA Huybrechts, (443), 450-451.

Anderzijds kan worden overwogen dat de toegang tot en het begrip van rechterlijke uitspraken in zeehandels-, scheepvaart- en havenzaken slechts van belang is voor een beperkt publiek dat precies tot de sector behoort en bijgevolg mag worden verondersteld het eventueel gebruikte Engels zelf ook te begrijpen. Dit sluit trouwens aan bij een algemene kritiek op al te strenge procedurele taalregels, m.n. dat het illusoir is om te verwachten dat de rechtzoekende de boodschap altijd *zelf* en *zonder hulp* moet kunnen vatten. Hij kan immers te rade gaan bij zijn advocaat of een technische raadgever⁷³⁷.

10.488. In de hoogste Belgische rechtspraak lijkt een recente evolutie merkbaar die ertoe strekt om bij de interpretatie van de regels inzake taalgebruik in gerechtszaken rekening te houden met de belangen en keuzes van de rechtsonderhorigen in de concrete zaak, eerder dan de regels toe te passen naar de letter of overeenkomstig vaststaande rechtspraak. Verwezen kan bijv. worden naar de arresten van het Grondwettelijk Hof van 16 september 2010 en van het Hof van Cassatie van 27 september 2010, die beide de specifieke taalregels voor de Brusselse rechtbanken als voorwerp hebben en voor de herziening van het Belgische zeerecht dus geen onmiddellijk inhoudelijke relevantie hebben⁷³⁸. Inz. de volgende overweging van het Grondwettelijk Hof lijkt nochtans naar analogie in de context van het scheepvaartrecht te kunnen gelden:

Niets verantwoordt immers dat het proces waarin een werknemer en een werkgever tegenover elkaar staan die, overeenkomstig hun wettelijke verplichtingen, het Frans of het Nederlands hebben gebruikt in hun sociale betrekkingen – ook in de geschillenfase van die betrekkingen –, in de andere taal dient plaats te vinden, waarbij de maatschappelijke zetel van de vennootschap die de werknemer tewerkstelt als lokalisatiecriterium wordt genomen, terwijl zij er geen sociale betrekkingen hebben aangeknoopt. Die verplichting om die rechtspleging in een andere taal te voeren dan die van de arbeidsverhoudingen is niet in overeenstemming met de rechten van de verdediging van de werknemer, die zich zal moeten verantwoorden in een taal die niet de zijne is, noch met de goede werking van het gerecht, aangezien de rechters de zaak in een andere taal zullen moeten behandelen dan die van de stukken die hun worden voorgelegd, en zij riskeert kosten en onnodige traagheid met zich mee te brengen, aangezien zij het noodzakelijk kan maken dat een beroep wordt gedaan op beëdigde vertalers en tolken, zoals de artikelen 8 en 30 van de in het geding zijnde wet bepalen.

De maatregel is des te minder verantwoord daar de werkgever, rechtspersoon, per definitie heeft aangetoond dat hij in staat is om de taal van de werknemer te begrijpen en te gebruiken door zich in die taal tot hem te richten, zoals bij artikel 52 van de voormelde gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 wordt vereist⁷³⁹.

Een versoepeling van het gerechtstaalregime voor scheepvaartzaken zou goed bij deze jurisprudentiële evolutie naar meer redelijkheid en realiteitszin aansluiten.

10.489. Het is niet onbelangrijk om vast te stellen dat voornoemde problemen rond de taalregeling in gerechtszaken niet voorkomen bij arbitrage. Arbitrageprocedures zijn niet onderworpen aan de Taalwet Gerechtszaken⁷⁴⁰. In de relevante artikelen 1676 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek aangaande de arbitrage komen geen taalregels voor.

---

⁷³⁷ Zie Wagner, K., “De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?”, *TBH* 2010, (234), 236, nr. 7.

⁷³⁸ Grondwettelijk Hof 16 september 2010, nr. 98/2010, www.const-court.be, *JT* 2011, 263 en Cass. 27 september 2010, *JT* 2011, 265. Voor een inhoudelijke bespreking van beide arresten, zie Gosselin, F., “Les Cours suprêmes et la loi du 15 juin 1935 relative à l’emploi des langues en matière judiciaire: vers la consécration d’un pragmatisme linguistique dans l’arondissement [sic] judiciaire de Bruxelles?”, *JT* 2011, 253-262.

⁷³⁹ Grondwettelijk Hof 16 september 2010, nr. 98/2010, www.const-court.be, overw. B.8.

⁷⁴⁰ Lindemans, L., *Taalgebruik in gerechtszaken*, Gent, E. Story-Scientia, 1973, 42, nr. 57.

Maritieme arbitrages worden naar verluidt soms in vreemde talen gevoerd, bijv. in het Engels. Tot ongeveer dertig jaar geleden was het te Antwerpen naar verluidt de gewoonte dat arbitrages in scheepvaart- en verzekeringszaken in het Frans werden gevoerd.

In internationale arbitrages is het gebruikelijk dat de arbiters vooraf met de partijen overleg plegen over de procesgang en de taal waarin stukken worden overgelegd en waarin wordt gepleit⁷⁴¹. De bepaling van de procestaal door de arbiters in overleg met de partijen wordt ook voorgeschreven door artikel 17 van de als modelprocedureregels bedoelde UNCITRAL Arbitration Rules 1976 en door artikel 19 van de in 2010 gereviseerde versie, die identiek luiden als volgt:

Subject to an agreement by the parties, the arbitral tribunal shall, promptly after its appointment, determine the language or languages to be used in the proceedings. This determination shall apply to the statement of claim, the statement of defence, and any further written statements and, if oral hearings take place, to the language or languages to be used in such hearings.

The arbitral tribunal may order that any documents annexed to the statement of claim or statement of defence, and any supplementary documents or exhibits submitted in the course of the proceedings, delivered in their original language, shall be accompanied by a translation into the language or languages agreed upon by the parties or determined by the arbitral tribunal.

In eerste instantie rijst de vraag waarom een gelijkaardige regeling niet mogelijk zou zijn voor de beslechting van geschillen door overheidsrechters. Anderzijds lijkt het toestaan van het gebruik van alle bestaande of denkbare talen, wat bij arbitrage mogelijk is, voor de rechtspleging voor overheidsrechters praktisch niet haalbaar. Een dergelijke uitgebreide talenkennis kan niet in redelijkheid van de rechters worden verwacht⁷⁴². Wanneer het louter om de Engelse taal zou gaan, of wanneer wordt vereist dat niet alleen de partijen maar ook de rechters de gebruikte taal voldoende beheersen, zijn de praktische bezwaren al veel kleiner.

10.490. Al mogen er tegen een te strenge normering van het taalgebruik in gerechtszaken dan ernstige bezwaren bestaan, tegen al te grote pragmatiek op dit gebied, zoals deze in Nederland heerst, lijken evenzeer bezwaren te rijzen. De abstracte “begrijpelijkheid” van de anderstalige vermeldingen hanteren als criterium, waarbij in de rechtspraak de ene vreemde taal wel en de andere niet als begrijpelijk wordt beschouwd, geeft evident aanleiding tot onaanvaardbare rechtsonzekerheid en tot rechtsongelijkheid onder de rechtszoekenden.

10.491. Wat in een vreemde taal gestelde overtuigingsstukken betreft, kan de rechter, op verzoek van de partij tegen wie ze worden ingeroepen of zelfs ambtshalve, de vertaling ervan bevelen. De rechtspraak heeft verduidelijkt dat de rechter met anderstalige stukken rekening mag en zelfs moet houden. Hij mag ze enkel uit de debatten weren indien hij de vertaling heeft gelast en de stukken desondanks niet werden vertaald.

Deze regeling zorgt ervoor dat de anderstalige stukken enkel moeten worden vertaald indien de rechter daar in het raam van de betrokken procedure een reden voor ziet, bijv. omdat de tegenpartij niet kan worden verondersteld de stukken te begrijpen of omdat de rechter ze zelf onvoldoende begrijpt.

10.492. In de huidige Taalwet Gerechtszaken geniet het in de scheepvaartsector dominante Engels geen bijzonder statuut.

---

⁷⁴¹ Zie Warendorf, H.C.S. en Koppenol-Laforce, M.E., “Engels als procestaal”, *NJB* 1998, (1682), 1683.

⁷⁴² Vgl. Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 16-17.

10.493. De hieronder besproken wetgevende scenario's zijn beperkt tot de scheepvaartgerelateerde rechtsprocedures. Mogelijk zou een algemene herziening van de taalwetgeving in gerechtszaken voor alle (ook niet-scheepvaartgerelateerde) rechtszaken nuttig kunnen zijn⁷⁴³, maar dergelijke herziening overstijgt de grenzen van het project voor de herziening van het Belgische scheepvaartrecht. Omwille van de hierboven geïdentificeerde specifieke kenmerken van de sector, kan alvast een wijziging van de taalwetgeving in gerechtszaken voor de scheepvaartgerelateerde zaken worden overwogen.

10.494. De specifieke kenmerken van de sector van de scheepvaart, met name de dominantie van het Engels als voertaal en de internationale dimensie, kunnen verantwoorden dat voor de rechtszaken in deze sector een afwijkend taalregime zou gelden. Het scheepvaart- en havenbedrijf is in België bij uitstek de meest internationaal georiënteerde bedrijfssector. Gelet op het grote economische belang van onze havens en de ruimere scheepvaartcluster, en de doelstellingen van het Belgisch Scheepvaartwetboek indachtig om de uitstraling van België als scheepvaartnatie te vergroten en België aantrekkelijker te maken als forum⁷⁴⁴, is een bijzondere regeling voor scheepvaartzaken beleidsmatig volkomen gerechtvaardigd.

Uiteraard dient bij het uitwerken van het afwijkend taalregime rekening te worden gehouden met het gelijkheidsbeginsel. De draagwijdte van het gelijkheidsbeginsel wordt door het Grondwettelijk Hof momenteel als volgt omschreven:

De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel⁷⁴⁵.

Bij de toetsing aan het gelijkheidsbeginsel worden aldus verscheidene criteria gehanteerd. Een verschil in behandeling tussen vergelijkbare categorieën moet m.n. een legitiem *doel* nastreven, een *objectief* onderscheid maken, *pertinent* zijn en in een *evenredige verhouding* staan tot het beoogde doel⁷⁴⁶.

Een afwijkende taalregeling die zou worden ingevoerd met het oog op een efficiëntere en meer op de sector toegesneden afhandeling van gedingen m.b.t. het scheepvaart- en havenbedrijf, lijkt per definitie een *legitiem en geoorloofd doel* na te streven.

---

⁷⁴³ Voor een algemene reflectie over het nut van de strenge taalwetgeving in gerechtszaken in de hedendaagse context, zie Dejemepe, B., "Une langue peut en révéler une autre", noot onder Cass. 22 mei 2009, *JT* 2009, (407), 408, nr. 7. Voor een kritische benadering van een al te strenge toepassing van de taalregels in een procedure in de sfeer van de IT, zie Wagner, K., "De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra?", *TBH* 2010, (234), 242-243, nr. 23 (m.b.t. het "Google-vonnis", Voorz. Rb. Brussel 27 november 2008, *TBH* 2010, 254, waarin de betwisting onder meer de volgende woorden betrof: "blogspot", "blogspot", "hostadres", "comment", "blog provider", "user" en "knowledge provider").

⁷⁴⁴ Zie Blauwboek 1, 76-77, nrs. 1.65-1.66 en 175-176, nr. 1.209.

⁷⁴⁵ Grondwettelijk Hof 8 juli 1997, nr. 37/97, www.const-court.be; Vande Lanotte, J. en Goedertier, G., *Handboek Belgisch Publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 355, nr. 580; Peeters, P., "Het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Recente ontwikkelingen en toetsing door het Arbitragehof", in Alen, A. en Lemmens, P. (eds.), *Staatsrecht*, Brugge, die Keure, 2002-2003, (41), 51, nr. 23.

⁷⁴⁶ Zie Vande Lanotte, J. en Goedertier, G., *Handboek Belgisch Publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 356-366, nrs. 581-366; Peeters, P., "Het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Recente ontwikkelingen en toetsing door het Arbitragehof", *o.c.*, 53, nr. 30.

Het onderscheid tussen scheepvaartgerelateerde en andere gedingen heeft ook een *objectief karakter*, maar de categorie van de scheepvaartgerelateerde gedingen dient in verband met dit criterium wel zo duidelijk mogelijk te worden afgelijnd⁷⁴⁷.

Om een op het scheepvaart- en havenbedrijf toegesneden, efficiënte rechtsbedeling tot stand te brengen, lijkt een afwijkende taalregeling voor scheepvaartgerelateerde gedingen niet alleen adequaat, maar zelfs noodzakelijk te zijn. Het onderscheid tussen scheepvaartgerelateerde en andere gedingen lijkt t.a.v. het gestelde doel alleszins ook *pertinent*.

Het verschil in behandeling moet ten slotte in een *evenredige verbouding* staan tot het doel om een op het scheepvaart- en havenbedrijf toegesneden, efficiënte rechtsbedeling te realiseren. Bij de beoordeling van de evenredigheid in het raam van de toetsing aan het gelijkheidsbeginsel wordt vooral rekening gehouden met de gevolgen van de verschillende regelingen⁷⁴⁸. Volgens de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof houdt het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedureregels in verschillende omstandigheden op zich geen discriminatie in. Van discriminatie kan slechts sprake zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedureregels een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen⁷⁴⁹. Een verschil in de taalregeling voor burgerlijke rechtsprocedures lijkt hoe dan ook geen “onevenredige beperking van de rechten” van de betrokken partijen te kunnen meebrengen. Artikel 6 van het EVRM verleent enkel aan de verdachte bij een strafproces een aantal taalrechten.

Uit het voorgaande blijkt dat een afwijkende taalregeling voor scheepvaartgerelateerde gedingen niet met het gelijkheidsbeginsel in strijd is. Teneinde een eventuele toetsing aan het gelijkheidsbeginsel – i.h.b. wat betreft het evenredigheids criterium – te doorstaan, blijft de afwijking ten aanzien van de normale taalregeling bij voorkeur beperkt, op voorwaarde dat hiermee de gewenste soepelheid en efficiëntie kan worden bereikt.

Wanneer voor scheepvaartgerelateerde rechtszaken een afwijkend taalregime wordt ingevoerd, is met het oog op het objectiviteitsvereiste, zoals reeds vermeld, een duidelijke omschrijving nodig van de categorie rechtszaken waarop het regime van toepassing zou zijn. In het raam van het project voor de herziening van het Belgische scheepvaartrecht, waarbij een nieuw Belgisch Scheepvaartwetboek wordt uitgewerkt, ligt het voor de hand dat het afwijkende taalregime van toepassing zou zijn op alle rechtszaken m.b.t. de in het nieuwe Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden. De aan het taalregime onderworpen categorie van rechtszaken dient in die zin te worden omschreven.

10.495. Een afwijkend taalregime voor scheepvaartzaken lijkt, ter wille van de samenhang en de leesbaarheid van de regelgeving, best in de Taalwet Gerechtszaken te worden opgenomen. Hoe ruim de afwijking ook wordt opgevat, toch zullen steeds een aantal bepalingen van de Taalwet Gerechtszaken toepasselijk blijven als gemeenrechtelijke uitgangspositie.

---

⁷⁴⁷ Zie Vande Lanotte, J. en Goedertier, G., *Handboek Belgisch Publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 363, nr. 587.

⁷⁴⁸ Zie Vande Lanotte, J. en Goedertier, G., *Handboek Belgisch Publiekrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 365, nr. 590.

⁷⁴⁹ Arbitragehof 13 november 2002, nr. 164/2002, www.const-court.be, overw. B.3; Arbitragehof 13 november 2002, nr. 165/2002, www.const-court.be, overw. B.4; Arbitragehof 24 september 2003, nr. 120/2003, www.const-court.be, overw. B.5; Grondwettelijk Hof 27 mei 2010, nr. 65/2010, www.const-court.be, overw. B.5.2; Grondwettelijk Hof 16 september 2010, nr. 100/2010, www.const-court.be, overw. B.4.

10.496. Vooraleer nader in te gaan op aanpassingsscenario's, dient volledigheidshalve ook het theoretische alternatief van het nulscenario te worden vermeld. Hierbij zou niet in de huidige stand van de wetgeving en de rechtspraak worden ingegrepen.

De rechtspraktijk blijft met de regelmaat van de klok geconfronteerd worden met wereldvreemde en bijwijlen absurde toestanden. Procedurestukken, incl. vonnissen en rechterlijke beschikkingen, worden ambtshalve nietig verklaard omwille van het gebruik van in de sector ingeburgerde Engelse begrippen of bedingen, die alle partijen probleemloos verstaan.

10.497. Een tweede scenario is een afwijkend regime voor de procedureakten in scheepvaartzaken, gebaseerd op het huidige taalregime voor overtuigingsstukken.

Er zou kunnen worden bepaald dat de rechter in scheepvaartzaken, op verzoek van een partij of ambtshalve, de vertaling kan gelasten van de in een procedureakte gebruikte anderstalige woorden en zinnen. De nietigheid van een procedureakte zou slechts kunnen worden uitgesproken nadat de rechter de partijen in de mogelijkheid heeft gesteld om van de door hen gebezigde anderstalige woorden en zinnen een vertaling bij te brengen.

Dergelijke regeling zou vergelijkbaar zijn met het Duitse en Estse taalregime in gerechtszaken. Zij zou voorts aansluiten bij de oplossing van taalproblemen in de recente rechtspraak in Frankrijk en sommige lagere rechtspraak in Nederland.

Het scenario biedt het voordeel dat partijen kunnen vermijden dat de uitkomst van een geschil louter zou worden bepaald door het onregelmatige gebruik door één van de partijen van een anderstalig citaat of term, in plaats van door de grond van de zaak. De partijen zouden niet langer worden verrast door een afwijzing van hun eisen of hun middelen tot verweer louter op taalkundige grond. Zij zouden immers in de mogelijkheid worden gesteld om de eventuele onregelmatigheden m.b.t. het taalgebruik in de procedureakten tijdig recht te zetten.

Een nadeel van het scenario is dat de regelgeving in die gevallen waar alle betrokken partijen én de rechters de gehanteerde anderstalige woorden en zinnen perfect begrijpen nog steeds inefficiënties in de hand werkt. In die gevallen zal een partij immers mogelijk nodeloze vertaalkosten moeten maken, wil zij de procedure tot een goed einde brengen. Mogelijk zal over de vertaling bijkomend moeten worden geconcludeerd.

Bovendien biedt dit scenario enkel een oplossing voor de anderstalige woorden en zinnen gehanteerd in de procedureakten uitgaande van de partijen. De vonnissen en arresten waarin anderstalige woorden en zinnen worden gehanteerd, zouden bij de beoordeling van een eventueel ingesteld rechtsmiddel nog steeds nietig moeten worden verklaard.

10.498. Een derde scenario bestaat in een afwijkende regeling voor scheepvaartzaken welke ertoe strekt om de ambtshalve uit te spreken nietigheid van procedureakten waarin anderstalige woorden en zinnen voorkomen, te vervangen door een door de partijen in te roepen nietigheid, die slechts intreedt wanneer één van de partijen aantoonbaar dat zijzelf of de rechter niet redelijkerwijze in staat is om de woorden en zinnen in een vreemde taal te begrijpen en wanneer niet uit de gedingstukken blijkt dat de partij in kwestie of de rechter de woorden en zinnen wel degelijk heeft begrepen.

Een dergelijke regeling zou aansluiten bij de criteria van de “belangenschade” en het “normdoel”, die worden toegepast voor de sanctionering van een aantal andere procesrechtelijke voorschriften (art. 861 en 867 Ger.W.). In de rechtsleer werd reeds gepleit voor een bezinning over de vraag of

de verzachtingen op basis van de criteria belangenschade en normdoel, die in het procesrecht aan de sanctieregeling werden aangebracht, ook niet in de materie van het taalgebruik in gerechtszaken zouden kunnen gelden⁷⁵⁰.

Deze regelgevende oplossing zou de meeste als onrechtvaardig en wereldvreemd gevoelde gevolgen van het huidige taalregime voorkomen. Het grote voordeel is dat de rechter de toepassing van de sanctie kan beoordelen in functie van de concrete omstandigheden van de zaak. Deze beoordelingsmarge maakt het breed gewenste soepele taalregime in scheepvaartzaken mogelijk.

Wanneer de regeling van de artikelen 861 en 867 Ger.W. naar de taalregeling in scheepvaartzaken zou worden getransponeerd, heeft dit als bijkomend voordeel dat de hoven en rechtbanken bekend zijn met de concepten van belangenschade en normdoel en kunnen terugvallen op ervaring met de toepassing van deze artikelen.

Het scenario sluit bovendien aan bij de regeling voorgesteld in artikel 6 van de “Principles of Transnational Legal Procedure”, ontwikkeld door het American Law Institute en het International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT). Daar wordt immers voorgesteld om de rechter in internationale commerciële geschillen de bevoegdheid te verlenen om het gebruik van een vreemde taal toe te staan wanneer geen van de partijen hierdoor wordt benadeeld (geen belangenschade) en zowel de rechter als de partijen deze taal begrijpen (bereiken van het normdoel van de taalwetgeving)⁷⁵¹.

Men kan niet op abstracte wijze voorspellen in welke gevallen de hoven en rechtbanken zouden aannemen dat een partij redelijkerwijze niet in staat is om de anderstalige woorden en zinnen te begrijpen. De rechtspraak zal hieraan invulling moeten geven. Zeker wanneer het Engelstalige woorden en zinnen betreft, lijkt het aantal gevallen waarin de nietigheid nog zou worden uitgesproken eerder beperkt te zullen zijn. Mogelijk zou van natuurlijke personen en kleine ondernemingen uit niet-Engelstalige landen kunnen worden aangenomen dat zij niet redelijkerwijze in staat zijn om Engelse woorden en zinnen te begrijpen. Maar zelfs in dergelijke gevallen zouden de hoven en rechtbanken kunnen overwegen dat zij zich door vertalers kunnen laten bijstaan of dat hun raadsman moet worden geacht de desbetreffende Engelse woorden en zinnen te begrijpen. Bovendien zouden de hoven en rechtbanken kunnen overwegen dat de partijen zichzelf wel degelijk in staat achten om Engelse woorden en zinnen te begrijpen wanneer zij in het Engels contracten sluiten, *in tempore non suspecto*, zonder te protesteren, Engelse documenten ontvangen of, in het algemeen, op internationaal niveau handel drijven.

Het nadeel van het beschreven scenario is dat omtrent het gebruik van het in de scheepvaartwereld dominerende Engels nog steeds geen volledige rechtszekerheid wordt geboden. Daardoor zullen buitenlandse procespartijen het Belgische forum al bij al nog steeds minder aantrekkelijk vinden.

10.499. Een vierde scenario is een afwijkend taalregime voor scheepvaartzaken, waarbij de Engelse taal een voorkeursbehandeling zou krijgen t.a.v. de andere vreemde talen. In de procedureakten in scheepvaartzaken zouden Engelstalige citaten uit rechtsbronnen, overeenkomsten en briefwisseling en Engelstalige vaktermen mogen worden gebruikt zonder vertaling of weergave van de zakelijke inhoud. Het gebruik van Engelse citaten en vaktermen zou

---

⁷⁵⁰ Brewaeys, E., “De beroepsakte: in Vlaanderen Vlaams !”, *De Juristenkrant* 2004, nr. 99, 6; Ponet, B., ““Nul ne plaide par procureur”... ni par langue étrangère ?”, in LA Huybrechts, (443), 455; Wagner, K., “De sanctieregeling in de taalwet van 1935: Quousque tandem abutere patientia nostra ?”, *TBH* 2010, (234), 239, nrs. 10-11.

⁷⁵¹ Zie *supra*, nr. 10.457.

niet tot nietigheid van de procedureakte leiden. Verder kan in dit scenario worden uitgesloten dat de rechter een vertaling beveelt van een Engelstalig overtuigingsstuk.

Alle betrokken partijen in een rechtszaak m.b.t. de scheepvaart mogen worden geacht de Engelstalige beroepstermen te begrijpen die in de scheepvaart gebruikelijk zijn. Wanneer de partijen in het Engels overeenkomsten hebben gesloten en briefwisseling hebben gevoerd, mogen zij worden geacht de daarin gebruikte woorden en zinnen wel degelijk te begrijpen.

Deze oplossing zou de meeste problemen verhelpen waarmee de rechtspraak thans heeft te kampen. De klachten over de wereldvreemdheid van op de Taalwet Gerechtszaken gebaseerde uitspraken in scheepvaartzaken betreffen immers vooral gevallen waarin in procedurekten typische beroepstermen of citaten uit overeenkomsten en briefwisseling in de Engelse taal werden weergegeven.

Het beschreven scenario zou goed aansluiten bij de elders toegelichte nieuwe wettelijke regeling van de zelfregulering (gebruiken en algemene voorwaarden), waarin het Engels eveneens bij wet als gangbare taal wordt erkend⁷⁵².

10.500. In een vijfde scenario zou de erkenning van het Engels voor scheepvaartzaken kunnen worden gecombineerd met een algemene toelating om in scheepvaartzaken ook rechtsbronnen en stukken gesteld in het Duits, het Frans en het Nederlands aan te wenden en er in procedurekten uit te citeren.

Deze uitbreiding zou nog meer in lijn liggen met de hierboven vermelde⁷⁵³ voorstellen voor een wettelijke regeling van de zelfregulering, waarin de drie landstalen en het Engels op gelijke voet worden behandeld.

Anderzijds zou het scenario kunnen stuiten op problemen i.v.m. de feitelijke taalkennis en bepaalde historische gevoeligheden.

Aangezien het kernprobleem in deze de erkenning van het Engels is, kan dit scenario bijgevolg best terzijde worden geschoven.

Hetzelfde geldt overigens voor een combinatie van de erkenning van het Engels met een belangenschade-regeling voor andere talen.

10.501. Een zesde scenario zou wat betreft het taalgebruik m.b.t. de procedurekten voor scheepvaartzaken aan de partijen en de rechterlijke autoriteiten volkomen vrijheid laten. De procedure zou dan volledig in het Engels kunnen worden gevoerd. De Engelse taal zou kunnen worden gebruikt voor dagvaardingen, verzoekschriften, conclusies, pleidooien, vonnissen en arresten. Hetzelfde zou gelden voor alle andere vreemde talen.

Een minder vergaand alternatief zou erin kunnen bestaan om het gebruik van het Engels voor alle procedurekten in scheepvaartzaken toe te laten, eventueel met verwijzing van de zaak naar een gespecialiseerde Engelstalige kamer.

In 2005 gaf Laenens nog aan dat een transponering van de Nederlandse voorstellen voor de oprichting van Engels- of anderstalige kamers in bepaalde rechtbanken en hoven naar de

---

⁷⁵² Zie Blauwboek 2.

⁷⁵³ Zie het vorig randnr.

Belgische situatie “vooralsnog volstrekt uitgesloten” was⁷⁵⁴. Hij vermeldde voor dit standpunt evenwel geen bijzondere redenen.

Vanzelfsprekend zou ook dit scenario in hoofde van de rechterlijke macht een aanpassing vergen. Voldoende rechters en griffiemedewerkers zouden aantoonbaar het Engels of allerhande vreemde talen voldoende moeten beheersen om ze op een kwalitatieve manier in scheepvaartzaken te kunnen toepassen. De rechters die zich met de Engelse of anderstalige procedures bezig houden, dienen ook te worden ingeschakeld in de Nederlandstalige procedures van hun gerecht, om te vermijden dat zij een afwijkende jurisprudentie zouden ontwikkelen⁷⁵⁵. Wanneer de regeling niet beperkt blijft tot bijv. het Engels, maar zich uitstrekt tot alle vreemde talen, lijkt dit scenario niet haalbaar te zijn. Men kan immers niet van rechters verwachten dat zij alle mogelijke talen beheersen en het lijkt evenmin mogelijk te zijn om bij de hoven en rechtbanken voor een onbeperkt aantal vreemde talen gespecialiseerde kamers in te richten.

Het scenario waarbij de mogelijkheid wordt gecreëerd om in België in het Engels te procederen, lijkt een voordeel op te leveren voor de internationale gedingvoerende partijen, die de procedure gemakkelijker zouden kunnen opvolgen.

Dit scenario lijkt echter niet de belangen van de Belgische zeerechtcluster te dienen. Mogelijk nog meer dan vandaag al het geval is, zouden de scheepvaartrechtelijke dienstverleners worden verdrongen door internationale, in het Engels opererende sectorgenoten. De tussenkomst van Belgische juristen zou – althans gedeeltelijk – overbodig worden, zelfs in scheepvaartzaken die voor Belgische hoven en rechtbanken aanhangig zijn.

Wanneer voor het gebruik van de Engelse taal in de procedure de instemming van alle partijen nodig zou zijn, kunnen de partijen elkaar tegenwerken door aan te dringen op het gebruik van de normale procestaal. Dergelijke mogelijkheid zou dus aanleiding kunnen geven tot nieuwe geschilpunten. Bovendien lijkt dergelijke regeling allerhande complicaties mee te brengen ingeval rechtsopvolgers of tussenkomende partijen in de zaak verschijnen en voorts bij de voeging van zaken en de verwijzing naar een ander gerecht.

E) SLOTSOM

10.502. Voor zaken m.b.t. de scheepvaart kan de huidige toepassing van de Taalwet Gerechtszaken worden beschouwd als overdreven streng, deels overbodig, onduidelijk en inefficiënt.

Vergeleken met andere landen is de Belgische taalwetgeving voor gerechtszaken eerder streng. In sommige landen is voor het gebruik van vreemde talen in gerechtszaken geen uitdrukkelijke sanctie bepaald. In een aantal landen zal de rechter die wordt geconfronteerd met een anderstalige procedureakte de partij verzoeken om een vertaling in te dienen. Pas wanneer dit niet gebeurt, kan de akte eventueel buiten beschouwing worden gelaten. In Nederland worden in de praktijk soms geheel of gedeeltelijk anderstalige procedureakten zonder enig probleem aanvaard, op voorwaarde dat zij “begrijpelijk” zijn. In de Luxemburgse rechtspraak zou het onvertaald citeren uit Engelse teksten doorgaans worden aanvaard. Sommige landen laten wat betreft de procestaal de vrije keuze, of overwogen minstens dergelijke keuze in te voeren (Estland, Zwitserland).

---

⁷⁵⁴ Laenens, J., “De gulden middenweg betreffende de taalwetgeving”, noot onder Cass. 18 oktober 2004, *RIW* 2005-2006, 547-548.

⁷⁵⁵ Vgl. Sterk, T., *De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?*, Antwerpen, Kluwer, 2001, 20-21.

De meest aangewezen wetgevende ingreep lijkt erin te bestaan om in de Taalwet Gerechtszaken klaar en duidelijk te bepalen dat in scheepvaartzaken steeds gebruik kan worden gemaakt van Engelse rechtsbronnen en overtuigingsstukken, dat deze nooit behoeven te worden vertaald, en dat zij kunnen worden aangehaald in alle akten van rechtspleging. Ook het gebruik van Engelse vaktermen in akten van rechtspleging dient expliciet te worden toegelaten.

Dergelijke principiële erkenning van de Engelse taal is eenduidig en rechtszeker, en biedt voor het gerezen probleem een directe en afdoende oplossing. Het alternatief van een rechterlijke beoordelingsbevoegdheid op basis van de criteria van het normdoel en de belangenschade biedt onvoldoende rechtszekerheid en is te verwerpen.

B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING

B.1. ARTIKEL 10.70. GEBRUIK VAN HET ENGELS IN SCHEEPVAARTZAKEN

A) WETTEKST

10.503.

Artikel 10.70. Gebruik van het Engels in scheepvaartzaken

In de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken wordt een artikel 39bis ingevoegd, luidende:

“§ 1. In betwiste zaken die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden en geen strafzaken zijn:

1° kunnen in het Engels gestelde rechtsbronnen en overtuigingstukken worden overgelegd, in welk geval de rechter, in afwijking van artikel 8, hiervan niet de vertaling in de taal der rechtspleging kan bevelen;

2° kunnen in de akten van rechtspleging aanhalingen uit in het Engels gestelde rechtsbronnen en overtuigingsstukken, alsmede Engelse vaktermen worden opgenomen.

§ 2. De Koning kan bepalen dat § 1 van overeenkomstige toepassing is in andere zaken ten aanzien waarvan het Engels geldt als internationaal gangbare taal.”

B) TOELICHTING

10.504. Omdat in de sector van de scheepvaart voortdurend Engelstalige beroepstermen, overeenkomsten en briefwisseling worden gehanteerd en de sector uit zijn aard en bij uitstek wordt gekenmerkt door een internationale dimensie, en omdat sommige rechtspraak tot wereldvreemde situaties leidt, die de competitiviteit van de Belgische scheepvaartcluster en scheepvaartrecht(sub)cluster aanzienlijk schaden, is voor gerechtszaken m.b.t. scheepvaartgerelateerde aangelegenheden dringend een soepeler taalregime nodig.

Door de voorgestelde bepaling wordt het Engels erkend als de in scheepvaartzaken gangbare internationale vaktaal.

10.505. De omschrijving van de aan het nieuwe taalregime onderworpen categorie van gerechtszaken verduidelijkt vooreerst dat het om “betwiste zaken” gaat. Die terminologie sluit aan

bij de artikelen 1, 2, *2bis*, 4 en 5 van de Taalwet Gerechtszaken. De omschrijving gebeurt voorts bij verwijzing naar de in het nieuwe Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden. Aangezien het nieuwe taalregime gepaard gaat met de invoering van het Belgisch Scheepvaartwetboek is dit de enige logische keuze. Er is geen reden voorhanden om het toepassingsgebied verder te beperken.

Er weze op geattendeerd dat het volstaat dat de zaak "gedeeltelijk" op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden betrekking heeft. De afwijkende regeling geldt bijv. ook voor een zaak waarin, naast aanvaring- en bergingskwesties, een vordering tot schadevergoeding op grond van artikel 1382-1383 B.W. aan de orde is.

10.506. M.b.t. de in § 1, 2° bedoelde "aanhalingen" is het evident dat van de geboden mogelijkheid geen misbruik kan worden gemaakt, bijv. door een conclusie bijna integraal te laten bestaan uit een aanhaling uit een Engelstalig overtuigingsstuk waarin de eigenlijke, inhoudelijke argumentatie is opgenomen.

10.507. Een uitbreiding van het toepassingsgebied tot andere categorieën zaken is denkbaar, maar zou de grenzen van het huidige herzieningsproject van het Belgische zeerecht overschrijden. Thans dient alleszins een oplossing te worden gegeven aan de acute problemen in de scheepvaart- en havensector. De voorgestelde bepaling maakt een latere uitbreiding bij Koninklijk Besluit reeds mogelijk.

5. DIVERSE AANGELEGENHEDEN

A. HUIDIGE REGELING

A.1. TERRITORIALE BEVOEGDHEID

10.508. In het Groenboek (Vraag 158) werd gevraagd of de regeling van de territoriale bevoegdheid op zee aandacht verdiende.

In dit verband kan zowel de territoriale bevoegdheid van de Belgische rechters als deze van de Belgische gerechtsdeurwaarders in beschouwing worden genomen.

Ofschoon de vraag in het Groenboek hierop geen betrekking had, lijkt het raadzaam om meteen de territoriale bevoegdheid van de Antwerpse rechtbanken en gerechtsdeurwaarders in het gedeelte van de Antwerpse haven op de Linkerscheldeover te onderzoeken.

10.509. Er is alleszins geen aanleiding om de Belgische rechters of gerechtsdeurwaarders bij wet territoriaal bevoegd te verklaren op volle zee. Zoals BVZ tijdens de eerste consultatie terecht aangaf, zouden hiertegen bezwaren rijzen vanuit het standpunt van het volkenrecht, inz. het recht van de zee.

Wat de zeegebieden betreft, zal de uiteenzetting hieronder worden toegespitst op de territoriale zee en de exclusieve economische zone (EEZ).

10.510. De rechtbank van koophandel neemt op grond van artikel 574, 7° Ger.W. kennis “van vorderingen inzake zee- en binnenvaart, en inzonderheid van het onderzoek van de schuldvorderingen bij verdeling van de gelden voortkomend van de toewijzing van een in beslag genomen vaartuig”. Dit is louter een materiële bevoegdheidsbepaling, die m.b.t. de territoriale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken geen duidelijkheid verschaft.

10.511. De voor een bepaald rechtsgeding territoriaal bevoegde rechter wordt aangeduid a.d.h.v. de artikelen 622 e.v. Ger.W. Het aanknopingspunt is steeds een voor het betrokken geding relevante plaats. Uit hun aard zijn sommige van deze plaatsen zelden een locatie op zee. Men denke bijv. aan artikel 624, 1° Ger.W., dat bepaalt dat de eiser een vordering kan brengen voor de rechter van de woonplaats van de verweerder. Normaliter bevindt de woonplaats van een verweerder zich niet op zee. Andere door de territoriale bevoegdheidsregels bedoelde plaatsen kunnen wel degelijk op zee zijn te situeren, zoals de plaats waar de betrokken verbintenis is ontstaan of moet worden uitgevoerd (art. 624, 2° Ger.W.), de plaats waar de gerechtsdeurwaarder heeft gesproken tot de verweerder in persoon (art. 624, 4° Ger.W.) of de plaats van het beslag (art. 633, § 1 Ger.W.).

Een algemene rechterlijke bevoegdheidsaanwijzing m.b.t. de zeegebieden lijkt in de huidige Belgische wetgeving te ontbreken. De Belgische zeegebieden vallen niet onder enig gerechtelijk kanton, arrondissement of rechtsgebied, zoals bepaald in het bijvoegsel bij het Ger.W.⁷⁵⁶. De meeste kantons worden omschreven aan de hand van de gemeenten die zij omvatten⁷⁵⁷ en

---

⁷⁵⁶ Somers, E., “Enkele overwegingen over het bewarend scheepsbeslag in Belgische mariene rechtsgebieden”, *TVR* 1997, (1), 5-6.

⁷⁵⁷ Zie art. 1 van het bijvoegsel bij het Gerechtelijk Wetboek.

omsluiten dus niet de zeegebieden waaraan deze gemeenten grenzen. De arrondissementen zijn dan weer samengesteld uit verscheidene kantons⁷⁵⁸ en bevatten de zeegebieden dus evenmin.

Het Gerechtelijk Wetboek bevat wel enkele bijzondere rechterlijke bevoegdheidsbepalingen m.b.t. de zeegebieden. Dit is het geval voor de verzoeken tot fondsvorming overeenkomstig het LLMC-Verdrag (art. 627, 10° Ger.W.), vorderingen ingesteld op grond van de Wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee (art. 627, 15° Ger.W.), de vorderingen betreffende bewarende beslagen en middelen tot tenuitvoerlegging ingesteld krachtens de Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (art. 633, § 2, eerste lid Ger.W.) en de vorderingen die betrekking hebben op een beslag gelegd in de territoriale zee of in de exclusieve economische zone (art. 633, § 2, tweede lid Ger.W.).

De exclusieve territoriale bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel voor de aanvragen tot vorming van een fonds voor aansprakelijkheidsbeperking in het raam van het CLC-Verdrag (art. 627, 11° Ger.W.) lijkt van toepassing te zijn ongeacht waar de verontreinigingsschade optreedt, en dus ook wanneer de schade optreedt op zee. Ook de bevoegdheidsregeling m.b.t. de rechtsvorderingen wegens aanvaring tussen zeeschepen of tussen zeeschepen en binnenschepen (art. 637 Ger.W.) is klaarblijkelijk van toepassing wanneer de aanvaring plaatsvindt op zee⁷⁵⁹.

Dujardin schreef dat uit de bevoegdheidstoekenning aan de beslagrechters van Antwerpen, Brugge en Veurne m.b.t. een beslag gelegd in de territoriale zee of de EEZ, een impliciete bevoegdheidstoekenning aan de bodemrechter te Antwerpen kan worden afgeleid⁷⁶⁰. De rechtsgrond voor deze stelling lijkt vooralsnog onzeker.

Het lijkt wenselijk om in het Gerechtelijk Wetboek een algemene territoriale bevoegdheidsbepaling op te nemen m.b.t. scheepvaartzaken waarvan het voor de rechterlijke bevoegdheidsbepaling relevante aanknopingspunt een plaats in de Belgische zeegebieden is. Naar analogie met de in artikel 633, § 2, tweede lid Ger.W. geregelde rechterlijke bevoegdheid inzake beslag op zee, zou deze bepaling kunnen specificeren dat voor scheepvaartzaken de rechters van de arrondissementen Antwerpen, Brugge en Veurne zijn te beschouwen als de m.b.t. de territoriale zee en de EEZ territoriaal bevoegde rechter. Bijgevolg zou bijv. een vordering wegens een op zee ontstane of uit te voeren scheepvaartgerelateerde verbintenis op grond van artikel 624, 2° Ger.W. voor de rechters van Antwerpen, Brugge of Veurne kunnen worden gebracht.

10.512. Op grond van artikel 633, § 2, derde lid Ger.W. is de beslagrechter van het arrondissement Antwerpen bevoegd inzake beslag op een zeeschip gelegd binnen het grondgebied van de Antwerpse haven gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.

De wetgever heeft dit wenselijk geacht omdat de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen zo is georganiseerd dat er steeds een beslagrechter beschikbaar is om ook buiten de normale werkuren een bewarend beslag op een zeeschip toe te staan, terwijl de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde daar niet op is voorzien en niet de traditie en ervaring van de Antwerpse beslagrechters heeft⁷⁶¹.

---

⁷⁵⁸ Zie art. 4 van het bijvoegsel bij het Gerechtelijk Wetboek.

⁷⁵⁹ Dit blijkt *a contrario* uit art. 637, c) Ger.W., dat een bijkomende rechter (deze van de plaats van de aanvaring) bevoegd maakt wanneer de aanvaring heeft plaatsgehad in havens en reden of in de binnenwateren.

⁷⁶⁰ Dujardin, "De territoriale bevoegdheid ter zee", *De Gerechtsd.* 1999, (94), 95.

⁷⁶¹ *Parl.St.*, Kamer, 2004-05, nr. 1438/3, 2; *Parl.St.*, Kamer, 2008-09, nr. 2063/1, 3; *Parl.St.*, Kamer, 2009-10, nr. 2160/2, 4.

Vooreerst dient te worden opgemerkt dat dezelfde argumenten pleiten voor een bevoegdheidstoewijzing aan de Antwerpse beslagrechter m.b.t. het beslag op een binnenschip. De regeling behoort dus alleszins te worden uitgebreid tot binnenschepen.

Een bevoegdheid van de Antwerpse rechtbanken in de Waaslandhaven zou ook nuttig zijn voor andere vormen van beslag (beslag op roerende goederen, beslag onder derden,...) die verband houden met het scheepvaart- en havenbedrijf, en zelfs voor *alle* scheepvaartzaken, zowel wat betreft bewarende of uitvoerende maatregelen als wat betreft de behandeling ten gronde. Teneinde optimaal gebruik te maken van de specialisatie ter zake van de Antwerpse rechtbanken en met het oog op de kwaliteit van de rechtsbedeling lijkt het inderdaad raadzaam om de Antwerpse rechtbanken voor alle scheepvaartzaken in de Waaslandhaven de territoriale bevoegdheid te verlenen.

Op te merken valt dat reeds bij de voorbereiding van het beheersstatuut van de Waaslandhaven op het belang van de eenheid van rechtspraak in het rechter- en het linkeroevergebied van de Antwerpse haven werd gewezen⁷⁶².

Anderzijds mag een wijziging van de regeling van de territoriale bevoegdheid niet leiden tot bijkomende betwistingen m.b.t. de rechterlijke bevoegdheid. Daarom zou deze bijkomende bevoegdheid geen exclusief, maar een facultatief karakter moeten hebben. De eiser of verzoeker zou kunnen kiezen of hij de zaak inleidt voor de Antwerpse rechtbanken dan wel voor de Dendermondse rechtbanken.

Wat betreft de territoriale draagwijdte van de bevoegdheidsuitbreiding van de Antwerpse rechtbanken voldoet de in artikel 633, § 2, derde lid Ger.W. opgenomen omschrijving (“het grondgebied van de Antwerpse haven gelegen binnen het arrondissement Dendermonde”) niet. Het “grondgebied van de Antwerpse haven” is momenteel immers nergens op algemene wijze bij of krachtens een wet of een decreet vastgesteld.

Ter zake komen op het eerste gezicht verschillende in de regelgeving beschikbare afbakeningen in aanmerking.

Ofschoon artikel 3, § 1 van het Havendecreet⁷⁶³ de Vlaamse Regering opdraagt om overeenkomstig de wetgeving op de ruimtelijke ordening nader de grenzen van de havengebieden vast te stellen⁷⁶⁴ en reeds in het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen en het Vlaams regeerakkoord van juli 1999 werd vooropgesteld dat voor elk zeehavengebied een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zou worden opgesteld, is er nog steeds geen bindende afbakening van het volledige havengebied van Antwerpen in de zin van het Havendecreet voorhanden⁷⁶⁵. Die afbakening bevindt zich nog steeds in de planningsfase.

---

⁷⁶² Zie *Parl.St.*, Kamer, 1977-78, nr. 233/5, 59.

⁷⁶³ Decr. 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (*BS* 8 april 1999, zoals gewijzigd).

⁷⁶⁴ Deze opdracht aan de Vlaamse regering wordt specifiek m.b.t. het havengebied in het linkerscheldeoevergebied andermaal bevestigd door artikel 3 van de hieronder nog genoemde Wet-Chabert, zoals gewijzigd bij het Havendecreet.

⁷⁶⁵ De Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (GRUP) ‘Waaslandhaven fase 1 en omgeving’, vastgesteld bij Besl.VI.Reg. 16 december 2005 (*BS* 6 januari 2006), en ‘Bietenveld’, vastgesteld bij Besl.VI.Reg. 9 maart 2007 (*BS* 28 maart 2007), bepalen m.b.t. een aantal percelen en gebieden wel reeds dat zij tot het zeehavengebied behoren, maar het zeehavengebied als dusdanig wordt niet in deze GRUP afgebakend.

In het Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2001 houdende de aanduiding van de voorlopige begrenzing van de havengebieden⁷⁶⁶ wordt als havengebied bepaald:

voor Antwerpen-Linkeroever (Waastrandhaven): het zeehavengebied en aanhorigheden die er een ruimtelijk, economisch of functioneel geheel mee vormen, dat overeenstemt met de oppervlakten industriegebied en alle vermelde types zeehavengebied, bepaald in het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren, gedeeltelijk gewijzigd op 8 september 2000 (Belgisch Staatsblad 25 oktober 2000).

Luidens artikel 1 gelden de voorlopige afbakeningsgrenzen van het Besluit echter uitsluitend met betrekking tot het subregionaal overlegorgaan, het voorkeurecht en het besluit van de Vlaamse regering betreffende de voorwaarden voor en de procedures tot toekenning, wijziging en intrekking van projectgebonden subsidies en medefinanciering, alsmede betreffende de subsidie- en medefinancieringspercentages van 13 juli 2001.

Voor de afbakening van het zeehavengebied in Antwerpen stelt het richtinggevend gedeelte van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen⁷⁶⁷ voorop dat de oppervlakte van het zeehavengebied *nagenoeg* overeenstemt met de oppervlakte van de haven van Antwerpen zoals aangegeven in het Koninklijk Besluit van 2 februari 1993 houdende vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Belgische Staat aan het Vlaams Gewest⁷⁶⁸. In Bijlage 1 bij het genoemde Koninklijk Besluit van 2 februari 1993 wordt de begrenzing van de haven van Antwerpen op Linkeroever als volgt omschreven:

- ten oosten, de grens van de stad Antwerpen vanaf de rijksgrens met Nederland tot de snijding met rijksweg nr. 617;
- ten zuiden, de rijksweg nr. 617, vanaf voormeld snijpunt tot de snijding met de provincieweg nr. 356;
- ten westen, de westelijke grens van de aan te leggen groenzone;
- ten noorden, de rijksgrens met Nederland.

Artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 12 januari 1973 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het paritair comité voor het havenbedrijf⁷⁶⁹ omschrijft de geografische grenzen van zeven verschillende havengebieden. Wat betreft de haven van Antwerpen is het havengebied omschreven als:

Het gebied begrensd door de Rijksgrens aan grensmaal 271 in Kieldrecht tot grensmaal 269A aan de Schelde en verder tot grensmaal 260 in Zandvliet; de Putsebaan tot aan de fiets- en voetgangerstunnel onder de autobaan A12; de autobaan A12 Antwerpen Bergen-op-Zoom tot de brug over de Ekerse Steenweg; de Noorderlaan, Italiëlei, Tunnelplaats; de beide zijden van de Ankerrui, Oude Leeuwenrui, Brouwersvliet; de Scheldekaden tot en met afdak 1; de linker Scheldeoever vanaf het punt gelegen tegenover afdak 1 tot de Waastrandtunnel; de kustweg A11 Antwerpen-Knokke-Heist tot het kruispunt van de autobaan N451 Vrasene-Kieldrecht; verder de autobaan N451 Vrasene-Kieldrecht, Dorpsstraat, Kouter tot de grensmaal 271 in Kieldrecht.

Deze omschrijving is alleen van belang voor de toepassing van de havenarbeidsreglementering.

---

⁷⁶⁶ BS 1 november 2001.

⁷⁶⁷ Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, 340, geraadpleegd op <http://www2.vlaanderen.be/ruimtelijk/docs/rsv2011/RSV2011.pdf>.

⁷⁶⁸ BS 4 maart 1993.

⁷⁶⁹ BS 23 januari 1973, zoals gewijzigd.

De hierboven genoemde afbakeningen van de haven van Antwerpen op de linkerscheldeoever zijn onvolledig, niet definitief en/of onvoldoende gedetailleerd en bovendien alle ontwikkeld voor bepaalde, voor onderhavige problematiek minder relevante beleidsdomeinen.

Wat betreft de territoriale draagwijdte van de alhier beoogde bevoegdheidsuitbreiding van de Antwerpse rechtbanken kan beter worden aangesloten bij de gebiedsomschrijving in de Wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen (ook bekend als “Wet-Chabert”⁷⁷⁰). De bevoegdheid van de Antwerpse rechter kan worden uitgebreid tot het linkerscheldeoevergebied, bedoeld in de artikelen 1 en 2 van deze Wet. In bedoeld artikel 2 is de begrenzing van voornoemd gebied als volgt omschreven:

- ten oosten, de grens van de stad Antwerpen vanaf de rijksgrens met Nederland tot de snijding met de gewestweg N49;
- ten zuiden, de gewestweg N49, vanaf voormeld snijpunt tot de snijding met de provincieweg N451;
- ten westen, de provincieweg N451, met uitzondering van de woonzones der deelgemeenten Kieldrecht en Verrebroek en van de langs deze westelijke grens gelegen lokale bedrijventerreinen;
- ten noorden, de rijksgrens met Nederland.

Opgemerkt dient te worden dat het normale rechtsgebied van de Antwerpse rechtbanken reeds een deel van het hier omschreven linkerscheldeoevergebied omvat, met name het deel op het grondgebied van de gemeente Zwijndrecht. Wat dat gebied betreft, wordt dus niets gewijzigd. Enkel voor de rest van het linkerscheldeoevergebied treedt een wijziging in.

Vanzelfsprekend komen in het linkerscheldeoevergebied ook tot rechtsgedingen aanleiding gevende betwistingen voor die geen betrekking hebben op het scheepvaart- en havenbedrijf. Daarom dient te worden verduidelijkt dat de uitgebreide bevoegdheid van de Antwerpse rechtbanken enkel betrekking heeft op “scheepvaartzaken”, waarmee wordt bedoeld de betwiste zaken die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden.

10.513. Zoals hierboven werd aangekondigd⁷⁷¹, dient naast de territoriale bevoegdheid van de Belgische rechters ook de territoriale bevoegdheid van de Belgische gerechtsdeurwaarders te worden onderzocht.

Wat de territoriale bevoegdheid van de Belgische gerechtsdeurwaarders in de territoriale zee en de EEZ betreft, dient in herinnering te worden gebracht dat deze reeds eerder op bevredigende wijze bij wet werd geregeld. Bij artikel 51 van de Wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee⁷⁷² werd het volgende lid toegevoegd aan artikel 513 Ger.W., dat de territoriale bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders regelt:

De gerechtsdeurwaarders met kantoor in de gerechtelijke arrondissementen van Antwerpen, Brugge en Veurne, zijn bevoegd om hun ambt uit te oefenen in de territoriale zee bedoeld bij artikel 1 van de wet van 6 oktober 1987 tot vaststelling van de breedte van de territoriale zee van België, evenals in de exclusieve economische zone, bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee.

---

⁷⁷⁰ BS 15 juli 1978, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

⁷⁷¹ Zie *supra*, nr. 10.508.

⁷⁷² BS 10 juli 1999.

De aangehaalde bepaling verduidelijkte dat de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen, Brugge en Veurne bevoegd waren in de territoriale zee en de EEZ.

Zoals hierboven besproken⁷⁷³, werd de territoriale bevoegdheid van de Beslagrechter te Antwerpen voor scheepsbeslagen in de Waaslandhaven later bij wet gevestigd. Bij artikel 14 van de wet van 27 december 2004 houdende diverse bepalingen⁷⁷⁴ werd artikel 633 van het Gerechtelijk Wetboek, m.b.t. de territoriale bevoegdheid voor beslagmaatregelen, aangevuld met een nieuw lid luidende als volgt:

De beslagrechter van het arrondissement Antwerpen is eveneens bevoegd voor de vorderingen die betrekking hebben op een beslag op een zeeschip gelegd op het grondgebied van de Antwerpse haven gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.

De aan dat lid voorafgaande leden van artikel 633 Ger.W. vestigen de bevoegdheid van de beslagrechters van Antwerpen, Brugge en Veurne voor beslagmaatregelen in de territoriale zee en de EEZ. Ook die bepalingen kwamen hierboven reeds aan bod⁷⁷⁵.

In 2009 merkten enkele parlementsleden op dat de uitbreiding van de bevoegdheid van de Antwerpse Beslagrechter tot beslagen gelegd in de Waaslandhaven, niet gepaard was gegaan met een uitbreiding van de bevoegdheid van de Antwerpse gerechtsdeurwaarders tot de Waaslandhaven. In de memorie van toelichting bij hun wetsvoorstellen om dit euvel te verhelpen, valt te lezen:

Door een vergetelheid werd echter artikel 513 van het Gerechtelijk Wetboek over het hoofd gezien. Dit artikel bepaalt immers de territoriale bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders, en is gelijklopend met artikel 633 van het Gerechtelijk Wetboek⁷⁷⁶.

De opstellers wilden dergelijke vergetelheden in de toekomst voorkomen. Als de territoriale bevoegdheid van bepaalde beslagrechters later zou worden uitgebreid, behoorde dit automatisch de uitbreiding van de bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders tot gevolg te hebben⁷⁷⁷. Daarom werd het hierboven aangehaalde laatste lid van artikel 513 Ger.W. bij Wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie (I)⁷⁷⁸ vervangen door de volgende tekst:

De bepalingen inzake de territoriale bevoegdheid in artikel 633, § 2 zijn van overeenkomstige toepassing op de gerechtsdeurwaarders.

Door deze wijziging werd de territoriale bevoegdheid van de beslagrechter klaarblijkelijk vastgeklonken aan de territoriale bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders *inzake beslag*. De Antwerpse gerechtsdeurwaarders zijn bijgevolg bevoegd voor beslag op een zeeschip in de Waaslandhaven, en de Antwerpse, Brugse en Veurnse gerechtsdeurwaarders zijn bevoegd voor beslag in de territoriale zee en de EEZ.

De wetgever was echter blijkbaar uit het oog verloren dat (de vorige tekstversie van) artikel 513, laatste lid, Ger.W. een ruimere draagwijdte had dan louter de materie van het beslag. Zij verleende de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen, Brugge en Veurne de bevoegdheid *om hun*

---

⁷⁷³ Zie *supra*, nr. 10.512.

⁷⁷⁴ BS 31 december 2004.

⁷⁷⁵ Zie *supra*, nr. 10.511.

⁷⁷⁶ *Parl.St.*, Kamer, 2008-09, nr. 2063/1, 3; *Parl.St.*, Kamer, 2009-10, nr. 2160/2, 5.

⁷⁷⁷ *Parl.St.*, Kamer, 2008-09, nr. 2063/1, 4; *Parl.St.*, Kamer, 2009-10, nr. 2160/2, 5.

⁷⁷⁸ B.S. 15 januari 2010.

ambt uit te oefenen in de territoriale zee en de EEZ. Op grond van die bepaling kon een gerechtsdeurwaarder bijv. ook een betekening van een dagvaarding op zee uitvoeren. Die mogelijkheid, die sinds 1999 bestond, is door het wetgevend ingrijpen in 2009 onbedoeld teniet gedaan. Wat de verbazing nog doet stijgen, is wel het feit dat de Minister van Justitie in de bevoegde Kamercommissie verklaarde “dat de gerechtsdeurwaarders met betrekking tot deze amendementen werden geraadpleegd en geen enkel bezwaar hebben geformuleerd”⁷⁷⁹.

Tijdens de tweede lezing werd aan de bevoegde Kamercommissie een wetgevingstechnische nota van de Juridische Dienst van de Kamer voorgelegd, waarin erop werd gewezen dat de gekozen techniek van wetgeving door verwijzing wordt afgeraden en in dit geval niet verantwoord was. De Juridische Dienst stelde voor om artikel 513 Ger.W. aan te vullen met een lid dat specifiek betrekking had op beslag door Antwerpse gerechtsdeurwaarders in het gedeelte van de Antwerpse haven gelegen binnen het arrondissement Dendermonde. De Minister van Justitie ging niet akkoord met het voorstel van de Juridische Dienst omdat de oorspronkelijke redactie van de ontworpen bepaling geen problemen zou doen rijzen⁷⁸⁰. Dit blijkt een verkeerde inschatting te zijn geweest.

De hierboven besproken vergissing van de wetgever dient te worden rechtgezet als onderdeel van de wijzigingsbepalingen in de Invoeringswet van het Belgisch Scheepvaartwetboek.

Eenzijds dient opnieuw te worden bepaald dat de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen, Brugge en Veurne de bevoegdheid hebben om hun ambt uit te oefenen in de territoriale zee en de EEZ.

Anderzijds lijkt het raadzaam om de bevoegdheid van de Antwerpse gerechtsdeurwaarders in de Waaslandhaven in een afzonderlijke wetsbepaling te regelen, en niet bij verwijzing naar de rechterlijke bevoegdheid. Naar analogie met de rechterlijke bevoegdheidsregeling lijkt zij echter wel te kunnen worden veralgemeend tot alle ambtsverrichtingen in scheepvaartzaken, in plaats van enkel te gelden voor beslag op een zeeschip. Ook qua territoriale gelding kan bij de rechterlijke bevoegdheidsregeling worden aangesloten.

10.514. Bij de voorbereiding van de Invoeringswet zal nog nader worden ingegaan op de eventuele integratie in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek van artikel 637 Ger.W. (en de eventuele wijziging van die bepaling) en van het Aanvaringsbevoegdheidsverdrag (Burgerlijke Zaken) 1952 (zie hieromtrent reeds art. 8.5, § 1, 2° en 3° van de Proeve⁷⁸¹).

A.2. SCHEEPVAART- OF TRANSPORTRECHTBANKEN

10.515. In het Groenboek (Vraag 154) opperde het Expertenteam Zeewet de mogelijkheid van de oprichting van specifieke transportrechtbanken. De huidige rechterlijke bevoegdheidsverdeling leidt er regelmatig toe dat Vrederechters of rechtbanken uit arrondissementen die met het vervoerrecht weinig voeling hebben, te oordelen krijgen over technisch complexe transportgeschillen. Er werd gesuggereerd dat de materie wordt gegroepeerd voor één of meer materieel en territoriaal bevoegde hooggespecialiseerde transportrechtbank(en), die de bedoelde geschillen snel zou kunnen beslechten. Eventueel zouden de magistraten van een dergelijke rechtbanken zich kunnen verplaatsen om, indien nodig, zitting te houden in verschillende delen van het land.

---

⁷⁷⁹ *Parl.St.*, Kamer, 2009-10, nr. 2160/5, 15.

⁷⁸⁰ *Parl.St.*, Kamer, 2009-10, nr. 2160/5, 24.

⁷⁸¹ Zie Blauwboek 8.

10.516. Tijdens de eerste consultatie verklaarde KBRV dat de oprichting van een gespecialiseerde transportrechtbank of maritieme rechtbank het overwegen waard is. HvB-A achtte dergelijke innovatie weinig realistisch en plaatste de kwestie in de bredere context van een meer efficiënte organisatie van justitie in het algemeen. Binnen BVZ werd de oprichting van een gespecialiseerde transportrechtbank in wezen aantrekkelijk gevonden, maar werd geattendeerd op een aantal organisatorische, praktische en logistieke problemen. Steun werd uitgesproken voor een ontlasting van de vredegerichten van transportrechtelijke geschillen door een uitbreiding van de exclusieve bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel tot de andere transportmodi. Binnen BVZ werd ook gewezen op het alternatief van de benoeming van gespecialiseerde referendarissen die naar rechtbanken zouden kunnen worden uitgezonden. KBZ-KBMA-BZB stelden dat de Onderzoeksraad voor de Scheepvaart als straf- en tuchtrechtelijke instantie zeker behouden moet blijven.

10.517. De oprichting van gespecialiseerde scheepvaart- of, bij uitbreiding, transportrechtbanken genoot ook in het buitenland aandacht.

Zo stelde de Spaanse maritimist Arroyo dat de oprichting van afzonderlijke maritieme rechtbanken recht zou doen aan de autonomie van het zeerecht⁷⁸². Zoals herhaaldelijk vermeld, is de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek door de autonomie van het scheepvaartrecht geïnspireerd⁷⁸³.

In Engeland bestonden in vroeger tijden afzonderlijke *Admiralty Courts*, bevoegd voor alle maritieme zaken. Vandaag is de *Admiralty Court* opgenomen in de *High Court*, alwaar zij een onderdeel vormt van de *Queen's Bench Division*⁷⁸⁴.

Frankrijk kent *tribunaux maritimes commerciaux*. In tegenstelling tot wat hun naam doet vermoeden, zijn deze rechtbanken slechts bevoegd voor de strafrechtelijke vervolging uit hoofde van bepaalde overtredingen in de *Code disciplinaire et pénal de la marine marchande*⁷⁸⁵.

In Nederland streeft de huidige Regering ernaar om er tegen 2014 voor te zorgen dat de rechtspraak “meer specialistische kennis” heeft opgebouwd op het gebied van grondzaken, mededingingszaken, aanbestedingszaken, vreemdelingenzaken en vervoerszaken. Gespecialiseerde rechters zullen moeten bijdragen tot een “effectieve en voortvarende afhandeling van zaken”⁷⁸⁶.

In België werd in 2010 een wetsvoorstel “betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank” ingediend⁷⁸⁷. Deze gespecialiseerde rechtbank zou bevoegd zijn voor alle familiale aangelegenheden. Zij zou echter een afdeling van de Rechtbank van Eerste Aanleg worden, dus geen afzonderlijke rechtbank.

10.518. Aangezien (1) alvast in de buurlanden geen voorbeelden bestaan van afzonderlijke gespecialiseerde transportrechtbanken, (2) in België geen voorbeelden voorhanden lijken te zijn

---

⁷⁸² Arroyo, I., “Spanish domestic law and international conventions: lights and shadows”, *Il diritto marittimo* 1999, (7), 16.

⁷⁸³ Zie inz. Blauwboek 1, 156 e.v., nrs. 1.189 e.v.

⁷⁸⁴ Art. 5 (1) (b) *jo* art. 6 (1) (b) *Senior Courts Act 1981*.

⁷⁸⁵ Renaut, M., “Le Tribunal maritime commercial doit-il se réformer ou disparaître ?”, *DMF* 2004, 675-689; Bloch, J.-Ph., “Le Tribunal maritime commercial, un tribunal qu’il faut maintenir en le modernisant”, *DMF* 2004, (690), 690-698; i.v.m. de samenstelling van deze rechtbanken, zie recent Conseil constitutionnel 2 juli 2010, *DMF* 2010, 690, met noot Briand, L.; Cass. fr. 13 oktober 2010, *DMF* 2010, 999, met noot Briand, L.

⁷⁸⁶ Ministerie van Veiligheid en Justitie, *Innovatieagenda rechtsbestel*, 6.

⁷⁸⁷ *Parl.St.*, Kamer, 2010-11, nr. 682/1.

van afzonderlijke privaatrechtelijke rechtbanken bevoegd voor één bepaalde bedrijfssector, (3) de reacties tijdens de eerste consultatie hoofdzakelijk wezen op de problemen die met de oprichting van een gespecialiseerde transportrechtbank gepaard zouden gaan en (4) de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen *de facto* reeds de rol van een gespecialiseerde scheepvaartrechtbank vervult en haar in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek bijkomende bevoegdheden in scheepvaartzaken worden toegewezen⁷⁸⁸, wordt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek voorsnog niet in de oprichting van nieuwe gespecialiseerde rechtbanken voorzien. Naar analogie met de voor vereffenaars in de Proeve gestipuleerde bekwaamheidsvereisten, zou de invoering van een verplichting om een specialisatie-opleiding te volgen ook voor magistraten kunnen worden overwogen.

A.3. KORT GEDING

10.519. Uit artikel 1389 Ger.W. volgt dat de beslaglegger in een exploit van bewarend beslag keuze van woonplaats moet doen in het arrondissement waar de rechter zitting houdt. Er is aanleiding om een gelijkaardige verplichting op te leggen aan de eiser in het kort geding in “zee- en rivierzaken”.

Een buitenlandse eiser kan in dergelijke zaken immers op grond van artikel 1037 Ger.W. van dag tot dag of van uur tot uur dagvaarden in kort geding, terwijl een verweerder die vervolgens verzet of hoger beroep wil instellen zich geconfronteerd ziet met verlengde verschijningstermijnen, verhoogde kosten van betekening én kosten van de vertaling van processtukken. Weliswaar is op de basis-verschijningstermijn bij het instellen van een rechtsmiddel tegen een beschikking in kort geding artikel 1035 Ger.W. van toepassing, zodat deze termijn normaliter slechts twee dagen bedraagt⁷⁸⁹. Overeenkomstig artikel 55 Ger.W. moet de termijn t.a.v. een buitenlandse partij echter worden verlengd met:

- 1° vijftien dagen, wanneer de partij in een aangrenzend land of in het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië verblijft;*
- 2° dertig dagen, wanneer zij in een ander land van Europa verblijft;*
- 3° tachtig dagen, wanneer zij in een ander werelddeel verblijft.*

Weliswaar kan m.b.t. het hoger beroep de eerste voorzitter van het Hof van Beroep in spoedeisende gevallen verlof geven om te dagvaarden op de zitting “binnen een termijn die hij bepaalt”. Van een automatische verkorting van de verschijningstermijn, zoals deze geldt voor de initiële dagvaarding in een kort geding in zee- en rivierzaken, is echter geen sprake. Bovendien is voor het verzet tegen een beschikking in kort geding geen equivalente mogelijkheid in het Gerechtelijk Wetboek opgenomen.

De lange verschijningstermijnen bij het instellen van rechtsmiddelen tegen een beschikking in kort geding, de verhoogde kosten die een betekening in het buitenland meebrengt en de kosten van de vertaling van de inleidende akte lijken voor een efficiënte procesvoering een ernstige hinderpaal te vormen en zijn onverenigbaar met de urgentie die in zee- en rivierzaken bijna per definitie aanwezig is.

---

⁷⁸⁸ Zie inz. Blauwboek 4.

⁷⁸⁹ M.b.t. het *hoger beroep* tegen een beschikking in kort geding wordt dit uitdrukkelijk bepaald in artikel 1040 Ger.W. Een meerderheid van de rechtsleer meent dat hetzelfde geldt m.b.t. het *verzet* tegen een beschikking in kort geding (Castermans, M., *Gerechtelijk Privaatrecht*, Gent, Story Publishers, 2009, 605, nr. 936).

A.4. COLLECTIEVE PROCEDURE

10.520. Het Engels procesrecht kent sinds 1999 de procedure van de *Group Litigation Order*. Deze vorm van collectieve geschillenprocedure is verwant aan de *class actions* bekend in het Amerikaans recht, maar verschilt ervan in de zin dat zij functioneert volgens een “opt in” systeem in plaats van een “opt out” systeem. De averij die het containerschip MSC Napoli in januari 2007 opliep voor de Britse kust, waarbij een groot deel van de lading verloren ging of beschadigd raakte, bood de eerste gelegenheid om de *Group Litigation Order* toe te passen. Het aantal vorderingen en betrokken partijen (ladingeigenaars, slot charterers, NVOCCs, expediteurs,...) was aanzienlijk. De procedure bleek naar verluidt geschikt om dergelijke grootschalig meerpartijengeding op een efficiënte wijze en met minimale kosten af te handelen⁷⁹⁰.

Gelet op deze ervaring in het Verenigd Koninkrijk en de voordelen die een collectieve procedure in scheepvaartzaken kan bieden (hedendaagse containerschepen vervoeren meer dan 15.000 TEUs), zou kunnen worden overwogen om in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek een specifieke collectieve procedure in scheepvaartzaken in te voeren.

Evenwel dient te worden vastgesteld dat een algemene regeling van collectieve procedures in België al verschillende jaren in voorbereiding is. Dienaangaande is in de Kamer een wetsvoorstel hangend⁷⁹¹. Ook de Orde van Vlaamse Balies heeft een wetsvoorstel voorbereid⁷⁹². Het lijkt raadzaam de uitkomst van deze initiatieven af te wachten.

A.5. BESLAG OP OVERHEIDSSCHEPEN

10.521. In Blauwboek 2⁷⁹³ wordt uitvoerig ingegaan op de toepasselijkheid van het scheepvaartrecht op overheidsschepen en inz. op de vigerende bepalingen van het Staatsschepenverdrag 1926, het Staatsschepenprotocol 1934, andere verdragsregelingen inzake staatsimmunitet in het algemeen en inzake de toepasselijkheid van eengemaakt scheepvaart op overheidsschepen, de Belgische Staatsschepenwet en bijzondere interne wetsbepalingen over de toepassing van het scheepvaartrecht op overheidsschepen. Specifiek wat het beslag op overheidsschepen betreft is aldaar gewezen op de uit het Staatsschepenverdrag 1926 voortvloeiende immunitet voor de Belgische rechtbanken van vreemde gezagsschepen en -ladingen en op de in de Staatsschepenwet geregelde immunitet van Belgische staatsschepen, welke laatste voorrang heeft op het gemeenrechtelijke regime van het beslag op overheidsgoederen, neergelegd in artikel 1412*bis* Ger.W.

10.522. *De lege ferenda* wordt in Blauwboek 2 voorgesteld om, wat de immunitet van vreemde overheidsschepen voor de Belgische rechtbanken betreft, de regels van het Staatsschepenverdrag 1926 in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek op te nemen, en, wat de Belgische overheidsschepen betreft, deze in principe volledig aan het Belgisch Scheepvaartwetboek te onderwerpen, behoudens uitzonderingen voor specifieke aangelegenheden.

10.523. Wat het bewarend beslag op zeeschepen betreft valt er overigens op te wijzen dat het Scheepsbeslagverdrag 1952, waardoor België gebonden behoort te blijven, omtrent zijn

---

⁷⁹⁰ Pilkington, S. en Davidson-Houston, A., “Napoli sets ‘paradigm’ for group litigation”, *Lloyd’s List* 23 juli 2008, 7. Vgl. de Richemont, H., “L’introduction d’une procédure d’action collective en France”, *DMF* 2007, 677-682 en, voor Nederland, Ministerie van Veiligheid en Justitie, *Innovatieagenda rechtsbestel*, 7-8.

⁷⁹¹ *Parl.St.*, Kamer, 2010-11, nr. 1680/1.

⁷⁹² Zie

<http://www.advocaat.be/UserFiles/file/OVB%20wetsvoorstel%20class%20actions%2030%2009%202009%20versi e%20website%20OVB.pdf>

⁷⁹³ Zie m.n. Blauwboek 2, nrs. 2.246 e.v. en inz. 2.272 e.v.

toepasselijkheid op overheidsschepen geen bijzondere bepalingen bevat, en deze kwestie overlaat aan de wet van het *forum arresti*⁷⁹⁴.

10.524. Wat het internrechtelijke statuut van de eigen overheidsschepen betreft, is in Blauwboek 2 vastgesteld dat de meeste andere landen, waaronder de buurlanden, de voor het openbaar gezag en/of voor openbare diensten gebruikte vaartuigen immuun voor beslagmaatregelen verklaren⁷⁹⁵.

10.525. In Blauwboek 3 werd uiteengezet dat onder de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek alle overheidsschepen, zonder onderscheid, principieel zijn onderworpen aan de regelgeving betreffende scheepszekerheidsrechten en inz. vatbaar zijn voor de vestiging van scheepshypotheken. Dit laatste vloeit wat zeeschepen betreft reeds voort uit het huidige artikel 1, § 3 van de Scheepsregistratiewet⁷⁹⁶. In Blauwboek 3 werd echter voorbehoud gemaakt wat betreft de nadere regeling van de (on)beslagbaarheid van gezagsschepen⁷⁹⁷.

In principe dient de gelijkschakeling van overheidsschepen met particuliere schepen eveneens te gelden wat betreft hun beslagbaarheid. De beoogde toepasselijkheid op overheidsschepen van de regels inzake scheepszekerheidsrechten kan immers slechts praktisch gevolg hebben wanneer deze vaartuigen ook vatbaar zijn voor beslag, te gelde kunnen worden gemaakt en samenloop tussen de schuldeisers kan ontstaan.

10.526. De principiële keuze van de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek om Belgische overheidsschepen vatbaar te maken voor hypotheekvestiging en beslag, is volkomen in lijn met recente wetgevende, decretale en jurisprudentiële versoepelingen van het klassieke domeinrecht. Traditioneel werd aangenomen dat goederen van het openbaar domein onvervreemdbaar zijn, en dat zij het voorwerp kunnen zijn noch van zakelijke rechten, zoals vruchtgebruik, erfpacht- en opstalrechten, erfdiensbaarheden of hypotheekering, noch van verkrijgende verjaring, verhuring of beslag⁷⁹⁸. Recente regelgevende ingrepen hebben deze klassieke domeinleer aanzienlijk afgezwakt. In dit verband kan vooreerst worden gewezen op de Wet van 30 juni 1994⁷⁹⁹, waarbij artikel 1412*bis* Ger.W. werd ingevoerd. Dit artikel maakt geen onderscheid tussen goederen behorend tot het privaat en het openbaar domein, waardoor, onder de voorwaarden gesteld in artikel 1412*bis* Ger.W., een beslag op goederen behorend tot het openbaar domein tot de mogelijkheden behoort. Voorts kan worden gewezen op het Decreet van 18 juli 2003 betreffende publiek-private samenwerking⁸⁰⁰, op artikel 185 van het Provinciedecreet⁸⁰¹, op artikel 191 van het Gemeentedecreet⁸⁰² en op het Programmadecreet van het Waals Gewest van 3 februari 2005⁸⁰³ waarbij telkens de mogelijkheid werd gecreëerd om op goederen behorend tot het openbaar domein zakelijke rechten te vestigen. In een arrest van 18 mei 2007 heeft ook het Hof van

---

⁷⁹⁴ Zie nader Berlingieri 472-473, nrs. 20.92-20.93. Het Scheepsbeslagverdrag 1999 sluit gezagsschepen uitdrukkelijk uit zijn toepassingsgebied uit (art. 8.2). Een vergelijkbare bepaling komt voor in het Binnenschepenverdrag 1965 (art. 13).

⁷⁹⁵ Zie m.n. Blauwboek 2, nrs. 2.284 e.v.

⁷⁹⁶ Deze bepaling is te lezen als een uitbreiding van het toepassingsgebied van het Scheepsvoorrechtenverdrag 926, dat zelf niet geldt voor oorlogsschepen en schepen die uitsluitend zijn bestemd voor een openbare dienst (art. 15). De uitbreiding geldt niet voor binnenschepen, wat in het licht van het gelijkheidsbeginsel problematisch lijkt. Gelijkaardige uitsluitingen zijn opgenomen in het Scheepsvoorrechtenverdrag 1967 (art. 12.2) en het Scheepsvoorrechtenverdrag 1993 (art. 13.2).

⁷⁹⁷ Zie Blauwboek 3, nr. 3.400.

⁷⁹⁸ Van Hooydonk, E., *PPS en het statuut van de domeingooderen*, paper gepresenteerd op studiedag te Leuven op 22 mei 2001, 8, nr. 5.

⁷⁹⁹ W. 30 juni 1994 tot invoering van een artikel 1412*bis* in het Gerechtelijk Wetboek (*BS* 21 juli 1994).

⁸⁰⁰ Decreet 18 juli 2003 betreffende publiek-private samenwerking (*BS* 19 september 2003).

⁸⁰¹ Provinciedecreet 9 december 2005 (*BS* 29 december 2005).

⁸⁰² Gemeentedecreet 15 juli 2005 (*BS* 31 augustus 2005).

⁸⁰³ Programmadecreet 3 februari 2005 (*BS* 1 maart 2005).

Cassatie aangegeven dat op een goed van het openbaar domein een opstalrecht kan worden gevestigd, mits dit verenigbaar is met de publieke bestemming van het betrokken goed⁸⁰⁴. In de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek wordt de tendens tot versoepeling van het domeinrecht voortgezet, door de vestiging van zakelijke rechten, inclusief hypotheeken, op zee- én binnenschepen behorend tot het openbaar domein in beginsel mogelijk te maken en door deze schepen principieel vatbaar voor beslag te maken.

10.527. Hoewel principieel wordt geopteerd voor een onderwerping van de Belgische overheidsschepen aan dezelfde regels als de particuliere schepen, dient, met het oog op het ongestoord functioneren van essentiële overheidfuncties, een uitzondering te worden bepaald voor gezagsschepen. Ook in andere landen zijn dergelijke schepen onbeslagbaar.

Anderzijds valt niet uit te sluiten dat de overheid ook ter financiering van de bouw of aankoop van gezagsschepen gebruik maakt van de techniek van de scheepshypothek. In dat geval moet worden aangenomen dat de overheid zelf van de onbeslagbaarheid afstand heeft gedaan. Wanneer een uitwinningprocedure zou leiden tot een onderbreking van de betrokken dienstverlening, zal de overheid ter zake desgevallend gemeenrechtelijke aansprakelijkheid dragen.

A.6. DESKUNDIGENONDERZOEK

10.528. In het Gerechtelijk Wetboek en de Zeewet zijn geen specifieke bepalingen betreffende het deskundigenonderzoek in scheepvaartzaken opgenomen. Dergelijke specifieke regeling lijkt internationaal weinig voor te komen⁸⁰⁵. In België is geen nood gebleken om alsnog een bijzondere regeling in te voeren. In Blauwboek 5 is wel een wettelijke regeling voorgesteld van het recht van deskundigen om verklaringen van de gezagvoerder, de opvarenden en andere belanghebbenden op te nemen, welke gelden als inlichting (art. 5.13, § 8, laatste lid).

A.7. ARBITRAGE

10.529. In het Groenboek (Vragen 155-157) werd de vragen gesteld of in België een maritiem arbitragecentrum dient te worden opgericht, of de overheid hierin moet tussen komen en of de materiële regeling m.b.t. arbitrage in het Gerechtelijk Wetboek met het oog op maritieme arbitrages wijziging behoeft.

HvB-A had tegen de oprichting van een arbitragecentrum geen bezwaren, mits voldoende garanties worden geboden voor een objectieve en neutrale beoordeling, en suggereerde dat in dit verband verder onderzoek zou worden uitgevoerd. BVZ achtte de oprichting van een maritiem arbitragecentrum aanbevelenswaardig, maar zag niet in welke actieve rol de Belgische overheid daarin zou moeten spelen en gaf aan dat de Belgische wetgeving m.b.t. arbitrage voldoening geeft.

10.530. De afgelopen jaren heeft BVZ getracht tot de oprichting van een maritiem arbitragecentrum te komen, meer bepaald in samenwerking met Cepina. Na een bevraging van de betrokken sectoren werd echter geconcludeerd dat de noodzaak aan dergelijk centrum vooralsnog niet voldoende vaststaat⁸⁰⁶.

---

⁸⁰⁴ Cass. 18 mei 2007, *AC* 2007, 1045, *Pas.* 2007, I, 934, *CDPK* 2008, 219, *JLMB* 2007, 1726, *NjW* 2007, 652, met noot Rasschaert, W., *Rev.not.b.* 2007, 631, met noot Lagasse, D., *RW* 2007-08, 736, met noot Sagaert, V., *TBBR* 2008, 550, *TBO* 2008, 9, met noot Van Heuven, D., *T.Not.* 2009, 32, *T.Gem.* 2008, 71, met noot De Boel, L.

⁸⁰⁵ Vgl., specifiek m.b.t. vervoer, art. 8:494 en 8:495 NBW en daarover van 't Zelfde, R.C.A., "Het recht van expertise", in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita zeerecht*, Deventer, Kluwer, 2004, 329-335.

⁸⁰⁶ Verslag van Commissievoorzitter M.A. Huybrechts aan de Voorzitter van de BVZ van 9 juni 2011 met bijlagen.

10.531. In de studie over de sterkten en zwakten van maritiem recht en beleid in België, welke aan het lopende herzieningsproject ten grondslag ligt, werd vastgesteld dat de afwezigheid alhier van een maritiem arbitragecentrum fel contrasteert met de toestand in andere maritieme centra, waaronder grote havensteden in de buurlanden⁸⁰⁷.

In dit licht is het bevreemdend dat de werkzaamheden van BVZ niet in de oprichting van dergelijk centrum hebben geresulteerd.

Nu arbitragecentra ook in het buitenland ontspruiten aan privaat initiatief, zijn in dat verband in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek geen wetgevende maatregelen opgenomen. Dit neemt niet weg dat de oprichting van een maritiem arbitragecentrum als een voor de hand liggend complement van de vernieuwing van de zee- en binnenvaartwetgeving is te beschouwen.

B. VOORGESTELDE NIEUWE REGELING

B.1. TERRITORIALE BEVOEGDHEID

B.1. ARTIKEL 10.71. BEVOEGDHEID VAN DE GERECHTSDEURWAARDERS OP ZEE EN IN HET LINKERSCHELDEOEVERGEBIED

A) WETTEKST

10.532.

Artikel 10.71. Bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders op zee en in het linkerscheldeoevergebied

In artikel 513 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 4 van de wet van 6 april 1992 en gewijzigd bij artikel 51 van de wet van 22 april 1999 en bij artikel 19 van de wet van 30 december 2009, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het vierde lid wordt vervangen als volgt:

“De gerechtsdeurwaarders met kantoor in de gerechtelijke arrondissementen van Antwerpen, Brugge en Veurne zijn bevoegd om hun ambt uit te oefenen in de territoriale zee bedoeld bij artikel 1 van de wet van 6 oktober 1987 tot vaststelling van de breedte van de territoriale zee van België, evenals in de exclusieve economische zone, bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee.”;

2° na het vierde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

“In scheepvaartzaken zijn de gerechtsdeurwaarders met kantoor in de gerechtelijke arrondissementen van Antwerpen en Dendermonde gelijkelijk bevoegd om hun ambt uit te oefenen in het linkerscheldeoevergebied, bedoeld in artikel 1 van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen

⁸⁰⁷ Zie Van Hooydonk SVSMS, 193 e.v. Over arbitragemogelijkheden bij Alfaport Antwerpen en de Arbitrage-en Verzoeningskamer voor Granen en Zaden van Antwerpen, zie Piers, M., *Sectorale arbitrage*, Antwerpen / Oxford, Intersentia, 2007, 35-42. Zie en vgl. voorts Allsop, J., “International maritime arbitration : legal and policy issues”, *JIML* 2007, 398-415; Brouwer, H.M.B. en Hendrikse, M.L., “Arbitrage en mediation in het zeevervoerrecht”, in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita zeeerecht*, Deventer, Kluwer, 2004, 319-327.

en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.”

B) TOELICHTING

10.533. Door de vervanging van het vierde lid van artikel 513 Ger.W. door de voorgestelde nieuwe vierde en vijfde leden wordt het onbedoelde gevolg van de hierboven besproken wetswijziging van 2009 tenietgedaan. Door die wetswijziging waren de gerechtsdeurwaarders van Antwerpen, Brugge en Dendermonde immers enkel nog bevoegd om in de territoriale zee en de EEZ *beslag te leggen*, maar niet langer om er hun andere ambtsverrichtingen te vervullen.

Het voorgestelde nieuwe vierde lid herneemt de bewoordingen van vóór de wetswijziging van 2009.

Het voorgestelde nieuwe vijfde lid behoudt de bevoegdheid van de Antwerpse gerechtsdeurwaarders in het linkerscheldeoevergebied, maar breidt deze bevoegdheid uit tot alle ambtsverrichtingen in scheepvaartzaken, waar deze bevoegdheid voorheen beperkt was tot het beslag op een zeeschip.

Gelet op de onbedoelde gevolgen waartoe wetgeving door verwijzing aanleiding kan geven, wordt niet geopteerd voor een regeling bij verwijzing naar de regeling van de rechterlijke bevoegdheden in de genoemde gebieden.

B.2. ARTIKEL 10.72. RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID OP ZEE EN IN HET LINKERSCHELDEOEVERGEBIED

A) WETTEKST

10.534.

Artikel 10.72. Rechterlijke bevoegdheid op zee en in het linkerscheldeoevergebied

In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel *622bis* ingevoegd, luidende:

“Art. 622bis. § 1. In scheepvaartzaken zijn de rechters van de arrondissementen Antwerpen, Brugge en Veurne gelijkelijk bevoegd in de territoriale zee, bedoeld in artikel 1 van de wet van 6 oktober 1987 tot bepaling van de breedte van de territoriale zee van België, en in de exclusieve economische zone, bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee.

§ 2. In scheepvaartzaken zijn de rechters van de arrondissementen Antwerpen en Dendermonde gelijkelijk bevoegd in het deel van het linkerscheldeoevergebied, bedoeld in artikel 1 van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, dat is gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.

B) TOELICHTING

10.535. De voorgestelde wijzigingsbepaling betreft algemene toewijzingen van territoriale bevoegdheid aan bepaalde rechters, in afwijking van de principiële regel dat de rechter slechts bevoegd is binnen de grenzen van zijn rechtsgebied, die in artikel 622 Ger.W. is neergelegd.

Omwille van haar algemene draagwijdte is het wenselijk dat de bepaling net na artikel 622 Ger.W. wordt ingevoegd.

10.536. De voorgestelde § 1 maakt de rechters van de arrondissementen Antwerpen, Brugge en Veurne territoriaal bevoegd in de territoriale zee en de EEZ. Bijgevolg kunnen de specifieke territoriale bevoegdheidsregels in de artikelen 624 e.v. Ger.W. ook dan worden toegepast wanneer de in die regels als aanknopingspunt vermelde plaats zich op zee bevindt. Tot heden waren alleen de *beslagrechters* van de arrondissementen Antwerpen, Brugge en Veurne territoriaal in de territoriale zee en de EEZ bevoegd (art. 633, § 2, tweede lid Ger.W.). Ook een bevoegdheidsregeling voor de rechter ten gronde is echter wenselijk.

Vooralsnog wordt de bevoegdheidsuitbreiding enkel doorgevoerd wat betreft scheepvaartzaken. Daaronder dient te worden verstaan de betwiste zaken die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden. Een gelijkaardige bevoegdheidsuitbreiding voor andere aangelegenheden kan later nog worden overwogen.

10.537. De voorgestelde § 2 maakt, naast de rechters van het arrondissement Dendermonde, de rechters van het arrondissement Antwerpen bevoegd in het linkerscheldeoevergebied waarin de Waaslandhaven ligt, voor zover het binnen het arrondissement Dendermonde valt. Tot op heden was alleen de *beslagrechter* van het arrondissement Antwerpen territoriaal bevoegd voor een beslag op zeeschip gelegd in de Waaslandhaven (art. 633, § 2, derde lid Ger.W.). Ook de toekenning van de bevoegdheid ten gronde aan de Antwerpse rechtbanken is echter wenselijk, teneinde optimaal gebruik te maken van hun specialisatie ter zake.

Aangezien in het linkerscheldeoevergebied ook tot rechtsgedingen aanleiding gevende betwistingen voorkomen die geen betrekking hebben op het scheepvaart- en havenbedrijf, geldt de uitgebreide bevoegdheid van de Antwerpse rechtbanken enkel voor scheepvaartzaken.

10.538. De voorgestelde bepalingen maken verschillende rechters voor de betrokken zaken “gelijkelijk” bevoegd. De eiser of verzoeker kan dus kiezen voor welke van de bevoegde rechters hij de zaak inleidt. De verweerder kan geen exceptie van onbevoegdheid inroepen, zodat de nieuwe regelingen niet zullen leiden tot bijkomende betwistingen m.b.t. de rechterlijke bevoegdheid. Dat verschillende rechters bevoegd zijn om van een bepaalde zaak kennis te nemen is in het gerechtelijk recht niet ongebruikelijk.

B.3. ARTIKEL 10.73. RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID INZAKE SCHEEPSBESLAG

A) WETTEKST

10.539.

Artikel 10.73. Rechterlijke bevoegdheid inzake scheepsbeslag

In artikel 633 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 20 van de wet van 30 december 2009, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Van verzoeken tot bewarend beslag op een schip wordt kennisgenomen door de rechter van de plaats waar het schip zich bevindt of wordt verwacht.”;

2° in paragraaf 2 wordt het derde lid opgeheven.

B) TOELICHTING

10.540. Luidens de voorgestelde § 1 berust de territoriale bevoegdheid voor een bewarend scheepsbeslag bij de rechter van de plaats waar het schip zich bevindt of zich naar verwachting zal bevinden.

In vergelijking met de in artikel 633, § 1, eerste lid Ger.W. vervatte basisregel m.b.t. de territoriale rechterlijke bevoegdheid inzake beslag en met artikel 1467, eerste lid Ger.W., dat bij de inwerkingtreding van het Belgisch Scheepvaartwetboek zal worden opgeheven, vermeldt de voorgestelde bepaling uitdrukkelijk de hypothese dat het schip in het rechtsgebied van de bevoegde rechter *wordt verwacht*.

Bij lezing van de vigerende wetsartikelen zou kunnen worden aangenomen dat de rechter enkel kan toestaan dat beslag wordt gelegd op schepen die zich op het ogenblik van de beschikking reeds in het rechtsgebied van de rechtbank bevinden. De mogelijkheid dat de rechter de toelating verleent *voordat* de schepen zich binnen zijn arrondissement bevinden, wordt nochtans ook naar huidig recht reeds geacht te bestaan⁸⁰⁸. De Antwerpse beslagrechter bevestigde dit als volgt:

Overwegende dat de beslagrechter territoriaal bevoegd is om toelating tot bewarend beslag te verlenen op schepen die zich in het rechtsgebied van zijn rechtbank bevinden (art. 1467, 1° lid Gerechtelijk Wetboek);

Overwegende dat de wet niet bepaalt dat die schepen zich reeds in het arrondissement moeten bevinden wanneer de toelating verleend wordt; dat deze vraag de hoogdringendheid maar niet de territoriale bevoegdheid raakt⁸⁰⁹.

In andere landen zoals Nederland⁸¹⁰ en Noorwegen⁸¹¹ is de bevoegdheid van de rechter in wiens rechtsgebied het schip wordt verwacht thans reeds uitdrukkelijk in de wet ingeschreven.

Naar analogie met Nederlandse rechtspraak⁸¹² kan alhier worden vooropgesteld dat het niet ter zake doet binnen welke termijn het schip in het rechtsgebied wordt verwacht of dat het schip eerst een ander rechtsgebied zal aandoen. Het beslag kan zelfs worden toegestaan maanden voordat het schip wordt verwacht⁸¹³.

Het spreekt voor zich dat het bewarend beslag ook onder vigeur van de voorgestelde bepaling slechts mag worden *gelegd* wanneer het schip zich effectief binnen het rechtsgebied bevindt van de rechter die de toelating verleende.

10.541. Gelet op de algemene bevoegdheid in scheepvaartzaken die aan de Antwerpse rechters ingevolge het hierboven toegelichte artikel 10.72 toekomt in het linkeroevergebied, is de in artikel

---

⁸⁰⁸ Zie en vgl. De Beule-Leers, 113, nr. 189; Delwaide, L., "Saisie conservatoire des navires de mer en Belgique. Aperçu de jurisprudence des juges des Saisies d'Anvers, de Gand et de Bruges", *DMF* 1984, (248), 251, nr. 14; Delwaide SB, 173, nr. 160; Dujardin, R., "De territoriale bevoegdheid ter zee", *De Gerechtsd.* 1999, (94), 96; Mackay, Art. 1467, 2, nr. 1; Somers, E., "Enkele overwegingen over het bewarend scheepsbeslag in de Belgische mariene rechtsgebieden", *TVR* 1997, nr. 4, (1), 1; Van Aerde ZOBB, 127, nr. 158; Verstrepen, W., "Het bewarend beslag op zee- en binnenschepen (Slot)", *Jura Falconis* 1988-89, (191), 203; zie ook Berlingieri, 321, nr. 13.18.

⁸⁰⁹ Beslagr. Antwerpen, 4 mei 1976, *RHA* 1975-1976, 164.

⁸¹⁰ Zie *supra*, nr. 10.94.

⁸¹¹ Zie *supra*, nr. 10.102.

⁸¹² Hoge Raad, 11 september 1998, *NJ* 1999, 1955, nr. 363, zie ook Winckels, D.H.S., "Beslag", in Hendrikse, M.L. en Margetson, N.H. (red.), *Capita Zeerecht. Een praktische benadering van de overeenkomst van goederenvervoer over zee*, Deventer, Kluwer, 2004, (287), 295.

⁸¹³ Margetson, N.H., "Arrest of Ships to Obtain Security", in Hendrikse, M.L., Margetson, N.H. en Margetson, N.J., *Aspects of Maritime Law*, Austin, Wolters Kluwer, 2008, (343), 343.

633, § 2, derde lid Ger.W. vervatte bijzondere bevoegdheidstoekenning voor beslag op een zeeschip aldaar overbodig. Zij wordt door de voorgestelde § 2 opgeheven.

De bepalingen van artikel 633, § 2, eerste en tweede lid Ger.W. blijven behouden. Zij worden door de algemene bevoegdheidstoewijzing in het hierboven toegelichte artikel 10.72 m.b.t. scheepvaartzaken in de territoriale zee en de EEZ niet overbodig. De in artikel 633, § 2, eerste en tweede lid Ger.W. behandelde beslagmaatregelen en middelen tot tenuitvoerlegging hebben immers niet noodzakelijk betrekking op scheepvaartzaken.

B.4. ARTIKEL 10.74. KEUZE VAN WOONPLAATS IN KORT GEDING EN DAGVAARDINGSTERMIJN BIJ RECHTSMIDDELEN

A) WETTEKST

10.542.

Artikel 10.74. Keuze van woonplaats in kort geding en dagvaardingstermijn bij rechtsmiddelen

Artikel 1037 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De dagvaarding in kort geding bevat op straffe van nietigheid de keuze van woonplaats van alle eisers in het arrondissement waar de rechter die kennis moet nemen van de vordering in kort geding zitting houdt, tenzij de eisers daar wonen. Het verzet of het hoger beroep tegen de beschikking in kort geding kan aan de gekozen woonplaats worden betekend. Het eerste lid is op het verzet en het hoger beroep van overeenkomstige toepassing.”

B) TOELICHTING

10.543. De voorgestelde bepaling verplicht de eisers in kort geding in scheepvaartzaken ertoe om in de dagvaarding woonstkeuze te doen in het arrondissement van de kort gedingrechter.

Zij bepaalt voorts dat het eventuele rechtsmiddel dat tegen de navolgende beschikking in kort geding zou worden ingesteld, aan de gekozen woonplaats kan worden betekend.

Zij bewerkstelligt ten slotte dat ook een dagvaarding in verzet of hoger beroep van dag tot dag of van uur tot uur kan geschieden, en dat bij verstek terstond recht kan worden gedaan. Wanneer het hoger beroep daarentegen wordt ingesteld bij contradictoir verzoekschrift, neergelegd op de griffie, is de bijzondere korte verschijningstermijn voor scheepvaartzaken niet van toepassing. Aangezien de geïntimeerde dan door de griffie bij gerechtsbrief moet worden opgeroepen, is een verschijningstermijn van slechts enkele uren of dagen in een dergelijk geval niet realistisch.

Ingevolge deze wetswijziging worden de lange verschijningstermijnen, de verhoogde kosten van een betekening in het buitenland en de kosten van de vertaling van de inleidende akte vermeden. Aldus draagt de voorgestelde bepaling bij tot een efficiënter en sneller procesverloop, wat in scheepvaartzaken in kort geding ten zeerste wenselijk is.

De formulering van de eerste zin van de voorgestelde bepaling is geïnspireerd door artikel 1389 Ger.W. inzake woonstkeuze door de beslaglegger. De verplichting die aan de eisers wordt opgelegd is dus geenszins een nieuwigheid in het procesrecht en kan niet als onredelijk bezwarend worden beschouwd.

10.544. Het alternatief om een verplichting tot woonstkeuze in de dagvaarding toe te voegen aan artikel 1035 Ger.W., dat het kort geding in het algemeen betreft, werd overwogen, maar uiteindelijk niet gekozen.

Ofschoon een veralgemeende toepassing van de verplichting tot woonstkeuze voor eisers in kort geding wenselijk zou kunnen zijn en een gelijke behandeling tussen de verweerders in kort geding in scheepvaartzaken en de verweerders in andere kort gedingen zou teweegbrengen, dient te worden vastgesteld dat een aanpassing van de algemene kort gedingprocedure de grenzen van het herzieningsproject van het Belgische scheepvaartrecht overschrijdt. Daar de kort gedingprocedure in scheepvaartzaken hoe dan ook reeds verschilt van de algemene kort gedingprocedure, is het ter zake gemaakte onderscheid alleszins relevant en pertinent.

De belangrijkste reden van de voorgestelde wijziging is het vermijden van een verlenging van de verschijningstermijn bij het instellen van een rechtsmiddel wanneer de eiser geen woonplaats in België heeft. In scheepvaartzaken is het contrast met de dagvaarding van dag tot dag of van uur tot uur immers niet te verantwoorden. In de algemene kort gedingprocedure kent de verlenging van de verschijningstermijn bij het instellen van een rechtsmiddel een tegenhanger in het feit dat ook de initiële dagvaardingstermijn overeenkomstig artikel 55 Ger.W. dient te worden verlengd wanneer de *verweerder* geen woon- of verblijfplaats in België heeft (art. 1035, tweede lid Ger.W.).

Weliswaar kan in bepaalde zaken discussie bestaan m.b.t. de vraag of de zaak al dan niet als een “zee- of rivierzaak” in de zin van artikel 1037 Ger.W. kan worden beschouwd. Dat zou een reden kunnen zijn om de toepassing van de verplichting tot woonstkeuze voor de eisers niet aan dit criterium te koppelen, maar die verplichting op alle eisers in kort geding van toepassing te verklaren. Nochtans dient te worden vastgesteld dat het bedoelde discussiepunt hoe dan ook zou blijven bestaan m.b.t. de toepassing van de verkorte initiële dagvaardingstermijn van artikel 1037 Ger.W. Bovendien kan een eiser die zich zelf op de verkorte initiële dagvaardingstermijn van artikel 1037 Ger.W. heeft beroepen bij het instellen van een rechtsmiddel nog bezwaarlijk voorhouden dat de zaak geen zee- of rivierzaak zou zijn.

10.545. Om aan te sluiten bij de terminologie die wordt gebruikt in de Proeve van Belgisch Scheepvaartwetboek zal het begrip “zee- en rivierzaken” doorheen het Gerechtelijk Wetboek worden vervangen door het begrip “scheepvaartzaken”. Daaronder dient te worden verstaan de betwiste zaken die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden. Het begrip omvat zowel geschillen m.b.t. het commerciële zeehandelsrecht als geschillen aangaande de niet-commerciële scheepvaart.

Nadere wijzigingsbepalingen in die zin zullen worden opgenomen in de Invoeringswet.

A) WETTEKST

10.546.

TITEL 2 – SCHEPEN

Hoofdstuk 6 – Overheidsschepen

Afdeling 1 – Belgische overheidsschepen

Artikel 10.75. Beslag op Belgische overheidsschepen

§ 1. Tenzij wanneer op het schip een sloopshypotheek werd gevestigd, kan op Belgische gezagsschepen en de zich aan boord ervan bevindende zaken noch bewarend, noch uitvoerend beslag worden gelegd.

§ 2. Artikel 1412*bis* van het Gerechtelijk Wetboek is niet op Belgische overheidsschepen van toepassing.

B) TOELICHTING

10.547. Belgische overheidsschepen (met hun sloopbestanddelen en sloopstoebehoren) zijn in principe integraal aan de bepalingen van het Belgisch Sloopvaartwetboek onderworpen, en zijn in principe dan ook beslagbaar.

De voorgestelde § 1 maakt hierop evenwel een uitzondering voor Belgische gezagsschepen. Dit begrip wordt gedefinieerd in artikel 2.1, 7° van de Proeve van Belgisch Sloopvaartwetboek⁸¹⁴.

In artikel 2.16, § 1 van de Proeve zal naar deze afwijking worden verwezen.

10.548. Artikel 1412*bis* Ger.W. wordt buiten toepassing verklaard.

Elders werd vastgesteld dat de in artikel 1412*bis* opgenomen criteria erg vaag zijn en niet toegesneden op de realiteit van het sloopvaartbedrijf, en dat de bepaling op gespannen voet staat met de specifieke wetgeving m.b.t. de beslagbaarheid van overheidsschepen⁸¹⁵.

Een bijkomende reden om m.b.t. overheidsschepen af te stappen van het systeem van artikel 1412*bis* Ger.W., is dat de praktijk heeft uitgewezen dat besturen nauwelijks gebruik maken van de door dat artikel geboden mogelijkheid om zelf een lijst met voor beslag vatbare goederen op te stellen⁸¹⁶.

---

⁸¹⁴ Zie Blauwboek 2.

⁸¹⁵ Zie Blauwboek 2, nr. 2.322.

⁸¹⁶ Zie eveneens Blauwboek 2, nr. 2.322.

A) WETTEKST

10.549.

Afdeling 2 – Vreemde overheidsschepen

Artikel 10.76. Beslag op vreemde overheidsschepen en vreemde overheidsladingen

§ 1. Vreemde gezagsschepen en de aan de vreemde Staten toebehorende ladingen die aan boord van vreemde gezagsschepen worden vervoerd zijn onbeslagbaar.

§ 2. De aan vreemde Staten toebehorende ladingen, die voor regerings- en niet voor handelsdoeleinden worden vervoerd aan boord van koopvaardijsschepen, zijn onbeslagbaar.

§ 3. Indien er naar het oordeel van de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, twijfel bestaat of het schip of de lading een vreemd gezagsschip respectievelijk een lading bedoeld in § 1 of 2 is, zal, met het oog op de opheffing van een door het gerecht bevolen beslag, een verklaring ondertekend door de diplomatieke vertegenwoordiger van de betrokken Staat gelden als bewijs.

De in het eerste lid bedoelde verklaring wordt aan de rechtbank bezorgd:

1° hetzij door tussenkomst van de Belgische regering, indien zij een dergelijke verklaring ontvangt;

2° hetzij door de vreemde Staat zelf, indien deze voor de rechtbank verschijnt.

Indien de vreemde Staat meent dat zijn nationale belangen worden geschaad, kan hij zich daarop beroepen om zich van het leveren van bewijs of het overleggen van stukken te onthouden.

B) TOELICHTING

10.550. De voorgestelde § 1 berust op artikel 3, § 1, eerste lid en 3, § 2 van het Staatsschepenverdrag 1926.

Het tweede lid van artikel 3, § 1 van het Staatsschepenverdrag 1926 werd niet in de wetsbepaling overgenomen. Dit ware niet zinvol nu dat lid de rechtsgang voor vreemde rechtbanken betreft.

10.551. De voorgestelde § 2 berust op artikel 3, § 3, eerste lid van het Staatsschepenverdrag 1926.

10.552. De voorgestelde § 3 is een vereenvoudigde maar meer heldere herformulering van artikel 5 van het Staatsschepenverdrag 1926. Dat de vreemde Staat niet kan worden verplicht nader bewijsmateriaal voor te leggen, wordt bevestigd in artikel 6 van het Staatsschepenprotocol 1934, dat is overgenomen in het laatste lid van het voorgestelde artikel. De gunstige bewijsregel geldt voor alle Staten, ongeacht of zij partij bij het Staatsschepenverdrag 1926 zijn.

In artikel 5 van het Staatsschepenverdrag 1926 is enkel in de mogelijkheid voor de buitenlandse publiekrechtelijke rechtspersoon voorzien om zijn verklaring omtrent de aard van het schip of de lading via de Belgische Regering aan de beslagrechter over te maken. In artikel 3 van het Staatsschepenprotocol 1934 wordt evenwel vermeld dat niets de betrokken regeringen belet “om

zelf overeenkomstig de door de nationale wet voorgeschreven procedure voor het gerecht te verschijnen, waarbij het geschil is aanhangig gemaakt, en er de [...] bedoelde verklaring over te leggen". Daarom worden in het hier voorgestelde tweede lid beide mogelijkheden vermeld.

10.553. De voorgestelde bepaling doet geen afbreuk aan de rechten en verplichtingen die voor of ten aanzien van bepaalde Staten zouden voortvloeien uit bijzondere verdragsregelingen. Hierbij kan bijv. worden gedacht aan het VN Zeerechtverdrag, de Scheepvaartovereenkomst van 17 november 1972 tussen de BLEU en de USSR en de Europese Overeenkomst van 16 mei 1972 inzake de immuniteit van Staten⁸¹⁷.

---

⁸¹⁷ Zie Blauwboek 2.

5. WETTEKST

BELGISCH SCHEEPVAARTWETBOEK

BOEK 3 – PRIVAAT SCHEEPVAARTRECHT

TITEL 2 – SCHEPEN

Hoofdstuk 4 – Scheepsbeslag

Afdeling 1 – Bewarend scheepsbeslag

Onderafdeling 1 – Bewarend beslag op zeeschepen

Artikel 10.1. Begripsomschrijvingen

In deze Onderafdeling wordt verstaan onder:

1° “Scheepsbeslagverdrag 1952”: het Internationaal Verdrag van Brussel van 10 mei 1952 tot het brengen van eenheid in sommige bepalingen betreffende het bewarend beslag op zeeschepen;

2° “zeevordering”: een aanspraak gemaakt op grond van één van de volgende oorzaken:

- a) schade door een schip veroorzaakt door aanvaring of anderszins;
  - b) verlies van mensenlevens of lichamelijk letsel, veroorzaakt door een schip of in verband met de exploitatie van een schip;
  - c) berging;
  - d) overeenkomsten betreffende het gebruik of de huur van een schip onder een charterpartij of anderszins;
  - e) overeenkomsten betreffende goederenvervoer per schip onder een charterpartij, een cognossement of anderszins;
  - f) verlies van of schade aan per schip vervoerde goederen en reisgoed;
  - g) averij-grosse;
  - h) bodemerij;
  - i) sleepdiensten;
  - j) loodsdiensten;
  - k) leveringen, waar ook, van goederen of materiaal aan een schip voor het beheer of het onderhoud ervan;
  - l) bouw, herstelling of uitrusting van een schip of dokkosten;
  - m) lonen van kapitein, officieren of bemanning;
  - n) uitgaven van de kapitein en van verzenders, bevrachters of agenten, verricht voor rekening van het schip of de eigenaar ervan;
  - o) geschillen over de eigendom van een schip;
  - p) geschillen tussen scheepsmede-eigenaars over de eigendom, het bezit, de exploitatie of de exploitatie-opbrengsten van een schip;
  - q) scheepshypotheek en scheepsverband;
- 3° “zeeschip”: elk schip bedoeld in het Scheepsbeslagverdrag 1952 alsmede elk ander zeeschip in de zin van artikel [...];

4° "persoon": iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, iedere personen- of kapitaalvennootschap, alsmede de Staten en de openbare besturen en instellingen;
5° "eiser": een persoon die te zijnen gunste het bestaan van een zeevordering aanvoert.

Artikel 10.2. Internationale en materiële toepassing

§ 1. Deze Onderafdeling is van toepassing op elk bewarend beslag op een zeeschip in België of in de Belgische zeegebieden.

§ 2. In het bijzonder is de Belgische wet van toepassing op:

1° alle geschillen omtrent de aansprakelijkheid van de eiser voor schade die door het beslag op het schip is veroorzaakt of voor kosten van de met het oog op de bevrijding van het schip of de voorkoming van beslag gestelde borgtocht of zekerheid;
2° de procedureregels betreffende het scheepsbeslag, het verkrijgen van de in artikel 10.5 bedoelde machtiging en alle andere incidenten die zich naar aanleiding van een beslag kunnen voordoen.

§ 3. Deze Onderafdeling is niet van toepassing op het uitvoerend beslag op een zeeschip.

Artikel 10.3. Uitlegging

Deze Onderafdeling wordt uitgelegd in overeenstemming met het Scheepsbeslagverdrag 1952.

Artikel 10.4. Andere regelgeving

§ 1. De algemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het bewarend beslag zijn mede op het door deze Onderafdeling geregelde beslag van toepassing, met dien verstande dat:

1° de artikelen 1413, 1414 en 1415 niet van toepassing zijn;
2° in geval van onverenigbaarheid, de bepalingen van deze Onderafdeling toepassing vinden.

§ 2. De artikelen 513 en 633 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing op de territoriale bevoegdheid van de gerechtdeurwaarder respectievelijk beslagrechter ter zake van het in deze Onderafdeling geregelde beslag.

§ 3. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan artikel 28 van het Verdrag van de Verenigde Naties van Montego Bay van 10 december 1982 inzake het recht van de zee.

§ 4. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan artikel 507 het het Strafwetboek.

§ 5. Deze Onderafdeling doet geen afbreuk aan de rechten en bevoegdheden van de overheden om een schip in beslag te nemen, aan te houden of anderszins te beletten zee te kiezen welke worden geregeld door publiekrechtelijke bepalingen.

Artikel 10.5. Grondvereisten

Op een zeeschip kan uitsluitend bewarend beslag worden gelegd met machtiging van de rechter en ter verzekering van een zeevordering.

Artikel 10.6. Voor beslag vatbare schepen

§ 1. Onverminderd § 4 mag het beslag worden gelegd hetzij op het schip waarop de zeevordering betrekking heeft, hetzij op enig ander schip dat toebehoort aan degene die op het tijdstip van het ontstaan van de zeevordering eigenaar was van het schip waarop deze zeevordering betrekking heeft, zelfs wanneer het beslagen schip gereed is om uit te varen; ter zake van een zeevordering bedoeld onder o), p), q) van artikel 10.1, 1° mag evenwel op geen ander schip beslag worden gelegd dan op dat, waarop de vordering betrekking heeft.

§ 2. Schepen worden geacht dezelfde eigenaar te hebben wanneer alle scheepsaandelen toebehoren aan dezelfde persoon of personen.

§ 3. Voor dezelfde vordering kan door dezelfde eiser slechts eenmaal beslag op een schip worden gelegd, en slechts eenmaal een borgtocht of andere zekerheid worden gesteld; indien op een schip beslag is gelegd of een borgtocht of een zekerheid is gesteld, hetzij om opheffing van het beslag te verkrijgen, hetzij om beslaglegging te voorkomen, zal een volgend beslag op het schip of op ieder ander schip van dezelfde eigenaar door dezelfde schuldeiser voor dezelfde zeevordering worden opgeheven, en zal het schip door de rechter worden vrijgegeven, tenzij de eiser ten genoegen van de rechtbank bewijst dat de borgtocht of de zekerheid onherroepelijk was opgeheven voordat het volgend beslag is gelegd of dat er een andere geldige reden is om het beslag te handhaven.

§ 4. Wanneer, in geval van een bevrachting van een schip met overgave van rederschap, alleen de bevrachter voor een op dat schip betrekking hebbende zeevordering aansprakelijk is, kan de eiser, met inachtneming van deze Onderafdeling, beslag leggen op dat schip of op ieder ander schip dat aan de bevrachter toebehoort, maar ter zake van die zeevordering mag geen beslag worden gelegd op enig ander schip dat toebehoort aan de eigenaar.

Het vorige lid is eveneens van toepassing op alle gevallen, waarin een ander persoon dan de eigenaar voor een zeevordering aansprakelijk is.

Artikel 10.7. Tegenborgstelling

Het beslag wordt als niet bestaande beschouwd indien de beslaglegger binnen de bepaalde termijn niet de zekerheden stelt die de rechter voor het verlenen van de machtiging tot het leggen van bewarend beslag kan eisen.

Artikel 10.8. Beslagexploot

Het beslagexploot bevat, behalve de vermeldingen voorgeschreven in artikel 1389 van het Gerechtelijk Wetboek:

1° een afschrift van de uitspraak op grond waarvan beslag wordt gelegd;

2° een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip;

3° het uur van de betekening.

Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in verband met de beschrijving van het schip in het exploit moeten worden vermeld.

Artikel 10.9. Betekening en aanzegging

§ 1. Een afschrift van het beslagexploot wordt terstond aan boord van het schip betekend aan de gezagvoerder of, bij diens afwezigheid, aan een andere schepeling of aangestelde of aan de bewaker bedoeld in artikel 10.11. Zo de betekening niet aan de gezagvoerder, een andere schepeling, een aangestelde of een bewaker aan boord kan geschieden, bestaat de betekening in de terhandstelling van het afschrift aan de Procureur des Konings in wiens rechtsgebied het schip zich bevindt.

De betekening geldt als verbod tot afvaart van het schip.

Het beslag wordt aangeplakt op de brug van het schip en desgevallend op andere geschikte plaatsen aan boord of aan wal.

§ 2. Het beslag kan bovendien worden betekend aan de scheepseigenaar, de reder, de scheepsgebruiker en de schuldenaar.

§ 3. Het beslag wordt aangezegd hetzij, naar keuze van de beslaglegger, aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of aan de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole hetzij, bij hun ontstentenis, aan de havenkapitein of havenmeester, met aanmaning de afvaart van het in beslag genomen schip te beletten.

In kanalen of rivieren met sluizen, die niet behoren tot het gebied van een havenkapitein of havenmeester, kan de aanzegging worden gedaan aan de sluiswachters en de brugwachters stroomopwaarts en stroomafwaarts van de plaats waar het schip ligt.

Indien de aanzegging aan een loodsdiens wordt gedaan, geldt zij als verbod om een loods uit te sturen.

Artikel 10.10. Scheepsdocumenten

De toelating tot inbeslagneming slaat van rechtswege op de scheepsdocumenten zonder welke het schip niet mag afvaren.

De in eerste lid bedoelde documenten worden door de gerechtsdeurwaarder bewaard tot de opheffing van het bewarend beslag of de tenuitvoerlegging.

Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning een lijst van de in in het eerste lid bedoelde scheepsdocumenten vaststellen.

Artikel 10.11. Bewaking

De gerechtsdeurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaker van het in beslag genomen schip aanstellen.

Artikel 10.12. Inschrijving

§ 1. Het beslagexploot wordt binnen tien dagen ingeschreven in een door het Belgisch Scheepsregister gehouden schepenregister.

Indien binnen de in het eerste lid gestelde termijn geen beslagexploot ter inschrijving is aangeboden, wordt de beschikking waarbij het beslag is toegestaan als niet-bestaande beschouwd.

§ 2. De inschrijving gebeurt op overlegging aan het Belgisch Scheepsregister van het beslagexploot en van een door de gerechtsdeurwaarder ondertekend afschrift van dit exploit en van de beschikking waarbij het beslag is toegestaan.

§ 3. Is het schip waarop beslag werd gelegd niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploit in het register van neerlegging bedoeld in artikel [...]. Het Belgisch Scheepsregister gaat alsnog tot de inschrijving van het beslag over zodra het schip is geregistreerd of teboekgesteld.

Artikel 10.13. Nieuw beslag op hetzelfde schip

Een reeds ter inschrijving aangeboden of ingeschreven bewarend beslag verhindert niet dat een nieuw beslag op hetzelfde schip wordt toegestaan.

Dit nieuwe beslag wordt ingeschreven overeenkomstig artikel 10.12.

Artikel 10.14. Geldigheidsduur

§ 1. Buiten het geval van schorsing bedoeld in § 2, geldt het beslag gedurende drie jaar te rekenen van de datum van de beschikking waarbij de machtiging tot beslag is verleend.

Bij het verstrijken van deze termijn:

1° houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben;

2° wordt van het beslag op een in België geregistreerd of teboekgesteld schip geen melding meer gemaakt in de getuigschriften die het Belgisch Scheepsregister afgeeft, tenzij de inschrijving is hernieuwd.

§ 2. De vordering over de zaak zelf schorst de in § 1 bepaalde termijn tot de dag waarop de eindbeslissing van de rechter niet meer vatbaar is voor gewone rechtsmiddelen. Deze schorsing heeft evenwel slechts plaats wanneer de vordering over de zaak zelf, voor het verstrijken van de geldigheidstermijn van het beslag, in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister ingeschreven is. Deze schorsing loopt ten einde bij het verstrijken van een termijn van drie jaren te rekenen van de inschrijving van de vordering, tenzij, vóór het verstrijken van die termijn, de inschrijving vernieuwd is voor een nieuwe termijn van drie jaar.

De vernieuwing geschiedt op voorlegging aan het Belgisch Scheepsregister van een verzoekschrift in twee exemplaren, houdende nauwkeurige aanduiding van de te vernieuwen inschrijving en van de oorzaak van de schorsing van de geldigheidsduur van het beslag.

Elke eindbeslissing die niet meer vatbaar is voor de gewone rechtsmiddelen en gewezen is op de vordering over de zaak zelf, wordt op verzoek van de meest gereede partij ingeschreven na de inschrijving van de vordering.

Artikel 10.15. Verzoek tot hernieuwing

De schuldeiser die bewijst dat er gegronde redenen zijn om het beslag te handhaven, kan gemachtigd worden om het te hernieuwen.

De hernieuwing wordt gevraagd bij een met redenen omkleed verzoekschrift dat wordt ondertekend door een advocaat of gerechtsdeurwaarder.

Het verzoekschrift wordt, op straffe van verval, ten minste vijftien dagen vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van dat beslag, door een advocaat of gerechtsdeurwaarder ingediend bij de rechter die het beslag heeft toegestaan.

Op dit verzoekschrift wordt beschikt binnen de in artikel 1418 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn.

De beschikking die hernieuwing weigert, is niet vatbaar voor hoger beroep.

Artikel 10.16. Beschikking tot hernieuwing

De beschikking waarbij de hernieuwing van het bewarend beslag wordt toegestaan, bevat de nauwkeurige opgave van het te hernieuwen bewarend beslag.

De rechter die de hernieuwing toestaat, bepaalt de duur ervan. De termijn gaat in op de dag waarop de inschrijving in het schepenregister hernieuwd wordt.

Artikel 10.17. Betekening van de beschikking tot hernieuwing

De beschikking waarbij de hernieuwing van het beslag wordt toegestaan, wordt aan de schuldenaar betekend. Zij wordt als niet bestaande beschouwd, indien de hernieuwing van de inschrijving niet gedaan is vóór het verstrijken van de geldigheidsduur van het bestaande beslag.

De hernieuwing van de inschrijving gebeurt op overlegging aan het Belgisch Scheepsregister van een verzoekschrift in twee exemplaren, dat de te hernieuwen inschrijving nauwkeurig bepaalt en waarbij een door de gerechtsdeurwaarder ondertekend afschrift van het exploit van betekening en van de beschikking wordt gevoegd.

Artikel 10.18. Inschrijving van vervreemdings- of hypotheekakten

Een in een schepenregister ingeschreven of behoorlijk ter inschrijving aangeboden beslag verhindert niet dat vervreemdings- of hypotheekakten later worden ingeschreven, ongeacht hun datum; die akten kunnen echter tegen de beslagleggende schuldeisers niet worden ingeroepen, zolang de inschrijving van het beslagexploit niet vervallen is.

Artikel 10.19. Vervreemding na inschrijving

De vervreemding die plaats heeft nadat het scheepsbeslag is ingeschreven in een schepenregister, of behoorlijk ter inschrijving is aangeboden, kan worden uitgevoerd indien de verkrijger, vóór de dag bepaald voor de toewijzing, het vereiste geld in consignatie heeft gegeven tot betaling van kapitaal en toebehoren van de opeisbare

bedragen verschuldigd aan de hypothecaire schuldeisers die ingeschreven zijn, de bevoorrechte schuldeisers die verzet doen en de schuldeisers van wie het beslag is ingeschreven.

Onverminderd de artikelen 3.49 en 3.74, § 1, mogen alle belanghebbenden evenwel overeenkomen dat het in consignatie te geven bedrag gelijk zal zijn aan de prijs die voor de verkrijging betaald is.

In onderlinge overeenstemming tussen alle partijen kunnen de in het eerste en tweede lid bedoelde bedragen in bewaring worden gegeven bij een door beide partijen gekozen financiële instelling. Indien partijen het niet over de te kiezen financiële instelling eens raken wordt het bedrag in bewaring gegeven bij de Deposito- en Consignatiekas.

Indien de aldus gestorte gelden geleend zijn, hebben de uitleners slechts hypotheek na de schuldeisers die op het tijdstip der vervreemding waren ingeschreven.

Artikel 10.20. Vorderingen tot doorhaling

§ 1. De eis tot doorhaling of vermindering van de inschrijving van het beslag, als hoofdvordering ingesteld, wordt gebracht voor de rechtbank van koophandel te Antwerpen.

De rechtsvorderingen tegen de schuldeisers, waartoe de inschrijvingen aanleiding kunnen geven, worden ingesteld door dagvaarding aan hun persoon, of aan de laatste in het register vermelde gekozen woonplaats, en zulks niettegenstaande het overlijden, hetzij van de schuldeisers, hetzij van hen bij wie zij woonplaats hebben gekozen.

§ 2. De rechtbank moet de doorhaling bevelen, wanneer de inschrijving gedaan is zonder gegrond te zijn op de wet of op een titel, of wanneer zij geschied is krachtens een titel die hetzij onregelmatig, hetzij vervallen of gekweten was, of wanneer de scheepsvoorrechten of scheepshypotheken op wettelijke wijze zijn teniet gegaan.

Artikel 10.21. Opheffing

De rechter binnen wiens rechtsgebied op het schip beslag is gelegd, verleent opheffing van het beslag, wanneer voldoende borgtocht of zekerheid is gesteld, behalve ingeval het beslag werd gelegd ter zake van een zeevordering bedoeld onder o) of p) van artikel 10.1, 1°; in dat geval kan de rechter de bezitter van het schip, wanneer deze voldoende borgtocht of andere zekerheid stelt, toestaan de exploitatie van het schip voort te zetten of kan hij het beheer van dat schip tijdens de duur van het beslag anderszins regelen.

Bij gebreke van overeenstemming tussen partijen over de genoegzaamheid van de borgtocht of de zekerheid stelt de rechter de aard en het bedrag daarvan vast.

Het verzoek tot opheffing van het beslag tegen een zodanige zekerheidstelling kan niet worden uitgelegd als een erkenning van aansprakelijkheid en evenmin als een afstand van het voordeel van de wettelijke beperking van de aansprakelijkheid van de scheepseigenaar.

Artikel 10.22. Rechtsmacht ten gronde

§ 1. Ingeval Verordening (EG) Nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van

beslissingen in burgerlijke en handelszaken van toepassing is, zijn de Belgische rechters bovendien bevoegd om uitspraak te doen in het bodemgeschil op voorwaarde dat:

1° in België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd; en

2° de eiser zijn woonplaats of zijn hoofdzel heeft in België, de zeevordering is ontstaan in België, de zeevordering is ontstaan tijdens een reis tijdens welke het beslag gelegd is, de vordering voortvloeit uit een aanvaring of uit omstandigheden bedoeld in artikel [...], de schuldvordering is ontstaan ter zake van berging, of de schuldvordering is verzekerd door een scheepshypothek of een scheepsverband op het schip waarop beslag is gelegd. Ingeval Verordening (EG) Nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken niet van toepassing is, zijn de Belgische rechters bevoegd om uitspraak te doen in het bodemgeschil in alle gevallen waarin België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd.

De vorige leden gelden onverminderd de rechtsmacht die de Belgische rechters ontlene aan andere toepasselijke regelen.

§ 2. Indien in België bewarend beslag op het zeeschip is gelegd maar de Belgische rechters geen rechtsmacht hebben om in het bodemgeschil uitspraak te doen, moet de borgtocht of andere zekerheid, welke overeenkomstig artikel 10.21 gesteld moet worden om opheffing van het bewarend beslag te verkrijgen, de uitvoerbaarheid waarborgen van alle veroordelingen die later mochten worden uitgesproken door de rechter die bevoegd is om te beslissen in het bodemgeschil; de beslagrechter stelt de termijn vast waarbinnen de eiser een vordering voor de bevoegde rechter moet instellen.

§ 3. Indien de overeenkomsten tussen partijen hetzij een beding tot toekenning van bevoegdheid aan een andere rechter, hetzij een scheidsrechterlijk beding inhouden, kan de beslagrechter een termijn bepalen waarbinnen de beslaglegger zijn vordering ten gronde moet instellen.

§ 4. Indien de rechtsvordering in de gevallen bedoeld in § 2 en 3 niet binnen de aldus vastgestelde termijn wordt ingesteld, kan de verweerder de opheffing van het beslag of de teruggave van de gegeven waarborg vorderen.

§ 5. Dit artikel vindt geen toepassing op de gevallen bedoeld in de Herziene Rijnvaartakte van 17 oktober 1868.

Artikel 10.23. Andere vorderingsrechten en volgrechten

Geen enkele bepaling van deze Onderafdeling mag worden geacht een vorderingsrecht te scheppen dat, afgezien van de bepalingen van deze Onderafdeling, niet zou bestaan volgens de wet die de rechter, bij wie het geding aanhangig is, moet toepassen.

Deze Onderafdeling kent aan de eiser geen enkel volgrecht toe waarin niet is voorzien door de in het vorige lid bedoelde wet of door de bepalingen inzake scheepszekerheidsrechten.

Onderafdeling 2 – Beslag op binnenschepen

Artikel 10.24. Grondvereisten

Op een binnenschip kan uitsluitend bewarend beslag worden gelegd indien is voldaan aan de grondvereisten bepaald in Hoofdstuk I van Titel II van Deel V van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 10.25. Procedure

Op het bewarend beslag op binnenschepen zijn de artikelen 10.2, 10.4, § 2 tot 5, 10.8, 10.9, 10.10, 10.11, 10.12, 10.13, 10.14, 10.15, 10.16, 10.17, 10.18, 10.19, 10.20 en 10.21 van overeenkomstige toepassing.

Onderafdeling 3 – Beslag op scheepstoebehoren en andere zaken aan boord

Artikel 10.26. Grondvereisten

Op scheepstoebehoren en andere goederen die zich aan boord van een schip bevinden kan bewarend beslag worden gelegd overeenkomstig het Gerechtelijk Wetboek. Het beslagexploot wijst de goederen aan waarop bewarend beslag wordt gelegd.

Artikel 10.27. Bewaargeving van het beslagene

§ 1. Ingeval het artikel 10.26 bedoelde beslag de afvaart van het schip belet of kan beletten, kan de scheepseigenaar, de reder en de scheepsgebruiker in elke stand van het geding het beslagene in bewaring geven of doen geven bij een erkende of aangestelde sekwester.

Te dien einde wendt de scheepseigenaar, reder of scheepsgebruiker zich tot de beslagrechter, die bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden het beslagene in bewaring wordt gegeven.

§ 2. Om de in § 1 bedoelde bewaargeving kan eveneens worden verzocht door iedere andere belanghebbende. Alsdan gaat de beslagrechter na of de bewaargeving verantwoord is in het licht van de omstandigheden.

§ 3. Ingeval het in artikel 10.26 bedoelde beslag soortgoederen betreft, en indien het beslag de afvaart van het schip belet of kan beletten, kan iedere belanghebbende, in de plaats van de beslagen of de in beslag te nemen goederen, eenzelfde hoeveelheid goederen, met dezelfde kenmerken en van dezelfde hoedanigheid, in bewaring geven of doen geven bij een erkende of aangestelde sekwester.

De belanghebbende wendt zich te dien einde tot de beslagrechter die bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden de goederen in bewaring worden gegeven. De beslagrechter gaat in het bijzonder na of de hoeveelheid, de kenmerken en de hoedanigheid van de aangeboden goederen overeenstemmen met de hoeveelheid, de kenmerken en de hoedanigheid van de beslagen of te beslagen goederen.

Eens de aangeboden goederen overeenkomstig de door de beslagrechter bepaalde wijze en voorwaarden in bewaring werden gegeven, zijn de oorspronkelijk beslagen of de in

beslag te nemen goederen van rechtswege bevrijd. Vanaf dat ogenblik rust het beslag van rechtswege op de in bewaring gegeven goederen.

§ 4. Ingeval het in artikel 10.26 bedoelde beslag soortgoederen betreft, en indien het beslag de afvaart van het schip belet of kan beletten, kan iedere belanghebbende de in beslag genomen goederen met toelating van de beslagrechter bevrijden of het beslag erop verhinderen door in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een erkende of aangestelde sekwester een bedrag in bewaring te geven, dat ten hoogste de waarde van de beslagen of te beslagen goederen vertegenwoordigt en in geen geval het bedrag van de schuld in hoofdsom, intresten en kosten mag overstijgen.

De beslagrechter stelt de waarde van de beslagen of te beslagen goederen vast, en bepaalt aan de hand daarvan het in bewaring te geven bedrag. De beslagrechter bepaalt eveneens op welke wijze en onder welke voorwaarden het bedrag in bewaring moet worden gegeven.

Eens het bedrag in bewaring werd gegeven, zijn de oorspronkelijk beslagen of de in beslag te nemen goederen van rechtswege bevrijd. Vanaf dat ogenblik rust het beslag van rechtswege op het in bewaring gegeven bedrag.

§ 5. Zodra er ingevolge de toepassing van § 1, 2, 3 of 4 geen beslagen goederen meer aan boord van het schip zijn, is het schip in alle geval vrij om af te varen.

§ 6. De voorgaande paragrafen gelden onverminderd het recht tot kantonnement overeenkomstig de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek.

Afdeling 2 – Uitvoerend scheepsbeslag

Artikel 10.28. Internationale en materiële toepassing

Deze Afdeling is van toepassing op elk uitvoerend beslag op zeeschepen in België of in de Belgische zeegebieden.

Artikel 10.29. Andere regelgeving

§ 1. Voor zover deze Afdeling er niet van afwijkt, zijn de algemene bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende het uitvoerend beslag mede op het door deze Afdeling geregelde beslag van toepassing.

§ 2. De artikelen 513 en 633 van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing op de territoriale bevoegdheid van de gerechtdeurwaarder respectievelijk beslagrechter ter zake van het in deze Onderafdeling geregelde beslag.

§ 3. Deze Afdeling doet geen afbreuk aan artikel 28 van het Verdrag van de Verenigde Naties van Montego Bay van 10 december 1982 inzake het recht van de zee.

§ 4. Deze Afdeling doet geen afbreuk aan artikel 507 het het Strafwetboek.

Artikel 10.30. Grondvereisten

§ 1. Op een schip kan uitsluitend uitvoerend beslag worden gelegd:

1° krachtens een ten aanzien van de scheepseigenaar uitvoerbare titel; of

2° krachtens een ten aanzien van een andere persoon uitvoerbare titel, op voorwaarde dat de vordering ten opzichte van die persoon wordt gewaarborgd door een scheepszekerheidsrecht.

§ 2. Buiten de in § 1 bepaalde gevallen kan bewarend beslag op een schip niet in uitvoerend beslag worden omgezet.

Artikel 10.31. Voorafgaand bevel

Het bevel dat voorafgaat aan het beslag bevat op straffe van nietigheid opgave van het verschuldigde bedrag en van het schip waarop bij niet-betaling beslag zal worden gelegd. Het bevel bevat een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip. Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in dat verband in het bevel moeten worden vermeld.

Artikel 10.32. Betekening van het bevel

Het voorafgaand bevel wordt betekend aan de schuldenaar.

Is het schip geen eigendom van de schuldenaar, dan wordt het voorafgaand bevel bovendien betekend aan de scheepseigenaar.

Artikel 10.33. Inschrijving van het bevel tot omzetting

Wanneer bewarend scheepsbeslag wordt omgezet in uitvoerend scheepsbeslag, geldt de inschrijving van het voorafgaand bevel voor de toepassing van deze Afdeling als inschrijving van het exploit van uitvoerend beslag.

Het bevel moet ten laatste binnen vijftien dagen worden ingeschreven in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister en de nauwkeurige aanduiding bevatten van de inschrijving van het bewarend beslag dat in uitvoerend beslag is omgezet.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploit in het register van neerlegging.

Artikel 10.34. Tijdstip van beslaglegging

Het beslag mag worden gelegd tegelijk met of na de betekening van het voorafgaand bevel.

Laat de schuldeiser na het bevel meer dan een jaar verstrijken, dan is hij ertoe gehouden dit te hernieuwen alvorens beslag te leggen.

Artikel 10.35. Beslagexploot

Het exploit van beslaglegging bevat, behalve de vermeldingen voorgeschreven in artikel 1389 van het Gerechtelijk Wetboek, een beknopte beschrijving van het in beslag genomen schip. Op advies van de Commissie Scheepvaartrecht kan de Koning nader bepalen welke gegevens in dat verband in het exploit moeten worden vermeld.

Is het beslag gedaan bij een van het voorafgaand bevel onderscheiden exploit, dan wordt zulks in het proces-verbaal van beslaglegging vermeld.

Artikel 10.36. Betekening en aanzegging van het beslag

§ 1. Een afschrift van het beslagexploot wordt terstond aan boord van het schip betekend aan de gezagvoerder of, bij diens afwezigheid, aan een andere schepeling of aangestelde of aan de bewaker bedoeld in artikel 10.37. Zo de betekening niet aan de gezagvoerder, een andere schepeling, een aangestelde of een bewaker aan boord kan geschieden, bestaat de betekening in de terhandstelling van het afschrift aan de Procureur des Konings in wiens rechtsgebied het schip zich bevindt.

De betekening geldt als verbod tot afvaart van het schip.

Het beslag wordt aangeplakt op de brug van het schip en desgevallend op andere geschikte plaatsen aan boord of aan wal.

§ 2. Binnen drie dagen na de betekening bedoeld in § 1, wordt het beslag bovendien betekend aan de scheepseigenaar en aan de schuldenaar, indien het in beslag genomen schip zijn eigendom niet is.

§ 3. De in paragrafen 1 en 2 bepaalde formaliteiten en termijnen worden in acht genomen op straffe van nietigheid.

§ 4. Het beslag wordt aangezegd hetzij, naar keuze van de beslaglegger, aan de met de politie te water belaste overheid van de federale politie of aan de ambtenaren belast met de scheepvaartcontrole hetzij, bij hun ontstentenis, aan de havenkapitein of havenmeester, met aanmaning de afvaart van het in beslag genomen schip te beletten.

In kanalen of rivieren met sluizen, die niet behoren tot het gebied van een havenkapitein of havenmeester, kan de aanzegging worden gedaan aan de sluiswachters en de brugwachters stroomopwaarts en stroomafwaarts van de plaats waar het schip ligt.

Indien de aanzegging aan een loodsdienst wordt gedaan, geldt zij als verbod om een loods uit te sturen.

Artikel 10.37. Bewaking

De gerechtsdeurwaarder kan in elke stand van het geding een bewaker van het in beslag genomen schip aanstellen.

Artikel 10.38. Inschrijving

Tenzij het beslag volgt op een behoorlijk ingeschreven bewarend beslag, wordt het beslagexploot overeenkomstig de artikelen 10.12 en 10.13 ingeschreven in het schepenregister.

De artikelen 10.18 tot 10.20 zijn op de inschrijving en haar gevolgen van overeenkomstige toepassing.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van het exploit in het register van neerlegging.

Artikel 10.39. Geldigheidsduur

Het beslag geldt gedurende drie jaar te rekenen van de datum van de betekening bedoeld in art. 10.36, § 1.

Bij het verstrijken van deze termijn:

1° houdt het beslag van rechtswege op gevolg te hebben;

2° wordt van het beslag op een in België geregistreerd of teboekgesteld schip geen melding meer gemaakt in de getuigschriften die het Belgisch Scheepsregister afgeeft, tenzij de inschrijving is hernieuwd.

Het beslag kan worden hernieuwd door nieuwe betekeningen als bedoeld in art. 10.36, § 1 en 2. De hernieuwing gaat in op de datum van de laatste van deze betekeningen.

Artikel 10.40. Beschikking tot aanvang van de verkoopprocedure

Binnen acht dagen na de inschrijving van het exploit van beslaglegging of, indien er een voorafgaand bewarend beslag is verricht, binnen acht dagen na het bevel tot omzetting van het bewarend in uitvoerend beslag, wordt bij de beslagrechter een verzoekschrift ingediend tot het aanstellen van een openbare of ministeriële ambtenaar die met de verkoop zal worden belast.

In zijn beschikking wijst de rechter de plaats aan waar de verkoop zal geschieden. Deze plaats kan gelegen zijn buiten het arrondissement waar het schip zich bevindt.

Op verzoekschrift van een betrokken partij kan de rechter gelasten dat, zelfs in het buitenland, tot de verkoop zal worden overgegaan door een scheepsmakelaar. Alsdan bepaalt hij de voorwaarden voor de verkoop.

Artikel 10.41. Verkoopvoorwaarden

In de verkoopvoorwaarden, opgemaakt door de openbare of ministeriële ambtenaar, worden de plaats, de dag en het uur van de verkoop vermeld.

Artikel 10.42. Inzage en geschillen

§ 1. Minstens vijftien dagen vóór de verkoop maant de aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar bij gerechtsdeurwaardersexploit aan om inzage van de verkoopvoorwaarden te nemen:

1° de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt;

2° de scheepseigenaar, indien hij niet de schuldenaar is;

3° de ingeschreven en de verzetdoende schuldeisers, hetzij aan de in hun inschrijving gekozen woonplaats, hetzij aan hun woonplaats, hetzij aan hun maatschappelijke zetel. Het exploit vermeldt plaats, dag en uur van de verkoop.

Bovendien geeft de ambtenaar bij een ter post aangetekend schrijven kennis van de verkoopvoorwaarden aan iedere derde die schuldeiser beweert te zijn.

§ 2. Bezwaren tegen de verkoopsvoorwaarden zijn alleen ontvankelijk indien zij bij de openbare of ministeriële ambtenaar worden aangebracht binnen acht dagen na de aanmaning. De optredende ambtenaar maakt er proces-verbaal van op en schorst alle verrichtingen.

Na neerlegging ter griffie van het proces-verbaal door de optredende ambtenaar, bepaalt de beslagrechter de dag en het uur voor het onderzoek en de berechting van de bezwaren. De partijen worden door toedoen van de griffier bij gerechtsbrief opgeroepen en worden gehoord indien zij verschijnen. Op de vastgestelde zitting worden de bezwaren berecht. In voorkomend geval bepaalt de beslagrechter voor de toewijzing een nieuwe termijn. De beslissing is niet vatbaar voor verzet, noch voor hoger beroep.

§ 3. De schuldeiser die een rechtsvordering tot ontbinding kan instellen, is op straffe van verval, gehouden deze vóór de dag van de toewijzing in te stellen en zijn beslissing daartoe vóór de dag van de toewijzing te betekenen aan de openbare of ministeriële ambtenaar.

De openbare of ministeriële ambtenaar brengt de in § 1 genoemde partijen van het instellen van de vordering tot ontbinding op de hoogte.

Te rekenen van de dag waarop de beslissing tot het instellen van de rechtsvordering tot ontbinding aan de openbare of ministeriële ambtenaar wordt betekend, wordt de verkoopsprocedure geschorst ten aanzien van het schip waarop de vordering tot ontbinding betrekking heeft, en zij kan eerst worden hervat nadat de schuldeiser van de rechtsvordering tot ontbinding afstand heeft gedaan of nadat deze eis is afgewezen. Ten aanzien van andere schepen van de schuldenaar kan de verkoopsprocedure eveneens worden geschorst, op aanvraag van de partijen en op beslissing van de beslagrechter.

De vervolgende partij en de ingeschreven schuldeisers kunnen in het geding tot ontbinding tussenkomen.

Artikel 10.43. Onderhandse verkoop

Tot de dag vóór de in de verkoopsvoorwaarden aangegeven dag van de verkoop, kan de voorzitter van de rechtbank, zetelend in kort geding, bepalen dat de verkoop onderhands zal geschieden bij een overeenkomst die hem ter goedkeuring wordt voorgelegd.

De vordering kan worden ingesteld door de beslaglegger, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt, de scheepseigenaar, de ingeschreven schuldeisers en de verzetdoende schuldeisers.

De eiser betekent de dagvaarding aan al de in het vorige lid vermelde andere partijen en aan de openbare of ministeriële ambtenaar.

De voorzitter kan de vordering inwilligen wanneer aan de hand van een onafhankelijk waarderingsrapport en een raadpleging van de markt aannemelijk wordt gemaakt dat de in de overeenkomst bedongen verkoopprijs overeenstemt met de marktwaarde van het schip.

Indien door één van de partijen vóór de afloop van de rechtspleging een gunstiger aanbod wordt voorgelegd, kan de voorzitter bepalen dat de verkoop overeenkomstig dit aanbod zal geschieden.

De ingevolge dit artikel toegelaten onderhandse verkoop vervangt de in de artikelen 10.44 tot 10.46 geregelde openbare verkoop en heeft dezelfde gevolgen als de toewijzing bij openbare verkoop.

De bezwarende inschrijvingen kunnen worden doorgehaald overeenkomstig artikel 3.99.

Artikel 10.44. Veilingwijze

De openbare verkoop verloopt volgens een door de openbare of ministeriële ambtenaar passend geachte veilingwijze die in de verkoopsvoorwaarden wordt omschreven en die de nodige waarborgen biedt voor het bekomen van een eerlijke prijs.

Artikel 10.45. Hoger bod

Iedere persoon heeft recht een hoger bod te doen gedurende vijftien dagen na de verkoop en in de vormen en onder de voorwaarden gesteld in artikel 1592 van het Gerechtelijk Wetboek. In afwijking van artikel 1592, laatste lid van het Gerechtelijk Wetboek, kan echter niet ter zitting worden beslist dat de formaliteit van het hoger bod niet zal worden toegepast.

In geval de formaliteit van het hoger bod wordt toegepast, handelt de optredende openbare of ministeriële ambtenaar zoals bepaald is in de artikelen 1593 en 1594 van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 10.46. Vordering tot nietigverklaring

Een uittreksel uit de akte van toewijzing wordt betekend aan de beslagen schuldenaar, aan de scheepseigenaar indien hij niet de schuldenaar is, aan alle ingeschreven schuldeisers en aan degenen die zich hebben aangemeld.

Het uittreksel bevat de naam, de voornaam, het beroep en de woonplaats van de beslaglegger, van de partij tegen wie het beslag geschiedt en van de koper, de dag van de toewijzing, de prijs waarvoor de toewijzing is gedaan en de naam van de openbare of ministeriële ambtenaar die de verkoop heeft gehouden.

Op straffe van verval worden de vorderingen tot nietigverklaring ingesteld binnen acht dagen na de betekening.

Artikel 10.47. Einde van de dienst van de gezagvoerder

De definitieve toewijzing van het schip doet de dienst van de gezagvoerder ophouden.

Artikel 10.48. In gebreke blijven en wederverkoop

Voldoet de koper niet aan de voorwaarden der toewijzing, dan wordt het schip ten laste van hem aan wie het toegewezen is, verkocht na een ingebrekestelling die betekend is aan de in gebreke blijvende koper en zonder gevolg is gebleven binnen drie dagen na de betekening.

De wederverkoop geschiedt door de reeds aangestelde openbare of ministeriële ambtenaar, onder dezelfde veilingvoorwaarden doch na nieuwe bekendmakingen in de vormen en onder de voorwaarden in artikel 10.42 voorgeschreven.

Voldoet de koper na ingebrekestelling alsnog aan de voorwaarden van de toewijzing, dan wordt het bewijs van de voldoening door de koper betekend aan de optredende openbare of ministeriële ambtenaar en aan degene die de ingebrekestelling heeft laten verrichten.

Artikel 10.49. Overgang van rechten op de prijs

Onverminderd de volgende bepalingen, gaan de rechten van de ingeschreven schuldeisers over op de prijs van de toewijzing.

Artikel 10.50. Te betalen bedragen

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar geeft aan de koper een bewijs af, waarin de bedragen zijn vermeld die hij op grond van de verkoop gehouden is te betalen, te weten:

1° de prijs;

2° de interest;

3° de kosten, rechten en erelonen;

4° alle andere bijkomende kosten.

Artikel 10.51. Betaling

De koper betaalt de in artikel 10.50, 1°, 2° en 4°, bedoelde bedragen op de in de verkoopsvoorwaarden bepaalde wijze.

Hij betaalt het in artikel 10.50, 3°, bedoelde bedrag in handen van de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar.

Door deze betalingen is de koper bevrijd.

Artikel 10.52. Aanstelling van een vereffenaar

De benoemde openbare of ministeriële ambtenaar legt het dossier van de procedure van toewijzing en rangregeling neer ter griffie van de beslagrechter. Hij dient bij de beslagrechter een verzoek in om een vereffenaar te doen aanstellen.

Het dossier en het verzoekschrift worden neergelegd binnen acht dagen, te rekenen:

1° van het verstrijken van de termijn van acht dagen, bepaald in 10.46, indien de toewijzing binnen die termijn niet bestreden wordt;

2° van het verstrijken van de termijn van een maand na het wijzen van het vonnis waarbij op de vordering tot nietigverklaring is beschikt; of

3° ingeval tegen het vonnis hoger beroep is ingesteld, te rekenen van de aanzegging van het arrest aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar door de meest gerede partij.

Artikel 4.8, § 1, 2, 3, 4, 6, tweede lid en 7 is op de vereffenaar van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10.53. Kennisgeving aan het Belgisch Scheepsregister

Binnen de in artikel 10.52 bepaalde termijn overhandigt de openbare of ministeriële ambtenaar twee ondertekende afschriften van de akte van toewijzing en verkoping aan het Belgisch Scheepsregister.

De openbare of ministeriële ambtenaar geeft aan het Belgisch Scheepsregister tevens het in artikel 3.99 bedoelde getuigschrift af.

Het Belgisch Scheepsregister schrijft de akte en het getuigschrift in het zeeschepenregister of het binnenschepenregister in.

Is het schip niet in België geregistreerd of teboekgesteld, dan beperkt het Belgisch Scheepsregister zich tot de neerlegging van de stukken in het register van neerlegging.

Artikel 10.54. Bekendmaking

Binnen vijftien dagen nadat de griffier hem kennis heeft gegeven van de beschikking van de beslagrechter, zendt de vereffenaar aan de ingeschreven en de verzetdoende schuldeisers en aan degenen die zich aan de benoemde openbare of ministeriële ambtenaar kenbaar hebben gemaakt, een bericht om hen te laten weten dat hij benoemd is en dat zij overeenkomstig artikel 10.55 ter griffie aangifte moeten doen.

Het bericht wordt door de zorg van de vereffenaar binnen dezelfde termijn bekendgemaakt:

1° in het Belgisch Staatsblad;

2° in een minstens wekelijks verschijnend blad dat hetzij specifiek is gericht op de scheepvaart, hetzij verschijnt in het arrondissement waar de rechtbank zetelt;

3° indien nuttig, in een of meer buitenlandse op de scheepvaart gerichte publicaties;

4° op de desgevallend bijkomend door de Koning voorgeschreven elektronische wijze.

Artikel 10.55. Aangifte van schuldvorderingen

Binnen drie maanden na de verzending van het bericht door de vereffenaar moeten de schuldeisers, op straffe van verval van hun rechten op de prijs van de toewijzing, bij aangetekende brief aan de griffie van de rechtbank van koophandel de aangifte doen geworden van het bedrag of van de voorlopige raming van hun schuldvordering en, indien daartoe grond bestaat, van het voorrecht of van de hypotheek waarop zij aanspraak maken en van de rechtsvorderingen die zij hebben ingesteld.

Deze aangifte bevat keuze van woonplaats.

De bewijsstukken worden bijgevoegd.

Artikel 10.56. Stuiting van de verjaring

De verjaring van de schuldvordering houdt op te lopen vanaf de datum waarop de aangifte verzonden is, indien deze binnen de termijnen op de griffie is toegekomen.

Artikel 10.57. Lijst van de schuldvorderingen en advies

Bij het verstrijken van de termijn voor aangifte van de schuldvorderingen legt de vereffenaar binnen vijftien dagen de lijst van de aangegeven schuldvorderingen ter griffie van de rechtbank van koophandel neer, met vermelding van de hypotheeken en voorrechten waarop de schuldeisers zich beroepen.

Hij voegt hierbij zijn advies over de gegrondheid van deze schuldvorderingen, de scheepszekerheidsrechten en een ontwerp van verdeling of van rangregeling.

Artikel 10.58. Berechting van geschillen

Binnen acht dagen nadat de vereffenaar de in artikel 10.57 bepaalde stukken heeft neergelegd, roept de griffier de vereffenaar, de schuldenaar tegen wie het beslag geschiedt en de schuldeiser bij gerechtsbrief en binnen de termijnen van dagvaarding op om voor de rechtbank van koophandel te verschijnen op dag en uur door de rechter vooraf bepaald, ten einde aldaar uitspraak te horen doen over de geschillen inzake schuldvorderingen en, indien daartoe grond bestaat, over de tegenspraken omtrent de rang van de scheepszekerheidsrechten.

De schuldeisers kunnen op de griffie inzage nemen van het dossier.

Artikel 10.59. Conclusies

De geschillen en tegenspraken worden voorgelegd in de vorm van conclusies.

Artikel 10.60. Hangende gedingen

Indien een schuldvordering vóór haar aangifte het voorwerp is geweest van een rechtsvordering waarover geen uitspraak is gedaan in een eindbeslissing over de zaak zelf, wordt deze vordering, volgens de regels bepaald in de artikelen 661 tot 663 van het Gerechtelijk Wetboek, verwezen naar de rechtbank van koophandel waarbij het onderzoek van de schuldvorderingen aanhangig is.

Indien de vordering onderworpen is geweest aan de rechter in hoger beroep, doet de griffier, op verzoek van de vereffenaar een afschrift van de beslissing in hoger beroep toekomen aan de rechtbank van koophandel waarbij het geschil inzake de schuldvorderingen aanhangig is.

Artikel 10.61. Vonnis

Na het advies van de vereffenaar te hebben gehoord, doet de rechtbank van koophandel bij een enkel vonnis uitspraak over de gezamenlijke geschillen en tegenspraken die haar zijn voorgelegd; zij sluit de tabel van de verdeling der gelden af.

Zijn sommige geschillen echter niet in staat van wijzen, dan kan de rechtbank de rechten van de partijen vereffenen, met inbegrip van het bedrag van de betwiste schuldvorderingen dat, voorlopig in consignatie gegeven, later in dezelfde vormen wordt verdeeld indien daartoe grond bestaat.

Tegen het vonnis staat geen verzet open.

Artikel 10.62. Interesten

De interesten en rentetermijnen, verschuldigd aan de gerangschikte schuldeisers, houden op te lopen vanaf de toewijzing.

Artikel 10.63. Kennisgeving van het vonnis

Binnen acht dagen geeft de griffier bij gerechtsbrief kennis van het vonnis aan de vereffenaar en aan de partijen.

Artikel 10.64. Afzonderlijke berechting van schuldvorderingen

Op dezelfde wijze als in het vorige artikel bepaald wordt gehandeld voor de eisen betreffende de schuldvorderingen waarover nog uitspraak moet worden gedaan.

Worden zij afgewezen, dan wordt hun bedrag, overeenkomstig de verdelingstabel, verdeeld over de definitief in aanmerking genomen schuldeisers.

Artikel 10.65. Aanwending van de prijs

De prijs van de toewijzing wordt bij voorkeur aangewend tot betaling van de schuldvorderingen die in aanmerking zijn genomen in het definitief proces-verbaal van verdeling of van rangregeling.

Deze aanwending kan worden ingeroepen tegen alle andere schuldeisers en, indien daartoe grond bestaat, tegen het faillissement van de schuldenaar, dat na de toewijzing is uitgesproken, of de gerechtelijke reorganisatie van de schuldenaar, die na de toewijzing is gehomologeerd of bevolen.

Artikel 10.66. Hoger beroep

De griffier van het hof geeft aan de vereffenaar bericht van het hoger beroep en van de bepaling van de dag waarop het wordt opgeroepen.

Van het arrest, gewezen nadat het advies van de vereffenaar is gehoord, wordt hem, terzelfdertijd als aan partijen, door de griffier bij gerechtsbrief kennis gegeven.

Artikel 10.67. Borderellen van toewijzing

Binnen vijftien dagen na het verstrijken van de termijn van hoger beroep of, indien daartoe grond bestaat, binnen vijftien dagen na de kennisgeving van het arrest, geeft de vereffenaar aan de schuldeisers de borderellen van toewijzing af.

Deze worden opgemaakt voor het bedrag dat aan de schuldeisers is toegekend, onder aftrek van het deel der kosten en erelonen van de vereffenaar.

De borderellen worden uitvoerbaar verklaard door de beslagrechter.

Artikel 10.68. Kwijting

De schuldeisers geven kwijting voor het bedrag dat hun toegewezen is.

Artikel 10.69. Kosten en erelonen van de vereffenaar

De staat der kosten en erelonen van de vereffenaar wordt begroot door de beslagrechter, die tevens in de loop van de vereffening kan bevelen dat aan de vereffenaar een voorschot wordt gestort.

De beschikking tot begroting bepaalt de verdeling van het bedrag der kosten en erelonen naar evenredigheid van de geplaatste bedragen.

De toegewezen bedragen worden betaald aan de vereffenaar, op overlegging van de uitgifte van de beschikking.

Hoofdstuk 6 – Overheidsschepen

Afdeling 1 – Belgische overheidsschepen

Artikel 10.75. Beslag op Belgische overheidsschepen

§ 1. Tenzij wanneer op het schip een sloopshypotheek werd gevestigd, kan op Belgische gezagsschepen en de zich aan boord ervan bevindende zaken noch bewarend, noch uitvoerend beslag worden gelegd.

§ 2. Artikel 1412*bis* van het Gerechtelijk Wetboek is niet op Belgische overheidsschepen van toepassing.

Afdeling 2 – Vreemde overheidsschepen

Artikel 10.76. Beslag op vreemde overheidsschepen en vreemde overheidsladingen

§ 1. Vreemde gezagsschepen en de aan de vreemde Staten toebehorende ladingen die aan boord van vreemde gezagsschepen worden vervoerd zijn onbeslagbaar.

§ 2. De aan vreemde Staten toebehorende ladingen, die voor regerings- en niet voor handelsdoeleinden worden vervoerd aan boord van koopvaardijsschepen, zijn onbeslagbaar.

§ 3. Indien er naar het oordeel van de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, twijfel bestaat of het schip of de lading een vreemd gezagsschip respectievelijk een lading bedoeld in § 1 of 2 is, zal, met het oog op de opheffing van een door het gerecht bevolen beslag, een verklaring ondertekend door de diplomatieke vertegenwoordiger van de betrokken Staat gelden als bewijs.

De in het eerste lid bedoelde verklaring wordt aan de rechtbank bezorgd:

1° hetzij door tussenkomst van de Belgische regering, indien zij een dergelijke verklaring ontvangt;

2° hetzij door de vreemde Staat zelf, indien deze voor de rechtbank verschijnt.

Indien de vreemde Staat meent dat zijn nationale belangen worden geschaad, kan hij zich daarop beroepen om zich van het leveren van bewijs of het overleggen van stukken te onthouden.

INVOERINGSWET

Wijzigingsbepalingen

Artikel 10.70. Gebruik van het Engels in scheepvaartzaken

In de Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken wordt een artikel 39*bis* ingevoegd, luidende:

“§ 1. In betwiste zaken die geheel of gedeeltelijk betrekking hebben op de in het Belgisch Scheepvaartwetboek geregelde aangelegenheden en geen strafzaken zijn:

1° kunnen in het Engels gestelde rechtsbronnen en overtuigingsstukken worden overgelegd, in welk geval de rechter, in afwijking van artikel 8, hiervan niet de vertaling in de taal der rechtspleging kan bevelen;

2° kunnen in de akten van rechtspleging aanhalingen uit in het Engels gestelde rechtsbronnen en overtuigingsstukken, alsmede Engelse vaktermen worden opgenomen.

§ 2. De Koning kan bepalen dat § 1 van overeenkomstige toepassing is in andere zaken ten aanzien waarvan het Engels geldt als internationaal gangbare taal.”

Artikel 10.71. Bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarders op zee en in het linkerscheldeoevergebied

In artikel 513 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 4 van de wet van 6 april 1992 en gewijzigd bij artikel 51 van de wet van 22 april 1999 en bij artikel 19 van de wet van 30 december 2009, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het vierde lid wordt vervangen als volgt:

“De gerechtsdeurwaarders met kantoor in de gerechtelijke arrondissementen van Antwerpen, Brugge en Veurne zijn bevoegd om hun ambt uit te oefenen in de territoriale zee bedoeld bij artikel 1 van de wet van 6 oktober 1987 tot vaststelling van de breedte van de territoriale zee van België, evenals in de exclusieve economische zone, bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee.”;

2° na het vierde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:

“In scheepvaartzaken zijn de gerechtsdeurwaarders met kantoor in de gerechtelijke arrondissementen van Antwerpen en Dendermonde gelijkelijk bevoegd om hun ambt uit te oefenen in het linkerscheldeoevergebied, bedoeld in artikel 1 van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.”

Artikel 10.72. Rechterlijke bevoegdheid op zee en in het linkerscheldeoevergebied

In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 622*bis* ingevoegd, luidende:

“Art. 622*bis*. § 1. In scheepvaartzaken zijn de rechters van de arrondissementen Antwerpen, Brugge en Veurne gelijkelijk bevoegd in de territoriale zee, bedoeld in artikel 1 van de wet van 6 oktober 1987 tot bepaling van de breedte van de territoriale zee van

België, en in de exclusieve economische zone, bedoeld in artikel 2 van de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee.

§ 2. In scheepvaartzaken zijn de rechters van de arrondissementen Antwerpen en Dendermonde gelijkelijk bevoegd in het deel van het linkerscheldeoevergebied, bedoeld in artikel 1 van de wet van 19 juni 1978 betreffende het beheer van het linkerscheldeoevergebied ter hoogte van Antwerpen en houdende maatregelen voor het beheer en de exploitatie van de haven van Antwerpen, dat is gelegen binnen het arrondissement Dendermonde.

Artikel 10.73. Rechterlijke bevoegdheid inzake scheepsbeslag

In artikel 633 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 20 van de wet van 30 december 2009, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Van verzoeken tot bewarend beslag op een schip wordt kennisgenomen door de rechter van de plaats waar het schip zich bevindt of wordt verwacht.”;

2° in paragraaf 2 wordt het derde lid opgeheven.

Artikel 10.74. Keuze van woonplaats in kort geding en dagvaardingstermijn bij rechtsmiddelen

Artikel 1037 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De dagvaarding in kort geding bevat op straffe van nietigheid de keuze van woonplaats van alle eisers in het arrondissement waar de rechter die kennis moet nemen van de vordering in kort geding zitting houdt, tenzij de eisers daar wonen. Het verzet of het hoger beroep tegen de beschikking in kort geding kan aan de gekozen woonplaats worden betekend. Het eerste lid is op het verzet en het hoger beroep van overeenkomstige toepassing.”

De Commissie Maritiem Recht bereidt een volledige herziening van het Belgisch scheepvaartrecht voor. Dit tiende Blauwboek bevat bepalingen over scheepvaartprocesrecht (bewarend en uitvoerend scheepsbeslag, taalgebruik in gerechtszaken en rechterlijke bevoegdheid). Het maakt deel uit van een reeks Blauwboeken die dienen bij een publieke consultatie van alle betrokkenen uit het scheepvaart-, haven- en rechtsbedrijf. Het heeft een blijvende waarde voor de latere uitlegging van het nieuwe wetboek.

www.zeerecht.be
www.droitmaritime.be